

ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ἐγκριμένη διὰ τὴν πενταετίαν 1932-1937
πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α', Β' καὶ Γ' τάξεως
τῶν Γυμνασίων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ἀντίτυπα 4 000

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δρ. 44.10

Βιβλιοσήμιον καὶ Φόρος Ἀναγκαστ. Δανείου δραχ. 15.10

Ἀριθ. Ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 45815/15619/19 8-32

47588

Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας 8-9-33

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

45α ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 45α

1933

400 104

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μόνη έγκεικριμένη δια την πενταετίαν 1932-1937
πρὸς χορήσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α', Β' καὶ Γ' τάξεως
τῶν Γυμνασίων.

ΔΕΥΤΕΡΑ
4000

Ἰριθ. έγκρ. αποφάσεως 45815/15619
19 Αὐγ. 1932

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46α
1933

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μόνη ἐγκριμένη δια τὴν πενταετίαν 1932-1937
πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α', Β' καὶ Γ' τάξεως
τῶν Γυμνασίων.

ΔΕΥΤΕΡΑ
4000

Ἰριθ. ἐγκρ. ἀποφάσεως 45815/15619
19 Αὐγ. 1932

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46α
1933

Τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τούτου ἀνήκει εἰς τὸ «Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας», Ι. Δ. Κολλάρου καὶ Σίας. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνατύπωσις, διασκευή, μερική ἢ ὅλική συμφώνως πρὸς τὸν νόμον περὶ πνευματικῆς ιδιοκτησίας.

COPYRIGHT 1932 ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΡΑΨΩΔΙΑ Α.

Τὸν ἄντρα τὸν πολὺπραγο τραγούδησέ μου, ὦ Μοῦσα, πού περισσὰ πλανήθηκε, σὰν κούρσεψε τῆς Τροίας τὸ ἱερὸ κάστρο, καὶ πολλῶν ἀνθρώπων εἶδε χῶρες κ' ἔμαθε γνῶμες, καὶ πολλὰ στὰ πέλαα βρῆκε πάθια, γιὰ μιὰ ζωὴ παλαίβοντας καὶ γυρισμὸ συντρόφων. Μὰ πάλε δὲν τοὺς γλύτωσε, κι ἂν τὸ ποθοῦσε, ἐκείνους, τί ἀπὸ δική τους χάθηκαν οἱ κούφιοι ἀμναλωσύνη, τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα σὰν ἔφαγαν τὰ βόδια, κι αὐτὸς τοὺς πῆρε τῇ γλυκειᾷ τοῦ γυρισμοῦ τους μέρα. Ἄπ' ὅπου ἂν τᾶχης, πές μας τα, ὦ θεά, τοῦ Δία κόρη.

10

Ὅλοι πού τότες τὸν πολὺ τὸ χαλασμὸ ξεφύγαν γυρίσανε, ἀπὸ πόλεμο καὶ θάλασσα σωσμένοι, καὶ μόνο ἐκειόνε, σπιτικό καὶ ταίρι στερημένο, ἢ Καλυψὼ ἢ τρισέμορφη θεὰ τονὲ κρατοῦσε, γιὰτὶ ἄντρα τῆς τὸν ἤθελε στίς βαθουλὲς σπηλιές τῆς. Μὰ ὁ γῦρος σὰν τελέστηκε τῶν χρόνων, κ' ἦρθε ἡ ὥρα, πού τῷχανε οἱ θεοὶ γραφτὸ στὸ Θιάκι νὰ ξανάρθῃ στὸ σπιτικό του, μῆτ' ἐκεῖ δὲν τοῦλειπαν οἱ ἀγῶνες, καὶ σὲ δικούς κοντά. Κ' οἱ θεοὶ τὸν συμπονοῦσαν ὅλοι, ἔξδν τὸν Ποσειδῶνα· αὐτὸς βαριά εἶταν χολωμένος με τὸ Δυσσέα τὸ θεϊκό, στὸν τόπο του πρὶν φτάσῃ.

20

Βρισκόταν στοὺς Αἰθίοπες ὁ Ποσειδῶνας τότες, πού ζοῦνε μοιραστοὶ μακριὰ στοῦ κόσμου τίς ἀκροῦλες, στοῦ Ἥλιου τὸ βούλημα οἱ μισοί, σι' ἀνάβλεμμά του οἱ ἄλλοι, γιὰ νὰ δεχτῇ ἑκατοβοδιά ἀπὸ ταύρους καὶ κριάρια. Ἐκεῖ γλυκοξεφάντωνε· οἱ θεοὶ ὥς τόσο οἱ ἄλλοι στοὺς πύργους μαζωχτήκανε τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπίου, κι ὁμπρός τους, ὅλων τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας ἄνοιξε λόγο, τί στὸ νοῦ ξανάρθε του ὁ μέγας

30

ὁ Αἴγιστος, πού ὁ ξακουστός τὸν ἔκοψε ὁ Ὅρεσσης,
τοῦ Ἀγαμέμνου ὁ γιός. Ἐκεῖν ὁ Δίας ἀνιστορώντας,
στοὺς ἄλλους τοὺς ἀθάνατους αὐτὰ τὰ λόγια κρένει·

«Ἄλλοι, καὶ πῶς γυρεύουνε παντοτινὰ οἱ ἀνθρώποι
νὰ ρίχνουνε τὸ φταίξιμο σ' ἑμᾶς γιὰ τὰ δεινὰ τους,
καὶ λένε ἑμεῖς τὰ φέρνουμε· μὰ ἀπὸ δική τους τύφλα
παθαίνουν πέρα ἀπ' τὸ γραφτό· νά, ὁ Αἴγιστος, πού πῆρε
τὸ ταίρι τοῦ Ἀγαμέμνονα, καὶ πού στὸ γυρισμό του
χαλνάει κ' ἐκείνον· ἀπὸ πρὶν τὸ γινώριζε τί μέγα
κακὸ θὰ τοῦρθη, γιὰτὶ ἑμεῖς μηνύσαμε του τότες
μὲ τὸν ἀγρυπνομάτῃ Ἑρμῇ, μὴδὲ νὰ τονὲ κόψη,
μὴδὲ τὸ ταίρι νὰ ζητάῃ· γιὰτὶ θὰ γδικιωθῇ του
σὰ μεγαλώσῃ καὶ ποθῇ τὸν τόπο του ὁ Ὅρεσσης.
Καλόγνωμα τοῦ τάπε ὁ Ἑρμῆς, μὰ ὁ Αἴγιστος ν' ἀκούσῃ
δὲν ἤθελε, καὶ μαζωχτὰ τὰ πλέρωσε κατόπι.»

40

Κ' ἡ γαλανόματῃ Ἀθηναῖ τοῦ ἀπολογιέται τότες·
«Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῷ βασιλιάδων πρῶτε,
βέβαια τοῦ ἄξιζε ἐκεينوῦ τέτοιος χαμός νὰ τοῦρθη·
τὰ ἴδια ἄς πάθῃ ὅποιος κακὰ παρόμοια πράξῃ κι ἄλλος.
Ἐγὼ ᾤμωσ γιὰ τὸ γνωστικὸ Ὅδυσσέα χολοσκάνω,
τὸν ἄμοιρο, πού ἀπὸ δικούς μακρόθε τυραννιέται
σὲ κυματόζωστο νησί, στῆς θάλασσας τὰφάλι,
νησὶ δεντρῶτο, πού θεὰ τὴν κατοικιά της ἔχει,
ἡ κόρη τοῦ κακόγνωμου τοῦ Ἀτλαντα, πού ξέρει
τῆς θάλασσας τὰ τρίςβαθα, καὶ μὲ μακριῆς κολῶνες
ἀπὸ τῇ γῆς τὸν οὐρανὸ φυλάει ξεχωρισμένο.
Ἐκεῖνον ἡ κόρη τὸν κρατάει τὸ δύστηχο στὰ δάκρυα,
καὶ μὲ γλυκὲς μαγεύει τὸν κουθέντες, νὰ ξεχάσῃ
τὸν τόπο του· μὰ πάλε αὐτός, καὶ τὸν καπνὸ μονάχα
νὰ θώρειε τῆς πατρίδας του σὰν ἀλαφροανεβαίνει,
κι ἄς πέθαινε· μὰ μήτ' ἐσύ, Ὀλυμπήσε, δὲ σπλαχνιέσαι.
Τάχα δὲ σὲ τιμοῦσε αὐτὸς στῇ διάπλατῃ Τρωάδα,
σιμὰ στὰ πλοῖα τῶν Ἀργιτῶν μὲ περισσὲς θυσιές;
τί τόσο, ὦ Δία, τώρα ἐσύ μὲ τὸ Δυσσέα κακιώνεις;»

50

60

Κι ὁ Δίας τῆς ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
«Τί λόγο ἀπὸ τάχειλι σου ξεστόμισες, παιδί μου;
Ποιὸς τόπε ἐγὼ πῶς λησμονῶ τὸ θεῖκὸ Ὅδυσσέα,
πού πρῶτος εἶναι ἀπ' τοὺς θνητοὺς στὸ νοῦ καὶ στὶς θυσιές

πρὸς τοὺς ἀθάνατους θεοὺς πού ὀρίζουνε τὰ οὐράνια;
 Ὁ Ποσειδῶνας εἶν' ὁ θεός, τῆς γῆς ὁ περιζώστης,
 πού πάθος τοῦ ἔχει ἀνέσβεστο, τί χάλασε τὸ μάτι
 τοῦ ἰσόθεου τοῦ Πολύφημου, τοῦ πρώτου τῶν Κυκλώπων 70
 στή δύναμη· τῆς Θώσας εἶναι παιδί, τῆς νύφης,
 κόρης τοῦ Φόρκυνα, ἄρχοντα τοῦ ἀτρύγητου πελάγου,
 πού ὁ Ποσειδῶνας σέ βαθειῆς σπηλιῆς ἀγκάλιασέ την.

Ἀπὸ τὰ τότε ὁ σαλευτῆς τῆς γῆς ὁ Ποσειδῶνας
 κι ἄ δὲν τονέ θανάτωσε, μὰ τὸν πλανάει στὰ ξένα
 τὸν Ὀδυσσεά. Ὅμως καιρὸς ἐμεῖς νὰ στοχαστοῦμε
 πῶς νᾶρθη στήν πατρίδα του· θὰ πάψη τὴν ὀργή του
 ὁ Ποσειδῶνας· δὲν μπορεῖ στὸ πείσμα μας, κι ἀγνάντια
 τόσων ἀθάνατων αὐτὸς νᾶντισταθῇ μονάχος.»

Κ' ἡ γαλανόματη ἡ θεὰ τοῦ ἀπολογήθη τότε· 80
 «Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν βασιλιάδων πρῶτε,
 στοὺς τρισμακάριστους θεοὺς αὐτὸ ἂν ἄρῃσι τώρα,
 νὰ ξαναρθῇ στὸ σπίτι του ὁ παράξιος Ὀδυσσεάς,
 ὁ Ἀργοφονιάς Ἑρμῆς ἅς πάη μηνήτορας δικός μας,
 σῆς Ὠγυγίας τὸ νησί, γιὰ νὰ μηνήσῃ ἀμέσως
 τῆς ὠριοπλέξουδης θεᾶς τὴν ἄσφαλη βουλή μας,
 ὁ Ὀδυσσεάς ὁ ἄτρομος στὴ γῆς του νὰ γυρίσῃ.
 Ἐγὼ στὸ Θιάκι πάω, καρδιὰ περσότερη νὰ δώσω
 τοῦ γιοῦ του ἐκεῖ, κι ἀπόφαση νὰ βάλω στὴν ψυχὴ του,
 νὰ πῇ τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς νὰ μαζωχτοῦνῃ, 90
 καὶ τοὺς μνηστῆρες ὀλονοὺς νᾶποκηρύξῃ ὁμπρὸς τοὺς,
 πού σφάζουν κι ὅλο σφάζουνε τὰ βοδοπρόδατά του.
 Κατόπι στὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη
 τὸν παίρνω, κ' ἴσως τοῦ γονιοῦ τὸ γυρισμὸ ἔκῃ μάθῃ,
 κ' ἔτσι μᾶς βγάλῃ κι ὄνομα λαμπρὸ μὲς στοὺς ἀνθρώπους.»

Εἶπε, καὶ σάνταλα ἔδесе στὰ πόδια της πανώρια,
 ἀχάλαστα κι ὀλόχρυσα, πού πεταχτὰ τὴ φέρνουν
 ἀπὸ στεριῆς καὶ θάλασσες σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου·
 πῆρε κοντάρι δυνατὸ μὲ μύτη ἀκονισμένη,
 βαρὺ, μεγάλο καὶ στεριό· μὲ δαῦτο ἡρώους ἄντρες 100
 σωρὸν δαμάζει ἂν ὀργιστῇ τοῦ φριχτοῦ Δία ἡ κόρη.
 Ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου χύμιξε τὰ κορφοβούνια τότε
 στὸ Θιάκι, κι ὁμπρὸς στάθηκε στὶς θύρες τοῦ Ὀδυσσεά,
 πὰς στὸ κατώφλι τῆς αὐλῆς, κρατώντας στὴν παλάμη

τὸ χάλκινο κοντάρι της, καὶ μοιάζοντας μὲ ξένο,
 τὸ Μέντορα τὸ βασιλιὰ τῆς Τάφος. Ἐκεῖ βρῆκε
 καὶ τοὺς μνηστῆρες τοὺς τρανοὺς· γλεντίζανε μὲ σκάκι
 ὀμπρὸς στὶς θύρες σὲ προσβειῆς βοδιῶνε καθισμένοι,
 ποὺ ἴδιοι τοὺς τὰ σφάζανε· κι ὀλόγυρά τοὺς πλῆθος
 παραστεκόνταν κήρυκες καὶ πρόθυμα κοπέλλια,
 ποὺ ἄλλοι μὲ τὸ κρασί νερὸ μὲς στὰ κροντήρια σμίγαν, 110
 ἄλλοι τραπέζια πλένανε μὲ τρυπητὰ σφουγγάρια,
 καὶ στρώνανε τα· κι ἄλλοι τοὺς τὰ κρέατα μοιράζαν.

Κι ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος τὴν εἶδε πρῶτος πρῶτος.
 Στὸ πλάγι τοὺς καθότανε μὲ σπλάχνα ταραγμένα
 καὶ μὲς στὸ νοῦ του λόγιαζε τὸν ξέλαμπρο γονιό του,
 ἂν θάρχουνταν ποτὲ μαθὲς νὰ τοὺς σκορπίσῃ ἐτούτους
 ἀπὸ τοὺς πύργους, κ' ἴδιος του νὰ βασιλεύῃ πάλε
 μὲ τὰ δικά του τὰ καλά. Αὐτὰ ἔχοντας στὸ νοῦ του
 σιμὰ στοὺς ἄλλους, μάτιασε τὴν Ἀθηνᾶ, καὶ πῆγε
 ἴσια στὰ ξώθυρα, ἐπειδὴς ντρεπότανε νὰφήσῃ
 ξένο νὰ πολυστέκεται στὴ θύρα· ὀμπρὸς του στάθη, 120
 πιάνει τὸ χέρι τὸ δεξι, τοῦ παίρνει τὸ κοντάρι
 τὸ χάλκινο, καὶ τοῦ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·

«Καλῶς τὸν ξένο· ἐσὺ ἀπ' ἐμᾶς θὰ φιλευτῆς, καὶ κάλλιο
 πρῶτα στὸ δεῖπνο, κ' ὕστερα μᾶς κρένεις ὅτι ὀρίζεις.»

Εἶπε, καὶ πῆγε αὐτὸς ὀμπρὸς, κ' ἡ Ἀθηνᾶ ἀκλουθοῦσε.
 Καὶ μέσα στ' ἀψηλόχτιστο παλάτι σάνε μῆκαν,
 παίρνει καὶ στήνει σὲ μακριὰ κολῶνα τὸ κοντάρι,
 σ' ἀρματοθήκη σκαλιστή, ποὺ κι ἄλλα ἐκεῖ κοντάρια
 πολλὰ τοῦ καρτερόφυχου τοῦ Ὀδυσσεᾶ στεκόνταν.
 Σ' ἓνα θρονὶ τὴν κάθισε πᾶς σ' ἀπλωμένο τούλι, 130
 θρονὶ πανώριο, πλουμιστό, κι ἀκκουμποπόδι ὀμπρὸς της.
 Πῆρε κι αὐτὸς σκαμνὶ λαμπρό, μακριὰ ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες,
 νὰ μὴν τονὲ πειράζῃ ὁ ἀχὸς τὸν ξένο, καὶ δὲ νοιώσῃ
 γλύκα φαγιοῦ καθίζοντας μὲ ἀγέρωχους ἀνθρώπους,
 καὶ γιὰ νὰ μάθῃ ἂν ἤξερε μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ του.
 Καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάργυρα,
 ὦριο, χρυσό, καὶ χύνει τοὺς στὴν ἀργυρὴ λεγένη
 γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τοὺς τὸ γυαλιστὸ τραπέζι.
 Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
 κι ἀπὸ τὰ καλοφαγία της τοὺς ἔβαλε περίσσια· 140

μὲς στὰ πινάκια ὁ μοιραστὴς τὰ κρέατ' ἀραδιάζει,
καὶ θέτει χρυσοπότηρα ὀμπροστά τους· κάθε λίγο
περνοῦσε ὁ κήρυκας κοντὰ καὶ τοὺς κρασοκερνοῦσε.

Μπήκανε μέσα κ' οἱ τρανοὶ μνηστήρες, καὶ καθῆσαν
ἀράδα σ' ἔδρες καὶ σκαμνιά, καὶ χύναν καὶ σ' ἐτούτων
τὰ χέρια οἱ κήρυκες νερό, καὶ σὲ πανέρια μέσα
οἱ παρακόρες σώρευαν ψωμί, καὶ παληκάρια
μὲ τὸ πιοτὸ στεφάνωναν τοῦ καθενὸς κροντήρι.
Κι αὐτοὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τους στὰ φαγητὰ ὀμπροστά τους.
Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τους, 150
ἄλλα στὸ νοῦ τους εἶχανε οἱ μνηστήρες· τὰ τραγούδια
καὶ τὸ χορό, χαρίσματα τοῦ τραπεζιοῦ σὰν ποῦναι·
λαμπρὴ κιθάρα ὁ κήρυκας παράδωσε στὰ χέρια
τοῦ Φήμιου, ποὺ μὲ τὸ σταγιὸ τραγούδαε στοὺς μνηστήρες,
κι ὦριο σκοπὸ τοὺς ἄρχισε εἰς κόρδες τῆς βαρύντας.

Λέει τότες ὁ Τηλέμαχος τῆς γαλανοματούσας
θεᾶς, κοντὰ τῆς σκύβοντας, νὰ μὴν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι·

«Τάχα θὰ κρίνης ἄπρεπο τὸ τί θὰ πῶ, καλὲ μου;
Αὐτοὶ στὸ νοῦ τους ἔχουνε κιθάρες καὶ τραγούδια,
καὶ τί τοὺς μέλει; ξένο βιὸς ἀπλέρωτα μασᾶνε, 160
τοῦ ἀντροῦ ποὺν τᾶσπρα κόκκαλα μὲς στὶς βροχὲς σαπίζουν
πὰς σὲ στεριές, ἢ σι' ἄρμυρὸ κυλιοῦνται ἴσως τὸ κύμα.
Μιὰς νὰ τὸν ἔβλεπαν ἐκεῖον νὰ μπαίνει μὲς στὸ Θιάκι,
καὶ θὰ παρακαλοῦσανε νᾶναι ἀλαφροὶ στὰ πόδια
κάλλιο, παρὰ στὶς φορεσὲς καὶ στὰ χρυσάφια πλούσιοι.
Μὰ τώρα ἀδικοχάθηκε, καὶ παργοριὰ δὲ φέρνει
ὅποιος μᾶς λέει πὼς ἔρχεται, τί γυρισμὸ δὲν ἔχει.
Ὡς τόσο πὲς μου ἀληθινά, ποιὸς εἶσαι, κι ἀποποιθε;
ποιοὶ ν' οἱ γονιοὶ σου, ὁ τόπος σου; μὲ τί καράβι φάνης; 170
οἱ ναῦτες πὼς σὲ φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοὶ παρινένται
πὼς εἶναι; τὶ θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ μᾶς ὀρίζεις.
Πὲς μου καὶ τοῦτο ἀληθινὰ νὰ ξέρω· μᾶς πρωτόρθες,
ἢ νᾶσαι φίλος πατρικός; τί κι ἄλλοι πολλοὶ ξένοι
μᾶς ἦρθαν, ὅπως γύριζε κ' ἐκεῖος ἀνάμεσό τους.»

Τότες ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογιέται·
«Ὅσα ρωτᾷς θὰ σοῦ τὰ πῶ κ' ἐγὼ μ' ἀληθοσύνη.
Τοῦ ἄξιου τοῦ Ἀχίλου παρινεῖμαι γιὸς πὼς εἶμαι,
ὁ Μέντης, τῷ θαλασσινῶν τῆς Τάφος βασιλέας· 180

μὲ πλοῖο μου στὰ μέρη αὐτὰ καὶ μὲ συντρόφους ἦρθα
τὰ πέλαγ' ἄρμενίζοντας πρὸς τοὺς ξενογλωσσῖτες
τῆς Τέμεσσης, μὲ σίδερο, χαλκὸ ἅπ' αὐτοὺς νὰ πάρω.

Τὸ πλοῖο μένει σὲ ξοχή, παράοξω ἀπὸ τὴν πόλη,
κάτω ἅπ' τὸ Νεῖο τὸ σύδεντρο, στοῦ Ρεῖθρου τὸ λιμάνι.

Ἐμεῖς δὰ φίλοι γονικοὶ λεγόμεσθε ἀπαρχῆθες
ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου· πῆγαινε καὶ ρώτηξε τὸ γέρο
ἦρῶα Λαέρτη· λένε αὐτὸς πιά δὲν πατάει στὴν πόλη,

παρὰ μακριὰ στὴν ἐξοχὴ μονάχος τυραννιέται,

190

καὶ γέριχ σπιτοκυρὰ θροφὴ τοῦ παροθέτει,
ἢ κούραση τὰ σκέλια του σὰν πιάση, πού μὲ κόπο
τὰ σέρνει στὸν ἀνήφορο τοῦ ἀμπελογώραφου του.

Ἦρθα, ἐπειδὴς καὶ λέχθηκε πὼς στὴν πατρίδα του εἶταν
ὁ κύρης σου· ὅμως οἱ θεοὶ τοῦ κόβουνε τὸ δρόμο.

Τὶ δὲν ἀπέθανε στὴ γῆς ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεάς,
μόν' κάπου ἀκόμα ζωντανὸς στὰ πέλαγα κρατιέται,
σὲ κυματοζώστο νησί, πού ἄντρες κακοὶ τὸν ἔχουν,
ἄγριοι, καὶ μὲ τὸ ζόρι αὐτοὶ τονὲ βαστᾶνε πίσω.

Ὅμως σοῦ προμαντεύω ἐγώ, καθὼς στὸ νοῦ μου μέσα
τὸ βάλλαν οἱ ἀθάνατοι, κι ὅπως θὰ βγῇ πιστεύω,
ἂν κι οὔτε μάντης εἶμαι ἐγώ, κι οὔτε ἀπ' ὄρνια νοιώθω,
νᾶρθη πιά ἐκεῖνος στὴ γλυκεῖα πατρίδα δὲ θ' ἀργήσῃ.

200

μὰ καὶ μὲ σίδερα ἃ δεθῇ· τρόπο θὰ βρῇ νὰ φύγῃ,
γιατ' εἶναι πολυσόφιστος. Μὰ πές μου τώρα, γειά σου,
καὶ ξήγησέ μου ξάστερα, παιδί του ἂν εἶσαι ἀλήθεια,
τοῦ Ὀδυσσεά, τοσοδὰ μεγάλο παληκάρι.

Παράξενα στὴν κεφαλὴ καὶ στὰ λαμπρὰ τὰ μάτια
τοῦ μοιάζεις· τί πολὺ συχνὰ σμιγόμεσταν οἱ δύο μας,
πρὶν ἀνεβῇ στὴν Τροία ἐκειός, πού κι ἄλλοι Ἀργῖτες τότες
ἀπὸ τοὺς πρῶτους κίνησαν μὲ κουφωτὰ καράβια·
ἕνας τὸν ἄλλονα πιά ἔμεῖς δὲν εἶδαμε ἀπὸ τότες.»

210

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε·

«Ξένε, θὰ σοῦ μιλήσω ἐγὼ μὲ περισσὴν ἀλήθεια.

Ἐκείνου τέκνο ἢ μάννα μου μὲ λέει· ἐγὼ τί ξέρω·

ποιὸς τὸ δικό του τὸ γονιὸ μπορεῖ νὰ πῇ πὼς ξέρει;

Μακάρι νᾶμουννα παιδὶ καλότυχου πατέρα,

πού τοῦρχουνται τὰ γερατειὰ στὸ σπιτικό του μέσα.

Μὰ ἐμένα ὁ πιὸ κακότυχος στὸν κόσμον στάθῃ ἐκεῖνος

ποὺ λὲν πῶς εἶμαι τέκνο του, σὰν ποὺ ρωτοῦσες τώρα.» 220

Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
 «Δὲν ὄρισαν ἀγνώριστὴ νὰ μείνῃ ἡ γενεά σου
 οἱ θεοί, ἀφοῦ σὲ γέννησε λεβέντῃ ἡ Πηνελόπη.
 Μὰ πές μου τώρα ξάστερα, καὶ ξήγα μου κ' ἐτοῦτο·
 σὰν τί τραπέζια νᾶναι αὐτά; τί κόσμος; ποιά ἡ ἀνάγκη;
 τάχατες γάμος ἢ γιορτή; Βέβαια αὐτὰ δὲν εἶναι
 συντροφικά. Μὲ πόση δὲς ἀδιαντροπιά καὶ θάρρος
 δῶ μέσα τρωγοπίνουνε. Θάγαναχτοῦσε ἀνίσως
 ἐρχόταν ἄντρας γνωστικὸς κι ἄπρεπα τέτοια θώρειε.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε. 230

«Μιάς καὶ ρωτᾷς μου, ὦ ξένη, αὐτά, καὶ θὲς νὰ τὰ κατέχῃς,
 πλούσιο καὶ τιμημένο αὐτὸ τὸ σπίτι πρέπει νᾶταν,
 ἐκεῖνος ὅσο μέσα ἐδῶ καθότανε· ὅμως τώρα,
 ἀλλιώτικα οἱ κακόγνωμοι θεοὶ τὸ βουληθῆκαν,
 ποὺ ἀνείδωτο τὸν ἔκαμαν ὅσο κανέναν ἄλλον·
 καὶ μήτε κἄν τὸ τέλος του δὲ θὰ θρηνοῦσα, ἀνίσως
 στὸ πλάγι τῶν συντροφῶν του χανότανε στὴν Τροία,
 γιὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο ὕστερα, σὲ ἀγαπητὲς ἀγκάλες.

Καὶ τότες οἱ Παναχαιοὶ θὰ τοῦστηναν μνημοῦρι,
 κι ὄνομα θᾶβγαζε λαμπρὸ νάφήσῃ τοῦ παιδιοῦ του. 240

Μὰ τώρα οἱ Ἄρπυιες ἄδοξα τὸν ἔχουν ἀρπαγμένο·
 ἀνάφαντος κι ἀνάκουστος μοῦ γίνῃ, καὶ μ' ἀφῆκε
 λύπες καὶ δάκρυα· μήτ' αὐτὸ μονάχα δὲ μὲ δέρνει,
 ἐπειδὴς κι ἄλλα μοῦφεραν οἱ Ὀλυμπῆσοι πάθια.

Γιατὶ ὅσοι γύρω στὰ νησιά πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι,
 Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυθο μὲ τὰ δασιὰ τὰ δέντρα,
 κι ὅσοι στὸ βραχορίζωτο τὸ Θιάκι ἐδῶ ἀρχοντεύουν,
 ὅλοι ζητοῦν τὴ μάννα μου καὶ μοῦ χαλνᾶν τὸ βίός μου.

Κ' ἐκείνῃ μήτε ἀρνιέται τοὺς γάμο φρεχτὸ, καὶ μήτε
 τέλος νὰ δώσῃ δύνεται καὶ δὸς του αὐτοὶ τὸ σπίτι 250
 μοῦ καταλοῦνε· γλήγορα καὶ μένα θὰ μὲ φᾶνε.»

Τότε ἡ Παλλάδα ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ λέει χολοσκασμένα·
 «Ἄλλοις, καὶ πόσο χρειάζεσαι τὸν Ὀδυσσεά κοντά σου,
 ἐτούτους τοὺς ξεδιάντροπους μνηστήρες νὰ βαρέσῃ.

Νὰ ἐρχόταν τώρα νὰ σταθῇ στοῦ παλατιοῦ τὶς πόρτες,
 μὲ ἀσπίδα, μὲ περὶκρανο καὶ μὲ τὰ δυὸ κοντάρια,
 τέτοιος στὴν ὄψῃ σὰν ποὺ ἐγὼ τὸν εἶδα πρῶτα πρῶτα,

σὰν ἔπινε καὶ γλέντιζε στὸ σπιτικό μας μέσα,
 ἀπὸ τὸ γιὸ τοῦ Μέρομερου γυρίζοντας, τὸν Ἴλο,
 τῆς Φύρας, ποὺ μὲ πλοῖο γοργὸ ξεκίνησε, βοτάνι 260
 ζητώντας του θανατερό, νᾶλείψη τις χαλκένιες
 σαῖττες του· δὲν τοῦδωσε, τῇ μάνητα φοβώντας
 ἐκεῖνος τῶν ἀθάντων· ὁ γέρος μου ὅμως τότες
 τοῦ τῶδωσε, ἀγαπώντας τον περίσσια· τέτοιος νᾶρθη
 καὶ νᾶνταμώση ἐτουτουνούς ὁ Ὀδυσσεάς, καὶ θᾶναι
 ὅλων τὸ τέλος ξαφνικό, κι ὁ γάμος τους φαράχι.
 Ὡς τόσο ἐτοῦτα ἄς μείνουνε στὰ χέρια τῶν θεῶνε,
 κᾶν θὰ γυρίση πάλε ἐδῶ νὰ γδικιωθῇ, κᾶν ὄχι
 ἐσένα τώρα θέλω σε νὰ στοχαστῆς καὶ νάβρης
 τὸ πῶς ἀπὸ τὸν πύργο αὐτὸ θὰ διώξης τοὺς μνηστῆρες. 270
 Ἄκου λοιπόν, καὶ πρόσεξε τὰ λόγια ποὺ σοῦ κρένω.
 Συγκάλεσέ τους τὸ ταχὺ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡρώους,
 καὶ σ' ὅλους πὲς τῇ γνώμῃ σου μὲ τοὺς θεοὺς μαρτύρους.
 Πρόσταξε τότες σπίτια τους νὰ φύγουν οἱ μνηστῆρες,
 κι ἂν ἡ καρδιὰ τῆς μάννας σου γάμο γυρεῦη, ἄς σύρη
 στᾶρχοντικό τοῦ κύρη της, ποῦναι τρανὸς ἀφέντης,
 καὶ γάμο αὐτοὶ θὰ κάμουνε, καὶ δῶρα θὰ τοιμάσουν
 πολλὰ, καθὼς ταιριάζουνε σ' ἀγαπημένη κόρη.
 Κ' ἐσένα γνώμῃ φρόνιμῃ σοῦ δίνω, ἂν θὲς νᾶκούσης·
 καράβι μὲ εἴκοσι κουπιά, καλὸ, σὰν πάρης, ἔβγα 280
 νὰ μάθης γιὰ τὸν κύρη σου τὸν πολυπλανημένο·
 ἢ κάποιος θὰ σοῦ πῇ θνητός, ἢ τῇ φωνῇ θᾶκούσης
 ποὺ στέλνει ὁ Δίας, καὶ στῇ γῆς συχνὰ σκορπάει τις φῆμες.
 Πρῶτα στήν Πύλο, καὶ ρωτᾷς τὸ Νέστορα τὸ μέγα·
 σῦρε κατόπι στὸν ξανθὸ τῆς Σπάρτης τὸ Μενέλα,
 τὸν πιὸ στερνὸ χαλκοάρματο Ἀχαιὸ ποὺ γύρσε πίσω.
 Κι ἂ μάθης πῶς ὁ κύρης σου καὶ ζῇ καὶ θὰ γυρίση,
 ἀπάντεξε, ὅσο κι ἂν πονῆς, ὥς ἓνα χρόνο ἀκόμα·
 ἂν πάλε πῶς ἀπέθανε καὶ πῶς σοῦ χάθη ἀκούσης,
 γυρίζεις πίσω στὰ γλυκὰ λημέρια τῆς πατρίδας, 290
 τοῦ στήνεις μνῆμα, νεκρικά πολλὰ τοῦ θέτεις δῶρα,
 ὅσα τοῦ πρέπουν, κ' ὕστερα παντρεύεις καὶ τῇ μάννα.
 Καὶ σὰν τὰ πράξης ὅλ' αὐτὰ καὶ τὰ καλοτελειώσης,
 μὲς στὸ μυαλό σου γύρισε καὶ μέσα στήν ψυχὴ σου,
 τὸ πῶς σ' αὐτοὺς τοὺς πύργους σου θὰ λυώσης τοὺς μνηστῆρες,

εἴτε μὲ δόλο, ἢ φανερά· τί πιά δὲ σοῦ ταιριάζει μωρὸ παιδί νὰ φαίνεσαι, μικρὸς ἀφοῦ δὲν εἶσαι.

Ἡ τάχα δὲν ἀκοὺς κ' ἐσὺ πὼς ὁ λαμπρὸς ὁ Ὁρέστης δοξάστηκε σ' ὅλη τῇ γῆς σὰ σκότωσε τὸν πλάνο τὸν Ἀἴγιστο, πού χάλασε τὸν ξακουστὸ γονιό του; 300

Ἔτσι κ' ἐσύ, πού βλέπω σε τόσο ὠριο καὶ μεγάλο, γίνου ἄντρας, φίλε, νὰ σὲ ὑμνοῦν κατόπι οἱ ἀπογόνοι. Καὶ τώρα ἐγὼ πρὸς τὸ γοργὸ καράβι κατεβαίνω, τί στενοχώρια θάῤῃπιασε μεγάλη τοὺς συντρόφους· ἐσὺ μονάχος φρόντιζε καὶ νοιάσου τὰ ὅσα σοῦ εἶπα.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει «Ἐένε μου, ἀλήθεια σύμπονα μοῦ συντυχαίνεις λόγια, καθὼς γονιὸς σὲ τέκνο του, κι ἀξέχαστα θὰ τάχω.

Μὰ κάλλιο μείνε τώρα ἐδῶ, κι ἄς εἶσαι γιὰ ταξίδι, ἔλα καὶ λούσου νὰ φραθῇ ἡ καρδιά σου, καὶ κατόπι κινῶς πρὸς τὸ καράβι σου χαρούμενος, μὲ δῶρο πλούσιο, λαμπρό, ἀπὲ λόγου μου νὰ τῷχης θυμητάρη σὰν ὅσα φίλοι ἀγαπητοὶ χαρίζουνε σὲ φίλους.» 310

Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογιέται τότες· «Μὴ μὲ κρατῶς πιά τώρα ἐδῶ, τί βιάζουμαι νὰ σύρω. Κι ὅσο γιὰ δῶρο, ὅποιο ζητάει νὰ δώσης μου ἡ καρδιά σου, στὸ γυρισμό μου δίνεις το, στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω, πανώριο δῶρο, πού νὰ λὲς κι ἀνταμοιβὴ τοῦ ἀξίζει.»

Σὰν εἶπε αὐτὰ ξεκίνησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα, κ' ἔγιν' αὐτὸς καὶ πέταξε· μὲς στὴν καρδιά του ὡς τόσο ἀφήκε θαρρεσιά κι ἀντρεία, καὶ τοῦ γονιοῦ του ἡ μνήμη πιὸ ζωντανὴ ξανάρχουνταν· ξιππάστηκε ἡ ψυχὴ του, καὶ θάμασε, γιατί θεὸς κατάλαβε πὼς εἶταν. 320

Καὶ τότες μ' ὄψη ἰσόθεη ζυγώνει τοὺς μνηστήρες, πού τοὺς τραγοῦδαε ὁ ξακουστὸς τραγουδιστής, κ' ἐκεῖνοι καθόντανε χωρὶς μιὰ κι ἀκούγαν· τὸ τραγοῦδι τοὺς ἔλεγε τῶν Ἀχαιῶν τὸ γυρισμὸ τὸ μαῦρο, πού ἡ Παλλάδα ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς πρόσταξε στὴν Τροία.

Κι ἀπὸ τάνωγια ἀκούγοντας τὸ θεῖο αὐτὸ τραγοῦδι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου ἡ θυγατέρα, κατέβηκε τὶς ἀψηλές τοῦ παλατιοῦ τὶς σκάλες, μόνη της ὄχι ἀντάμα της δυὸ βάνιες κατεβήκαν. 330

Κ' ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστήρες,

πλάγι τοῦ στύλου στάθηκε τῆς δουλευτῆς τῆς στέγης,
σηκώνοντας στήν ὄψη της τὸ λιόλαμπρο φακιόλι,
μὲ τὶς παραστεκάμενες ἀπὸ τὰ δυὸ πλευρά της,
καὶ κρένει τοῦ τραγουδιστῆ μὲ μάτια δακρυσμένα·

«Φῆμιε, ποὺ κι ἄλλα γνώριζες μαγευτικὰ τραγούδια,
μ' ὅσα θνητοὺς κι ἀθάνατους δοξάζετε ἔσεῖς πάντα,
ἔν' ἀπ' αὐτὰ τραγούδα τοὺς σιμά τοὺς καθισμένους,
κι αὐτοὶ ἄς σωποῦν κι ἄς πίνουνε· πάψ' τὸ τραγούδι ἐτοῦτο, 340
τὸ θλιβερό, ποὺ τὴν καρδιά μου σκίζει μὲς στὰ στήθια,
γιατὶ σὰν ἄλληνα καμιά βαρὺς καημὸς μὲ δέρνει,
κι ὅλημερὶς ἀνιστορῶ καὶ λαχταρῶ τὸν ἄντρα,
ποὺ στήν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ σι' Ἄργος ὅλο ἀπλώθη.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κάνει
«Δὲν τὸν ἀφίνεις τὸ γλυκὸ τραγουδιστῆ, μαννοῦλα,
νὰ φέρῃ γλέντι καταπῶς τὰποθυμᾷ ὁ νοῦς του ;
Δὲ φταίγει σου ὁ τραγουδιστής, ὁ Δίας εἶν' ἡ αἰτία,
ποὺ κάθε σιταρόθρεφτου θνητοῦ ὅπως θέλει δίνει.
Δὲν ἔχει κοῖμα ἂν τραγουδάῃ αὐτὸς τὴ μαύρη μοῖρα 350
τῷ Δαναῶν· πάντα θὲν οἱ ἀνθρῶποι τὸ τραγούδι
ποὺ πιὸ καινούριο τοὺς σφαντάει σὰν κάθονται κι ἀκοῦνε.
Κάνε καρδιά κι ἀπομονὴ νᾶκούς, γιατί μονάχος
δὲν ἔχασε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα ὁ Ὀδυσσεάς,
μόν' κι ἄλλα χάθηκαν πολλὰ στήν Τροία παληκάρια.
Ἔμπα, καὶ κοίτα σπίτι σου καὶ τὸ νοικοκυριό σου,
τὴν ἀληκάτη, τὰργαλειό, καὶ πρόσταζε τὶς δοῦλες
νὰ σοῦ δουλεύουν· κι ἄφινε τὰ λόγια αὐτὰ στοὺς ἄντρες,
μάλιστα ἐμένα, ποῦμαι δὰ καὶ τοῦ σπιτιοῦ ὁ ἀφέντης.»

Θάμας' αὐτὴ, καὶ γύρισε στὸ σπίτι, γιατί μπῆκαν 360
ὥς τὴν καρδιά της τοῦ παιδιοῦ τὰ γνωστικὰ τὰ λόγια.
Κι ἀνέθηκε σι' ἀνώγια της, κι ἀντάμα μὲ τὶς βάγιες
τὸν ἀκριβό της Ὀδυσσεά θρηνοῦσε, ὥσπου ὕπνο
ἡ Ἀθηνᾶ τῆς στάλαξε γλυκὸ στὰ ματοκλάδια.

Ὡς τόσο στὰ βαθιόσκιωτα παλάτια μέσα οἱ ἄλλοι
ὀχλαλοὶ σηκῶνανε, κ' εὐκότανε ὁ καθένας
μὲς στὸ κρεβάτι ν' ἀξιωθῇ σιμά της νὰ πλαγιάσῃ.
Σ' αὐτοὺς ἀρχίζει ὁ γνωστικός Τηλέμαχος καὶ κρένει

«Ἀκούστε, ὦ παραδιάντροποι τῆς μάννας μου μνηστῆρες·
τώρα ἐμεῖς γλέντι ἄς κάμουμε, κι ἄς λείψῃ τὰχολόγι,

τὶ ἀξιίζει ἀλήθεια τέτοιονα τραγουδιστὴ νᾶκοῦμε, 370
 σὰν ποῦναι αὐτὸς πού μὲ θεοῦ λὲς κ' ἡ φωνὴ του μοιάζει
 μὰ τὴν αὐγὴ σὲ συντυχιὰ καθίζουμε ὅλοι ἀντάμα,
 νὰ σᾶς κηρύξω φανερὰ νᾶφῆστε μου τὸν πύργο,
 ἄλλα τραπέζια νᾶβρετε, δικό σας βιὸς νὰ τρωῖτε,
 ὁ ἕνας σπίτι τᾶλλονοῦ. Κι ἂν πάλε ἔσεῖς θαρρῶτε
 πῶς εἶναι δίκιο κ' εὐλογο νὰ καταλυοῦνται πλούτια
 ἑνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα, σκορπᾶτε τὰ ἐγὼ τότες
 καλῶ βοήθεια τοὺς θεοὺς, ἴσως κι ὁ Δίας φέρῃ
 τὸ γδικιωμό πού ἀξιίζει σας, κ' ἔτσι κ' ἔσεῖς κατόπι
 πεδῶθε δίχως πλερωμὴ μιὰ καὶ καλὴ χαθῆτε.» 380

Αὐτὰ τοὺς εἶπε, κι ὅλοι τους, δαγκάνοντας τὰ χεῖλη
 θαμάζαν τοῦ Τηλέμαχου τὰ θαρρετὰ τὰ λόγια.

Κι ὁ Ἀντίνος τοῦ Εὐπειθή ὁ γιὸς τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε
 «Ἐσένα θεοί, Τηλέμαχε, νὰ σὲ διδάχουν πρέπει
 μεγάλα λόγια νὰ μιλᾷς, καὶ θαρρετὰ νὰ κρένης
 μὴ σῶση καὶ σὲ κάμῃ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου βασιλέα
 στὸ Θιάκι τὸ γυρόλουστο, σὰν ποῦναι πατρικό σου.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει
 «Τάχα θὰ σοῦ φανῇ βαρὺ τὸ θὰ σοῦ πῶ, ὦ Ἀντίνε;
 Κ' ἐτοῦτο θὰ τὸ δέχουμουν ἂν τῷδινέ μου ὁ Δίας. 390
 Ἦ λὲς δὲ γίνεται κακὸ τρανότερο στὸν κόσμο;
 Ὅχι, δὲν τῶχω γιὰ ἀχαμνὸ νᾶναι κανέννας ρήγας
 πλούσιο τὸ σπίτι του ἄξαφνα, δοξάζεται κι ἀτός του.
 Μὰ κι ἄλλοι βρῖσκονται Ἀχαιοὶ στὸ Θιάκι βασιλιάδες,
 νέοι καὶ γέροι ἀρίθμητοι, κ' ἕνας τους θᾶχῃ ἐτούτῃ
 τῇ δόξᾳ, μιὰς κι ἀπέθανε ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσεάς·
 ὅμως ἐγὼ θὰ ὀρίζω αὐτὸ τὸ σπίτι καὶ τοὺς δούλους,
 πού γιὰ τὰ μένα ἀπόκτησε μὲ τᾶρματά του ἐκεῖνος.»

Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος γυρνάει κι ἀπολογιέται
 «Αὐτιά, Τηλέμαχε, στῶν θεῶν ἅς μείνουνε τὰ χέρια, 400
 τὸ ποιός σιὸ θαλασσόλουστο θὰ βασιλέψῃ Θιάκι
 μακάρι ἐσὺ νὰ κυβερνᾷς καὶ χτήματα καὶ σπίτι,
 καὶ νὰ μὴν ἔρθῃ ἐδῶ ψυχὴ καὶ θὲς δὲ θὲς σοῦ ἀρπάξῃ
 τὰ χτήματα, ὅσο τὸ νησιὶ τὸ κατοικοῦν ἀνθρώποι.
 Μὰ τώρα θέλω νὰ μοῦ πῆς, καλέ μου, γιὰ τὸν ξένο,
 ποποῦθε νᾶναι ἐλόγου του; ποιά χώρα λέει δική του;
 ποιά νᾶναι ἡ φύτρα του μαθές, τὸ πατρικό του χῶμα;

μπὰς καὶ μαντᾶτα σοῦφερε πῶς ἔρχεται ὁ γονιός σου;
 ἢ νᾶρθε ἐδῶ γυρεύοντας δικές του τάχα ἀνάγκες; 410
 Φάνηκε μόλις, κ' ἔφυγε· δὲν ἔμεινε δὰ κιόλας
 νὰ γνωριστῇ· καὶ πρόστυχος δὲν ἔμοιαζε στὴν ὄψη.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
 «Ὁ κύρης μου πιά γυρισμό, ὦ Εὐρύμαχε, δὲν ἔχει
 μήτε μαντᾶτα ἀκούγω ἐγώ, σὰ φτάνουν ἀπὸ κάπου,
 μήτε μαντεῖες πιά ψηφῶ σὰν προσκαλέση ἡ μάννα
 μάντη στὸ σπίτι καὶ ρωτᾷ. Ὁ ξένος ποὺ εἶδες εἶναι
 φίλος δικός μου πατρικὸς ἀπὸ τὴν Τάφο, ὁ Μέντης·
 τοῦ φρόνιμου τοῦ Ἀχίαλου παινιέται γιὸς πὼς εἶναι,
 καὶ βασιλιάς τῶν Ταφιδῶν, ποὺ τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅμως τὴ θεὰ στὸ νοῦ τὴν εἶχε πάντα. 420
 Ἐκεῖνοι ὥς τόσο στὸ χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγοῦδι
 τὸ γύρισαν, καὶ γλέντιζαν ὥς ποὺ νᾶρθῇ τὸ βράδυ.
 Καὶ καθὼς γλέντιζαν, τᾶχνὸ κατέβηκε τὸ βράδυ·
 καθένας τότες σπῖτι του τραβοῦσε νὰ πλαγιάσῃ,
 καὶ πῆγε κι ὁ Τηλέμαχος στὸν ἀψηλοχτισμένο
 τὸ θάλαμο ποὺ σφάνταζε μὲς στὴν αὐλὴ τὴν ὄρια,
 νὰ μπῇ στὴν κλίνη του, πολλὰ στὸ νοῦ του μελετώντας.

Ἡ Εὐρύκλεια τότες τοῦφερε τὰ φώσια τἀναμμένα,
 τοῦ Ὠπα ἢ κόρη ἢ μπιστευτή, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισηνόρη, 430
 π' ὁ Λαέρτης ἄλλοτε μικρὴ τὴν πῆρε κοπελλοῦδα
 μὲ εἴκοσι βόδια πλερωμή, καὶ μέσα στὸ παλάτι
 τὸ ἴδιο μὲ τὴν ἄξια του γυναῖκα τὴν τιμοῦσε,
 μὰ ἀντάμα της δὲν πλάγιαζε, νὰ μὴ χολιάσῃ ἐκείνη·
 αὐτὴ τὰ φώσια ἀνέβασε, ποὺ ἀπὸ τίς ἄλλες δοῦλες
 τὸν εἶχε ἀγάπη ξέχωρη, κι ἀπὸ μωρὸ τὸν κοίτα.

Ἄνοιξε αὐτὸς τὸ θάλαμο τὸν τεχνικὰ φτιασμένο,
 στὴν κλίνη κάθησε, ἔβγαλε τὸ μαλακὸ χιτῶνα,
 τὸν ἔθεσε στῆς φρόνιμης γερόντισσας τὰ χέρια,
 κι αὐτὴ σὰν τονὲ δίπλωσε καλά, σὲ ξυλοκάφρι 440
 τὸν κρέμασε, παράδιπλα στὸ τορνευτὸ κλινάρι,
 κ' ἦβγε, τῆς θύρας σέρονοντας τὴν ἀργυρὴ κρικέλλα,
 ἀπέβωθε μὲ τὸ λουρὶ τὸ σύρτη της τραβώντας.

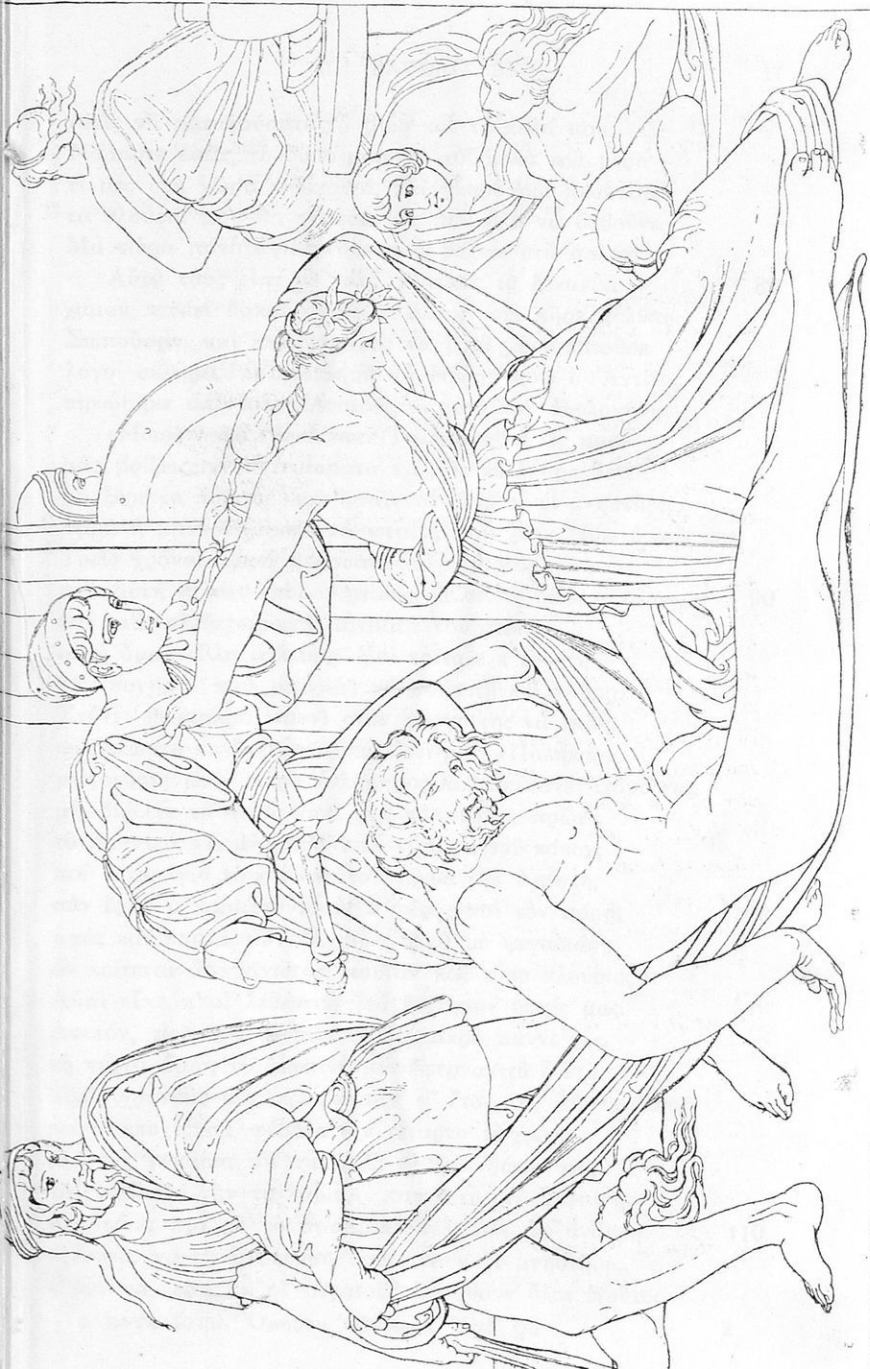
Κι αὐτὸς μὲ ἀνθὸ τοῦ προβατιοῦ γιὰ σκέπασμα, ὅλη νύχτα
 τὸ δρόμο συλλογιότανε ποὺ ἡ Ἀθηνα τοῦ ξήγα.

ΡΑΨΩΔΙΑ Β.

Ἔφεξ' ἡ ροδοδάκτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 καὶ τοῦ Ὀδυσσεά οἱ ἀκριβογιὸς σηκώθη ἀπὸ τὸ στρῶμα,
 ντύθηκε, ζώνει τὸ σπαθὶ τὸ κοφτερὸ στὸν ὦμο,
 ὥρια ποδένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρά του,
 καὶ βγαίνει ἀπὸ τὸ θάλαμο μὲ ἀθάνατο παρόμοιος.
 Διαλαλητάδες πρόσταξε καλόφωνους ἀμέσως
 τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς σὲ συντυχίᾳ νὰ κράξουν.
 Τοὺς κράξανε, καὶ γλήγορα συνάχτηκαν ἐκεῖνοι.
 Καὶ σὰ συνάχτηκαν, καὶ μιὰ παρέα ὅλοι γενήκαν,
 κινάει ἐκεῖ μὲ χάλκινο κοντάρι στὴν παλάμη, 10
 μονάχος ὅχι δυὸ σκυλιὰ γοργόποδ' ἀκλουθοῦσαν,
 κ' ἡ Ἀθηνᾶ μὲ θεόλαμπρῃ τὸν περεχῶσε χάρη.
 Τονὲ θαμάζανε ὅλοι τοὺς σὰν ἔρχονταν. Καθίζει
 στὸ πατρικὸ του τὸ θρονί, κ' οἱ γέροι δίνουν τόπο.
 Τότες ὁ Αἰγύπτιος ὁ ἥρως ἀρχίνησε τὸ λόγο,
 σκυφτὸς ἀπὸ τὰ γερατειά, καὶ μὲ πολλὰ στὸ νοῦ του.
 Τὶ κ' ἐκείνου ὁ ἀκριβογιὸς μὲ τὸ θεῖκὸ Ὀδυσσεά
 στὸ Ἴλιο τότες μίσηψε μὲ κουφωτὰ καράβια,
 ὁ Ἀντιφος, κονταριστής, πού ὁ Κύκλωπας ὁ ἄγριος
 τὸν ἔκοψε, καὶ δεῖπνο του τὸν ἔκαμε στὸ σπήλιον. 20
 Τοῦμειναν τρεῖς ὁ Εὐρύνομος, μνηστήρας κι αὐτὸς ἕνας,
 κ' οἱ ἄλλοι δυὸ νοιαζόντουσαν τὰ γονικὰ χωράφια·
 μὰ ἐκεῖνὸν τὸν εἶχε ἀξέχαστο καὶ τὸν πικροθρηνοῦσε.
 Καὶ δάκρυα τώρα χύνοντας ξαγόρειπέ τοὺς κ' εἶπε·
 «Ἀκούστε με τὸ τί θὰ πῶ, Θιακήσοι. Συντυχίᾳ μας
 δὲν ἔγινε, ἢ συνέδριον μας κανένα ἀφότου ὁ μέγας
 ὁ Ὀδυσσεάς μίσηψε μὲ κουφωτὰ καράβια.
 Ποιὸς τώρα ἐδῶ μᾶς κάλεσε; ποιὸς τόσῃν ἔχει ἀνάγκη;
 ἀπὸ τοὺς νέους τάχα αὐτὸς γιὰ ἀπ' τοὺς παλιούς μας νᾶναι;
 νᾶκουσε τάχα στράτευμα πὼς πλάκωσε, καὶ θέλει 30
 σὰν πρῶτος ποῦ τὰπέικασε νὰ μᾶς τὸ φανερώσῃ;
 ἢ γι' ἄλλο τίποτις κοινὸ θὰ βγῇ νὰ μᾶς μιλήσῃ;
 Καλὸς μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος, καὶ βλογημένος νᾶναι.
 Νὰ τοῦ χαρίζῃ ὁ Δίας καλὰ, ὅσα ζητάει ἡ ψυχὴ του.»
 Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τάχε καλὸ σημάδι.
 Καὶ πιά δὲν κάθουνταν, παρὰ ποθώντας νὰ μιλήσῃ,

στάθη στή μέση· τοῦβαλε στοῦ χέρι δεκανίκι
ὁ κήρυκας Πεισήνορας, μὲ νοῦ καὶ γνῶσες ἄντρας.
Καὶ τότες πρῶτα γύρισε κατὰ τὸ γέρο, κ' εἶπε·

«Αὐτός, ὦ γέρο, ποὺ ρωτᾷς, θὰ δῆς μακριὰ δὲν εἶναι 40
ἐγὼ τὸν κόσμον κάλεσα, τί ἐμένα ἀγγίζει ὁ πόνος.
Καὶ μήτε στράτευμα ἄκουσα νὰ πλάκωσε, καὶ θέλω
σὰν πρῶτος ποὺ τὰπέικασα νὰ σᾶς τὸ φανερώσω,
μὴτ' ἄλλο τίποτις κοινὸ δὲ βγαίνω νὰ ξηγήσω,
παρὰ δικό μου πάθημα, ποὺ μοῦπεσε στοῦ σπίτι
διπλό· τὸν ἄξιο μου ἔχασα γονιὸ ποὺ κυβερνοῦσε
ἔσᾶς ἐδῶ ὅλους μιὰ φορὰ σὰν ἡμερος πατέρας,
κι ἄλλο, χειρότερο πολὺ, ποὺ πάει νὰ ξολοθρέψῃ
τὸ σπιτικό μου, κι ὅλο μου τὸ βιὸς νὰ τὰφανίση.
Μνηστήρες πλῆθος πέσανε τῆς ἁθελῆς μου μάννας, 50
γιοὶ τῶν ἀντρῶν ποὺ βρίσκονται προνχόντοι μὲς στὸν τόπο,
καὶ νὰ φανοῦνε τρέμουνε στοῦ Ἰκάριου τοῦ γονιοῦ της,
ποὺ αὐτὸς τῇ θυγατέρᾳ του θὰ προίκιζε, καὶ σ' ὅποιον
πιὸ ταιριαστὸς τοῦ φαίνωνταν, τὴν ἔδινε γυναίκα.
Μόνε σ' ἐμᾶς ὀλοκαιρὸς χαζεύοντας ἐκεῖνοι
καὶ βόδια σφάζοντας κι ἄρνια, καὶ τὰ παχιά τὰ γίδια,
τὰ χαίρουνται, καὶ πίνουνε τὸ φλογερὸ κρασί μου,
τοῦ κάκου, καὶ τὰ καταλοῦν· γιατίι ἄντρας πιά δὲ στέκει
σὰν ποὺ ὁ Δυσσεᾶς εἵτανε, τὸ σπίτι νὰ γλυτώσῃ.
Κ' ἐμεῖς γι' αὐτοὺς δὲ σώνουμε· μὰ ἀλήθεια καὶ κατόπι 60
θᾶμμαστε ἐμπρός τους ἀχαμνοὶ κι ἀνήξεροι ἀπὸ μάχη.
Νᾶχα μαζί μου δύναμη, κ' ἐγὼ θᾶντιστεκόμουν,
τί ἀβάσταχτά 'ναι ἐτοῦτα πιά· μοῦ ἀφάνισαν τὸ σπίτι
καὶ πῆγε· νοιώστε τὴν κ' ἐσεῖς αὐτὴ τὴν ἀδικία τους,
ντραπῆτε ἐκείνους τοὺς λαοὺς ποὺ γύρω γειτονεοῦν,
καὶ φοβηθῆτε τοὺς θεοὺς, μὴν ὀργιστοῦν καὶ ρίξουν
μιὰ μέρα στοῦ κεφάλι σας τὰ μαῦρα αὐτὰ τὰ ἔργα.
Προσπέφτω σας, γιὰ ἰῶνομα τοῦ Δία καὶ τῆς Θέμης,
ποὺ τῶν ἀντρῶν τίς συντυχιᾶς αὐτὴ σκορπάει ἢ φέρνει,
πάψτε, καλοὶ μου, ἀφήστε με μὲς στὸν καημὸ νὰ λυώνω 70
μονάχος, ἂν ὁ δοξαστὸς πατέρας μου Ὀδυσσεᾶς
στοὺς Ἀχαιοὺς δὲν ἔκαμε κακὸ ἀπὸ ὄχλητά του,
ποὺ τώρα μ' ὄχητα κ' ἐσεῖς τὸ ξεπλερώνετε μου,
σ' ἐτούτους θάρρος δίνοντας· πιὸ κέρδος γιὰ τὰ μένα

Ὁ Αἰγίσιος ἔσφαξε τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἡ Κλυταιμνήστρα τὴν Κασσάνδρα (α 36, γ 303, δ 535, λ 409—424 κ. ἀ.)

ἔσεῖς νὰ καταλούσατε τὸ βιὸς καὶ τὰ καλὰ μου.
 Νᾶσατε ἔσεῖς, τὸ δίκιο μου θὰ τῷβρισκα μιὰ μέρα·
 τὶ μὲς στὴ χῶρα θάβγαινα, καὶ γκαρδιακὰ μιλώντας
 τὰ πλούτια μου θὰ γύρευα, ὡς πὺν ὅλα νὰ δοθοῦνε.
 Μὰ τώρα πόνου ἀγιατρευτο μοῦ βάξετε στὰ σπλάγχνα.»

Αὐτὰ τοὺς εἶπε μὲ χολή, κ' εὐτὺς τὸ δεκανίκι 80
 χάμου πετάει δακρύζοντας· κι ὅλους τοὺς πῆρε ἡ λύπη.
 Σωποῦσαν, καὶ κανέναν τους νὰ βγάλλῃ δὲν κοιτοῦσε
 λόγο σκληρό, κι ἀπάντηση νὰ δώσῃ· μόνο ὁ Ἀντίνοσ
 σηκώθηκε ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς, κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη.

«Μωρὲ λογά, ἀχαλίνωτε Τηλέμαχε, τί λές μας;
 μᾶς βρίζεις, κι ἀβανιάσματα νὰ μᾶς κολλήσῃς θέλεις·
 μὰ ξέρε το πὺς δὲ σοῦ φταῖν οἱ Ἀχαιοὶ οἱ μνηστῆρες,
 παρὰ ἡ μαννοῦλα σου τὰ φταίει, πὺν χίλια ξέρεῖ ὁ νοῦς της.
 Τρεῖς χρόνοι τώρα πέρασαν, καὶ τέταρτος κοντεύει,
 πὺν αὐτὴ γελάει τοὺς Ἀχαιοὺς. Ἐλπίδες δίνει σ' ὅλους, 90
 καὶ καθενὸν ξεχωριστὰ ταξίματα τοῦ στέλνει,

αὐτὴ ὅμως ἄλλα μελετάει. Καὶ κοίταξε κ' ἐτοῦτῃ
 τὴν πονηριὰ πὺν μπόρεσε νὰ σοφιστῇ καὶ νάβωρῃ.
 Στήνει θεόμακρο παννὶ στὸν πύργο της νὰ φάνῃ,
 φιλόκλωστο κι ἀμέτρητο, καὶ λέει μᾶς· «Παληκάρια,
 μνηστῆρες μου, τώρα ὁ λαμπρὸς πὺν ἀπέθανε Ὀδυσσεύς,
 μὴ βιάζεστε τὸ γάμο μου, γιὰ νὰποσώσω πρῶτα
 τὸ παννικὸ, νὰ μὴ χαθοῦν τὰ νήματα τοῦ κάκου,
 πὺν τῷχω γιὰ τὸ σάβανο τοῦ ἥρωα τοῦ Λαέρτη,
 σὰν ἔρθῃ ὁ κορμοτεντωτῆς ὁ χάρος καὶ τὸν πάσῃ, 100
 μπᾶς καὶ καμιὰ τῶν Ἀχαιῶν κερὰ μὲ ψεγαδιάσῃ,
 ἂν κοιτεται ἀσαβάνωτος, ποῦταν καὶ τόσο πλούσιος.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' οἱ λεβέντικες τὰ δέχτηκαν ψυχές μας.
 Λοιπόν, τίς μέρες ἔφαινε τὸ θεόμακρο παννὶ της,
 τὴ νύχτα ὅμως τὸ ξέφαινε σὰν ἔφερναν τὰ φῶτα.
 Τρεῖς χρόνους μᾶς κρυφόπαιζε, κ' ἔτσι μᾶς ἔπειθε ὅλους·
 μὰ οἱ ἐποχὲς σὰ φέρανε τὸν τέταρτο τὸ χρόνο,
 μιὰ της γυναῖκα πῶξερε, μᾶς τὰ φανέρωσε ὅλα,
 καὶ πιάσαμε τὴν τὸ λαμπρὸ παννὶ της νὰ ξεφαίνῃ.
 Καὶ τότες πιά μὲ τὸ στανιὸ τὸ τέλειωσε ἀπ' ἀνάγκη 110
 κ' ἐσένα, νὰ τί ἀπάντηση σοῦ δίνουν οἱ μνηστῆρες,
 κ' ἐσὺ νὰ ξέρῃς, κ' οἱ Ἀχαιοὶ νὰ μάθουν ὅλοι ἐτοῦτοι.

Ξεδιάβασ' την τὴ μάννα σου, καὶ πὲς νὰ πάῃ νὰ πάρῃ
 ὅποιον καλέσῃ ὁ κύρης της κι ὅποιον αὐτὴ θελήσῃ.
 Μὰ ἃ μελετᾷ τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ βασανίσῃ ἀκόμα,
 μὲ ὅσα φυλάει τῆς Ἀθηνᾶς χαρίσματα ἡ ψυχὴ της,
 μὲ τὴν πιδέξια τέχνη της, μὲ τὴ λαμπρὴ ξυπνάδα,
 τίς μαριολιές, ποὺ σὰν κι αὐτὲς μήτ' οἱ παλιὲς ἐκεῖνες
 ὠριομαλλοῦσες Ἀχαιῆς δὲν ἄκουσα ἂν τίς εἶχαν,
 ἢ Ἀλκμήνη, ἢ ὠριοστεφάνωτη Μυκὴνη, μήτε ἢ Τύρω, 120
 ποὺ μιά τους δὲν τῆς ἔμοιαζε στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπης,
 αὐτὸ ὅμως δὲν τὰπέικασε· πὼς θὰ σοῦ τρῶνε οἱ ἄλλοι
 τὸ βίος σου καὶ τὰ πλούτια σου ὅσο πεισμώνει ἐκείνη
 στὴ γνώμη ποὺ οἱ ἀθάνατοι τῆς βάλανε στὸ νοῦ της.
 Μεγάλο ἀπόχτησε ὄνομα γιὰ λόγου της, μὰ ἐσένα
 ἀρίθμητα σὲ στέρησε καλά. Καὶ γνώριζέ το,
 πὼς ἐμεῖς μήτε σ' ἐξοχὴ μήτε κι ἄλλου δὲν πᾶμε,
 πρὶν αὐτὴ πάρῃ ἀπὸ τὰ μᾶς τὸν ἄντρα ποὺ διαλέξῃ.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρῖνει·
 «Ἀντίνο, ἀπὸ τὸν πύργο μου δὲ γίνεται νὰ διώξω 130
 ἐκείνη ποὺ μὲ γέννησε καὶ μ' ἔθρεψε· ὁ γονιός μου,
 ζῇ ἀπέθανε, σὲ ξένη γῆς ἀπόμεινε· ἂν τὴ στείλω
 τὴ μάννα ἐγώ, στὸν κύρη της θὰ τὰκριβοπλερώσω.
 Κι ἀπ' τὸν Ἰκάριο συφορὸς κι ἀπ' τὸ θεὸ θὰ μοῦρθουν,
 σὰ φεύγει ἡ μάννα καὶ ξορκάει τίς μαῦρες Ἑρινύες·
 μὰ καὶ τοῦ κόσμου ἐπάνω μου τὴν κατηγόρια θάῃχω·
 ὥστε ποτές μου τέτιο ἐγὼ δὲν ξεστομίζω λόγο.
 Κι ἀτοί σας ἂν τὸ νοιώθετε τὸ κρῖμ' αὐτό, νὰ σύρτε,
 ἄλλα τραπέξια νᾶβρετε, δικό σας βιὸς νὰ τρῶτε,
 ὁ ἕνας σπίτι τοῦ ἄλλονοῦ. Μὰ ἂν πάλε ἐσεῖς θαορῇτε 140
 πὼς εἶναι δίκιο κ' εὐλόγο νὰ καταλυοῦνται πλούτια
 ἐνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα, σκορπᾶτε τα· ἐγὼ τότες
 καλῶ βοήθεια τοὺς θεούς, ἴσως κι ὁ Δίας φέρῃ
 τὸ γδικιωμὸ ποὺ ἀξίζει σας, κ' ἔτσι κ' ἐσεῖς κατόπι
 πεδῶθε δίχως πλερωμὴ μιὰ καὶ καλὴ χαθῇτε.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ βροντόφωνος ὁ Δίας τότες στέλνει
 ἀπ' τᾶψηλὸ βουνόκορφο δυὸ αἵτους καὶ ξεκινᾶνε.
 Πέταγαν πρῶτα ἀνάλαφρα σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου,
 πλευρὸ πλευρὸ διαβαίνοντας μὲ τὰ φτερὰ ἀπλωμένα·
 μὰ στῆς πολύβοης συντυχιάς σὰν ἔφτασαν τὴ μέση, 150

στριφογυρνοῦν, καὶ μὲ βαρὺ φτερούγιασμα κοιτώντας
 πρὸς τὰ κεφάλια τοῦ λαοῦ ματιεὺς θανάτου ρίχτουν
 καὶ μὲ νυχτὲς σὰν ἔσκισαν τὰ μοῦτρα, τὰ λαιμά τους,
 δεξιὰ κινώντας πέρασαν τὶς κατοικιᾶς τῆς χώρας.
 Θαμάσαν ὅλοι βλέποντας τὰ ὄρνια σὰ φανήκαν,
 καὶ ὁ νοῦς τους ἀνιστόραγε τὰ μέλλανε νὰ γίνουν.

Ὁ γέρος τότε ἤρωας τοὺς μίλησε Ἀλιθέρης,
 τοῦ Μάστορα, πὺν πρῶτος τους κρινότανε ὁλονῶν
 στὴ γνώριση τῆς μαντικῆς, στὴν ὁρμηνεῖα τῶν ὄρνιων
 αὐτὸς λοιπὸν καλόγνωμα ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε 160

«Ἀκούστε με, ὦ Θιακήσοι ἔσεῖς, καὶ μάλιστα οἱ μνηστῆρες,
 τὸ τί ἔχω τώρα νὰ σᾶς πῶ καὶ νὰ σᾶς φανερώσω.

Βαρὺ κακὸ τοὺς ἔρχεται δὲ δύνεται ὁ Δυσσέας
 νὰ μείνῃ πιά πολὺν καιρὸ μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του
 σιμὰ ἐδῶ κάπου θάνατο γιὰ τοὺς μνηστῆρες σπέρνει
 μὰ κι ἄλλοι μας ἐδῶ πολλοὶ θὰ πάθουμε μαζί τους,
 πὺν κατοικιὰ μας ἔχουμε τὸ ξάστερο τὸ Θιάκι

τὸ πῶς θὰ τοὺς μποδίσουμε ἀπὸ τώρα ἄς στοχαστοῦμε,
 ἢ ἐτοῦτοι πρῶτοι ἄς πάψουνε· τί γιὰ καλὸ τους εἶναι.
 Δὲν προφητεύω ἀνήξερος κατέχω τα πὺν κρέων 170

ἔτσι κ' ἔκειοῦ ὅσα μάντεψα ἐγὼ τότες, ὅλα βγῆκαν
 ὅταν οἱ Ἀργῖτες ὅλοι τους στοῦ Ἥλιου τὴ χώρα ὁρμοῦσαν,
 καὶ ἀντάμα τους ὁ τρέξυπνος ξεκίναε Ὀδυσσεάς.

Θὰ πάθῃ, τοῦλεγα, πολλά, θὰ χάσῃ τοὺς συντροφους,
 καὶ θὰ γυρίσῃ ἀγνώριστος στὰ εἴκοσι τὰ χρόνια
 στὸν τόπο του· καὶ νά, πὺν αὐτὰ τώρα τοῦ βγαίνουν ὅλα.»

Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος ἀντίσκοψε καὶ τοῦπε
 «Σπίτι σου σέρνε, γέρο ἐσύ, καὶ βγάζε τῶν παιδιῶ σου
 μαντεῖες, μπάς καὶ πάθουνε κανὲ κακὸ κατόπι
 προφήτης εἶμ' ἐγὼ σ' αὐτὰ πολὺ καλύτερός σου. 180

Ὅρνια γυρίζουνε πολλὰ κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
 μὰ δὲ μαντεύουν ὅλα· πάει, χάθη ὁ Δυσσέας στὰ ξένα
 μακάρι νὰ φανίζουσιν κ' ἐσὺ μαζί μ' ἐκεῖνον,

νὰ μὴ μᾶς ψέλνῃς τώρα ἐδῶ τὶς τόσες μαντικὲς σου,
 κεντώντας ἀδιαφόρετα τὸ χόλιασμα τοῦ γιοῦ του,
 μ' ἐλπίδα κ' ἴσως σπίτι σου κάποιο σοῦ στείλῃ δῶρο.

Σοῦ λέω ἐγὼ μιὰ καὶ καλή, καὶ αὐτὸ πὺν πῶ τελειέται
 ἐσὺ πὺν ξέρεις τὰ παλιὰ καὶ τὰ πολλὰ, ἂν ἐτούτου

τοῦ νέου ἀνάψης τὴν ὀργή με πλανερὰ σου λόγια,
 πρῶτος αὐτὸς χερότερα θὰ πάθῃ ἀπ' ἀφορμή σου, 190
 καὶ μήτε ἀπ' αὐτουνούς καλὸ δὲ θενὰ δῆ, κ' ἐσένα
 με πρόστιμο θὰ ψήσουμε βαρὺ, ποὺ σὰν πλευρώνῃς
 ἀπὸ τὸν πόνο, γέρο μου, θενὰ λυσσάξῃ ὁ νοῦς σου.
 Καὶ τώρα τὸν Τηλέμαχο μπρὸς σ' ὅλους συμβουλεύω
 νὰ πῇ τῆς κερὰ μάννας του νὰ σύρῃ στοῦ γονιοῦ της,
 κι αὐτοὶ θὰ τὴν παντρέψουνε κι ἀρίφνητα θὰ βγάλουν
 προικιά, σὰν ποὺ ταιριάζουνε σὲ κόρη ἀγαπημένη.
 Τὶς βαρετές μας προξενεῖς ἀλλιῶς δὲν παραιτοῦμε,
 τὶ στάλα δὲ φοβόμαστε κανέναν ἐδῶ πέρα,
 μὰ μήτε τὸν Τηλέμαχο με τὰ πολλὰ τὰ λόγια· 200
 κι οὐδὲ ψηφοῦμε, γέροντα, τὶς προφητεῖες ποὺ βγάζεις,
 τὶς ἀνωφέλευτες, ποὺ πιὸ σιχαμερὸ σὲ κάνουν.
 Τὰ πλούτια του θὰ τρώγονται κι ἀγύριστα θὰ μνήσκουν,
 ὅσο αὐτὴ παίζει τοὺς Ἀχαιοὺς, τὸ γάμο ἀργοπορώντας·
 καὶ πάντα θὰ προσμένουμε καὶ θὰ λογομαχοῦμε
 γιὰ τὶς περισσῖες χάρες της, καὶ σ' ἄλλες δὲ θὰ πᾶμε,
 ἀπ' ὅσες ταίρια γίνονται καλὰ τοῦ καθενοῦ μας.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει
 «Εὐρύμαχε, κ' οἱ ἄλλοι ἐσεῖς καμαρωτοὶ μνηστήρες,
 μήτε μιλῶ γι' αὐτὰ ἐγὼ πιά, κι οὐδὲ παρακαλῶ σας· 210
 αὐτὰ τώρα κ' οἱ ἀθάνατοι κ' οἱ Ἀχαιοὶ τὰ ξέρουν.
 Παρὰ καράβι γλήγορο κ' εἴκοσι δόστε μου ἄντρες,
 ἀπὸ ἴαν τόπο σ' ἄλλονα ταξίδι νὰ με πάρουν.
 Στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερὴ θὰ σύρω καὶ στὴ Σπάρτῃ,
 τοῦ πλανημένου μου γονιοῦ τὸ γυρισμὸ νὰ μάθω·
 ἢ κάποιος θὰ μοῦ πῇ θνητός, ἢ τὴ φωνὴ θ' ἀκούσω
 ποὺ στέλνει ὁ Δίας καὶ στὴ γῆς συχνὰ σκορπάει τὶς φῆμες.
 Κι ἂ μάθω πὼς ὁ κύρης μου καὶ ξῆ καὶ θὰ γυρίσῃ,
 ὥς ἓνα χρόνον, κι ἂς πονῶ, θενάπαντέξω ἀκόμα·
 ἂν πάλε πὼς ἀπέθανε καὶ πὼς μοῦ χάθῃ ἀκούσω, 220
 γυρίζω πίσω στὰ γλυκὰ λημέρια τῆς πατρίδας,
 τοῦ στήνω μνημα, νεκρικὰ πολλὰ τοῦ θέτω δῶρα,
 ὅσα τοῦ πρέπουν, κ' ὕστερα παντρεύω καὶ τὴ μάννα.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, κάθησε· κ' εὐτὺς σηκώθη ὀμπρὸς τοὺς
 ὁ Μέντορας ποὺ σύντροφο ὁ λαμπρὸς Δυσσέας τὸν εἶχε,
 καὶ φεύγοντας στὰ χέρια του τὸ σπιτικό του ἀφῆκε,

ὅλοι νᾶκοῦν τὸ γέροντα, καὶ νᾶ φυλάῃ τὰ πάντα·
ἐκεῖνος μὲ καλογνωμιὰ ξαγόρειψέ τους κ' εἶπε·

«Ἀκούστε με τὸ τί θὰ πῶ, Θιακήσοι. Πιὰ κανέναν
ἄς μὴ μᾶς ἔρθῃ βασιλιάς, καλόβουλος καὶ δίκιος 230

καὶ πρόσχαρος, παρὰ σκληρὸς καὶ κακοπράχτης ἴᾶναι,
ἀφοῦ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεὰ κανέναν δὲ θυμάται,
μὲς στὸ λαὸ πὺν σὰ γονιὸς μ' ἀγάπη τὸν κυβέρνα.

Καὶ δὲ θαμάζουμαι ἐτουνοὺς τοὺς ἄφροβους μνηστῆρες,
ποῦ ἔργατα παράνομα μὲ πονηριῆς σκαρώνουν·

ἂν αὐτοὶ τρῶν καὶ καταλοῦν τοῦ Ὀδυσσεὰ τὸ σπίτι,
μὲ τῇ ζωῇ τους παίζουने, καὶ λὲν πὼς χάθη ἐκεῖνος.

Μὰ ἐσᾶς τοὺς ἄλλους, ποῦ βουβοὶ καθόσαστε, καὶ λόγῳ
δὲ βγάξετε ἐναντίῳ τους, νᾶ τοὺς καταδαμάστε, 240

ἔσειε οἱ πάμπολλοι, αὐτουνοὺς τοὺς μετρητοὺς μνηστῆρες.»

Κι ὁ Λειώκριτος τοῦ Εὐήνορα γυρίζει κι ἀπαντᾷει του·

«Μέντορα ἐσύ, κακόμυαλε καὶ κλούβιε, τί φωνάζεις;

Τοὺς λὲς νᾶ μᾶς δαμάσουνε, κι ὥς τόσο δύσκολό 'ναι
οἱ λίγοι νᾶ χτυπήσουνε πολλοὺς γιὰ φαγοπότι.

Κι ἂν ὁ Θιακήσος Ὀδυσσεὰς φανερωθῇ ἀπατός του,
κι ἀπὸ τὸν πύργο σοφιστῇ νᾶ διώξῃ τοὺς μνηστῆρες,

ἐκεῖ ποῦ τρωγοπίνουने τὰ παληκάκια ἀντάμα,
δὲ θᾶχαιρε ἡ γυναῖκα του ποῦ γύρισε ὁ καλὸς της, 250

τὶ μαῦρο τέλος θᾶβρισκε ἐκεῖ μέσα πολεμώντας
ἓνας αὐτὸς μὲ τοὺς πολλοὺς· μὰ ἐσὺ σωστά δὲν τᾶπε,

Ἐλᾶτε τώρα ἐσεῖς, παιδιὰ, σκορπιέστε στὶς δουλειές σας·

ὁ Ἀλιθέρσης τούτονε κι ὁ Μέντορας ἄς βάλουν

στὸ δρόμο του, σὰν ποῦναι δὰ καὶ γονικοὶ του φίλοι.

Μὰ ἐγὼ θαρρῶ πολὺν καιρὸ θὰ κάθεται στὸ Θιάκι
νᾶκούῃ μαντάτα, καὶ ποτὲς δὲ θὰ χαρῇ ταξίδι.»

Ἄντὰ σὰν εἶπε, σκόρπισε τῇ συντυχίᾳ μὲ βιάση.

Καὶ σύρανε στὸ σπίτι του ὁ καθέναν, κ' οἱ μνηστῆρες

κατὰ τὸν πύργο κίνησαν τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεὰ.

Τότες μακριὰ ὁ Τηλέμαχος στάκρόγιαλο κατέβη, 260

τὰ χέρια θαλασσόνειψε, κ' ἔκαμε δέηση κ' εἶπε·

«Ἄκου μ', ἐσὺ ὁ θεός, ποῦ ἔχτεις στὸν πύργο ἦρθες καὶ μοῦπες

νᾶ πάρω πλοῖο καὶ σταχὰνὰ τὰ πέλαα νᾶρμενίσω,

νᾶ μάθω ἂ γύρισε ὁ γονιὸς ποῦ λείπει τόσους χρόνους,

κι ὅμως μ' ὀδίζουσιν οἱ Ἀχαιοί, καὶ μάλιστα οἱ μνηστῆρες,

ποῦναι μεγάλη ἡ κάκια τους, περίσσια ἡ περηφάνεια »

Αὐτὰ σὰν προσευκλήθηκε, νά, ἡ Ἀθηνᾶ προβάλλει,
 μέ τῇ φωνῇ καὶ τὸ κορμί τοῦ Μέντορα ἀντικρύ του,
 καὶ συντυχαίνει του, καὶ λέει μὲ φτερωμένα λόγια·

«Τηλέμαχε, ἄναντρο ἢ χαζὸ δὲ θὰ σὲ λὲν κατόπι, 270
 ἂν τοῦ γονιοῦ σου ἢ λεβεντιά μέσα σου μνήσκη, κ' εἶσαι
 τέτοιος πού ἐκεῖνος εἴτανε καὶ σ' ἔργα καὶ σὲ λόγια·
 καὶ τότες τὸ ταξίδι σου δὲν πάει χαμένο, θάβῃ.

Μ' ἂν ἐκείνου δὲν εἶσαι ἐσὺ γιὸς καὶ τῆς Πηνελόπης,
 αὐτὰ πού λαχταρᾷς θαρρῶ δὲ θὰ τὰ δῆς νὰ βγοῦνε.
 Λίγα στὸν κόσμον αὐτὸ παιδιὰ μὲ τοὺς γονιούς τους μοιάζουν,
 χερότεροι εἶναι οἱ πιὸ πολλοί, καλύτεροί ναι λίγοι.

Μὰ ἀφοῦ δὲ θᾶσαι ἐσὺ ἄναντρος μηδὲ χαζὸς κατόπι,
 κι ἀφοῦ ποτὲς δὲ σάφησε τοῦ Ὀδυσσέα ἡ γνώση,
 μελέτα το πῶς τὰ ἔργα αὐτὰ ἐσὺ θὰ τὰ τελέσης, 280
 κι ἀπήφα τους τοὺς ἄμναλους αὐτοὺς καὶ τὶς βουλές τους,

τί γνώση αὐτοὶ δὲν ἔχουνε καὶ δίκιο δὲ γνωρίζουν·
 δὲν ξέρουν πῶς ὁ θάνατος κ' ἡ μαύρη τους ἡ μοῖρα
 εἶναι κοντά, καὶ θὰ τοὺς φάῃ μονήμερα ὀλονούς τους.
 Καὶ τὸ ταξίδι πού ζητᾷς πολὺ πιά δὲ θ' ἀργήσῃ·
 τέτοιος σου φίλος πατρικὸς ἐγὼ μαι, πού καρὰβι
 θὰ σοῦ τοιμάσω γλήγορο, κ' ἴδιος θάρθῳ μαζί σου.

Πήγαινε, σμίξε τώρα ἐσὺ μὲ τοὺς μνηστήρες σπιτί,
 προμήθειες μάζωξε πολλές, καὶ σ' ἄγγειά μέσα κλείσ'τες· 290
 μὲς στίς λαγῆνες τὸ κρασί, τᾶλεύρι, τὸ μεδοῦλι
 τοῦ κάθε ἀνθρώπου, σὲ πετσιὰ σφιχτοραμμένα βάλ'το.

κ' ἐγὼ πηγαίνω στὸ λαὸ συντρόφους νὰ μαζώξω
 νᾶρθουν ἐθελοντές· πολλὰ καρὰβια ἐδῶ στὸ Θιάκι,
 μὰ θὲς καινούρια θὲς παλιά· θὰ βρῶ καὶ θάρματώσω
 ἀπ' ὅλα τὸ πιὸ διαλεχτό· τὸ ρίχνουμε στὸ κύμα,
 καὶ βγαίνουμε ἄρμενίζοντας στὰ διάπλατα πελάγη.»

Αὐτὰ σὰν τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ κόρη, ἐκεῖνος
 ἀσάλευτος δὲν ἔμεινε στῇ θεϊκῇ φωνῇ της,
 μόνε στὸν πύργο κίνησε μὲ σπλάχνα ταραγμένα,
 καὶ βρῆκε τοὺς λεβέντηδες μνηστήρες στὸ παλάτι·
 γδέρνανε γίδια στήν αὐλὴ καὶ χοίρους καφαλίζαν. 300

Ἦρθε ἴσια στὸν Τηλέμαχο γελώντας ὁ Ἀντίνος,
 καὶ τοῦπιασε τὸ χέρι του, κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε·

«Μωρὲ Τηλέμαχε λογά, ἀχαλίνωτε, μὴ βᾶξης
 στὸ νοῦ σου τίποτις κακό, μήτ' ἔργο, μήτε λόγο,
 μόν' κάθησε νὰ φᾶς νὰ πιῇ σὰν πρῶτα. Κι ὅλα ἐτοῦτα
 θὰ σοῦ τὰ βροῦν οἱ Ἀχαιοί, καράβι, λαμνοκόπους
 καλοὺς, νὰ φτάσῃς γλήγορα στὴ βλογημένη Πύλο,
 καὶ νὰ γυρέψῃς ἄκουσμα τοῦ ξέλαμπρου γονιοῦ σου.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Ἀντίνο, δὲν μπορῶ μ' ἐσᾶς τοὺς περὶ φανεμένους 310
 σὲ φαγοπότια νὰ γλεντῶ χαζὸς καὶ δίχως ἔννοια.
 Τάχα δὲ σώνει ποὺ ὅλοι ἐσεῖς τὰρίφνητα καλὰ μου
 σκορπίστε τα σὰν εἴμουναι μωρὸ παιδί; μὰ τώρα
 ποὺ ἀντρώθηκα, κι ἀκούγοντας ἀπ' ἄλλοινοὺς μαθαίνω,
 κι ὅσο πηγαίνει μέσα μου ἡ ψυχὴ μου δυναμώνει,
 μοῖρα κακὴ θάγωνιστῶ κ' ἐγὼ σ' ἐσᾶς νὰ φέρω,
 εἴτε στὴν Πύλο τραβηχτῶ, ἢ μείνω ἐδῶ στὸ Θιάκι.
 Θὰ πάω—κι ὄχι ἀνῶφελο ταξίδι αὐτό—περάτης,
 ἀφοῦ δικὰ μου πλοῖα ἐγώ, δικούς μου λαμνοκόπους
 δὲν ἔχω, καὶ τὸ κρίνατε κ' ἐσεῖς ἐτοῦτο κάλλιο.» 320

Εἶπε, καὶ σιγοτραβήξε τὸ χέρι ἀπὸ τ' Ἀντίνου
 τὴν ἀπαλάμη. Στρώνοντας οἱ ἄλλοι τὰ τραπέζια
 μὲ λόγια τὸν κεντούσανε καὶ τοινὲ περγελοῦσαν,
 κι ἀπὸ τοὺς ξιππασμένους νιοὺς ἕνας αὐτὰ λαλοῦσε·

«Καὶ βέβαια κάποιο φονικὸ ὁ Τηλέμαχος σκαρώνει.
 Πηγαίνει ὡς τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο κι ὡς στὴ Σπάρτη.
 βοηθοὺς νὰ φέρῃ· μέσα του πάθος μεγάλο βράζει·
 ἴσως κι ὡς στὴν παχειὰ τὴ γῆς τῆς Ἐφυρας τραβήξῃ,
 κι ἀπὸ κεῖ πέρα βότανα θανατερά μᾶς φέρῃ,
 καὶ στὸ κροντήρι ρίξῃ τα κι ὅλους ἐδῶ μᾶς σθύσῃ.» 330

Καὶ κάποιοι ἄλλοι πάλε ἐκεῖ τοὺς εἶπε ξιππασμένους·
 «Ποιὸς ξέρει ἃ δὲ μᾶς βγῇ κι αὐτὸς μὲ κουφωτὸ καράβι
 καὶ σὰν τὸν Ὀδυσσεά χαθῇ μακριὰ ἀπὸ κάθε φίλο;
 Ὁ κόπος θάτανε γιὰ μᾶς σὰν πιὸ πολὺς ἀλήθεια,
 γιὰτὶ θὰ μοιραζόμασταν τὸ ἔχει του, κ' ἡ μάννα
 τὸ σπίτι θάχε μὲ ὅποιονα τὴν ἔπαιρνε γυναῖκα.»

Καὶ στοῦ γονιοῦ ὁ Τηλέμαχος τὸ θάλαμο κατέβη
 τὸν ἄψηλὸ καὶ διάπλατο, πῶχε σωρὸν χρυσάφι
 καὶ χάλκωμα, καὶ σεντουκιᾶς φορέματα καὶ μῦρα,
 καὶ ποὺ γλυκόπιτο παλιὸ κρασί, πολλὰ πιθάρια 340

στεκόντουσαν δλόγεμα με ἄγνὸ πιότὸ καὶ θεῖο,
 στὸν τοῖχο ἀράδα κολλητά, ἴσως κ' ἐρθῇ μιὰ μέρα
 πάλε ὁ Δυσσέας στὸν τόπο του, τὰ πάθια του σὰν πάθουν.
 Σφιχτὰ δυὸ σανιδόφυλλα σφαλνούσανε τῇ θύρᾳ,
 καὶ μέρα νύχτα βρίσκονταν κελάρισσα γυναῖκα,
 ποὺ καθετὶς νοιαζότανε με νοικοκυροσύνη,
 ἡ Εὐρύκλεια, τοῦ Ὡπα γέννημα, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισηνόρη.
 Τὴν ἔκραξε ὁ Τηλέμαχος ἐκεῖ, κι αὐτὰ τῆς εἶπε

«Ἐλα, ὦ γριά, κρασὶ γλυκὸ μὲς στίς λαγῆνες χῦσε,
 τὸ νόστιμο, ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ ποὺ ἐστὶ φυλάεις γιὰ κεῖνον 350
 τὸν ἄμοιρο, τὸ θεόσπαρτο Ὀδυσσεά, ποὺ τὸ ἐλπίζει
 μιὰ μέρα πὼς θὰ ξαναρθῇ, τὸ θάνατο ἂν ξεφύγῃ.
 Δώδεκα γέμισε ἀπ' αὐτὲς καὶ καλοστούπωσέ τις,
 βάλε καὶ στὰ καλόραφτα δερμάτια μέσα ἀλεύρι,
 εἴκοσι μέτρα κάμε τὰ καρπὸ μυλαλεσμένο,
 καὶ ξέρε τὰ μονάχη σου. Κι ὅλα μαζί νὰ τᾶχης,
 τὶ θάρθῃ ἀποσπερῆς ἐγὼ νὰ τὰ σηκώσω, ἡ μάννα
 σὰν ἀνεβῇ στ' ἀνώγι της τῇ νύχτα νὰ πλαγιάσῃ.
 Στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερὴ θὰ σύρω, καὶ στὴ Σπάρτῃ,
 τοῦ ἀγαπημένου μου γονιοῦ τὸ γυρισμὸ ἴσως μάθω.» 360
 Ἔτο' εἶπε, καὶ ξεφώνισε ἡ Εὐρύκλεια ἡ παραμάννα,
 καὶ κλαίγοντας τοῦ λάλησε με φτερωμένα λόγια·

«Πὼς μπῆκε τέτοιος λογισμὸς, παιδάκι μου, στὸ νοῦ σου;
 καὶ πὼς θὰ πᾶ νὰ πλανηθῇς μαθὲ στῆς γῆς τὴν ἄκρη
 ἐστὶ τὰκριβοπαίδι μας; Ἐκεῖνος πάει πιά, χάθη,
 ὁ κύρης σου ὁ διογέννητος, στὰ μακρινὰ τὰ ξένα.
 Ἄμα ἐστὶ φύγῃς, ὅλοι αὐτοὶ θὰ σοφιστοῦνε τρόπο
 νὰ σὲ χαλάσουν ἄξαφνα, καὶ νὰ τὰ μοιραστοῦνε.
 Στὸ σπίτι μέσα σύχαζε, τὶ δὲ σοῦ πρέπει ἐσένα
 στατρώγητο τὸ πέλαγο νὰ δέρνεσαι γυρνώντας.» 370

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κἀνει
 «Θάρρος, δὲν εἶν' αὐτά, ὦ γριά, χωρὶς θεοῦ συνέργεια.
 Ὅμως, νᾶμώσης πὼς ἐστὶ λόγος δὲ λὲς τῆς μάννας,
 ἐντέκατη ἢ δωδέκατη ὥσπου νᾶρθῃ μέρα,
 ἢ πρὶ γυρῆσῃ νὰ με δῇ, καὶ μάθῃ πᾶ πὼς λείπω,
 γιὰ νὰ μὴν κλαίγῃ καὶ χαλνᾷ τὴν ὁμορφὴ της ὄψῃ.»

Αὐτὰ εἶπε της καὶ τοῦβαλε ἡ γριά μεγάλον ὄρκο.
 Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσε, καὶ πῆρε ὁ ὄρκος τέλος,

ἔβγαλε κ' ἔχυσε κρασί στὶς δώδεκα λαγῆνες,
καὶ στὰ καλόραφτα ἔβαλε δερμάτια μέσα ἀλεύρι· 380
καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος ξανάρθε στοὺς μνηστῆρες.

Κατόπι ἡ γαλανόματη ἡ Θεὰ σοφίστηκε ἄλλο·
μ' ὄψη σὰν τοῦ Τηλέμαχου γυρνώντας μες στὴ χώρα,
τοὺς ἄγουρους ἀντάμωσε, καὶ μίλαε τοῦ καθένα,
καλώντας τοὺς στὰκρόγιαλο νὰ κατεβοῦν τὸ βράδυ,
κι ἀπὸ τοῦ Φρόνη τὸ παιδί ζητάει γοργὸ καράβι,
τὸν ξακουστὸ Νοήμονα, ποὺ τὸταξέ του ἀμέσως.

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἀπόσκιασαν οἱ δρόμοι,
τὸ πλοῖο ρίχτει στὸ γιालό, καὶ μέσα τάρμενά του,
καθὼς τὰ καλοσκάρωτα καράβια τᾶχουν πάντα, 390
καὶ στὸ λιμάνι τᾶραξε· γύρω οἱ λεβέντες νέοι
μαζώχτηκαν, κ' ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς ἔδινε ὅλους θάρρος.

Καὶ πάλε ἡ γαλανόματη ἡ θεὰ σοφίστηκε ἄλλα·
κατὰ τὸν πύργο κίνησε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
καὶ τοὺς μνηστῆρες περεχάει μὲ ὕπνο γλυκό, καὶ ζάλη
τοὺς φέρνει ἐκεῖ ποὺ πίνουνε, καὶ ρίχτουν τὰ ποτήρια,
καὶ νὰ πλαγιαίσουν ξεκινοῦν ἐδῶ κ' ἐκεῖ στὴ χώρα·
δὲν ἄργησαν, τὶ βάραινε τὰ βλέφαρά τους ὁ ὕπνος.
Καὶ τοῦ εἶπε τοῦ Τηλέμαχου ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
καλώντας τὸν ἀπέξωθε τοῦ ὠριοχτισμένου πύργου, 400
καὶ μοιάζοντας τοῦ Μέντορα, λαλιά συνάμα κι ὄψη·

«Τηλέμαχε, οἱ χαλκόποδοι οἱ συντρόφοι σου ἐκεῖ κάτου
προσμένουν ὅλοι στὸ κουπί, τὴν προσταγὴ νὰ δώσης·
πᾶμε κ' ἐμεῖς νὰ σμίξουμε, κι ἄς μὴν ἀργοποροῦμε.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, ξεκίνησε αὐτὴ πρώτη,
γοργά, κι ἀκολουθοῦσε ὁ νιὸς στῆς θείσας τᾶχνάρια.
Καὶ στὸ γιालὸ σὰ φτάσανε, ποὺ ἀπάντεχε τὸ πλοῖο,
ἐκεῖ τοὺς μακρομάλληδες συντρόφους ἀνταμῶσαν,
κι ὁ δυνατὸς Τηλέμαχος αὐτὰ τοὺς συντυχαίνει·

«Πᾶμε, παιδιὰ, νὰ φέρουμε ἐδῶ κάτου τὶς προμήθειες· 410
ὅλες στὸν πύργο βρίσκονται· ἡ μάννα ὅμως δὲν ἔξει
μήτ' ἄλλη δούλα, ἔξον ἡ μιὰ ποὺ τᾶκουσε ἀπὸ μένα.»

Εἶπε, καὶ πρῶτος κίνησε, κ' οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν.
Καὶ στὸ γιालὸ τὰ φέρανε, καὶ μες στὸ πλοῖο τὰ θέσαν,
σὰν ποὺ εἶπε καὶ παράγγειλε τοῦ Ὀδυσσεά ὁ γιόκας.
Κι ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος στὸ πλεούμενο· κυβέρινα

ἡ Ἀθηνᾶ καθούμενη στήν πρύμνη του· σιμά της
 κ' ἐκεῖνος ἀθήσε· ἔλυσαν τὰ παλαμάρια οἱ ἄλλοι,
 ὕστερ' ἀνέβηκαν κι αὐτοὶ καὶ στὰ ζυγὰ καθῆσαν.
 Καὶ τότε πρύμο στέλνει τους ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα, 420
 τὸ Ζέφυρο πὺν ἀχολογᾷ στὰ μαῦρα πέλαα πάνω.
 Καὶ πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος καλώντας τοὺς συντροφους
 νὰ πιάσουν τᾶρμενα· ἄκουσαν αὐτοὶ τὴν προσταγὴ του.
 Κατάρτι ἔλατο ἔστησαν καὶ μπήξανέ το μέσα
 στὸ μεσοδόκι τὸ σκαφτό, τὸ δέσανε μὲ ξάρτια,
 καὶ μὲ καλόστριφτα λουριὰ τᾶσπρα παννιὰ τραβῆξαν.
 Φούσκωσε ὁ ἀγέρας τὸ παννὶ στὴ μέση, καὶ τὸ κῦμα
 πὰς στὸ κοράκι βρόνταγε καθὼς γοργὰ σκιζόταν
 κ' ἔκοβε δρόμο κ' ἔτρεχε στὸ πέλαο τὸ καράβι.
 Καὶ τᾶρμενα σὰ δέσανε στὸ μελανὸ σκαφί του, 430
 κροντήρια στήσαν, καὶ κρασι καλογεμίζοντάς τα
 γιὰ τοὺς ἀθάνατους θεοὺς καὶ τοὺς αἰώνιους χῦναν,
 μὰ γιὰ τὴ γαλανόματη κόρη τοῦ Δία πρῶτα.
 Κι ὀλονυχτὶς καὶ τὴν αὐγὴ ἔπαιρνε δρόμο ἐκεῖνο. 434

ΡΑΨΩΔΙΑ Γ

Τὴν ὥρια ὅταν ἀφήνοντας τὴ λίμνη ἀνέβη ὁ ἥλιος
 πρὸς τὸν ὀλόχαλκο οὐρανὸ σὲ ἀθάνατους νὰ φέξῃ,
 καὶ στοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς τῆς γῆς τῆς θροφδοτόρας,
 σὲ χώρα φτάναν ὁμορφη, στήν Πύλο τοῦ Νηλέα.
 Κόσμος ἐκεῖ στὰκρόγιαλα προσφέρνανε θυσίεις,
 ταύρους ὀλόμαυρους στῆς γῆς τὸ σείστη Ποσειδῶνα.
 Καθόντανε παρῆες ἐννια, νομάτοι πεντακόσοι
 στήν καθεμιὰ, καὶ ταῦροι ἐννια στήν καθεμιὰ σφαζόνταν.
 Κι ὥσπου τὰ σπλάχνα νὰ γενοῦν καὶ τὰ μεριὰ νὰ κάψουν
 γιὰ τὸ θεό, αὐτοὶ μπαίνανε καὶ τὰ παννιὰ μαζώναν. 10
 Καὶ στάθῃ τὸ καλόφτιαστο καράβι, κι ὅξω βγῆκαν,
 καὶ βγῆκε κι ὁ Τηλέμαχος τὴν Ἀθηνᾶ ἀκλουθώντας.
 Πρώτῃ τὸ λόγο ἀρχίνησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
 «Δὲν πρέπει ἐσὺ πιά ντροπαλός, Τηλέμαχέ μου, νᾶσαι·
 γι' αὐτὸ τὰ πέλαα πέρασες, νὰ μάθῃς, τὸ γονιό σου
 ποῖο χῶμα τονὲ σκέπασε, ποιά μοῖρα τονὲ βρῆκε.
 Σῦρε σι' ἀλογοδαμαστὴ τοῦ Νέστορα ἴσια τώρα,

νὰ δοῦμε σὰν τί στοχασμοὺς μὲς στὴν καρδιά του κρύβει.
Καὶ παρακάλειε τον ἑσὺ μὲ ἀλήθεια νὰ μιλήσῃ.
ἀγκαλὰ ψέμα δὲ θὰ πῇ, γιατί ἔχει γνώση ἐκεῖνος.» 20

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κάνει
«Μέντορα, πῶς νὰ πάω μαθὲς καὶ νὰ τοῦ προσμιλήσω,
ποῦ ἀκόμα εἶμ' ἀσυνήθιστος στὰ σοβαρὰ τὰ λόγια;
Νέος μεγάλο νὰ ρωτᾷ τῶχει ντροπῆς ἀλήθεια.»

Κ' ἡ γαλανόματῃ Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
«Τηλέμαχε, ἄλλα θὰ τὰ βρῆς μονάχος μὲ τὸ νοῦ σου,
ἄλλα ὁ θεὸς θὰ σοῦ τὰ πῇ· τί ἡ μάννα σου δὲ θ' ἄλλῃ
γεννήσει κι ἀναθρέψει σε χωρὶς θεοῦ συμπόνια.»

Εἶπε, κι ὁμπρὸς ἡ Ἀθηνᾶ ξεκίνησε μὲ βιάση,
καὶ πίσωθε στὰχνάρια τῆς ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος. 30

Καὶ φτάσανε στῶν Πυλίων τὰ πανηγύρια μέσα,
ποῦ μὲ τοὺς γιούς του ἐκεῖ μαζὶ κι ὁ Νέστορας καθόταν,
κι δλόγυρα οἱ συντρόφοι του τοιμάζαν τὸ γιορτάσι,
μέρος κρεάσια ψήνοντας, μέρος σουβλίζοντάς τα.

Κι ἅμα τοὺς ξένους γνάντεψαν, ἀντάμα ὅλοι κινοῦνε,
καὶ σφίγγοντας τὰ χέρια τους καλοῦν τους νὰ καθήσουν.
Πρῶτος ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ὁ Πεισίστρατος ζυγώνει,
παίρνει τὸ χέρι τῶν δυονῶν, τοὺς φέρνει στὸ τραπέζι,
κι ἀπὰς σὲ μαλακὲς προβειῆς στὸν ἄμμο τοὺς καθίζει,
τοῦ Θρασυμήδη τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ γονιοῦ του δίπλα. 40

Ἀπὸ τὰ σπλάχνα δίνει τους μερίδες, τοὺς γεμίζει
χρυσὸ ποτήρι μὲ κρασί, καὶ χαιρετώντας κράζει
στὴν κόρη τοῦ αἰγιδόσκεπου καὶ Δία, τὴν Παλλάδα·

«Εὐκήσου τώρα, ὦ ξένε μου, στὸ μέγα Ποσειδῶνα,
ποῦ στὴ γιορτῇ του τύχате δωπέρα νὰ βρεθῇτε.

Κι ὄντας τοῦ χύσης κ' εὐκηθῆς, καθὼς εἶναι συνήθεια,
δὸς τὸ ποτήρι καὶ τοῦ νιοῦ, γλυκὸ κρασί νὰ χύσῃ,
τὶ τοὺς ἀθάνατους κι αὐτὸς θὰ προσκυνάῃ· οἱ ἀνθρώποι
ἀνάγκη πάντα τῶν θεῶν τῶν Ὀλυμπήσων ἔχουν.

Ὅμως αὐτὸς μικρότερος κι ὁμήλικός μου ὄντας,
ἔσένα πρῶτα δίνω σου τὸλόχρυσο ποτήρι.» 50

Αὐτὰ εἶπε, καὶ στὰ χέρια του τὸ κρασοτάσι δίνει.

Κ' ἡ Ἀθηνᾶ τὸ χάρηκε ποῦ ὁ γνωστικὸς λεβέντης
ἐκείνης πρώτης τῶδωσε τὸλόχρυσο ποτήρι.

Κ' ἔκανε ἀμέσως προσευκὴ τοῦ μέγα Ποσειδῶνα·

«Ἄκου μας, κοσμοζώστη θεέ, μὴν ἀρνηθῆς μας τὰ ὅσα παρακαλοῦμε νὰ γενοῦν. Καὶ πρῶτα χάριζε τους καλοτυχιὰ τοῦ Νέστορα καὶ τῶν παιδιῶν του ἀντάμα· δίνε ὕστερα πολὺχαρη στοὺς ἄλλους τοὺς Πυλῖωτες τὴν πλερωμὴ γιὰ τὴ λαμπρὴ ἑκατοβοδιά τους τούτη. Δίνε καὶ τοῦ Τηλέμαχου κ' ἐμένανε κατόπι
καλὸ πατρίδας γυρισμό, σὰν τελεστοῦνε τὰ ὅσα
ἔδω νὰ πράξουμε ἤρθαμε μὲ τὸ γοργὸ καράβι.»

60

Κι αὐτὰ ποὺ προσευκότανε μονάχη τὰ τελοῦσε· προσφέρει τοῦ Τηλέμαχου τὸ δίχερο ποτήρι, καὶ τοῦ Δυσσέα ὁ ἀκριβογιὸς προσεύκεται κ' ἐκεῖνος. Καὶ σάνε ψῆσαν κ' ἔσυραν τ'ἀπόζωθε κοψίδια, τὰ μοίρασαν κι ἀρχίσανε τ'ἀρχοντικὸ τραπέζι. Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά τους, ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογογνώστης εἶπε·

«Καὶ τώρα κάλλιο ἄς ρωτηθοῦν οἱ ξένοι αὐτοὶ ποιοὶ νᾶναι, μιάς καὶ φραθήκανε θροφή. Πῆτε μας, ποιοὶ εἰστε, ὦ ξένοι; ποποῦθε ταξιδέψατε τοὺς πελαγήσους δρόμους; τάχα δουλειὰ σᾶς ἔφερε, ἢ ἔδω κ' ἐκεῖ πλανίεστε σὺς θάλασσεσ, σὰν πειρατὲς ποὺ τριγυροῦν καὶ φέρουν, μὲ τῆς ζωῆς τους κίνδυνο, ζημιὰ σὲ ξένον κόσμον;»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη, μὲ θάρρος ποὺ ἴδια τῆς ἡ θεᾶ τοῦ τῶβαλε στὸ νοῦ του, μαντᾶτα τοῦ χαμένου του γονιοῦ γιὰ νὰ γυρέψῃ, κι ὄνομα σύγκαιρα λαμπρὸ στὸν κόσμον γιὰ νὰ βγάλῃ.

«Νέστορα, τοῦ Νηλέα ὦ γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι, ποποῦθε ἐρχόμαστε ρωτᾶς, αὐτὸ θὰ σοῦ ὁρμηνέψω. Ἀπὸ τὸ Θιάκι ἐρχόμαστε, ποκάτω ἀπὸ τὸ Νεῖο, γιὰ ἀνάγκη ποὺ ὄχι τοῦ λαοῦ, παρὰ δική μας εἶναι. Νὰ μάθω ποῦναι ὁ κύρης μου, τὴ φήμη του ἀκλουθώντας, τοῦ καρτερόψυχου Ὀδυσσέα, ποὺ ἔναν καιρὸ μαζί σου λέν πολεμώντας κούρσεψε τὴ χώρα τῆς Τρωάδας. Κάθε ἄλλος ποὺ πολέμησε τοὺς Τρωαδίτες τότες, τ'ἀκούσαμε τὸ τέλος του καὶ τὴν κακὴ του μοῖρα· ὥς τόσο ἐκείνου τὸ χαμὸ τὸν κρύβει ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου, καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ σωστὰ τὸ ποῦ ἀφανίστη, ἂν ἔπρεσε μαθὲ στεριᾶς ἀπὸ ἐχτρικὸ κοντάρι, ἢ τᾶγρια ἂν τότε φάγανε νερὰ τῆς Ἀμφιτρίτης.

80

90

Γι' αὐτὸ δὰ τῶρα πέφτω σου στὰ γόνατα, νὰ μάθω
 σὰν ποιοῦ 'τανε τὸ τέλος του κ' ἡ κακοθανατιά του,
 μὰ ἢ τᾶδες μὲ τὰ μάτια σου, ἢ ἂπ' ἄλλον ἄκουσές τα·
 τί ἡ μάννα τονὲ γέννησε γιὰ βάσανα περίσσια.
 Καὶ μὴ μοῦ τὰ μισομιλᾶς ἀπὸ συμπόνια ἢ σέβας,
 μόν' πές μου τα ἴσια, καταπῶς τὰ μάτια σου τὸν εἶδαν.
 Παρακαλῶ σε, ἂν ὁ λαμπρὸς γονιὸς μου ὁ Ὅδυσσέας
 ἢ λόγο ἢ πράξη σοῦταξε καὶ τέλεσε στὴν Τροία,
 ἐκεῖ ποὺ ἀρίθμητα δεινὰ στοὺς Ἀχαιοὺς πλακῶσαν, 100
 θυμήσου τα τὴν ὥρα αὐτή, καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.»

Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογογνώστης τοῦ εἶπε·
 «Φίλε μου, ἀφοῦ μοῦ θυμήσες τὰ πάθια ποὺ ἐκεῖ τότες
 τραβήξαμε τῶν Ἀχαιῶν τὰ κράτητα ἐμεῖς τέκνα,
 κι ὅσα στὰ πέλαγα τὰχνα γυρνώντας μὲ καράβια,
 σὰ βγαίναμε στὰ λάφυρα τὸν Ἀχιλλέα ἀκλουθώντας,
 καὶ πάλε γύρω στὸ καστρὶ τοῦ Πριάμου τοῦ ρήγα
 σὰν πολεμούσαμε· ὅλοι ἐκεῖ οἱ καλύτεροί μας πῆγαν.
 Ἐκεῖ ὁ λεβέντης ὁ Αἴαντας, ἐκεῖ κι ὁ Ἀχιλλέας,
 κι ὁ Πάτροκλος, ποὺ μὲ θεοὺς μπόρειε νὰ βγῇ στὴ γνώση, 110
 ἐκεῖ κι ὁ γιὸς μου ὁ ἀκριβός, τὸ παληκάρι τᾶξιο,
 ὁ Ἀντίλοχος, ὁ ξακουστός στὸ δρόμο καὶ στὴ μάχη.
 Κι ἄλλα πολλὰ παθήματα κοντὰ σ' αὐτὰ μᾶς βοήχαν·
 μὰ ποιὸς θνητὸς θὰ δύνονταν αὐτὰ νὰ τὰ ἱστορήσῃ;
 Καὶ πέντε κ' ἔξη ἂν ἔμνησκες χρόνους ἐδῶ ρωτώντας,
 νὰ μάθῃς τὰ ὅσα πόφεραν οἱ Ἀχαιοὶ οἱ λεβέντες,
 βαριεστημένος κι ἄμαθος στὸν τόπο σου θὰ γύρνας.
 Χρόνους ἐννιὰ τοὺς πλέχναμε χαμὸ μὲ μύριες τέχνες,
 καὶ μεταβιάς τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς τὸν ἔφερε σὲ τέλος.
 Μὲ τὸν τρανὸ Ὅδυσσέα κανεῖς στὴ γνώση δὲ μπορούσε 120
 νὰ παραβγῇ, ποὺ πάντα αὐτὸς ἔβγαιν' ἀπ' ὅλους πρῶτος
 σὲ πᾶσα τέχνη, ὁ κύρης σου, ἂν εἶσαι ἐσὺ στ' ἀλήθεια
 παιδί του ἐκείνου· ξαφνισμὸς μὲ παίρνει σὰν κοιτῶ σε.
 Μοιάζει ἢ μιλιὰ σας, μὰ τὸ ναί, καὶ θᾶλεγες πῶς νέος
 μὲ τόση γνώση γέρικη δὲν μπόρειε νὰ μιλήσῃ.
 Ποτὲς οἱ δυὸ μας, ὁ λαμπρὸς Δυσσέας κ' ἐγώ, νὰ βοῦμε
 ἀσύφωνοι σὲ συντυχία ἢ βουλὴ δὲν ἔτυχέ μας,
 παρὰ μιὰ γνώμη δείχνοντας, μὲ στοχασιὰ καὶ σκέψη
 τί τοὺς Ἀργῆτες σύφερνε πασκίζαμε νὰ βοῦμε.

Μὰ σὰν τὴ διαγουμεῖσαμε τοῦ Προΐαμου τὴ χώρα, 130
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε, καὶ θεὸς τοὺς σκόρπιζε ὅλους
 τοὺς Ἀχαιοὺς, κακὸ ἔρχομὸ μᾶς μελετοῦσε ὁ Δίας,
 γιατί ὅλοι τους δὲν εἴτανε στοχαστικοὶ καὶ δίκιοι,
 καὶ σὲ πολλοὺς τους ἔπεσε σὰ φοβερὴ κατάρρα
 ἢ ὀργὴ τῆς γαλανόματης τοῦ Δία θυγατέρας,
 ποὺ σκόρπισε διχογνωμίᾳ στοὺς δυὸ τοὺς γιοὺς τοῦ Ἀτρῆα.
 Σὲ σύναξιν καλέσανε τὰ πλήθη αὐτοί, τοῦ κακοῦ,
 καὶ ξώκαιρα, σὰν ἔγερνε κατὰ τὸ βράδυ ὁ ἥλιος,
 κ' ἦρθαν τῶν Ἀχαιῶν οἱ γιοὶ κρασί βαριοπιωμένοι,
 κ' ἐκεῖνοι τοὺς ξηγοῦσανε γιατί συνάξανέ τους. 140
 Τοὺς ἔλεγε ὁ Μενέλαος τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ σύρουν
 στὸν τόπο τους, τίς διάπλattes τίς θάλασσεσ περνώντας
 ὥς τόσο ὁ Ἀγαμέμνονας μὴ στέργοντας, τοὺς κράτα,
 γιὰ νὰ τελέσῃ τῆς θεᾶς ἱερῆς θυσιῆς πρῶτα,
 τὴ μάνητά της θέλοντας μ' αὐτὲς νὰ μαλακώσῃ.
 Κλούβιος, καὶ δὲν τὸ γνώριζε πῶς δὲν τὴ μεταπείθει,
 γιατί ἔτσι τῶν ἀθάνατων ἡ γνώμη δὲ γυρίζει.
 Κ' οἱ δυὸ καθὼς στεκόντανε βαριὰ λογομαχώντας,
 σηκώθηκαν οἱ Ἀχαιοὶ μὲ χλαλὸν μεγάλην,
 καὶ χωριστήκανε σὲ δυὸ ταραφία ἀπὸ δυὸ γυνῶμες. 150
 Ἕνας τὸν ἄλλο ὀχτρεύοντας πλαγιάσαμε τὴ νύχτα,
 τὶ ὁ Δίας μᾶς μαγεῖρενε κακὸ καὶ μαῦρο τέλος.
 Μὰ τὴν αὐγὴν τραβήξαμε στὴ θάλασσα ὁτ' ἄπλοια,
 καὶ μέσα κ' οἱ βαθιόζωνες γυναῖκες μὲ τὰ πλούτια.
 Ὡς τόσο μέινανε οἱ μισοὶ κοντὰ στὸν Ἀγαμέμνονα,
 τοῦ Ἀτρῆα τὸ γιό, τὸ βασιλιά, κ' οἱ ἄλλοι στὰ καράβια.
 Καὶ τὰ καράβια ἀρμένιζαν ὀλόπρυμα, τὶ κάποιος
 τότες θεὸς μᾶς ἔστρωνε τὰ τρίσβαθα πελάγη.
 Στὴν Τένεδον σὰν ἦρθαμε, γυρνώντας στὴν πατρίδα,
 σφαχτὰ προσφέραμε τῶν θεῶν μὰ ὁ ἄσπλαχνος ὁ Δίας 160
 δὲν ἔστεργε νὰ φτάσουμε, μόνε κακὲς διχόνοιες
 πάλε μᾶς ἔσπερνε. Πολλοὶ γυρίσανε ξοπίσω
 μὲ τὰ καράβια τὰ γερά, τὸ βασιλιά ἀκλουθώντας
 τὸν Ὀδυσσεά, τὸ γνωστικὸ καὶ τὸν πολυτεχνίτη,
 νὰ μὴ χαλάσουν τὴν καρδιὰ τοῦ ἀφέντη τοῦ Ἀγαμέμνονα
 ὥς τόσο μ' ὅσα ἐγὼ ὄριζα, λίγα πολλὰ καράβια,
 ξεκίνησα νὰ φύγουμε, τὶ τάνοιωθα τὰ πάθια

πού ὁ θεὸς μᾶς κρυφοτοίμαζε στὸ λογισμό του μέσα.
 Ἔτσι κι ὁ πολεμόχαρος γιὸς τοῦ Τυδέα κινουῖσε,
 καὶ τοὺς συντρόφους του ἔπαιρνε. Καὶ λίγο ἀργότερά μας
 νά κι ὁ Μενέλαος ὁ ξανθὸς προφταίνει πρὸς τὴ Λέσβο,
 ἐκεῖ πού μελετούσαμε τὸ μακρινὸ ταξίδι,
 ἂν παραπάνω ἀπὸ τὴ Χιὸ τὴ βράχινη θὰ βγοῦμε, 170
 πρὸς τὴν Ψυριά, ἀπὸ τὰ ξερβὰ ἐτούτῃ ἀφήνοντάς την,
 ἢ κάτω, πρὸς τὸ Μίμαντα τὸν ἀνεμοδαρμένο.
 Καὶ τοῦ θεοῦ ζητήσαμε σημάδι, καὶ μᾶς ἦρθε·
 νὰ σκίσουμε τὸ πέλαγο, μᾶς ἔλεγε, ὡς τὴν Εὐβοία,
 γλήγορο ἂν θέμε γλυτωμὸ ἀπὸ βάσανα μεγάλη.
 Φύσηξε πρῦμος ἄνεμος, καὶ τρέξαν τὰ καράβια
 μὲς στὰ ψαράτα πέλαγα, κι ἄραξαμε τὴ νύχτα
 στὴ Γεραιστό· πολλῶν ἐκεῖ τοῦ Ποσειδῶνα ταύρων
 μεριά τοῦ κάψαμε ὕστερα ἀπὸ τόσου πελάου δρόμο.
 Σὰν ἦρθε ἡ μέρα ἡ τέταρτη, οἱ συντρόφοι τοῦ Διομήδη
 τοῦ ἀλογοδαμαστῆ, τοῦ γιοῦ τοῦ ἡρωϊκοῦ Τυδέα, 180
 μὲς στ' Ἄργος φέρναν κι ἄραζαν τὰ ὥραϊα τοὺς καράβια·
 ὡς τόσο γιὰ τὴν Πύλο ἐγὼ τραβοῦσα, κι ὀλοένα
 φουσοῦσε ὁ οὐριος ἄνεμος πού ὁ θεὸς εἶχε σταλμένο.
 Ἔτσι ἦρθα, γιέ μου, ἀνήξερος, κι ἀκόμα δὲ γνωρίζω
 ποιοὶ τότες γλύτωσαν, καὶ ποιοὶ χαθήκανε καὶ πῆγαν.
 Μὰ ὅσα μὲς στοὺς πύργους μου κάθουμ' ἐδῶ κι ἀκούγω,
 θὰ τάχης μὲ τὴν τάξη τους καὶ δὲ θὰ σοῦ τὰ κρύψω.
 Ἦρθανε, λέν, τοῦ κονταριοῦ οἱ τεχνίτες Μυρμιδόνες,
 πού ὁ γιὸς τοῦ μεγαλόψυχου Ἀχιλλέα τοὺς ὀδηγοῦσε,
 ἦρθε κι ὁ δοξαστὸς ὁ γιὸς τοῦ Ποία ὁ Φιλοκτήτης. 190
 Κι ὁ Ἰδομενέας κατέβασε στὴν Κρήτη τοὺς δικούς του,
 ὅσοι ἀπὸ μάχης γλύτωσαν καὶ κῆμα δὲν τοὺς πῆρε.
 Γιὰ τοῦ Ἀτρέα τὸ γιὸ κ' ἐσεῖς θ' ἀκούσατε μακριάθε,
 πὼς ἦρθε, καὶ πὼς ὁ Αἴγιστος φριχτὸ τοῦ φύλαε τέλος.
 Ὅμως κι αὐτὸς τὸ πλέρωσε πολὺ πικρά, καὶ βλέπει
 πόσο καλὸ ἔναι ἀπόγονο νᾶφήνῃ ὅποιος πεθαίνει
 σὰν κείνον πού γδικιώθηκε τὸν Αἴγιστο τὸν πλάνο,
 πού τὸ γονιό του χάλασε τὸν πολυδοξασμένο.
 Κ' ἐσύ, καλέ μου, πού ὁμορφο σὲ βλέπω καὶ μεγάλο,
 νὰ γίνῃς καὶ παλῆκαρᾶς, νὰ σὲ παινοῦν κατόπι.» 200
 Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη

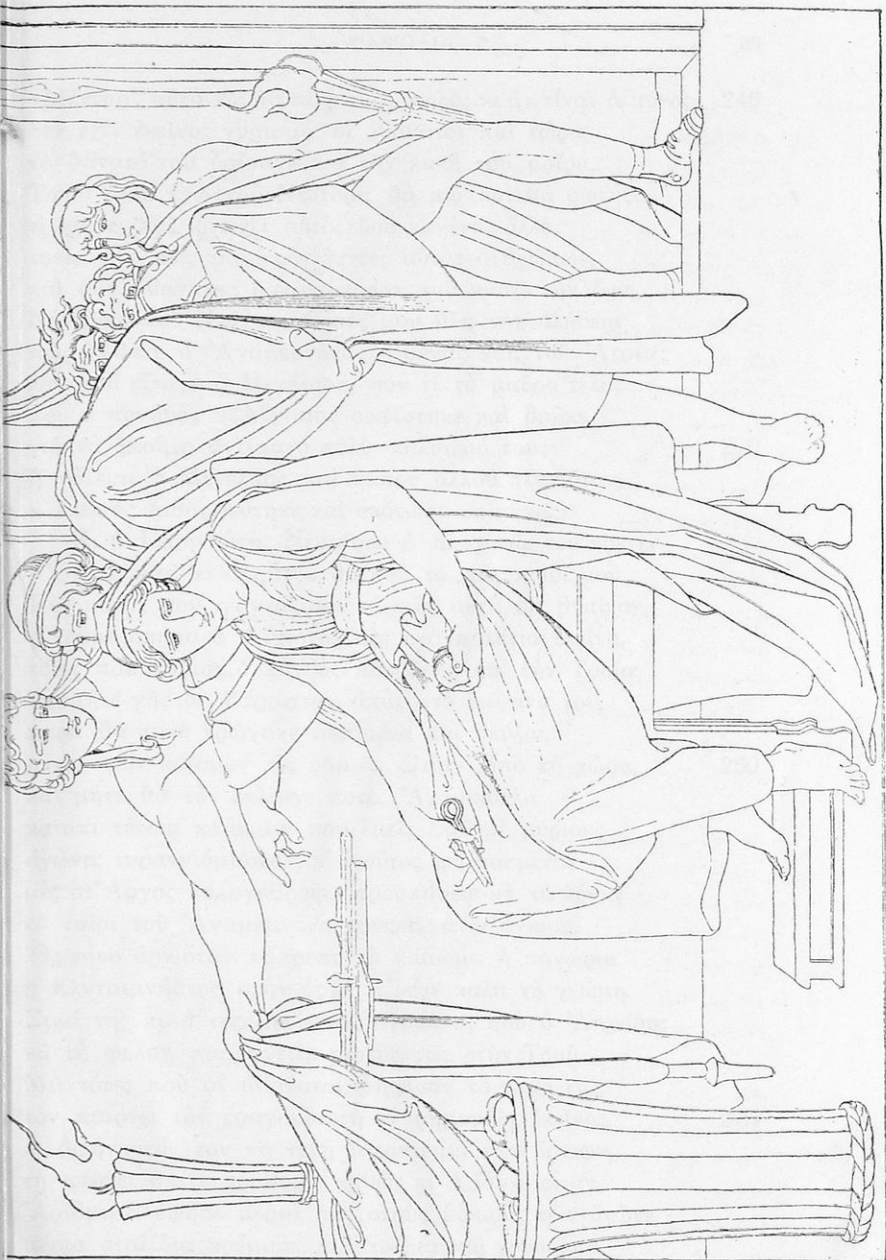
«Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
καλὰ τονὲ γδικιώθηκε, κ' οἱ Ἀχαιοὶ θάπλώσουν
τὴ φήμη του νάκούγεται χρόνους πολλοὺς κατόπι.
Μακάρι τόση δύναμη κ' ἐμένα οἱ θεοὶ νὰ δίνουν,
νὰ γδικιωθῶ τὶς ἀδικιᾶς τῶν ἄσπλαχνων μνηστήρων,
ποῦ μὲ περίσσια ἀδιαντροπιὰ λογιῆς κακὰ μοῦ πλέχουν.
Μὰ τέτοιο ριζικὸ οἱ θεοὶ δὲ δῶκαν τοῦ γονιοῦ μου
κ' ἐμένανε, κι ἀπομονή νὰ κάμω πρέπει τώρα.»

Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογατὰς τοῦ κάνει 210
«Φίλε μου, μιὰς καὶ τέτοια ἐν μοῦ θυμίσεις καὶ μοῦπες,
λένε πὼς περισσοὶ γαμπροὶ τὴ μάννα σου ζητώντας,
μέσα στοὺς πύργους σου δουλειᾶς καὶ βάσανα σκαρώνουν.
Πές μου, ἤθελες καὶ τὰ τραβᾶς, ἢ τάχα ὁ κόσμος ὅλος
σ' ὀχρεύεται, κάποιου θεοῦ κρυφὴ φωνὴ ἀκλουθώντας;
Ποιὸς ξέρει ἐκεῖος ἃ δὲν ἐρθῇ καὶ δὲν τοὺς τὰ πλερώσει,
ἢ μοναχὸς του, ἢ καὶ μαζὶ μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς μιὰν ὥρα;
Τὶ ἢ γαλανόματη Ἀθηνᾶ κ' ἐσένα ἂν ἀγαποῦσε
καθὼς πονοῦσε ἕναν καιρὸ τὸν ξακουστὸ Ὀδυσσεά
στὴν Τροία, ἐκεῖ ποῦ ὅλους μας πολλὰ μᾶς τρώγαν πάθια, 220
—δὲν εἶδα, ἀλήθεια, ἀθάνατο τόση νὰ δείχνῃ ἀγάπη
ὅση ἔδειχνέ του φανερά ἢ Ἀθηνᾶ ἢ Παλλὰδα,—
ἔτσι κ' ἐσένα ἂν ἤθελε νὰ σὲ πονῇ στὸ νοῦ της,
πολλοὶ τοὺς θὰ ξεχνούσανε τοῦ γάμου τὴ λαχτάρα.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε.
«Δὲν τὸ πιστεύω, γέροντα, νὰ τελεστῇ τὸ μοῦπες
μεγάλος λόγος, ποῦ τὸ νοῦ σαστίζει δὲν τὸ λπίζω
τέτοιο ἵνα πρᾶμα νὰ γενῇ κι ἂν οἱ θεοὶ θελήσουν.»

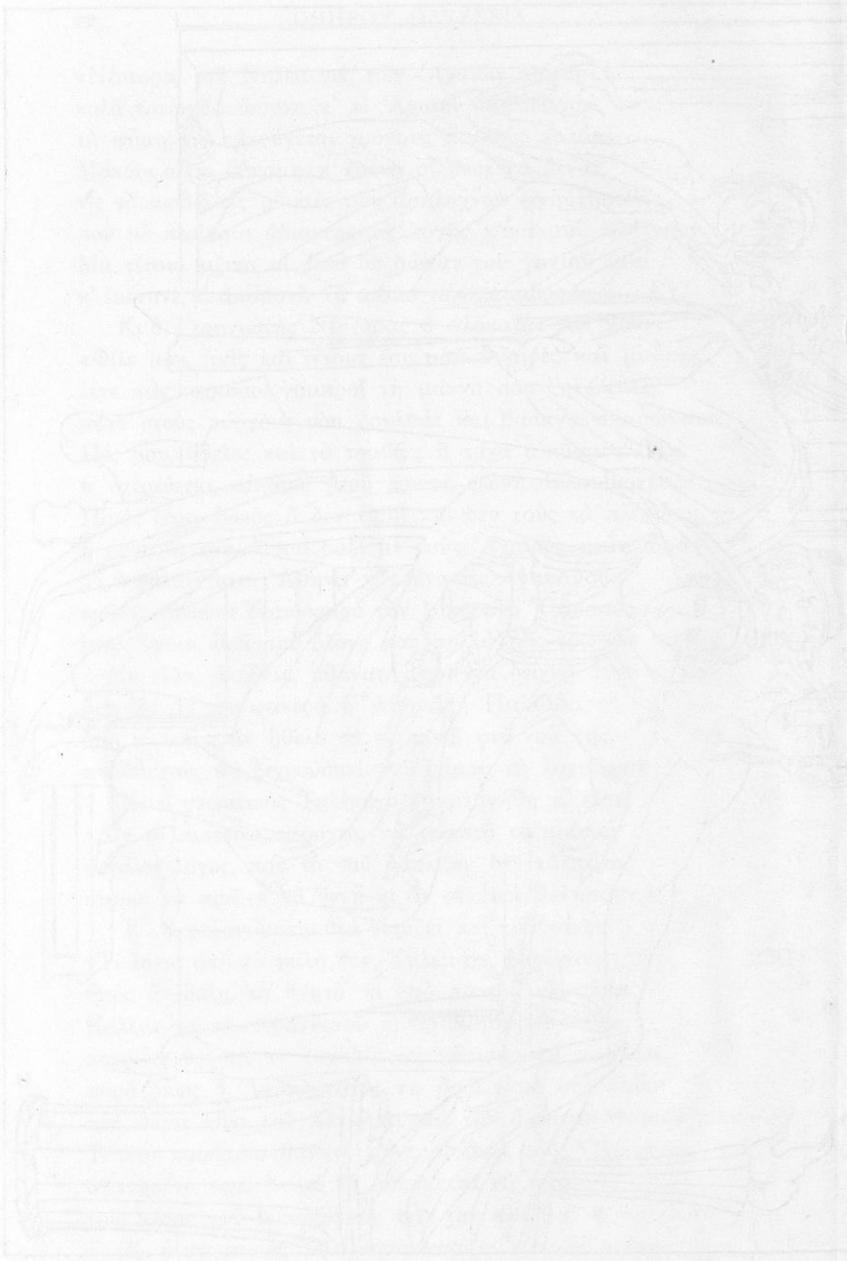
Κ' ἢ γαλανόματη θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει 230
«Τί λόγια ἀπὸ τὰ χεῖλη σου, Τηλέμαχε, ξεφύγαν;
Θεὸς ἂν θέλῃ, τὸ θνητὸ κι ἀπὸ μακριὰ γλυτώνει.
Κάλλια ἴχα νὰ τυραννιστῶ κι ἀρίθμητα νὰ πάθω,
πατρίδα ὡς ποῦ νὰ ξαναδῶ καὶ γυρισμὸ νὰ νοιώσω,
παρὰ ὅπως ὁ Ἀγαμέμνωνας νὰ βρῶ χαμὸ στὸ σπίτι
ποῦ θῦμα πῆγε τοῦ Αἴγιστου καὶ τοῦ ἄπιστου ταιριοῦ του.
Τὶ ἀπὸ παρόμοιο θάνατο μήτε οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου
ἀγαπημένο τοὺς θνητὸ δὲ δύνουνται νὰ σώσουν,
τοῦ χάρου τοῦ τεντόκορμου σὰν τὸν πλακῶσ' ἢ μοῖρα.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει

Οἱ μνηστήρες πιάσανε τὴν Πηνελόπεια, τὸ λαμπρὸ πανί της νὰ ξεφάινῃ (β' 89—110).

Οι εκδόσεις αυτού του εγχειριδίου είναι υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (988-1107)

«Μέντορ, αὐτὰ ἄς τὰ πάψουμε, πολὺς κι ἂν εἶναι ὁ πόνος» 240
 δὲν ἔχει ἐκεῖνος γυρισμό· οἱ ἀθάνατοι πιά τώρα
 τὸ θάνατό του ὀρίσανε καὶ τὴν κακὴν του μοῖρα.
 Τώρα ἄλλο ἐγὼ τοῦ Νέστορα θὰ πῶ καὶ θὰ ρωτήξω,
 τί κρίνει καὶ κατέχει αὐτὸς ὅσο κανένας ἄλλος·
 τρεῖς λένε πῶς βασίλειψε γενεὲς αὐτὸς ἀνθρώπων,
 καὶ σὰν ἀθάνατος σφαντάει σὰν τοῦ κοιτῶ τὴν ὄψη.
 Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, πές μου ὅλη τὴν ἀλήθεια·
 πῶς πέθανε ὁ Ἀγαμέμνωνας ὁ μέγας γιὸς τοῦ Ἀτρεΐα;
 καὶ ποῦ εἶτανε ὁ Μενέλαος; σὰν τί τὸ μαῖορο τέλος
 ποὺ ὁ πονηρὸς ὁ Αἰγιστος σοφίστηκε καὶ βρῆκε,
 γιὰ νὰ ξεκάμῃ ἀντίμαχο πολὺ καλύτερό του; 250
 ἢ νᾶλειπε ὁ Μενέλαος, καὶ κάπου ἄλλοῦ πλανιόταν,
 κ' ἐκεῖνος ξεθαρρεύτηκε καὶ σκότωσε τὸ ρήγα;»

Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογατᾶς τοῦ κρένει
 «Ὅλα σωστὰ κι ἀληθινὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ, παιδί μου.
 Καὶ μόνος σου φαντάζεσαι τὸ πῶς αὐτὰ θὰ βγαίνουν,
 ἃ ζοῦσε ἀκόμα ὁ Αἰγιστος μες στὰ παλάτια ἐκεῖνα,
 τότες ποὺ γύρισε ὁ ξανθὸς Μενέλαος ἀπ' τὴν Τροία
 ὥς μήτε γῆς δὲ θᾶσσοιχταν ἀπὰς στὸ λείψανό του,
 παρὰ θὰ τονὲ τρώγανε πετάμενα καὶ σκύλοι, 260
 μέσα στῶν κάμπων τὶς ρημιές, ἀλάργ' ἀπὸ τὴ χώρα,
 καὶ μήτε θὰ τὸν ἔκλαιγε ποτέ· Ἀχαιοποῦλα
 κατόπι τέτοιο κάμωμα· ποὺ ἐμεῖς ἐκεῖ μὲ μύριους
 ἀγῶνες τυραννιόμασταν, κ' ἐτοῦτος φωλιασμένος
 μες στ' Ἄργος τ' ἀλογόθροφο προσπάθει με τὰ λόγια
 τὸ ταίρι τοῦ Ἀγαμέμνονα κρυφὰ νὰ ξελαγιάσῃ.
 Ὡς τόσο ἀρνιόταν ἰάπρεπο τὸ κάμωμα ἢ πανώρια
 ἢ Κλυταιμνήστρα στὴν ἀρχή, τ' εἶχε καλὴ τὴ γνώμη.
 Σιμὰ της κι ὁ τραγουδιστὴς ἀγρύπνα, ποὺ ὁ Ἀτρεΐδης
 νὰ τὴ φυλᾷ παράγγειλε μισεύοντας στὴν Τροία.
 Μὰ τότες ποὺ οἱ ἀθάνατοι ψηφίσαν τὸ χαμό της,
 τὸν παίρνει τὸν τραγουδιστὴ σὲ ρημονήσι ἐκεῖνος, 270
 κι ἀφήνοντάς τον νὰ γενῇ ξεφάντωμα τῶν ὄρνιων,
 τὴ φέρνει σπῖτι πρόθυμη καθὼς κι ὁ ἴδιος εἶταν.
 Ἀρίθμητα ἔψησε μεριά πὰς στοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν,
 μύρια στολίδια κρέμασε, καὶ τούλια καὶ χρυσάφια,
 ποὺ τέτοιο πρᾶμα ἀνόλπιστο καὶ μέγα ἔβγαλε πέρα.

Ὡς τόσο ἀπὸ τὴν Τροία ἔρχάμενοι, τοῦ Ἀτρεΐα
 ὁ γιὸς κ' ἐγώ, οἱ δυὸ βλάμηδες, περνούσαμε τὸ κύμα
 ὁμῶς στὸ Σούνι, τὸ ἱερὸ σὰ φτάσαμε ἀκρωτηρί
 τῶν Ἀθηγῶνε, ὀλόξαφνα ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος
 τὸ δόλιο τοῦ Μενέλαου χτυπάει καραβοκύρη, 280
 μὲ τὶς λαμπρές του σαῖτιτιές, καὶ τὴ ζωὴ του παίρνει,
 ἐκεῖ πού κράταε τοῦ γοργοῦ τοῦ καραβιοῦ τὸ δοιάκι,
 τὸ Φρόντη τοῦ Ὀνήτορα, πὺν τοὺς ξεπέρναε ὅλους
 σὲ καραβιοῦ κυβέρνημα σὰ μάνιαζε ἀνεμούρα.
 Ἔτσι μποδίστη ὁ δρόμος του, πολλὴ κι ἂν εἶχε βιάση,
 σὲ φίλο θέλοντας νεκρὸ στερνὲς τιμὲς νὰ δώση.
 Μὰ ὅταν κι αὐτὸς στὰ μελανὰ τὰ πέλαγα ὅζω βγήκε
 μὲ τὰ γοργὰ καράβια του, καὶ στὸ βουνὸ Μαλέα
 κατέβηκε ἀρμενίζοντας, τότες φριχτὸ ταξίδι
 ὁ Δίας ὁ βροντόφωνος τοῦ τοίμασε, μὲ ἀνέμους
 πὺν σφυριχοῖ φυσούσανε, καὶ κύματα σηκώναν
 μέσα στὴν ἄγρια θάλασσα, πελώρια ἴσαμὲ ὄρη. 290
 Καὶ χώρισε τὰ πλοῖα σὲ δυό· μέρος στὴν Κρήτη πέσαν,
 πὺν κατοικοῦν οἱ Κύδωνες στοὺς ὄχτους τοῦ Ἰαρδάνου.
 Ἐκεῖ γκρεμνὸς πρὸς τὸ γιᾶλὸ γλιστρὸς ἀψηλοστέκει
 στῆς Γόρτυνας τὰ πέρατα, κι ὀμπρὸς στάχνᾳ πελάγη
 αὐτοῦ, πρὸς τὴ Φαιστὸ μεριά, φυσάει Νοτιάς κι ἀμπάθει
 μεγάλο κύμα στὸ ξερὸ τὸν κάβο· πέτρα τότες
 πίσω τὸ διώχνει μικροὺλὴ τὸ κύμα τὸ μεγάλο.
 Ἐκεῖ τὰ πλοῖα ξέπεσαν καὶ σπάσανε στὰ βράχια
 καὶ μεταβιάς ἀπὸ χαμὸ γλυτώσανε οἱ ἀνθρώποι
 τὰ πέντε ὁμῶς μαυρόπλωρα καράβια πὺν σωθῆκαν,
 τὰ τράβηξε στὴν Αἴγυπτο τῆς τρικυμιάς ἡ φόρα. 300
 Πολὺ ἐκεῖ βιδὸς συνάζοντας καὶ μάλαμα ὁ Μενέλαος,
 μὲ τὰ καράβια γύριζε σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους
 στ' Ἀργος ὡς τόσο ὁ Αἴγιστος φριχτοὺς σκοποὺς τελώντας,
 τὸν Ἀγαμέμνονα ἔσφαξε καὶ δάμασε τὴ χώρα.
 Χρόνους ἑφτά βασίλεψε μὲς στὴ χρυσὴ Μυκῆνη,
 μὰ στοὺς ὀχτῶ πλακώνοντας ἀπ' τὴν Ἀθήνα ὁ Ὀρέστης,
 κόβει τὸν πονηρὸ φονιά τοῦ δοξαστοῦ γονιοῦ του,
 καὶ στοὺς Ἀργῆτες ἔδωσε τὸ νεκρικὸ τραπέζι,
 καὶ γιὰ τὸν ἀναντρο Αἴγιστο καὶ γιὰ τὴν ἔρμη μάννα. 310
 Τὴν ἴδια μέρα τοῦρχεται κι ὁ ἀντρόφωνος Μενέλαος,

μὲ πράματα ὅσα δύνουνταν τὰ πλοῖα του νὰ σηκώσουν.
 Φύλε, κ' ἐσὺ πολὺ μακριὰ στὰ ξένα μὴν πλανιέσαι,
 καὶ βιὸς μὲ τέτοιους ἄτιμους στὸ σπίτι μὴν ἀφήνης,
 μὴ σοῦ τὰ φᾶνε, καὶ σοῦ βγῇ τοῦ κάκου αὐτὸς ὁ δρόμος.
 Ὡς τόσο συμβουλεύω σε νὰ σύρης στοῦ Μενέλαου,
 ποὺ εἶναι ὅ,τ' ἦρθε ἀπὸ λαοὺς ποὺ γυρισμὸ δὲ βλέπεις,
 μιὰς κι ἀπ' ἀνέμους πλανηθῆς σ' ὅμοια μεγάλα κι ἄγρια 320
 πελάγη, ποὺ μήτε πουλιὰ στὸ χρόνον δὲ γυρνᾶνε.
 Τράβα μὲ τὸ καρὰβι σου καὶ μὲ τὴ συντροφιά σου,
 ἢ ἂν προτιμᾷς ἀπὸ στεριάς, νά, ἀλόγατα κι ἁμάξιν
 συνταξιδιώτες ἔπαρε τοὺς γιούς μου, νὰ σὲ φέρουν
 στὴν ὥρια Λακεδαίμονα ποῦναι ὁ ξανθὸς Μενέλαος.
 Κι ἀτός σου παρακάλειε τον νὰ σοῦπῃ τὴν ἀλήθεια,
 ἀγκαλὰ ψέμα δὲ θὰ πῇ, τὶ ἔχει περίσσια γνώση.»

Εἶπε μὲ τὸ βασίλεμα πέφτει σκοτάδι ὥς τόσο,
 καὶ τότες λέει τοῦ Νέστορα ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα. 330

«Σωστὰ μᾶς τᾶπες, γέροντα ὅμως τίς γλώσσες κόψτε,
 καὶ βάλτε στὸ κρασί νερό, κι ἀφοῦ στοὺν Ποσειδῶνα
 καὶ στοὺς λοιποὺς ἀθάνατους στάξουμε στάλες, τότες
 ἄς πᾶμε καὶ γιὰ πλάγιασμα, τὶ ἡ ὥρα του ζυγώνει.
 Τὸ φῶς στὰ σκότῃ χάνεται, καὶ δὲν πολυταιριάζει
 νὰ τὸ παρατραβήξουμε σὲ θεϊκὸ τραπέζι.»

Εἶπε τοῦ Δία ἡ κόρη αὐτὰ, κ' οἱ ἄλλοι τὴν ἀκοῦσαν.
 Τότες νερὸ τοὺς ἔχυσαν οἱ κήρυκες στὰ χέρια,
 κ' οἱ νέοι στεφανώσαντας μὲ τὸ κρασί κροντήρια,
 κάθε ποτήρι γέμισαν τὴν ἀπαρχὴ ἀφοῦ στάξαν 340
 ρίζαν τίς γλώσσες στὴ φωτιά, κι ἀφοῦ σταθῆκαν ὄρθιοι,
 κ' ἔσταξαν στάλες κ' ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος κ' ἡ Ἀθηνᾶ μαζί του,
 κατὰ τὸ πλοῖο τὸ κουφωτὸ κινήσανε, μὰ πίσω
 ὁ Νέστορας τοὺς κράτησε τοὺς δυό, κι αὐτὰ τοὺς εἶπε·

«Ὁ Δίας κ' οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ νὰ μὴν τὸ δώσουν
 ἐσεῖς νὰ πᾶτε στὸ γοργὸ καρὰβι ἀπὸ τὰ μένα,
 σὰν ἀπὸ κάποιονε γυμνὸ κι ὀλόφτωχο στάλῃθαι,
 ποὺ χράμια καὶ παπλώματα στὸ σπίτι του δὲν ἔχει,
 γιὰ νὰ κοιμᾶται μαλακὰ κι αὐτὸς κ' οἱ ξένοι ποὺ ἔρθουν. 350
 Μὰ ἔδω κι ἀπὸ παπλώματα κι ἀπ' ὥρια χράμια βρίσκει.
 Ποτές ὁ γιὸς τοῦ ἄντρα ἐκείνου, τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,

δὲ θὰ πλαγιάσῃ ἀκοίταχτος σὲ καραβιοῦ σανίδια,
ὅσο ἐγὼ ζῶ, καὶ τέκνα μου στὸν πύργο μου ἀπομνήσκουν,
τοὺς ξένους νὰ φιλεῖουνε πού τυχῇ ἐδῶ νὰρθοῦνε.

Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ κρένει τότε ἐκείνου·
«Φρόνιμα τᾶπες, γέρο, αὐτά, καὶ πρέπει νὰ σ' ἀκούσῃ,
καὶ νάρθῃ στὰ παλάτια σου ὁ Τηλέμαχος τῇ νύχτα.
Ἐγὼ στὸ μαῦρο πλοῖο τραβῶ νὰ κράξω τοὺς συντρόφους, 360
καὶ τῶνα τᾶλλο νὰ τοὺς πῶ σὰ μεγαλύτερός τους.
Ὅλοι ἀπ' ἀγάπη οἱ νέοι αὐτοὶ κ' οἱ συνομήλικοί του
τὸ μεγάλωψυχο ὡς ἐδῶ Τηλέμαχο ἀκλουθήσαν.
Ἐκεῖ λοιπὸν ἐγώ, σιμὰ στὸ μαῦρο πλοῖο πλαγιάζω,
καὶ τὴν αὐγὴ στοὺς Καύκωνες μισεύω, τοὺς λεβέντες,
πού κάποιο χρέος μοῦ χρωστοῦν, κι ὅχι καινούριο χρέος,
μῆτε μικρό, κ' ἐτούτονε, στοὺς πύργους σου μίας κ' ἦρθε,
μ' ἀμᾶξι ὁ γιός σου ἄς πάρῃ τον, κι ἀλόγατα τοῦ δίνεις,
τὰ πιὸ ἀλαφρὰ στὸ τρέξιμο, τὰ πιὸ γερὰ στὸ πόδι.» 370

Αὐτὰ σὰν εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ γαλανοματοῦσα,
ἔγινε αἰτὸς καὶ πέταξε· κι ὅσοι εἶδαν ξαφνιστῆκαν.
Ἴδιος ὁ γέρος σάστισε τηρώντας τέτοιο θᾶμα,
καὶ πιάνει τοῦ Τηλέμαχου τὸ χέρι καὶ τοῦ κρένει·
«ὦ φίλε, ἐσὺ μῆτε κακὸς μῆτ' ἀναντρος δὲ θᾶσαι,
ἀφοῦ θεοὶ στῇ νιότη σου ὁδηγοὶ σὲ ἀκολουθᾶνε.
Καὶ τοῦ Ὀλυμποῦ ἄλλος κάτοικος δὲν εἶναι ἐτοῦτος, μόνε
ἡ κόρη ἡ τριτογέννητη κ' ἡ δοξαστὴ τοῦ Δία,
πού ἀπ' τοὺς Ἀργεῖες ἐξέχωρα τὸν κύρη σου τιμοῦσε.
Ἡ χάρη σου, ὦ βασίλισσα, λαμπρὴ ἄς μᾶς φέρῃ δόξα, 380
κ' ἐμένα, καὶ στὰ τέκνα μου, καὶ στὸ καλὸ μου ταῖρ
κ' ἐγὼ μιὰ πλατομέτωπη δαμάλα θὰ σοῦ σφάξω,
χρονιάρικη, πού σὲ ζυγὸ δὲν μπῆκε ἀνθρώπου ἀκόμα
καὶ θὰ τὴ σφάξω, ἀφοῦ καλὰ τὰ κέρατα χρυσώσω.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὴν προσευκὴ συνάκουσε ἡ Παλλὰδα.
Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ἐκίνησε ὡς στὰ ὦρια
παλάτια του, μὲ τοὺς γαμπροὺς κατόπι καὶ τοὺς γιούς του.
Καὶ φτάνοντας στὰ ξακουστὰ τοῦ βασιλέα παλάτια,
ἀράδα σ' ἔδρες καὶ θρόνια καθήσανε, κι ὁ γέρος
κροντήρι σμίγει τους κρασὶ γλυκόπιτο, πού χρόνους 390
τῶχε ἔντεκα ἡ κελάρισσα, καὶ τώρα τᾶνοιγέ τους.
Αὐτὸ τοὺς ἔσμιξε νὰ πιοῦν, καὶ στάλα ἔχυνε χάμου.

μ' εὐκὲς στοῦ αἰγιδόσκεπου τοῦ Δία τῇ θυγατέρᾳ.

Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἔσταξαν κ' ἦπιαν ὅσο ἀγαποῦσαν,
κινήσανε γιὰ πλάγιασμα στὸ σπίτι του ὁ καθέννας,
μὰ τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
ὁ ἀλογολάτης Νέστορας τὸν κοίμισε στοῦ πύργου
τῇ σάλα τὴν πολύβοη, σὲ τορνευτὸ κλινάρι,
μὲ πλάγι τὸν Πεισίστρατο, τὸ λυγρὸ λεβέντη, 400
ποὺ ὄντας ἀκόμα ἀνύπαντρος στοῦ κύρη κατοικοῦσε.
Ἴδιος ὁ γέρος πλάγιασε στὰ δόλωθα τοῦ πύργου,
σὰν ἔσιαξέ του ἡ σύγκληνη στρωσίδια καὶ κλινάρι.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάκτυλὴ τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
κι ὁ ἀλογολάτης Νέστορας σηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνη,
κ' ἦρθ' ὄξωθε καὶ κάθησε στὰ σκαλιστὰ λιθάρια,
ποὺ δλόμπροστα στὶς ἀψηλὲς βρισκόντουσαν τὶς θύρες,
ἄσπρα, γυαλιστερά. Ἐκεῖ καθόταν κι ὁ Νηλέας
στὰ παλιὰ χρόνια, ποὺ εἵτανε στὴ γνώση θεὸς μονάχος.
Ὅμως ἐκειόνε ὁ θάνατος τὸν ἔφερε στὸν Ἄδην, 410
καὶ τώρα φύλακας ἐκεῖ τῶν Ἀχαιῶν καθόταν
ὁ ρήγας Νέστορας· σιμὰ κ' οἱ γιοί του μαζευτῆκαν,
ἀπὸ τὴν κλίνη ὅ,τ' ἦρθαν· ὁ Ἐχέφρονas, ὁ Σιρᾶτης,
μὲ τὸν Περσέα ὁ Ἄρητος, κι ὁ ὁμοιόθεος Θρασυμήδης.
Ἀδέρφι ἔχτο ὁ ἦρωας Πεισίστρατος τοὺς ἦρθε,
Κι ἀντάμα τὸ θεόμοιαστο Τηλέμαχο σὰ βάλαν,
Ὁ ἀλογολάτης Νέστορας ἀρχίζει, ὁ Γερηνιώτης·

«Παιδιά μου, γλήγορα ἄς γενῇ ἡ ἀποθυμιά μου ἐτούτη,
τὴν Ἀθηνᾶ ἀπὸ τοὺς θεοὺς νὰ ξιλεῶσω πρώτη,
ποὺ μοῦρθεν ὀλοφάνερη πὰς στὸ λαμπρὸ τραπέζι. 420
Ἔνας νὰ τρέξῃ στὴ βοσκή νὰ βρῇ καλὴ δαμάλα,
ποὺ ὁ ἀγελαδάρης ὥς ἐδῶ κεντώντας θὰ τὴ φέρῃ·
στὸ πλοῖο τοῦ μεγαλόψυχου Τηλέμαχου ἄς πάῃ ἄλλος,
νὰ φέρῃ τοὺς συντροφικούς του, καὶ μόνε δυὸ ἄς ἀφήσῃ·
τρίτος ἐδῶ τὸ χρυσοχὸ Λαέρκη νᾶρθῃ ἄς κραξῇ,
τοῦ δαμαλιοῦ τὰ κέρατα γιὰ νὰ μαλαματώσῃ.
Μεῖναι' οἱ ἄλλοι ἔσεις αὐτοῦ, καὶ στὰ παλάτια μέσα
τραπέζια νὰ τοιμάσουνε στὶς παρακώρες πῆτε,
νὰ φερουν καὶ καθίσματα, ξύλα, νερὸ καθάριο.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι τρέξαν· κ' ἦρθε ἡ δαμάλα ἀπέξω, 430
ἦρθαν τοῦ μεγαλόψυχου Τηλέμαχου οἱ συντρόφοι

ἀπ' τὸ καράβι τὸ γερό, ἦρθε ὁ χαλκιάς κρατώντας
 στὰ χέρια του τὰ σύνεργα τῆς χρουσικῆς· ἀμόνι,
 σφυρί, καλόφτιαστη μασιά. Νάποδεχτῇ ζυγώνει
 τὴν προσφορά κ' ἡ Ἀθηνᾶ· δίνει χρυσάφι ὁ γέρος·
 δουλεύει το καὶ χύνει το στὰ κέρατα ὁ τεχνίτης,
 γιὰ νὰ χαρῇ τηρώντας το ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ σέρνουν
 ἀπὸ τὰ κέρατα τὸ ζῶ ὁ Ἐχέφρονας κι ὁ Στράτης.
 Κ' ἔφερεν ὁ Ἄρητος νερό σὲ πλουμιστό λεγένι, 440
 τριπτὸ κριθάρι πανεριὰ κρατώντας στ' ἄλλο χέρι·
 πελέκι κράταε κοφτερό ὁ λεβέντης Θρασυμήδης,
 τὸ ζῶ νὰ κόψῃ. Σήκωνε ὁ Περσεάς τὴ γαβάθα,
 κι ὁ γέρος μὲ τὸ νήπιμο καὶ τὸ τριπτὸ κριθάρι
 ἔκανε ἀρχὴ καὶ τὴ θεὰ θερμοπαρακαλοῦσε,
 στὴ φλόγα ἀπάνω ρίχνοντας τοῦ κεφαλιοῦ τὶς τρίχες.

Καὶ σάνε προσευκῆθηκαν κριθάρι πασπαλώντας,
 τότες τοῦ Νέστορα μεμιάς ὁ γιὸς ὁ ἀντρειωμένος
 ὁ Θρασυμήδης ζύγωσε καὶ βάρεσε· τὰ νεύρα 450
 κόβουντ' ἀμέσως τοῦ ξινιχοῦ, καὶ παραλεῖ ἡ δαμάλα·
 κόρες καὶ νύφες σκούζουμε, σκούζει κ' ἡ Εὐρυδίκη,
 τοῦ Κλύμενου ἡ πρωτότοκη, τοῦ Νέστορα τὸ ταῖρι.
 Κ' οἱ ἄλλοι καθὼς κράταγαν τὸ ζῶ ἀνασηκωμένο,
 τοὺς τῶσφαξε ὁ Πεισίστρατος, τὸ πρῶτο παληκάρι.
 Κι ἀπὸ τὰ κόκκαλα ἡ ψυχὴ μὲ τὸ αἶμα σάν τοῦ βγῆκε,
 μεμιάς τὸ κομματιάσανε καὶ τὰ μεριὰ λιανίσαν,
 ὅλα σωστά· τὰ τύλιξαν μὲ σκέπη, τὰ διπλώσαν,
 ὦμα κομμάτια ἀπὸ παντοῦ τοὺς θέσανε, κι ὁ γέρος
 στίς σκίζες τᾶκαιε μὲ κρασί φλογᾶτο ραίνοντάς τ'
 κ' οἱ νέοι τὰ πεντόσουβλα κρατούσανε σιμὰ του. 460
 Καὶ σάν καῖηκαν τὰ μεριὰ καὶ γεύτηκαν τὰ σπλάχνα,
 κόψαν καὶ τᾶλλα, στὸ σουβλί τὰ πέρασαν, καὶ τότες
 τὰ ψήσανε, τὰ μυτερὰ σουβλιά ἔχοντας στὰ χέρια.

Καὶ τοῦ Τηλέμαχου λουτρὸ τοῦ δίνει ἡ Πολυκάστη,
 κὸρη στεργὴ τοῦ Νέστορα, τοῦ γόνου τοῦ Νηλέα.
 Καὶ σάν τονὲ καλόλουσε, τὸν ἄλειψε μὲ λάδι,
 καὶ μ' ὁμορφο τὸν ἔντυσε χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
 πού βγῆκε ἀπὸ τὸ λούσιμο μὲ τοὺς θεοὺς παρόμοιος·
 καὶ πῆγε κάθησε σιμὰ στὸ Νέστορα τὸ ρήγα.

Καὶ τὰποπάνω κρέατα σάν ψῆσαν καὶ τὰ βγάλαν, 470

στὸ φαγοπότι κάθησαν, καὶ τίμια παληκάκια
σκωθῆκαν καὶ περνούσανε μὲ τὰ χρυσὰ ποτήρια.
κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τους,
αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Νέστορας τοὺς εἶπε ὁ ἀλογολάτης.

«Παιδιά μου, τοῦ Τηλέμαχου φέρτε μεμιάς καὶ ζέψτε
τὰ ὠριότριχα τάλόγατα, νὰ καλοταξιδέψη.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὸν ἄκουσαν, κ' εὐτὺς στὰμάξι ζέψαν
τάλόγατα τὰ γλήγορα. Κελάρισσα τοὺς βάζει
ψωμί, προσφάγι καὶ κρασί, σὰν πῶχουν οἱ ρηγάδες. 480
Πὰς στῶριο ἀμάξι ἀνέθηκε ὁ Τηλέμαχος, καὶ δίπλα
ὁ ἀσίκης ὁ Πεισίστρατος τὰ χαλινάρια πῆρε
καὶ τάλογα μαστίγωσε· πρόθυμ' αὐτὰ πετάξαν
στοὺς κάμπους, πίσω ἀφήνοντας τὴν ἀψηλὴ τὴν Πύλο.
Πὰς στὰ λαιμά τους ὁ ζυγὸς ὀλημερὶς κουνούσε,
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε, κι ἀπόσκινωναν οἱ δρόμοι,
στὶς Φῆρες σταματήσανε, στοὺς πύργους τοῦ Διοκλέα,
ποὺ εἶτανε γιὸς τοῦ Ὁρσίλοχου, καὶ ποὺ τ' Ἀλφειοῦ εἶταν ὀγγόνι.
Ἐκεῖ ξενύχτισαν, κι αὐτοὺς φιλόξενα τοὺς δέχτη. 490

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγούλα,
ζέψανε, κι ἀνεβήκανε στ' ὠριόφαντο τὰμάξι,
κι ἀφήκανε τὰ ξῶθυρα τοῦ βουητεροῦ τοῦ πύργου·
δίνει βιτσιὰ στάλόγατα, κι αὐτὰ γοργοπετάξαν,
κ' ἴσια στοὺς κάμπους τοὺς σπαρτοὺς κατέβηκαν πετώντας,
καὶ δρόμο κόψανε πολὺ μὲ τὴν ὁρμὴ ποὺ πῆραν.
Κ' ἔγυρ' ὁ ἥλιος τὸ βραδύ, κι ἀπόσκιασαν οἱ δρόμοι.

ΡΑΨΩΔΙΑ Δ.

Κάτου στῆς Λακεδαιμονας τὰ βραχοκάμπια φτάνουν,
καὶ στὰ παλάτια ξεκινοῦν τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
Βοῆξαν τον κ' ἔκανε χαρὰ μὲ περισσοὺς δικούς του,
τὶ γιὸ καὶ κόρη πάντρευε στὸ σπιτικό του μέσα.
Στοῦ ἀτρόμητου Ἀχιλλέα τὸ γιὸ τὴν κόρη του προβόδα,
ποὺ ἀπὸ τὴν Τροία τὴν ἔταξε καὶ λόγο τοῦ εἶχε δώσει,
καὶ τώρα τέλος φέρνανε οἱ ἀθάνατοι στὸ γάμο.
Μὲ ἀλόγατα καὶ μ' ἄμαξες τὴν ἔστελνε στὴ χώρα
τῷ Μυρμιδόνων τῇ λαμπρῇ, ποὺ βασιλιάς τοὺς εἶταν.
Καὶ γιὰ τὸ γιό του διάλεξε τοῦ Ἀλέκτορα τὴν κόρη 10

στὴ Σπάρτῃ ὁ χαδεμένος του λεβέντης Μεγαπένθης
εἶταν αὐτός, κ' ἡ μάννα του σκλαβοῦλα, τὶ ἡ Ἑλένη
ἄλλο παιδί δὲ γέννησε κατόπι τῆς Ἑρμιόνης
τῆς ὥριας, πού χρυσόλαμπε σὰν ἴδια ἡ Ἀφροδίτη.

Ἔτσι μὲς στὸ πεντάψηλο ξεφάντωναν παλάτι
ὅλ' οἱ γειτόνοι κ' οἱ δικοὶ τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου,
καὶ γλέντιζαν ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς κονιά τους
τραγούδαε λύρα παίζοντας, καὶ στὸ σκοπὸ του ἀπάνω
δὺο χορευτάδες πηδηχτὰ καταμεσίς σβουρίζαν.

Στὰ πρόθυρα ὁ παλῆκαρὸς Τηλέμαχος κι ὁ γιόκας
τοῦ Νέστορα ὁ περιλάμπρος μὲ τᾶλογα σταθῆκαν
Προβγαίνει κι ἀγναντεύει τους ὁ ἄξιος Ἑτεωνέας,
πιστὸς παραστεκόμενος τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου,
καὶ στὸ παλάτι μῆνημα τοῦ βασιλέα του φέρνει,
σιμά του στέκοντας, μ' αὐτὰ τὰ φτερωμένα λόγια·

«᾽Ω διόθρεφτε Μενέλαε, δὺο ξένοι ἐδῶ φανῆκαν,
πὺν σὰν τοῦ Δία μοιάζει τους τὸ γένος τοῦ μεγάλου.
Καὶ πὲς ἂν θὰ τοὺς λύσουμε τᾶλόγατα ἀπ' τᾶμάξι,
ἢ σ' ἄλλους νὰ τοὺς στείλουμε φιλοξενιὰ νὰ βροῦνε.»

Καὶ τοῦ ξανθοῦ Μενέλαου τοῦ βαιριόφανη, κ' εἶπε
«Δὲν εἴσουν ἄλλοτε ἐσὺ κοντός, μωρ' Ἑτεωνέα,
μὰ τῶρ' ἀλήθεια σὰ μωρὸ παιδί μοῦ συντυχαίνεις.
Τάχα δὲ φάγαμε κ' ἐμεῖς σὲ σπίτια ἀνθρώπων ἄλλων,
πρὶν νᾶρθομε, κι ἀπὸ δεινὰ μᾶς λευτερώσῃ ὁ Δίας;
Μόν' ἔλα λῦσ' τᾶλόγατα τῶν ξένων κ' ἔμπασέ τους,
νὰ κάτσουν καὶ νὰ καλοφᾶν καὶ νὰ χορτάσουν πρῶτα.»

Εἶπε κ' ἐκεῖνος χύθηκε καὶ φώναξε τοὺς ἄλλους
πρόθυμους δούλους κ' εἶπε τους κατόπι του νὰ τρέξουν.
Καὶ τὰ δρωμένα τᾶλογα ξεξέψαν ἀπ' τᾶμάξι,
καὶ στᾶλογήσα τὰ παχνιὰ τὰ δέσαν, καὶ τοὺς βάλαν
νὰ φᾶνε ξειὰ ἀνακατευτὴ μὲ κάτασπρο κριθάρι.
στὰ ξώτοιχα τὸ δλόλαμπρο τᾶμάξι τότες γύραν,
κ' ἐκείνους μὲς στᾶρχοντικὸ τοὺς φέραν· κι αὐτοὶ ἰδόντας
τοῦ διόθρεφτου τοῦ βασιλιᾶ τοὺς πύργους, ἀποροῦσαν,
τ' εἶχαν τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τοῦ ἥλιου τὴ λαμπράδα
τὰ σπίτια τᾶψηλόςκεπα τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
Καὶ σὰν τὰ σεριανίσανε καὶ χάρηκε ἡ ψυχὴ τους,
υπῆκανε μὲς στίς σκαλιστὲς τίς γοῦρνες καὶ λουστῆκαν.

20

30

40

Καὶ σὰν τοὺς λοῦσαν κοπελλιῆς κι ἀλείψαν τους μὲ λάδι,
καὶ τοὺς φορέσανε κρουστὲς χλαμύδες καὶ χιτῶνες, 50
πὰς σὲ θρονιὰ τοὺς κάθισαν σιμὰ στὸ γιό τοῦ Ἀτρέα.
Καὶ μπρῖκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάρια,
ῶριο, χρυσό, καὶ χύνει τους στὴν ἀργυρὴ λεγένη,
κ' ὕστερα στρώνει ἀντίκρου τους γυαλιστεροὶ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμί καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια τῆς τοὺς φίλειπε περισσία.
Καὶ στὰ πινάκια ὁ μοιραστὴς τὰ κρέατα ἀραδιάζει,
καὶ θέτει χρυσοπότῃρα ὀμπροστά τους. Κι ὁ Μενέλαος
τοὺς χαιρετάει τοὺς δυὸ μαζί, κι αὐτὰ τοὺς συντυχαίνει

«Ἀπλώστε χέρι στὸ φαγί, χαρῆτε τοῖ κατόπι 60
σὰν καλοφάτε, σᾶς ρωτῶ ποιοὶ νᾶστε, κι ἀποποῦθε.
Τὸ αἷμα σας τὸ γονικὸ δὲν εἶναι ἐσᾶς χαμένο,
παρὰ θεόθρεφτων παιδιὰ θενάστε βασιλιάδων,
τὶ ἀνθρώποι δὲ γεννοῦν κοινοὶ παληκαράδες τέτοιους.»

Εἶπε, κι ὀμπρὸς τους ἔθεσε ραχόψαχνα βοδήσα,
ψητά, πού ἐκείνου τᾶχανε βαλμένα γιὰ τιμὴ του.
Κι αὐτοὶ τὰ χέρια ἀπλώνανε στὰ καλοφάγια ὀμπρὸς τους.
Κι ἀπὸ πιότὸ κι ἀπὸ φαῖ σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τους,
στοῦ Νέστορα ὁ Τηλέμαχος τὸ τέκνο συντυχαίνει,
ὀλόσιμά του σκύβοντας, νὰ μὴν ἀκοῦν οἱ ἄλλοι 70

«Γιὰ κοίτα, γιὲ τοῦ Νέστορα, καὶ φίλε τῆς καρδιάς μου,
χαλκὸς πού ἀστράφτει μὲς σ' αὐτὰ τὰ βουητερὰ παλάτια,
τὸ μάλαμα καὶ τὸ ἤλεχτρο, τὸ φιλντισί, τᾶσήμι.
Τέτοιες θὲ νᾶναι κ' οἱ αὐλὲς τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπίου
ἀρίφνητα καλὰ θωρῶ, καὶ θαμασμὸς μὲ πιάνει.»

Καὶ τὸν ἀπείκασε ὁ ξανθὸς Μενέλαος σὰ μιλοῦσε,
καὶ τοὺς φωνάζει καὶ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια:

«Ποιὸς ἄνθρωπος, παιδάκια μου, μετριέται μὲ τὸ Δία;
ἀθάνατοί ᾖναι οἱ πύργοι του καὶ τὰ καλὰ του ἐκείνου 80
θνητὸς μονάχα στὰ καλὰ μ' ἐμένανε μετριέται,
ἦ κι ὄχι· τί μὲ πάθια μου καὶ μὲ πολλὰ ταξίδια
μὲς στὰ καράβια τᾶφερα χρόνους ὀχτῶ γυρνώντας·
Κύπρῳ, Φοινίκῃ διάβηκα, Αἴγυπτο, Αἰθιοπία,
καὶ Σιδονιώτες κ' Ἑρεμπούς, καὶ τῆς Λιβύας τὴ χώρα,
ἐκεῖ πού πάντοτε τᾶρνιὰ μὲ κέρατα γεννιοῦνται,
καὶ τρεῖς φορὲς τὰ πρόβατα γεννοβολοῦν τὸ χρόνο.

Μήτε τοῦ νοικοκύρη ἐκεῖ καὶ μήτε τοῦ πιστοῦ του
 δὲ λείπει κρεάσι καὶ τυρὶ καὶ τὸ γλυκὸ τὸ γάλα·
 τί τῶχουν ὅσο θῆς ἐκεῖ τὸ γάλα καὶ τὰρμέγουν.
 Καὶ βιὸς πολὺ συνάζοντας ἐγὼ καθὼς πλανιόμουν,
 ἄλλος κρυφὰ κι ὁλόξαφνα τὸν ἀδερφό μου τότες
 μὲ τὴν ἀπάτη σκότωνε τῆς ἔρμης του γυναικάς·
 καὶ νά, γιατί δὲ χαίρουναι τὰ πλούτια αὐτὰ πὺν ὀρίζω.

90

Θὰ τὰ γρικῆσατε κ' ἐσεῖς αὐτὰ ἀπὸ τοὺς γονιούς σας,
 ὅποιοι κι ἂν εἶναι, τί ἔπαθα πολλά, μοῦ χάθη σπίτι
 καλόντυχο καὶ μὲ καλὰ περίσσια πλουτισμένο.

Μακάρι νὰ μοῦ μνήσκανε τὸ τρίτο μὲς στοὺς πύργους,
 κ' οἱ ἄντρες νὰ γλυτώνανε πὺν μᾶς χαθῆκαν τότες
 στὴν Τρωάδα τὴν πλατύχωρη, μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα.

Ὅλους ἐγὼ τοὺς κλαίω ἐκειοὺς καὶ δέρνουμαι, κλεισμένοις 100
 σὰν κάθουμαι πολλὰς φορὲς σ' αὐτὰ μου τὰ παλάτια,
 κι ὥρες στὸ κλάμα χαίρουναι, ὥρες τὸ κόβω πάλε,
 τί γλήγορα χορταίνεται τὸ κρῦο τὸ μυρολόγι.

Μὰ τούτους ὅλους δὲ θρηνῶ, κι ἄς καίγεται ἡ καρδιά του,
 ὅσο ἕναν, πὺν ποθώντας τον ὄρεξη χάνω κ' ὕπνο·
 γιατί Ἄχαιὸς δὲν τραβήξε τὰ ὅσα ὁ Ὀδυσσεύς.

Μὰ ἡ μοῖρα τῷθελε πολλά νὰ πάθῃ αὐτός, κ' ἐμένα
 νὰ τρώῃ ὁ πόνος του ὁ σκληρός, πὺν τόσους χρόνους λείπει,
 κι ἀνίσως ζῇ ἢ ἀπέθανε κανένας δὲ γνωρίζει.

Καὶ θὰ τὸν κλαῖνε τῶρ' αὐτὸν ὁ γέρος ὁ Λαέρτης 110
 κ' ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιά, θὰ τονὲ κλαίῃ κι ὁ γιὸς τους,
 πὺν ἀπὸ τὸ σπίτι φεύγοντας μωρὸ τὸν εἶχε ἀφήσει.»

Εἶπε, κι αὐτὸς λαχτάρηξε νὰ κλάψῃ τὸ γονιὸ του.
 Χάμου ἕνα δάκρυο του ἔχυσε γρικώντας τὸνομά του,
 κι ὀμπρὸς στὰ μάτια σήκωσε τὴν πορφυρένια χλαίνα
 μὲ τὰ δυὸ χέρια. Τῶνοιωσε ὁ Μενέλαος, καὶ μονάχος
 τὸ βαθιογύριζε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ του μέσα,
 νὰ τὸν ἀφήσῃ ὁ ἴδιος του νὰ πῇ γιὰ τὸ γονιὸ του,
 ἢ πρῶτος νὰ ρωτήξῃ αὐτὸς καὶ ξέταση νὰ κάνῃ;

Κ' ἐκεῖ πὺν αὐτὰ μελέταγε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ του, 120
 ἢ Ἑλένη ἀπὸ τάνώγια της τὰ μοσκομουρισμένα
 προβάλλει σὰν τὴν Ἄρτεμη τὴ χρυσοσαγιτοῦσα.
 Σιμὰ της στήνει ἡ Ἄδραστη θρονὶ καλοφτιασμένο,
 ἢ Ἀλκίπη μάλ्लινο ἀπαλὸ φέρνει χαλὶ κι ἀπλώνει,

καὶ τὸ πανέρι τὰργυρὸ φέρον' ἢ Φυλῶ, ποὺ δῶρο
 ἢ Ἀλκάντρα τῆς τὸ χάρισε ἢ γυναῖκα τοῦ Πολύβου,
 ποὺ ζοῦσε καὶ λημέριαζε στὴν Αἴγυπτο στὶς Θῆβες,
 καὶ ποὺ εἶχε πλούτια ἀρίφνητα στὸ σπιτικό του μέσα.
 Ἔδωσ' ἐκεῖνος δυὸ ἀργυρὰ λουτρὰ τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα,
 δυὸ τρίποδα, καὶ μάλαμα τάλαντα δέκα χῶρια·
 δῶρα ἢ κερά του διαλεχτὰ χαρίζει τῆς Ἑλένης, 130
 χρυσὴ ἀληκάτη, κι ἀργυρὸ πανέρι πὰς στὶς ρόδες,
 μὲ χρυσωμένα δλόγυρα τοῦ πανεριοῦ τὰ χεῖλη.
 Αὐτὸ δὰ τῆς παρὰθεσε ἢ Φυλῶ ἢ παρακόρη,
 γεμαῖο νῆμα δουλευτό, κι ἀπάνω ἢ ἀληκάτη
 μὲ τὸ βαθιόχρωμο μαλλί, θεμένη πέρα ὡς πέρα.
 Καθίζει ἀπάνω στὸ θρονί, μ' ἀκκουμποπόδι ὀμπρὸς τῆς
 ἢ Ἑλένη, καὶ τὸν ἄντρα τῆς καλορωτᾷ νὰ μάθη.

«᾽Ω διόθρεφτε Μενέλαε, γνωρίζουμ' ἐμεῖς τάχα
 ἐτοῦτοι ποὺ μᾶς ἤρθανε σὰν ποιοὶ παινιένται νᾶναι;
 Ἀλήθεια, ἢ ψέματα θὰ πῶ; δὲν τὸ βαστῶ πιὰ μέσα. 140
 Ποτές μου δὲν εἶδ' ἄνθρωπο, ἄντρα ἢ γυναῖκα, τόσο
 νὰ μοιάζῃ ἀνθρώπου, ὅσο αὐτὸς—θαμᾶζω βλέποντάς τον—
 ὁ γιὸς τοῦ μεγαλόκαρδου Ὀδυσσέα μοιάζει νᾶναι,
 ὁ νέος Τηλέμαχος, ποὺ ἐκεῖος μικρὸ τὸν εἶχε ἀφήσει
 γιὰ μένα τὴν ἀσύστατη σὰν τρέξατε στὴν Τροία
 στὸ νοῦ σας πόλεμο ἔχοντας ἀπόκοτο ὅλοι τότες.»

Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
 «Κ' ἐγώ, γυναῖκα, νοιώθω τα καθὼς ἐσὺ τὰ κρίνεις·
 τέτοια τὰ πόδια του ἐκεινοῦ, τὰ χέρια κ' οἱ ματιές του,
 τέτοιο καὶ τὸ κεφάλι του κι ἀπάνωθ' ἐκείνου ἢ κόμη. 150
 Καὶ καθὼς τώρα θύμιζα τὸν Ὀδυσσέα, δηγώντας
 τὰ ὅσα ἐκεῖνος ἔπαθε καὶ πόφερε γιὰ μένα,
 αὐτὸς πικρὸ κατέβαζε στὸ πρόσωπό του δάκριο,
 κι ὀμπρὸς στὰ μάτια σήκωνε τὴν πορφυρένια χλαῖνα.»

Καὶ τότε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ὁ Πεισίστρατος τοῦ κἀνει·
 «᾽Ω διόθρεφτε Μενέλαε κι ἀρχοντογιὲ τοῦ Ἀτρέα,
 ἐκείνου γιὸς· εἶν' ἀπεδῶ στάληθεια, καθὼς εἶπες·
 εἶναι ὅμως στοχαζούμενος καὶ δὲν κοιτάει ὁ νοῦς του
 ὅτι πρωτόηρθε, ἀνέπρεπα νὰ κρένη λόγια ὀμπρὸς σου,
 ἐδῶ ποὺ σὰ φωνὴ θεοῦ ἢ φωνὴ σου μᾶς γλυκαίνει. 160
 Μ' ἔστειλ' ἐμένα ὁ Νέστορας, ὁ ἀλογονγνώστης ρήγας,

νὰ τονὲ συνοδέψω αὐτόν, τὶ νὰ σὲ δῇ ποθοῦσε,
ἴσως καὶ λόγο ἢ κάωμα στὸ λογισμό του βάλῃς.
Γονιοῦ πού ξενικεύτηκε παιδί πολλὰ παθαίνει
στὸ σπίτι του, ἃ δὲν τοῦρχεται βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους.
Ἔτσι καὶ τοῦ Τηλέμαχου λείπει ὁ γονιός του, κι ἄλλοι
στὰ βάσανά του γλυτωμὸ δὲν ἔρχονται νὰ φέρουν.»

Κι ὁ Ξανθοῦλὸς Μενέλαος τοῦ ἀπολογιέται τότες·
«Ἀλήθεια, γιὸς ἀγαπητοῦ μοῦρθε στὸ σπίτι ἀνθρώπου,
πού γιὰ τὰ μένα τραβήξε κόπους κι ἀγῶνες μύριους·
κ' εἶπα, θὰ τονὲ φίλευα ἀπὸ κάθε ἄλλον Ἀργίτη
ξέχωρα, ἂν τότες ἔδινε ὁ Δίας ὁ βροντορήχτης
νάρθοῦμε ἀντάμα, στὰ γοργὰ ἀρμενίζοντας καράβια.
Μὲς στ' Ἀργος θενὰ τοῦφτιανα καὶ χώρα καὶ παλάτι,
ἀπὸ τὸ Θιάκι φέροντας μ' αὐτόν καὶ τὰ καλὰ του,
τὸ γιό του κι ὅλο τὸ λαό, κι ἀρπώντας του μιὰ χώρα
ἀπ' ὅσες γύρω βρίσκονται κ' ἔμένα προσκυνᾶνε.

Ἔδῳ συχνὰ θὰ σμίγαμε, καὶ δὲ θὰ χώριζε ἄλλο
τὸ φίλευτή του ἔμενανε ἀπ' ἐκεῖνὸν τὸ φιλεμένο,
παρὰ τὸ μαῦρο σύννεφο τοῦ Χάρου σὰν ἐρχόταν.
Γραπτὸ ὅμως εἶτανε ὁ θεὸς νὰ τὰ φρονέσῃ ἐτοῦτα,
καὶ μόνο ἐκείνου νάρνηθῇ τὸ γυρισμὸ τοῦ δόλιου.»

Εἶπε, καὶ σ' ὅλους ἔδωσε μυρολογιοῦ λαχτάρια.
Κλαίγ' ἢ Ἑλένη ἢ Ἀργίτισσα, τοῦ Δία ἢ θυγατέρα,
κλαίει ὁ καλὸς Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρεά Μενέλαος,
καὶ μήτε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα στεγνὰ δὲν εἶχε μάτια·
τὶ τὸν Ἀρχίλοχο κι αὐτὸς τὸν ἄσφαλο θυμῆθη,
πού ὁ γόνος τῆς λαμπρῆς Ἥως τὸν εἶχε σκοτωμένον
αὐτὸν θυμώντας μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·

«Τοῦ Ἀτρεά γιέ, πὶδ γνωστικὸ μὲς στοὺς ἀνθρώπους ὅλους 190
ὁ γέρος σὲ εἶπε Νέστορας μιλώντας γιὰ τὰ σένα
στὸ σπίτι, σὰ ρωτιούμασταν ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλον.
Καὶ τώρα, ἃ γίνεται, ἄκου με· γιὰτὶ στὸ δεῖπνο ἀπάνω
δὲν τ' ἀγαπῶ τὰ κλάματα· μὰ θὰ ξανάρθῃ ἢ Αὐγοῦλα.
Δὲ λέω πῶς ὅποιον παίρνει μας ὁ Χάρος νὰ μὴν κλαῖμε.
Αὐτὸ δὰ μόνο δῶρο τους ἔχουν οἱ δόλιοι ἀνθρώποι,
ἢ κόμη νὰ κουρεύεται, νὰ τρέχουνε τὰ δάκρυα.
Κ' ἔμένα ἀπέθανε ἀδερφός, πού στοὺς Ἀργῆτες μέσα
δὲν εἶταν ὁ χειρότερος, καὶ πού γνωστός σου θᾶναι 200

δὲν τὸν ἐ γνώρισα κ' ἐγὼ λένε πῶς πρῶτος εἶταν
ὁ Ἀντίλοχος στὸ τρέξιμο, κι ἀδάμαστος στὴ μάχη.»

Κι ὁ ξανθομάλλης τοῦ ἀπαντάει Μενέλαος καὶ τοῦ κάνει
«Φίλε, ποὺ φρόνιμα λαλεῖς, κι ὅσα ἀνθρώπος μὲ γνώση
καὶ πιὸ μέγας θά'λεγε καὶ θά'κανε ἀπὸ τέτοιον
ὄντας γονιό, δὲ δύνασαι παρὰ σοφὰ νὰ κρένης.
Εὖκολ' ἀκούγεται ἡ γενιὰ τοῦ ἀντρα ποὺ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
καλὸ τοῦ φέρνει ριζικὸ σὲ γάμο καὶ σὲ γέννα.

Ἔτσι τοῦ Νέστορα ἔδωκε ὁ Δίας μιὰ γιὰ πάντα,
κι ὁ ἴδιος νᾶχη γερατειὰ καλὰ στὰρχοντικό του, 210
καὶ γιούς νὰ κάμῃ φρόνιμους καὶ στᾶρματα μεγάλους.
Μὰ ἄς πάψουμε τὰ κλάματα, ποὺ αὐτὰ γενήκαν τότες
στὸ δειλπνὸ τώρα ἄς ἔρθουμε, νερὸ στὰ χέρια ἄς χύσουν,
καὶ μὲ τὸ χάραμα αὖριο ξαναρχινοῦν τὰ λόγια,
ποὺ κι ὁ Τηλέμαχος κ' ἐγὼ θὰ ποῦμε ἀνάμεσά μας.»

Εἶπε, κι ὁ Ἀσφάλης τὸ νερὸ τοὺς ἔχυσε στὰ χέρια,
ὁ σβέλτος κι ἄξιος παραγιὸς τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.

Κι ἀπλώσαν χέρια στὰ ἔτοιμα φαγιὰ ποῦχαν ὀμπρός τους.

Τότες αὐτὸ σοφίστηκε τοῦ Δία ἡ κόρη Ἑλένη
ἀπ' ὅπου πίνανε κρασί τοὺς ἔρριξε βοτάνι, 220
συχαστικό κι ἀνέχολο, ποὺ κάθε πόνο πνίγει.

Ὅποιος αὐτὸ τὸ καταπιῇ σμιγμένο στὸ κροντήρι,
ὀλημερις δὲ χύνεται στὸ μάγουλό του δάκριο,
μὰ κι ἄξαφνα ἂν ἡ μάννα του ἢ ὁ κύρης του πεθάνῃ,
ἢ κι ὀμπροστά στὰ μάτια του μὲ τὸ μαχαίρι ἂν κόβουν
ἀγαπημένο ἀδέρφι του, ἢ γιὸ μονάκριβό του.

Ἐτόι' ἔχε γιαιοβοτάνα καλὰ τοῦ Δία ἡ κόρη
τᾶχε δοσμένα ἢ σύγκοιτη τοῦ Θῶνα ἢ Πολυδάμνα,
στὴν Αἴγυπτο, ποὺ ἀρίθμητα ἢ πλούσια ἢ γῆς τὰ βγάξει,
ἄλλα καλὰ στὸ σμῆξιμο κι ἄλλα φαρμακωμένα 230

γιατροὺς καθέννας εἶν' ἐκεῖ παρᾶξις μὲς στὸν κόσμον,
τὶ ὅλοι τους τὸν Παιήονα γνωρίζουν πρόγονό τους.
Καὶ μέσα αὐτὰ σὰν τᾶρριξε, κ' εἶπε νὰ τοὺς κεράσουν,
πάλε ἄρχισε τὸ μιλητό, κι αὐτὰ τοὺς συντυχαίνει

«ὦ διόθρεφτε Μενέλαε, κ' ἐσεῖς ἐδῶ βλαστώρια
λαμπρῶν ἀντρῶν,—γιατὶ ὁ θεὸς ὁ Δίας μᾶς χαρίζει
ἄλλου καλὸ κι ἄλλου κακό, καὶ δύνεται τὰ πάντα,—
ἐδῶ τώρα ποὺ κάθεστε καὶ τρῶτε στὸ παλάτι,

καὶ μὲ μιλιῆς γλεντίζετε, σὰν κάτι ποὺ ταιριάζει
 θὰ πῶ σας. Εἶναι ἀδύνατο νὰ δηγηθῶ σας ὅλους 240
 τοῦ σιδερόκαρδου Ὀδυσσεᾶ τοὺς ἀμύπολλους ἀγῶνες·
 ἓνα θὰ πῶ ὅμως ποὺ ἔπραξε ὁ ἀτρόμητος ἐκεῖνος,
 στὴν Τροία, ποὺ τοὺς Ἀχαιοὺς μύρια τοὺς πέσαν πάθια·
 τότες ποὺ χάραξε κακὰ σημάδια στὸ κορμί του,
 ντύθηκε ροῦχα φτωχικά, καὶ μοιάζοντας μὲ δοῦλο
 γυρνοῦσε στὴν πλατύδρομη τοῦ ἔχτροῦ τὴ χώρα μέσα·
 ἔτσι ἀλλαγμένος, θάλεγες κάποιος ζητιάνος εἶταν,
 αὐτὸς ποὺ ἀλλιῶς φαινότανε στ' Ἀχαιῶν καρὰβια.
 Τέτοιος στὴν Τροία χόθηκε, κ' ἐκεῖνοι τυφλωθῆκαν 250
 ὅλοι τους, καὶ μονάχη ἐγὼ τὸν ἔνοιωσα ποιὸς εἶται,
 καὶ τὸν ἐρώτηξα, κι αὐτὸς μοῦ ξέφευγε μὲ τέχνη.
 Μὰ ὅταν ἐγὼ τὸν ἔλουσα, τὸν ἄλειψα μὲ λάδι,
 καὶ τοῦδωσα φορέματα, καὶ τοῦκ' ἀνὰ μέγα
 ἀνάμεσά τους νὰ μὴν πῶ πὼς φάνηκε ὁ Ὀδυσσεᾶς,
 πρὶν αὐτὸς φτάσῃ στὶς σκηνές καὶ στὰ γοργὰ καρὰβια,
 τότες τὰ σκέδια τῶν Ἀχαιῶν μοῦ τὰ φανέρωσε ὅλα.
 Κι ἀρίθμητους ἢ σπάθα του σὰν ἔκοψε Τρωαδίτες,
 πρὸς τοὺς Ἀργεῖτες γύρισε πολλὰ ἔχοντας στὸ νοῦ του.
 Τότες οἱ ἄλλες Τρώϊσες πικρὰ μυρολογοῦσαν,
 ὅμως ἐγὼ χαιρόμουν, γιατί' ἡ καρδιά μου πίσω 260
 στὸ σπῆτι μου μὲ τράβαγε, καὶ στέναζα ὀλοένα
 γιὰ τὴν τυφλάδα ποὺ ἔβαλε στὸ νοῦ μου ἡ Ἀφροδίτη,
 ἀπὸ τὴ γῆς μου τὴ γλυκεῖα σὰ μ' ἔφερε στὰ ξένα,
 καὶ χώρισα ἀπ' τὴν κόρη μου, τὴν κλίνη μου, τὸν ἄντρα,
 ποὺ ἄλλος στὸ νοῦ καὶ στὴ μορφιά κανεὶς δὲν τὸν περνοῦσε.»
 Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος γυρίζει καὶ τῆς κάνει
 «Ναί, ὅλα ἐτοῦτα ἀληθινὰ τὰ μίλησες, γυναῖκα·
 πολλῶν ἐγὼ μελέτησα τὴ γνώση καὶ τὴ γνώμη,
 ἀντρῶν ἡρώων, καὶ πολλοὺς εἶδα τοῦ κόσμου τόπους,
 μὰ ἄνθρωπο τέτοιοι πούθενά τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν, 270
 σὰν ποὺ εἶτανε ὁ τρανόψυχος κι ὁ ἀκριβὸς Δυσσεᾶς.
 Κι ἄλλο ἓνα ἐκεῖνος ἔπραξε μὲ τόλμη κι ἀντρείοσύνη,
 τότες ποὺ φόνο φέρναμε καὶ χαλασμὸ στοὺς Τρῶες,
 μὲς στάλογο τὸ σκαλιστὸ κρυμμένοι ἐμεῖς οἱ πρῶτοι.
 Ἦρθες κ' ἐσὺ τότες ἐκεῖ θεὸς θὰ σ' εἶχε στείλει,
 ποὺ νὰ χαρίσῃ γύρευε στοὺς Τρωαδίτες δόξα·

σιμά σου κι ὁ θεόμοιαστος Δηίφοβος. Καὶ κάνεις
 τρεῖς γύρους πασπατεύοντας τὸν κουφωτὸ κρυψώνα,
 καὶ κράζοντας τὰ ὀνόματα τῶν Ἀργιτῶνε μέσα,
 καθένα μὲ τὴν ξέχωρη λαλιὰ τῆς σύγκοιτῆς του.
 Ἐγὼ καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς κι ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεάς 280
 τᾱκούσαμε τὸ λάλημα στὴ μέση καθισμένοι.

Ἐμᾶς τοὺς δυὸ μᾶς ἔπιασε λαχτάρα τότες, ἢ ὅζω
 νὰ βγοῦμε, ἢ ἀπομέσαθε νᾱποκριθοῦμε ἀμέσως·
 ὅσο ὅμως κι ἂν τὸ θέλαμε, μᾶς βάσταξ' ὁ Ὀδυσσεάς.
 Κ' ἔτσι ὅλα τ' Ἀχαιοῖπουλα σωπάσαν ἐκεῖ μέσα.

Ἕνας μονάχα, ὁ Ἄντικλος ζητάει νὰ σ' ἀπαντήση,
 μὰ ὁ Δυσσεάς τοῦσφιξε τὸ στόμα μὲ τὶς δυὸ του
 χεροῦκλες, καὶ κρατώντας τὸν τοὺς Ἀχαιοὺς γλυτώνει,
 ὥσπου ἡ Παλλὰδα ἡ Ἀθηνᾶ σὲ τράβηξε ἀποκείθε.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει 290
 «Μενέλαε, τοῦ Ἀτρεά γιέ, καὶ διόθρεφτέ μου ἀφέντη,
 πιὸ κοῖμας, πὺ μῆτε κι αὐτὸ δὲν τοῦδιωξε τὴ μοῖρα,
 μῆτε καὶ πὺ εἶχε μέσα του τὰ στήθια σιδερένια.

Ὅμως στὴ κλίνη φέρτε μας, τὶ ἦρθε ἡ στιγμή νὰ πᾶμε
 νὰ γύρουμε, καὶ τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὶς δοῦλες τῆς ἡ Ἑλένη εὐτὺς προστάζει
 στρωσίδια νὰ τοιμάσουνε, νὰ βάλουνε τὰ χρᾶμα
 τὰ κερμεζὰ καὶ τὰ ὄμορφα, κι ἀπάνω τοὺς τὰ πεύκια,
 καὶ τὶς φλοκάτες τὶς κρουστὲς γιὰ ντύσιμο ἀποπάνω.

Κ' οἱ δοῦλες βγήκανε μὲ φῶς στὰ χέρια, καὶ τοὺς στρῶσαν 300
 καὶ πῆρε τότε ὁ κῆρυκας τοὺς ξένους στὸ χαγιάτι,
 κ' ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα πλαγιάσαν·
 στάπόδαθα τοῦ θάλαμου κοιμήθηκε ὁ Μενέλαος,
 καὶ πλάγι ἡ λυγερόκορμη καὶ λατρευτὴ τοῦ Ἑλένη.

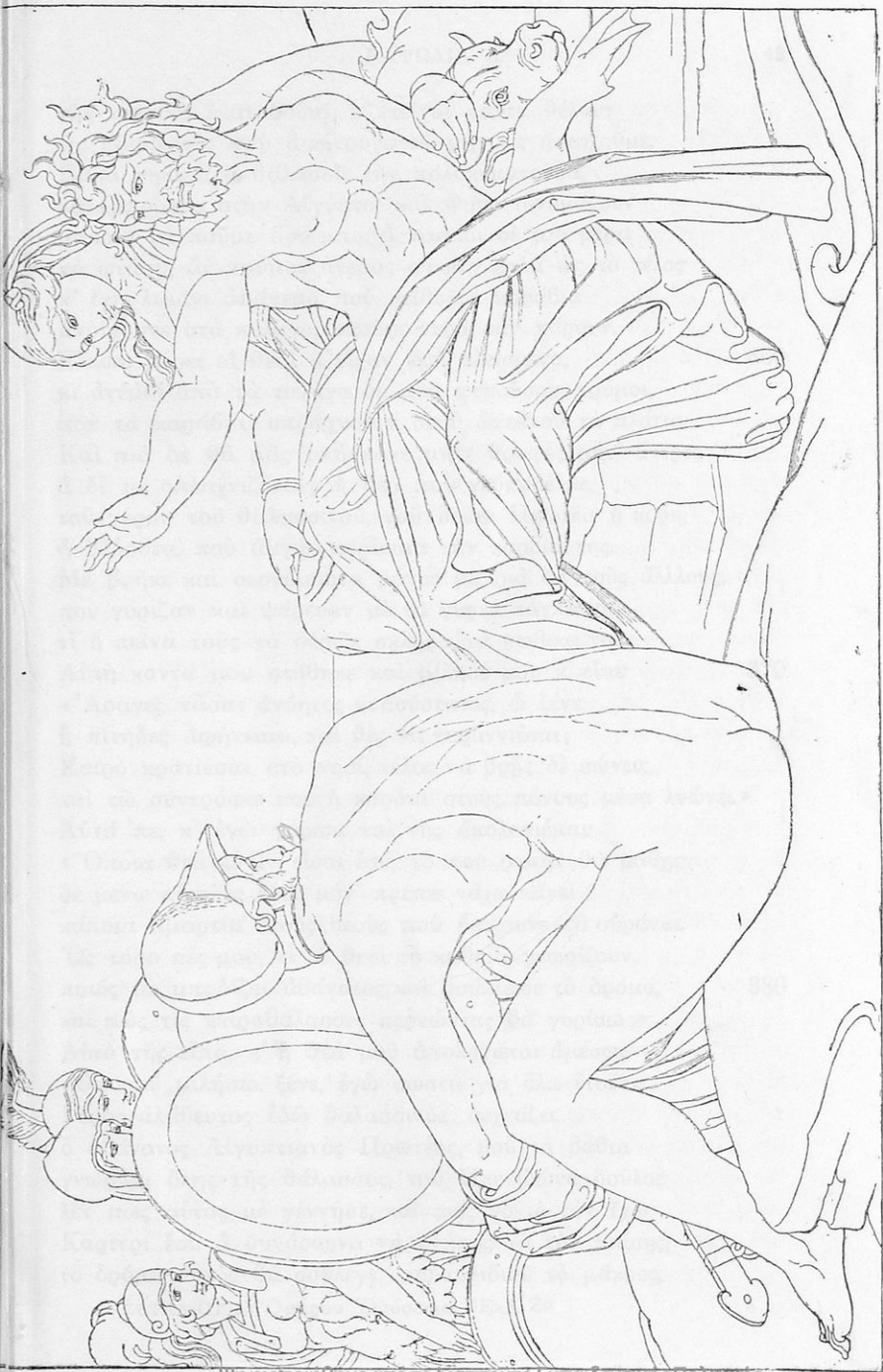
Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγούλα,
 κι ἀπάνω ὁ μεγαλόφωνος σηκώθηκε ὁ Μενέλαος·
 ντύνεται, σπάθα κοφτερὴ κρεμάζει ἀπὸ τὸν ὦμο,
 ὦρια ἀμποδένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρά του,
 προβάλλει ἀπὸ τὸ θάλαμο μ' ἀθάνατο παρόμοιος, 310
 καὶ δίπλα στὸν Τηλέμαχο καθίζει καὶ τοῦ κρένει·

«Ποιά ἀνάγκη σ' ἔφερ' ὥς ἐδῶ, Τηλέμαχε λεβέντη,
 κ' ἦρθες στὴ Λακεδαίμονα, τὶς θάλασσεσ περνώντας;
 δική σου, ἢ τάχα τοῦ λαοῦ; Πές μου ὅλη τὴν ἀλήθεια.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει
 «Γιὲ τοῦ Ἀτρεΐα Μενέλαε, καὶ διόθρεφτέ μου ἀφέντη,
 ἦρθα νὰ μάθω ἂν ἔφερες μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ μου·
 τί τρῶν τὸ σπίτι μου, καὶ πᾶν τὰ πλούσια μου χωράφια·
 γεμᾶτα τὰ παλάτια μου ἀπ' ἔχτρον πού νύχτα μέρα
 μοῦ σφάζουν κι ὅλο σφάζουνε τὰ βοδοπρόβατά μου, 320
 ἐκεῖνοι οἱ παραδιάντροποι τῆς μάννας μου μνηστῆρες.
 Γι' αὐτὸ δὰ τώρα πέφτω σου στα γόνατα, νὰ μάθω
 σὰν ποιοῦ ἔανε τὸ τέλος του κ' ἡ κακοθανατιά του,
 μὰ τὰ εἶδες μὲ τὰ μάτια σου, ἢ ἀπ' ἄλλον ἀκουσές τα·
 τί ἡ μάννα τονὲ γέννησε μὲ βάσανα περισσία.
 Καὶ μὴ μοῦ τὰ μισομιλᾷς ἀπὸ συμπόνια ἢ σέβας,
 μόν' πές μου τα ἴδια, καταπῶς τὰ μάτια σου τὸν εἶδαν.
 Παρακαλῶ σε, ἂν ὁ λαμπρὸς γονιὸς μου ὁ Ὀδυσσεΐας
 ἢ λόγῳ ἢ πράξει σοῦταξε καὶ τέλεσε στὴν Τροία,
 ἐκεῖ πού ἀρίθμητα δεινὰ τοὺς Ἀχαιοὺς πλακῶσαν, 330
 θυμήσου τα τὴν ὥρα αὐτή, καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.»

Κι ὁ ξανθωπὸς Μενέλαος βαριά τοῦ ἀπολογιέται·
 «Ὁχοῦ, σὲ τί παληκαρὰ κλινάρι νὰ πλαγιάσουν
 τοὺς ἦρθεν ὄρεξη αὐτινουὺς τοὺς ἀναντρον, ἀλήθεια.
 Καθὼς μὲς σ' ἄγριου λιονταριοῦ ρουμάνι ἢ ἀλαφίνα
 κοιμίζει βυζαστάρικα νιογέννητα λαφούλια,
 καὶ παίρνει τίς βουνοπλαγιὲς καὶ τὰ χλωρὰ λαγκάδια,
 καὶ βόσκει, μὰ ἄξαφνα γυρνάει μὲς στὴ μονιά του ἐκεῖνος,
 καὶ φέρνει τέλος φοβερὸ σὲ μάννα καὶ λαφούλια,
 ἔτσι κι ὁ Ὀδυσσεΐας φριχτὰ θὰ τοὺς τελειώσῃ ἐκείνους. 340
 Κι ὦ Δία θεέ μου, κι Ἀθηνᾶ κι Ἀπόλλωνα, ἂν ἐκεῖνος,
 τοὺς πέσῃ σὰν πού φάνηκε στὴν ὁμορφῇ τῇ Λέσβῳ,
 πού πρόβαλε καὶ πάλεψε μὲ τὸ Φιλομηλεῖδη,
 καὶ μονομιᾷς τὸν ἔρριξε, κ' οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
 ἂν τέτοιος ὁ Ὀδυσσεΐας ἐρθῇ καὶ πέσῃ στοὺς μνηστῆρες,
 γλήγορο θᾶν τὸ τέλος τους, κι ὁ γάμος τους φαρμάκι.
 Κι αὐτὰ πού τώρα μὲ ρωτᾷς καὶ πού παρακαλεῖς με,
 δὲ θὰ τὰ πῶ τριγυριστὰ καὶ δὲ θὰ σὲ γελᾶσω,
 παρὰ ὅσα μοῦπε ὁ ἄλαθος τῆς θάλασσας ὁ γέρος,
 ἕνα πρὸς ἕνα θᾶλλῃς τα, καὶ λόγο δὲ θὰ κρύψω. 350

Στὴν Αἴγυπτο, σὰ γύρενα γιὰ ἐδῶ νὰ ξεκινήσω,
 μὲ κράτησαν οἱ ἀθάνατοι, τί δὲν τοὺς εἶχα κάνει

Ὁ Πρωτεύς ἱστορεῖ σὺν Μενέλαο τὰ πάθη τῶν Ἀχαιῶν ὅτε ἐξ' ἀπὸ τὸν πόλεμον (δ 460—569)

τὴν ταχτικὴ ἑκατοβοδιά, κ' ἐκεῖνοι πάντα θέλουν
 τὶς προσταγὰς ποὺ ἀφήνουνε νὰ μὴν τὶς ἀστοχοῦμε.
 εἶναι νησί στὴ θάλασσα τὴν πολυκυματοῦσα,
 κατὰμπροστα στὴν Αἴγυπτο, καὶ Φάρο τὸνομάζουν·
 μακριὰ νὰ ποῦμε ὅσο μπορεῖ καρὰβι σὲ μιὰ μέρα
 νὰ φτάσῃ, ἂν πρύμος ἄνεμος φυσᾷ καλὰ ὥς τὸ τέλος
 κ' ἔχει λιμάνι ἀπάνεμο, ποὺ κεῖθε τὰ καρὰβια
 ἀνοίγουνε στὰ πέλαγα, σκοῦρο νερὸ σὰν παρουν.
 Εἵκοσι μέρες οἱ θεοὶ μ' εἶχαν ἐκεῖ κλεισμένο, 360
 κι ἀνέμοι ἀπὸ τὰ πέλαγα δὲ μοῦ φυσοῦσαν πρύμοι,
 ποὺ τὰ καρὰβια σπρώχνουνε στοῦ ὤκεανου τὰ πλάτια.
 Καὶ πιά δὲ θὰ μᾶς μνήσκανε μήτε θροφὲς μήτ' ἄντρες
 ἃ δὲ μὲ σπλαχνίζοτανε ἡ θεὰ ποὺ γλύτωσέ με,
 τοῦ γέρον τοῦ θαλασσινοῦ, τοῦ θείου Πρωτέα ἡ κόρη,
 ἡ Εἰδοθέα, ποὺ ἄγγιξα περίσσια τὴν καρδιά της.
 Μὲ βρῆκε καὶ σερνόμουνα μόνος μακριὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους,
 ποὺ γύριζαν καὶ ψάρευαν μὲ τὰ γυρτὰ τὰγκίστρια,
 τὶ ἡ πεῖνα τοὺς τὰ θέριζε σκληρὰ τὰ σωθικά τους.
 Αὐτὴ κοντά μου στάθηκε καὶ μίλησέ μου κ' εἶπε 370
 «Ἄραγες νᾶσαι ἀνόητος κι ἀσύστατος, ὦ ξένε,
 ἢ πίτηδες ἀφήνεσαι, καὶ θὲς νὰ τυραννίεσαι;
 Καὶρὸ κρατιέσαι στὸ νησί, τέλος νὰ βρῆς δὲ σώνεις,
 καὶ τῷ συντροφῷ σου ἡ καρδιά στοὺς πόνους μέσα λυώνει.»
 Αὐτὰ πε, κ' ἐγὼ γύρισα καὶ τῆς ἀπολογιέμαι·
 «Ὅποια θεὰ κι ἂν εἶσαι ἐσύ, τὸ ποὺ ρωτᾷς θὰ μάθῃς·
 ὁ δὲ μένω πίτηδες ἐδῶ, μόν' πρέπει νᾶχω κάνει
 κάποια ἁμαρτία στοὺς θεοὺς ποὺ ὀρίζουνε τὰ οὐράνια.
 Ὡς τόσο πές μου, τί οἱ θεοὶ τὸ καθετὶς γνωρίζουν,
 ποιὸς μὲμποδίζει ἀθάνατος καὶ μοῦκλεισε τὸ δρόμο, 380
 καὶ πῶς τὶς ψαροθάλασσες περνώντας θὰ γυρίσω;»
 Αὐτὰ τῆς εἶπα, κ' ἡ θεὰ μοῦ ἀπολογιέται ἀμέσως·
 «Θὰ σοῦ μιλήσω, ξένε, ἐγὼ σωστὰ γιὰ ὅλα ἐτοῦτα.
 Γέρος ἀλάθευτος ἐδῶ θαλασσινὸς συχνάζει,
 ὁ ἀθάνατος Αἰγυπτίανος Πρωτέας, ποὺ τὰ βάθια
 γνωρίζει ὅλης τῆς θάλασσας, τοῦ Ποσειδῶνα δούλος·
 λὲν πῶς αὐτὸς μὲ γέννησε, καὶ πῶς γονιὸ τὸν ἔχω.
 Καρτέρι ἐσὺ ἃ δυνόσουνε νὰ στήσῃς νὰ τὸν πιάσῃς,
 τὸ δρόμο αὐτὸς θὰ σοῦλεγε, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μακρὸς,

καὶ πῶς τὰ πέλαα σκίζοντας στὸν τόπο σου θὰ φτάσης. 390
 Κι αὐτὸς ἀκόμα θὰ σοῦ πῇ, ὦ διόθρεφε, ἂν θελήσης,
 ὅ,τι καλὸ κι ὅ,τι κακὸ στὸ σπιτικό σου γίνη,
 σὰν ἔλειπες σὲ μακρινὰ καὶ δύσκολα ταξίδια.»
 Ἔτο' εἶπε, κι ἀπαντώντας τῆς ἐγὼ τῆς κάνω τότες·
 «Λέγε μου τώρα ποῦ νὰ βρῶ καρτέρι γιὰ τὸ γέρο,
 νὰ μὴ μοῦ φύγῃ ἂν τίποτις ἀκούσῃ ἢ ἀγναντέψῃ·
 τί δύσκολό 'ναι τὸ θεὸ θνητὸς νὰ καταφέρῃ.»
 Αὐτὰ τῆς εἶπα, κ' ἡ θεὰ μοῦ ἀπολογήθη ἀμέσως·
 «Θὰ σοῦ μιλήσω, ξένε, ἐγὼ μ' ἀλήθεια καὶ γιὰ δαῦτο. 400
 Ἄπάνω στὰ μεσούρανα καθὼς ἀνέβῃ ὁ ἥλιος,
 ἔρχετ' ἀπὸ τὸ πέλαγο ὁ ἀλάθευτος ὁ γέρος,
 ἅμα τοῦ μπάτῃ ξανοιχτῇ τὸ μαῦρο σαγανάκι,
 καὶ βγαίνει καὶ στὶς θολωτὲς σπηλιὲς γλυκοκοιμᾶται.
 Γύρω του οἱ φῶκες, θρόεμματα τῆς ὥριας Ἀμφιτρίτης,
 πέφτουν κοπάδι βγαίνοντας ἀπὸ τὴν κυματοῦσα,
 καὶ τὴν πικρὴ τὴ μυρουδιὰ τοῦ βάθου τῆς σκορπᾶνε.
 Ἐκεῖ πρὸς τὰ χαράματα σὲ φέρνω ἐγὼ, κι ἀράδα
 θὰ σᾶς πλαγιάσω μὲ τοὺς τρεῖς ποὺ θὰ καλοδιαλέξης 410
 συντρόφους, τοὺς ἀξιότερους ποὺ στὰ καρᾶβια σου ἔχεις.
 Κι ὅλες ἐγὼ τὶς μαριολιὲς θὰ σοῦ τὶς πῶ τοῦ γέρου.
 Πρῶτα στὶς φῶκες ἔρχεται καὶ τὶς μετράει ἀράδα·
 κι ὅταν τὶς φῶκες καλοδῇ καὶ τὶς καλομετρήσῃ,
 σὰν πιστικὸς μὲ πρόβητα στὴ μέση τους πλαγιάζει.
 Μιάς τονὲ δῆτε καὶ στρωθῇ, βιάτε καρδιά, κι ὀρμώντας
 κρατᾶτε τον, κι ἄς πολεμᾷ ἐκεῖνος νὰ ξεφύγῃ.
 Μὲ κάθε ζωντανὸ τῆς γῆς θὰ σοφιστῇ νὰ μοιάσῃ,
 νερὸ θὰ γίνη καὶ φωτιὰ θεόφλογη ὀμπροστά σας,
 μὰ ἔσεῖς γερὰ κρατᾶτε τον, καὶ πιὸ βαριά ζουλάτε.
 Ὅμως ὁ ἴδιος του ἄξαφνα σὰν κάνῃ νὰ ρωτήξῃ, 420
 καὶ τονὲ δῆτε μὲ μορφὴ σὰν ποὺ εἴταν πλαγιασμένος,
 τραβᾶτε χέρι τότε ἔσεῖς, τὸ γέρο λευτερώστε,
 καὶ ρῶταγέ τον, ἥρωα, ποιὸς θεὸς σὲ βασανίζει,
 καὶ πῶς τὶς ψαροθάλασσες περνώντας θὰ γυρίσης.»
 Αὐτὰ 'πε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
 Κ' ἐγὼ στὰ πλοῖα ξεκίνησα ποὺ στέκανε στὸν ἄμμο,
 καὶ διάβαινα μὲ τὴν καρδιά περισσὶα ταραγμένη.
 Καὶ στὸ γιὰλὸ σὰ ζύγωσα, καὶ πῆγα στὸ καρᾶβι,

στρώνουμε δειπνο, κ' ὕστερα πλακώνει ἡ θεία ἡ νύχτα
καὶ γέρνουμε, καὶ παίρνει μας ὁ ὕπνος στάχρογιάλι. 430
Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ τράβηξα γιὰλὸ γιὰλὸ μπρὸς στὰ πλατιά πελάγη,
παρακαλώντας τοὺς θεοὺς, μὲ τρεῖς μαζὶ συντρόφους,
ποὺ ὅ,τι καταπιανόντουσαν τρανὴ τοὺς εἶχα πίστη.

Κι ἀπ' τοῦ πελάου τὶς ἀγκαλιὲς προβάλλοντας ἐκείνη,
φέρει φωκὴσα τέσσερα τομάρια νιογδαρμένα
στὸ νοῦ τῆς μελετώντας πῶς τὸ γέρο νὰ γελάσῃ.
Κι ἀφοῦ στοὺς ἄμμους χάραξε πλαγιάσματα, καθόταν
καὶ πρόσμενε· καὶ σμίξαμε κ' ἐμεῖς ἀράδα τότες
μᾶς γέρνει, καὶ καθένα μας σκεπάζει μὲ τομάρι. 440
Φριχτὸ καρτέρι θάτανε, τὶ βόχα τοῦ θανάτου
ἀπὸ τὶς θαλασσοθρεφτες μᾶς τυράννοῦσε φῶκες.
Καὶ ποιὸς κοιμᾶται μὲ θεριὰ σιμά του πελαγήσα;
Ὅμως μᾶς γλύτωσε ἴδια τῆς μὲ σόφισμα δικό της·
βάζει μοσκιὰ μυρόβολη σὲ καθενὸς ρουθούνη,
καὶ τοῦ θαλασσινοῦ θεριοῦ τὴ μυρουδιά ἀφανίζει.
Ὅλοπρὼς προσμέναμε μ' ἀπόφαση στὸ νοῦ μας,
κ' ἦρθαν οἱ φῶκες μαζωχτὲς ἀπὸ τὰ βάθια ἀράδα
στὸ περιγιάλι πλάγιασαν, κι ἀπὰς στὸ μεσημέρι
κι ὁ γέρος ἦρθε ἀπ' τὰ βαθιά, καὶ βρίσκοντας τὶς φῶκες 450
τὶς παχουλές, τὶς μέτρησε μιὰ μιὰ καὶ τὶς καλόειδε.
Πρῶτους ἐμᾶς λογάρισε στὸ μέτρημα, κι ὁ νοῦς του
δὲν ἔβαλε τὴν πονηριά, μόν' πλάγιασε κ' ἐκεῖνος.
Τότες μὲ βουὴ χουμίζαμε, καὶ ξάφνου ἀδράξαμέ τον·
αὐτὸς τὴν τέχνη δὲν ξεχνάει, καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα γίνη
λιοντάρι μὲ τὴ χήτη του, κατόπι ἀμέσως φίδι
κι ἀγριοχοῖρος, καὶ πάρδαλη, τέλος νερὸ τρεχάτο,
καὶ δέντρο ἀψηλοφύλλωτο. Κ' ἐμεῖς τὴν ὥρα ἐκείνη
γερὰ τον ἐκρατούσαμε μ' ἀπόφαση στὸ νοῦ μας.
Μὰ τέλος σὰν ἀπόκαμε ὁ παμπόνηρος ὁ γέρος, 460
ἄρχισε τότες νὰ ρωτᾷ, καὶ αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε·
«ὦ γιὰ τοῦ Ἀτρέα, ποιὸς θεὸς κατηχημένο σ' ἔχει,
καὶ μὲ τὸ ζόρι ξαφνικὰ μ' ἀδράχνεις; Τί γυρεύεις;»
Αὐτὰ μὲ ρώτηξε, κ' ἐγὼ γυρίζω καὶ τοῦ κάνω·
«Γνωρίζεις, γέρο· τί ρωτᾷς νὰ μὲ πλανέσῃς τάχα;
Τόσον καιρὸ μὲς στὸ νησί κρατιέμαι αὐτό, καὶ κάποιος

τέλος νὰ βρῶ δὲ δύνουμαι, μόνε ἡ καρδιά μου λυώνει.
Μὰ πές μου ἐσύ, γιατί' οἱ θεοὶ τὸ καθεὶς γνωρίζουν,
ποιὸς μὲ μποδίζει ἀθάνατος, καὶ μοῦ κλεισε τὸ δρόμο;
καὶ πῶς τὰ ψαροπέλαγα περνώντας θὰ γυρίσω;»

470

Εἶπα, κ' ἐκεῖνος γύρισε καὶ μοῦ ἀποκρίθη ἀμέσως·
«Στὸ Δία καὶ στοὺς ἄλλους θεοὺς πρῶτα ἔπρεπε νὰ κάνης
καλὲς θυσίες, πρὶ νὰ μπῆς στὸ πλοῖο, γιὰ νὰ γυρίσης
τὰ μαῦρα πέλαα σκίζοντας, στὴν ποθητὴ πατρίδα.
Τὶ δὲν τὸ θέλει ἡ μοῖρα σου νὰ δῇς δικоὺς καὶ φίλους,
μῆτε νάρθῃς στὸν τόπο σου καὶ στὸ νοικοκυριό σου,
πρὶν ξανανέβης τοῦ Αἴγυπτου τὸ διόσταλτο ποτάμι,
καὶ κάμης ἑκατοβοδιῶν ἱερὲς ἐκεῖ θυσίες
γιὰ τοὺς ἀθάνατους θεοὺς ποὺ ὀρίζουνε τὰ οὐράνια
καὶ τότες θὰ σοῦ δώσουνε τὸ δρόμο ποὺ γυρεῖς.»

480

Αὐτὰ εἶπε, καὶ σὰν τᾶκουσα ραγίστηκε ἡ καρδιά μου,
μοῦ μὲς στὸ πέλαγο τᾶχνό μὲ πρόσταζε νὰ σύρω
πίσω στὸν Αἴγυπτο, μακρὺ καὶ δύσκολο ταξίδι.

Ὡς τόσο πάλε τοῦ ἀνοιξα μιλιὰ, καὶ τοῦ ξανάειπα·
«Αὐτὰ καθὼς τὰ πρόσταξες, ὦ γέρο, θὰ τὰ κάμω.

Μὰ πές μου ἀληθινὰ κι αὐτό· γυρίσαν τάχας ὅλοι
μὲ τὰ καράβια οἱ Ἀχαιοὶ ποὺ πίσω στὴν Τρωάδα
ὁ ἥρωας Νέστορας κ' ἐγὼ τοὺς εἴχαμε ἀφησμένους,
ἢ τοῦρθε κανενὸς κακὸ μὲς στὸ καράβι τέλος,

ἢ καὶ σὲ χέρια φίλων του, ἀπ' τὸν πόλεμο κατόπι;»

490

Αὐτὰ εἶπα, κ' ἐκεῖνος γύρισε καὶ μ' ἀποκρίθη ἀμέσως·
«Τοῦ Ἀτρεΐα ὦ γιέ, τί τὰ ρωτᾷς αὐτά; Σοῦ λέω δὲν πρέπει
ὅσα στὸ νοῦ μου ἐγὼ κρατῶ νὰ ξέρης καὶ νὰ μάθης,
τὶ δὲ θὰ μείνης ἄκλαιγος πολλὴ ὥρα, σὰν τᾶκούσης.

Πολλοὶ ἀπ' ἐκείους τελειώσανε, μὰ καὶ πολλοὶ ἀπομεῖναν·
ἀπ' ἀρχηγοὺς χαλκοάρματων Ἀχαιῶνε δυὸ μονάχοι
χαθήκανε στὸ γυρισμό· στὸν πόλεμο κ' ἐσύ 'σουν.

Ἕνας ἀκόμα ζωντανὸς σὶς θάλασσεσ κρατιέται.

Τέλειωσ' ὁ Αἴαντας μαζί μὲ τὰ μακρόκουπά του
καράβια. Πρῶτα σὶς Γυρὲς τὸν πήρε ὁ Ποσειδῶνας,
πέτρες θεόρατες, κ' ἐκεῖ τὸν ἔσωσ' ἀπ' τὸ κῆμα·

500

θὰ γλύτωνε, ὅσο ἡ Ἀθηνᾶ κι ἄν τοῦ κρατοῦσε πάθος,
λόγο ἃ δὲν ἔβγαζε βαρὺ στὸ σκοτισμό του ἀπάνω,
πῶς ξέφυγε τὰ κύματα στὸ πείσμα τῶν θεῶνε.

Κι ὁ Ποσειδῶνας ἄκουσε τ'ἀγέρωχά του λόγια,
 κι ἄδράχνει τὸ τρικράνι του στὰ δυνατά του χέρια,
 χτυπάει τὸ βράχο τῆς Γυρῆς, καὶ τονὲ σκίζει μέρος
 ἔμειν' ἐκεῖ, καὶ στὸ γιαλὸ πετάχτηκε ἄλλο μέρος,
 ποὺ ὁ Αἴαντας κρατιότανε μὲς στὴν πολλή του ζάλη,
 καὶ τονὲ ρίχτει στοὺς βυθοὺς τοῦ ἀπέραντου πελάγου. 510
 Ἔτσι ἀφανίστη ὁ Αἴαντας ἀρμύρα ἀφοῦ κατάπιε.
 Μὰ ὁ ἄδερφός σου γλύτωσε στὰ βαθουλά του πλοῖα,
 τί ἦ Ἥρα ἡ πολυδόξαση τοῦ στάθῃ σωτηριά του.
 Ὅμως σὰν κοντοζύγωνε τὸν ἀψηλὸ Μαλέα,
 μπόρα τὸν παίρνει ξαφνική, καὶ τὸν πετάει πελάγου,
 καθὼς βαριαναστέναζε, πρὸς ξενικὸ ἀκρογιάλι,
 ποὺ ὁ Θυέστης εἶχε μιὰ φορὰ τοὺς πύργους του καὶ ζοῦσε,
 καὶ τώρα ὁ γιὸς του ὁ Αἴγιστος τοὺς εἶχε κατοικιά του.
 Μὰ κι ἀποκεῖθε βολικὸς σὰ φάνη ὁ γυρισμός τους,
 καὶ πρῦμο οἱ θεοὶ τοὺς φύσηξαν, καὶ στὴν πατρίδα φτάσαν, 520
 χαίροντας τότες πάτησε τὸ πατρικὸ τὸ χῶμα,
 καὶ τῶπιασε, καὶ μὲ πολλὰ θερμὰ τὸ φίλει δάκρυα,
 ποὺ πάλε τὴν ἀξιώθηκε τὴν ποθητὴ πατρίδα.
 Κι ἀπὸ τὴ βίγλα ὁ φύλακας ἀμέσως τὸν ξανοίγει,
 ποὺ ὁ πονηρὸς ὁ Αἴγιστος τὸν εἶχε ἐκεῖ στημένο·
 τοῦχε ταμένη πλερωμὴ δυὸ τάλαντα χρυσάφι·
 μέρα καὶ νύχτα φύλαγε νὰ μὴν κρυφοπεράση
 καὶ πέση καταπάνω τους μὲ τ'ἄρματα στὸ χέρι.
 Καὶ τρέχει φέρνει μήνυμα τοῦ βασιλιᾶ στὸν πύργο.
 Κ' εὐτὺς σοφίστη ὁ Αἴγιστος θεοπόνηρο παιχνίδι·
 εἵκοσι παίρνει διαλεχτὰ τῆς χώρας παληκάρια, 530
 τοὺς κρύβει, καὶ προστάζει ἄλλοῦ τραπέζι νὰ τοιμάσουν.
 Πῆγε τὸν Ἀγαμέμνονα ὁ ἴδιος νὰ τὸν καλέσῃ
 μὲ ἀλόγατα καὶ μ' ἄμαξες, κακὰ στὸ νοῦ γυρνώντας.
 Τὸν ἀνεβάζει ἀνήξερο στὸ δεῖπνο, καὶ κατόπι
 τὸν κόβει σὰν ποὺ κόβουνε μὲς στὸ παχνὶ τὸ βόδι.
 Κανένas δὲν ἀπόμεινε τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα βλάμης,
 καὶ μήτε τοῦ Αἴγιστου, παρὰ στοὺς πύργους σκοτωθῆκαν.
 Αὐτὰ μοῦπε, κ' ἐμένανε ραγίστηκε ἡ καρδιά μου·
 καὶ κάθησα στὴν ἀμμουδιὰ καὶ τῶριξα στὸ κλάμα,
 καὶ μήτε ζωὴ μήτε ἥλιου φῶς δὲν ἤθελε ἡ ψυχὴ μου. 540
 Καὶ σὰ χαμοκυλίστηκα καὶ χόρτασα τὸ κλάμα,

τότες μοῦ λέει ὁ ἀλάθευτος τῆς θάλασσας ὁ γέρος.
 Ἴμην παρακλαῖς ἀνέπαινα, γιὲ τοῦ Ἀτρεΐα, τὸ κλάμα
 δὲ μᾶς φελᾷ, μόν' κοίταξε πῶς γλήγορα νὰ φτάσῃς
 στὸν τόπο σου, κ' ἢ ζωντανὸ θὰ τὸν ἐβρῇς ἀκόμα,
 ἢ νὰ τὸν κόψῃ πρόλαβε ὁ Ὀρέστης, κ' ἐσὺ τότες
 προφταίνεις νὰ παραβρεθῇς στὸ νεκρικὸ τραπέζι.»
 Αὐτὰ μοῦπε, κ' ἐμένανε συνέφερε ἡ καρδιά μου,
 κ' ἢ ἀντρειωμένη μου ψυχὴ, μ' ὅλη τῇ θλίψῃ ποῦχε.
 Τότες μ' αὐτὰ τοῦ μίλησα τὰ φτερωμένα λόγια. 550
 «Τούτους τοὺς ξέρω πιά· μὰ ἐσὺ τὸν τρίτο λέγε μου ἄντρα,
 ποὺ στὰ πλατιὰ τὰ πέλαγα ζώντας κρατιέται ἀκόμα,
 ἢ καὶ νεκρός,—μὰ θέλω ἐγὼ νὰ μάθω, κι ἄς λυπᾶμαι.»
 Ἔτο' εἶπα, κι αὐτὸς γύρισε κι ἀπολογία μοῦ κάνει.
 «Εἶν' τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς αὐτός, ποὺ κατοικεῖ στὸ Θιάκι
 τὸν εἶδα ἐγὼ σ' ἓνα νησί δάκρια πολλὰ νὰ χύνῃ,
 στῆς θέαινας τῆς Καλυψῶς, ποὺ δίχως θέλησὶ του
 κρατάει τον, καὶ δὲ δύνεται νὰ δῇ γλυκεῖα πατρίδα·
 τί μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιὰ μήτε συντρόφους ἔχει,
 ποὺ νὰ τὸν πάρουν ἀπ' ἐκεῖ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια. 560
 Κ' ἐσύ, Μενέλαε διόθρεφε, τῆς μοίρας σου δὲν εἶναι
 στ' Ἄργος τάλογοδόσκητο νὰ λυώσῃς τῇ ζωῇ σου,
 παρὰ στὰ πέρατα τῆς γῆς, στὸ Ἡλύσια τὰ λημέρια,
 ποῦναι ὁ ξανθὸς Ραδάμανθης, οἱ θεοὶ θεὰ σὲ στείλουν,
 ἐκεῖ ποὺ οἱ μέρες τῶν θνητῶν ἀνάλαφρες διαβαίνουν·
 δὲν ἔχει οὔτε χειμῶνα ἐκεῖ, μήτε βροχὴ καὶ χιόνι,
 μόνε τᾶγέρι τὸ γλυκὸ τοῦ Ζέφυρου ἀνεβάζει
 παντοτινὰ ὁ Ὠκεανός, καὶ τοὺς θνητοὺς δροσίζει·
 τί ἔχεις τὴν Ἑλένη ἐσύ, κ' εἶσαι γαμπρὸς τοῦ Δία.»
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ στῇ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα. 570
 Καὶ πέρα ἐγὼ στοὺς θεόμοιαστους συντρόφους καὶ στὰ πλοῖα
 ἐεκίνησα μὲ τὴν καρδιά περίσσια ταραγμένη.
 Καὶ σάνε κατεβήκαμε στὸ πλοῖο καὶ στάκρογιάλι,
 τὸ δεῖπνο μας τοιμάσαμε, κ' ἢ θεΐα σὰν ἦρθε ἡ νύχτα,
 νὰ κοιμηθοῦμε πέσαμε πᾶς τοῦ γιαιλοῦ τὴν ἄκρη.
 Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλὴ τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 πρῶτα στῇ λαμπροθάλασσα τραβᾷ τὰ καράβια,
 καὶ τὰ κατάρτια στήνουμε μ' ἀπάνω τὰ παννιά τους.
 Μπήκαν κ' ἐκεῖνοι, κάθησαν ἀράδα στὰ σανίδια,

καὶ τὸν ἀστραφτερό γιалὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν. 580
 Στὸν οὐρανόχυτο Αἴγυπτο μπῆκαν τὰ πλοῖα κι ἀράξαν,
 καὶ τέλεσα ἑκατοβοδιῶν καλὲς ἐκεῖ θυσίαι·
 καὶ τῶν θεῶν τῇ μάνητα σὰν ἔπαψα, μνημούρι
 τοῦ Ἀγαμέμνονα ἔστησα, νὰ ζήσῃ τὸνομά του.
 Καὶ σὰν τὰ τέλειωσα, ἔφυγα· μοῦ στείλαν πρύμο ἀγέρα
 οἱ ἀθάνατοι, καὶ στὴ γλυκεῖα μὲ φέρανε πατρίδα.
 Ὡς τόσο, δέξου τώρα ἐσὺ στοὺς πύργους μου νὰ μείνης,
 ὥσόντου μέρες ἔντεκα ἢ καὶ δώδεκα νὰ γίνουν·
 πρεπούμενα σὲ προβοδῶ ἐγὼ τότε, καὶ σοῦ δίνω
 δῶρα λαμπρά, τρία ἄλογα κι ἀμάξι σκαλισμένο, 590
 καὶ κρασοπότηρο ὁμορφο, νὰ στάζῃς τῶν θεῶν,
 καὶ βλέποντάς το ὀλοζῶῃς ἐμένα νὰ θυμᾶσαι.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κἀνερ
 «Τοῦ Ἀτρεΐα γιέ, νὰ μὲ κρατᾷς μὴ θὲς ἐδῶ σὲ μάκρος.
 Ἐγὼ καὶ χρόνο δέخουμαι νὰ κάθουμαι κοντά σου,
 χωρὶς νὰ λαχταρᾷ γονιοὺς καὶ σπιτικὸ ἢ ψυχὴ μου.
 γιὰτὶ μὲ γλύκα σ' ἀγρικῶ νὰ λὲς καὶ νὰ δηγέσαι.
 Μὰ θᾶχουν οἱ συντροφόφοι μου στὴν Πύλο στενοχώρια,
 κ' ἐσὺ πολὺν καιρὸ ζητᾷς ἐδῶ νὰ μὲ κρατήσης.
 Δῶρο ὅ,τι δώσης μου, τιμὴ θὰ τῶχω καὶ καμάρι 600
 τᾶλόγατα ὅμως δὲν μπορῶ στὸ Θιάκι νὰ τὰ φέρω,
 μόνε θὰ σοῦ τᾶφήσω ἐδῶ, νὰ τὰ χαρῇς, πὺ δρίζεις
 μεγάλη ὀλόγυρα ἀπλωσιά, μὲ περισσὸ τριφύλλι,
 μὲ κύπερη, μὲ στάρι, ζεῖα, καὶ φουντωτὸ κριθάρι.
 Στὸ Θιάκι ἐμεῖς δὲν ἔχουμε δρόμους πλατιοὺς, λιβάδια·
 γιδότοπος, πὺ νόστιμος ἀπ' ἀλογῆσες χώρες.
 Μῆτ' ἄλογα δὲ βρίσκονται, μήτε λιβάδια ἀπάνω
 στὰ θαλασσόζωστα νησιά, κι ἀπ' ὅλα δὰ στὸ Θιάκι.»

Αὐτὰ εἶπε· χαμογέλασε ὁ τρανόφωνος Μενέλαος,
 καὶ τονὲ λαφροχάδεψε κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε 610
 «Αἶμα καλὸ, παιδάκι μου, τὰ λόγια σου μοῦ δείχνουν·
 σοῦ ἀλλάζω τᾶλογα, μπορῶ κι ἀλλιῶς νὰ σὲ φιλέσω·
 ἀπ' ὅσα δῶρα σπῖτι μου φυλάω θησαυρισμένα,
 σοῦ δίνω τῶμορφότερο, τὸ πὺ βαριότιμό μου.
 Σοῦ δίνω ψιλοδούλευτο κροντήρι, ὅλο ἀσήμε,
 κι ἀπάνωθε τὰ χεῖλη του μὲ μάλαμα σμιγμένα·
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαισίου· ὁ Φαίδιμος ὁ ἥρωας τῶχε δώσει,

ὁ ρήγας τῶν Σιδονιτῶν, τότες πὺν ἐδῶ γυρνώντας
σταῶρχοντικά του κόνεψα· δικό σου νᾶναι θέλω.»

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους· 620
κ' οἱ καλεσμένοι μπαίνανε στοῦ βασιλιᾶ τοὺς πύργους,
καὶ φέρναν, ἄλλοι πρόβατα, κι ἄλλοι κρασί γιὰ ἡρώους·
τὰ σιταρόψωμα ἔστελναν οἱ λυγερεῖς κυράδες,
καὶ μὲς στοὺς βασιλόπυργους τοιμάζαν τὸ τραπέζι.

Καὶ στοῦ Ὀδυσσεᾶ κατὰμπροστα οἱ μνηστῆρες τὰ παλάτια
δισκοβολώντας γλέντιζαν καὶ ρίχνοντας κοντάρια
σὲ γῆς στρωτή, πὺν ἀδιάντροπα ἐκεῖ πάντα μαζεύονταν.
Μὰ οἱ ἀρχηγοὶ κ' οἱ πρῶτοι τοὺς στὴν παληκαροσύνη,
ὁ Ἀντίνο· κι ὁ θεόμοιαστος Εὐρύμαχος, καθόνταν.
Σ' ἐτούτους ὁ Νοήμονας, ὁ γιὸς τοῦ Φρόνιου ἦρθε, 630
καὶ στὸν Ἀντίνο μίλησε, καὶ ρώτηξέ τον κ' εἶπε·

«Ἀντίνο, τάχα ξέρουμε, γιὰ ὁ νοὺς μας δὲν κατέχει
τοὺς ἄμμου· ὁ Τηλέμαχος τῆς Πύλος πότε ἀφήνει;
Μὲ τὸ καράβι μου ἔφυγε, καὶ τῷχω ἀνάγκη τώρα,
πέρα νὰ πάω, στὴν Ἥλιδα, πὺν δώδεκα φοράδες
μοῦ θρέφουνε δουλεντικά μὰ ἀδάμαστα μονάδια,
πὺν ἤθελα ἐδῶ κανένα τοὺς νὰ φέρω νὰ δαμάσω.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνοι θάμασαν· τί στοῦ Νηλέα τὴν Πύλο
δὲν ἔλεγαν πῶς μίσεψε, μόν' κάπου στὴν ξοχή του,
γιὰ μὲ τὰ πρόβατα ἔμνησκε, γιὰ στοῦ χοιροβοσκοῦ του. 640

Κι ὁ Ἀντίνο· τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Πές μου σωστά, πότε ἔφυγε, καὶ ποιούς μαζί του πῆρε;
τάχα Θιακήσους διαλεχτούς, γιὰ πλερωτοὺς καὶ δούλους;
Γιατί κι αὐτὸ θὰ τῷκανε. Πές μου ἀνοιχτὰ κ' ἐτοῦτο,
νὰ ξέρω· τὸ καράβι σου, σ'τὸ πῆρε μὲ τὸ ζόρι,
ἢ τάχα σὲ καλόπιασε, καὶ τῷδωσες μονάχος;»

Καὶ γύρισε ὁ Νοήμονας τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς καὶ τοῦ εἶπε.
«Τοῦ τῷδωσα ἀπὸ λόγου μου· τί τάχα θᾶκανε ἄλλος,
ἂν τέτοιος ἄντρας, ἔχοντας ἔννοιες πολλὲς στὸ νοῦ του, 650
παρακαλοῦσε; Δύσκολο νὰ τοῦ ἀρνηθῇς τὴ χάρη.
Πῆρε μαζί του τοῦ Θιακιοῦ τὰ πρῶτα παληκάρια,
κ' εἶδα ἀρχηγὸ τὸ Μέντορα νὰ μπαίνει στὸ καράβι,
ἴσως καὶ νᾶτανε θεὸς πὺν τοῦμοιαζε περίσσια.
Μὰ αὐτὸ ἀπορῶ· πὺν ἔχτεις ταχὺ τὸ Μέντορα ἐδῶ εἶδα,
Κι ὡς τόσο μπῆκε τότε αὐτὸς στὸ πλοῖο νὰ πάῃ στὴν Πύλο.»

Ἄμα εἶπε τοῦτα, κίνησε στὸ σπῖτι τοῦ γονιοῦ του·
 μὰ οἱ δυὸ ἐκεῖνοι ποὺ ἄκουγαν ταραχτήκε ἡ ψυχὴ τους,
 καὶ τοὺς μνηστῆρες κάθισαν, καὶ πάψαν τοὺς ἀγῶνες.
 Κι ὁ Ἄντινος τοῦ Εὐπείθου ὁ γιὸς τοὺς μίλησε μὲ πίκρα, 660
 τί λύσσα τὰ συνέπαιρνε τὰ μαῦρα σωθικά του,
 καὶ μοιάζανε τὰ μάτια του σὰ λαμπερὲς δυὸ φλόγες·

«Γιὰ δὲς μεγάλο κάμωμα, ταξίδι νὰ τολμήσῃ,
 ποὺ λέγαμε ὁ Τηλέμαχος πῶς δὲν τὰ βγάζει πέρα.
 Σὲ τόσων πείσμα ἓνα παιδί νὰ πάρῃ πλοῖο νὰ φύγῃ,
 ἀφοῦ τοῦ τόπου διάλεξε τὰ πρῶτα παληκάρια.
 Ἀρχίζει κι ἂπ' τὰ πρῶτα του χερρότερα ποὺ ὁ Δίας
 νὰ τονὲ σπάσῃ πρὶν ἐρθῇ καὶ βάσανα μᾶς φέρῃ.
 Μὰ πλοῖο δόστε μου γοργὸ καὶ εἰκοσαριά συντροφούς
 καρτέρι νὰ τοῦ στήσω ἐγὼ καὶ νὰ παραμονέψω 670
 μὲς στὰ στενὰ ἐκεῖ τοῦ Θιακιοῦ καὶ τῶν βραχιῶν τῆς Σάμης,
 νὰ τὸ καὶ ποὺ ἀρμένισε γιὰ χάρῃ τοῦ γονιοῦ του.»

Εἶπε, κ' οἱ ἄλλοι στέργανε καὶ θαρρεσιὰ τοῦ δίναν
 κατόπι σηκωθήκανε καὶ στὸ παλάτι μπῆκαν.

Ὅμως πολὺ δὲν ἄργησε νὰ μάθῃ ἡ Πηνελόπη
 ὅσα οἱ μνηστῆρες μυστικά στὸ νοῦ τους μαγειρεύαν,
 τί ὁ κήρυκας ὁ Νέδοντας τῆς τᾶπε, ποὺ ἄκουσέ τα,
 ὄντας παροῖς τῆς αὐλῆς, ποὺ ἐκεῖ τὰ κρυφοπλέχαν,
 καὶ μπῆκε νὰ τὰ μπιστευτῇ τῆς Πηνελόπης μέσα.
 Καὶ στὸ κατώφλι ποὺ εἶδε τον ἡ Πηνελόπη, ἀρχίζει 680

«Τί σ' ἔστειλαν, ὦ κήρυκα, ἐδῶ οἱ τρανοὶ μνηστῆρες;
 τάχα τίς δοῦλες τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεᾶ νὰ προστάξῃς
 νὰ πάψουν τίς σπιτοδουλειὲς καὶ δειπνο νὰ τοὺς στρώσουν;
 Νὰ μὴν τὸ σώσουν ἄλλα πιά νὰ δοῦνε γάμου γλέντια,
 μόνε νὰ φᾶνε ἐδῶ ἅς ἐρθοῦν τὸ δειπνο τὸ στερνό τους.
 Ποὺ ἐδῶ μαζεύεστε καὶ βιὸς μεγάλο καταλεῖτε,
 τὰ πλούτια τοῦ Τηλέμαχου, καὶ τάχα ἂπ' τοὺς γονιούς σας,
 σὰν εἴσαστε μωρὰ παιδιὰ, δὲν τῶχετε ἀκουσμένο
 τὸ τί τοὺς στάθηκε ἐκεινοὺς ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσεάς,
 ποὺ κανενός τους ἄδικο μῆτ' ἔκαμε μῆτε εἶπε, 690
 σὰν ποὺ στὸν κόσμον συνηθοῦν οἱ θεϊκοὶ οἱ ρηγάδες,
 κι ἄλλο ἄξαφνα θνητὸ μισοῦν, ἄλλο θνητὸ ἀγαπᾶνε.
 Ἐκεῖνος σὲ ἄντρα ὕβριστικά δὲ φέροθηκε ποτές του,
 μὰ ἐσᾶς κι ὁ νοὺς σας φανερός καὶ τᾶπρεπά σας ἔργα,

καὶ χάρη, ἃ σᾶς γενῇ καλό, κατοπί δὲν κρατᾶτε.»

Καὶ τότε ὁ πολυετόχαστος ὁ Μέδοντας τῆς εἶπε·
«Νῆταν αὐτό, βασίλισσα, τὸ πιὸ βαρὺ κακό μας·
μὰ ἐν' ἄλλο ἀκόμα πιὸ βαρὺ καὶ φοβερὸ οἱ μνηστήρες
τὴν ὥρα αὐτὴ σκαρώνουνε, πού ὁ Δίας νὰ τὸ χαλάσῃ.

Πασκίζουν τὸν Τηλέμαχο στὸ γυρισμὸ νὰ κόψουν, 700
πού νὰ ζητήσῃ μίσεψε μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ του,
στὴ θεία τῇ Λακεδαίμονα καὶ στὴν καλὴ τὴν Πύλο.»

Εἶπε, κ' ἐκείνης κόπηκαν τὰ γόνατα, ἡ καρδιά της·
ὥρα πολλὴ τῇ γλῶσσα της ἀμιλησιὰ κρατοῦσε,
τὰ μάτια δάκρυα γέμισαν, καὶ πιάστηκε ἡ φωνή της.

Τέλος αὐτὰ τοῦ μίλησε τὰ λόγια· «Κήρυκά μου,
τί μοῦφυγε τᾶγόρι μου; Δὲν εἶχε αὐτὸς ἀνάγκη
νὰ μῇ στὰ πλοῖα τὰ γοργά, πού γιὰ τοὺς ἄντρες εἶναι,
σὰν ἄλογα τῆς θάλασσας, νὰ τοὺς πελαγοφέρουν.

Ἦ τάχατες μήτε ὄνομα στὴ γῆς νὰ μὴν τοῦ μείνῃ;» 710

Κι ὁ γνωστικὸς ὁ Μέδοντας ἀπολογήθη κ' εἶπε.

«Δὲν ξέρω ἂν θεὸς τὸν κίνησε, γιὰ τοῦρθε ἀπὸ βουλή του,
νὰ πάῃ στὴν Πύλο, τοῦ γονιοῦ τὸ γυρισμὸ νὰ μάθῃ,
ἢ ἂν τέλειωσε, ποῖο στάθηκε τὸ τέλος του νᾶκούσῃ.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, γύρισε μὲς στοῦ Ὀδυσσεᾶ τοὺς πύργους.

Κ' ἐκείνη τὴν ψυχόδερε καὶ τὴ βαροῦσε ὁ πόνος,
καὶ μήτε σ' ἓνα ἀπ' τὰ θρονιά δὲν μπόρειε νὰ καθήσῃ,
παρὰ στοῦ καλοκάμωτου θαλάμου τὸ κατώφλι
κάθησε δάκρυα χύνοντας πικρά, κ' οἱ παρακόρες,
γριεὶ καὶ νιεὶ τοῦ παλατιοῦ, μαζί της σιγοκλαίγαν. 720

Κ' ἐκείνη βαριοκλαίγοντας τοὺς εἶπε· «Ἀγαπημένες,
ἀκούτε· πῶτερά δεινὰ μοῦδωσ' ἔμένα ὁ Δίας
ἀπ' ὅλες πού γεννήθηκαν καὶ ζήσανε μαζί μου.

Λαμπρὸ καὶ λιονταρόφυγχο πρῶτα στερήθηκα ἄντρα,
μὲ μύρια μὲς στοὺς Δαναοὺς καμάρια στολισμένο,
πού στὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ στ' Ἄργος ὅλο βγῆκε.
Τῶρ' ἀπ' ἔδῳ μοῦ ἀρπάξανε οἱ ἀνέμοι καὶ τὸ γιό μου,
ἀνάκουστα, καὶ μίσεψε χωρὶς νὰ τονὲ νοιώσω.

Ἀπόνετες, πού καμιανῆς δὲν πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ σας
νὰ μὲ ξυπνήστε, ἂν καὶ καλὰ τὰ ξέρατε ἐσεῖς ὅλα, 730
τότες πού μπῆκε στὸ βαθὺ καὶ μελανὸ καράβι.

Ἄν ἐγὼ τᾶκουα πῶς αὐτὸς ταξίδι μελετοῦσε,

θᾶμνησκε ἔδῳ, κι ἄς εἵτανε στὶς ξενιτειὲς ὁ νοῦς του·
 ἀλλῶς, νεκρὴ θὰ μᾶφηνε σ' αὐτὰ τὰ σπίτια μέσα.
 Μὰ ἄ, τρέξουν κι ἄς φωνάζουνε τὸ γέρο τὸ Δολίο,
 ποὺ ὁ κύρης δοῦλο μοῦδωσε πριχοῦ νάρθῳ ἔδῳ πέρα,
 καὶ μοῦ φυλάει τὸ σύνδεντρο περβόλι· αὐτὸς νὰ σύρη
 καὶ νὰ καθήσῃ νὰ τὰ πῇ ἓνα ἓνα τοῦ Λαέρτη,
 ἴσως κι ὁ νοῦς του στοχαστῇ, καὶ τότες βγῇ στὸν κόσμο
 καὶ σ' ὅλους παραπονεθῇ ποὺ βάλθηκαν κ' ἐκείνου 740
 καὶ τοῦ Ὀδυσσέα τοῦ ἰσόθεου τὸ γόνο ν' ἀφανίσουν.»

Κ' ἡ Εὐρύκλεια ἡ παραμάννα της γυρνάει κι ἀπολογιέται·
 «Καλὴ νυφοῦλα μου, ἔπαρε μαχαίρι νὰ μὲ κόψῃς.
 γιὰ μὲς στὰ σπίτια σου ἄσε με· δὲ θὰ σοῦ κρύψω λόγο.
 Τὰ γνῶριζα ὅλα, κι ὅτι αὐτὸς μοῦ πρόσταξε, ἔδωκά του,
 καὶ στάρι καὶ γλυκὸ κρασί· μὰ μέγα μοῦβαλε ὄρκο
 δώδεκα μέρες πρὶ γενοῦν νὰ μὴν τὸ ξεστομίσω,
 ἢ πρὶν ἐσὺ ποθήσῃς τον καὶ μάθῃς το πὼς λείπει,
 γιὰ νὰ μὴν κλαῖς καὶ μᾶς χαλνᾷς τὴν ὥρια σου τὴν ὄψη
 Μὰ σὰ λουστῇς καὶ καθαρὰ σὰ ντύσῃς τὸ κορμί σου, 750
 καὶ μὲ τίς βάγιες σου ἀνεβῇς στὰνώγι, προσευκῆσου
 στοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου τὴν κόρη τὴν Παλλάδα,
 τὶ ἐκείνη κι ἀπὸ θάνατο μπορεῖ νὰ τονὲ σώσῃ.
 Τοῦ δόλιου γέρου βάσανα καινούρια μὴν τοῦ δίνῃς·
 θαρρῶ πὼς δὲν τὸ χτρεύονται οἱ ἀθάνατοι τὸ γένος
 τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀρκείσιου· πάντα δὰ κάποιος θὰ μείνῃ νᾶχῃ
 τὰ σπίτια τάψηλόχιστα καὶ τὰ παχιὰ χωράφια.»

Εἶπε, κ' ἐκείνη μέρωσε, τῆς στέγνωσαν τὰ μάτια,
 καὶ λούστηκε, καὶ φόρεσε καθάρια τὸ κορμί της,
 κι ἀντάμα μὲ τίς βάγιες της ἀνέβηκε στὰνώγι, 760
 καὶ σὺ πανέρι βάζοντας κριθάρι, προσευκίζεται·

«Ἄκου με, τοῦ αἰγιδόσκεπου τοῦ Δία τρανὴ κόρη,
 ἂν ὁ πολὺβουλος ποτὲ Ὀδυσσέας στὰρχοντικά του
 ξυγγᾶτα σοῦψῃσε μεριὰ βοδιῶνε καὶ προβάτων,
 αὐτὰ τώρα θυμήσου τα, καὶ σῶσε τὰ κριθό μου,
 καὶ φύλαξέ τον ἀπ' ἐχτροὺς ἀπόκοτους καὶ μαύρους.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ ξεφώνισε· κ' ἡ θεὰ τὴ συνακούγει.
 Μὰ οἱ ἄλλοι στὰ βαθιόσκιωτα παλάτια ἀχλολοοῦσαν,
 κι ἀπὸ τοὺς ξεπαρμένους νιοὺς ἕνας αὐτὰ λαλοῦσε·

«Τὸ γάμο ἡ πολυγύρευτη βασίλισσα σκαρώνει, 770

τῇ μοῖρᾳ ὅμως τοῦ γιόκα τῆς δὲν τῇ φαντάστῃ ἀκόμα.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τί γίνονται, καὶ αὐτοὶ δὲ φανταζόνταν.

Ὁ Ἀντίνοος τότες μίλησε καὶ αὐτὰ στοὺς ἄλλους εἶπε·

«Γιὰ ἀφήστε τα, καλότηχοι, τὰ λόγια τὰ μεγάλα,
μὰ καὶ καλὴ, μὴ μέσαθε κανέναν τὰ προφτάζῃ.

Μόνε ἄς σκαθοῦμε σιγανά, καὶ ἄς βάλουμε σὲ δρόμο
αὐτὸ ποὺ βουλευτήκαμε στὸ λογισμό μας μέσα.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ διαλέξαντε μιά εἰκοσαριά λεβέντες,
καὶ στάκρογιαλὶ κίνησαν, πρὸς τὸ γοργὸ καράβι.

Ἄπ' ὅλα πρῶτα τράβηξαν τὸ πλοῖο κατὰ τὰ βάθια, 780
καὶ τὸ κατάρτι στήσανε καὶ τὰ παννιὰ του ἀπάνω,
καὶ τὰ κουπιά τους στοὺς σκαρμούς με τὰ λουριά τροπῶσαν,
ὅλα σωστά· τὰ ὀλόασπρα παννιὰ κατόπι ἀνοῖξαν,
καὶ τάρματα τοὺς φέρανε τὰ προθύμα κοπέλλια.

Ἀράζουνε πρὸς τὸ γιᾶλὸ τὸ πλοῖο, καὶ ὅζω βγαίνουν·
ἐκεῖ δειπνήσανε, νάρθη προσμένοντας τὸ βράδυ.

Ὡς τόσο κοίτεται ἡ καλὴ στάνωγι ἡ Πηνελόπη
χωρὶς θροφή, χωρὶς πιότη, καὶ μόνῃ συλλογιέται
ὁ γιὸς ὁ παινεμένος τῆς τὸ χάρο ἂν θὰ ξεφύγῃ,
ἢ θὰ τοῦ φᾶν οἱ ἀπόκοτοι μνηστήρες τῇ ζωῇ του. 790

Κι ὅσο λιοντάρι σκιάζεται σὲ πλῆθος μέσα ἀνθρώπων,
τριγύρω του σὰ μαζευτοῦν παγίδα νὰ τοῦ στήσουν,
τόσο καὶ ἐκείνη σάστιζε ὥσπου τὴν πῆρε ὁ ὕπνος·
καὶ πλαγιασμένη ἀπόμεινε καὶ λύθηκαν οἱ ἄρμοι τῆς.

Τότες αὐτὸ σοφίστηκε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
φάντασμα φτάνει πού ἔμοιαζε ἡ μορφὴ του με γυναῖκα,
τοῦ Ἰκάριου τοῦ τρανόψυχου τῇ θυγατέρᾳ Ἰφίτην,
πού ὁ Εὐμηλὸς ἀπ' τὴν Φερεὺς τὴν εἶχε σύγκλινῃ του.
Καὶ στέλνει τὸ στοῦ θεικοῦ Ὀδυσσεᾶ τὸ παλάτι,
τὴν Πηνελόπη πού ἐκλαιγε καὶ μυρολόγα, νᾶβρη, 800
καὶ νὰ τῆς πάψῃ τοὺς κλαμούς, τὰ δάκρυα νὰ τῆς κόψῃ.
Δίπλα ἀπ' τοῦ σύρτη τὸ λουρὶ στὸ θάλαμό τῆς μπαίνει,
καὶ στέκετ' ἀποπάνω τῆς καὶ αὐτὰ τῆς συντυχαίνει.

«Κοιμᾶσαι, Πηνελόπη μου, με τὴν καρδιά θλιμμένη;
Δὲ θὲν ἐσὺ νὰ δέρνεσαι οἱ θεοὶ πού καλοζοῦνε,
καὶ νὰ καρδιοπονᾷς· θάρρη στὸ Θιάκι πάλε ὁ γιὸς σου,
τί φταίξιμο δὲν ἔχαμε στοὺς Θεοὺς ποτε; ἐκεῖνος.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρνᾷ καὶ ἀπολογιέται.

γλυκὰ λαφροκοιμάμενη στὶς θύρες τῶν ὀνείρων·

«Τ' ἦρθες ἐδῶ, ἀδερφοῦλα μου; δὲ σ' ἔβλεπα ἄλλοτές μου, 810
τὶ ἡ κατοικιά σου εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπ' ἐδῶ, στὰ ξένα
μοῦ λὲς νὰ πάψω τοὺς καημοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς μου πόνους,
ποὺ μοῦ ταράζουν τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά μου καίνε·
λαμπρὸ καὶ λιονταρόκαρδο νὰ χάσω, λέει, πρῶτα ἄντρα,
μὲ μύρια μὲς στοὺς Δαναοὺς καμάρια στολισμένο,
ποὺ στὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ στ' Ἄργος ὅλο βγῆκε,
καὶ τώρα ὁ γιόκας μου νὰ βῇ μὲ κουφωτὸ καράβι,
ποῦναι ἄμαθος ὁ καφερὸς ἀπὸ ἔργατα καὶ λόγια.
Γιὰ ἐτοῦτον κ' ἐγὼ πιώτερο θρηνηῶ παρὰ γιὰ κεῖνον,
γιὰ ἐτούτونه καρδιοχτυπῶ καὶ τρέμω νὰ μὴν πάθῃ, 820
γιὰ μὲς στοὺς κόσμους ποὺ περνάει, γιὰ στὰ πελάγη μέσα·
γιατὶ πολλοὶ ἀπὸ ἔχτροντα γυρεύουνε μὲ τέχνες
πρὶ νὰ γυρίσῃ σπῖτι του νὰ πάρουν τὴ ζωὴ του».

Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντάει καὶ λέει
«Θάρρος, μὴν ἔχῃς φόβο ἐσὺ στὰ σωθικά σου μέσα·
εἶναι μαζί του φύλακας, ποὺ κι ἄλλοι ἀποθυμοῦσαν
—γιατὶ ἔχει δύναμη πολλή— νὰ παραστέκεται τοὺς
εἶν' ἡ Παλλάδα ἡ Ἀθηνᾶ, ποὺ νοιώθει τὸν καημὸ σου,
κι ὡς ἐδῶ πέρα μ' ἔστειλε μ' αὐτὸ τὸ μήνυμά της.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρνάει κι ἀπολογιέται 830
«Ἄν εἶσαι θεὸς κι ἀπὸ θεοῦ τὰ ὅσα λὲς κατέχῃς,
λέγε μου καὶ γιὰ ἐκείνونه τὸ βαριορίζικό μου,
ἂν εἶναι ἀκόμα ζωντανός, τοῦ ἡλίου τὸ φῶς ἃ βλέπῃ,
ἢ ἀπέθανε, καὶ βρίσκεται μὲς στοῦ Ἄδῃ τὰ λημέρια.»

Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντάει καὶ λέει
«Γιὰ ἐκείνونه δὲ γίνεται νᾶνοῖξω λόγο τώρα,
ἃ ζῇ νὰ πῶ ἢ ἀπέθανε, γιατί τοῦ κάκου θᾶναι.»

Εἶπε, καὶ χάθη φεύγοντας ἀνάμεσ' ἀπ' τὸ σύρτη,
καὶ σκόρπισε στὸν ἄνεμο. Καὶ τοῦ Ἰκάρου ἡ κόρη
ξυπνάει μ' ἀνάλαφρη καρδιά, ποὺ καθαρὰ τῆς ἦρθε 840
στὸν ὕπνο της τέτοιο ὄνειρο στάρχημα τῆς νύχτας.

Στὸ πλοῖο ὡς τόσο ἀνέβηκαν, καὶ σῆραν οἱ μνηστῆρες
στὰ πέλαα, τοῦ Τηλέμαχου τὸ τέλος μελετώντας.
Κ' εἶναι στῆς θάλασσας ἐκεῖ τὴ μέσῃ πετρονήσι,
ποὺ πέφτει ἀνάμεσα Θιακιοῦ καὶ τῆς ξερῆς τῆς Σάμης,
ὄχι μεγάλο, ἡ Ἀστερή, μὲ βολικὰ λιμάνια,
καὶ δυὸ μπασιές, ποὺ οἱ Ἀχαιοὶ τοῦ στήσανε καρτέρι.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ε.

Ἄπ' τοῦ πανώριου Τιθωνοῦ τὴν ἀγκαλιὰ ἡ Αὐγοῦλα
σηκώθη, κ' ἔφερε τὸ φῶς σὲ ἀθάνατους κι ἀνθρώπους.
Καὶ συγκαθίζαν οἱ θεοί, καὶ μὲς σ' αὐτοὺς κι ὁ Δίας
ὁ ἀψηλοβρόντης, ποὺ τρανὴ στὰ οὐράνια ἡ δύναμή του.
Κ' ἡ Ἀθηνᾶ θυμήθηκε τὰ πάθια τοῦ Ὀδυσσέα,
πονώντας τον ποὺ ἡ Καλυψὼ τὸν κρατάε, καὶ τοὺς εἶπε·

«Πατέρα Δία, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
κανένας βασιλιάς γλυκός, καλόβουλος καὶ δίκιος
πιὰ ἅς μὴ φανῇ, παρὰ σκληρὸς καὶ κακοπράχτης νᾶναι,
ἀφοῦ κανένας τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα δὲ θυμᾶται
μὲς στὸ λαὸ ποὺ σὰ γονιὸς μὲ ἀγάπη κυβερνοῦσε.
Πᾶς σὲ νησί αὐτὸς κοίτεται καὶ δέρνεται ἀπὸ πόνους,
στῆς θείαινας τῆς Καλυψῶς, ποὺ μὲ τὸ ζόρι ἐκείθε
κρατᾷ τον, καὶ δὲ δύνεται νὰ δῇ γλυκεῖα πατρίδα·
τί μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιά μήτε συντροφούς ἔχει,
νὰ τον ἐταξιδέψουνε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.
Καὶ τώρα θὲν τὸ γιόκα του στὸ γυρισμὸ νὰ κόψουν,
ποὺ νὰ γυρέψῃ μίσειψε μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ του,
στὴ θεία τῇ Λακεδαίμονα καὶ στὴν καλὴ τὴν Πύλο.»

Κι ὁ Δίας γυρνᾷ καὶ κρένει τῆς, ὁ συννεφομοζῶχης·
«Τί λόγο ἀπὸ τὰ χεῖλη σου ξεστόμισες, παιδί μου;
δὲν εἶσαι ἐσὺ ποὺ τῶβαλες στὸ νοῦ σου νᾶρθῃ πίσω
ὁ Ὀδυσσέας, καὶ γδικιωμὸ σ' ὅλους αὐτοὺς νὰ φέρῃ;
Μὲ τρόπο τὸν Τηλέμαχο, σὰν ποὺ ἐσὺ ξέρεις, στεῖλ' τον,
νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του χωρὶς κακὸ νὰ τοῦρθῃ,
καὶ νὰ γυρίσουν ἀδειανοὶ οἱ μνηστήρες μὲ τὰ πλοῖα.»

Κι αὐτὰ σὰν εἶπε, γύρισε πρὸς τὸν Ἑρμῇ τὸ γιό του,
καὶ λέει· «Ἑρμῇ, ποὺ σὲ ὅλα ἐσὺ μαντάτορας μᾶς εἶσαι,
πὲς τῆς ὀριόμαλλης θεᾶς τὴν ἀσφαλιτὴ βουλή μας,
πὼς θέμε ὁ καρτερόψυχος Δυσσέας στὰ χῶματά του,
χωρὶς ἀνθρώπου ἢ καὶ θεοῦ συνέργεια νὰ γυρίσῃ·
σὲ σάλι αὐτὸς γερόδετο πολλὰ σὰν κακοπάθῃ,
σὲ εἴκοσι μέρες στῆς Σκεριᾶς τὴν πλούσια γῆς θὰ φτάσῃ.
ποὺ κατοικοῦνε οἱ Φαίακες οἱ θεογεννημένοι
αὐτοὶ μὲ πρόθυμη καρδιά σὰ θεὸ θὰ τὸν τιμήσουν,
καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα του μὲ πλοῖο θὰ τον ἐστεῖλουν.»

χαλκό, χρυσάφι, φορεσές περίσσιες δίνοντάς του,
 πού μήτε ἀπ' τὴν Τρωάδα αὐτὸς δὲ θάφερνε μαζί του,
 ἂν πίσω ἐρχόταν ἄβλαβος μὲ δίκιο μερτικό του.
 Τὶ εἶναι γραπτὸ νὰ ξαναδῇ δικούς κι ἀγαπημένους, 40
 καὶ νὰ ξιωθῇ τὸν τόπο του καὶ τὰ νησιά του σπύτια.»

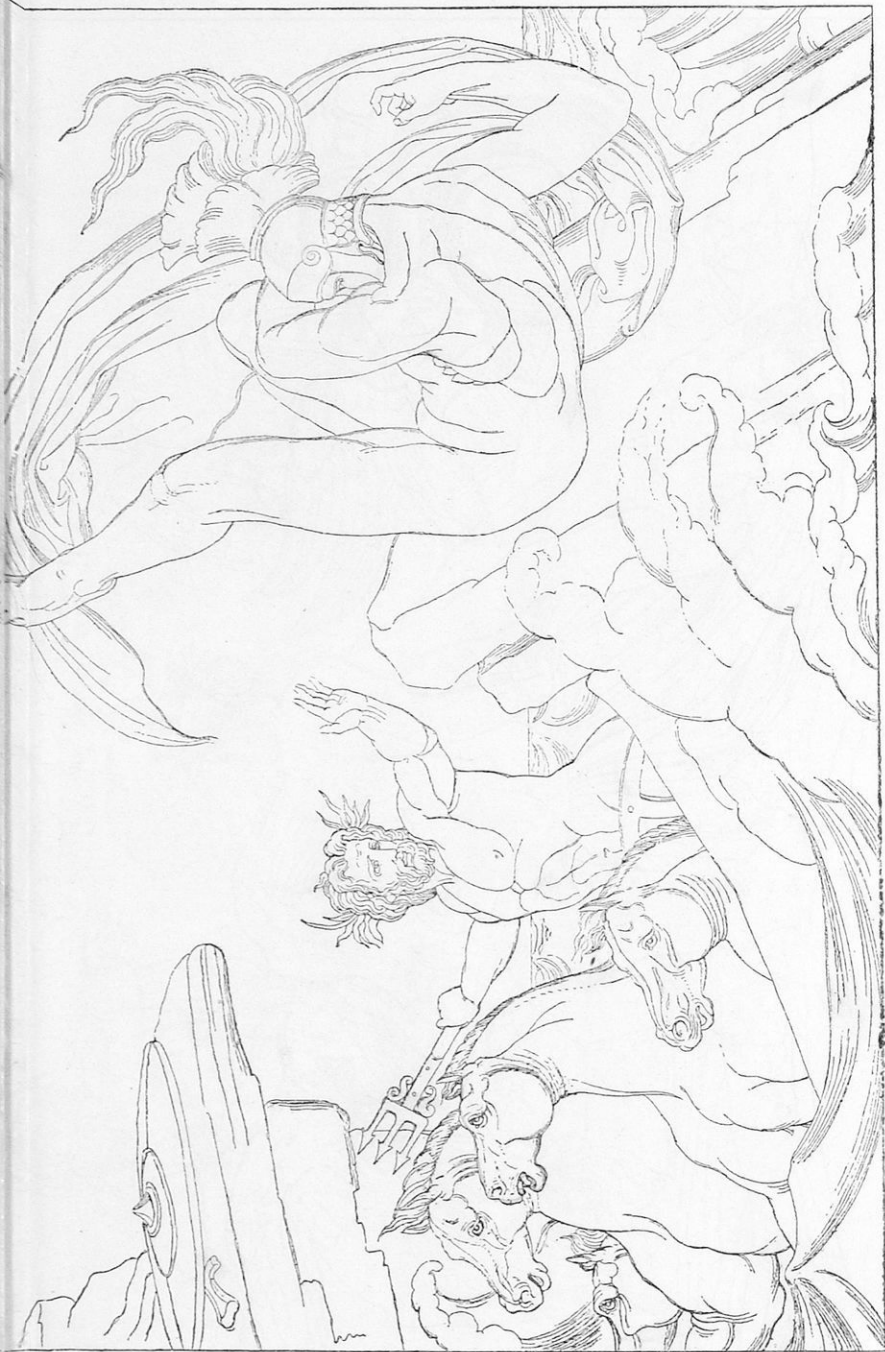
Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Ἀργοφονιάς ἀκούει τὴν προσταγὴ του.
 Κι ἀμέσως σάνταλα ἔδεσε στὰ πόδια του πανώρια,
 ἀχάλαστα κι ὀλόχρυσα, πού πεταχτὰ τὸν πᾶνε
 ἀπὸ στεριὲς καὶ θάλασσες σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου.
 Πῆρε τὸ μαγικὸ ραβδί, πού ὅποιο θνητὸ θελήσῃ
 τὰ μάτια ἀποκοιμίζει τοῦ ἢ τὸν ξυπνᾷ ἂν κοιμᾶται
 καὶ πέταξε κρατώντας το ὁ Ἀργοφονιάς ἀπάνω
 στὴν Πιερίᾳ, κι ἀπ' ἐκεῖ περνάει ἀπ' τοὺς αἰθέρες, 50
 καὶ πέφτοντας στὴ θάλασσα κολύμπαγε σὰ γλάρος,
 πού μέσα στοὺς ἀχνοὺς βυθοὺς τοῦ ἀτρυγέτου πελάγου
 ψάρια ζητάει, καὶ τὰ φτερὰ συχνοβουτάει στὴν ἄρρη
 ὁμοίως μ' αὐτὸν τὰρίθμητα τὰ κύματα περνοῦσε.
 Καὶ στὸ νησί τὰ πόμακρο σὰν ἦρθε, ἀπ' τὴ γαλαζία
 προβάλλει θάλασσα στὴ γῆς, πρὸς τὴ σπηλιά πού ἡ νύφη
 λημέριαζε ἢ ὠριόμαλλη, καὶ μέσα τὴν ἐβρίσκει.
 Εὐλα περίσσια στὴ γωνιά, κέδροι καὶ θυὲς σκισμένες, 60
 πού μοσκοβόλαε τὸ νησί παντοῦ ἀπ' τὴ μυρουδιά τους.
 Στὸν ἀργαλειό της ὀμπροστά γλυκοτραγοῦδαε ἐκείνη,
 καὶ τὸ παννὶ της ἔφαινε μὲ τὴ χρυσὴ σαγίττα.
 Τριγύρω δάσια φουντωτὰ μὲ σκλῆθρες καὶ μὲ λεῦκες,
 καὶ μυρωδᾶτα ἀνάμεσα στεκόνταν κυπαρίσσια.
 Λογῆς πυκνόφτερα πουλιὰ κουρνιαζάανε στὰ δέντρα,
 γκιώνηδες, καὶ γεράκια, καὶ φωναχτερὲς κουροῦνες
 τῆς θάλασσας, πού χαίρουνται νὰ ζοῦνε στὰ νερά της.
 Καὶ γύρω στίς βαθιὲς σπηλιὲς τῆς νύφης ἀπλωνόταν
 ἥμερο κλῆμα θαλερὸ σταφύλια φορτωμένο
 ἀράδα βρούσες τέσσερες ἄσπρο νεράκι χύναν, 70
 κοντὰ κοντὰ, μὰ καθεμιὰ κι ἄλλοῦ κατρακυλοῦσε.
 Πλάγι λιβάδια μαλακὰ μὲ σέλινα καὶ βιόλες,
 πού ἀθάνατος κι ἂν ἤρχουνταν σὲ τέτοιες πρασινάδες,
 μὲ θαυμαμὸ θὰ κοίταζε καὶ θᾶνοιγε ἡ καρδιά του.
 Στάθῃκ' ἐκεῖ καὶ θάμαζε ὁ Ἀργοφονιάς ὁ μέγας.
 Κι ἀφοῦ ὅλα τὰ καμάρωσε μὲ τὴν καρδιά του, μπῆκε

μὲς στήν ἀπλόχωρη σπηλιά· τὸν κοίταξε ἀντικρὺ τῆς
 ἢ νύφη, καὶ δὲν ἄργησε νὰ τονὲ δῇ ποιός εἶταν·
 τὶ ἀγνώριστοι δὲ μνήσκουνε οἱ θεοὶ ἀναμεταξύ τους,
 κι ἄς κατοικήῃ κανένας τους ἀλάργα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. 80
 Μέσα τὸ μεγάλῳψυχο δὲ βρῆκεν Ὀδυσσεά,
 τὶ αὐτὸς καθόταν κ' ἐκλαιγε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη,
 ψυχοπονώντας σὰν προτοῦ μὲ στεναγμοὺς καὶ θρήνους,
 καὶ βλέποντας τὴ θάλασσα μὲ μάτια δακρυσμένα.
 Καὶ τὸν Ἑρμῇ τότες ρωτᾷ ἡ Καλυψὼ ἡ θεοῦλα,
 καθίζοντάς τον σὲ θρονὶ λαμπρὸ καὶ γυαλισμένον·

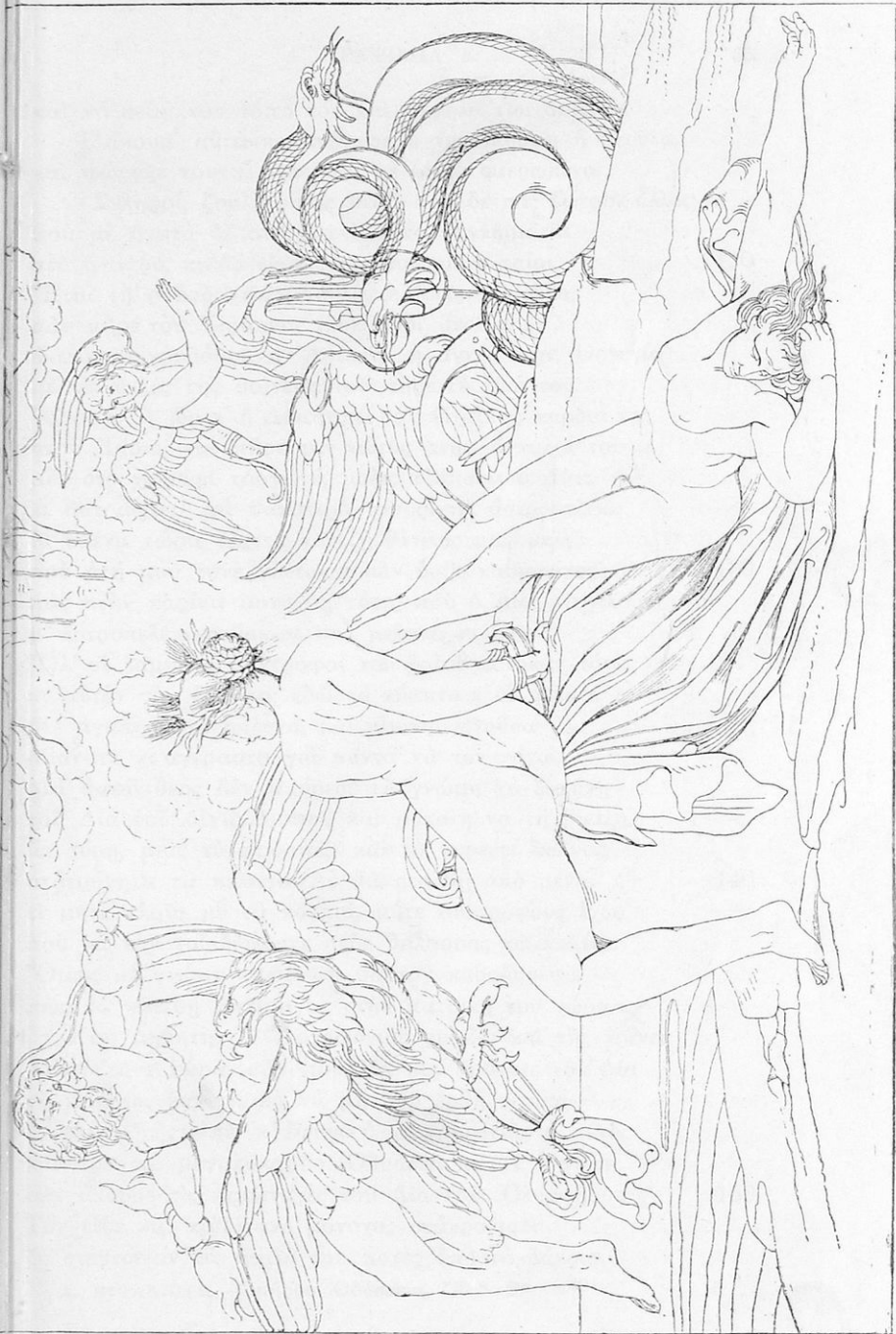
«Τί ἦρθες ἐδῶ, χρυσόραβδε, καλὲ κι ἀγαπημένε
 Ἑρμῇ μου; Δὲν τὸ συνηθᾷς νὰ μοῦρχεσαι δὰ τόσο.
 Λέγε τὸ τί ἔχεις στὴν καρδιά, κ' ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ κάμω.
 ἂν πρᾶμα εἶναι πού γίνεται, κι ἄ μοῦ περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι 90
 Μὰ τώρα νᾶρθης παραμπρὸς νὰ σὲ φιλέψω πρῶτα.»

Αὐτὰ τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τοῦστρωσε τραπέζι·
 θέτει ἀμβροσία καὶ σμίγει του κοκκινωπὸ νεχτάρι.
 Ἔτρωγε τότες κ' ἔπινε ὁ Ἀργοφονιάς ὁ μέγας,
 κι ἀφοῦ καλὰ ψυχόπιασε μὲ τὴ θροφή τοῦ δειπνοῦ,
 κουθέντα τότες ἀνοιξε, καὶ μίλησέ της κ' εἶπε·

«Ἐμένα τὸ θεὸ ρωτᾷς ἐσὺ ἡ θεά γιατί ἦρθα·
 ἀλάθευτα θὰ σοῦ τὸ πῶ καθὼς κι ἀποθυμεῖς το.
 Ὁ Δίας ἐδῶ μὲ πρόσταξε νάρθῶ χωρὶς νὰ θέλω·
 καὶ ποιός θὰ πέρανε θέλοντας τέτοια ἀρμυρὰ πελάγη 100
 ἀπέραντα; πού μήτε μιὰ χώρα θνητῶ δὲ βρίσκεις
 θυσίες κ' ἑκατοβοδιὲς λαμπρὲς τῶν θεῶν νὰ κάνουν.
 Μὰ θεὸς δὲν μπόρεσε ποτὲς τὴ γνώμη νὰ ξεφύγῃ
 τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου, καὶ μάταιη νὰ τὴ βγάλλῃ.
 Λέει πὼς κοντά σου βρίσκεται ὁ πιὸ ἄμοιρος ἀπ' ὅλους
 τοὺς ἄντρες πού πολέμησαν τὰ κάστρα τοῦ Πριάμου·
 χρόνους ἑννιά πολέμησαν, στοὺς δέκα τοὺς τὰ πῆραν·
 καὶ πίσω καθὼς γύριζαν τὴν Ἀθηνᾶ θυμῶσαν,
 κι αὐτὴ τοὺς σήκωσε κακοὺς ἀνέμους καὶ φουροτοῦνες.
 Ὅλ' οἱ λαμπροὶ συντρόφοι του ξολοθρευτῆκαν τότες, 110
 κ' ἐκεῖον ἐδῶ τὸν ἔρριξαν τὰ κύματα κ' οἱ ἀνέμοι.
 Αὐτόνε τώρα σοῦ μηνάει νὰ στείλῃς πίσω ἄμέσως,
 τὶ δὲν εἶναι τῆς μοίρας του νᾶφανιστῇ στὰ ξένα,
 τοῦναι γοαφτὸ νὰ ξαναδῇ δικούς κι ἀγαπημένους.»

Ο Ποσειδάωνας σιζίζει τὸ βούχο τῆς Γυρῆς καὶ θανατώνει τὸν Αἰάντα τοῦ Ὀδυσσεύς (8 499—511).

«αὶ νᾶξιωθῇ τὸν τόπο του καὶ τάψηλά του σπίτια.»

Τ' ἄκουσ' αὐτὰ καὶ πάγωσε ἡ τρισόμορφη ἡ θεοῦλα,
καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«Σκληροί, ζουλιάρηδες θεοί, ποὺ δὲ σᾶς ἔφτασε ἄλλος
ποὺ μὲ θνητὸ δὲ στέργετε θεὰ νὰ συγκοιμᾶται
στὸ φανερό, κι ἄς εἶναι τῆς ἀγαπημένο ταίρι. 120

Ἔτσι τῇ ροδοδάχτυλῃ ζουλέψτε ἐσεῖς Αὐγοῦλα,
σὺν πῆρε τὸν Ὠρίωνα, γλυκὸζῶοι θεοί μου,
ὥσποιν' ἡ χρυσόθρονη Ἄρτεμη, ἡ ἀγνή, στὴν Ὀρτυγία
μὲ τὶς ψιλές τῆς σαῖτιτιές τοῦ πῆρε τὴ ζωὴ του.

Ἔτσι κ' ἡ ὥρια ἡ Δήμητρα, σὺν ἔτρεξε ἡ καρδιά τῆς
στὸν Ἰάσιο, καὶ πῆρε τὴν αὐτὸς στὴν ἀγκαλιά του
μὲς στὸ χωράφι τὸργωτό, μόλις τ' ἀκούει ὁ Δίας,
κι ἀστράφτει, καὶ θανατερό τοῦ ρίχτει ἀστροπελέκι.

Μ' ἐμένα τώρα τάχετε ποὺ ζῇ θνητὸς μαζί μου,
ποὺ ἀτὴ μου τονὲ γλύτωσα σὺν ἦρθε καθισμένος 130
πὰς στὴν καρίνα μοναχός, τότες ποὺ ὁ Δίας τὸ πλοῖο
μ' ἀστροπελέκι τοῦσκισε στὰ μελανὰ πελάγη.

Ὅλ' οἱ λαμπροὶ συντρόφοι του ξολοθρενιῆκαν τότες,
κι αὐτὸν τὸν ἔρριξαν ἐδῶ τὰ κύματα κ' οἱ ἀνέμοι.

Μὲ ἀγάπη τονὲ φίλευα, καὶ γλυκομελετοῦσα
ἀθάνατο κι ἀγέραστο γιὰ πάντα νὰ τὸν κάνω.

Μὰ ἀφοῦ θεὸς δὲν μπόρεσε τῇ γνώμῃ νὰ ξεφύγῃ
τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου καὶ μάταιη νὰ τὴ βγάλλῃ,
ἄς σύρῃ, μιὰς τὸ πρόσταξε καὶ τὸ γυρεῦει ἐκεῖνος,
στατρώγητα τὰ πέλαγα. Δὲ θὰ σταλθῇ ἀπὸ μένα, 140
τὶ μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιά, μήτε συντρόφους ἔχω,
ποὺ νὰ τὸν ταξιδεύουνε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.

Ὅμως μὲ γνώμῃ πρόθυμῃ θὰ τὸν καθοδηγέω,
πῶς νὰ κατέβῃ ἀπείραγος στὴν πατρικὴ του χώρα. ✕

Κι ὁ μνηστής ὁ Ἀργοφονιάς γυρίζει καὶ τῆς κρένει·

«Στεῖλ' τονε τώρα, σὺν ποὺ λές, καὶ πρόσεχε τοῦ Δία
τὴ μάνητα, κανὲ κακὸ νὰ μὴ σοῦ ἐρθῇ κατόπι.»

Αὐτὰ τῆς εἶπε, κ' ἔφυγε ὁ Ἀργοφονιάς ὁ μέγας·
καὶ πρὸς τὸ μεγαλόκαρδο Ὀδυσσέα κινάει ἡ νύφη,
σὺν ἄκουσε τὶς προσταγές τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπήσου. ✕ 150
Τὸν εἶδε καὶ καθότανε μονάχος στακρογιάλι·

δὲ στέγγωναν τὰ μάτια του ποτὲς ἀπὸ τὰ δάκρυα,

μόν' ἔλυνον οἱ μέρες του οἱ χροσές ἀπὸ τὸν πόνο
 τῆς ξενιτιάς, κ' ἡ θέαινα δὲν τοῦδινε πιά γλύκα.
 Μόνε τίς νύχτες στὴ σπηλιά μὲ τὸ στανιὸ κοιμόταν
 δίχως λαχτάρα στὴν καρδιά, κι ἄς λαχταροῦσε ἐκεῖνη.
 Καὶ στὰ κροβοράχια τοῦ γιालοῦ καθόταν καθεμέρα,
 ψυχοπονώντας ἅπανα μὲ στεναγμοὺς καὶ θρήνους,
 καὶ βλέποντας τίς θάλασσες μὲ μάτια δακρυσμένα.
 Σιμά του στάθηκε ἡ θεὰ ἡ χαριτωμένη κ' εἶπε·

«Καημένε, μὴ μοῦ κλαίγεις πιά ἐδῶ, καὶ τὴ ζωὴ σου 160
 τοῦ κάκου λυνώνεις· πρόθυμα ἐγὼ τώρα θὰ σὲ στείλω.
 Μόν' ἔλα, καὶ μακρόξυλα μὲ τὸ πελέκι κόψε,
 καὶ σάλι ἀπλόχωρο μ' αὐτὰ καλὰ σὰ συνεδέσης,
 κίσαρα σκάρωσε ἄψηλὰ ἀποσπάνωθε, καὶ τότες
 σέρονεις καὶ φεύγεις μέσα του πρὸς τὰ χνερά πελάγη.
 Ψωμί, νερὸ καὶ κόκκινο κρασί ἐγὼ θὰ σοῦ βάλω,
 νὰ μὴν πεινᾷς καὶ φορεσὲς θὰ δώσω νὰ φορέσης,
 καὶ πρύμο ἄγέρα νὰ φυσάῃ κατόπι σου θὰ στείλω,
 πὺν νὰ γυρίσῃς ἄβλαβος στὴν πατρικὴ σου χώρα,
 ἂν θέλημα εἶναι τῶν θεῶν πὺν ὀρίζουνε τὰ οὐράνια,
 ποῦναι ἀπὸ μένα ἀξιώτεροι νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράξουν.» 170

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ πολὺπαθος Δυσσέας ἀνετριχιάζει,
 καὶ φώναξέ την, κ' εἶπε τῆς μὲ λόγια φερωμένα·

«Ἄλλα στὸ νοῦ σου ἔχεις, θεά, κι ὄχι τὸ μισεμό μου,
 πὺν λὲς μὲ σάλι νὰ διαβῶ τῆς θάλασσας τὰ πλάτια
 τὰ φοβερά, πὺν οὔτε γοργὰ καράβια δὲν περνᾶνε,
 χαρούμενα ἀρμενίζοντας στὸ φύσημα τοῦ Δία.
 Μὰ ἐγὼ χωρὶς τὴ γνώμη σου δὲ θ' ἄμπαινα στὸ σάλι,
 ἂν ὄρκο δὲ δεχόσουνα μεγάλο νὰ μοῦ κάνης,
 πὺν ἄλλο ἐσὺ δὲ μελετᾷς κακὸ στὸ νοῦ σου μέσα.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ μυριόχαρη θεὰ χαμογελώντας 180
 μὲ νᾶζι τὸν ἐχάειψε, κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε·

«Μαριόλος εἶσαι μὰ τὸ ναί, καὶ κούφιο νοῦ δὲν ἔχεις,
 πὺν τέτοιο συλλογίστηκες νὰ ξεστομίσης λόγο.
 Μαρτύροι ἡ γῆς κι ὁ οὐρανὸς ὁ ἀμέτρητος ἅπάνω,
 καὶ τὰ νερά πὺν χύνονται στὸν Ἄδη ἀπὸ τὴ Στύγα,
 —τῶν θεῶν βαρὺς καὶ φοβερὸς αὐτὸς εἶν' ὄρκος πάντα,—
 πὺν ἄλλο ἐγὼ δὲ μελετῶ κακὸ στὸ νοῦ μου μέσα.
 Μόνε γιὰ σένα νοιάζουμαι, καὶ σοῦ μιλάω τὸ ἴδιο

ὅπως γιὰ μένα θᾶκανα σὰν τύχαιné μου ἀνάγκη·
γιατ' ἔχω καλοθελησιά, καὶ μὲς στὰ σωθικά μου
εἶν' ἡ καρδιά μου μαλακιά, δὲν εἶναι σιδερένια.» 190

Αὐτὰ εἶπε, καὶ ξεκίνησε ἡ μυριόχαρη ἡ θεοῦλα
μὲ βιάση, καὶ στὰ ἀχνάρια τῆς ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος.
Καὶ φτάσανε στὸ θολωτὸ τὸ σπήλιο ἀντάμα οἱ δυό τους·
κάθησ' ἐκεῖνος στὸ θρόνι πού ὁ Ἑρμῆς προτοῦ καθόταν,
κ' ἡ νύφη τοῦ παρὰθεσε λογῆς θροφές ἀπ' ὅσες
νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουνε οἱ ἀνθρώποι συνηθάνε·
ἀτὴ τῆς κάθησε ἀντικρὺ τοῦ θεῖκου Ὀδυσσέα,
κ' οἱ παρακόρες φέρανε ἀμβροσία καὶ νεχτάρι.
Καὶ τότες στὰ ἔτοιμα φαγιά τὰ χέρια τους ἀπλῶσαν. 200
Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιωτὸ καλὰ σανὲ φρανθῆκαν,
ἡ Καλυψώ, ἡ μυριόχαρη θεά, νὰ λέη ἀρχίζει·

«Γιὲ τοῦ Λαέρτη διόθρεφετε, πολύσοφε Ὀδυσσέα,
λοιπὸν ἐσὺ στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα
νὰ σύρης τώρα λαχταρεῖς; Ἔτσι ἄς γενῇ, καὶ χαίρου.
Ὅμως ὁ νοῦς σου ἂν τῷβαζε τὸ πόσα κακοπάθια
σένα φυλάει ἡ μοῖρα σου, στὸν τόπο σου ὡς νὰ φτάσης,
σ' αὐτὸ τὸ σπήλιο θᾶμνησκες ἀθάνατος νὰ γίνης.
κι ἄς εἶχες τὸ βαρὺ καημὸ τῆς ὥριας σου γυναῖκας,
πού μέρα νύχτα νὰ τῇ δῆς τόχεις πολλὴ λαχτάρα. 210
Παινιέμαι δὰ πῶς ἀπ' αὐτὴ χειρότερη δὲν εἶμαι
στην ὄψη μήτε στὸ κορμί, καὶ δὲν ταιριάζει κιόλας
θνητὲς μ' ἀθάνατες ποτές στὰ κάλλη νὰ μετριοῦνται.»

Τότε ὁ πολύβουλος Δυσσέας ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Χαριτωμένη μου θεά, μὴ μοῦ ὀργιστῆς γιὰ δαῦτο·
νοιώθω κ' ἐγὼ πῶς ταπεινὴ στάναστημα ἢ στὰ κάλλη
ἡ Πηνελόπη ἢ γνωστικιά θὰ φαίνονταν ὀμπρός σου·
αὐτὴ θνητὴ, καὶ πάντα ἐσὺ καὶ ἀπέθαντη καὶ νέα.
Ὅμως περισσία λαχταρῶ, καὶ τὸ ζητῶ ὀλοένα,
νὰ πάω στὸν τόπο, νὰ χαρῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα. 220
Κι ἂ μὲ χτυπήσῃ ὀργὴ θεοῦ στὰ μελανὰ πελάγη.
ἔχω καρδιά βασταχερή, κι ἀπομονὴ θὰ κάνω·
ἔπαθα πὺν ἔπαθα πολλὰ καὶ πόφερα ἄλλα τόσα
στὶς μάχες καὶ στὶς θάλασσες ἄς μοῦ γενῇ καὶ τοῦτο.»

Αὐτὰ εἶπε· κι ὁ ἥλιος βούιηξε, κι ἀπλώθηκε σκοτὶδι·
καὶ μπήκανε στὰπόδαθα τοῦ θολωτοῦ τοῦ σπήλιου.

κ' ἐκεῖ πλαγιάσανε μαζί καὶ κρυφαγκαλιαστῆκαν.

Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγούλα,
πῆρε ὁ Δυσσέας καὶ φόρεσε χιτῶνα καὶ γλαυῦδα,

κ' ἔβαλε φόρεμα ἡ θεὰ περιλάμπρο, μεγάλο,

230

ψιλόφαντο καὶ λιμπιστό· κατόπι ὦριό ζωνάρι
δλόχρυσο στὴ μέση της, καὶ σκέπη στὸ κεφάλι
καὶ τότες τοῦ τρανοῦ Ὀδυσσέα νοιαζόταν τὸ ταξίδι.

Πρῶτα πελέκι τοῦδωσε, καλὸ στὶς ἀπαλάμες,

τρανό, χαλκένιο, δίκοπο, ποὺ μέσα του στειλιάρι

ὦριο, ἐλατένιο τοῦχανε βασταγερὰ μπηγμένο·

κατόπι τοῦ προμήθεψε σκεπάρνι ἀκονισμένο,

καὶ πρὸς τὴν ἄκρη πῆρε τον ποῦχε ἀψηλὰ τὰ δέντρα,

κληθρες καὶ λεῦκες κ' ἔλατα ποὺ ἀγγίζανε τὰ οὐράνια,

ἀπὸ καιρὸ κατὰξερα, νᾶναι ἀλαφρὰ στὸ κῆμα.

240

Κι ἀφοῦ τὸν τόπο τοῦδειξε ποὺ βρίσκουνταν τὰ δέντρα,

γύρισε πίσω ἡ Καλυψὼ ἡ μυριόχαρη στὸ σπήλιο,

καὶ ξύλα ἐκεῖνος ἔκοβε, καὶ πρόκοβε ἡ δουλειὰ του.

Ὡς εἴκοσι ἔρριξε δεντρά, τὰ πελεκάει μ' ἄξινα,

τὰ ροκανίζει τεχνικά, τὰ σιάζει μὲ τὴ στάφνη·

καὶ μὲ τρυπάνια ποὺ ἡ θεὰ ἀπὸ τὴ σπηλιά τοῦ φέρνει,

τὰ τρυπανίζει, καὶ μαζί τάρμολογáει ἀράδα,

χτυπώντας μέσα τους γεροὺς ἀρμούς καὶ ξυλοκάρφια.

Κι ὅσο φαρδιά τὴν πατωσιά σὲ φορητὸν καράβι

πιδέξις κάνει μαραγκός, τόσο φαρδὺ τὸ σάλι

250

κι ὁ Ὀδυσσεύς τὸ σκάρωσε. Ὁρθόστησε πουντέλια

ἀπάνω σὲ πυκνόβαλτα μαντάλια ταιριασμένα·

καὶ τέλος τὰ συνέδεσε μὲ μακρουλὰ μαδέρια.

Κατάρτι μέσα στύλωσε, τὸ ἀρμάτωσε μὲ ἀντένα,

καὶ τὸ τιμόνι ταίριαξε, νὰ κυβερνᾷ τὸ σάλι,

ποὺ μὲ πλεμάτια ἀπὸ ἱτιὲς τῶφραξε πέρα ὡς πέρα,

νὰ μὴν περνοῦν τὰ κύματα· καὶ σώριασε ἀπὸ μέσα

κλαριά πολλά. Καὶ τοῦ ἔφερε σκουτιὰ ἡ θεὰ φασμένα

γὰ τὰ παννιά, καὶ τᾶφτιαξε κι αὐτὰ ὁ Δυσσέας μὲ τέχνη.

260

Κατόπι σκότες ἔδεσε, καὶ ξάρτια καὶ μαντάρια,

καὶ μὲ λοστοὺς στὴ θάλασσα κατέβασε τὸ σάλι.

Ὅλα σὲ μέρες τέσσερεις τᾶχε ἀποτελειωμένα.

Τὴν πέμτη μέρα ἀπ' τὸ νησί ἡ θεὰ τὸν προβοδοῦσε·

τὸν ἔλυνε, τὸν ἔντυσε μὲ οοῦχα μυρισμένα.

τοῦβαλε ἄσκι μαῦρο κρασί, νερό σὲ ἄσκι μεγάλο,
τοῦ γέμισε σακκὶ θροφὲς καὶ διαλεχτὰ προσφάγια,
καὶ πρύμο τοῦστείλε ἀπαλὸ κι ἀπείραγο, ποὺ ὁ μέγας
Δυσσέας ἀναγαλλιάζοντας ἀπλώνει τὰ παννιά του.

Μὲ τὸ τιμόνι τεχνικὰ κυβέροναι καθισμένος, 270
κι ὁ ὕπνος δὲν κατέβαινε στὰ μάτια του ὅσο κοίτα
τὴν Πούλια, τὸ Βοδοξευγὰ ποὺ ἄργεῖ νὰ βασιλέψη,
καὶ τὴν Ἀρκούδα,—κι ἄμαξα τὴ λέν,—ποὺ αὐτοῦ γυροῖ
καὶ τὸν Ὠρίωνα τηράει, καὶ μόνη αὐτὴ ποτιές της
στὰ πέλαγα δὲ λουίζεται· ἐκείνη τοῦπε ἡ νύφη,
νὰ τὴ φυλάῃ ἅπ' τὴ ζερβὴ μεριά σὰν ἀρμενίζη.
Ἀρμένιζε ἔτσι δεκαφτὰ μερόνυχτα ὁ Δυσσέας,
στὰ δεκοχτὼ φανήκανε τὰ ὄρη τὰ ἱσκιωμένα,
τῷ Φαιάκων, ποὺ κοντήτερα στὸ δρόμο του βρισκόνταν, 280
καὶ σὰν ἀσπίδα μὲς σταχνὰ φαντάζανε πελάγη.

Ὡς τόσο ἅπ' τοὺς Αἰθίοπες κινάει ὁ Κοσμοσεΐτης,
καὶ μακρινὰ ξανοίγει τὸν ἅπ' τῷ Σολύμων τὰ ὄρη,
καὶ στάνοιχτὰ κοιτώντας τον, θυμὸς πολὺς τὸν πιάνει
βαριοκουνάει τὴν κεφαλὴ καὶ λέει σιὸ νοῦ του μέσα·

«Γιὰ δὲς ποὺ οἱ θεοὶ βουλευτήκαν νάποφασίσουν ἄλλα
γιὰ τὸ Δυσσέα, σὰν ἔλειπα στῆς Αἰθιοπίας τὰ μέρη,
καὶ νὰ τὸς ἄξαφνα τὴ γῆς ζυγώνει τῷ Φαιάκων,
καὶ νὰ ξεφύγῃ εἶναι γραφτὸ τὸ μαῦρο τέλος τώρα
τῆς συφορᾶς ποὺ τοῦπесе. Μὰ κι ἄλλα ἀκόμα πάθια
θαρρῶ θὰ τοῦ κατέβουνε, γιὰ νὰ καλοχορτάσῃ.» 290

Λέει, καὶ μαζώνει σύγνεφα, καὶ θάλασσεσ ταράζει,
κρατώντας τὸ τρικράνι του, καὶ κάθε ἀνέμου φούρια
σηκώνει γῆς καὶ πέλαγα μὲ σύγνεφα σκεπάζει,
καὶ νύχτα περιχύνεται ἀποπάνω ἅπ' τὰ οὐράνια.
Πέφτει ὁ Σορόκος κι ὁ Νοτιάς κι ὁ δυνατὸς Πονέντης
κι ὁ αἰθερογέννητος Βοριάς ποὺ κύματα ἄγρια φέρνει.
Κοπήκανε τὰ γόνατα κ' ἡ ἀνάσα τοῦ Ὀδυσσέα,
καὶ πικραμένος ἔλεγε μὲς στὴν τρανὴ ψυχὴ του·

«Ἄλλοις μου, τὸ φτωχό· καὶ τί θὰ μοῦ συμβοῦνε ἀκόμα; 300
Φοβᾶμαι πὼς ἀλάθευτα ἡ θεὰ μοῦ τᾶλεγε ὅλα,
σὰ μοῦπε πὼς στὰ πέλαγα, πρὶ φτάσω στὴν πατρίδα,
βάσανα θᾶχω περισσά, καὶ νά, ποὺ βγαίνουν ὅλα·
ὁ Δίας μὲ τὰ σύγνεφα τὰ οὐράνια στεφανώνει,

καὶ τάραξε τὶς θάλασσαι, κ' οἱ ἄνεμοι ἀποπαντοῦθε
 φουσιμανοῦνε τώρα πῶς σωστή ἢ καταστροφὴ μου.
 Μακαρισμένοι οἱ Δαναοί, καὶ τοὺς μακαρισμένους,
 ποὺ τότε σκοτωθήκανε στὴν διάπλητη Τρωάδα,
 γιὰ χάρι τῶν Ἀτρεόπουλων. Μακάρι τέτοιο τέλος
 νὰ ἐρχότανέ μου τὸν καιρὸ ποὺ χάλκινα κοντάρια
 οἱ Τρῶες μοῦρριχταν κοντὰ στοῦ Ἀχιλλέα τὸ σῶμα.
 Θὰ μ' ἔθαφταν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ δόξα θὰ μοῦ βγάζαν·
 μὰ τώρα θάνατο φοριχτὸ νὰ πάθω εἶναι γραμμένο.»

310

Εἶπε, κι ἀπάνω του ξεσπάει θεόροτο ἓνα κῦμα,
 μὲ τέτοια φόρα, ποὺ γυρνάει τὸ σάλι καὶ τραντάζει.
 Πέφτει ὁ Δυσσέας ἄξαφνα κι αὐτὸς πέρ' ἀπ' τὸ σάλι,
 καὶ τὸ τιμόνι ξεγλιστρᾷ ἀπὸ τὰ δύο του χέρια·
 ἀπὸ τὴ μέση τσάκισε κ' ἔπεσε τὸ κατάρτι,

κι ὁ σίφουννας ὁ φοβερός ποὺ φύσα ἀποπαντοῦθε
 τοῦρριξε ἀντένα καὶ παννὶ μακριὰ μὲς στὰ πελάγη.
 Πολλήωρα τονὲ κράταγε τὸ μέγα κῦμα κάτου,
 τί τοῦ βαραΐναν τὰ σκουτιά, τῆς Καλυψῶς τὰ δῶρα.
 Καὶ σὰν ἀνέβηκε, πικρὴ τὸ στόμα του ἔφτυνε ἄρηι,
 ποὺ γύρω τοῦ περέχυνε τὴν κεφαλὴ σὰ βρύση.

320

Ὅμως τὸ σάλι δὲν ξεχνάει κι ἂν τόσο τυραννιόταν,
 μόνε ἀπ' τὸ κῦμα χούμιζε καὶ πιάστηκε ἀπὸ δαῦτο,
 καὶ κάθησε στὴ μέση του, τὸ χάρο νὰ ξεφύγη.

Κι αὐτὸ κυλιόταν ἀπ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ στὸ κῦμα ἀπάνω.
 Πῶς τὸ χινόπωρο ὁ Βοριάς τ' ἀγκάθια μὲς στοὺς κάμπον
 μαζώνει, κι ὅλα δένουνται σωρὸς τῶνα μὲ τ' ἄλλο,
 ὅμοια τὸ συνεπαίρνανε στὰ πέλαγα οἱ ἄνεμοι·
 πότε ὁ Νοτιάς τὸ πέταγε ὁ Βοριάς γιὰ νὰ τ' ἀρπάξῃ,
 πότε ὁ Σορόκος τὸ πετάει παιχνίδι τοῦ Πονέντη.

330

Κ' ἡ κόρη ἡ λευκαστράγαλη τοῦ Κάδμου Ἰνώ τὸν εἶδε,
 ἡ Λευκοθέα, ποὺ θνητῆς λαλιὰ μιλοῦσε πρῶτα,
 μὰ τώρα θεᾶς στὰ πέλαγα τιμὲς ἀπολαβαίνει·
 καὶ τὸ Δυσσέα σπλαχνίστηκε ποὺ τυραννοπλανιόταν,
 καὶ μ' ὄφιας πεταχτῆς μορφῇ κινάει ἀπὸ τὰ βάθια
 στὸ σάλι τὸ καλόδετο καθίζει καὶ τοῦ κρένει

«Τί τόσο μῖσος σοῦ κρατάει μεγάλο ὁ Κοσμοσεΐστης,
 κακόμοιρε, καὶ βάσανα περισσὰ ὅλο σοῦ σπέρνει;
 Μὰ ὅσο κι ἂ χολιάξῃ αὐτός, δὲ σ' ἀφανίζει ἑσένα.

340

Μόν' ἔλα, κάμε ὅ,τι σοῦ πῶ, γιατί χαζὸς δὲ δείχνεις.
 βγάλ' τὰ σκουτιά σου, κι ἄφησε τὸ σάλι στοὺς ἀνέμους,
 καὶ μὲ τὰ χέρια πλέοντας, πολέμησε νὰ φτάσης
 στοὺς Φαίακες, ποῦναι γραπτὸ νὰ βρῇς τὸ γλυτωμό σου.
 Ζῶσε τὰ στήθια σου μ' αὐτὸ τὰθάνατο μαγνάδι,
 καὶ τότες φόβο ἀπὸ κακὸ κι ἀπὸ χαμὸ δὲν ἔχεις.
 Ὅμως ἀπάνω στὴ στεριά τὰ χέρια σου ἄμ' ἀγγίξης,
 ξεζώσου το καὶ πέτα το στὰ μελανὰ πελάγη,
 ἀλάργα ἀπὸ τὴ γῆς πολὺ, τὴν ὄψη ἄλλου γυρνώντας.» 350

Αὐτὰ τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τοῦδωσε μαγνάδι,
 καὶ πάλε ξαναβούτηξε στὰ κύματα σὰν ὄφια,
 καὶ τὰφρισμένα τὰ νερὰ τὴ σκέπασαν ἀμέσως.
 Ὡς τόσο ὁ πολυβάσανος Δυσσέας συλλογιέται,
 καὶ λέει μὲ στεναγμὸ βαθὺ μὲς στὸν τρανὸ τὸ νοῦ του·
 «Ἄλλοις, κι ἀνίσως πάλε θεὸς παγίδα μοῦ σκαρώνει,
 καὶ νὰ μὲ πείση πολεμάει τὸ σάλι μου νάφήσω·
 μὰ δὲ θὰ τὸν ἀκούσω ἐγώ· τί μὲ τὰ μάτια μου εἶδα
 μακριὰ τὴ γῆς ποὺ μοῦλεγε πὼς θάβρω καταφύγιο.
 Αὐτὸ θὰ κάμω, ποὺ θαρρῶ καλύτερό 'ναι ἀπ' ὅλα. 360

Ὅσο τὰ ξύλα αὐτὰ μαζί δεμένα συγκρατιοῦνται,
 θὰ μείνω ἐδῶ καὶ θὰ βαστῶ μ' ἀπομονή στὰ πάθια·
 μὰ τᾶγρια ἂν πέσουν κύματα καὶ τὸ σκαρὶ μοῦ σπάσουν,
 τότες κολύμπι, κι ἄλλο πιὰ καλύτερο δὲ βρίσκω.»

Αὐτὰ καθὼς ἀνάδευε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ του,
 μεγάλο κῦμα σήκωσεν ὁ σείστης ὁ Ποσειδῶνας,
 φριχτὸ κι ἀψηλοθόλωτο, ποὺ ἀπάνω του ξεσπάνει.
 Καὶ καθὼς σίφουνas σωρὸ ξεράχερα τινάζει
 καὶ τὰ σκορπαίει ἐδῶ κ' ἐκεῖ, παρόμοια σκορπιστῆκαν
 καὶ τὰ δοκάρια τοῦ σκαριοῦ· καὶ τότες ὁ Ὀδυσσεάς 370
 σὲ ξύλο καθαλλίκεψε σὰν ποὺ ἄλογο ἀνεβαίνουν,
 καὶ τὰ σκουτιά ξεγδύθηκε, τῆς Καλυψῶς τὰ δῶρα.
 Εὐτὺς γύρω στὰ στήθη του ζώνεται τὸ μαγνάδι,
 καὶ μπρουμυτώντας στὰ νερὰ τὰ χέρια του τεντώνει
 νὰ κολυμπήσῃ· κι ὁ τρανὸς τὸν εἶδε ὁ Κοσμοσείστης,
 καὶ σείνοντας τὴν κεφαλὴ στὸ νοῦ του μέσα κρένει·

«Τώρα ποὺ τόσα τράβηξες, ἄμε στὰ πέλαα γύρνα,
 ὥσπου μ' ἀνθρώπους διόθρεφτους νὰ σμίξης. Μὰ δὲ θάχῃς
 θαρρῶ παράπονο πιὰ ἐσὺ πὼς συφορὲς δὲ σοῦρθαν.»

Καὶ τὰ λαμπρότριχ' ἄλογα μαστίγωσε, καὶ φτάνει 380
ὥς τις Αἰγές, πού τῷριο του βρισκότανε παλάτι.

Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ κόρη, βρῆκε.
Φράζει ἄξαφνα καὶ σταματάει κάθε ἄλλου ἀνέμου δρόμο,
καὶ τοὺς προστάζει νὰ σταθοῦν καὶ νὰ συχάσουν ὅλοι.
Καὶ σήκωσε γοργὸ Βοριά νὰ σπάσῃ ὀμπρὸς τὸ κῆμα,
ὥσπου νάρθῃ στοὺς Φαίακες, πού τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε,
ξεφεύγοντας τὸ θάνατο ὁ θεόμορφος Δυσσέας.

Ἐκεῖ θαλασσοπάλευε δυὸ νύχτες καὶ δυὸ μέρες,
κι ἀνέπαυα καταστροφή προμάντευε ἡ ψυχὴ του.
Μὰ ἡ ὥρια Αὐγὴ σὰν ἔφερε τὸ φῶς τῆς τρίτης μέρας. 390
ἔπεσε τότες ὁ Βοριάς κι ἀπλώθηκε γαλήνη·
καὶ ρίχνοντας καλὴ ματιὰ βλέπει τὴ γῆς κοντὰ του,
καθὼς τὸν ἀνασῆκωνε θεόρατο ἓνα κῆμα.

Κι ὅπως στὰ τέκνα φαίνεται γλυκεῖα ἡ ζωὴ γονιοῦ τους,
πού ἀρρώστια μακρινὴ τὸν τρώει πολὺν καιρὸ στὴν κλίνη,
καὶ πού σκληρὰ τὸν τυραννεῖ μὲ πόνους κακὴ μοῖρα,
μὰ οἱ θεοὶ ἀπ' τὰ βάσανα τὸν ἀκριβό τους σώνουν,
ἔτσι γλυκεῖα φαινότανε τῆς γῆς ἡ πρασινάδα
στὸν Ὀδυσσεά· καὶ πᾶσχιζε ὀλοένα κολυμπώντας
νὰ στήσῃ πόδι ἀπὰς στὴ γῆς. Καὶ πιὸ κοντὰ σὰν εἶταν, 400
ὅσο νὰ φτάσῃ φωνητό, τότε ἄκουγε τὸ χτύπο
τῆς θάλασσας πού δέρνουνταν στὰ βράχια καταπάνω·
γιατὶ βογκοῦσε στίς στεριές τὸ γιγαντένιο κῆμα,
ξεσπᾶνοντας τρομαχτικὰ κι ἀφροὺς παντοῦ σκορπώντας·
τὶ μήτε ἀράγματα εἶχε ἐκεῖ, μήτε λιμιῶνες εἶχε,
μόνε ἀκρωτήρια δοντωτά, καὶ βράχους καὶ λιθάρια.
Καὶ τοῦ Ὀδυσσεά κόπηκαν τὰ γόνατα κ' ἡ ἀνάσα,
καὶ πικραμμένος ἔλεγε μὲς στὸν ἀντρίκιο νοῦ του·

«Ἄλλοις μου, τώρα πού τὴ γῆς νὰ δῶ βουλήθῃ ὁ Δίας
ἀνόλπιστα, καὶ πού ἔφτασα νὰ σκίσω τόσα βάθια,
νὰ μὴν τυχαίνει πέραςμα ἀπ' τὴ θάλασσα γιὰ νᾶβγω, 410
μόνε ὅλο βράχια κοφτερά, καὶ γύρω τους τὸ κῆμα
βροντάει, καὶ πέτρα γλιστερὴ ἀποπάνωθε ὀρθοστέκει·
βαθιά καὶ τὰ νερὰ κοντά, καὶ πάτημα δὲ βρίσκω,
γιὰ νὰ σταθῶ κι ἀπὸ κακὴ νὰ ξεγλυτώσω μοῖρα.
Κι ἂν κάνω νᾶβγω, φοβερὸ μπορεῖ νὰ μούρθῃ κῆμα.
καὶ νὰ μὲ ρίξῃ σύκορρο στὰ κοφτερὰ λιθάρια.

καὶ πάει τοῦ καίκου ὁ ἀγώνας μου. Μὰ ἂν πάλε κολυμπήσω
 παρέκει τὸ γιालὸ γιालό, τάχα νὰ βρῶ κρυμμένες
 ἀπόμερες ἀκρογιαλιές καὶ θαλασσένιους κόρφους,
 ποιός ξέρει ἃ δὲ μ' ἀρπάζουνε καὶ πάλε ἀνεμοζάλες, 420
 ἢ ἃ δὲ μοῦ στείλῃ φοβερὸ θεριὸ θεὸς κανένας,
 ἀπ' ὅσα θρέφει στὰ βαθιὰ ἡ ξακουστὴ Ἀμφιτρίτη·
 τί ξέρω πὼς μ' ἀντιπαθάει τῆς γῆς ὁ μέγας σείστηκες.»

Αὐτὰ καθὼς ἀνάδευε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ του,
 κῦμα τρανὸ τὸν πέταξε στὸ πετρωτὸ ἀκρογιάλι.
 καὶ θὰ γδερνόνταν, κι ὅλα του τὰ κόκκαλα θὰ σπάναν,
 ἃ δὲν τοῦ φώτιζε τὸ νοῦ ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.
 Μὲ τὰ δυὸ χέρια ἀδράχνοντας τὴν πέτρα, ἐκεῖ κρατιόταν,
 καὶ βόγκαε ὥσπου πέρασε τὸ φοβερὸ τὸ κῦμα.
 Ἔτσι τὸ ξέφυγε, μὰ αὐτὸ κυλώντας ξαναπίσω, 430
 τονὲ χτυπάει, καὶ πιὸ μακριὰ στὰ πέλαα τὸν τινάζει.
 Πὼς μέσ' ἀπ' τὸ θαλάμι του χταπόδι σὰν τραδιέται,
 πολλὰ πετράδια στὰ βυζιά τῶν πλοκαμιῶν κολᾶνε,
 ἔτσι ἔμειναν τὰ γδάσματα στὶς πέτρες κολλημένα
 ἀπὸ τάντρίκια χέρια του· καὶ τονὲ σκέπασε ὅλο
 τὸ μέγα κῦμα. Κ' ἐκειδᾶ, πρὶ νῆρθη τὸ γραφτό του,
 θάφανιζότανε μεμιάς ὁ δόλιος Ὀδυσσεάς,
 ἃ δὲν τὸν καθοδήγευε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.
 Μὲς ἀπὸ κῦμα ποῦ μὲ βουὴ πρὸς τὴ στεριά κυλιούνταν
 προβάλλοντας, κολύμπαιε μπρός, τὴ γῆς κοιτώντας, ἴσως 440
 καὶ βρῇ ἀκρογιάλι ἀπόμερο καὶ κόρφο θαλασσένιο.
 Μὰ σὲ ὥριον στόμα ποταμοῦ σὰν ἦρθε κολυμπώντας,
 λαμπρὸς ἐκεῖ τοῦ φάνηκε κι ἀπάνεμος ὁ τόπος,
 μὲ δίχως πέτρες. Τῶνοιωσε τὸ ρέμα ποῦ κυλοῦσε,
 κι ἀμέσως προσευκλήθηκε μὲς στὴν ψυχὴ του κ' εἶπε·

«Ἀκου με, βασιλιά καλέ, καὶ παρακαλεστέ μου,
 ὅποιος κι ἂν εἴσαι σοῦ ἔρχομαι καὶ σοῦ προσπέφτω ἐσένα
 ἀπ' τὶς φοβέρες φεύγοντας τοῦ Ποσειδῶνα πέρα.
 Ὡς κ' οἱ ἀθάνατοι οἱ θεοὶ μὲ σεβασμὸ τιμοῦνε
 τὸν ἄντρα ποῦ πλανήθηκε καὶ ποῦρχειται ὀμπροστά τους·
 ἔτσι κ' ἐγὼ στὸ γόνα σου προσπέφτω ἀποσταμένος.
 Σπλαγνίσου με, καὶ ἱκέτης σου παινιέμαι, βασιλιά μου.» 450

Κι αὐτὸς τὸ ρέμα κόβει εὐτὺς, καὶ σταματάει τὸ κῦμα,

κι ἀπλώνει ὀμπρός του σιγαλιά, καὶ τονὲ σώζει στὸ ἔβγα
τοῦ ποταμοῦ· καὶ λύγισε ὁ Δυσσέας τὰ γόνατά του,
καὶ τάντρειωμένα χέρια του, κομμένος ἀπ' τὸ κῦμα.
Εἶχε πρησμένο τὸ κορμί, κι ἀνάβουζαν οἱ ἄρμες
στὸ στόμα, στὰ ρουθούνια του· χωρὶς μιλιὰ κι ἀνάσα
καὶ ναρκωμένος κοίτονταν ἀπ' τὸν πολὺ τὸν κόπο.
Μὰ πάλε σὰν ξανάσανε καὶ συμμαζώχτη ὁ νοῦς του,
ξέλυσε ἀμέσως τῆς θεᾶς τὸ μαγικὸ μαγνάδι,
καὶ μέσα στὰ ρομυρὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ τὰφῆκε.

469

Κῦμα μεγάλο τῷσυρε στῆς θάλασσας τὸ ρέμα,
κ' ἡ θεὰ Ἰνὼ τὸ δέχτηκε γοργὰ στὰ δυὸ της χέρια·
τότες αὐτὸς ἀφήνει πιά τὸν ποταμό, καὶ πέφτει
πάνω στὰ βοῦρλα, καὶ φιλάει τῇ γῆς τὴν καρποδότρα,
καὶ μὲ βαρειά ἔλεγε ψυχὴ μὲς στὸν ἀντρίκιο νοῦ του·

» Ἄλλοις μου, τί θὰ παθῶ ἐδῶ, καὶ ποῦ θὰ καταντήσω;

Τῇ νύχτα τὴν ἀνήσυχη στὸν ποταμὸ ἂν περάσω,
ἢ κακὴ πάχνη κ' ἡ ψιλὴ δροσιὰ μπορεῖ νὰ σβύσουν
ὀλότελα τὸ πνέμα μου τὰχνὸ καὶ θολωμένο,
τί ἀγέρι τὴν αὐγὴ ψυχρὸ φυσάει ἀπ' τὸ ποτάμι.

Στῇ ράχῃ πάλε ἂν ἀνεβῶ, καὶ στοῦ δασιοῦ τοὺς ἴσκιους, 470
καὶ μέσα στὰ πυκνὰ δεντριά ἂν πλαγιάσω, νὰ ξεκάμω
τὸ σύγκροτο καὶ τὴν κούραση, κ' ὕπνος γλυκὸς μὲ πάρη,
θεριὰ φοβᾶμαι μὴ μὲ βροῦν καὶ θῖμα τους μὲ κάμουν·

Καὶ αὐτὸ νὰ κάνῃ φάνηκε στὸ νοῦ του πιὸ συμφέρον·
σὲ δάσο γυροθώρητο ποὺ ἤυρε σιμὰ στὸ ρέμα,
μπῆκε καὶ χώθηκε σὲ δυὸ χαμόδεντρο' ἀποκάτω,
ποὺ ἀπὸ μιὰ ρίζα βγαίνανε· ἐλιά ἔτανε κι ἀργίλι.

Μήτ' οἱ ἀνέμοι οἱ σύννεφοι ἐκεῖ πέρα ἀγριοφυσοῦσαν,
μήτε τοῦ ἡλίου οἱ φωτερὲς ἀχτίδες κατεβαῖναν,
μήτε βροχὴ τὰ πέφταγε· τόσο πυκνὰ πλεγμένα

480

τῶνα μὲ τᾶλλο βρῖσκουνταν· ἐκεῖ ὁ Δυσσέας τραβήχτη,
καὶ μὲ τὰ χέρια στοίβαξε μεμιάς μεγάλη στρώση·
γιατ' εἶχε φύλλα περισσὰ τριγύρω σκορπισμένα,
ποὺ σῶνανε καὶ δυὸ καὶ τρεῖς νομάτους νὰ σκεπάσουν,
μὰ καὶ χειμώνας νᾶτανε μὲ κοῦο σὰ φαρμάκι.
Τὰ εἶδε ὁ ἄντρας ὁ πολύπαθος, καὶ χάρηκε ἡ ψυχὴ του,
καὶ πλάγιασε στῇ μέσῃ τους, κ' ἔρριξε φύλλα πλῆθος
ἄπάνω του. Σὰν ποὺ δαυλὸ στῇ μαύρῃ στάχτῃ κρύβεις,

μὲς σ' ἔξοχῇ παράμερη, πού λείπουνε γειτόνοι,
καὶ σῶξεις σπόρο τῆς φωτιᾶς, μὴν ἂπ' ἀλλοῦθε ἀνάψης, 490
ἔτσι ὁ Δυσσέας σκεπάστηκε μὲ φύλλα κ' ἡ Παλλάδα
ὑπνο σὰ μάτια τοῦσταξε γιὰ νὰ τὸν ἀλαφρώσῃ
ἂπ' τῇ βαρεῖᾳ τὴν κούραση, τὰ βλέφαρά του κλειόντας.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ζ.

Ἐκεῖ ὁ πολυβασάνιστος, ὁ μέγας Ὀδυσσεάς
κοιμόταν ἂπὸ κούραση κι ἀγρύπνια ἀφανισμένος.
Κ' ἡ Ἀθηνᾶ ξεκίνησε στὴ χώρα τῷ Φαιάκων,
πού πρῶτα στὴν ἀπλόχωρη Ὑπέρεια κατοικοῦσαν,
παράδιπλα στοὺς Κύκλωπες, ἀνθρώπους ἀλαζόνες,
πού ὄντας περίσσια δυνατοὶ πολλὰ κακὰ τοὺς φτιάναν.
Κι ὁ θεόμορφος Ναυσίθοος τοὺς πῆρε στὴ Σκερία,
κι ἀπὸ ἄντρες σιταρόθρεφτους μακριὰ συμμαζώξέ τους,
σὲ πόλῃ τοὺς τοιχόκλεισε, τοὺς ἔχτισ' ἐκεῖ σπίτια, 10
τοὺς ἔσθησε ναοὺς θεῶν, καὶ μοίρασε τὴ γῆς τους.
Καὶ σὰν τὸν πῆρε ὁ θάνατος στὸν Ἄδῃ, τότε ὁ Ἀλκίνοος
βασίλεψε, πού ἡ γνώμη του θεοκατέβαστη εἶταν.
Σ' ἐκείνου ἦρθε τὰ μέγαρα ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀντρόψυχου Ὀδυσσέα μελετώντας.
Καὶ μπῆκε μὲς στὸ θάλαμο τὸ λαμπροδουλεμένο,
πού κόρη μὲ ὄψῃ κι ὁμορφιὰ θεόμοιαστη κοιμόταν,
ἡ Ναυσικά, τοῦ ἀντρόψυχου τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα.
Σιμὰ ἔτανε δυὸ κοπελιὲς χαριτοστολισμένες,
σὰ πλάγια θύρας σφανταχτῆς μὲ τὰ κλεισμένα φύλλα.
Σὰν ἀγεράκι χύθηκε στὴν κλίνη τῆς παρθένας, 20
καὶ στάθηκε ἀποπάνω της καὶ μίλησέ της κ' εἶπε,
τῆς θυγατέρας μοιάζοντας τοῦ θαλασσακουσμένου
τοῦ Δύμαντα, πού ὁμήλικη τὴν εἶχε κι ἀκριβὴ της.
Μ' αὐτῆς τὴν ὄψῃ μίλησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.

Ἐὐκνή μαθές, ὦ Ναυσικά, σὲ γέννησε ἡ μαννοῦλα,
καὶ κάθονται ἀσυνγύριστα τὰ λαμπερά σου ροῦχα.
Μὰ ἀγγίζει ὁ γάμος, πού ὁμορφα κ' ἐσὺ νὰ βάλῃς πρέπει,
νὰ δώσης γιὰ νὰ βάλουνε κ' ἐκεῖνοι πού σὲ πάρχουν.
Αὐτὰ δὰ φέρνουν ὄνομα καλὸ στὸν κόσμον μέσα,
πού κι ὁ γονιὸς τὰ χαίρεται κ' ἡ βλογημένη ἡ μάννα. 30

Μόν' πᾶμε πιά νά πλύνουμε ἡ αὐγή καθὼς χαράξῃ.
 Θᾶρθω κ' ἐγὼ νά δώσω σου βοήθεια, νά προφτάξῃς
 νά τοιμαστῇς, γιατί πολὺ δὲ μνήσκεις πιά παρθένα,
 παρ' ἀπὸ τώρα οἱ διαλεχτοὶ τῆς χώρας τῷ Φαίακων
 γυρεύουνέ σε, πού κ' ἐσὺ μ' αὐτοὺς μαζί μετρίεσαι.
 Μόνε ἔλα, βάλ' τὸ δοξαστὸ γονιό σου τὴν αὐγοῦλα,
 τὰ ζὰ νά παραγγείλῃ αὐτός, κι ἁμάξι πού νά πάρῃ
 τίς ζῶνες τὰ φορέματα, καὶ τὰ λαμπρὰ τὰ χράμια.
 Κάλλιο κ' ἐσὺ μ' αὐτὰ νά πᾶς, παρὰ νά περπατήξῃς,
 τί βρίσκονται τὰ πλυσταριά πολὺ μικριά ἀπ' τὴ χώρα.» 40

Αὐτὰ σὰν εἶπε, μίσεψε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα
 στὸν Ὀλυμπο, πού τῶν θεῶν εἶναι καθέδρα στέρια,
 τί μήτε ἀνέμοι τῇ φυσοῦν, μήτε βροχὴ τῇ δέριεῖ,
 καὶ μήτε χιόνι ἀγγίζει την, παρὰ καθάριο ἄγέρι
 ἀπλώνεται ἀσυννέφιαστο, καὶ φῶς λευκὸ τῇ λούζει
 κεῖ μέσα αἰῶνια χαίρουνται οἱ ἄθάνατοι. Ἐκεῖ πῆγε
 τῆς κόρης σάνε μίλησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.

Κ' ἦρθε ἡ Αὐγὴ ἡ καλόθρονη καὶ σήκωσ' ἀπ' τὴν κλίνη
 τῇ λαμπροφόρα Ναυσικά, πού τ'ὄνειρο θυμόταν,
 καὶ θάμαζε. Καὶ κίνησε μὲς στὰ παλάτια ἀμέσως
 νά τὸ μνηΐση τοῦ ἀκριβοῦ γονιοῦ της καὶ τῆς μάννας. 50
 Βρῆκε τὴ μάννα στὴ γωνιά σιμὰ στὶς παρακόρες,
 κ' ἔκλωθε νῆμα πορφυρὶ τὸν κύρη εἶδε παρόξω,
 στοὺς βασιλέους σὰν πῆγαινε τοὺς δοξαστούς, πού κάναν
 βουλή, καὶ τὸν καλοῦσανε οἱ Φαίακες οἱ λεβέντες.
 Καὶ στάθηκε στὸν ἀκριβὸ γονιὸ κοντὰ καὶ τοῦτε·

«Καλέ μου κύρη, ἐν' ἀψηλὸ δὲ θὰ μοῦ βρῇς ἁμάξι
 μ' ὅμορφες ρόδες, τὰ λαμπρὰ φορέματα νά πάρω,
 πού λερωμένα κοίτουνται, στὸ ρέμα νά τὰ πλύνω;
 Ἐσένα τοῦ ἴδιου πρέπει σου, σὰν πρῶτος τῶν μεγάλων, 60
 μὲς στὶς βουλὲς νά κάθῃσαι μὲ ροῦχα ὀλοκαθάρια.
 Ἐχεις καὶ πέντε καλογιούς μαζί σου στὸ παλάτι,
 δυὸ παντρεμένους, κι ἄλλους τρεῖς, τῆς ὥρας παληκάρια,
 πού πάντα θένε νιόπλυτα γιὰ τοὺς χοροὺς πού πᾶνε,
 ἐγὼ ὅλα αὐτὰ τὰ νοιάζομαι καὶ τὰ γυρνῶ στὸ νοῦ μου.»

Εἶπε τοῦ κύρη· ντράπηκε νά ξεστομίση λόγο
 γιὰ γλυκὸ γάμο· ὅμως αὐτὸς τῇ νοιώθει καὶ τῆς κρένει
 «Καὶ τὰ μουλάρια μου ἔπαρε, κι ὅ,τι ἄλλο θές, παιδί μου,

καὶ σύρε· ἀμάξι οἱ παραγιοὶ θὰ σοῦ ἀρματώσουν τώρα,
μ' ὁμορφες ρόδες, ἄψηλό, καὶ μὲ κασόνι ἀπάνω.» 70

Αὐτὰ σὰν εἶπε, πρόσταξε τοὺς παραγιοὺς, ποὺ ἀκοῦσαν,
κι ἀμάξι τοῦ ἀρματώσανε μὲ τὶς καλὲς τὶς ρόδες,
καὶ τὰ μουλάρια στὸ ζυγὸ τὰ βάλανε καὶ ζέψαν.
Φέρνει ἀπομέσα ἡ κορασιὰ τὰστραφτερά τὰ ροῦχα,
κι ἀπὰς στὸ καλοτόρνεντο τὰμάξι τὰ φορτώνει·
τῆς βάζει ἡ μάννα λιμπιστὸ φαγὶ μὲς σὲ κανίστρι,
λογῆς λιγούδια, καὶ κρασί μέσα σ' ἄσκι τραγῆσο.
Τότες ἡ κόρη ἀνέβηκε στάμαξι, κ' ἡ μαννοῦλα
ὥς καὶ ροῖ τῆς ἔδωσε χρυσό, γεμάτο λάδι,
μὲ τὶς κοπέλλες τῆς μαζὶ νᾶλείψη τὸ κορμὶ τῆς. 80
Καὶ παίρνει τὸ μαστίγι αὐτὴ καὶ τὸ λουριὰ τὰ ὠραῖα,
δίνει βιτσιὰ τῶν μουλαραίων, καὶ ξεκινοῦν μὲ κρότο,
κι ὅλο τραβᾶνε φέρονοντας τὰ ροῦχα καὶ τὴν κόρη,
ὄχι μονάχη· οἱ κοπελλιὲς περπάταγαν κατόπι.

Καὶ φτάσανε στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα τὸ πανώριο,
βρῆκαν ἀστεῖρεута νερὰ γιὰ πλύση, ποὺ ἀναβρύζαν
λαμπρά, καὶ ποὺ τὰ πιὸ λερὰ σκουτιά θὰ καθαρίζαν·
καὶ τὰ μουλάρια ξέζεψαν καὶ ξέλυσαν ἐκεῖνες
σιμὰ στὸ χόχλιο ποταμό, νὰ βόσκουν καὶ νὰ τρῶνε
τὴν ἀγριάδα τὴ γλυκειά. Σηκῶσαν ἀπ' τὰμάξι 90
τὰ ροῦχα, καὶ βουτώντας τα μὲς στὰ νερὰ τὰ σκοῦρα,
γοργὰ καὶ μὲ συνερισιὰ στοὺς λάγκους τὰ πατοῦσαν.
Καὶ σὰν τὰ πλῦναν κ' ἔβγαλαν κάθε λερὸ σημάδι,
πῆγαν ἀράδα τᾶπλωσαν ἀπάνω στάκρογιαλί,
κεῖ ποὺ τὶς πέτρες λεύκαινε πὰς στὴ στεριά τὸ κῦμα.
Καὶ σάνε λούστηκαν κι αὐτὲς κι ἀλείφτηκαν μὲ λάδι,
καθῆσανε καὶ γεύτηκαν στοῦ ποταμοῦ τοὺς ὄχτους,
μὲς στὴ λιακάδα ἀφήνοντας τὰ ροῦχα νὰ στεγνώσουν.
Καὶ σὰ χαρήκανε θροφή, κι αὐτὴ κ' οἱ παρακόρες,
βγάλαν τὶς μπόλιες κ' ἔπαιξαν τὴ σφαῖρα ἀνάμεσό τους. 100
Κ' ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικὰ τοὺς νλυκοτραγουδοῦσε.
Πῶς ἡ σαῖττεῦτρα ἡ Ἄρτεμη, σὶς ράχες ροβολώντας
τοῦ θεόρατου Ταύγετου, ἢ στοῦ Ἐρύμανθου τὰ ὄρη,
βρίσκει χαρὰ σ' ἀγριόχοιρους καὶ στὰ γοργὰ τὰ λάφια,
κ' οἱ νύφες τῶν δειντρότοπων, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
μαζὶ τῆς παίζουν, κ' ἡ Λητώ τηράει κι ἀναγαλλιάζει,

ὥς τόσο ἐκείνη πιὸ ἀψηλὰ κρατάει τὴν ὄψη ἀπ' ὅλες,
 πού γλήγορα ξανοίγεις τὴν, ἂν κι ὅλες ὥριες εἶναι
 ἔτσι καὶ τώρα σφάνταζε ἡ παρθένα μὲς στὶς ἄλλες.

Τὴν ὥρα ὅμως πού θέλοντας στοὶ σπῖτι νὰ γυρίση, 110
 ξανάξεψε, καὶ δίπλωσε τὰ λαμπερὰ σκουτιὰ τῆς,
 ἄλλο στοὶ νοῦ τῆς ἔβαλε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
 πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς νὰ σηκωθῇ, νὰ δῇ τὴν ὥρια κόρη,
 καὶ νὰ τὸν προβοδῶση αὐτὴ στὴ χώρα τῶ Φαιάκων.
 Σφαῖρα σὲ μιὰ τῆς κοπελλιά πετάει ἡ βασιλοπούλα,
 μὰ ἀστόχησε, καὶ στοὶ βαθὺ τὴν ἔριξε ποτάμι.
 Φωνὴ τότε ὅλες σέρνουνε, ξυπνάει ὁ Ὀδυσσεὺς,
 μισοσηκώνεται, κι αὐτὰ στοὶ νοῦ του διαλογιέται·

« Ἄλλοις μου, καὶ σὲ τί λογῆς ἀνθρώπων νὰ ἦρθα χώρα;
 νᾶναι ἄραγες ἀσύστατοι κι ἀδικοπράχτες κι ἄγριοι, 120
 ἢ νᾶχουνε φιλοξενιά καὶ θεοφοβία στοὶ νοῦ τους;
 Σὰν κοριτσιῶν ψιλὴ φωνὴ σταυτιά μου νὰ βουίξῃ,
 σὰ νύφες, πού ἔχουν κατοικιὰ ψηλὰ στὰ κορφοβούνια,
 καὶ στὶς πηγὲς τῶν ποταμῶν καὶ στὰ χλωρὰ λιβάδια.
 Ἦ νᾶμαι μέσα σὲ θνητοὺς πού ἀνθρώπινα λαλοῦνε;
 Ἦς πάω μονάχος μου νὰ δῶ καὶ νὰ καλοξετάσω. »

Καὶ βγῆκε ἀπ' τὰ χαμόδεντρα ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεὺς,
 κι ἀπὸ τὸ δάσο τὸ πηχτὸ μὲ τὴ βαρειὰ του χέρα
 κόβει πολύφυλλο κλωνὶ τὴ γύμνια του νὰ κρύψῃ. 130
 Καὶ σὰ λιοντάρι χούμιξε βουνόθρεφτο, πού ξέρει
 τὴ δύναμή του, πού βροχὴ κι ἀνέμους δὲ φοβάται,
 μόνο μὲ μάτια φλογερὰ βόδια κι ἄρνια ζυγώνει,
 ἢ τὰγριολάφια κυνηγáει· γιὰ καὶ σὲ στέρια μάντρα
 ἢ πεῖνα του θὰ τῷσπρωχνε τὰ πρόβατα νάρπαξῃ·
 ἔτσι στὶς ὠριοπλέξουσες κοπέλλες ὁ Ὀδυσσεὺς
 ἐρχόταν, ἂν κι δλόγυμνος, τὶ ἀνάγκη τὸν τραβοῦσε.
 Σκιάζονται αὐτὲς στὴν ὄψη του τὴ θαλασσοδαρμένη,
 καὶ λαφιασμένες στοῦ γυαλοῦ σκορπιένται τὶς ἀκροῦλες·
 μονάχα ἡ κόρη ἀπόμεινε τοῦ Ἀλκίνου, τὶ σιὰ στήθια
 θάρρος τῆς ἔβαλ' ἡ θεὰ, καὶ πῆρε τῆς τὸ φόβο. 140
 Ἄγνάντια στάθῃ ἀσάλευτῃ· κ' ἐκεῖνος διαλογιόταν,
 νὰγγίξῃ τῆς τὰ γόνατα τῆς νέας καὶ νὰ προσπέσῃ,
 γιὰ ἀπὸ μακρόθε μὲ γλυκὰ νὰ τὴ ρωτήξῃ λόγια
 ποῦ πέφτει ἡ χώρα, καὶ σκουτιὰ σινάμα νὰ γυρέψῃ.

Καὶ συφερώτερό ἐκρινε νὰ τὴν παρακαλέσῃ
ἀπομακρόθε στέκοντας μὲ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια,
μὴν πειραχτῇ ἂν τῆς ἄγγιζε τὰ γόνата ὁ Δυσσέας.
Κι ἀμέσως στοχαζούμενα γλυκομιλώντας κρένει·

«Προσπέφτω σου, ὦ βασίλισσα, θνητὴ γιὰ ἀθάνατη εἶσαι·
ἂν εἶσαι ἀπ' τὶς ἀθάνατες ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια, 150
παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη, τοῦ μέγα Δία τὴν κόρη,
στὴν ὄψῃ καὶ στ' ἀνάστημα καὶ στὴ μορφὴ σὲ κρίνω·
ἂν εἶσαι πάλε ἀπλὴ θνητὴ, τοῦ κόσμου κατοικήτρα,
καλότυχοι, κι ὁ κύρης σου κ' ἡ βλογημένη ἡ μάννα,
καλότυχα τὰ δέξομαι σου, ποὺ πάντα στὴν ψυχὴ τους
περίσσιας γίνεσαι ἀφορμὴ χαρᾶς, καὶ καμαρώνουν
τέτοιο βλαστάρι σὰ θωροῦν μὲς στοὺς χοροὺς νὰ μπαίνῃ.

Μὰ ἀκόμα πιὸ καλότυχος ἀπ' ὅλους εἶν' ἐκεῖνος,
ποὺ βγῇ στὰ δῶρα νικητῆς, καὶ ταίρι του σὲ πάρῃ.
Τὶ σὰν κ' ἐσένα ἄλλο θνητὸ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν, 160
ἄντρα ἢ γυναῖκα· θαυμασμὸς μὲ πιάνει σὰν θωρῶ σε.
Τέτοια στὴ Δῆλο, στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλωνα τὸ πλάγι,
νιοβλάσταρῃ εἶδα φοινικιά κάποτε νὰ φουντώνῃ·
τὶ κι ἀποκεῖθε πέρασας μὲ λαὸ πολὺ μαζί μου,
παίρνοντας δρόμο ποὺ εἵτανε γραφτὸ νὰ μὲ παθιάσῃ.
Καὶ καθὼς τότες σάστισα τὴ φοινικιά σὰν εἶδα,
τὶ τέτοιο ἀπὸ τὴ γῆς δεντρὶ ποτὲς δὲ βλάστησε ἄλλο,
τώρα μ' ἐσένα, ὦ κορασιά, θαμᾶζω καὶ σασιῖζω,
κι ὅσο ἂν πονῶ, τὰ γόνата φοβᾶμαι νὰ σοῦ ἄγγιζω.

Εἴκοσι μέρες ὥς τὰ χτὲς στὰ μαῦρα εἴμουν πελάγι, 170
ποὺ ἀνέμοι καὶ ἄγρια κύματα μὲ σέρναν ὀλοένα
ἀπ' τὸ νησὶ τῆς Ὠγυγίας· κ' ἐδῶ μὲ ρίχνει ἡ μοῖρα
νὰ πάθω κι ἄλλα· τὶ θαρρῶ δὲν ἔπαψαν ἀκόμα,
μόνε οἱ θεοὶ κι ἄλλες πολλὲς φουρτοῦνες μοῦ τοιμάζουν.
Σπλαχνίσου με, ὦ βασίλισσα, ποὺ ἐσένα πρώτη βλέπω,
κατόπι μύρια βάσανα, κι ἄλλο ἀνθρώπο κανένα
ἀπ' ὅσους κατοικοῦν αὐτὸν τὸν τόπο δὲ γνωρίζω.

Τὴ χώρα δεῖξε μου, καὶ δὸς κουρέλι νὰ φορέσω,
ἂν ἔχῃς ρουχοτύλιγμα μαζί σου ἐδῶ φερόμενο.
Κ' ἐσένα οἱ θεοὶ νὰ δώσουνε ὅ,τι ζητάει ἡ ψυχὴ σου, 180
ἄντρα καὶ σπίτι καὶ καλὴ καρδιά ἀναμεταξύ σας,
ποὺ ἄλλο στὴ γῆς καλύτερο καὶ πιὸ λαμπρὸ δὲν εἶναι.

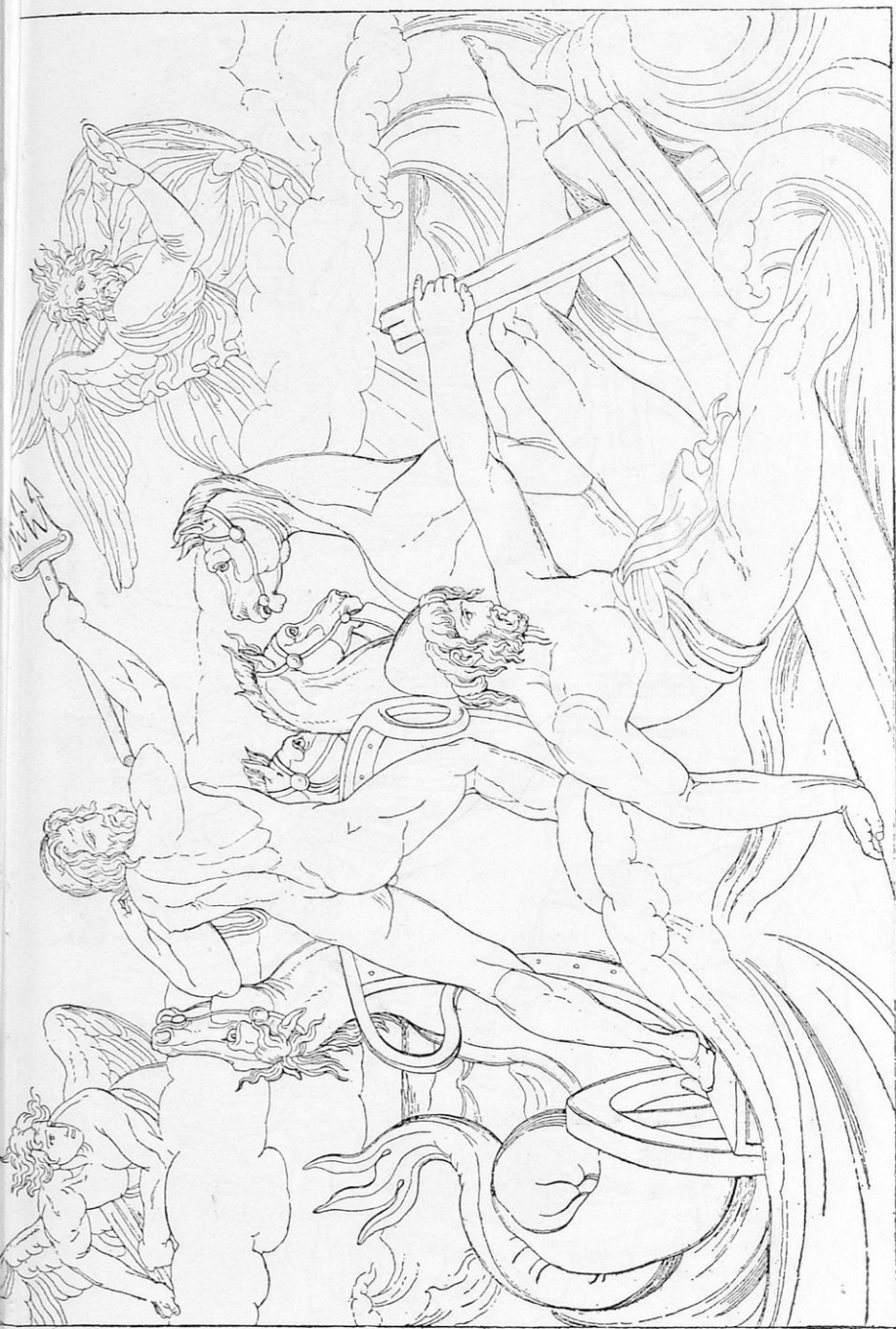
παρὰ μιὰ γνώμη νᾶχουνε γυναίκα κι ἄντρας πάντα
στοὶ σπῖτι, νὰ λυποῦνται ὀχτροί, νὰ καμαρώνουν φίλοι,
καὶ τὸ καλὸ τους τῶνομα νὰ συχνακοῦνε ἐκεῖνοι.»

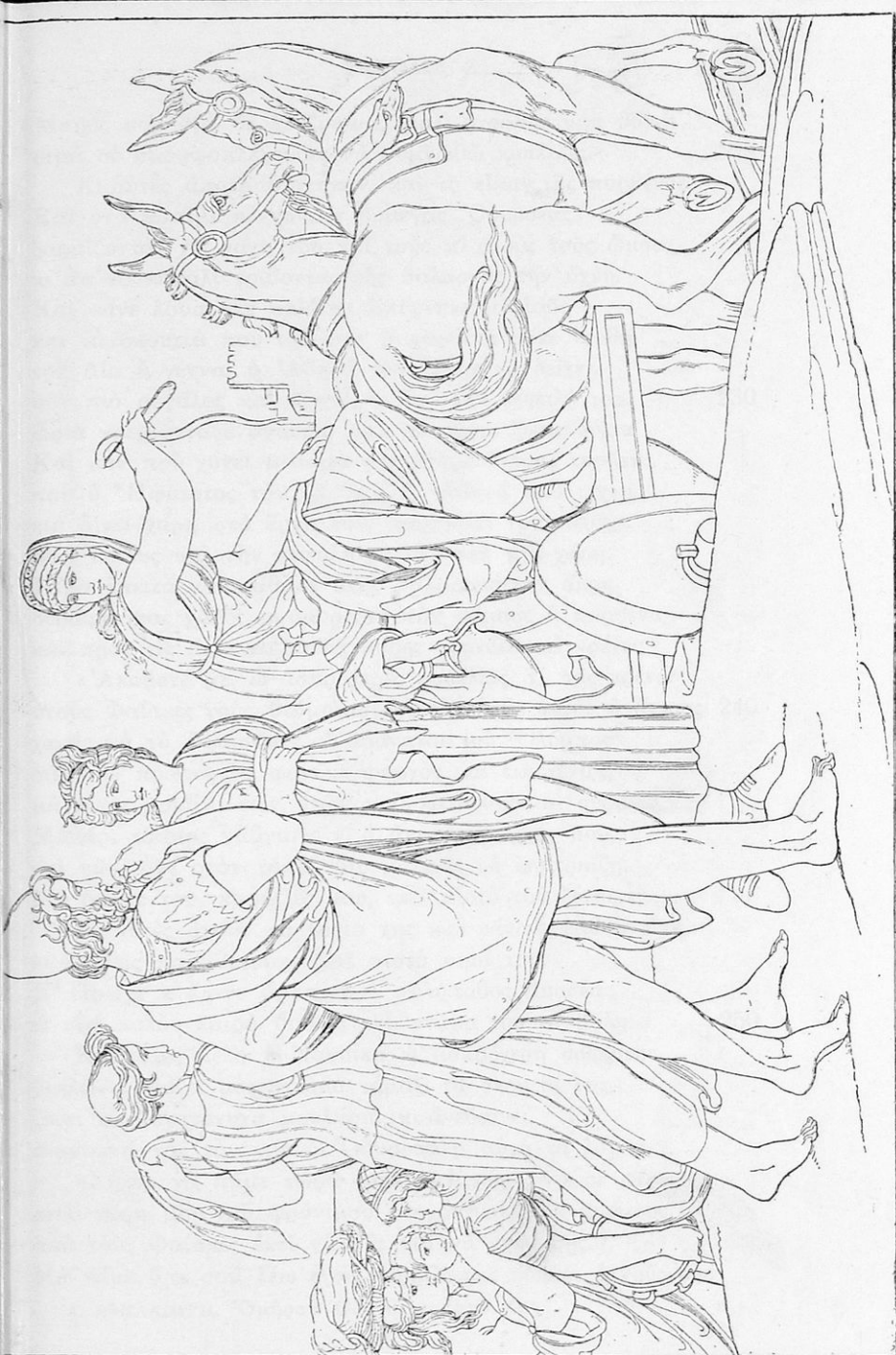
Κ' ἡ ἄσπροχέρα ἡ Ναυσικά τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Ἐένε, πού μήτε ἀσύστατος μήτε κακὸς δὲ δείχνεις,—
στοὺν κόσμον τὴν καλοτυχιά μοιράζει τὴν ὁ Δίας
καὶ σὲ καλοὺς καὶ σὲ κακοὺς, τοῦ καθενοῦ ὅπως θέλει.—
ἂ ἔσένα αὐτὰ πού σοῦδωσε χρωστῆς νὰ τὰ ποφέρνῃς. 190
Ὡς τόσο μιὰ καὶ πάτησες σ' ἐτούτῃ μας τῇ χώρᾳ,
δὲ θὰ σοῦ λείψῃ φορεσὰ μήτ' ἄλλο πού ταιριάζει
σὲ παθιασμένον πού ἔρχεται μὲ θερμοπαράκαλία.
Τὴν πόλιν θὰ σοῦ δείξω ἐγώ, καὶ ποιοὶ ἐδῶ ζοῦν θὰ μάθῃς.
Αὐτὴ τὴν πολιτεία καὶ γῆς οἱ Φαίακες τὴν ἔχουν,
κ' ἐγὼ εἶμαι τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἀλκίνου θυγατέρα,
πού ἀπ' αὐτόνε ἡ δύναμη κρεμιέται τῷ Φαιάκων.»

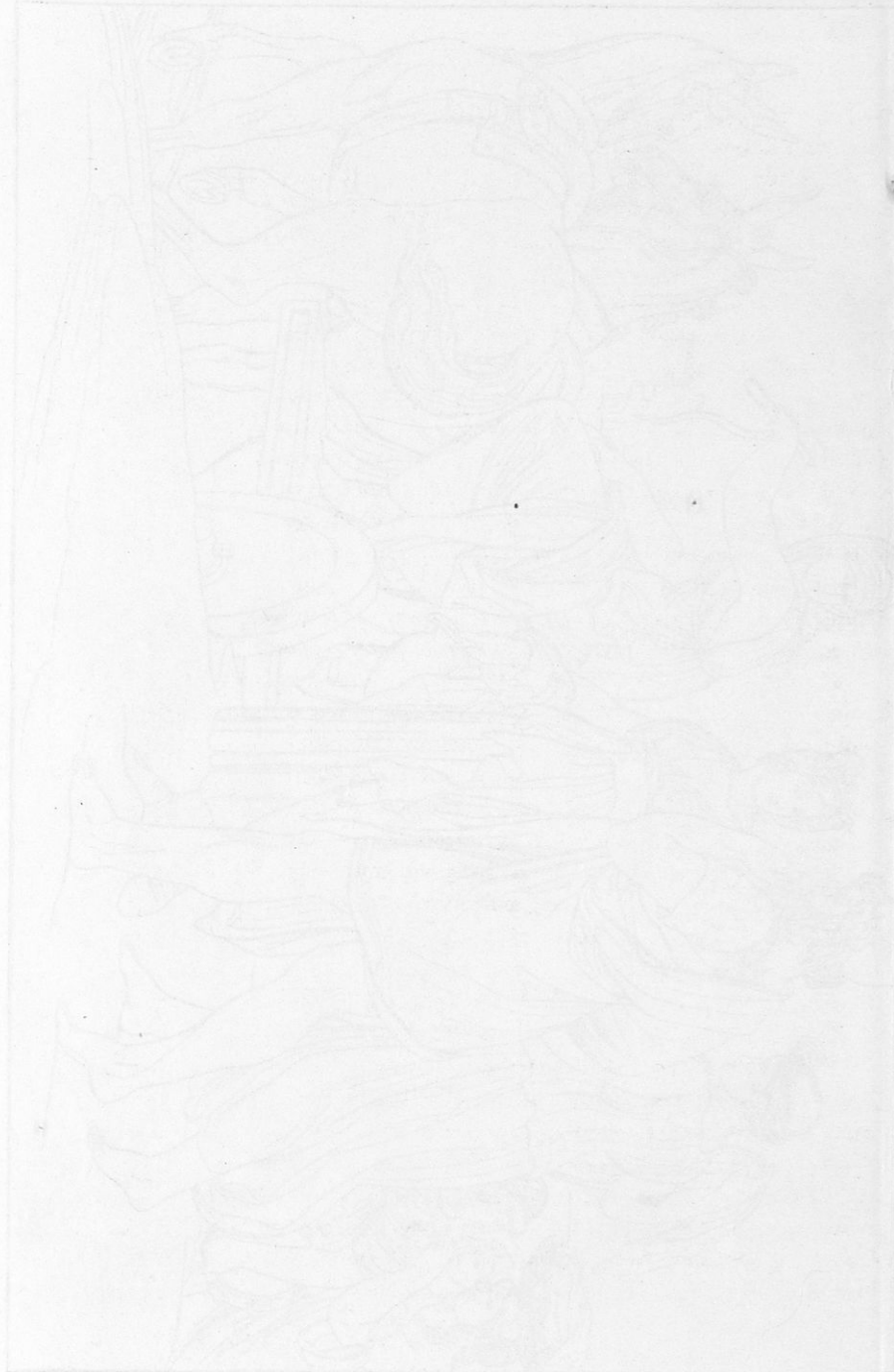
Εἶπε, καὶ τίς ὠριόμαλλες φωνάζει παρακόρες·
«Σταθῆτε, ὦ κοπελλιές· γιατί σὲ ὄψῃ ἀντροῦ σκορπιέστε;
ἢ τάχα φοβηθήκατε πὼς εἶναι ὀχτρός ἐτοῦτος; 200
Δὲ ζῇ στοὺν κόσμον ὁ ἄνθρωπος, κι οὔτε ποτὲς θὰ ὑπάρξῃ
πού θάρθῃ ἐδῶ τὸν πόλεμον στοὺς Φαίακες νὰ φέρῃ·
γιατὶ ἐμᾶς οἱ ἀθάνατοι πολὺ μᾶς ἀγαπᾶνε.
Ἀπόμακρα στοῦ πέλαγου τὴν ἄκρην κατοικᾶμε,
καὶ μὲ τὰ μᾶς ἄλλοι θνητοὶ δὲ σμίγουν ἐδῶ πέρα.
Ἄν ἦρθε αὐτός ὁ δύστηνος μὲς στὰ πλανέματά του,
νὰ τὸν δεχτοῦμε πρέπει μας, γιατί ὁ Δίας μᾶς στέλνει
φτωχοὺς καὶ ξένους· λιγοστό, μὰ ἀγαπητό νὰ ἰδῶρο.
Μόν' δόστε του, κοπέλλες μου, φαῖ πιотὸ τοῦ ξένου,
καὶ στοὶ ποτάμι λούστε τον, σὲ ἀπάνεμο ἕναν τόπο.» 210

Εἶπε, καὶ στάθηκαν αὐτές, φώναξε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,
καὶ τὸ Δυσσέα σὲ γωνιά συμμαζεμένη πῆραν,
σὰν πού εἶπε τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα·
βάλαν σιμά του φορεσιά, χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
τοῦ δῶσαν λάδι σταλαχτὸ σὲ ροῖ μαλαματένιο,
καὶ τὸν καλέσανε νὰ μπῇ καὶ νὰ λουστῇ στοὺς ῥέμα.
Κι ὁ μέγας Ὀδυσσεὺς ἐκεῖ στίς παρακόρες κρένει·

«Μακριὰ σταθῆτε, ὦ κοπελλιές, μονάχος μου νὰ πλύνω
τὴν ἄρμην ἀπὸ τοὺς ὤμους μου, καὶ νᾶλειφτῶ μὲ λάδι,
πού λάδωμα πολὺν καιρὸ δὲν εἶδε τὸ χορμί μου.» 220

Μπρός σας ἐγὼ δὲ λούζομαι, γιὰτὶ ντροπῆς μου θᾶναι
σιμὰ σὲ ὁμορφοπλέξουδες νὰ γυμνωθῶ κοπέλλες.»

Κι αὐτὲς ἀποτραβήχτηκαν, καὶ τὸ εἶπαν τῆς παρθένας.

Καὶ στὸ ποτάμι πλένονταν ὁ μέγας Ὀδυσσεάς,
ξαυμίζοντας τῇ ῥάχῃ του καὶ τοὺς πλατιοὺς τοὺς ὦμους,
κι ἀπ' τὸ κεφάλι τρίβοντας τῆς θάλασσας τὴν ἄχνη.

Καὶ σάνε λούστηκε καλὰ κι ἀλείφτηκε μὲ λάδι,

καὶ τὰ σκουτιὰ πὺν τοῦδωσε ἡ παρθένα σάνε ντύθη,

τοῦ Δία ἡ γέννα, ἡ Ἀθηνᾶ τὸν ἔκαμε νὰ δείχνῃ

σάν πῖο μέγας καὶ παχύς, κι ἀπὸ τὴν κεφαλὴ του

230

ὦρια κρεμιόντανε σγουρά, πὺν μοιάζανε ζουμπουλία.

Καὶ σὰν πὺν χύνει μάλαμα στὸ ἀσήμι ἄντρας τεχνίτης,

πὺν ὁ Ἥφαιστος τὸν ἔμαθε κ' ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τέχνη,

καὶ δίνει χάρη στὰ ἔργα του, παρόμοια τοῦ περέχα

τοὺς ὦμους καὶ τὴν κεφαλὴ μὲ περισσὴ μιὰ χάρη.

Πῆγε ἔπειτα καὶ κάθησε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη,

στράφτοντας χάρες κι ὁμορφιές· τὸν θάμασε ἡ παρθένα,

καὶ πρὸς τίς ὦριοπλέξουδες κόρες γυρνάει καὶ κρένει·

«Ἀκούστε με, ὦ ἀσπρόχερές κοπέλλες, τί σᾶς κρένω·

στοὺς Φαίακες τοὺς θεόμοιαστους δὲν ἦρθε αὐτὸς ὁ ἄντρας 240

χωρὶς νὰ τὸ θελήσουνε οἱ ἀθάνατοι τοῦ Ὀλύμπου·

σὰν τὸν πρωτόειδα φάνηκε φτωχὸς καὶ τιποτένιος,

μὰ τώρα μοιάζει τῶν θεῶν πὺν κατοικοῦν τὰ οὐράνια.

Μακάρι τέτοιος νᾶβγαινε κι ὁ ἄντρας ὁ δικός μου,

καὶ νᾶστεργε στὸν τόπο αὐτὸ μ' ἐμᾶς νὰ λημεριάξῃ.

Μὰ δώστε του, κοπέλλες μου, φαῖ πιὸτὸ τοῦ ξένου.»

Κι αὐτὲς ἀκοῦν τὰ λόγια της καὶ κάνουν καθὼς εἶπε,

κι ἀμέσως παραθέτουνε φαῖ πιὸτὸ σιμὰ του.

Κ' ἔτρωγε κ' ἔπινε ἀρπαχτὰ ὁ πολὺπαθος Δυσσεάς,

τὶ εἶχε πολὺν καιρὸ θροφὴ στὸ στόμα του νὰ βάλῃ.

250

Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ναυσικά ἡ ἀσπρόχερη σοφίστη·

διπλώνει, βάζει μὲς στῶριὸ τᾶμάξι τὰ σκουτιὰ της,

ζεύει τὰ δυνατόνυχια μουλάρια, κι ἀνεβαίνει,

παρακινώντας τὸν τρανὸ Ὀδυσσεά μ' αὐτὰ τὰ λόγια·

«Σῆκω, νὰ πᾶμε τώρα ἐμεῖς στὴ χώρα, νὰ σὲ φέρω

στοῦ κύρη μου τοῦ φρόνιμου τᾶρχοντικό, τοὺς πρώτους

ἀπὸ τοὺς Φαίακες ἐκεῖ νὰ δῇς καὶ νὰ γνωρίσης.

Μὰ κάμε ὅ,τι σοῦ λέω ἐγὼ· θαρρῶ πὺν κόφτει ὁ νοῦς σου·

Α. ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, Ὀμήρου Ὀδύσεια. *Εκδ. 2^α

6

ὅσο χωράφια ἢ χτήματα περνοῦμε τῶν ἀνθρώπων,
 ἐσὺ νὰ χοργοπερπατᾷς πίσω ἀπὸ ζὰ κι ἁμάξι, 260
 μὲ τὶς κοπέλλες· τότε ἐγὼ τὸ δρόμο θὰ σᾶς δείχνω,
 στὴ χώρα ὡς νὰ ζυγώσουμε, πού ἔχει τειχιὰ πυργᾶτα
 τριγύρω της, καὶ δυὸ καλὰ λιμάνια ἀπὸ τὰ πλάγια,
 καὶ πού ἔχει τὴ μπασιὰ στενή, κι ἀπὸ τὶς δυὸ προβάλλουν
 τὰ πλοῖα, πού καθένα τους ἔχει σκεπὴ δική του.
 Κεῖ πέρα, γύρω τοῦ λαμπροῦ τοῦ Ποσειδείου, θὰ δοῦμε
 τὴν ἀγορά, μὲ γωνιακὲς βαθιὰ χωσμένες πέτρες
 στρωμένη· τᾶρμενα αὐτοὺδὰ τῶν караβιῶνε φτιάνουν,
 τὶς γούμενες καὶ τὰ παννιά, καὶ ξύνουν τὰ κουπιὰ τους· 270
 τί οἱ Φαίακες δὲν ἀγαποῦν σαγίττες καὶ δοξάρια,
 μόνε κατάρτια καὶ κουπιὰ καὶ πλοῖα καλοφτιασμένα,
 πού χαίρουνταί τα, τοὺς ἀφροὺς τῆς θάλασσας περνώντας.
 Τρέμω τὴ γλώσσα τους, κανεὶς ἂν τύχη καὶ μὲ κρίνη,
 τί ἔχουν περίσσια ἀδιαντροπιά πολλοὶ τους μὲς στὴ χώρα,
 κ' ἓνας τους πρόστυχος μπορεῖ νὰ πῇ ἀγναντεύοντάς μας·
 «Ποιὸς εἶν' αὐτὸς πού ἀκολουθαίει τὴ Ναυσικὰ ὁ ξένος,
 ὁ ὥριος κι ὁ τρανός; καὶ ποῦ τὸν βρῆκε; δίχως ἄλλο
 τὸν παίρνει ἢ πρέπει ν'ἄπεσε μὲ πλοῖο, ἢ ξωμερίτης
 καὶ τονὲ δέχτηκε, τί αὐτὸς τῆς γειτονιάς δὲν εἶναι·
 ἴσως καὶ παρακάλεσε θεό, καὶ τῇ; κατέβη 280
 ἀπ' τὰ οὐράνια, σύγκλινη γιὰ πάντα νὰ τὴν ἔξη.
 Κάλλιο πού πῆγε κάπου ἄλλου γαμπρό της νὰ διαλέξη,
 γιὰτὶ ἀψηφάει τοὺς Φαίακες ἐδῶ τοὺς συντοπίτες,
 πού μύριοι τὴνὲ γύρεψαν κι ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους.»
 Αὐτὸ θὰ ποῦνε, καὶ ντροπῆς ἐγὼ θὰ τᾶχω ἀλήθεια.
 Μὰ κι ἄλλη τέτοια νᾶκανε, θὰ τὴν κατηγοροῦσα,
 πού ἔρχεται δίχως φιλικὴ καὶ τῷ γονιῶν της γνώμη,
 κι ἄντρες ζητάει πρὶ νὰ γενῇ φανερωμένος γάμος.
 Ἄκου με, ὦ ξένε, κ' ἔρχου ἐσύ, ἂν θές ἀπὸ τὸν κύρη
 στὸν τόπο σου προβόδημα, καὶ γλήγορο ταξίδι. 290
 Στὸ δρόμο θάβρης τὸ λαμπρὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δάσο,
 λεῦκες μ' ἀνάβρυσμα νεροῦ, κι ὀλόγυρα λιβάδι·
 ἐκεῖ ναι τοῦ γονιοῦ μου ἡ γῆς καὶ τάνθοπεριβόλια·
 ἀπὸ τὴ χώρα ὡς ἐκειδὰ μπορεῖς βουητὸ νὰκούσης.
 Κάθῃσ' ἐκεῖ καὶ πρόσμενε νὰ φτάσουμε στὴ χώρα,
 καὶ μέσα νὰ κατέβουμε στὰ γονικά μου σπίτια.

Καὶ πιά σάν πῆς πὼς εἴμαστε φτιασμένοι ἑμεῖς στὰ σπίτια,
 τότες ξεκίνα κατακεῖ καὶ ρώτα τοὺς διαβάτες,
 ποῦναι τοῦ μεγαλόκαρδου τοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια.
 Εὐκόλα βρίσκονται παιδι μπορεῖ νὰ σοῦ τὰ δείξη. 800
 τί τᾶλλα δὲ χτιστήκανε τὰ σπίτια τῷ Φαίακων,
 σάν πού χτιστήκαν τοῦ ἥρωα τοῦ Ἀλκίγου τὰ παλάτια.
 Καὶ σὰ βρεθῆς στὸ πρόσπιτο καὶ στήν αὐλή, προχώρα
 μὲς στὰ παλάτια γλήγορα, τὴ μάννα νάντικρύσης
 πὺν κάθεται πρὸς τὴ γωνιά, μὲς στῆς φωτιᾶς τὸ φέγγος,
 καὶ κλώθει πορφυρὶ μαλλί, πὺν νὰ τὸ δῆς θαμάζεις,
 στὸ στυλο ἀκκουμπησμένη αὐτὴ, κ' οἱ δοῦλες πίσωθὲ της.
 Ἐκεῖ στημένος βρίσκεται καὶ τοῦ γονιοῦ μου ὁ θρόνος,
 πὺν πίνοντας θὰ κάθεται μὲ ἀθάνατο παρόμοιος.

Πέρασ' τον, καὶ στὰ γόνата τῆς μάννας βάλε χέρια, 810
 ἄν θὲς νὰ σοῦρθη γλήγορα τοῦ γυρισμοῦ σου ἢ μέρα,
 καὶ νὰ σοῦ ἀνοίξη τὴν καρδιά, κι ἄς εἶναι ἡ γῆς σου ἀλάργα.
 Τὶ μιὰς κ' ἡ μάννα μέσα της σὲ συμπονέση, ξέρε
 πὼς τοὺς δικούς σου θενὰ δῆς, καὶ γλήγορα θὰ φτάσης
 στὸ σπίτι τὸ καλόχτιστο καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα.»

Εἶπε, καὶ χτύπησε τὰ ζὰ μὲ τὸ λαμπρὸ μαστίγι
 κι αὐτὰ μὲ μιὰς ἀφήσανε τοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα,
 καὶ πῆραν δρόμο ταχτικά, καὶ τρέχανε μὲ τάξη.
 Κι αὐτὴ κυβέρνα ταχτικά, σαλεύοντας ἀγάλια
 τοῦ μαστιγιοῦ της τὸ λουρί, γιὰ νὰ προφταίνουν πίσω 820
 οἱ δοῦλες κι ὁ Ὀδυσσεὺς πεζοί· καὶ βασιλεύει ὁ ἥλιος,
 καὶ φτάνουνε στῆς Ἀθηνᾶς τὸ δοξασμένο δάσος.
 Ὁ θεῖκος Δυσσεὺς ἐκεῖ ἀθήσε. Καὶ σὲ λίγο
 στήν κόρη προσευκλήθηκε τοῦ τρισεγγάλου Δία·

«Τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου ἀδάμαστη ἐσὺ κόρη,
 συνάκουσέ με τώρα, ἐσὺ πὺν ἄλλοτες ἀρνιόσουν
 νᾶκούσης με, σὰ δέρονομουν ἀπὸ τὸν Κοσμοσεῖστη·
 καὶ κάνε οἱ Φαίακες σπλαχνιὰ κι ἀγάπη νὰ μοῦ δείξουν.»

Τὴν προσευκὴ συνάκουσε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλὰδα,
 μὰ δὲν τοῦ φανερώνονταν ὁμπρὸς του, τί φοβόταν
 τὸ γονικό της ἀδερφό· βαριά εἶταν χολωμένος 830
 μὲ τὸ θεῖκό Ὀδυσσεᾶ αὐτός, στὸν τόπο του ὡς νὰ φτάση.

ΡΑΨΩΔΙΑ Η.

Ἔτσι ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας προσευκόταν,
καθὼς τὴν κόρη φέρνανε στὴ χώρα τὰ μούλαρια.
Καὶ ὥς ἔφτασε στὰ ξακουστὰ παλάτια τοῦ γονιοῦ της,
στὰ ξώθυρα σταμάτησε, κ' οἱ θεόμοιαστοι ἀδελφοί της,
ζυγώσανε καὶ στάθηκαν καὶ ξέξεψαν τὰ ζῶα,
καὶ τὰ καθάρια φέρανε φορέματα στὸν πύργο.
Πέρασε τότε ἡ Ναυσικὰ στὸ θάλαμό της ἴσια,
ὅπου ἡ γριά Εὐρυμέδουσα καλὴ φωτιά ἀνάβε της,
ἡ συγυρίστρα ποὺ ἄλλοτε ἀπ' τὴν Ἀπείρη πλοῖα,
τὴ φέρανε γοργόλαμνα καὶ δῶρο τὴν δώσαν
τοῦ Ἀλκίνου, πρῶτος βασιλιάς σὰν ποὺ εἶταν τῷ Φαίακων, 10
καὶ σὰ θεὸ τὸν ἄκουγαν· τὴν κόρη εἶχε ἀναθρέψει,
αὐτὴ, καὶ τὴ φωτιά ἀνάβε καὶ τοίμαζε τὸ δείπνο.

Τότε ὁ Δυσσέας σηκώθηκε στὴ χώρα νὰ κινήση,
κ' ἡ Ἀθηνᾶ καλόθελα τοῦ σκόρπισε κατάχνια,
μὴν τὸν ξανοῖξη Φαίακας τρανόψυχος, κι ἀρχίσῃ
λόγια νὰ βγάξῃ ἀγγιχτικά, καὶ νὰ ρωτᾷ ποιὸς εἶναι.
Κι ὅ,τι ἔκανε στὴν πρόσχαρη τὴ χώρα νὰ πατήσῃ
τὸν ἀνταμῶνι ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
ἄθῳο κορίτσι μοιάζοντας ποὺ στάμνα κουβαλοῦσε. 20

Ὁμπρός του στάθῃ, κι ὁ τρανὸς τὴν ῥωτᾷ Ὀδυσσεάς·
«Παῖδί μου, μπορεῖς νὰ μὲ πᾶς στοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια,
τοῦ ἄντρα, ποὺ εἶναι ὁ βασιλιάς ἐτούτων τῶν ἀνθρώπων;
Τυραννισμένος ἔρχουμαι καὶ ξένος ἐδῶ πέρα,
ἀπὸ λημέρια ἀπόμακρα, κι ἀπ' ὅσους κατοικᾶνε
τὴ χώρα καὶ τὴ γῆς αὐτὴ κανένα δὲ γνωρίζω.»

Κ' ἡ γαλανόματη ἡ θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
«Θὰ σοῦ τὰ δείξω, ξέने μου πατέρα, ἐγὼ τὰ σπίτια
ποὺ μοῦ ζητᾷς, τ' εἶναι σιμὰ στοῦ ἄξιου τοῦ γονιοῦ μου.
Ἔρχου σωπαίνοντας ἐσύ, κ' ἐγὼ μπροστὰ πηγαίνω» 30
κανέναν ἄλλον μὴν κοιτᾷς, καὶ μὴ ρωτᾷς κανέναν,
γιατὶ τοὺς ξένους τοῦτοι ἐδῶ δὲν τοὺς πολυχωνεύουν,
κι ἂν κάποιος ἀπ' ἄλλοῦθε ἐρθῇ, φίλιες δὲν τοῦ ἀνοίγουν,
ἔχοντας θάρρος στὰ γοργὰ καράβια τους, ποὺ σκίζουν
τὰ πέλαα μὲ τὴ συνεργιὰ τοῦ θεοῦ τοῦ κοσμοσείστη,
ποὺ σὰν πουλιὰ γοργοπετοῦν ἢ σὰν τοῦ νοῦ τὴ σκέψη.»

Εἶπε, κι ὁμπρὸς ἡ Ἀθηνᾶ ξεκίνησε μὲ βιάση,
καὶ πίσωθε σταχνάρια τῆς ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος.
Κ' οἱ Φαίακες δὲν τὸν ἔννοιωσαν οἱ θαλασσακουσμένοι,
ὁμπρὸς τοὺς καθὼς διάβαινε περνώντας ἀπ' τὴ χώρα, 40
τὶ ἡ ὁμορφή καὶ φοβερὴ θεὰ Ἀθηνᾶ τὸν εἶχε
ὀλόσκεπο ἀπὸ καταχνιά, ποθώντας τὸ καλὸ του.
Καὶ τὸ λιμάνι θάμαζε μὲ τὰ καράβια ἐκεῖνος,
τὶς ἀγορὲς ποὺ κάθονταν οἱ ἡρώοι, καὶ τὰ μεγάλα
τὰ ξυλοσκέπαστα τειχιά, ποὺ θάμα εἶταν μονάχο.
Καὶ στὰ παλάτια τὰ λαμπρὰ τοῦ βασιλιᾶ σὰ φτάσαν,
τότε τοῦ κρένει ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα

«Νά τα τὰ σπίτια ποῦ ζητᾷς, ὦ ξένη μου πατέρα
θὰ βρῇς ἐκεῖ τοὺς διόθρεφτους ἀφέντες στὸ τραπέζι·
ὥς τόσο κίνα μέσα ἐσύ, κι ἄς μὴ σὲ πιάνη φόβος» 50
ἄντρας μὲ θαρρετὴ καρδιά σὲ κάθε κάμωμά του
πιο ἄξιος πάντα θὰ φανῇ, κι ἄς ἔρχεται ἀπ' ἄλλοῦθε.
Καὶ πρῶτα τὴ βασίλισσα θὰ βρῇς μὲς στὰ παλάτια·
τὴ λὲν Ἀρήτη, κ' ἔρχεται κ' ἐκεῖνη ἀπὸ τοὺς ἴδιους
προγόνους ποὺ γεννήθηκε ὁ βασιλέας Ἀλκίνοος.
Πρῶτα ὁ Ναυσίθοις ἦρθε, ὁ γιὸς τοῦ σείστη Ποσειδῶνα
καὶ τῆς Περίβοιας, ποὺ εἶτανε περισσὶα ἡ ὁμορφιά τῆς.
Κόρη τοῦ μεγαλοκάρδου Εὐρυμέδοντα στερνή· ταν
ἐκεῖνη, τῶν περήφανων Γιγάντων βασιλέα.
Τοὺς ἔχασε τοὺς ἄμυαλους, καὶ χάθηκε κ' ἐκεῖνος. 60
Μὲ τὴν Περίβοια πλάγιασε τότες ὁ κοσμοσείστης,
καὶ τὸ Ναυσίθο γέννησε, τὸ ρήγα τῶν Φαίακων.
Δυὸ γιοὺς ἐτοῦτος γέννησε, Ρηξήνορα καὶ Ἀλκίνο.
Καὶ νιόπαντρος καὶ δίχως γιὸ ὁ Ρηξήνορας σὰν εἶταν.
τὸν ἔκρουσε ὁ Ἀπόλλωνας ὁ ἀργυροδοξαράτος,
καὶ μόνη σπῖτι του ἔφησε μιὰ κόρη, τὴν Ἀρήτη·
αὐτὴν ὁ Ἀλκίνοος ἔκαμε κατόπι σύγκληνέ του,
καὶ τὴν τιμοῦσε ὅσο καμιά στὸν κόσμον δὲν τιμιέται,
ἀπ' ὅσες ζοῦν σὲ χέρια ἀντρὸς στὰ σπιτικά τους τώρα.
Θερμὰ τὴν ἐλατρεύουνε, καὶ τὰκριβὰ παιδιὰ τῆς, 70
κ' ἴδιος ὁ Ἀλκίνοος, κι ὁ λαός, ποὺ σὰ θεὰ τὴ βλέπει
καὶ γκαρδιακὰ τὴ δέχεται στὴ χώρα σὰ διαβαίνῃ.
Καὶ μήτε λείπει στοχασιὰ ποτές ἀπὸ τὸ νοῦ τῆς,
μόν' τῶν ἀντρῶν ποὺ συμπονεῖ τὶς διαφορὲς τελειώνει.

Καὶ σένα ἃ συμπονέσῃ αὐτή, πάλε θὰ δῆς μιὰ μέρα
τοὺς φίλους σου καὶ τοὺς δικούς, καὶ θὰ ξανάρθῃς πάλε
στὸ σπίτι τάψηλόσκεπο τῆς γονικῆς σου χώρας.*

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τραβᾷ ἡ θεὰ στὰ τρύγητα πελάγη,
κι ἅπ' τῇ Σκερία τὴν ὁμορφη φτάνει στὸ Μαραθώνα,
κατόπι στὴν πλατύδρομη τὴ χώρα τῆς Ἀθήνας, 80
καὶ μπαίνει στὸ στεριόχτιστο ναὸ τοῦ Ἑρεχτεά.

Ἦρθε στοῦ Ἀλκίνου τὰκουστὰ παλάτια κι ὁ Ὀδυσσεάς,
κι ὁ νοῦς του σάστιζε πρὶν πάῃ στὰ χαλκωτὰ κατώφλια
τὶ σὸ φῶς ἥλιου ἢ φεγγαριοῦ στὰ μάτια του φαινόταν
τοῦ Ἀλκίνου τοῦ τρανόκαρδου τὸ θεόρατο παλάτι.

Χαλκένιοι τοῖχοι στέκονταν ἅπ' τὸ κατώφλι ὥς μέσα
στὰ βάθια, καὶ ζωνόντανε μὲ λαζουρὶ στεφάνι
θύρες χρυσὲς σφαλνούσανε τὸ στεριωμένο χτίριο,
μὲ παραστάτες ἀργυροὺς στὸ χαλκωτὸ κατώφλι,
μὲ ἀνώφλι, δλάργυρο κι αὐτό, καὶ μὲ χρυσὴ κρικέλλα. 90

Εἶχε καὶ δυὸ ἀργυρόχρυσους ἅπ' τὰ δυὸ πλάγια σκύλους,
ποὺ ὁ Ἥφαιστος τοὺς ἔφτιαξε μὲ τὴ σοφὴ του τέχνη,
τὸν πύργο νὰ φυλάγουνε τοῦ Ἀλκίνου τοῦ μεγάλου,
ἄθάνατοι κι ἀγέραςτοι γιὰ πάντα καὶ γιὰ πάντα,
Θρονιὰ στὸν τοῖχο ἀραδιαστὰ κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ πλάγια,
ἅπ' τὸ κατώφλι ὥς τὰ βαθιά, μὲ ντύματα ἀποπάνω,
ἔργα ψιλὰ καλόγνεστα τῶν γυναικῶν, βαλμένα.

Σ' ἐκεῖνα ἀπάνω οἱ προεστοὶ καθόνταν τῷ Φαίακων,
καὶ τρώγανε καὶ πίνανε, τὶ εἶχαν πολλὰ ὀμπροστά τους.
Σὲ στυλοβάτες δουλευτοὺς χρυσὰ ἀγοράκια στέκαν, 100
καὶ κράταγαν στὰ χέρια τους λαμπάδες ἀναμμένες,
ποὺ φέγγανε τῷ σύδειπνων τὴ νύχτα στὰ παλάτια.

Πενήντα μὲς στοὺς πύργους του γυναιῖκες εἶχε ἐργάτρες
ἄλλες τοὺς στὸ χερόμυλο ξανθὸ σιτάρι ἀλέθουν,
ἄλλες τοὺς φαίνουνε παννὶ καὶ κλώθουν καθισμένες,
πὰ φύλλα λεύκας ἀψηλῆς σαλεύοντας· καὶ τόσο
κρουστόφαντα εἶναι τὰ λινὰ ποὺ τρέχει ὀγρὸ τὸ λάδι.

Ἦ! ὅσο περνοῦν οἱ Φαίακες στὸν κόσμον ὅλους τοὺς ἄλλους
τὲ καραβιοῦ κυβέρνημα, τόσο πιδέξες εἶναι

τὸ φάδι κ' οἱ γυναιῖκες τοὺς, ποὺ ἡ Ἀθηνᾶ νὰ φτιάχνουν 110
ῥοια δουλειὰ τίς ἔμαθε, καὶ νοῦ λαμπρὸ ἔδωσέ τους.

Παρόξω ἅπ' τὴν αὐλή, σιμὰ στὴ θύρα, ἔχει περβόλι,

τεσσάρω ζευγαριῶν παντοῦ καλοφραγμένο γύρω,
 πού δέντρα πλῆθος φαίνονται ἀψηλὰ καὶ φουντωμένα·
 ἐκεῖ ἀπιδιές, ροδιές, μηλιές μὲ τὰ λαμπρὰ τὰ μῆλα,
 συκιές γλυκόκαρπες κ' ἐλιές γερὲς καὶ φουντωμένες.
 Δὲ λείπει ὀλοχρονὶς καρπός, χειμῶνα καλοκαίρι·
 τὶ ἄλλα τᾶγέρι τὸ γλυκὸ γεννάει καὶ ἄλλα ὠριμάζει.
 Μεστώνει ἀπίδι, καὶ ἄλλο ἀνθεῖ, καὶ μῆλο πὰς στὸ μῆλο, 120
 πὰς στὸ σταφύλι ἄλλο τσαμπί, καὶ σῦκο πὰς στὸ σῦκο.
 Βρίσκεται φυτεμένο ἐκεῖ καὶ πλούσιο ἀμπελοκήπι,
 μὲ ἁλώνι μέσα λιακωτὸ σὲ γῆς καλοστρωμένη,
 πού ἀπὸ τὸν ἥλιο δέρνεται σταφύλια ἄλλου τρυγιοῦνται,
 ἄλλου πατιοῦνται· παραμπρὸς κρεμίνται οἱ ἀγουρίδες
 στὸ ξανθισμά τους· παρακεῖ νὰ βάφουν ἀρχινᾶνε.
 Ἔχει καὶ ὠριόπλουμες βραγιές στοῦ περβολιοῦ τὶς ἄκρες,
 κάθε λογιῆς, πού ὀλοχρονὶς σφαντάζουνε στὸ μάτι·
 καὶ βρούσες δυό· σκορπιέται ἡ μιὰ μὲς σ' ὅλο τὸ περβόλι,
 κ' ἡ ἄλλη κάτω ἀπ' τῆς αὐλῆς διαβαίνει τὸ κατώφλι, 130
 πρὸς τὸ παλάτι, κ' ἔπαιρναν κεῖθε νερὸ οἱ πολῖτες.
 Τέτοια οἱ θεοὶ χαρίζανε λαμπρὰ τοῦ Ἀλκίνου δῶρα.

Στάθηκ' ἐκεῖ ὁ πολύπαθος, ὁ μέγας Ὀδυσσεάς
 κοιτώντας. Καὶ σὰ θάμασε τὸ καθεὶς στὸ νοῦ του,
 ἀπ' τὸ κατώφλι πέρασε καὶ μπῆκε στὸ παλάτι.
 Καὶ βοῆκε αὐτοῦ τοὺς προεστοὺς καὶ ἀρχόντους τῶν Φαιάκων,
 πού μὲ ποτήρια στάζανε τοῦ Ἑρμῆ τοῦ ἀγρυπνομάτη,
 τὶ ἐκείνου χῦναν τὶς στερνὲς σταλιές πριχοῦ πλαγιάσουν.
 Περνάει ὀμπρὸς τοὺς ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσεάς,
 σὲ ἄχνιὰ πού τοῦ περέχυνε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ κρυμμένος, 140
 ὥσπου ἦρθε στὴν Ἀρήτη ὀμπρὸς καὶ στὸν ἀφέντη Ἀλκίνο.
 Ἀγγίζει τῆς βασιλίσσας τὰ γόνατα ὁ Δυσσεάς,
 κ' ἡ καταχνιά ἡ θεόσταλτη σκορπιέται πίσωθὲ του.
 Ἀνθρώπο βλέπουν τότε αὐτοί, καὶ σὰ βουβοὶ ἀπομνήσκουν,
 μὲ θαυμασμὸ κοιτώντας τον καὶ αὐτὸς παρακαλεῖ τους·
 «Ἀρήτη, τοῦ Ρηξήνορα τοῦ ἰσόθεου θυγατέρα,
 στὸν ἄντρα σου ὁ πολίπαθος προσπέφτω καὶ σ' ἐσένα,
 καὶ αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς σύνδειπνους, πού οἱ θεοὶ νὰ τοὺς χαρίζουν
 χρυσὴ ζωή, καὶ στὰ παιδιά νὰ φήσουνε τὰ πλούτια
 τῶν πύργων τους, καὶ ὅ,τι τιμὲς τοὺς ἔχει δώσει ὁ κόσμος. 150
 Στείλτε καὶ μένα γλήγορα νὰ φτάσω στὴν πατρίδα,

πὺν τόσους χρόνους δέρονουμαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς μου.»

Εἶπε, καὶ χάμου κάθησε, πὰς στῆς γωνιᾷς τῇ στάχτῃ
πρὸς τὴ φωτιά· καὶ σύχαζαν οἱ ἄλλοι σωπασμένοι.

Τέλος ἀργὰ τοὺς μίλησε ὁ Ἐχένης ὁ γέρος
ἦρωας, πὺν στοὺς Φαίακες στὰ χρόνια εἶταν ὁ πρῶτος,
ἄξιος στὰ λόγια, καὶ ἤξερε πολλὰ καὶ περασμένα·
αὐτὸς μὲ νοῦ καλόγνωμο ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε·

«Ἀλκίνο, δὲν τὸ κρίνω αὐτὸ καλὸ, καὶ δὲν ταιριάζει
πὰς στῆς γωνιᾷς νὰ κάθεται τῇ στάχτῃ χάμου ὁ ξένος. 160

Ἐσένα αὐτοὶ προσμένουνε νᾶκούσουν, καὶ βασιένται.

Μόν' πάρ' τον, σὲ ἀργυρόδετη καθέδρα κάθισέ τον,
καὶ πρόσταξε τοὺς κήρυκες κρασὶ νᾶνεκατέψουν,
σταλιὲς καὶ τοῦ βροντόχαρου νὰ στάξουμε τοῦ Δία,
πὺν ὅποιον σεμνὰ παρακαλεῖ, τὸν προβοδάει ἐκεῖνος.

Ἄς δώσῃ κ' ἡ κελάρισσα δεῖπνο τοῦ ξένου ὅ,τι ἔχει.»

Τᾶκούγει αὐτὰ καὶ παίρνει εὐτὺς ἀπὸ τὸ χέρι ὁ Ἀλκίνος
τὸ βαθιοστοχάστο Ὀδυσσεά τὸν πολυσοφισμένο,
κι ἀπ' τῇ γωνιᾷ πὰς σὲ θρονὶ λαμπρὸ τὸν ἐκαθίζει,
ἀφοῦ τὸ γιό του σήκωσε, τὸν ἀκριβὸ Λαοδάμα, 170
πὺν ὄντας του μυριαγάπητος καθότανε σιμά του.

Καὶ μπρὶκι γὰ τὸ νίψιμο τοῦ φέρνει τότε ἡ βᾶγια,
ῶριο, χρυσό, καὶ χύνει του στὴν ἀργυρῇ λεγένη,
καὶ τότες στρώνει ἀντίκρυ του γυαλιστερὸ τραπέζι.

Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια τῆς τοῦ φίλεψε περίσσια.

Κι ὁ θεῖος, ὁ πολύπαθος τραγόπινε Ὀδυσσεάς.

Τότες τοῦ κήρυκα μιλάει καὶ λέει ὁ ἀντρεῖος Ἀλκίνος·

«Ἐλα, Ποντόνε, τὸ κρασὶ μὲς στὸ κροντήρι σμίξε,

Καὶ σ' ὅλους μοίρασέ το ἐδῶ, νὰ στάξουμε τοῦ Δία, 180
πὺν ὅποιον σεμνὰ παρακαλεῖ τὸν προβοδάει ἐκεῖνος.»

Εἶπε καὶ τὸ γλυκὸ κρασὶ καλὸσμίξε ὁ Ποντόνος,
καὶ γύρω μοίρασε ἀπαρχὴ μὲ τὰ ποτήρια σὲ ὅλους.

Καὶ σάνε στάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,

ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ βασιλιάς ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε·

«Ἀκούτε με, τῷ Φαίακωνε ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι,
τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.

Τώρα πὺν φάγατε ἤπιατε, σύρτε νὰ κοιμηθῆτε,
καὶ τὸ ταχὺ περσότερους γερόντους προσκαλοῦμε,

τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε, καὶ στοὺς θεοὺς θυσίαις 190
καλὲς ἀφοῦ προσφέρουμε, τὸν πηγαιμὸ νὰ δοῦμε
τοῦ ξένου· νὰ τὸν στείλουμε μὲ συνοδιὰ δική μας,
ἀκόπιαστα κι ἀνέπωνα στὸν τόπο του νὰ φτάσῃ,
καὶ νάβρῃ γλήγορῃ χαρὰ ὅσο μακριὰ κι ἂν εἶναι
μηδὲ νὰ πάθῃ βλάβημι ἢ κακὸ μὲς στὸ ταξίδι,
μπριχοῦ νὰ μπῇ στὴ χώρα του ποὺ ἐκεῖ κατόπι θᾶχῃ
ὅσα στὸν κόσμον ἡ Μοῖρα του κ' οἱ σοβαρὲς οἱ Κλῶστρες
μὲ τὴν κλωστή τοῦ γνέσανε σὰν τονὲ γέννα ἢ μάννα.

Ὅμως ἂν εἶναι ἀθάνατος ποὺ ἦρθε ἀπ' τὰ οὐράνια, 200
τότες κἀτι ἄλλο μελετοῦν οἱ θεοὶ νὰ μᾶς σκαρώσουν.

Τὶ ὥς τὰ τώρα ἀσκέλαστοι φανερωθῆκαν πάντα
σ' ἐμᾶς, λαμπρὲς σὰ σφάζουμε ἑκατοβοδιὲς σ' ἐκείνους,
μαζί μας τρωγοπίνοντας, κοντά μας καθισμένοι.

Κι ἂν κάποιος πᾶς στὸ δρόμο του ποτὲς τοὺς ἀνταμώσῃ,
δὲν κρύβονται γιατί μ' αὐτοὺς γενιά' μαςτε, σὰν ποῦναι
καὶ οἱ Κύκλωπες καὶ τᾶγρια τὰ γένη τῷ Γιγάντιον.»

Καὶ γύρισε ὁ τετράξυπνος Δυσσέας κι ἀπολογήθη 210
«Ὁ νοῦς σου ἄλλα ἅς νοιάζεται, ὦ Ἀλκίνο· δὲν τοὺς μοιάζω
καθόλου τοὺς ἀθάνατους ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
μήτε κορμὶ μήτε μορφή· θνητὸς μονάχος εἶμαι.

Κι ὅσους ἐσεῖς γνωρίζετε βαριά δυστυχημένους,
μ' αὐτοὺς ἐγὼ στίς συφορὲς νὰ παραβγῶ μπορούσα.

Κ' εἶχα ἔγὼ κι ἄλλα μου δεινὰ νὰ σᾶς στορήσω ἀκόμα,
ὅσα ἀπὸ θέλημα θεῶν σωρὸς μοῦ μαζωχτήκαν·

μὰ ἀφήστε με, ὅσο κι ἂν πονῶ, θροφή νὰ πιάσω τώρα
πιο ἀδιάντροπο ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τὴ μαύρη ἄλλο δὲν ἔχει,

ποὺ τὴ δική της ὄρεξὴ νὰ βλέπῃς σ' ἀναγκάζει,
κι ἅς ἔχῃς μύρια βάσανα καὶ λύπες στὴν ψυχὴ σου.

Λύπες κ' ἐγὼ ἔχω στὴν ψυχὴ, κι ὥς τόσο αὐτὴ ὀλοένα. 220
φατ' γυρεύει καὶ πιετό· ὅσα ἔπαθα, τὰ σβύνει

ἀπὸ τὸ νοῦ μου ὀλότελα, καὶ νὰ γεμίῃ θέλει.
Ὡς τόσο τοιμαστῆτε ἐσεῖς στὸ χάραμα τῆς μέρας

νὰ φέρετε ἐμένα τὸ φτωχὸ στὸ χῶμα τῷ γονιῷ μου,
κατόπι τόσα ποὺ ἔπαθα· νὰ δῶ, κι ἅς ἀπεθάνω,

τὰ χτήματα τοὺς δούλους μου καὶ τᾶψηλὸ παλάτι.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι δέχτηκαν κι ἀνάνεμό τοὺς εἶπαν
ὁ ξένος νὰ προβοδωθῇ, γιατί σωστὰ λαλοῦσε.

Καὶ σάνε στάξαν, κ' ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 σῦραν οἱ ἄλλοι σπίτι του καθέννας, νὰ πλαγιάσουν·
 μὰ στὸ παλάτι ἀπόμεινε ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσεάς,
 καὶ πλάγια του καθήσανε ἡ Ἀρήτη κι ὁ Ἀλκίνοος
 ὁ θεόμοιαστος· καὶ σήκωσαν οἱ δοῦλες τὰ τραπέζια.
 Καὶ τότες πρώτη τοῦ μιλάει ἡ Ἀρήτη ἡ ἀσπροχέρα,
 τηρώντας τὰ ὄρια του σκουτιά, χιτώνα καὶ χλαμύδα,
 πού ἀτὴ της τάφτιασε μαζί μὲ τίς σπιτογυναῖκες·
 καὶ λάλησέ του κ' εἶπε του μὲ φτερωμένα λόγια·

«Αὐτὸ ἐγὼ θέλω, ξένε μου, νὰ σέ ρωτήσω πρώτα
 ποιός εἶσαι, κι ἀπὸ ποῦ, καὶ ποιός σοῦδωσ' αὐτὰ τὰ ροῦχα;
 Δὲν εἶπες πῶς οἱ θάλασσοι ἐδῶ ριχμένο σ' ἔχουν;»

Τότε ὁ Δυσσεύς ὁ τριξυπνος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
 «Εἶναι βαρὺ, ὦ βασίλισσα, νὰ διηγηθῶ ἓνα ἓνα
 τὰ πάθια μου, τ' οἱ θεοὶ πολλὰ μοῦ δῶκαν οἱ ἐπουράνιοι·
 αὐτὰ μονάχα θὰ σοῦ πῶ, πὺν ρώτηξες νὰ μάθης.
 Εἶναι μακριὰ στὰ πέλαγα κάποιο νησί, Ὠγυγία,
 πὺν ἡ μαριόλα ἡ Καλυψώ, τοῦ Ἀτλαντα ἡ θυγατέρα,
 πανώρια, μὰ καὶ φοβερὴ θεὰ τῷ χει λημέρι·
 μήτε θεοὶ μήτε θνητοὶ μ' αὐτὴ δὲ συντροφιᾶζουν.
 Μὰ ἐμένα μ' ἔφερε ὁ θεὸς τὸ δύστηχο σιμά της,
 τότες πὺν ὁ Δίας τὸ γοργὸ καράβι μοῦχε σπάσει
 μ' ἀστροπελέκι ἀστραφτερὸ στὰ μαῦρα πέλαα μέσα.

Ὅλοι μου τότες οἱ καλοὶ χαθήκανε συντρόφοι·
 κ' ἐγὼ τοῦ πλοίου ἀγκαλιαστὰ κρατώντας τὴν καρῖνα,
 μέρες ἐννιά κυλιόμουν·α δέκατη μαύρη νύχτα,
 καὶ στὸ νησί οἱ ἀθάνατοι τῆς Ὠγυγίας μὲ ρίξαν,
 τῆς Καλυψῶς τῆς φοβερῆς κι ὠριόμαλλης λημέρι.
 Μὲ πῆρε αὐτὴ, μὲ φίλευε καὶ μ' ἔθρεφε μὲ πόνο,
 καὶ νὰ μὲ κἀνῃ ἀθάνατο κι ἀγέραςτο μελέτα·
 ὥς τόσο ἐμένα στῆς καρδιάς δὲ μ' ἔπειθε τὰ βάθια.
 Χρόνους ἐφτά κρατιόμουν·α, καὶ τὰ σκουτιά πὺν ἐκείνη
 μοῦ χάριζε τὰ χάλαστα, τὰ πότιζα μὲ δάκρυα·

μὰ σὰ γυρίσαν κ' ἤρθαν τὰ ὄχτῳ τὰ χρόνια, τότες
 μὲ παρακίναε κ' ἔλεγε στὴ γῆς μου νὰ μισέψω·
 γιὰ ὁ Δίας τῆς τὸ πρόσταξε, γιὰ γνώμη εἶταν δική της.
 Μὲ βάζει σὲ καλὸδετο σάλι, πολλὰς μοῦ δίνει
 θροφές, ψωμί, γλυκὸ κρασί, λαμπρὰ σκουτιά μὲ ντύνει,

καὶ ἀνέρι πρύμο καὶ ἀπαλὸ κατόπι μου φυσάει.
 Μέρες στὰ πέλαα δεκαπτὰ ἀρμενίζοντας πλανιόμουν,
 στὶς δεκοχτῶ φανήκανε ὀμπροστά μου τὰ ἰσκιωμένα
 βουνὰ τῆς γῆς σας· πήδηξε ἀπὸ χαρὰ ἡ καρδιά μου,
 τοῦ δύστυχου· τί συφορὲς εἶχα νὰ πάθω κι ἄλλες 270
 πολλές, ποὺ μοῦ τὶς τοίμαζε ὁ θεὸς ὁ κοσμοσεῖστης.
 Αὐτὸς ἀνέμους σήκωσε καὶ μοῦκλεισε τὸ δρόμο,
 κι ἀγρίεψε τὶς θάλασσες, ποὺ νὰ βαστῶ τὸ σάλι
 δὲν μᾶφηναν, μόνε συχνὰ ἀνεστέναζα στὸ κῦμα.
 Σκορπάει τὸ σάλι ἡ τρικυμιά, κ' ἐγὼ μὲ τὸ κολύμπι
 τότ' ἔσκιζα τὰ τρίςαθα νερά, ὥσπου ἐδῶ στὴ γῆς σας
 μὲ σπρώξανε καὶ μ' ἔφεραν οἱ θαλασσιεὺς κ' οἱ ἀνέμοι.
 Ἄν τότες ἔκανα στεριά, θὰ μ' ἔδερνε τὸ κῦμα
 σὲ πέτρες σπώντας με χοντρὲς καὶ σ' ἄχαρα λημέρια·
 μὰ πίσω ἀποτραβήχτηκα, καὶ κολυμπώντας ἦρθα 280
 στὸν ποταμό, ποὺ πιὸ ἥμερος μοῦ φάνη ἐκεῖ ὁ τόπος,
 γυμνὸς ἀπὸ χοντρόπετρες, κρυμμένος ἀπὸ ἀνέμους.
 Ἔπεςα ἐκεῖ, συνέφερα, καὶ φάνη ἡ θεία ἡ νύχτα·
 καὶ πέρ' ἀπ' τοῦρανόθρεφτο ποτάμι ξεκινώντας,
 μὲς στὰ χαμόδεντρα ἔγυρα, μὲ σωριασμένα φύλλα
 ἀπάνω μου, καὶ μοῦχυσε ὁ θεὸς ἀτέλειωτο ὕπνο.
 Ἐκεῖ, στὰ φύλλα ἀνάμεσα, μὲ στήθια ταραγμένα,
 ὀλονυχτὶς κοιμόμουνα ὡς αὐγὴ καὶ μεσημέρι.
 Μ' ἀφήνει ὁ ὕπνος ὁ γλυκὸς στὸ γέρμα τοῦ ἡλίου ἀπάνω,
 καὶ νοιώθω τὶς συντρόφισσες τῆς κόρης σου, ποὺ παίζαν 290
 στὸν ἄμμο· ἐκείνη σὰ θεὰ σφαντοῦσε ἀνάμεσά τους.
 Τῆς πρόσπεσα, κι αὐτὴ ἔδειξε περισσὶα φρονιμάδα,
 ὅση δὲν ὀλπίζα ποτές ἀπὸ μικρὴ νὰ τύχω·
 τί οἱ νέοι πάντα ἀστοχασιεὺς νὰ κάνουν συνηθᾶνε.
 Μοῦδωσε γέμα καὶ λαμπρὸ κρασί, καὶ στὸ ποτάμι
 σὰ λούστηκα, μὲ τὰ σκουτιὰ μὲ φόρεσε ποὺ βλέπεις.
 Σοῦ τᾶπα ὅλα ἀληθινά, ὅσο ἂν πονῇ ἡ ψυχὴ μου.»

Κι ὁ Ἀλκίνος τότες γύρισε καὶ λάλησέ του κ' εἶπε·
 «Δὲν τὸ στοχάστη ἡ κόρη μου σωστά, ὦ ξένη, ἐτοῦτο,
 ποὺ ἴσια σ' ἐμᾶς δὲ σ' ἔφερε μαζί μὲ τὶς γυναῖκες, 200
 ἂν κ' ἐσὺ πρῶτα πρόσπεσες καὶ τὴν παρακαλοῦσες.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
 «Μὴν τὴ μαλώθῃς, ὦ ἡρώα, τὴν ἄφταιγὴ σου κόρη·

μοῦλεγε αὐτὴ κατόπι της νάρθῳ μὲ τὶς γυναῖκες,
μὰ ἐγὼ ἀπὸ φόβο καὶ ντροπῇ δὲν ἤθελα νὰ σμίξω,
νὰ μὴ μᾶς δῆς, κι ἀπὸ θυμὸ ἄξαφνα ὁ νοῦς σου ἀνάψη·
γιατὶ εὐκολὰ ὀργιζόμαστε στὴ γῆς ἐμεῖς οἱ ἀνθρώποι.»

Κι ὁ Ἀλκίνοσ πάλε γύρισε καὶ λάλησέ του κ' εἶπε·
«Ἐμένα, ὦ ξένε, ἀνώφελα ἡ ψυχὴ μου δὲ χολώνει
στὰ στήθια μου· κάλλιο ὅλα μας μὲ μέτρο νᾶναι πάντα. 310
Μακάρι ὁ Δίας κ' ἡ Ἀθηνᾶ κι ὁ Ἀπόλλωνας νὰ δώσουν
σὰν τέτοιος ποῦσαι στὴ μορφῇ, κι ὁμόγνωμος μ' ἐμένα,
νὰ πάρης καὶ τὴν κόρη μου καὶ νὰ λεχτῆς γαμπρός μου
κ' ἐδῶ νὰ ζῆς· θὰ σοῦδινα καὶ χρήματα καὶ σπίτι,
ἂν ἐμνησκες αὐτόθελα· μὰ ἂν ὄχι, δὲ σὲ βιάζει
κανένας ἀπ' τοὺς Φαίακες· νὰ μὴν τὸ δώσῃ ὁ Δίας.
Ξέρε πὼς αὔριο συνοδιὰ θὰ βάλω νὰ σὲ πάρουν·
θὰ κοίτεσαι πηγαίνοντας καὶ θὰ γλυκοκοιμᾶσαι,
κι αὐτοὶ τὰτάραγα νερὰ θὰ σκίζουν ὥς νὰ φτάσῃς
στὴ γῆς σου καὶ στὰ σπίτια σου, κι ὅπου ἀγαπᾷς, μὰ ἂς εἶναι 320
ἀκόμα πιὸ μακρύτερα τὸ μέρος κι ἀπ' τὴν Εὐβοία,
ποὺ λὲν στὴν ἄκρῃ βρίσκεται τοῦ κόσμου ὅσοι τὴν εἶδαν
ἀπ' τοὺς δικούς μας, τὸν ξανθὸ Ραδάμανθη σὰν πῆραν,
νὰ πάῃ νὰ δῇ τὸν Τιτυδὸ ποὺ γιὸς εἶναι τῆς Γαίας.
Ἐκεῖ τότε ἦρθαν ὅλοι τους, καὶ δίχως κόπο φτάσαν
μονημερίς, καὶ γύρισαν πίσω στὴ γῆς τους πάλε.
Καὶ θεὰ δῆς τί πλοῖα λαμπρὰ καὶ τί λεβέντες ἔχω,
ποὺ ἀνατινάζουν τοὺς ἀφροὺς μὲ τοῦ κουπιοῦ τὴν πλάτη.»

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια χάρηκε ὁ πολύπαθος Δυσσέας,
καὶ τότες προσευκλήθηκε κ' εἶπε· «Πατέρα Δία, 330
μακάρι καθεὶς νὰ βγῇ ποὺ λάλησε ὁ Ἀλκίνοσ·
ἔτσι, στὴν τροφοδότρα γῆς ἄσβυστη δόξα νᾶχη,
κ' ἐγὼ νὰ τύχω γυρισμὸ στὴν πατρικὴ μου χώρα.»

Τέτοια μιλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους
καὶ πρόσταξε τὶς δοῦλες τῆς ἡ Ἀρήτῃς ἡ ἀσπροχέρα
στρωσίδια νὰ τοιμάσουνε, νὰ βάλουνε τὰ χρᾶμια
τὰ κερμεζὰ καὶ τὰ ὁμορφα, κι ἀπάνω τους τὰ πεύκια,
καὶ τὶς φλουκάτες τὶς κρουστὲς γιὰ ντύσιμο ἀποπάνω.
Κ' οἱ δοῦλες βγήκανε μὲ φῶς στὰ χέρια νὰ τοῦ στρώσουν·
καὶ τὸ κλινάρι τὸ στεριὸ σὰν ἔστρωσαν καὶ φτιάξαν, 340
πήγανε στάθηκαν κοντὰ στὸν Ὀδυσσεά καὶ τοῦ εἶπαν·

«Σήκου, νὰ πᾶς σὰ κοιμηθῆς, ὦ ξένε, εἶναι στρωμένα.»

Εἶπαν, κ' ἐκείνου ποθητὸ τοῦ φάνη τὸ κλινάρι.

Τότε ὁ πολυβασάνιστος, ὁ θεῖος Ὀδυσσεάς
κοιμήθηκε στὸ τορνευτὸ τῆς αἵθουσας κρεββάτι
στοῦ παλατιοῦ τὰπόδαθα πλαγιάζει κι ὁ Ἄλκινος,
καὶ δίπλα του ἡ βασίλισσα τοῦ σιάζει τὰ στρωσίδια.

ΡΑΨΩΔΙΑ Θ.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
κι ὁ Ἄλκινος ὁ τρανόψυχος σηκώθη ἀπὸ τὸν ὕπνο·
σηκώθη κι ὁ διογέννητος, ὁ κουρσευτὴς Δυσσέας·
κι ὁ Ἄλκινος ὁ τρανόψυχος τὸν πῆρε στῶ Φαιάκων
τὴν ἀγορά, ποὺ βρῖσκονταν παράδιπλα τῶν πλοίων.

Ἦρθαν καὶ κάθησαν ἐκεῖ στὰ σκαλιστὰ λιθάρια
ἀντάμα οἱ δύο· κ' ἡ Ἀθηνᾶ τριγύριζε στὴ χώρα,
μοιασμένη μὲ τὸν κήρυκα τοῦ γνωστικοῦ τοῦ Ἄλκινου,
κι ἀπὸ ἄντρα σὲ ἄντρα πήγαινε, καὶ καθενοῦ λαλοῦσε,
τοῦ Ὀδυσσεά τὸ γυρισμὸ στὸ νοῦ της μελετώντας. 10

«Ὅμπρός, ἀμέτε, ὦ ἀρχηγοὶ καὶ προεστοὶ τῷ Φαιάκων,
στὴν ἀγορά, νᾶκούσετε τὸν ξένο ποὺ ὅτι ἦρθε
στὸν πύργο τοῦ περιῆυπνου τοῦ Ἄλκινου, ἀπὸ πελάγη
ριχμένος· σὰν ἀθάνατος τᾶνάστημά του μοιάζει.»

Αὐτὰ εἶπε, καθενὸς καρδιὰ καὶ νοῦ παρακινώντας.

Κ' εὐτὺς γεμίζει ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ θρόνιά ἀπὸ κόσμον·

καὶ θάμαζαν πολλοὶ τὸ γιὸ τηρώντας τοῦ Λαέρτη,

τὸν Ὀδυσσεά τὸ γνωστικό, ποὺ ἡ Ἀθηνᾶ μὲ χάρη

θεόσταλτη περέχα του τὴν κεφαλὴ, τοὺς ὦμους,

καὶ μέγας κι ἀψηλόκορμος τὸν ἔκανε νὰ δείχνῃ, 20

ὥστε σ' ὅλους τοὺς Φαίακες νὰ γίνῃ ἀγαπημένος,

καὶ φοβερὸς καὶ σεβαστός, καὶ στοὺς πολλοὺς ἀγῶνες

ἄξιος νὰ βγῇ, ποὺ οἱ Φαίακες τοῦ στήσανε κατόπι.

Καὶ σὰ μαζώχτηκαν ἐκεῖ καὶ κάθησαν ἀντάμα,

ὁ Ἄλκινος τότε ὁ γνωστικὸς ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε·

«Ἀκούστε με, ἐσεῖς ἀρχηγοὶ καὶ πρῶτοι τῷ Φαιάκων,

τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.

Μοῦ ἦρθε ὁ ἀγνώριστος αὐτὸς καὶ πλανεμένος ξένος,

ἂν ἀπὸ δύση φάνηκε γιὰ ἀνατολὴ δὲν ξέρω,

καὶ μᾶς ζητάει προβόδωση πού βέβαιο νᾶχη τέλος. 30
 Κ' ἐμεῖς ἄς τονὲ στείλουμε σάν τόσους ἄλλους πρίν του,
 γιατί κανένας πού ἔρχεται στοὺς πύργους μου δὲ μνησκει
 πολὺν καιρὸ ἀπροβόδωτος καὶ παραπονεμένος.
 Μον' πᾶμε, καὶ στὴ θάλασσα ἄς τραβήξουμε καρᾶβι
 καλὸ καὶ πρωτοτάξιδο, κι ἄς διαλεχτοῦν λεβέντες
 ἀπ' τὸ λαὸ πεννηταδυό, πού νᾶναι οἱ πρῶτοι ἀπ' ὅλους.
 Σὰν καλοδέστε τὰ κουπιά στοὺς πάγκους ξαναβγῆτε,
 κ' ἐλάτε στὰ παλάτια μου νὰ βρῆτε φαγοπότι,
 πού ἐγὼ θὰ τῶχω γιὰ ὅλους σας μὲ βιάση ἐτοιμασμένο.
 Αὐτὰ στοὺς νέους λεβέντηδες προστάζω· οἱ ἄλλοι πάλε, 40
 οἱ βασιλεῖοι, στὰ ὄμορφα παλάτια μου νὰ ἐρθῆτε,
 τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε· μὴν πῆ κανένας ὄχι
 καὶ τὸ λαμπρὸ τραγουδιστὴ Δημόδοκο καλέστε,
 πού τοῦχει δὰ χαρίσει ὁ θεὸς τοῦ τραγουδιοῦ τὸ δῶρο,
 νὰ μᾶς γλεντάη μ' ὅσα γλυκὰ τραγούδια βγάζει ὁ νοῦς του.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ σηκώθηκε, κ' οἱ βασιλεῖοι κατόπι
 καὶ πῆγε τὸν τραγουδιστὴ τὸ θεῖο ὁ κράχτης νάβρη,
 καὶ παληκάκια διάλεξαν πενήντα δυό, πού πῆγαν,
 σάν πού εἶπε, στῆς ἀτρύγητης τῆς θάλασσας τὴν ἄκρη. 50
 Καὶ στὸ γιαλὸ σάν κίνησαν, πρὸς τὸ γοργὸ καρᾶβι,
 τὸ τράβηξαν καὶ τῶριξαν στῆς θάλασσας τὰ βάθια,
 καὶ τὸ κατάρτι στήσανε μὲ τὰ παννιὰ του ἀπάνω,
 καὶ τὰ κουπιά τους στοὺς σκαρμους μὲ τὰ λουριὰ τροπῶσαν,
 ὅλα σωστά· τὰ δλόασπρα παννιὰ κατόπι ἀνοῖξαν,
 κι ἀράξαν τὸ πλεούμενο πρὸς τὸ γιαλὸ· καὶ τότες
 κινήσανε στάρχοντικό τοῦ γνωστικοῦ τοῦ Ἀλκίνου.
 Γέμισαν ὅλες οἱ αἴθουσες, οἱ αὐλὲς καὶ τὰ χαγιάτια
 ἀπὸ ἄντρες πού μαζώχτηκαν, γέροι καὶ νιοὶ περίσοι.
 Δώδεκ' ἄρνια τοὺς ἔσφαξε ὁ Ἀλκίνος, ὄχι τῶ χοίρους
 ἀσπρόδοντους καὶ βόδια δυὸ λοξόποδα τοὺς κόβει, 60
 πού τᾶγδαρὰν καὶ τᾶσφαξαν καὶ στρώσανε τραπέζια.

Φέρνει κι ὁ κράχτης τὸν καλὸ τραγουδιστὴ μαζί του,
 πού ἡ Μοῦσα τὸν ἀγάπησε, καὶ τοῦδωσε σμιγμένο
 καλὸ μαζί μὲ τὸ κακό. Τὸ φῶς του αὐτὴ τοῦ πῆρε
 μὰ τοῦφερε γλυκειὰ φωνή. Θρονὶ ἀργυροδεμένο
 στοὺς καλεστοὺς ἀνάμεσα τοῦ στήνει ὁ κράχτης, δίπλα
 στύλου ἄψηλοῦ, καὶ σὲ καρφὶ τῇ λύρα του κρεμώντας

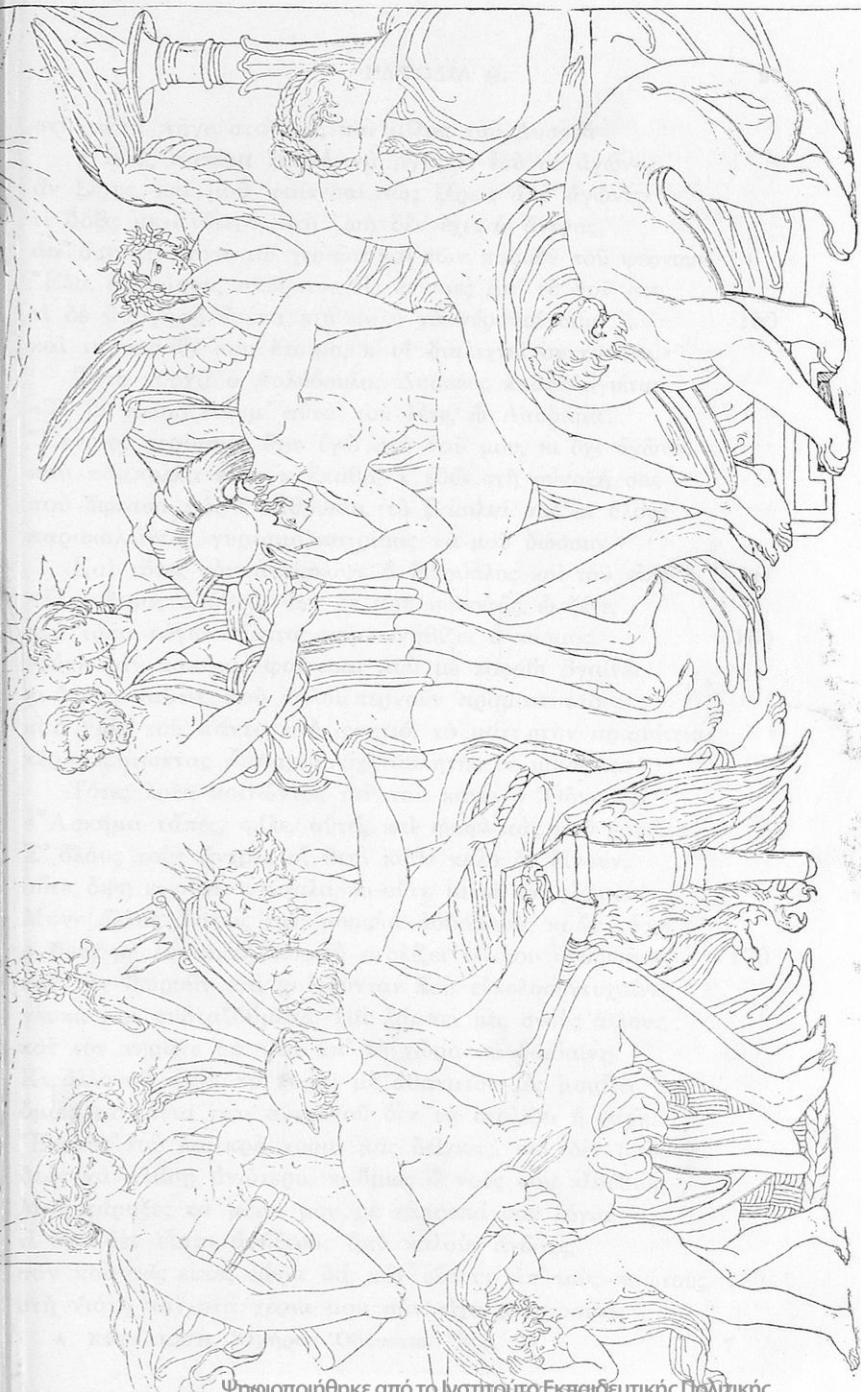
ποπάνωθ' ἐξ αὐτοῦ, τοῦδ' εἶξε πρὸς ποῦ ν' ἄπλοχερίσῃ.
 Καὶ τοῦβαλε τραπέζι δμπρὸς μ' ἅπ' ἄνω του πάνεροι,
 καὶ τάσι μὲ καλὸ κρασί, νὰ πιῇ σὰν τοῦ δοκίσῃ. 70
 Τὰ χέρια τότε ὅλοι ἅπλωναν στὰ καλοφάγια δμπρὸς τοὺς.
 Κι ἀπὸ πιὸτὸ κι ἀπὸ φαῖ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τοὺς,
 τὸν ψάλτη ἢ Μοῦσα κίνησε νὰ ψάλλῃ ἀντρῶνες δόξες,
 ἀπὸ τραγοῦδι ποὺ ἔφτανε ἡ φήμη του στὰ οὐράνια,
 τοῦ Ὀδυσσέα τὸ μάλωμα καὶ τοῦ Ἀχιλλέα, σὰν πιάσαν
 μεγάλο λογομαχητὸ πᾶς σὲ ἱερὴ θυσία
 καὶ μέσα του ὁ Ἀγαμέμνωνας χαϊρότανε ὁ μεγάλος
 ποὺ λογοφέρνανε μαζὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι.
 Τὶ τέτοια τοῦ προφήτεψε ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος,
 τὸ πέτρινο σὰν πέρασε κατώφλι τῆς Πυθῶνας, 80
 νὰ μάθῃ τὰ μελλούμενα· κι ἀρχίσανε οἱ φουρτοῦνες
 Τρωαδιδῶν καὶ Δαναῶν, κατὰ τοῦ Δία τὸ θέλει.

Αὐτὰ τραγοῦδαε ὁ ἑξακουστὸς ὁ ψάλτης· κι ὁ Ὀδυσσεὺς
 τὸ πορφυρένιο φόρεμα μὲ τὰ δυὸ χέρια σέρνει
 στὴν κεφαλὴ, καὶ τῶριο του τὸ πρόσωπο σκεπάζει·
 τὶ ντραπήκε τὰ δάκρια οἱ Φαίακες νὰ τοῦ βλέπουν.
 Κι ὅταν ὁ ψάλτης ὁ θεϊκὸς σταμάταγε, ὁ Δυσσέας
 τὰ δάκρια του σφουγγίζοντας ξεσκέπαζε τὴν ὄψη,
 κι ἀπὸ διπλόχερο ἔσταζε καυκὶ στοὺς Ὀλυμπήσους.
 Μὰ πάλε σὰν ξανάρχιζε, καὶ τὸν παρακινούσαν 90
 οἱ ἀρχόντοι, ποὺ ἀγαπούσανε τοῦ τραγουδιοῦ τὴ γλύκα,
 τὴν κεφαλὴ σκεπάζοντας ξαναθρηνοῦσε ἐκεῖνος.
 Σ' ὅλους τοὺς ἄλλους ἄφαντα τὰ δάκρια του κυλοῦσαν,
 καὶ μόνε ὁ Ἀλκίνοος τᾶνοιωσε καὶ τὰ εἶδε, ποὺ σιμά του
 καθόταν, καὶ τὸν ἄκουγε νὰ βαριαναστενάζῃ.
 Κ' εὐτὺς στοὺς Φαίακες γυρνᾷ τοὺς ναυτικούς καὶ κρένει·

« Ἀκοῦτε, τῷ Φαίᾳκωνε ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι·
 τῶρα ποὺ ἐδῶ χαρήκαμε τὸ μοιραστὸ τραπέζι,
 καὶ τὴ γλυκειὰ συντροφίσσα τῶν τραπεζιῶν, τὴ λύρα,
 ἄς βγοῦμε γιὰ νὰ παίξουμε, καὶ σ' ὅλους τοὺς ἀγῶνες, 100
 ποὺ νὰ δηγέται ὁ ξένος μας στοὺς φίλους καὶ δικούς του,
 σὰν πάῃ στὴ γῆς του, πόσο ἑμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνοῦμε
 στὸ πόλεμο καὶ στὴ γροθιά, στὸ πῆδημα, στὰ πόδια.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, κίνησε, κ' οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν.
 Κι ὁ κράχτης ξανακρέμασε τὴ βροντηρὴ τὴ λύρα,

καὶ τὸ Δημόδοκο ἔβγαλε, κρατώντας τοῦ τὸ χέρι,
 ὅξω πὺν οἱ ἄλλοι διάβαιναν, οἱ πρῶτοι τῷ Φαιάκων,
 νὰ δοῦνε τάγωνίσματα καὶ νὰ τὰ σεριανίσουν.
 Καὶ πῆγανε στὴ ἀγορὰ μὲ πλῆθος λαὸ κατόπι
 ἐκεῖ πολλοὶ σηκώθηκαν καὶ διαλεχτοὶ λεβέντες· 110
 πετάχτηκαν Ἀκρόνεος, Ὀκύαλος, Ἐλατρέας,
 Ναυτέας, Προυμέας ὕστερα καὶ Ἀχίαλος κ' Ἐρετμέας,
 Ποντέας καὶ Ἀναβησίνεος, Θόωνας καὶ Πλωρέας
 καὶ ὁ Ἀμφίαλος τοῦ Πολύνεου τοῦ Τεχτονίδη ὁ γόνος·
 σηκώθηκε καὶ ὁ Εὐρύαλος σὰν ἀντροφόνος Ἄρης,
 καὶ ὁ Ναυβολίδης στὸ κορμὶ καὶ στὴ μορφιά περνώντας
 ὅλους τοὺς Φαίακες, ἔξδν τὸν ὥριο Λαοδάμα.
 Σηκώθηκαν κ' οἱ τρεῖς οἱ γιοὶ τοῦ παινεμένου Ἀλκίνου,
 ὁ Ἰσόθεος Κλυτόνεος, ὁ Ἄλιος καὶ ὁ Λαοδάμας.
 Καὶ πρῶτα βουληθῆκανε στὸ τρέξιμο νὰ βγοῦνε. 120
 Ἀπὸ τὴ στήλη χούμιζαν ὅλοι μαζί με φούρια,
 καὶ σκόνῃ σήκωναν καθὼς πετούσανε στὸ σιάδι.
 Κι ὁ ἄξιος ὁ Κλυτόνεος στὸ τρέξιμο ἦρθε πρῶτος·
 καὶ ὅσο μουλάρια ὁργώνουνε σ' ἄσπαρτους τόπους μάκρος,
 τόσο στὸ πλῆθος ζύγωσε, κ' ἐκείνους πίσω ἀφῆκε.
 Κατόπι παραβγήκανε καὶ στὴ βαρεῖα παλαιίστρα,
 καὶ πρῶτος φάνη ὁ Εὐρύαλος ἀπ' ὅλους τοὺς λεβέντες.
 Στὸ πῆδημα ὁ Ἀμφίαλος ξεπέρασε τοὺς ἄλλους,
 στὴν πέτρα ἀπ' ὅλους κρίθηκε παράξιος ὁ Ἐλατρέας,
 καὶ ὁ Λαοδάμας, ὁ καλὸς τοῦ Ἀλκίνου ὁ γιὸς, στὸ γρόθο· 130
 καὶ σάνε καλογλέντησαν μὲ τοὺς ἀγῶνες ὅλοι,
 τοῦ Ἀλκίνου ὁ γιὸς τὰ λόγια αὐτὰ τοὺς εἶπε, ὁ Λαοδάμας·
 «Ἀδέρφια, ἄς τὸν ρωτήξουμε τὸν ξένο ἐδῶ ἂν κατέχη
 κανένα ἀγῶνα, τί κακὸ κορμὶ θαρρῶ δὲν ἔχει
 τὰ χέρια, οἱ ἄντζες, τὰ μεριά, καὶ ὁ σβέρκος ὁ γερός του
 δείχνουν περίσσια δύναμη· μηδὲ τοῦ λείπει ἡ νιότη,
 μόνε πὺν πάθια ἀρίθμητα τὸν ἔχουν τσακισμένο.
 Τὶ σὰν τὴν πικροθάλασσα κακὸ δὲν ἔχει καὶ ἄλλο
 νὰ καταλῇ τὸν ἄνθρωπο, καὶ ἄς εἶναι σιδερένιος.»
 Καὶ τότε ὁ Εὐρύαλος γυρνᾷ καὶ αὐτὰ τοῦ ἀπολογιέται· 140
 «Λαοδάμα, αὐτὸ πολὺ σωστὰ μᾶς τῶπες. Ἄμε τώρα,
 καὶ ὁ ἴδιος σου μιλώντας του σὲ ἀγῶνα κάλεσέ τον.»
 Αὐτὸ σὰν ἄκουσε ὁ καλὸς ὁ γιόκας τοῦ Ἀλκίνου,

Ο Άρης κ' η Άφροδίτη πισμένοι στ' άρχηγόλλωστα δεσμά του Ήφαιστου (Θ 256—358).

στὴ μέση πῆγε στάθηκε, καὶ μίλαε τοῦ Δυσσέα·

«Ἐλα, πατέρα ξενικέ, νὰ βγῆς κ' ἐσὺ σὲ ἀγῶνα,
ἂν ξέρης, καὶ μοῦ φαίνεσαι πὼς ξέρεις ἀπὸ ἀγῶνες·
τὶ δόξα μεγαλύτερη στὴ ζωὴ δὲν ἔχει ὁ ἄντρας,
ἀπ' ὅση τὰ ἔργα τῶ χειρῶν καὶ τῶν ποδιῶν τοῦ φέρουν.

Ἐλα, ἀγωνίσου, σκόρπισε τίς ἔννοιες ἀπ' τὸ νοῦ σου,
τὶ δὲ θάργῃσῃ ἐσένα πιά πολὺ τὸ γύρισμά σου· 150
καὶ τὸ καράβι σου ἔτοιμο, κ' οἱ διαλεχτοὶ συντρόφοι.»

Τότε γυρνᾷ ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπολογιέται·
«Τί μὲ πειράζετε μ' αὐτὰ ποὺ λέτε, ὦ Λαοδάμα;
Ἐννοιες περισσies ἔχω ἐγὼ στὸ νοῦ μου, κι ὅχι ἀγῶνες,
ποὺ πάμπολλα εἶδα κ' ἔπαθα, κ' ἐδῶ στὴ σύναξή σας
ποὺ ἔφτασα τώρα κάθουμαι, τὸ βασιλιά σας κι ὅλους
παρακαλώντας γυρισμὸ πατρίδας νὰ μοῦ δώσουν.»

Καὶ τότες τὸν ἀντίσκοψε ὁ Εὐρύαλος καὶ τοῦ εἶπε·
«Πολύξερος ἀλήθεια ἐσὺ δὲ μοῦ σφαντᾶς, ὦ ξέने,
στὰ τόσα τᾶγωνίσματα ποὺ συνηθίζει ὁ κόσμος. 160
Μόνε σὰν κάποιος φαίνεσαι ποὺ μὲ καράβι βγαίνει,
κι ὁρῶει ναῦτες ποὺ καλοὶ περνοῦν πρᾶματευτάδες,
κι ὁ νοῦς του πάντα στὸ φορτιό, τὸ μάτι στὴν πρᾶματεια,
κέρδη ζητώντας ἀρπαχτά· ὅχι, ἀθλητὴς δὲ μοιάζεις.»

Τότες λοξὰ κοιτώντας τον τοῦ κάνει ὁ Ὀδυσσεύς·
«Ἀσκημα τᾶπες, φίλε, αὐτά, καὶ φαφλατὰς μοῦ μοιάζεις.
Σ' ὅλους τοὺς ἄντρες οἱ θεοὶ κάθε καλὸ δὲ δίνουν,
οὔτε ὄψη κι οὔτε καύκαλα, κι οὔτε μιλιὰ καὶ γλῶσσα.
Μόνε ἄλλος ἄντρας στὴ μορφιὰ ἀδικήθηκε, κι ὥς τόσο 170
ὁ θεὸς μὲ λόγια τῇ μορφῇ στολίζει τέτοιου ἀνθρώπου,
καὶ τὸν θωροῦν καὶ χαίρουνται ποὺ εὐκολοσυντυχαίνει
γλυκὰ καὶ συσταζούμενα, καὶ λάμπει μὲς στοὺς ἄλλους,
καὶ τὸν τηρᾶνε σὰ θεὸ ἀπ' τῇ χώρᾳ σὰ διαβαίνει.
Κι ἄλλονοῦ πάλε τὸ κορμὶ μὲ ἀθάνατον λὲς μοιάζει,
ὅμως τὰ λόγια του αὐτουνοῦ δὲν τὰ στολίζει ἡ χάρη.
Ἐτσι κ' ἐσὺ λαμπρὸ κορμὶ μᾶς δείχνεις, ποὺ δὲν μπόρειε
θεὸς νὰ πλάσῃ ἄνωτερο, κι ὅμως ὁ νοῦς σου κλούβιος.
Μοῦ τάραξες τὰ μέσα μου μὲ τᾶπρεπά σου λόγια,
τὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀνήξερος ἀπὸ καλοὺς ἀγῶνες,
σὰν ποὺ μᾶς εἶπες τώρα δά, μόν' εἴμουν ἀπ' τοὺς πρώτους, 180
στὴ νιότη καὶ στὰ χέρια μου σὰν εἶχα μπιστοσύνη.

Τώρα όμως πόνοι με κρατοῦν σκληροί, γιατί ἔχω πάθει μύρια δεινὰ στὶς θάλασσες καὶ στοὺς φριχτοὺς πολέμους. Μὰ πάλε, ὅσα κι ἂν ἔπαθα, θὰ μπῶ μὲς στὸν ἀγώνα, τὶ ὁ λόγος σου ὁ πειραχτικὸς μοῦ κίνησε τὰ σπλάχνα.»

Εἶπε, χωρὶς νὰ γυμνωθῇ πετιέται, ἀρπάει λιθάρι τρανό, χοντρό, βαρύτερο πολὺ ἀπὸ τὰ λιθάρια ποὺ ρίχτανε σὰν παίζανε οἱ Φαίακες συνατοῖ τους. Τὸ στρίβει, καὶ τὸ σφεντονάει μὲ τὴ βαρεία του χέρα. Βούτῃς αὐτό, κ' οἱ Φαίακες στὴ γῆς ἀπ' τὴν ὁρμή του σκύψανε, οἱ μακρόλαμνοι καὶ θαλασσοκουσμένοι· Πέταξ' ἢ πέτρα ἀπάνωθε ἀπ' τῶν ἄλλων τὰ σημάδια, γοργογυρνώντας· ἢ Ἀθηνᾶ σημάδευε τὴν ἄκρη, μὲ ἄντρα στὴν ὄψη μοιάζοντας, καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε

«Τέτοιο σημάδι καὶ τυφλὸς ψάχνοντας θάβρη, ὦ ξένε· μὲ τᾶλλα αὐτὸ δὲ σμίχτηκε, μόν' εἶναι πρῶτο πρῶτο, καὶ μὴ φοβᾶσαι Φαίακας κανέναν δὲν τὸ φτάνει.»

Ἔτο' εἶπε· καὶ ὁ πολύπαθος τὸ χάρηκε Ὀδυσσεάς, ποὺ βοῆκε μὲς στὴ σύναξη καλόβουλο ἓνα φίλο, 200 καὶ μ' ἀλαφρότερη καρδιὰ τότε εἶπε τῷ Φαιάκων·

«Φτάστε με τώρα αὐτοῦ, παιδιά, κ' ὕστερα ρίχτω κι ἄλλο σὲ τόσο μακρὸς ἀπ' ἐδῶ, ἢ καὶ παρέκει ἀκόμα. Κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὅποιονα βαστάει τώρα ἡ καρδιά του, ἃς βγῇ μαζί μου, τὶ ἢ χολὴ μοῦ ἀνέβηκε στ' ἀλήθεια, σὲ γρόθο, ἢ καὶ στὸ πάλαιμα, στὸ τρέξιμο, ὅ,τι θέλει· ὅλοι ἃς ἐρθοῦν οἱ Φαίακες μὰ ὄχι ὁ Λαοδάμας, τὶ αὐτὸς μὲ φιλοξένησε· μὲ φίλο ποιὸς τὰ βάζει; Κλούβιος ἀλήθεια ὁ ἄνθρωπος καὶ τιποτένιος εἶναι ποὺ μ' ἓναν ποὺ τὸν φίλεψε παλέματα γυρεῦει 210 σὲ ξένον τόπο, καὶ ζαβὰ τοῦ βγαίνουν ὅλα ἐτούτου. Τοὺς ἄλλους δὲν ἀρνιοῦμαι τοὺς μὴδ' ἀψηφῶ κανέναν, μόν' νὰ τοὺς μάθω λαχταρῶ καὶ νὰ τοὺς δοκιμάσω. Μὲ ἀνθρώπους ποὺ ἀγωνίζονται κακὸς ἐγὼ δὲν εἶμαι. Ξέρω νὰ πιάνω τεχνικὰ καλόφτιαστο δοξάρι, καὶ πρῶτος ρίχνοντας χτυπῶ μέσα σ' ὀχτρῶν ἀσκέρι ὅποιον ματιάσω, δίπλα μου κι ἃς στέκονται ὅσοι θένε συντρόφοι, καταπάνω τοὺς σαῖττες νὰ τραβᾶνε. Ὁ Φιλοκτήτης μοναχὰ μὲ πέρναε στὸ δοξάρι, σὰν παραβγαίναμ' οἱ Ἀχαιοὶ στὴ χώρα τῆς Τρωάδας. 220

Κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους λέω ἐγὼ ἀνώτερος πῶς εἶμαι,
 ὅσοι στὸν κόσμον ζοῦν θνητοὶ σιταροφάγοι τώρα.
 Ὅμως δὲν ἤθελα νὰ βγῶ μὲ τοὺς παλιοὺς ἐκείνους,
 τὸν Ἡρακλῆ ἢ τὸν Εὐρυτο, τῆς Οἰχαλίας τὸ ρήγα,
 ποὺ δύνονταν καὶ μὲ θεοὺς νὰ βγοῦνε στὸ δοξάρι.
 Γι' αὐτὸ νωρὶς ἀπέθανε κι ὁ Εὐρυτος ὁ μέγας,
 καὶ γερατειὰ δὲν ἔφτασε· ὁ Ἀπόλλωνας τοῦ ὀργίστη.
 καὶ τότε σκότωσε, ποὺ αὐτὸς στὴ σαίττα τὸν καλοῦσε.
 Καὶ ρίχνω τὸ κοντάρι ἐγὼ ὅσο ἄλλος μηδὲ σαίττα.
 Μόνε στὰ πόδια Φαίακας θὰ μὲ ξεπερναγε ἴσως,
 τὶ μ' ἔχουν ἄσκημα πολὺ τὰ πέλαα δαμασμένο·
 περνώοντας δίχως νοιάσιμο χαυνώθηκα στὰ πλοῖα.»

230

Μιλοῦσε αὐτά, καὶ σύχαζαν οἱ ἄλλοι σωπασμένοι.
 Μονάχα ὁ Ἀλκίνοσ γύρισε καὶ λάλησέ του κ' εἶπε·
 «Ἐμᾶς αὐτὰ δὲ μᾶς λυποῦν ποὺ συντυχαίνεις, ξένε·
 μόνε νὰ δείξης σὲ ὅλους μας ζητᾷ τὴν λεβεντιά σου,
 ἀπὸ θυμὸ ποὺ αὐτὸς ἐδῶ σὲ πρόσβαλε ὀμπροστά μας,
 ποὺ ἄλλοτες νὰ μὴν μπορῇ θνητὸς νὰ ψεγαδιάσῃ
 τὴ λεβεντιά σου, ἂν ἔχῃ νοῦ σωστὰ νὰ συλλογιέται.
 Ἄκου με τώρα τί θὰ πῶ, γιὰ νὰ τὰ λὲς καὶ σ' ἄλλους
 ἡρώους στὰ παλάτια σου σὰν εἶστε σὲ τραπέζι
 μὲ σύγκοιτη καὶ μὲ παιδιὰ τριγύρω, καὶ θυμᾶσαι
 τὴ λεβεντιά μας, κι ὅσα ἐμᾶς ἔχει ὀρισμένα ὁ Δίας
 ἔργα νὰ κάνουμε ἀπ' ἀρχῆς, ἀπ' τὰ προγονικά μας.
 Ἐμεῖς καλοὶ ἂ δὲν εἴμαστε στὸ γρόθο ἢ στὴν παλαίστρα,
 στὸ τρέξιμο ὅμως πεταχοί, καὶ στὰ καράβια πρῶτοι
 καὶ μᾶς ἀρέσουνε χοροί, κιθάρες, φαγοπότια,
 ἀπανωτὲς ρουχαλλοξυῖες, ξεστὰ λουτρά, κλινάρια.
 Καὶ τώρα ἐλᾶτε, οἱ Φαίακες οἱ πιὸ ἄξιοι χορευτᾶδες,
 χορέψτε, ὁ ξένος γιὰ νὰ λήῃ στοὺς φίλους καὶ δικούς του,
 πίσω σὰν πάῃ, ὥς πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνᾶμε
 στὰρμένισμα καὶ στὸ χορό, στὰ πόδια, στὸ τραγούδι.
 Κι ἀμέσως τὴ γλυκόχορδη τὴ λύρα ἂς τρέξῃ κάποιος
 νὰ φέρῃ τοῦ Δημόδοκου, πομέσα ἀπ' τὸ παλάτι.»

240

250

Ἔτσι μιλάει ὁ θεόμοιαστος ὁ Ἀλκίνοσ, καὶ πετιέται
 ὁ κήρυκας τὴ βαθουλή τὴ λύρα ἐκεῖ νὰ φέρῃ.
 Κατόπι ἐννιὰ σηκώθηκαν κριτάδες διαλεγμένοι
 ἀπ' τὸ λαὸ νὰ κυβερνοῦν μὲ τάξῃ τοὺς ἀγῶνες·

τὸ χοροστάσι ἰσιώσανε, κι ἀνοίξανε τὸ γῦρο.
 Φέρνει τοῦ ψάλτη ὁ κήρυκας τῇ βοντερῇ τῇ λύρα,
 καὶ πῆγε αὐτὸς καταμεσίς, κι ὀλόγυρά του νέοι
 στεκόντανε ἰδρομούστακοι, τεχνῖτες χορευτάδες,
 κι ἀρχίσαν θεϊκὸ χορὸ καὶ κοίταγε ὁ Ὀδυσσεάς
 τὰ πόδια τὰστραφτόγοργα, καὶ θάμαζε ἡ ψυχὴ του.

260

Καὶ μὲ τῇ λύρα του ἄρχισε γλυκὰ τραγούδια ἐκεῖνος,
 τῆς Ἀφροδίτης τῆς λαμπρῆς καὶ τοῦ Ἄρη τὶς ἀγάπες,
 κρυφὰ σὰν πρωτοσμίξανε στοῦ Ἡφαίστου τὰ παλάτια,
 καὶ δῶρα ὁ Ἄρης δίνοντας ἀτίμασε τὸ στρῶμα
 τοῦ Ἡφαίστου καὶ μηνήτορας ὁ Ἥλιος τοῦ ἦρθε τότες,
 τί αὐτὸς τοὺς δυὸ τοὺς μάτιασε πὺν ἀγκαλιαστὰ φιλιόνταν.
 Κι ὁ Ἡφαιστος σὰν τᾶκουσε βαριὰ τοῦ κακοφάνη
 πηγαίνει στὰργαστήρι του μὲ πονηριὰ στὸ νοῦ του,
 μεγάλο ἀμόνι στύλωσε, καὶ βάρεσε καὶ κόβει
 δεσμὰ ἄσπαστα κι ἀξέλυτα, γιὰ νὰ πιαστοῦνε μέσα.
 Καὶ τὰ δεσμὰ σὰν ἔφτιαξε ὀργισμένος μὲ τὸν Ἄρη,
 πῆγε ἴσια ἐκεῖ πὺν βρίσκονταν τοῦ γάμου του τὸ στρῶμα,
 καὶ τᾶροῖξε ὀλοτρογύρα στοῦ κρεββατιοῦ τὰ πόδια
 ἔροῖξε κι ἄλλα ἀπ' τὴ σκεπὴ ἀποπάνωθε περίσσια,
 ψιλὰ σὰν ἀραχνόκλωστες, πὺν ὥς καὶ θεὸς δὲν μπόρειε
 νὰ τὰ ξανοίξῃ, τεχνικὰ φτιασμένα σὰν πὺν τᾶχε.

270

280

Καὶ σὰν τὰ καλοτύλιξε τριγύρω στὸ κλινάρι,
 στῆς Λῆμνος ἔκανε πὼς πάει τὴν ὁμορφη τὴ χώρα,
 πὺν αὐτὴν ἀπ' ὅλες πιώτερο τίς χώρες ἀγαποῦσε.
 Κι ὁ Ἄρης δὲν κοίταγε ἄδικα ὁ χρυσοχαλινάρης,
 μόνε εἶδε τὸν πολύτεχνο τὸν Ἡφαιστο νὰ φεύγῃ
 καὶ στὸ παλάτι κίνησε τοῦ δοξασμένου Ἡφαίστου,
 τῆς Ἀφροδίτης τῆς λαμπρῆς τὴν ἀγκαλιὰ ποθώντας.
 Κ' ἐκείνη, ὅτ' ἦρθε ἀπ' τοῦ τρανοῦ γονιοῦ της τὰ παλάτια,
 καθότανε καὶ μπῆκε αὐτός, χερόπιασέ την, κ' εἶπε

290

«Ἐλα, ἀκριβή, νὰ πέσουμε νὰ γλυκοκοιμηθοῦμε
 τί ὁ Ἡφαιστος δὲν εἶν' ἐδῶ, παρὰ φτασμένος θάναι
 στὴ Λῆμνο, πὺν οἱ ἀγριόφωνοι οἱ Σινταῖοι λημεριάζουν.»

Εἶπε, κ' ἐκείνης ἄρεστὸ τῆς φάνῃ νὰ πλαγιάσουν.
 Κι ἅμα ἔπесαν, τοὺς κράταγαν ἀπὸ παντοῦ στὸ στρῶμα
 τὰ φιλοκάμωτα δεσμὰ τοῦ ἐφτάξυπνου τοῦ Ἡφαίστου,
 καὶ μήτε νὰ σαλέψουνε, καὶ μήτε νὰ σηκώσουν

μέρος κορμιού δὲ δύνονταν. Καὶ τὸνοιωσαν πιά τότες
 πῶς τρόπο νὰ ξεφύγουνε τὸ δέσιμο δὲν εἶχε.

Κ' ἦρθε σιμά τους ἄξαφνα ὁ θεὸς ὁ κουτσοπόδης, 300
 ποὺ πίσω ξαναγύρισε, στὴ Λῆμνο πρὶ νὰ φτάση,
 τί ὁ Ἥλιος παραφύλαγε, καὶ μῆνημα τοῦ πῆγε.
 Κινάει πρὸς τὸ παλάτι του μὲ τὴν καρδιά θλιμμένη.
 Στὰ πρόθυρα σὰ στάθηκε, βαρὺς καμηλὸς τὸν πῆρε,
 καὶ σέρνει φοβερὴ φωνή, καὶ στοὺς θεοὺς χουγιαῖζε·

«Πατέρα Δία, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
 νὰ δῆτε ἐλάτε, πράματα γιὰ γέλοια, νάπορήστε,
 τοῦ Δία πῶς μὲ ντρόπιασε ἡ κόρη ἡ Ἀφροδίτη,
 ἐμένα τὸν κουτσό, καὶ πάει μὲ τὸ φονιά τὸν Ἄρη,
 τ' εἶν' ὥριος καὶ γερόποδος αὐτός, κ' ἐγὼ σακάτης 310
 ἀπὸ γεννήσιο μου· καὶ ποιὸς τὸ φταίει παρὰ οἱ γονιοί μου,
 ποὺ κάλλιο νὰ μὴ μ' ἔσπερναν. Ἄμετε τώρα, δῆτε,
 ἀπάνω στὸ κρεβάτι μου πῶς κοίτουνται κ' οἱ δύο τους·
 λυσσάζω ἐγὼ τηρώντας τους. Δὲν τὸ πιστεύω ὡς τόσο
 νὰ τὸ γυρέσουν ἄλλοτε· παρόμοιο γλέντι ἐκεῖνοι,
 κι ἂς ἀγαπιοῦνται τρυφερά, μήτε γιὰ λίγην ὥρα·
 μὰ τώρα ἀπ' τὰ κρυφὰ δεσμά, τοῦ κάκου δὲν τοὺς βγάζω
 πρὶν πάρω ἀπ' τὸν πατέρα της ὅλα τὰ δῶρα πίσω
 ποὺ γιὰ μιὰ τέτοια ἀδιάντροπη τοῦ εἶχα παραδομένα·
 τί ἂν ὁμορφη εἶναι ἡ κόρη του, ὅμως μυαλὸ τῆς λείπει.» 320

Εἶπε, καὶ στὸ χαλκόπυργο οἱ θεοὶ μαζεύονται ὅλοι·
 ἦρθ' ὁ καλόβουλος Ἑρμῆς, ὁ σείστης Ποσειδῶνας
 μαζί τους κι ὁ δοξαριστὴς ὁ Ἀπόλλωνας ὁ ρήγας.
 Ὅμως οἱ θεὸς νιτραπήκανε, καὶ μέινανε στὰ σπίτια.
 Στὰ ξόθυρα σταθήκανε οἱ θεοὶ οἱ μεγαλοδότες,
 κι ἄσβυστα γέλοια ἀρχίσανε οἱ ἀθάνατοι τηρώντας
 τὴν τέχνη ποὺ σοφίστη ὁ νοῦς τοῦ ἐφτάξυπνου τοῦ Ἡφαίστου.
 Κ' ἕνας τους τότες γύρισε καὶ λέει τοῦ πλαγινοῦ του·

«Δὲν ἔχει ὁ δόλος προκοπή, κι ὁ σιγανὸς προφταίνει
 τὸ γλῆγορο· δὲς τὸν ἀργὸ τὸν Ἡφαιστο πῶς πιάνει 330
 τὸν Ἄρη, ποὺ πιὸ σερπετὸς ἐδῶ δὲ βρίσκεται ἄλλος,
 μὲ τέχνες καὶ μὲ μαριολιές, καὶ τώρα θὰ πλερώνη».

Τέτοια λαλοῦσαν κ' ἔκρεναν οἱ θεοὶ ἀναμεταξύ τους·
 καὶ λέει τοῦ Ἑρμῆ ὁ Ἀπόλλωνας, τοῦ Δία ὁ γιός, ὁ ρήγας.

«ὦ γιὰ τοῦ Δία, μηνητὴ καὶ πλουτοδότῃ Ἑρμῆ μου,

σὲ τέτοια δίχτυα δυνατὰ δὲ θᾶστεργες νὰ πέσης,
ἂν εἶχες τὴν ὠριόχρυσον Ἀφροδίτη στὸ πλευρό σου;»

Κι ὁ μνηστής ὁ Ἀργοφονιάς ἀπολογήθη κ' εἶπε:
«Δοξαριστὴ μου Ἀπόλλωνα, μακάρι νὰ γινόταν.
Τρεῖς φορὲς τόσα ἄς μοῦρριχταν δεσμὰ γύρω τριγύρω, 340
κι ἄς μὲ κοιτάζατε οἱ θεοὶ κ' οἱ θεὲς μαζί σας ὅλες,
σώνει μὲ τὴν πανώρια ἐγὼ νὰ πλάγιαζα Ἀφροδίτη.»

Εἶπε, κ' οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξεσπάσανε στὰ γέλοια.
Μὰ παρακάλειε ἀγέλαστος ὁ Ποσειδῶνας πάντα
τὸν τεχνόξάκουστο Ἡφαιστο τὸν Ἄρη νὰ ξελύση,
καὶ τοῦ λαλοῦσε κ' ἔλεγε μὲ φτερωμένα λόγια:

«Λῦσε τον, καὶ σοῦ τάζω ἐγώ, πὼς σὰν ποὺ ἐσὺ γυρεύεις,
αὐτὸς μπρὸς στοὺς ἀθάνατους τὸ δίκιο θὰ πλερώσῃ.»

Κι ὁ ζαβοπόδης ὁ Ἡφαιστος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε:
«Αὐτὸ μὴν τὸ γυρεύῃς μου, γαιοκράτη Ποσειδῶνα 350
κακὴ νὰ ἦ τέτοια ἐγγύηση γιὰ τὸν κακὸ νὰ γίνῃ.
Πὼς στοὺς ἀθάνατους ὀμπρὸς θὰ σὲ κρατῶ δεμένο,
ἂν ὁ Ἄρης φύγῃ σὰ λυθῇ, χωρὶς νὰ μὲ πλερώσῃ;»

Καὶ τότε ἔτσι τοῦ μίλησε ὁ σείστης Ποσειδῶνας:
«Κι ἂν τύχῃ ὁ Ἄρης, Ἡφαιστε, καὶ φύγῃ κι ἀστοχήσῃ
τὸ χρέος, ξέρε πὼς ἐγὼ θὲ νᾶμαι ὁ πλερωτὴς σου.»

Κι ὁ ζαβοπόδης ὁ Ἡφαιστος ἀπολογήθη κ' εἶπε:
«Στὸ λόγο σου δὲ γίνεται νὰ πῶ ὅχι, μηδὲ πρέπει.»

Εἶπε, καὶ τὰ δεσμὰ ὁ τρανὸς ὁ Ἡφαιστος ξελύνει. 360
Κι αὐτοὶ σὰ λευτερώθηκαν ἀπ' τῶν δεσμῶν τὸ βάρος,
πετάξανε, καὶ κίνησε κατὰ τὴ Θράκη ὁ Ἄρης,
κ' ἡ φιλογέλαστη θεὰ στῆς Κύπρος πῆε στὴν Πάφο,
ποὺ ἔχει ναὸ της καὶ βωμὸ μοσκολιβανισμένο.
Οἱ Χάρες τὴν ἐλούσανε, μὲ λάδι τὴν ἀλείψαν
ἀθάνατο, ποὺ γιὰ θεῶν κορμιὰ μονάχα τῶχουν,
καὶ μὲ σκουτιὰ τὴν ἔντυσαν, ποὺ θάμαζες νὰ βλέπῃς.

Αὐτὰ ὁ καλὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε· κι ὁ Δυσσέας
φραινότανε ἀγκικλώντας τα φραινόντουσαν κ' οἱ ἄλλοι
οἱ Φαίακες οἱ μακρόλαμνοι κ' οἱ θαλασσοκουσμένοι.

Κι ὁ Ἀλκίνοος σήκωσε τοὺς δυό, Ἄλιο καὶ Λαοδάμα 370
χορὸ νὰ στήσουν μόνοι τους, τί δὲν τοὺς ἔφτανε ἄλλος.
Κ' ἐκείνοι, σφαῖρα παίρνοντας στὰ χέρια πορφυρένια
καὶ λαμπερή, ποὺ ὁ Πόλυβος τὴν ἔφτιαξε ὁ τεχνίτης,

ὁ ἓνας τὴν ἔρριχτε ἀπὸ τὰ ἰσκιερὰ τὰ νέφια,
 γέροντας πίσω· ἀπὸ τῆς γῆς πετιόταν τότε ὁ ἄλλος,
 κι ἀνέρα τὴν ἄρπαξε τὸ χῶμα πρὶν ἀγγίξῃ.
 Κι ἀφοῦ πηδώντας ἔπαιξαν ἐκεῖνοι μὲ τὴ σφαῖρα,
 χορὸ τότες ἀρχίσανε στὴ γῆς τὴν πολυθρόφα,
 συχνὰ ξαλλάζοντας· πολλὰ τὰ χέρια κουρταλώντας,
 ἀγόρια ἐκεῖ παράστεκαν, κ' εἶταν ὁ ἀγὸς μεγάλος. 380
 Τότε ὁ Ὀδυσσεάς γύρισε καὶ λάλησε τοῦ Ἀλκίνου·

«Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
 καὶ τὸ καυκιάσουν πῶς αὐτοὶ λαμπροὶ ἔναι χορευτάδες,
 κι ἀληθινὰ τὸ δείξαν· τοὺς βλέπω καὶ σαστίζω.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὰ χάρηκε ὁ ἥρωας ὁ Ἀλκίνος,
 καὶ στοὺς καλοὺς θαλασσινοὺς τοὺς Φαίακες τότε κρένει·

«Ἀκούστε με ὅλοι, ὧ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶ Φαίακων,
 ἀλήθεια γνώση περισσὴ μᾶς δείχνει αὐτὸς ὁ ξένος,
 καὶ δῶρα ἅς τὸν φιλέψουμε πὺν πρέπουνε σὲ ξένους.
 Δώδεκα ἐδῶ τὴ χώρα μας δορίζουν βασιλιάδες,
 κ' ἐγὼ ἄλλος ἓνας, δεκατρεῖς· καθένας ἅς τοῦ φέρῃ
 καθάρια καὶ καλόπλυτη χλαμύδα μὲ χιτῶνα,
 κι ἀπὸ ἅνα τάλαντο σωστὸ βαριότιμο χρυσάφι·
 κι ὅλ' ἅς τὰ βάλουμε μαζὶ γιὰ νὰ τὰ πάρῃ ὁ ξένος
 στὰ χέρια του, καὶ μὲ χαρὰ στὸ δεῖπνο νὰ καθήσῃ.
 Ἄς ἔρθῃ κι ὁ Εὐρύαλος μὲ λόγια καὶ μὲ δῶρο
 νὰ τὸν γλυκάνῃ, τὶ ἄρεπα τοῦχε μιλῆσει πρῶτα.» 390

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι πρόθυμα συμφώνησαν, καὶ στείλαν
 καθένας ἓναν κήρυκα τὰ δῶρα νὰ τοὺς φέρῃ.

Κι ὁ Εὐρύαλος σηκώθηκε καὶ ἀλάλησέ του κ' εἶπε· 400

«Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά, καὶ τῶν λαῶν καμάρι,
 τὸν ξένο θὰ φιλιώσω ἐγὼ καθὼς μοῦ παραγγέλνεις.
 Αὐτὸ τόλόχαλκο σπαθὶ μὲ τᾶσημένιο χέρι,
 πὺν ἔχει καὶ νιοπριόνιστο φηκάρι φιλντισένιο,
 θὰ τοῦ τὸ δώσω, δῶρο του νὰ τῷχῃ τιμημένο.»

Εἶπε, καὶ τᾶργυρόδετο σπαθὶ τοῦ παραδίνει,
 καὶ ἀλάλησέ του κ' εἶπε του μὲ φτερωμένα λόγια·

«Γεῖά σου, πατέρα ξενικε, βαρὺ κι ἅ σοῦπα λόγο,
 οἱ ἀνέμοι νὰ τὸν πάρουνε, κ' οἱ ἀθάνατοι νὰ δώσουν
 νὰ ξαναδῇς τὴ σύγκοιτη· στὸν τόπο σοῦ νὰ φτάσῃς. 410
 πὺν τῶρα βασανίζεσαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς σου.»

Κι ὁ Ὀδυσσεύς ὁ γνωστικὸς γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
 «Γειά σου, παιδάκι μου, κ' ἐσύ, κ' οἱ θεοὶ νὰ σοῦ χαρίζουν
 κάθε καλὸ καὶ τὸ σπαθὶ ποτὲς νὰ μὴν ποθήσης
 ἐτοῦτο ποὺ μοῦ χάρισε, μιλώντας μου μὲ γλύκα.»

Εἶπε, καὶ τὰργυρόκομπο σπαθὶ κρεμάει στὸν ὦμο.
 Ὡς τόσο ὁ ἥλιος ἔγυρε, κ' ἦρθαν τὰ ὥραϊα δῶρα,
 ποὺ τ'άφερναν οἱ κήρυκες στοῦ Ἀλκίνου τὸ παλάτι.
 Οἱ γιοὶ τὰ παραλάβανε τοῦ δοξασμένου Ἀλκίνου,
 καὶ στὸ πλευρὸ τῆς σεβαστῆς μητέρας τὰπιθώσαν.

420

Τότες πρὸς τ'ἀψηλὰ θρονιὰ ὁ ἥρωας ὁ Ἀλκίνος
 κίνησε πρῶτος, κ' ἦρθανε κ' οἱ ἄλλοι καὶ καθῆσαν.
 Κι ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ ἥρωας λάλησε τῆς Ἀρήτης·

«Φέρε τὸ πιὸ ξεχωριστὸ σεντούκι μας γυναῖκα,
 καὶ βάλε μέσα νιόπλυτη χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
 Κατόπι βάλε χάλκωμα μὲ τὸ νερὸ νὰ βράσῃ,
 γιὰ νὰ λουστῇ, καὶ σὰν τὰ δῇ μὲ τάξῃ ὅλα τὰ δῶρα,
 ποὺ οἱ Φαίακες οἱ διαλεχτοὶ τοῦ φέραν ἐδῶ πέρα,
 νὰ κάμῃ κέφι τρώγοντας, κι ἀκούγοντας τραγούδι.
 Κ' ἐγὼ θὰ τοῦ χαρίσω αὐτὸ τῶριο χρυσὸ ποτήρι,
 νὰ μὲ θυμᾶται ὀλοζωῆς στὰρχοντικὸ του μέσα,
 στὸ Δία καὶ στοὺς ἄλλοινοὺς ἀθάνατους σὰ στάξῃ.»

430

Εἶπε, καὶ στὶς κοπέλλες τῆς παράγγειλε ἡ Ἀρήτη,
 μέσα τριπλὸδι ὀλόταχα πὰς στὴ φωτιὰ νὰ στήσουν.
 Κι αὐτὲς τὸ χάλκωμα ἔστησαν τὸ λουτρικὸ στὴ φλόγα,
 καὶ μέσα χύσανε νερό, καὶ κάτου καίγαν ξύλα.
 Ζώνουν οἱ φλόγες τὴν κοιλιά, καὶ βράζει τὸ λεβέτι.
 Κ' ἡ Ἀρήτη λαμπροκάμωτο σεντούκι γιὰ τὸν ξένο
 φέρνει ἀπομέσα κ' ἔστρωσε τὰ ὠριόπλουμα τὰ δῶρα,
 φορέματα καὶ μάλαμα, ποὺ οἱ Φαίακες τοῦ δῶκαν·
 ἔβαλε καὶ χλαμύδα αὐτὴ καὶ διαλεχτὸ χιτῶνα,
 καὶ τότες λόγια φτερωτὰ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·

440

«Ἄτός σου δὲς τὸ σκέπασμα, δέσε γερὰ τὸν κόμπο,
 νὰ μὴ σοῦ τὰ πειράξῃ αὐτὰ κανένas στὸ ταξίδι,
 στὸ πλοῖο τὸ μακροπλευρὸ ποὺ θὰ γλυκοκοιμᾶσαι.»

Κι αὐτὰ σὰν ἄκουσε ὁ τρανὸς πολὺπαθος Δυσσεύς,
 ταιριαζοντας τὸ σκέπασμα γερόδεσε τὸν κόμπο,
 μὲ τέχνη, ὅπως τὸν ἔμαθε ἡ δοξασμένη ἡ Κίρκη.
 Τότες σεμνὴ κελάρισσα τὸν κάλεσε νὰ σύρῃ

πρὸς τὸ λουτρό, κι αὐτὸς ξεστὸ νερὸ σὰν εἶδε μέσα, 450
τὸ χάρηκε, τὶ νοιάσιμο δὲν εἶχε τὸ κορμί του
ἅπ' τὸν καιρὸ πὺν τῆς λαμπρῆς θεᾶς τὸ σπήλιο ἀφῆκε,
ποῦχε κάθε λογῆς καλά, καὶ σὰ θεὸς περνοῦσε.

Κ' οἱ κόρες σὰν τὸν ἔλουσαν καὶ λάδι τὸν ἀλείψαν,
τοῦ φόρεσαν ὠριόπλουμη χλαμύδα καὶ χιτῶνα
καὶ βγαίνοντας ἅπ' τὸ λουτρό ξεκίναε στοὺς λεβέντες
ποὺ πίνανε. Κ' ἡ Ναυσικά μὲ κάλλη θεοσταλμένα,
κοντὰ στῆς καλοκάμωτης σκεπῆς τὸ στῦλο στάθη,
καὶ θάμαζε κατὰματα τὸν Ὀδυσσεά τηρῶντας,
καὶ μὲ δυὸ λόγια φτερωτὰ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε 460

«Γεῖά σου, χαρά σου, ξένε μου, καὶ σὰ βρεθῆς στὴ γῆς σου
νὰ μὲ θυμᾶσαι, πὺν τῇ ζωῇ χρωστᾶς σ' ἔμένα πρώτη.»

Καὶ γύρισε ὁ τετραῦπνος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
«ὦ Ναυσικά, τοῦ ἀντρόψυχου τοῦ Ἀλκίνου θυγατέρα,
νὰ δώσῃ ὁ Δίας ὁ βροντηχτής, ὁ σύγκλινος τῆς Ἥρας,
στὴ γῆς μου νᾶρθω, νὰ χαρῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα,
καὶ τότε ὀλοχρονὶς ἐγὼ σὰ θεὰ θὰ σὲ δοξάζω,
ποὺ ἀλήθεια ἐσύ, παρθένα μου, τῇ ζωῇ μοῦχεις σωσμένη.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ θρονιαστέθηκε σιμὰ στὸ ρήγα Ἀλκίνο. 470
Καὶ τὸ φαῖ ἔκεῖ μοίραζαν, καὶ τὸ κρασί τους σμίγαν.

Ἔφερε τότε ὁ κῆρυκας καὶ τὸν τραγουδιστὴ τους,

τὸ λατρευτό Δημόδοκο, τὸν πολυτιμημένο,

καταμεσίς τὸν κάθισε τῶν ἄλλων, καὶ σὲ στῦλο

ἀκκούμπησέ τον ἄψηλό. Κι ὁ θεόξυπνος Δυσσέας

στὸν κῆρυκα γυρίζοντας τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε,

ἀφοῦ ἀπὸ ράχη ἀσπρόδοντου ἀγριόχοιρου κομμάτι

γεμαῖο πάχος τοῦκοψε, κ' ἔμνησκε κι ἄλλο ἀκόμα·

«Νά, κράχτη, τοῦ Δημόδοκου νὰ δώσῃς γιὰ προσφάγι,

ποὺ γκαρδιακὰ τὸν χαιρετῶ, κι ἄς εἶμαι καὶ θλιμμένος.

Σ' ὅλον τὸν κόσμον τοὺς τιμοῦν τοὺς ψάλτες οἱ ἀνθρώποι,

τὶ ἡ θεία ἡ Μοῦσα τὰ γλυκὰ τοὺς δίδαξε τραγούδια,

ἀγάπη πάντα δείχνοντας ξεχωριστὴ σ' ἐτούτους.» 480

Εἶπε, καὶ στοῦ Δημόδοκου τὰ χέρια τὸ ἀπιθώνει

ὁ κράχτης, καὶ τὸ δέχτηκε χαρούμενος ἐκεῖνος.

Τὰ χέρια τότε ὅλοι ἄπλωναν στὰ καλοφάγια ὀμπρὸς τους.

Κι ἀπὸ πιετὸ κι ἀπὸ φαῖ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,

τότε εἶπε τοῦ Δημόδοκου ὁ πολύξυπνος Δυσσέας·

«Ἐσένα ἀπ' ὅλους τοὺς θνητούς, Δημόδοκε, δοξάζω.
 Γὰρ ἡ κόρη τοῦ Δία σ' ἔμαθε ἡ Μοῦσα, γὰρ κι ὁ Φοῖβος,
 καὶ τὰ δεινὰ τῶν Ἀχαιῶν μὲ τόση τέχνη ψέλνεις,
 τὰ ὅσα πράξαν κ' ἔπαθαν καὶ τράβηξαν ἐκεῖνοι· 490
 κἂν ὁ Ἰδῖος ἐκεῖ βρέθηκες, κἂν τᾶκουσες ἀπ' ἄλλους.
 Τώρα ἔλα, σὲ ἄλλο πέρασε, καὶ τᾶλογο δηγήσου
 τὸ ξύλινο ποῦ ὁ Ἑπειὸς κ' ἡ Ἀθηνᾶ σκαρῶσαν,
 καὶ ποῦ μὲ δόλο τῷφερε στὸ κάστρο ὁ Ὀδυσσεάς,
 ἄντρες γεμᾶτο, καὶ μ' αὐτὸ κουρσέψαν τὴν Τρωάδα.
 Ἄ μᾶς τὰ δηγηθῆς κι αὐτὰ σωστὰ μὲ τὴ σειρὰ τους,
 σ' ὅλο τὸν κόσμο τότε ἐγὼ γιὰ πάντα θὰ τὸ κρένω,
 πὼς ὁ θεὸς σοῦ χάρισε τοῦ τραγουδιοῦ τὸ μάγιο.»

Εἶπε, κι αὐτὸς μὲ τὸ θεὸ ἀρχινώντας, τραγουδοῦσε 500
 τὴν ἱστορία πιάνοντας ἐκεῖ ποῦ τὶς σκηνές τους
 κάψαν, καὶ μπῆκαν, φύγανε οἱ Ἀργῖτες μὲ τὰ πλοῖα,
 μ' ἄλλοι τους μέινανε μαζί μὲ τὸν τρανὸ Ὀδυσσεά,
 στὴ χώρα τῶν Τρωαδῶν μὲς στ' ἄλογο κρυμμένοι,
 τὶ οἱ Τρωαδίτες ἴδιοι τους τὸ τράβηξαν στὸ κάστρο.
 Τᾶλογο στέκονταν ἐκεῖ, κι αὐτοὶ πολλὰ λαλοῦσαν
 τριγύρω του· κ' εἶτανε τρεῖς οἱ γνῶμες μεταξύ τους·
 τὸ κούφιο ξύλο ἢ μὲ γερὸ νὰ σκίσουνε πελέκι,
 ἢ νὰ τὸ σύρουν ἀτάκτρα νὰ πέση ἀπὰς στὰ βράχια,
 ἢ νὰ τὰφήσουνε ἱερὸ γιὰ τοὺς θεοὺς μνημεῖο·
 κι αὐτὸ στὸ τέλος ἔγινε· γιὰτ' εἶτανε τῆς μοίρας, 510
 ἢ χώρα νὰ ξολοθρευτῇ, σὰν παραλάβῃ μέσα
 μεγάλο ξύλινο ἄλογο ποῦ ὅλους τοὺς πρῶτους κλειοῦσε
 Ἀργῖτες, πῶφερναν κακὸ καὶ φόνο στοὺς Τρωαδίτες.
 Κ' ἔψελνε πὼς τὴ ρήμαξαν οἱ Ἀχαιοὶ τὴ χώρα,
 ἀπὸ τὰ μέσα τὰ βαθιὰ χουμίζοντας τοῦ ἁλόγου.
 Κ' ἔψελνε πὼς διαγούμιζαν ἄλλος ἄλλοῦ τὴ χώρα,
 πὼς ὁ Ὀδυσσεάς ξεκίνησε στὸν πύργο τοῦ Δηιφόβου
 μαζί μὲ τὸν ἰσόθεο Μενέλαο σὰν Ἄρης,
 κ' ἐκεῖ, λέει, ἔπιασε βαρεῖα καὶ λυσσασμένη ἀμάχη,
 κ' ἡ μεγαλόκαρδη Ἀθηνᾶ τοῦ χάρισε τὴ νίκη. 520

Αὐτὰ τραγούδαε ὁ ξακουστός ὁ ψάλτης· κι ὁ Ὀδυσσεάς
 ἔλυνε, καὶ τὰ δάκρυα στὰ μάγουλά του τρέχαν.
 Κι ὅπως γυναιῖα κλαίγοντας ἀπάνω ἀπ' τὸν καλὸ της,
 ποῦ ὀμπρὸς σὲ χώρα καὶ στρατὸ λαβώθηκε καὶ πέφτει,

νὰ σώσῃ πόλῃ καὶ στρατὸ ἀπὸ τῇ μαύρῃ μέρα,
 θωρώντας τον νὰ σπαρταράῃ στὸ ψυχομαχητό του,
 τὸν ἀγκαλιάζει, καὶ πικρὰ μυρολογάει, κ' οἱ ἄλλοι
 τῇ ράχῃ καὶ τοὺς ὤμους της χτυπώντας μὲ κοντάρια,
 τῇ σέρνουν ὅπου βάσανα σκλαβιάς τὴν περιμένουν,
 καὶ αὐτῆς πικρὸς ψυχόπονος τὴν ὄψῃ της μαραίνει· 530
 ἔτσι πικρὰ κατέβαιναν τὰ δάκρυα τοῦ Ὀδυσσεά.

Στοὺς ἄλλους κι ἃ δὲ φαίνονταν, μὰ τάνοιθε ὁ Ἀλκίνοος,
 ποὺ εἶταν σιμά του, κ' ἄκουγε τὸ βαριοστέναγμά του.

Καὶ στοὺς καλοὺς θαλασσινοὺς τοὺς Φαίακες τότες εἶπε·

«Ἀκούστε με ὅλοι, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῷ Φαιάκων·
 ἄς πάψῃ πιά ὁ Δημόδοκος τῇ βροντερῇ τῇ λύρᾳ,
 τὶ αὐτὰ ποὺ μᾶς τραγοῦδῃσε δὲν τὰ χαρῆκαν ὅλοι.
 Ἀφότου ἐδῶ καθήσαμε κι ἄρχισ' ὁ θεῖος ὁ ψάλτης,
 δὲν παύει μὲ παράπονο πικρὸ νὰ κλαίγῃ ὁ ξένος· 540
 πόνος μεγάλος τὴν ψυχὴ τοῦ θλίβει δίχως ἄλλο.

Λοιπὸν νὰ πάψῃ ὁ ψάλτης μας γιὰ νὰ χαιρώμαστε ὅλοι,

κ' ἐμεῖς ποὺ τὸν φιλεύουμε, κι ὁ ξένος, εἶναι κάλλιο·

τὶ ὅλα γιὰ χάρῃ γένηκαν τοῦ σεβαστοῦ μας ξένου,

ποὺ δῶρα τοῦ χαρίσαμε, καὶ ποὺ τὸν προβοδοῦμε.

Εἶναι σὰν ἴδιος ἀδερφὸς ὁ ξένος ποὺ προσπέφτει

στὸν ἄντρα ποὺ σταλαματιὰ τοῦ μνήσκει νοὺς ἀκόμα

Ὅμως κ' ἐσὺ μὴν πολεμᾷς μὲ τέχνες νὰ μᾶς κρύβῃς

ὅσα ρωτήξω· φανερὰ καλύτερ' ἄς τὰ λέμε.

Πὲς τῶνομα ποὺ σ' ἔκραζαν ἐκεῖ κάτω οἱ γονιοὶ σου, 550

κ' οἱ ἄλλοι μὲς στὸν τόπο σας, κ' ἡ γειτονιά τριγύρω.

Τὶ δίχως ὄνομα μαθὲς κανένas δὲν ὑπάρχει·

μιὰ καὶ στὸν κόσμον γεννηθοῦν, κακοί, καλοί, τοὺς βγάζουν

καὶ τῶνομά τους οἱ γονιοί. Καὶ τὴν πατρίδα πὲς μας,

τῇ χώρᾳ σου, τὸ δῆμο σου, νὰ νοιώσουν τὰ καράβια,

νὰ βάλουν πλώρῃ κατακεῖ, ταξίδι σὰ σὲ πάρουν.

Γιατὶ δὲν ταξιδεύουνε οἱ Φαίακες μὲ ποδότες,

μηδ' ἔχουν τὰ καράβια τους τιμόνια, καθὼς τᾶλλα,

παρὰ μονάχα τους τὸ νοῦ μαντεύουνε τοῦ ἀνθρώπου,

κι ὅλων τὶς χῶρες ξέρουνε καὶ τὰ παχιὰ χωράφια· 560

κι ὁλόταχα περνοῦν καὶ πᾶν στῆς θάλασσας τὰ πλάτια,

σὲ ἀντάρα καὶ σὲ σύννεφα κρυμμένα· καὶ δὲν ἔχουν

κανένα φόβο ἢ νὰ χαθοῦν ἢ νὰ βλαφτοῦν ποτές τους.

Αὐτὸ ἐγὼ κάποτε ἄκουσα καὶ ξέρω ἅπ' τὸ γονιό μου
 Ναυσίθο, πὼς περίσσια ἐμᾶς ζουλεύει ὁ Ποσειδῶνας,
 πὺν ὅλους ἐμεῖς ἀπείραχτοι στῇ γῆς τους προβοδάμε.
 Κ' εἶπε πὼς κάποιο Φαιακινὸ καλόφτιαστο καράβι,
 πὺν θάρθη ἀπὸ προβόδημα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
 θὰ σπάση, καὶ στῇ χώρα μας βουνὸ θὰ ρίξῃ γύρω.
 Αὐτὰ πε ὁ γέρος κι ὁ θεὸς ἦ θὰ μᾶς τὰ τελέσῃ, 570
 ἦ ἀτέλεστα θὰ μείνουνε, καθὼς αὐτὸς βουλιέται.
 Μὰ πές μου τώρα ξάστερα, καὶ ξήγησέ μου κι ἄλλο,
 τοὺς τόπους πὺν πλανήθηκες, τίς ξενιτειὲς πὺν πῆγες,
 τίς χῶρες τίς καλόχτιστες, καὶ ποιοὶ ἔναι οἱ κάτοικοί τους,
 καὶ ποιοὶ τους εἶταν δύσκαλοι κι ἄγριοι κι ἀδικοποράχτες,
 καὶ ποιοὶ εἶτανε φιλόξενοι, μὲ θεοφοβία στὸ νοῦ τους.
 Πές καὶ γιατί θρηνολογᾷς καὶ κλαῖς μὲς στὴν ψυχὴ σου,
 τῶν Ἀργιτῶν σὰν ἀκοῦς τὰ πάθια καὶ τοῦ Ἴλιου.
 Αὐτὰ οἱ θεοὶ τὰ κάμανε, καὶ κλῶσαν τῶν ἀνθρώπων
 ἔολοθρεμό, νὰ τᾶχουνε οἱ κατοπινοὶ τραγοῦδι. 580
 Ἦ τάχα στοῦ Ἴλιου νᾶπεσε τὰ τεῖχη συγγενῆς σου,
 γαμπρὸς ἦ πεθερὸς;—πὺν αὐτοὶ πιὸ κοντινοὶ περνοῦνε
 ἅπ' τὸ δικό μας ὕστερα τὸ αἶμα καὶ τὴ φύτρη·
 ἦ κάποιος βλάμης γκαρδιακὸς καὶ μὲ περίσσια γνώση;
 γιατί πιὸ λίγο ἅπ' ἀδερφὸς αὐτὸς θαρρῶ δὲν εἶναι.»

ΡΑΨΩΔΙΑ Ι.

Τότε γυρίζει ὁ τριζυπνὸς Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει·
 «Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά, καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
 καλὸ ἔναι ἀλήθεια τέτοιονε τραγουδιστὴ νᾶκοῦμε,
 σὰν ποῦν ἑτοῦτος, πὺν θεοῦ λὲς κ' ἡ φωνὴ του μοιάζει.
 Τὶ πιὸ χαριτωμένη ἐγὼ ζωὴ δὲν ξέρω κι ἄλλη,
 παρ' ὅταν ὅλος ὁ λαὸς τριγύρω ἀναγαλλιάζῃ,
 καὶ στὰ παλάτια οἱ σῦδειπνοι ἀράδα καθισμένοι
 ἀκοῦνε τὸν τραγουδιστὴ, μὲ τὰ τραπέζια ὀμπρὸς τους
 γεμᾶτα κρέας καὶ ψωμί, κι ὁ κεραστής σὰν παίρνῃ
 ἅπ' τὸ κροντήρι τὸ κρασί καὶ χύνῃ στὰ ποτήρια. 10
 Στὸν κόσμον τὸμορφότερο λογιᾶζω αὐτὸ πὼς εἶναι.
 Ὅμως τὰ βαριοστέναχτα δεινὰ μου νὰ ρωτήξῃς
 σοῦρθε λαχτᾶρα, πιὸ βαριὰ γιὰ νὰ στενάζω ἀκόμα.

Τί πρῶτο νὰ σοῦ δηγηθῶ, καὶ τί στερνό, πού μύρια
 κακὰ μοῦ δώκανε οἱ θεοὶ πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
 Καὶ πρῶτα τῶνομά μου ἄς πῶ, κ' ἐσεῖς νὰ τὸ γνωρίστε,
 κ' ἐγὼ κατόπι, τὸ σκληρὸ τὸ χάρο σὰν ξεφύγω,
 νὰ μείνω πάντα φίλος σας, κι ἄς κατοικῶ μακριὰ σας.
 Εἴμ' ὁ Δυσσέας, τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, πού ξέρουν ὅλοι οἱ ἀνθρώποι
 τοὺς δόλους μου, κ' ἡ δόξα μου στὸν οὐρανὸ ἀνεβαίνει. 20
 Καὶ κατοικῶ στὸ λιόλουστο τὸ Θιάκι, πού ἔχει ἀπάνω
 τὸ Νήριτο, τρανὸ βουνὸ πού σειεῖ ἀψηλὰ τὰ φύλλα,
 κι ὁλόγυρα πολλὰ νησιὰ τῶνα κοντὰ ἔναι στ' ἄλλο,
 ἡ Σάμη καὶ τὸ Δουλιχίό, κ' ἡ Ζάκυνθο ἡ δεντροράτη.
 Ἐτούτη χάμου ἀπλώνεται στὰ πέλαγα τῆς Δύσης,
 τ' ἄλλα νησιὰ ἔναι ξέχωρα, στ' ἀνάβλεμμα τοῦ ἡλίου.
 Πέτρες γεμᾶτο, μὰ καλὸ λεβέντες γιὰ νὰ βγάζη.
 Ἄλλο ἀπ' τῇ γῆς μου πιὸ γλυκὸ δὲν ξέρω ἐγὼ στὸν κόσμο.
 Μὲ κράτησε κ' ἡ Καλυψώ, ἡ θεὰ ἡ χαριτωμένη,
 μὲς στὴ σπηλιά της, κι ἄντρας της νὰ γίνω λαχταροῦσε 30
 μὲ κράταε στὰ παλάτια της ἡ Κίρκη, ἡ θεὰ τῆς Αἴας,
 ἡ δολοπλέχτρα, κι ἄντρας της νὰ γίνω λαχταροῦσε
 ὅμως ποτὲς δὲ γύρισαν αὐτὲς τὸ νοῦ μου ἐμένα.
 Ἀπὸ πατρίδα καὶ γονιοὺς γλυκότερο δὲν ἔχει
 τίποτ' ὁ ἄνθρωπος, κι ἄς ζῇ σὲ πλουτισμένο σπίτι
 γῆς ξενικιάς κι ἀπόμερης, μακριὰ ἀπὸ τοὺς γονιοὺς του.
 Μὰ τώρα τὸ πολύπαθο ταξίδι ἄς ἱστορήσω,
 πού ὁ μέγας Δίας μοῦ ὄρισε σὰ μίσευα ἀπ' τὴν Τροία.
 Ἀπὸ τὸ Ἴλιο ὁ ἄνεμος στοὺς Κίκονες μὲ πῆρε,
 στὴν Ἰσμαροῦ ἐκεῖ χάλασα καὶ πολитеία κι ἀνθρώπους 40
 κι ὅσες γυναιῖκες πήραμε καὶ πλούτια ἀπὸ τὴ χώρα,
 σωστὰ τὰ μοιραστήκαμε, τὸ δίκιο νᾶχουν ὅλοι.
 Τότες παρακινούσα ἐγὼ νὰ φύγουμε μὲ βιάση,
 μὰ αὐτοί, μεγάλη ἡ τρέλλα τους, δὲ θέλανε νὰκούσουν,
 μόν' πίναν ἄσμιχτο κρασί, καὶ σφάζανε περίσσια
 ἄρνια, καὶ λοξοπόδαρα στὸ περιγιάλι βόδια.
 Πῆγαν ὥς τόσο οἱ Κίκονες καὶ Κίκονες φωνάξαν,
 πού ἀπὸ στεριᾶς γειτόνευαν καὶ πού εἴταν πιώτεροί τους,
 καὶ πιὸ παληκαράδες τους, καλοὶ νὰ πολεμοῦνε
 ἀπάνω ἀπ' ἄρματα, ἢ πεζοί, σὰν τῶφερνε ἡ ἀνάγκη. 50
 Σὰν τ' ἄνθια ἦρθαν τῆς ἀνοιξης αὐτοί, καὶ σὰν τὰ φύλλα,

στὸ χάραμα. Μοῖρα κακὴ τότε ἔπεσ' ἀπ' τὸ Δία
 σ' ἐμᾶς τοὺς δύστυχους, πολλὰ γὰρ νὰ μᾶς φέρῃ πάθια.
 Στῆσαν τὸν πόλεμο δμπροστὰ στὰ γλήγορα καράβια,
 καὶ πέφταν κι ἀπ' τὶς δυὸ μεριεὶς τὰ χαλκωτὰ κοντάρια.
 Πρῶτ' ὅσο εἶταν, κ' ἔπαιρνε τὸ δρόμο της ἡ μέρα,
 βασιόμασταν ἀγνάντια τους, κι ἄς εἶταν πιώτεροί μας.
 Μὰ στῶ βοδιῶν τὸ λύσιμο σὰν ἦρθε ὁ Ἥλιος, τότες
 οἱ Κίκονες τοὺς Ἀχαιοὺς πιά τσάκισαν καὶ σπρῶξαν.
 Ἔξῃ ἀπὸ κάθε πλεούμενο χαλκόποδοι συντρόφοι 60
 σκοτώθηκαν. Οἱ ἄλλοι ἐμεῖς γλυτώσαμε ἀπ' τὸ χάρο.

Καὶ σηκωθήκαμε ἀπ' ἐκεῖ βαριόκαρδοι, μὰ πάλε
 καλὰ πὺν δὲ χαθήκαμε σὰν τᾶλλα μας τᾶδέροφια.
 Καὶ δὲν κινήσαν τὰ γερετὰ καράβια μας, ὥσόντου
 φωνάξαμε ἀπὸ τρεῖς φορὲς καθένα ἀπ' τοὺς δικούς μας,
 τοὺς δύστυχους, πὺν πέσανε ἀπ' τοὺς Κίκονες κομμένοι.
 Κ' ἔστειλ' ἀπάνω μας Βοριά ὁ Δίας ὁ συννεφάρης,
 κι ἄγρια φουρτούν'· σκέπασε τὴ γῆς καὶ τὰ πελάγη
 μὲ νέφια, καὶ κατέβηκε σκοτάδι ἀπ' τὰ οὐράνια.
 Καὶ τὰ καράβια καταμπρὸς χουμίζαν, καὶ τοῦ ἀνέμου 70
 ἡ μάνητα ἦρθε κ' ἔσκισε κομμάτια τὰ παννιά μας.
 Καὶ κάτου ἐμεῖς τὰ ρίξαμε, χαμὸς νὰ μὴ μᾶς ἔρθῃ,
 καὶ στὴ στεριά μὲ τὰ κουπιὰ γοργὰ τραβήξαμε ὄξω.
 Ἐκεῖ παραμονεύαμε δυὸ νύχτες καὶ δυὸ μέρες,
 καὶ τὴν καρδιά μᾶς ἔτρωγε τὸ βάσανο κι ὁ κόπος.
 Τὴν τρίτῃ σὰ μᾶς ἔφερε τὴ μέρα ἡ Χρυσανγοῦλα,
 κατάρτια στήνουμε, λευκὰ παννιά τραβᾶμε ἀπάνω,
 καθόμαστε, κι ὁ ἄνεμος μαζί μὲ τοὺς ποδοῖτες
 βάλλαν τὰ πλοῖα στὸ δρόμο τους. Καὶ τότες θαῖξιωνόμουν
 στὸν τόπο μου ἄβλαβος νάρθῶ, μὰ τὸ Μαλέα γυρνώντας 80
 κῦμα καὶ ρέμα καὶ Βοριάς μᾶς βγάζουνε ἀπ' τὸ δρόμο,
 καὶ πέρ' ἀπὸ τὰ Κύθηρα στὰ πέλαα μᾶς πετᾶνε.

Μέρες ἐννιά μᾶς ἔδεχναν οἱ φοβεροὶ οἱ ἀνέμοι
 μὲς στὰ ψαροῦτα πέλαγα· στὶς δέκα στὰ λημέρια
 τῷ Λωτοφάγων ἦρθαμε, πὺν θρέφονται μὲ τᾶνθια.
 Βγήκαμε τότες, καὶ νερὸ σὰν πήραμε ἀπὸ βρύση,
 κοντὰ στὰ γοργοκάραβα στρῶσαν φαγὶ οἱ συντρόφοι.
 Σὰ φάγαμε, σὰν ἦπιαμε, καὶ φράνθηκε ἡ καρδιά μας,
 συντρόφους τότες ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν

ποιοί ζούσανε σ' αὐτὴ τὴ γῆς σιταροφάγοι ἀνθρώποι,
καὶ διάλεξα νομάτους δυὸ μὲ κήρυκα μαζί τους. 90

Πήγανε τότες, ζύγωσαν τοὺς Λωτοφάγους ἄντρες,
καὶ στοὺς συντρόφους μας αὐτοὶ κακὸ δὲ μελετοῦσαν
κανένα, μόν' τοὺς ἔδωκαν λωτὸ νάπογευτοῦνε.

Κι ὅποιος στὸ στόμα του ἔβαζε λωτοῦ καρπὸ μελᾶτο,
δὲν ἤθελε πιά μῆνημα νὰ στείλῃ ἢ νὰ γυρίσῃ,
παρὰ νὰ μείνουν θέλανε στὴ γῆς τῶ Λωτοφάγων,
λωτὸ νὰ τρῶνε, γυρισμὸ πατρίδας λησμονώντας.

Κλαίγανε σὰν τοὺς ἔφερα μὲ τὸ στιανὶ στὰ πλοῖα,
καὶ στὰ ζυγὰ ἀποκάτωθε τοὺς ἔσυρα δεμένους.

Τοὺς ἄλλους τότες φώναξα συντρόφους νάνεβοῦνε 100
μὲ μιᾷς στὰ γοργοκάραβα, μὴν τύχη καὶ κανένas
γευτῇ λωτὸ καὶ γυρισμὸ πατρίδας λησμονήσῃ.

Κι αὐτοὶ ἔμπαιναν κι ἀραδιαστὰ καθίζανε στοὺς πάγκους,
καὶ τὰ νερὰ τὰφρόασπρα μὲ τὰ κουπιά βαροῦσαν.

Βαριόκαρδοι τραβάμε ὀμπρός, κ' ἐρχόμαστε στὰ μέρη
ποὺ οἱ δύστροποι κ' οἱ ἄνομοι Κύκλωπες κατοικοῦνε·
αὐτοὶ ποὺ στοὺς ἀθάνατους θεοὺς τὰφήνουν ὅλα,
καὶ δὲ φυτεύουν, μῆτε γῆς ὀργώνουνε ἀπατοί τους,
μόν' καθετὶς ἀνέσπαρτο κι ἀνόργωτο φυτρώνει,
στάρια, κριθάρια, κλήματα ποὺ δίνουν τὸ κρασί τους 110
τὸ σταφυλᾶτο, κ' ἡ βροχὴ τοῦ Δία τὰ μεγαλώνει.

Βουλὲς δὲν ἔχουν, σύναξες καὶ νόμους δὲ γνωρίζουν,
μόνε στῶν ἀψηλῶν βουνῶν τὶς ἄκρες λημεριάζουν,
μέσα σὲ σπήλια ὀλόβαθα, καὶ ξέχωρα καθένas
κρίνει γυναῖκα καὶ παιδιὰ, καὶ δὲν ψηφάει τοὺς ἄλλους.

Ἄγριονήσι ἀπλώνεται παρόξω ἀπ' τὸ λιμάνι,
μῆτε κοντὰ μῆτε μακριὰ ἀπ' τὴ χώρα τῶν Κυκλώπων,
δεντρότοπος, κι ἀγριόγίδα βρίσκουντ' ἐκεῖ περίσσια,
τὶ ἀνθρώπινη πατημασιά τὴ ζωὴ δὲν τοὺς ταράζει,
μῆτ' ἐκεῖ μπαίνουν κυνηγοὶ ποὺ σὲ ρουμάνια μέσα 120
μὲ κόπους καὶ μὲ βάσανα σκαλώνουν κορφοβούνια.
Μῆτε σκεπάζουνε τὴ γῆς κοπάδια ἐκεῖ κι ἄλέτρια,
μόνε ἄσπαρτη κι ἀνόργωτη κι ἀπὸ κατοίκους χήρα
γιὰ πάντα εἶναι, καὶ χαίρουνται τὰ γίδια τὴ βοσκὴ της.
Τὶ πλοῖα κοκκινόπλωρα οἱ Κύκλωπες δὲν ἔχουν,
καὶ μαραγκοὺς νὰ φτιάχνουνε καλόστρωτα καράβια,

καλὰ γιὰ νάρμενίζουνε καὶ νάρχουνται σὲ χῶρες,
καὶ ποὺ μ' αὐτὰ γυρίζοντας γνωρίζονται οἱ ἀνθρώποι·
ἂν τᾶχανε, καλόχριστο καὶ τὸ νησί τους θάταν.

130

Καλὸ νησί, ποὺ θᾶφερνε στὴν ὥρα τους ἀπ' ὅλα·
δίπλα τοῦ ἀφροάσπρου γιαιοῦ λιβάδια ἔχει δροσᾶτα
καὶ μαλακά, ποὺ ἀθάνατα θὰ γίνονταν ἀμπέλια·
ἴσιος κι ὁ τόπος γιὰ ὄργωμα· τὸ στάρι στὸν καιρὸ του
βαθὺ θὰ τὸ θερίζανε, τ' εἶναι παχὺ τὸ χῶμα.

Καὶ στὸ λιμῖώνα τὸν καλὸ μήτε παράγγι θέλει,
μήτε νὰ ρίχτης ἄγκουρες, κι οὔτε νὰ δένης πρῶμη·
μόνε τραβοῦν τὰ πλοῖα στὴ γῆς οἱ ναῦτες, κι ἀπαντέχουν
τὴν ὄρεξη τοῦ ταξιδιοῦ, καὶ πρῶμος νὰ φυσηῇ.

Καὶ τρέχει κρούσταλλο νερὸ στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη,
ἀπὸ πηγὴ βαθιάς σπηλιάς, μ' ὀλοτριγύρω λεῦκες.

140

Ἐκεῖ νὰ πιάσουμε ἦρθαμε, καὶ θεὸς μᾶς ὀδηγοῦσε,
μέσα σὲ νύχτα σκοτεινὴ, ποὺ τίποτις δὲ θώρειε·
τὶ καταχνιὰ μᾶς σκέπαζε, καὶ μήτε τὸ φεγγάρι
τὰ νέφια δὲν τὸ ἀφήνανε στὸν οὐρανὸ νὰ φέγγη.

Κανένas τότες τὸ νησί δὲν μπόρειε νὰ ξανοίξη,
καὶ τὰ μακριὰ τὰ κύματα ποὺ πρὸς τὴ γῆς κυλιόνταν
δὲν τᾶδαμε, ὥσπου τὰ καλὰ καράβια σέρναμ' ὄξω.

Μαζώσαμε ὅλα τὰ παννιὰ σὰ σύρθηκαν τὰ πλοῖα,
καὶ στὰκρογιαλὶ βγήκαμε, κ' ἐκεῖ μᾶς πῆρε ὁ ὕπνος
προσμένοντας τὴν ὥρα αὐγὴ νάρθη καὶ νὰ μᾶς φέξη.

150

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Ἀδγοῦλα,
καὶ τὸ νησί θαμάζοντας γυρνούσαμε νὰ δοῦμε.

Οἱ νύφες τότες στὰ βουνά, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
τὰ γίδια ξεκινήσανε, νὰ βροῦν φαγὶ οἱ συντρόφοι.
Γερετὰ δοξάρια καὶ μακριὰ κοντάρια ἀπ' τὰ καράβια
ἀμέσως φέρνουμε, καὶ τρεῖς γενήκαμε παρές·

χτυπᾶμε, καὶ μᾶς ἔδωσε ὁ θεὸς λαμπρὸ κυνήγι.

Μ' ἀκολουθοῦσαν δώδεκα καράβια· στὸ καθένα
ὥς ἐννιὰ γίδια πέσανε· σ' ἐμένα ἀφῆκαν δέκα.

160

Ὅλη τὴ μέρα, ὥς τοῦ ἡλιοῦ τὸ γέρομα, καθισμένοι
μὲ κρέας ξεφαντώναμε καὶ μὲ κρασὶ φλογᾶτο,

τὶ ἀκόμα βάσται τὸ κρασὶ τὸ μαῦρο στὰ καράβια,
ποὺ μάζωξε ὁ καθένas μας πολὺ μὲς στὶς λαγῆνες.

σὰν πῆραμε τὴν ἱερὴ τὴ χώρα τῶν Κικόνων.

Ο Κύνελωπας πίνει τὸ κρασί τοῦ Ὀδυσσεύ, γλυκάθηκε, καὶ δεύτερο γρονθίζει (ι 345—362).

Καὶ βλέπαμε ἀντικρὺ καπνὸ στὰ μέρη τῶν Κυκλώπων,
κι ἀκούγαμε μαζὶ μ' αὐτοὺς τὰ γιδοπρόβατά τους.

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλευσε καὶ πλάκωσε σκοτάδι,
νὰ κοιμηθοῦμε γύραμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.

Ἔφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα, 170
καὶ συντυχιά τοὺς φώναξα, καὶ σ' ὀλουνοὺς τοὺς εἶπα

«Οἱ ἄλλοι ἐσεῖς νὰ μέινετε, συντρόφοι ἀγαπημένον
ἐγὼ μὲ τὸ καράβι μου καὶ τοὺς δικούς μου σέρνω,
νὰ πάω νὰ μάθω τί λογῆς ἀνθρῶποι ἐκεῖθε ζοῦνε,
νᾶναι ἄραγες ἀδιάντροποι κι ἄγριοι κι ἀδικοπράχτες,
ἢ τάχα εἶναι φιλόξενοι, μὲ θεοφοβιά στὸ νοῦ τους.»

Καὶ στὸ καράβι ἀνέβηκα, καὶ στοὺς συντρόφους μου εἶπα
νὰ λύσουνε τὶς γούμενες καὶ στὸ καράβι νᾶμπουν.

Κι αὐτοὶ ἔμπαιναν κι ἀραδιαστὰ καθίζανε στοὺς πάγκους,
καὶ τὰ νερὰ τᾶφροάσπρα μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν. 180

Στὸν τόπο σάνε φτάσαμε ποὺ ἀλάργα δὲ βρισκόταν,
βλέπουμε δίπλα στὸ γιαλὸ σπηλιά κατὰ τὴν ἄκρη,
δαφνόστεγη, ἀψηλὴ, ποὺ ἀρνιὰ ξενύχτιζαν καὶ γίδια,
κι αὐλὴ μὲ βαθιορίζωτα λιθάρια τοιχωμένη
καὶ μ' ἀψηλόφουντα ἰδρὺν καὶ πεῦκα ὀλοτριγύρω.

Ἄντρας ἐκεῖ θεόρατος λημέριαζε μονάχος,
ποὺ τὰ κοπάδια του ἔβοσκε σὲ ἀπόμακρα, καὶ μ' ἄλλους
δὲν ἔσμιγε, παρὰ ἔπλεχνε ἀδικιὲς στὴ μοναξιά του.

Τέρας θεόρατο εἶτανε, καὶ μὲ ἄντρα ψωμοφάγο 190
δὲν ἔμοιαζε, παρὰ ἔμοιαζε δεντροῦτο κορφοβούνι,
ποὺ μέσα στάψηλὰ βουνὰ μονάχο ξεχωρίζει.

Τότες στοὺς ἄλλους μου ἀκριβοὺς συντρόφους παραγγέλνω

ἐκεῖ νὰ καρτερήσουνε, τὸ πλοῖο γιὰ νὰ φυλάγουν,
καὶ δώδεκα διαλέγοντας συντρόφους, ἕναν κ' ἕναν,
ξεκίνησα μὲ ἄσκι τραγιοῦ, καλὸ κρασί γεμάτο.

Μοῦ τῶχε δώσει ὁ Μάρωνας, τοῦ Εὐανθέα ὁ γόνος,
ιερέας τοῦ Ἀπόλλωνα, τῆς Ἴσματος προστάτη,
ποὺ αὐτόν, γυναῖκα καὶ παιδὶ διαφέντεψα ἀπὸ σέβας,
τ' εἶχε τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνα τὸ φουντωμένο δάσο 200
λημέρι του· καὶ μοῦφερε μεγάλα δῶρα τότες.

Μοῦ χάρις' ἑπτὰ τάλαντα χρυσάφι δουλεμένο,
κροντήρι, ἀσήμι μοναχό, καὶ δώδεκα λαγῆνες
μοῦ γέμισε ἄσμιχτο κρασί, γλυκὸ πιотὸ καὶ θεῖο,

Α. ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, Ὀμήρου Ὀδύσσεια. Ἔκδ. 2α

πού δοῦλος δὲν τὸ γνῶριζε στὸ σπίτι ἢ παρακώρη,
 μόνε ἢ γυναῖκα του κι αὐτός, καὶ μιὰ κελάρισσά του.
 Καὶ γιὰ νὰ πιοῦνε τὸ γλυκὸ μαῦρο κρασί, ἓνα μόνο
 ποτήρι σὲ εἴκοσι ἔφτανε μέτρα νερὸ νὰ χύση,
 κι ἀπ' τὸ κροντήρι ἀνέβαινε τὸ μοσκοβολητό του, 210
 θάμα μονάχο· καὶ κανεὶς νὰ τάρνηθῃ δὲν μπόρειε.
 Γέμισ' ἀσκι τρανὸ μ' αὐτό, πῆρα μαζὶ καὶ σάκκο
 προμήθειες, τὶ ἀπαρχῆς ἐγὼ τὸ μάντεψα στὸ νοῦ μου
 πὼς ἄντρα δύναμη πολλὴ ζωσμένο θάνταμῶσω,
 ἄγριο, πού μήτε τὸ σωστὸ μήτε τὸ δίκιο νοιώθει.

Γλήγορα πᾶμε στὴ σπηλιά, μὰ ἐκεῖ δὲ βρήκαμέ τον,
 παρὰ ἔβασκε ἔξω στὶς βοσκὲς τὰ πλούσια του κοπάδια.
 Σὰν μπήκαμε, κοιτάζαμε τὸ τί ἔχε μὲς στὸ σπήλιο·
 τὰ τυροβόλια ὀλόγεμα, καὶ μὲς στὶς μάντρες στοῖβα 220
 τάρνια καὶ γίδια, ξέχωρα κλεισμένο τὸ κάθε εἶδος,
 χώρια τὰ πρωτογέννητα, τὰ μεσιανά, τὰ τρίτα·
 καὶ ἄγγειά πού τὰ πλημύριζε τυρογάλο· καρδάρια
 καὶ σκάφες, ὅλα διαλεχτά, πού ἄρμεγε γάλα μέσα.
 Τότε οἱ συντρόφοι μοῦκρεναν καὶ μὲ παρακαλοῦσαν,
 τυριά καὶ γιδοπρόβατα νὰ πάρουμε ἀπ' τὶς μάντρες,
 καὶ στὸ γοργὸ καράβι μας γυρίζοντας μὲ βιάση,
 πὰς στάρμυρά τὰ κύματα νὰ βγοῦμε· κ' ἐγὼ τότες
 δὲν ἄκουγα, ἄν καὶ θᾶτανε πολὺ καλύτερό μας,
 μόνε ἤθελα κι αὐτὸν νὰ δῶ, καὶ δῶρα του νὰ λάβω.
 Μὰ αὐτὸς δὲν εἶταν νὰ φανῇ πρόσχαρος στοὺς συντρόφους. 230

Καὶ σὰν ἀνάψαμε φωτιά καὶ κάναμε θυσία,
 πῆραμε φάγαμε τυρί, καὶ μέσα καθισμένοι
 προσμέναμε ὥσπου ἀπ' τῆ βοσκῆ ξανάρθε· κουβαλοῦσε
 ξύλα φορτιὸ τρομαχτικό, νὰ τᾶχη γιὰ τὸ δεῖπνο.
 Σὰν τᾶρριξε μὲς στὴ σπηλιά, βαρὺ σηκῶσαν βρόντο,
 κ' ἐμεῖς στὰ μέσα τῆς σπηλιάς φύγαμε φοβισμένοι.
 Μὲς στὴν ἀπλόχωρη σπηλιά τὰ πρόβατα μαζώνει,
 ὅς' αὐτὸς ἄρμεγε· ὄξωθε τᾶσερνικά του ἀφῆκε,
 τράγους, κριάρια, στρουμωχτὰ στοῦ αὐλόγυρου τὰ βάθια.
 Σήκωσε τότες κ' ἔβαλε θυρόπετρα μεγάλη, 240
 τόσο βαρειά, πού εἰκοσιδύο δὲ θᾶσωναν ἀμάξια
 τετράτροχα καὶ δυνατὰ ἀπὸ χάμου νὰ τῇ σύρουν.
 Τέτοιο λιθάρι θεόρατο σὰν ἔβαλε στὴ θύρα,

κάθησε γίδες ἄρμεξε μαζί καὶ προβατίνες,
 μὲ τάξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαλε τὰρνὶ της.
 Ἄπ' τᾶσπρὸ γάλα τὸ μισὸ κατόπι ξεχωρίζει,
 τὸ πῆζει, καὶ μὲς στὰ πλεχτὰ καλὰθια τὸ μαζώνει.
 Τᾶλλο μισὸ τὸ φύλαξε μέσα στάγγειά, νὰ τῶχη
 γιὰ δεῖπνο του σὰν ἤθελε, νὰ παίρνῃ καὶ νὰ πίνῃ.
 Καὶ τὶς δουλειές του βιαστικά σὰν τέλειωσε, τῇ σιᾷ του 250
 ἄναψε, καί, ὥς μᾶς ξάνοιξε, φωνάζει· «ὦ ξένοι, ποιοὶ εἰστε;
 καὶ ποῦθε ταξιδέψατε τοὺς πελαγήσους δρόμους;
 Τάχα δουλειὰ σᾶς ἔφερε, ἢ ἔδῳ κ' ἐκεῖ πλανιέστε
 στὶς θάλασσες, σὰν πειρατὲς ποὺ τριγυρνοῦν καὶ φέρνουν
 μὲ τῆς ζωῆς τοὺς κίντυνο ζημιὰ σὲ ξένον κόσμῳ;»

Εἶπε, κ' ἐμᾶς μᾶς ἔκοψε μεμιᾶς τὰ ἡπατὰ μας
 τὸ μουγκρητό του τὸ βαρὺ κ' ἡ ὄψῃ ἡ γιγαντένια.
 Ὅμως τοῦ ἀπολογήθηκα κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπα·

«Ἀπὸ τὴν Τροία ἐρχόμαστε, Ἀχαιοὶ ποὺ μύριοι ἀνέμοι
 μᾶς πέταξαν στῆς θάλασσας τὰ τρίσβαθα τὰ πλάτια. 260

Πατρίδα θέλαμε, κι ἄλλοῦ μᾶς φέραν ἄλλοι δρόμοι
 τέτοιο τοῦ Δία στάθηκε τὸ θέλημα κ' ἡ γνώμη.

Καὶ λέμε ἅπ' τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρεΐα τᾶσκέρι
 πὼς εἴμαστε, ποὺ ἀκούστηκε στὰ πέρατα τοῦ κόσμου

μεγάλῃ χώρᾳ παίρνοντας, πληθὸς λαὸ χαλνώντας.

Κ' ἐμεῖς ποὺ ἔδῳ βρεθήκαμε, προσπέφτουμέ σου τώρα,

φιλοξενιὰ ἢ καὶ χάρισμα κανένα νὰ μᾶς δώσης,

σὰν ποὺ σὲ ξένους συνηθοῦν. Σεβάσου, ὦ δυνατὲ μου,

καὶ τοὺς θεοὺς· ἱκέτες σου στεκόμαστε ὁμπροστά σου.

Ξένους κ' ἱκέτες ἀγαπάει ὁ Δίας νὰ διαφεντεύῃ 270

ὁ θεὸς τῶν ξένων τῶν ἱερῶν, ποὺ πάει μαζί τους πάντα.»

Ἔτσ' εἶπα, κι αὐτὸς ἄξαφνα μὲ κάκια μοῦ ἀντισκόβει·

«Γιὰ κλούβιος εἶσαι, ὦ ξένε μου, γιὰ μοῦρθεσ ἀπὸ πέρα,

καὶ νὰ ψηφῶ μοῦ λὲς θεοὺς καὶ νὰ τοὺς ἔχω φόβον·

τὸ Δία τὸν αἰγιδόσκεπο οἱ Κύκλωπες δὲν ψηφοῦνε,

μήτε τοὺς ἄλλους τοὺς θεοὺς, τ' εἴμασι' ἀνώτεροί τους.

Δὲ θὰ μὲ κάνῃ ἢ ὀχτροῖα τοῦ Δία νὰ σᾶς ἀφήσω,

ἢ ἑσένα ἢ τοὺς συντρόφους σου, σὰ δὲν τὸ θέλω ἀτός μου.

Λέγε μου ὥς τόσο, ποῦ ἄραξες τῶριόφτιαστο καρδί;

σὲ κάποιαν ἄκρῃ, ἢ πιὸ κοντά; τὶ αὐτὸ νὰ ξέρω θέλω.» 280

Αὐτὰ εἶπε δοκιμάζοντας, μὰ δὲ μὲ γέλαε ἐκεῖνος

ἔμένα τὸν πολύξερο, καὶ τοῦ ἀπαντῶ μὲ δόλο·

«Ὁ τρανταχτὴς μοῦ τσάκισε τὸ πλοῖο, ὁ Ποσειδῶνας
πετώντας το κατὰβραχα σὲ κάβο ἐδῶ τῆς γῆς σας·
οἱ ἄνεμοι ἀπὸ τὰ πέλαγα τὸ σπρώξανε, μὰ ἐτοῦτοι
μαζὶ μ' ἔμένα ξέφυγαν τὸ φοβερὸ τὸ τέλος.»

Εἶπα, μὰ ἀπὸ τὴν κάκια του μιλιὰ δὲ βγάξει ἐκείνος
μόν' χούμιξε, κι ἀπλώνοντας τὰ χέρια στοὺς συντρόφους,
ἄρπαξε δυό, καὶ σὰ σκυλιὰ κάτου στὴ γῆς τοὺς ρίχτει.
Κυλιοῦνταν χάμου τὰ μυαλά, καὶ μούσκευαν τὸ χῶμα.

290

Τοὺς πῆρε, τοὺς κομματίασε, τοὺς τοίμασε γιὰ δεῖπνο,
καὶ σὰ λιοντάρι τοῦ βουνοῦ τοὺς τρώει χωρὶς νάφῃσῃ
σπλάχνο, ψαχνό, γιὰ κόκκαλο γεμάτο ἀπὸ μεδούλι.

Κ' ἐμεῖς στὸ Δία κλαίγοντας σηκώναμε τὰ χέρια,
τέτοια καμώματα φριχτὰ θωρώντας σαστισμένοι.

Κι ὁ Κύκλωπας τὴ διάπλατῃ σὰ γέμισε κοιλιὰ του,
κρέατ' ἀνθρώπου τρώγοντας καὶ γάλα ἄγνὸ ρουφώντας,
μὲς στὴ σπηλιὰ ξαπλώθηκε σιμὰ στὰ πρόβατά του.

Τότες ἐγὼ στοχάστηκα μὲς στὴν τρανὴ ψυχὴ μου,
νὰ πάω κοντὰ, τὸ κοφτερὸ σπαθί μου νὰ τραβήξω,

300

καὶ νὰ τὸ μπήξω ὁλόγισα στὰ στήθια, ἐκεῖ ποὺ ὁ φράχτης
βαστάζει τὸ συκῶτι, ἀφοῦ τὸν ψάξω μὲ τὰ χέρια.

Μοῦρθε ὅμως ἄλλος στοχασμός, κ' εἶπα ὅχι· τί μαζὶ του
κ' ἐμεῖς θενὰ χανόμασταν, τὸ βράχο μὴν μπορῶντας
τὸ θεόρατο νὰ σπρώξουμε, ποὺ ἔβαλε αὐτὸς στὴ θύρα.
Καὶ στεναχτὰ προσμέναμε τῇ θείᾳ αὐγῇ νὰ φέξῃ.

Σὰ φάνη ἡ ροδοδάκτυλὴ τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
φωτιὰ ἀναψε καὶ τὶς παχειὲς ἄρμεγε προβατίνες,
μὲ τάξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαζε τὰρνί της.

Καὶ τὶς δουλειὲς τοῦ σπήλιου του σὰν τέλειωσε μὲ βιάσῃ
ἄρπάζει μᾶλε δυὸ μαζὶ, καὶ γέμα του τοὺς κάνει.

310

Ἀπὸ τὴ θύρα τὸν τρανὸ τότες σηκώνει βράχο,
κι ὅξω ἀπ' τὸ σπήλιο τὰ παχιά σὰν πῆρε πρόβατά του,
τὸν ξαναθέτει, σκέπασμα σὰ νᾶταν σαῖττοθήκης.

Σφυρίζοντας ὁ Κύκλωπας ἀνέβαζε στὰ ὄρη
τὰ πρόβατα· κ' ἐγὼ στὸ νοῦ σκέδιο ὀχτρικὸ ζητοῦσα
νὰ γδικιωθῶ, κ' ἡ Ἀθηνᾶ νὰ μοῦ χαρίσῃ δόξα.

Καὶ νά, ποιά γνώμη φάνηκε καλύτερη στὸ νοῦ μου.
Μεγάλο γλωροκούτσουρο χάμου εἶτανε στὴ μάντρα,

ἑλιά, πὺν ἐκεῖνος τῷκοψε, σὰν ξεραθῇ νὰ τῷχη 320
 ραβδί του· καὶ μᾶς φάνηκε, τηρώντας το, μεγάλο
 ὅσο κατάρτι καραβιοῦ τῶν εἴκοσι κουπιῶν,
 ἀπ' τὰ πλατιά τὰ φορηγὰ πὺν στὰ πελάγη τρέχουν.
 Τόσο τρανὸ φαινότανε στὸ μάκρος καὶ στὸ πάχος.
 Παίρνω καὶ κόβω ὥς μιὰν ὀργυιὰ κομματί ἀπὸ τὸ ξύλο,
 καὶ νὰ τὸ πελεκήσουνε προστάζω τοὺς συντρόφους·
 κι αὐτοὶ τὸ σιάξαν· τότε ἐγὼ στὴν ἄκρῃ τὸ μυτώνω,
 καὶ σὰν τὸ καλοπύρωσα μὲ τῆς φωτιᾶς τὴ φλόγα,
 τὸ ἀπίθωσα καὶ τῷκρουσα στὴν κοπριὰ ἀποκάτου,
 πὺν κοίτουνταν ἀμέτρητῃ στοίβα παντοῦ στὸ σπήλιο. 330
 Καὶ λέω στοὺς συντρόφους μου νὰ ρίξουν κλῆρο, ποιοὶ τοὺς
 μαζί μου θὰ κοτήσουνε νὰ πάρουν νὰ τοῦ μπήξουν
 μέσα στὸ μάτι τὸ λοστό, καθὼς τὸν πάρη ὁ ὕπνος.
 Βγῆκαν ἐκεῖνοι πὺν κ' ἐγὼ ποθοῦσα νὰ διαλέξω·
 τέσσερεις βγήκανε, κ' ἐγὼ πέμτος μαζί τοὺς εἶμουν.
 Σὰ βράδιασε, ἦρθε φέρονοντας τῷριόμαλλο κοπάδι,
 κ' ἔβαλε μέσα τὰ παχιά τὰ πρόβατα στὸ σπήλιο,
 ὅλα, χωρὶς κανένα τοὺς στὴν ὄξω αὐλὴ νάφήση.
 «Ὡ κατὶ ἀτός του νᾶνοιωσε, ἦ θεὸς τονὲ φωτοῦσε.
 Σήκωσε τότες κ' ἔβαλε τὴν πέτρα τὴ μεγάλη, 340
 καὶ γίδες κάθησε ἄρμεξε μαζὶ καὶ προβατίνες,
 μὲ τάξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαλε τᾶνόν της.
 Καὶ τὶς δουλειὲς τοῦ σπήλιου του σὰν τέλειωσε μὲ βιάση,
 ἀρπάζει πάλε δυὸ μαζί καὶ δεῖπνο του τοὺς κάνει.
 Τότες ἐγὼ τὸν Κύκλωπα σιμώνω καὶ τοῦ κρένω,
 μ' ἕνα καρδάρι ὀλόγεμο μαῦρο κρασί στὰ χέρια·
 «Νά, πάρε, πιές, ὦ Κύκλωπα, πὺν τρῶς ἀνθρώπου κρέας,
 νὰ δῆς πιετὸ πὺν φύλαγα κρυμμένο στὸ καράβι
 σοῦ τῷφερα γιὰ στάξιμο, ἴσως καὶ δεῖξης σπλάχνια,
 καὶ πίσω στείλῃς με, μὰ ἐσὺ λυσσᾶς καὶ δὲ χορταίνεις. 350
 Καὶ ποιός ἀπ' τοὺς πολλοὺς θνητοὺς, σκληρὸ, θὰ ξαναρχόταν
 ἐδῶ, κατόπι ἀπ' τᾶνομα καμώματά σου ἐδαῦτα;»
 Εἶπα, κ' ἐκεῖνος μὲ ὄρεξη τὸ παίρνει καὶ τὸ πίνει,
 καὶ τόσο τὸ γλυκάθηκε, πὺν δεύτερο γυρεύει·
 «Φέρε μου κι ἄλλο πρόθυμα, πές μου καὶ τᾶνομά σου,
 νὰ σὲ φιλέψω δῶρο ἐγὼ, πὺν νὰ τὸ καμαρώνῃς.
 Δίνει κ' ἐδῶ στοὺς Κύκλωπες ἡ πλούσια γῆς σταφύλια

ζουμί γεμάτα, πού ἡ βροχή τοῦ Δία τὰ ὠριμάζει
μὰ εἶναι τῆς ἀμβροσίας αὐτὸ καὶ τοῦ νεχτάρου στάμα.»

Εἶπε, κ' ἐγὼ ἅπ' τὸ φλογερὸ κρασί ξανάδωσά του· 360
τρεῖς τονὲ κέρασα φορές, καὶ τρεῖς τόπιε ὁ χαμένος.
Καὶ τὸ κρασί στοῦ Κύκλωπα τὰ φρένα σάνε μπῆκε,
τότες μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοῦπα·

«Κύκλωπα, τῶνομά μου θές; Ἐγὼ σ' τὸ φανερώνω·
κ' ἐσὺ τὸ δῶρο πού ἔταξες νὰ μὲ φιλέψης τώρα.
Κανένας ὄνομα ἔχω ἐγὼ· Κανένα μὲ φωνάζουν
κ' ἡ μάννα μου κι ὁ κύρης μου, κ' οἱ ἄλλοι μου οἱ συντρόφοι.»

Ἔτσ' εἶπα, κι αὐτὸς ἄξαφνα μὲ κάκια ἀπολογιέται·
«Καὶ τὸν Κανέναν ὕστερα ἅπ' τοὺς ἄλλους τοὺς συντρόφους
θὰ φάω ἐγὼ· μὰ πρῶτα αὐτούς· τὸ δῶρο σου αὐτὸ θάναι.» 370

Εἶπε, καὶ στρώθη ἀνάσκελα πεσμένος, τὸ χοντρὸ του
τὸ σβέρκο πλάγι γέροντας καθὼς κοιτόνταν, κ' ὕπνος
τὸν πῆρε ἀκαταπόνετος, κι ἅπ' τὸ λαιμὸ του βγαῖναν
κρασιὰ κι ἀνθρώπινες μπουκιές, πού ξέρναε μεθυσμένος.
Ἔχωσα τότες τὸ δαυλὸ στὴν ἀναμμένη στάχτη
νὰ πυρωθῇ, καὶ γκάρδιωνα μὲ λόγια τοὺς συντρόφους,
μὴν τύχη καὶ κανένας τοὺς δειλιάση καὶ δὲν ἔρθῃ.
Ὅτι ἄρχιζε τὸ λιόξυλο νὰ καίῃ, χλωρὸ κι ἄν εἶταν,
καὶ σπιθοβόλαε κόκκινο, ἅπ' τῇ φωτιά τὸ σέρνω.

Ὅλογυρα στεκόντανε οἱ συντρόφοι μου, καὶ θάρρος 380
μεγάλο κάποιος στὴν ψυχὴ θεὸς μᾶς εἶχε βάλει.

Πῆραν αὐτοὶ τὸ σουβλερὸ τὸ λιόξυλο στὰ χέρια,
τὸ μπήξανε στὸ μάτι του, κ' ἐγὼ ἀπὸ πάνω τότες
τὸ στριφογύριζα καθὼς ὁ ξυλουργὸς τρυπάνι
στριφογυρνάει σὲ καραβιοῦ δοκάρι, κι ἀποκάτου
τραβᾷν οἱ ἄλλοι ἀπὸ τίς δυὸ τίς ἄκρες τὸ δεμένο
λουρί· καὶ τὸ κουνοῦν γοργά, καὶ δὸς του αὐτὸ γυρίζει·
παρόμοια τὸ δαυλὸ κ' ἐμεῖς τὸν πυρωμένο μέσα
στὸ μάτι του γυρνοῦσαμε, κ' ἔτρεχε γύρω τὸ αἶμα.

Τὸ μάτι καίγουνταν, κι ὁ ἄχνος ματόφυλλα καὶ φρούδια
καψάλιζε, κ' οἱ ρίζες τοὺς ἀπὸ τὴν πύρα τρίζαν. 390

Πῶς ὅταν τὸ σκεπάρνι του γιὰ τὸ τρανὸ πελέκι
χώνει στὸ κρύο νερὸ χαλκιάς, χοχλοβουῦζει ἐκεῖνο,
σκληραίνοντας καὶ δύναμη στὸ σίδερο γεννώντας.
ἔτσι τὸ μάτι τσίριζε στὸ λιόξυλο τριγύρω.

Μούγκριζ' ἑκείνος φοβερά, κι ἀχολογοῦσε ὁ βράχος,
καὶ φεύγαμ' ἐμεῖς τρέμοντας σὰν ἔσυρε ἀπ' τὸ μάτι
τὸ λιόξυλο μὲ τὰ αἵματα βαμμένο πέρα ὡς πέρα.
Τὸ πέταξε ἀπ' τὰ χέρια του τρελὸς ἀπὸ τὸν πόνο,
καὶ χούγιαξε φωνάζοντας τοὺς Κύκλωπες νᾶρθοῦνε
ἀπ' τὶς σπηλιὲς ποὺ φώλιαζαν πὰς στᾶγρια κορφοβούνια. 400
Κ' ἑκείνοι ἀκοῦσαν τὸν ἀχό, καὶ δῶθε κεῖθε ἐρχόνταν,
κι ἔξω ἀπ' τὸ σπήλιο στέκοντας ρωτοῦσαν τί παθαίνει·

«Τί κακὸ σοῦρθε κ' ἐτσιδᾷ, Πολύφημε, φωνάζεις,
μέσα σὲ νύχτα ἀθάνατη, καὶ μᾶς χαλνᾷς τὸν ὕπνο;
Ἦ παίρνει σου τὰ πρόβατα κάποιος θνητὸς μὲ ζόρι,
ἢ σὲ σκοτώνει αὐτὸς μαθὲς μὲ δύναμη ἢ μὲ δόλο;»

Κι ὁ δυνατὸς Πολύφημος μέσαθε κράζει· «ὦ φίλοι,
μὲ δόλο, ὄχι μὲ δύναμη· Κανένas ὁ φονιάς μου.»

Κι αὐτοὶ τοῦ ἀπολογήθηκαν μὲ λόγια φτερωμένα
«Κανένas σὰ δὲ σ' ἄγγιξε καὶ μόνος σου σὰν εἶσαι, 410
κακὸ πού ὁ Δίας ὁ τρανὸς σοῦ στέλνει δὲν ξεφεύγεις.
Μόν' κάλεσε τὸν κύρη σου, τὸ ρήγα Ποσειδῶνα.»

Εἶπανε, κ' ἔφυγαν· κ' ἐγὼ στὰ μέσα μου χαιρόμουν,
πού τ' ὄνομα τοὺς γέλασε, κ' ἡ περισσὴ μου γνώση.
Κι ὁ Κύκλωπας στεναίνοντας ἀπ' τὸ βαρὺ τὸν πόνο,
ψάχνει καὶ πᾶει ὡς τὴν μπασιὰ καὶ τὸ λιθάρι σέρνει
καὶ κάθησε στὴ θύρα ὀμπρός, ἀπλώνοντας τὰ χέρια,
κάποιον νὰ πιάσῃ ἂν ἔδγαινε στᾶρνιά κρυμμένος μέσα.
Τόσο ἄμναλος πὼς εἶμουνα τὸ θάρρεψε στὸ νοῦ του.
Ὡς τόσο ἐγὼ τρόπο σωστὸ ζητοῦσα γιὰ νὰ φέρω 420
κακοῦ θανάτου γλυτωμὸ σὲ μένα καὶ στοὺς ἄλλους,
καὶ δόλους ἔπλεχνα πολλοὺς γιὰ χάρη τῆς ζωῆς μας,
γιατὶ μεγάλη συφορὰ μᾶς τριγυρνοῦσε τότες.
Καὶ νά, ποιὰ γνώμη φάνηκε ἡ καλύτερη στὸ νοῦ μου.
Εἶχε κριάρια ἐκεῖ παχιά, πυκνόμαλλα, μεγάλα,
ὠραῖα, καὶ πού μαύριζε ἡ προβειὰ τους σὰ γιοφύλλι·
αὐτὰ σιγὰ μὲ λυγαριὲς καλοστριμμένες δένω,
πού ὁ Κύκλωπας γιὰ στρῶμα του τὶς εἶχε ὁ θεομπαίχτης,
ὄλ' ἀπὸ τρία· τὸ μεσιανὸ μ' ἔν' ἄντρα φορτωμένο,
καὶ τᾶλλα ἀπὸ τὶς δυὸ μεριεὲς νὰ τονὲ διαφεντεύουν· 430
ἔτσι τὰ κάθε τρία ἄρνια κ' ἔνα ἄντρα κουβαλοῦσαν.
Πιάνω κ' ἐγὼ τὸ πιὸ λαμπρὸ κριάρι ἀπὸ τὴ ράχη.

καὶ στήν κοιλιά του χαμηλὰ τὴ μαλλιαρὴ κρεμῖμαι,
 ἀπ' τῷριου του μαλλὶ σφιχτὰ καὶ καὶ δυνατὰ πιασμένους.
 Ἐκεῖ βαριασπενάξαμε προσμένοντας νὰ φέξῃ.

Κ' ἡ ροδοδάχτυλῃ ἡ Αὐγὴ σὰ φάνηκε ἀπ' τὰ σκότῃ,
 πρὸς τὴ βοσκὴ χουμίζανε τάσπερνικὰ κοπάδι,
 καὶ ἀνάρμεγα βογγούσανε τὰ θηλυκὰ στὶς μάντρες,
 τί σκάζαν τὰ μαστάρια τους· καὶ αὐτὸς τυραννισμένος.
 ἀπὸ τοὺς πόνους, ἔψαχνε τὶς ῥάχες τῶν προβάτων
 ὀρθὰ καθὼς στεκόντανε· μὴ νοιώθοντας ὁ κλούβιος
 πῶς ὅλοι στὰ μαλλᾶτα τους τὰ στήθια εἴταν δεμένοι.
 Προβάλλει ἀπ' ὅλα πῶς στερνὸ στὴ θύρα τὸ κριάρι,
 μ' ἐμένα τὸν παμπόνηρο καὶ τὸ μαλλὶ φορτιό του.
 Καὶ ψάχνοντάς το ὁ δυνατὸς Πολύφημος τοῦ κρένει

«Κριάρι μου καλὸ, γιατί στερνὸ ἀπ' τὸ σπήλιό βγαίνεις,
 ἐσὺ πού δὲν ἀπόμνησκες ποτὲς ἀπ' τᾶλλα πίσω,
 μόν' πρῶτο τοὺς χλωροὺς ἀνθοὺς τοῦ γρασιδιοῦ νὰ κόψῃς
 πηλάλας, καὶ στὶς ρεματιᾶς ροδόλας πάντα πρῶτο,
 καὶ νᾶρθῃς πρῶτο τὸ βραδὺ βιαζόσουνα στὴ μάντρα;
 καὶ τώρα μοῦρχεσαι στερνό· γιὰ τάχα τοῦ κυροῦ σου
 κ' ἐσὺ τὸ μάτι λαχταρεῖς, πού μὲ κακοὺς συντρόφους
 μοῦ τῷγαλε, σὰ ζάλισε μὲ τὸ κρασί τὸ νοῦ μου,
 καταραμένος ἄνθρωπος, ἐκεῖνος ὁ Κανένας,
 πού ἐγὼ θαρρῶ ἀπὸ θάνατο κακὸ δὲ θὰ γλυτώσῃ.
 Ἄν εἶχες γνώμῃ ὅπως ἐγὼ καὶ μιλῃσιὰ σοῦρχόταν,
 γιὰ νὰ μοῦ πῆς ποῦ κρύβεται καὶ δὲν τὸν φτάνει ἡ ὀργή μου,
 ἐδῶ κ' ἐκεῖ θὰ σκόρπαγαν σκασμένα τὰ μυαλά του
 στὸ σπήλιο χάμου, καὶ μικρὴ θᾶχε ἡ ψυχὴ μου ἀνάσα
 ἀπ' τὰ δεινὰ πού ὁ ἄτιμος Κανένας μοῦ ἔχει φέρει.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, τῷσπρωξε καταῶξω τὸ κριάρι.
 Κι ἀπ' τὴ σπηλιά ἅμα βγήκαμε καὶ ἀπ' τῆς αὐλῆς τὸ γῦρο,
 ξελύθηκα, καὶ ξέλυσα κατόπι καὶ τοὺς ἄλλους,
 καὶ ἀπ' τὰ λιγνόποδα τᾶρνιά, πού ξύγγι εἴταν γεμάτα,
 πολλὰ στὸ δρόμο ἀρπάζοντας γυρνοῦμε στὸ καράδι.
 Χαρήκαν σὰ μᾶς εἶδανε τοῦ καραβιοῦ οἱ συντρόφοι,
 ἐμᾶς πού ξεγλυτώσαμε· τοὺς ἄλλους τοὺς θρηνοῦσαν.
 Κ' εὐτὺς ἐγὼ τοὺς ἔγνεψα νᾶφήσουνε τὶς κλάψες,
 καὶ πρόσταξα τὰ ὠριόμαλλα τᾶρνιά μὲ μιᾶς νὰ ρίξουν
 στὸ πλοῖο, καὶ πρὸς τᾶρμυρὰ τὰ πέλαα νὰ τραβήξουν.

Καὶ μέσα εὐτὺς μῆταν αὐτοί, καθήσανε στοὺς πάγκους,
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιालὸ μὲ τὰ κουπιά βαροῦσαν.

Σὰν εἵμασταν ὅσο μακριὰ μπόρεις ἢ φωνὴ νὰ φτάσῃ,
τότεσ ἐγὼ τοῦ Κύκλωπα πειραχτικά φωνάζω·

«Δὲ σῶταν, Κύκλωπα, γραφτό, δειλοῦ θνητοῦ συντροφους
νὰ φῶς μὲς στὴ βαθειὰ σπηλιὰ μὲ τόση ἀγριωσύνη.

Μόνε γραφτό 'ταν τὰ ἔργα σου τὰ μαῦρα νὰ σὲ βροῦνε,
ποὺ δὲ φοβήθηκες, σκληρέ, στὴ στέγη σου τοὺς ξένους
νὰ φῶς, κι ὁ Δίας κ' οἱ θεοὶ σοῦ τὰ πλευῶσαν τώρα.»

Εἶπα, κ' ἐκείνου χόλιασε περσότερο ἢ ψυχὴ του, 480
καὶ ξεκολνώντας τὴν κορφή τρανοῦ βουνοῦ, τὴν παίρνει
κι ὀμπρὸς στὸ μελανόπλωρο καράβι τὴν τινάζει·

[καὶ κόντεψε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρη νὰ βαρέσῃ.]

Κ' ἡ θάλασσα τρικύμισε σὰν ἦρθε κάτω ἡ πέτρα·

κ' εὐτὺς τὸ κῆμα τραβήξε στὰ πίσω τὸ καράβι,
φουσκογεριὰ ἀπ' τὸ πέλαγο, κι ὥς τὴ στεριὰ τὸ φέρνει.

Μὰ ἐγὼ κοντάρι ἀρπάζοντας μακρὸν τῶσπρωξα ἀλάργα,

καὶ στοὺς συντροφους ἔγνεψα μὲ τὸ κεφάλι ἀμέσως,

προστάζοντας νὰ πιάσουνε κουπὶ γιὰ νὰ σωθοῦμε,

ἀπ' τὸ χαμό· καὶ στὸ κουπὶ μεμιάς αὐτοὶ ρηχτήκαν. 490

Στὴ θάλασσα ὅμως διάστημα σὰ βγήκαμε ἄλλο τόσο,

ἐγὼ ἄλλη μιὰ τοῦ φώναξα τοῦ Κύκλωπα, ἂν κ' οἱ ἄλλοι

μὲ λόγια παρακαλεστὰ μὲ μπόδιζαν καὶ κρέναν·

«Τέτοιοι ἀγριάνθρωποι τί θές, καημένε, κ' ἐρεθίζεις;

ποὺ μιὰ του μοναχὴ πετριὰ μᾶς γύρισε τὸ πλοῖο

κατὰ στεριᾶς καὶ λέγαμε πὼς ἦρθε πιά ὁ χαμός μας.

Κι ἀνίσως τότεσ ἄκουγε λαλιὰ γιὰ φωνητό μας,

κομμάτια θὰ μᾶς ἔκανε κεφάλια καὶ καράβι,

μὲ κάποια του χοντρόπετρα· τόσο μακριὰ τίς ρίχτει.»

Εἶπαν, μὰ ἐγὼ ὁ τρανόψυχος δὲν ἤθελα νὰκούσω, 500

μόν' ἄλλη μιὰ τοῦ φώναξα μὲ χολιασμένα σπλάχνα·

«Κύκλωπα, ἂν ἄνθρωπος θνητὸς κανένας σὲ ρωτήξῃ

πὼς ἔτυχε τὸ μάτι σου κακοτυφλιὰ νὰ πάθῃ,

τῶχει τυφλώσει νὰ τοὺς πῆς ὁ κουρσευτὴς Δυσσέας,

τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ποὺ βρίσκεται στὸ Θιάκι ἢ κατοικιὰ του.»

Αὐτὰ εἶπα, καὶ μουγκρίζοντας ἀπολογήθη ἐκεῖνος·

«Ἄλλοις, γιὰ δὲς πὼς τὰ παλιὰ μαντέματα μοῦ βγῆκαν.

Εἶταν ἐδῶ προφήτης μας παρὰξιος καὶ μεγάλος,

ὁ Τήλεμος τοῦ Εὐρύμου ὁ γιός, στὴ μαντοσύνη πρῶτος,
 ποὺ γέρασε μαντεύοντας στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων· 510
 αὐτὰ ὅλα ἐκεῖος μοῦ τᾶλεγε πὼς θὰ γενοῦν μιὰ μέρα,
 καὶ πὼς θὰ χάσω ἐγὼ τὸ φῶς ἀπ' τοῦ Ὀδυσσεά τὰ χέρια.
 Μὰ πάντα ἐγὼ φαντάζομαι κάποιον τρανὸ λεβέντη,
 πὼς θάρθη ἐδῶ μὲ δύναμη μεγάλη ἀρματωμένος.
 Κι ἄξαφνα τώρα ἕνας μικρὸς καὶ τιποτένιος νάνος,
 δαμάζοντάς με μὲ κρασί τὸ μάτι μου στραβώνει.
 Μὰ ἔλα, Ὀδυσσεά, γύρνα ἐδῶ, νὰ σὲ ξενοφιλέσω,
 καὶ νὰ σοῦ κάμω προβοδὸ τὸ θεὸ τὸν κοσμοσεῖστη·
 γιὰτ' εἶμαι ἐκείνου ἐγὼ παιδί, καὶ κύρης μου παινιέται.
 Καὶ θὰ μὲ γιάνη ἂν θέλῃ, αὐτός, κι ὄχι ἄλλος μὲς στὸν κόσμος, 520
 μήτε θεὸς μακαριστός, μήτε θνητὸς κανένας.»

Εἶπε, κ' ἐγὼ ἀποκρίθηκα· «Μακάρι νὰ δυνόμουν
 νὰ σὲ στερήσω ἀπὸ ψυχὴ κι ἀπὸ ζωὴ, καὶ μέσα
 στὰ μαῦρα λημεριάσματα νὰ σὲ γκρεμίσω τοῦ Ἄδης,
 νὰ μὴν μπορῇ τὸ μάτι σου ν' ἀνοίξῃ μήτε ὁ Σείστις.»

Εἶπα, κι αὐτὸς δεήθηκε στὸ μέγα Ποσειδῶνα,
 ἀπλώνοντας τὰ χέρια του στὰ ὀλόαστρα τὰ οὐράνια·

«Ὁ Ποσειδῶνα, βασταχτὴ τῆς γῆς, καὶ μαυροχῆτη,
 συνάκουσέ με, ἂν σοῦ εἶμαι γιός, καὶ κύρης μου ἂν παινιέσαι·
 κάμε ὁ Δυσσεάς ὁ κουρσευτὴς νὰ μὴ γυρίσῃ πίσω, 530
 [τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ποὺ βρίσκεται στὸ Θιάκι ἢ κατοικιά του].
 Κι ἂν εἶν' τῆς μοίρας του γραφτὸ νὰ δῇ τοὺς ποθητοὺς του,
 τὸ σπίτι τὸ καλόχτιστο καὶ τὴν πατρίδα ἐκεῖνος,
 ὡς κακοφάσῃ ἀργά, χωρὶς κανένα σύντροφό του,
 μὲ ξένο πλοῖο, καὶ συφορὲς νὰ βρῇ στὸ σπιτικό του.»

Εἶπε, καὶ τὸν συνάκουσε ὁ θεὸς ὁ μαυροχῆτης.

Καὶ τότες πιὸ θεόρατη ξανασηκώνει πέτρα,
 στριφογυρνάει τὴν, καὶ μὲ ὀρμὴ τὴ ρίχτει γιγαντένια,
 Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι τὴν τινάζει,
 καὶ κόντεψε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρην νὰ βαρέσῃ. 540
 Κ' ἡ θάλασσα τρικύμισε σὰν ἦρθε κάτω ἡ πέτρα,
 [κ' ἦρθε τὸ κύμα κ' ἔσπρωξε πέρα ἀπ' τὴ γῆς τὸ πλοῖο].

Καὶ στὸ νησι σὰ φτάσαμε ποὺ τᾶλλα μας καράβια
 τὰ καλοσκάρωτα ἔμνησκαν, καὶ ποὺ οἱ συντρόφοι γύρω
 καθόντανε καὶ κλαίγονταν προσμένοντάς μας πάντα,
 ἴσια στὸν ἄμμο σύραμε καὶ ἀράξαμε τὸ πλοῖο,

καὶ τότες βγήκαμε κ' ἑμεῖς ἀπάνω στὰ κρογιαλί.
 Καὶ φέροντας τὰ πρόβατα τοῦ Κύκλωπα ἀπ' τὸ πλοῖο,
 τὰ μοιραστήκαμε, μὴ βγῇ κανεὶς ἀδικημένος.
 Μὰ στῶν ἀρνιῶν τὸ μοῖρασμα μοῦ δώσανε οἱ λεβέντες 550
 καὶ τὸ κριάρι ξέχωρα· καὶ τῷσφαξα σὸν ἄμμο,
 τοῦ Δία τοῦ μαυρονέφελου, ποὺ εἶν' ὄλων βασιλέας,
 καὶ τὰ μεριά τοῦ πρόσφερα· μὰ ἐκεῖνος ἀψηφοῦσε
 θυσίες, καὶ λογάριαζε τὰ πλοῖα μας νάφανιση
 τὰ καλοσκάρωτα, μαζὶ μὲ τοὺς καλοὺς συντρόφους.
 Ἐκεῖ λοιπὸν καθόμασταν ὅλημερα ὥς τὸ γέρμα,
 μὲ κρέατα καὶ μὲ κρασί γλυκὸ φαγοποτώντας.
 Κι ὁ ἥλιος σάνε βύθισε, κι ἀπλώθηκε σκοτάδι,
 νὰ κοιμηθοῦμε πέσαμε στὸ περιγιάλι ἀπάνω.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα, 560
 καὶ τότες τοὺς συντρόφους μου προστάζω στὰ καράβια,
 νὰ μποῦν καὶ τὰ πρυμόσκοινα νὰ λύσουν. Κι αὐτοὶ μπῆκαν
 κι ἀπὰς στοὺς πάγκους πήγανε καὶ κάθησαν ἀράδα,
 καὶ τὸν ἀστραφετρὸ γιαλὸ μὲ τὰ κουπιά βαροῦσαν.

Καὶ πλέγαμε βαριόψυχοι, ποὺ ἂν κ' εἴμασταν σωσμένοι,
 τὸσους συντρόφους χάσαμε καλοὺς κι ἀγαπημένους.

ΡΑΨΩΔΙΑ Κ.

Στῆς Αἰολίας τὸ νησί τότε ἦρθαμε, ποὺ ζοῦσε
 τοῦ Ἰππότη ὁ γιὸς ὁ Αἴολος, τῶν θεῶν ἀγαπημένος·
 νησί πλεούμενο· χαλκὸς τειχὶ τὸ περιζώνει,
 γερὸ σὲ ὄρθα καὶ γλιστερὰ θεμελιωμένο βράχια.
 Καὶ δώδεκα εἶχε αὐτὸς παιδιὰ μὲς στῶριο του παλάτι,
 ἕξη κοπέλλες, κ' ἕξη γιούς, τῆς ὥρας παληκάρια.
 Στὶς ἕξη θυγατέρες του δίνει γαμπροὺς τοὺς γιούς του,
 ποὺ ζοῦνε μὲ τὸν κύρη τους καὶ μὲ τὴν ἄξια μάννα,
 καὶ μύρια χαίρουνται μαζὶ πιотὰ καὶ καλοφάγια.
 Ὅλημερα γεμᾶτο ἄχὸ καὶ τσίκνα τὸ παλάτι, 10
 κι ὅλονυχτὶς πλαγιάζουνε μὲ τὰ καλά τους ταίρια,
 πάνω σὲ μαλακὰ χαλιὰ καὶ σκαλιστὰ κρεββάτια.
 Σ' αὐτῶν τῇ χώρᾳ φτάσαμε καὶ τὰ λαμπρὰ παλάτια.
 Μῆνα μὲ ξενοφίλευαν καὶ καθετὶς ρωτοῦσαν,
 γιὰ τὸ Ἴλιο, γιὰ τοὺς Ἀχαιοὺς, τὰ πλοῖα, τὸ γυρισμὸ τους·

κ' ἐγὼ τοῦ τὰ δηγόμεονα μὲ τῇ σειρᾷ καθένα.
 Μὰ σὰν τοῦ ζήτησα κ' ἐγὼ νὰ μὲ ξεπροβοδώσῃ,
 ὄχι δὲν εἶπε, μόν' καλὴ προβόδωσῃ μοῦ κάνει.
 Ἔγδαρε βόδι ἐννιάχρονο, καὶ μοῦῳσε τὰσκι του
 μὲ κάθε ἀνέμου βουητεροῦ φυσήματα γεμάτο·
 20 τὶ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου φύλακα τὸν εἶχε τῶν ἀνέμων,
 νὰ παύῃ ἢ νὰ σηκώνῃ αὐτὸς ὅποιον ἀγέρα θέλει.
 Καὶ μ' ἀσημένιο τῷδεσε μὲς στὸ καράβι νῆμα,
 ποὺ μήτε λίγο φύσημα ἀπεκεῖ νὰ μὴν ξεφεύγῃ·
 καὶ μοῦ ἔβγαλε τὸ Ζέφυρο γιὰ νὰ καταβοδώσῃ
 κ' ἐμᾶς καὶ τὰ καράβια μας· μὰ ὁ δρόμος νὰ τελειώσῃ
 δὲν ἔμελλε, τὶ ἅπ' ἀγνωσιὰ χαθήκαμε δική μας·

Μέρες ἐννιά ἀρμενίζαμε μερονυχτίς· στὶς δέκα
 ἀρχίζει πιά καὶ φαίνονταν ἡ γῆς ἡ πατρικὴ μου,
 καὶ τὶς φωτιὲς ξανοίγαμε ποὺ καίγαν ἀντικρὺ μας.
 30 Τότες ἐγὼ γλυκόπεσα στὸν ὕπνο ἀποσταμένος,
 ποὺ κανενὸς δὲν ἄφηνε τοῦ καραβιοῦ τὴ σκότα,
 μόνε ἰδιός μου τὴν κράταγα, πιδὶ γλήγορα νάρθοῦμε·
 κι ὅλοι οἱ συντρόφοι μου ἀρχινοῦν κι ἀναμεσά τους κρένουν,
 πὼς τάχα μάλαμα ἔφερνε κι ἀσημικὸ μαζί μου,
 τοῦ Αἰδίου τοῦ τρανόκαρδου τοῦ γιοῦ τοῦ Ἰππότη δῶρο.
 Καὶ γύρισε καὶ μίλησε τοῦ πλαγινοῦ του κάποιος.

«Γιὰ δῆτε πὼς τὸν ἀγαποῦν παντοῦ καὶ τὸν τιμοῦνε,
 σ' ὅποιους ἀνθρώπους ἔρχεται καὶ σ' ὅποια χώρα βγαίνει.
 40 Ἀπ' τὴν Τρωάδα θησαυροὺς πολλοὺς κι ὠραίους φέρνει,
 κ' ἐμεῖς, ποὺ τὸ ἴδιο κάναμε ταξίδι ὅπως ἐκεῖνος,
 γυρίζουμε στὸν τόπο μας μὲ τὰδειανὰ τὰ χέρια.
 Καὶ τώρα δεῖς τί ὁ Αἴολος τοῦ χάρισε γιὰ ἀγάπη·
 ἃς πᾶμε κι ἃς κοιτάξουμε τί νᾶναι τάχα ἐτοῦτα,
 πόσο χρυσάφι μὲς στάσκι καὶ πόσο ἀσήμι φέρνει.»

Εἶπαν, καὶ νίκησε ἡ κακὴ βουλὴ μὲς στοὺς συντρόφους.
 Λῦσαν τὰσκι, καὶ ξέσπασαν παντὴς λογῆς ἀνέμοι,
 καὶ στρόβιλος τοὺς τράβηξε μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα
 στὰ πέλαγα, καὶ κλαίγανε· κ' ἐγὼ ξυπνῶ καὶ βλέπω,
 καὶ μοναχὸς μου ἀνάδευα μέσα στὸν ἄξιο νοῦ μου,
 50 γιὰ ἀπὸ τὸ πλοῖο νὰ ριχτῶ καὶ νὰ χαθῶ στὸ κῆμα,
 γιὰ νὰ ὑποφέρω ἀμίλητα καὶ ζωντανὸς νὰ μείνω.
 Κ' εἶπα νὰ μείνω ζωντανός, καὶ στὸ καράβι μέσα

κοιτόμουν ὀλοσκέπαστος· καὶ στὸ νησί τοῦ Αἰόλου
οἱ ἀνέμοι μᾶς ξανάσπρωξαν, κ' οἱ ἄλλοι ἀναστενάζαν.

Βγήκαμε τότες, πήραμε νερό, κ' ἡ συντροφιά μου
καθῆσαν κ' ἔφαγαν κοντὰ στὰ γλήγορα καράβια.

Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά μας,
πῆρα μαζί μου κήρυκα, κι ἀπ' τοὺς συντρόφους ἕναν,
κι ὥς στοῦ Αἰόλου πήγαμε τὰ ξακουστὰ παλάτια·

60

τὸν ἦῤρα καὶ τρωγόπινε μὲ σύγκοιτη καὶ τέκνα.

Ἄμα ἦρθαμε, καθήσαμε κοντὰ στοὺς παραστάτες,
πᾶς στὸ κατώφλι· ἀπόρησαν αὐτοὶ καὶ μὲ ρωτοῦσαν·

«Πῶς ἦρθες· τί κακοτυχιὰ σὲ βρῆκε, ὦ Ὀδυσσεά;
Πρόθυμα ἐμεῖς σὲ στείλαμε στῆς γῆς σου τὰ λημέρια,
καὶ στὰ παλάτια, κι ὅπου ἄλλοῦ λαχτάραγε ἡ καρδιά σου.»

Εἶπαν· κ' ἐγὼ ἀποκρίθηκα μὲ τὴν ψυχὴ θλιμμένη·

«Κακοὶ συντρόφοι μ' ἔβλαψαν, κ' ὕπνος σκληρὸς ἀντάμα·
μὰ ἐσεῖς ποὺ δύναμη ἔχετε, γλυτώστε μας, ὦ φίλοι.»

Μὲ τέτοια λόγια μαλακὰ τοὺς μίλησα, μὰ ἐκείνοι
ἄλλοι μείνανε ὅλοι τους, κι ἀπάντησε ὁ πατέρας·

70

«Γκρεμίσον, κακορίζικε, μεμιάς ἀπ' τὸ νησί μου·

καλὸ δὲν τόχω νὰ δεχτῶ καὶ νὰ ξεπροβοδῶσω

ἄνθρωπο ποὺ οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τὸν κατατρέχουν.

Γκρεμίσον, τὶ θεῶν ὀργὴ σ' ἔχει ὥς ἐδῶ σταλμένο.»

Εἶπε, καὶ μ' ἔδιωξε ἀπ' ἐκεῖ κ' ἐγὼ βαριοθλιβόμουν.

Καὶ βγήκαμε ἄρμενίζοντας μὲ τὴν καρδιὰ καημένη.

Καὶ μὲ σκιαγμένο οἱ ἄντρες νοῦ βαριὰ λαμνοκοποῦσαν,
τοῦ κάκου, τὶ δὲ φαίνονταν τοῦ γυρισμοῦ ἡ ἐλπίδα.

Ἐξ ἑμέρες ἄρμενίζαμε νύχτα καὶ μέρα τὸ ἴδιο, 80

στὶς ἑπτὰ μέρες φτάνουμε στῆς Λάμος τῷριο κάστρο,

στὴν ἀψηλὴ Τηλέπυλο, τῷ Λαστρογόνων χώρα,

ποὺ βοσκὸς μπαίνει καὶ βοσκὸ ποὺ βγαίνει συντυχαίνει.

Ἄγρυπνος ἄνθρωπος μιστοὺς δυὸ ἐκεῖ μπορούσε ν' ἄχῃ,

τὸν ἕναν βόδια βόσκοντας, κι ἄρνιὰ λευκὰ τὸν ἄλλον·

τὶ οἱ δρόμοι βρῖσκονται κοντὰ τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας.

Στῷριο λιμάνι μπήκαμε ποὺ βράχοι τὸ τειχίζουν

τετράπηλοι κι ἀπὸ τῇ μιᾷ πλευρᾷ κι ἀπὸ τὴν ἄλλῃ,

κι ἄκρες προβάλλουν πεταχτὲς ἀντίκρου ἢ μιὰ τῆς ἄλλης

στὴ θάλασσα, κ' εἶναι στενὸ τοῦ λιμανιοῦ τὸ ἔμπα·

90

κεῖ μέσα φέρανε ὅλοι τους τὰ δίπλωρα καράβια.

Κοντὰ κοντὰ τὰ δέσανε μὲς στὸ βαθιὸ λιμῖώνα,
 τὶ κῦμα ἐκεῖ δὲ φούσκωνε μικρὸ μήτε μεγάλο,
 παρὰ γαλήνη ἀπλώνονταν ὀλόλευκη παντοῦθε.
 Ἐγὼ μονάχος ἄραξα τὸ μαῦρο πλοῖο μου ἔξω
 κατὰ τὴν ἄκρη, κ' ἔδεσα στοὺς βράχους τὰ παραγγια,
 κι ἀνέβηκα καὶ στάθηκα στὰ ψήλου νᾶγναντέψω·
 μὰ μήτε ἀντρῶνε φαίνονταν μήτε βοδιῶν σημάδια,
 μόνε καπνὸ ἄγναντεύαμε κι ἀνέβαινε ἀπὸ χάμου.
 Τότες συντρόφους ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν
 τί λογῆς ζοῦν σ' αὐτὴ τῇ γῆς σιταροφάγοι ἀνθρώποι·
 100 διάλεξα δυὸ, καὶ κήρυκα τοὺς ἔδωσα γιὰ τρίτο.
 Κι αὐτοὶ τὸ δρόμο πήρανε τὸν ἴσιο, ποὺ τὰμάξια
 στὴ χώρα ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνὰ τὰ ξύλα κατεβάζαν.
 Κόρη ἀνταμώνουν ποὺ ἔπαιρνε νερὸ ἀπ' τὴ χώρα ἀπόξω,
 τοῦ Λαιστρυγόνα βασιλιᾶ τῇ ζουλεμένη κόρη.
 Στὴν Ἀρτακία κατέβαινε, τὴν κρουσταλλένια βρύση,
 ποὺ φέρνανε ἀπ' ἐκεῖ νερὸ στὴ χώρα αὐτοῦ σταθῆκαν,
 τῆς μίλησαν, καὶ ρώτηξαν ποιὸς νᾶτανε τοῦ τόπου
 ὁ βασιλιάς, καὶ τάχα ποιούς ὄριζε αὐτὸς ἀνθρώπους.
 110 Κ' ἐκείνη εὐτὺς τοὺς ἔδειξε τὰ σπίτια τοῦ γονιοῦ της.
 Καὶ βρῆκαν τὴ γυναῖκα του μὲς στὰ τρανὰ παλάτια,
 σὰν κορφοβούνη θεόρατη, κ' ἡ ὄψη της τρομάρα.
 Φωνάζει αὐτὴ ἀπ' τὴν ἀγορὰ μεμιάς τὸν Ἀντιφάτη,
 τὸν ἄντρα της, κι αὐτὸς φριχτὸ ξολοθρεμὸ ποθώντας,
 ἀρπάζει κάνει δεῖπνο του τὸν ἕν' ἀπ' τοὺς συντρόφους.
 Οἱ ἄλλοι οἱ δυὸ πετάχτηκαν καὶ δρόμο στὰ καράβια.
 Τότες ἐκεῖνος χούγιαξε στὴ χώρα, κ' οἱ ἀντρειωμένοι
 οἱ Λαιστρυγόνες χούμιξαν ὀλοῦθε σὰν ἀκοῦσαν,
 120 ἀρίμητοι, καὶ μοιάζανε Γίγαντες, κι ὄχι ἀνθρώποι.
 Πέτρες, ἑνὸς ἀντρὸς φορτιὸ τὴν καθεμιὰ, τινάζαν
 ἀπὸ τὰ βράχια, κ' ἔφερναν ἀχὸ στὰ πλοῖα μεγάλο,
 τὶ οἱ ναῦτες ξολοθρεύονταν καὶ τὰ καράβια σπάζαν.
 Σὰν ψάρια τοὺς καμάκιζαν κι ἄθλιο φαγὶ τοὺς κάναν.
 Κι ὅσο ἀφανίζονταν αὐτοὶ μὲς στὸ βαθιὸ λιμῖώνα,
 ἐγὼ τὸ κοφτερὸ σπαθὶ τραβῶ ἀπὸ τὸ πλευρὸ μου,
 καὶ κόβω τὰ πρυμόσκοινα τοῦ μαύρου καραβιοῦ μου.
 Νὰ πέσουν τότες στὸ κουπὶ προστάζω τοὺς συντρόφους,
 τὸ χάρο νὰ ξεφύγουμε· κι αὐτοὶ καθίζουν ὅλοι.

κι ἀναταράζουν τὰ νερὰ μὲ φόβο καὶ τρομάρα. 130
 Φεύγει ἀπ' τοὺς βράχους μιὰ χαρὰ τοὺς κρεμαστούς, καὶ βγαίνει
 στὴ θάλασσα τὸ πλοῖο μου· τᾶλλα χαθῆκαν ὅλα.

Καὶ πλέγαμε βαριόπυχοι, ποὺ ἂν κ' εἴμαστε σωσμένοι
 τόσους συντρόφους χάσαμε καλοὺς κι ἀγαπημένους.
 Στὴν Αἴα τότες ἤρθαμε, νησὶ ποὺ κατοικοῦσε
 ἡ Κίρκη, ἡ ὠριόμαλλη θεά, κ' ἡ ἀνθρωπολαλοῦσα,
 τοῦ Αἰήτη τοῦ κακόβουλου ἡ φοβερὴ αὐταδέρφη.
 Γονιοὶ τους κατ' τῶνε δυσονῶν ὁ φωτιστὴς ὁ Ἥλιος
 κ' ἡ Πέρση, ποὺ τοῦ Ὀκεανοῦ παινιόταν θυγατέρα.

Ἐκεῖ τὸ ἀράξαμε σιγὰ στὴν ἄκρη τὸ καράβι, 140
 μὲς σὲ λιμάνι ἀπάνεμο, καὶ θεὸς μᾶς ὁδηγοῦσε.
 Βγήκαμε τότες μέيناμε δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες,
 τὶ ὁ ἀποσταμὸς τὴν ἔτρωγε κι ὁ πόνος τὴν καρδιά μας.

Τὴν τρίτη σὰ μᾶς ἔφερε τὴ μέρα ἡ χρυσαυγοῦλα,
 πῆρα τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ τὸ κοντάρι τότες,
 κι ἀπ' τὸ καράβι κίνησα κι ἀνέβηκα τᾶψήλου,
 ἴσως κι ἀνθρώπων ἔργα ἰδῶ κι ἀκούσω τὴ λαλιά τους.
 Σὲ βράχου στάθηκα κορφή, κι ἀγνάντια μου τηρώντας,
 ἀπ' τὴν ἀπλόχωρη τὴ γῆς καπνὸ θωρῶ καὶ βγαίνει,
 μεσ' ἀπ' τὰ δάση τὰ πυκνά, στῆς Κίρκης τὰ παλάτια. 150

Καὶ τότες συλλογιόμουνα κι ἀνάδευα στὸ νοῦ μου,
 ἐκεῖ ποὺ μαῦρο εἶδα καπνὸ νὰ πάγω καὶ νὰ μάθω.
 Κι αὐτὸ μοῦ φάνη πῶς σωστό· νὰ σύρω πρῶτα κάτον
 στὸ γοργὸ πλοῖο καὶ φαγὶ νὰ δώσω τῷ συντρόφῳ,
 κι ἀπὲ νὰ στείλω μέρος τους νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν.

Ὅτι ἔφτανα πρὸς τὸ γυρτὸ καράβι, λὲς καὶ κάποιος
 θεὸς νὰ μὲ σπλαχνίστηκε τὸν ἔρμο, κ' ἔνα λάφι
 μοῦ στέλνει ἀψηλοκέρατο, παχύ, στὸ δρόμο ἀπάνω,
 ποὺ ἀπὸ τοῦ δάσου τὴ βοσκὴ κατέβαινε στὸ ρέμα
 νὰ ξεδιψάσῃ, ποὺ τοῦ ἡλιοῦ ἡ πυράδα τῷχε ἀνάψει. 160

Κεῖ ποὺ ἔβγαине, τὸ βάρεσα στὸ ραχοκόκκαλό του,
 κι ἀπὸ τὴν ἄλλη πέρασε τὸ χάλκινο κοντάρι.

Πέφτει βογγώντας καταγῆς, καὶ πέταξε ἡ πνοή του.
 Τὸ πάτησα, κι ἀπ' τὴν πληγὴ τραβώντας τὸ κοντάρι,
 τὸ στρώνω χάμου, καὶ σκοινὶ μὲ λυγαριὲς καὶ βοῦρλα
 ὥς μιὰν ὀργυιὰ σὰν ἔστριψα, μὲ τέχνη ἀπ' ἄκρη ὥς ἄκρη,
 καλόδεσα τοῦ θεότρανου τοῦ ζώου μαζί τὰ πόδια,

καὶ στὸ καράβι τῷφερα ἅπ' ἰὸ σβέρκο φορτωμένος
 μὲ τὸ κοντάρι ἀγκούμπισμα, τὶ ἀλλιῶς δὲ θὰ δυνόμουν
 μὲ τὸ ἓνα χέρι νὰ βαστῶ τέτοιο θεριὸ στὸν ὄμο. 170
 Μπρὸς στὸ καράβι τῷριξα, καὶ σήκωσα τοὺς φίλους,
 καθένα τοὺς σιμώνοντας καὶ καλοπιάνοντάς τους·

«Ἄν καὶ θλιβόμαστε, παιδιά, δὲν κατεβαίνουμε ὅμως
 στοῦ Ἑλᾶτος ἀκόμα τοὺς βυθοὺς πρὶν ἔρθῃ ἡ μαύρη ἡ ὥρα.
 Ἑλᾶτε, κι ὅσο βρίσκεται στὸ πλοῖο μας φαγοπότι,
 ἄς θυμηθοῦμε τὸ φαί, κι ἄς μὴ μᾶς δέρνη ἡ πείνα.»

Εἶπα, κι αὐτοὶ μ' ἀκούσανε, ξεσκέπασαν τὰ μάτια,
 κι ἅπανον στὴν ἀκρογιαλιά θαμάζανε τὸ λάφι,
 κεῖνο τὸ θεότρανο θεριό. Σὰν τό εἶδαν καὶ χαρῆκαν, 180
 χερονιφτῆκαν κ' ἔστρωσαν ἀρχοντικὸ τραπέζι.
 Καὶ τότε ἐκεῖ καθόμασταν ὅλημερα ὥς τὸ γέρμα,
 μ' ἄσωστο κρέας, μὲ γλυκὸ κρασί φαγοποτώντας·
 μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε κι ἀπλώθηκε σκοτάδι,
 τότες κ' ἐμεῖς πλαγιάσαμε στὸ περιγιάλι ἁπάνω.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 κι ὅλους σὲ σύναξῃ ἔφερα, καὶ μίλησά τους κ' εἶπα· 190
 «Ὅσος κι ἂν εἶναι ὁ πόνος σας, συντρόφοι, ἀκούσετέ με.
 Ποῦναι ἡ αὐγὴ δὲν ξέρουμε, καὶ ποῦναι τὸ σκοτάδι,
 καὶ ποῦ βουτάει κάτω ἅπ' τὴ γῆς ὁ φωτιστὴς ὁ ἥλιος,
 καὶ πάλε ποῦ σηκώνεται· μὰ ἐλᾶτε κι ἄς σκεφτοῦμε
 ἂν κάποιος τρόπος βρίσκεται δὲ βλέπω ἐγὼ κανέναν.
 Ἀνέβηκα στὸ ξάγναντο ποὺ εἶναι ὅλο βράχια καὶ εἶδα,
 νησὶ ποὺ ἀτέλειωτα κρατοῦν πέλαα στεφανωμένο·
 νησὶ στρωμένο χαμηλά, μὰ ξάνοιγα στὴ μέση
 καπνὸ ποὺ μέσ' ἅπ' τὰ πυκνὰ τὰ δάσια ξεκινοῦσε.»

Εἶπα, κι αὐτοὺς τοὺς κόπηκε ἡ καρδιά, τὶ ἀνιστοροῦσαν
 τὰ ὅσα ὁ Λαιστρυγόνας πρὶν τοὺς ἔκαμε Ἀντιφάτης, 200
 κι ὁ ἀντροφάγος Κύκλωπας μὲ τὴ σκληρὴ τὴ γνώμη.
 καὶ δάχρια ἀρχίσανε πικρὰ νὰ χύνουν καὶ νὰ κλαῖνε.
 Μὰ τί ὄφελος τοὺς ἔφερνε τὸ τόσο μυρολόγι;
 Τότ' ἐγὼ χώρισα σὲ δυὸ παρέες τοὺς συντρόφους,
 καὶ δυὸ τοὺς ἔβαλ' ἀρχηγούς· ἐγὼ στὴ μιὰ παρέα,
 καὶ τὸ θεόμοιαστο ὄρισα Εὐρύλοχο στὴν ἄλλη.
 Μέσα σὲ κράνος χάλκινο τινάξαμε τοὺς κλήρους,
 κι ὁ κλῆρος τοῦ τρανόψυχου τοῦ Εὐρύλοχου πετιέται

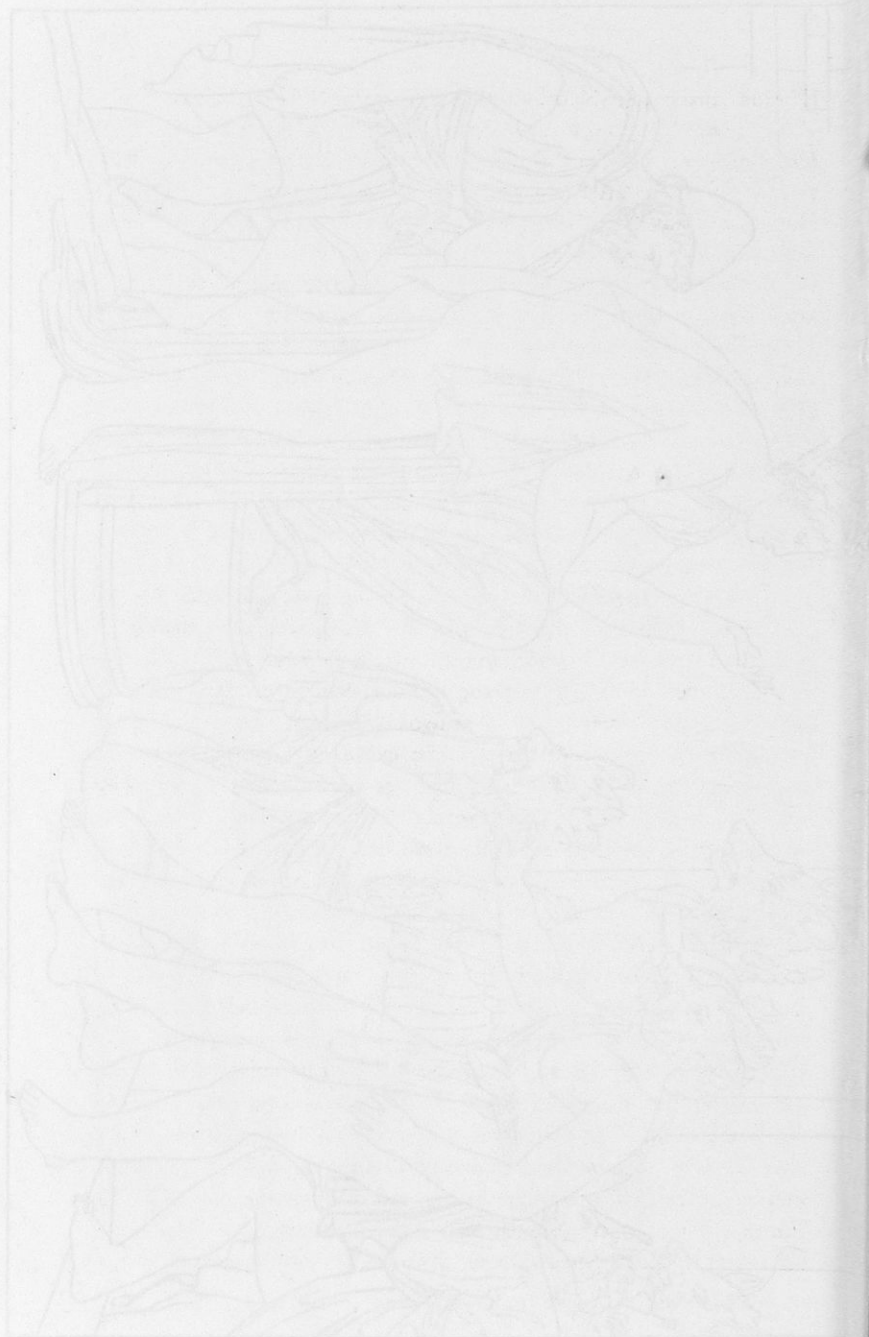
Ο Έρμης δείχνει στον Όδυσσέα τὸ «μῶλο», τὸ σωτήριο βοτάνι (ζ. 277—307).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΕ ΔΕΔ)

Το παρόν βιβλίο αποτελεί μέρος της συλλογής των βιβλίων που έχουν εκδοθεί από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) και είναι διαθέσιμα για την εκπαιδευτική κοινότητα. Η συλλογή αυτή περιλαμβάνει βιβλία που έχουν εκδοθεί σε διάφορες γλώσσες και σε διάφορα θέματα, με στόχο την παροχή ποιοτικής εκπαιδευτικής υλικής. Τα βιβλία αυτά είναι διαθέσιμα για την εκπαιδευτική κοινότητα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βοηθήματα στην διδασκαλία. Η συλλογή αυτή αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την εκπαιδευτική κοινότητα και μπορεί να βοηθήσει στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Τα βιβλία αυτά είναι διαθέσιμα για την εκπαιδευτική κοινότητα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βοηθήματα στην διδασκαλία. Η συλλογή αυτή αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την εκπαιδευτική κοινότητα και μπορεί να βοηθήσει στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Ἡ Κίρκη ξεμαγύνει καὶ ξανακάνει ἀνθρώπους τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεύ (x 388—396).

Κίνησε αὐτὸς μὲ εἰκοσιδυὸ συντρόφους, ποὺ ὅλοι κλαῖγαν,
 κ' ἑμεῖς ποὺ πίσω μέιναμε θρηνούσαμε τὸ ἴδιο.
 Καὶ βοῆγαν σὲ ἀνοιχτοτοπιά, στῆς λαγκαδιᾶς τῇ μέσῃ, 210
 χτισμένα μὲ τὸ μάρμαρο τῆς Κίρκης τὰ παλάτια.
 Βουνήσους λύκους βλέπανε τριγύρω καὶ λιοντάρια,
 ποὺ τᾶξε ἡ Κίρκη μὲ κακὰ βοτάνια μαγεμένα·
 μὰ ἀπάνω τους δὲ χούμιζαν, μόν' τὶς μακριὲς οὐρὲς τους
 κουνώντας χοροπήδαγαν καὶ τοὺς καλοδεχόνταν.
 Πῶς τὰ σκυλιά, ὅταν ἔρχεται ἀπὸ τραπέζι ὁ ἀφέντης,
 τὸν καλοδεχούνται, γλυκὰ λιγούδια καρτερώντας,
 ἔτσι τὰ δυνατόνυχα λιοντάρια αὐτὰ κ' οἱ λύκοι
 χαιρόνταν σειώντας τὴν οὐρά· μὰ ἐκεῖνοι φοβηθῆκαν,
 τέτοια θεριὰ παραῖξενα καὶ τρομερὰ θωρώντας.
 Στῆς ὠριοπλέξουδης θεᾶς τὰ ξώθυρα καθίζουν, 220
 κι ἀκοῦν τὴν Κίρκη μέσαθε ποὺ γλυκοτραγουδοῦσε,
 μεγάλο φαίνοντας παννὶ κι ἀχάλαστο, σὰν ποῦναι
 τῶν θεῶν τὰ ἔργα τὰ ψιλὰ καὶ τὰ λαμπρὰ καὶ τὰ ὦρια.
 Τότ' ὁ Πολίτης ὁ ἀρχηγός, ποὺ ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους
 μοῦτανε φίλος πρὶν πιστός, γυρίζει καὶ τοὺς κρένει·
 «Παιδιά, παννὶ ἐκεῖ φαίνοντας κάποια θεὰ ἢ γυναῖκα
 μὲ γλύκα τραγουδάει πολλή, κι ἀχολογáει ὁ πύργος.
 Ἄς τῆς φωνάξουμε.» Κι αὐτοὶ τῆς φώναξαν νᾶκούσῃ.
 Τρέχει στὴ θύρα τὴ λαμπρὴ κι ἀνοίγει τότε ἡ Κίρκη, 230
 καὶ τοὺς καλεῖ καὶ μπήκανε χωρὶς νὰ στοχαστοῦνε·
 ὅμως δὲν μπῆκε ὁ Εὐρύλοχος, φοβώντας κάποιο δόλο.
 Τοὺς πῆρε καὶ τοὺς κάθισε σὲ θρόνους καὶ καθέδρες·
 τυρὶ κι ἀλεύρια καὶ ξανθὸ μέλι τοὺς ἀναδεύει
 μὲ κρασί· Πράμνειο, κ' ἔσμιξε κακόχυμα βοτάνια,
 ποὺ πίνοντας τὴν πατρικὴ τὴ γῆς τους νὰ ξεχάσουν.
 Καὶ σὰν τοὺς κέρασε, κι αὐτοὶ σὰν ἥπιαν, τότ' ἐκείνη
 χτυπώντας τους μὲ τὸ ραβδὶ τοὺς κλεῖ στὶς χοιρομάντρες·
 κι ἄξαφνα χοίρου κάνουνε φωνή, κορμί, κεφάλι
 καὶ τρίχες, καὶ μονάχα ὁ νοῦς τοὺς ἔμενε σὰν πρῶτα. 240
 Ἐκεῖ κλεισμένοι κλαίγανε, καὶ γιὰ νὰ φᾶνε ἡ Κίρκη
 τοὺς ἔρριχνε πρηνόκαρπους, ἀκράνια, βαλανίδια,
 ποὺ οἱ χοῖροι οἱ χαμοκύλητοι νὰ τρῶνε συνηθᾶνε.
 Τότες ὁ Εὐρύλοχος γυρνάει στὸ μελανὸ καράβι,
 νὰ πῇ τὴν ἔρμη συφορὰ ποὺ βοῆκε τοὺς συντρόφους.

Μὰ δὲ πόνος τὸν συνέπνιγε, καὶ λόγο δὲ δυνόταν
 νὰ βγάλῃ, παρὰ γέμιζαν τὰ μάτια του ἀπὸ δάκρυα,
 καὶ ὁ νοῦς του ἄλλο δὲν ἤξερε παρὰ τὸ μυρολόγι.
 Μὰ ἡμεῖς τονὲ ρωτούσαμε ὁλοένα σαστισμένοι,
 καὶ τότες τὸν ξολοθρεμὸ μᾶς ξήγησε τῶν ἄλλων 250

«Σὰν ποὺ εἶπες, ὦ Ὀδυσσεῖα λαμπρέ, κινήσαμε στὰ δάσια,
 καὶ βοήκαμε ἀνοιχτοτοπία, στής λαγκαδιᾶς τῇ μέσῃ,
 ποὺ εἶτανε μαρμαρόχτιστο καὶ ἀστραφτερὸ παλάτι.
 Ἔφαινε κάποια ἐκεῖ παννὶ καὶ γλυκοτραγουδοῦσε,
 θεὰ ἢ γυναῖκα· τότε αὐτοὶ φωνάξανε νάκούσῃ.
 Τρέχει στὴ θύρα τῇ λαμπρῇ καὶ ἀνοίγει τοὺς ἐκείνη
 καὶ τοὺς καλεῖ· καὶ μπήκανε χωρὶς νὰ στοχαστοῦνε·
 ὅμως ἐγὼ βαστάχτηκα φοβώντας κάποιο δόλο.
 Ὅλοι τοὺς χάθηκαν, καὶ πιά μὴτ' ἓνας τοὺς δὲ φάνη,
 ἂν κ' ἐγὼ κάθομουν ἐκεῖ πολλὴ ὥρα καρτερώνας.» 260

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ κρέμασα τρανὸ σπαθὶ στοὺς ὤμους,
 χαλκένιο, ἀσημοκάραβο, καὶ πῆρα τὸ δοξάρι,
 καὶ πάλι νᾶρθη πρόσταξα, τὸ δρόμο νὰ μοῦ δείξῃ.
 Μὰ αὐτὸς τὸ γόνα μου ἔπιασε καὶ μὲ παρακαλοῦσε,
 κ' ἔτσι λαλοῦσε κλαίγοντας μὲ λόγια φτερωμένα·

«Ἄσε μ' ἑμένα, ὦ διόθρεφε· μὲ τὸ στανιὸ ἐκεῖ πέρα
 μὴ μὲ τραβᾷς· σοῦ λέω ἐγὼ πὼς μὴτ' ἐπὶ δὲ θάρβῃς.
 μῆτε θὰ φέρῃς ἄλλον· καὶ ἄς φύγουμε' ἀπ' ἐδῶθε
 μ' ἐτούτους, ὅσο ναι καιρὸς ἀκόμα νὰ σωθοῦμε.»

Ἔτο' εἶπε, κ' ἐγὼ γύρισα καὶ ἀπολογία τοῦ κάνω 270
 «Κάθῃς' ἐσύ, ὦ Εὐρύλοχε, σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο,
 στὸ κούφιο μαυροκάραβο κοντὰ νὰ τρῶς νὰ πίνῃς
 ἐγὼ θὰ πάω ἀβάσταχτη δύναμη ἐκεῖ μὲ σπρώχνει.»

Εἶπα, καὶ ἀπ' τὸ καράβι εὐτὺς καὶ ἀπ' τὸ γιὰλὸ ἀνεβαίνω.
 Κι ὅτι ἔμπαινα μὲς στὸ ἱερὸ λαγκάδι, καὶ νὰ φτάσω
 στοὺς τρανοὺς πύργους κόντευα τῆς μάγισσας τῆς Κίρκης,
 πηγαίνοντας μ' ἀντάμωσε ὁ Ἑρμῆς ὁ χρυσοράβδης,
 μοιάζοντας νέο ποὺ ἀρχίζανε τὰ γένεια του νὰ δρώνουν,
 ποὺ τότες δὲ καὶ φαίνεται χαριτωμένη ἡ νιότη.

Κ' ἐκεῖνος μὲ χερόπιασε, καὶ φώναξέ με κ' εἶπε 280

«Τί πάλε μέσα στὰ βουνὰ μόνος γυρνᾷς, καημένε,
 τοῦ τόπου ἀνήξερος; Ἐκεῖ, μὲς στοὺς βαθιοὺς κρυψῶνες
 τῆς Κίρκης, οἱ συντρόφοί σου σὰ χοῖροι εἶναι κλεισμένοι

Ἦ μήπως ἔρχεσαι νὰ μπῆς καὶ νὰ τοὺς λευτερώσης;
 Μὰ δὲ θὰ ξαναβγῆς, θαρρῶ, παρὰ κ' ἐσὺ θὰ μείνης.
 Ἐγὼ ὅμως θέλω ἀπὸ κακὸ νὰ σὲ γλυτώσω τέτοιο.
 Νὰ ἔμπα μ' ἐτοῦτο τὸ καλὸ βοτάνι στὰ παλάτια
 τῆς Κίρκης, κι ἀπὸ τὴν κακὴ θὰ σὲ φυλάῃ τὴν ὥρα.
 Ὅλες τὶς μαῦρες τέχνες τῆς θὰ σοῦ τὶς πῶ ἐγὼ τώρα.
 Χυλὸ θὰ φτιάξῃ, καὶ κακὸ βοτάνι θὰ τοῦ σμίξῃ, 290
 μὰ τὸ καλὸ βοτάνι ποὺ σοῦ δίνω, δὲ θὰ φήσῃ
 νὰ πιάσουνε τὰ μάγια τῆς· τὴν ὥρ' ἄς σοῦ πῶ καὶ τᾶλλα.
 Ἄμα ἔρθῃ ἡ Κίρκη μὲ μακρὸν ραβδί νὰ σὲ βαρέσῃ,
 ἀπ' τὸ πλευρό σου τραβά ἐσὺ τὸ κοφτερὸ σπαθί σου,
 καὶ ρίξου τῆς σὰ νὰ ζητᾷς μ' αὐτὸ νὰ τὴ σπαράξῃς.
 Θὰ φοβηθῇ, καὶ θὰ σοῦ πῇ μαζί τῆς νὰ πλαγιαίσῃς.
 Τότες ἐσὺ μὴν ἀρνηθῇς μὲ τὴ θεὰ νὰ σμίξῃς,
 κ' ἔτσι νὰ σὲ καλονοιαστῇ, νὰ λύσῃ καὶ τοὺς ἄλλους.
 Μὰ πρῶτα ἄς κάμῃ τῶν θεῶν τὸν ὄρκον τὸ μεγάλο,
 πὼς δὲ θὰ βάλλῃ ἄλλο κακὸ στὸ νοῦ τῆς, νὰ μὴν τύχῃ 300
 κι ἅμα σὲ δῇ γυμνὸ, ἀντρεῖα καὶ δύναμη σοῦ πάρῃ.

Εἶπε, καὶ τραβήξε ἀπ' τὴ γῆς ὁ Ἀργοφονιάς βοτάνι,
 καὶ δίνοντάς το μοῦδειξε τὸ κάθε φυσικὸ του.

Ἦ ρίζα του κατάμαυρη, τὸ λούλουδο σὰ γάλα,
 μῶλυ τὸ λὲν οἱ ἀθάνατοι, καὶ δὲν τὸ ξερορίζωνει
 ἄνθρωπος εὐκόλα· οἱ θεοὶ μποροῦν ὅμως τὰ πάντα.

Τότες ἀνέβηκε ὁ Ἑρμῆς ἀπὸ τὸ δεντρονήσι
 στὸν ἀψηλόκορφο Ὀλυμπο, κ' ἐγὼ κατὰ τὸν πύργον
 τῆς Κίρκης μὲ βαρεῖα καρδιὰ ξεκίνησα. Σὰν ἦρθα,
 καὶ στάθηκα στὰ πρόθυρα τῆς θεᾶς τῆς σγουρομάλλας, 310
 τῆς φώναξα, καὶ μ' ἄκουσε, καὶ τὶς φωτόλαμπρές τῆς
 θύρες ἀνοίγοντας αὐτὴ μὲ προσκαλοῦσε νᾶμπω·
 καὶ πῆγα ἐγὼ κατόπι τῆς μὲ ταραγμένα, στήθια.
 Σὲ ἀργυροκάρφωτο θρόνῳ μὲ κάθισε ἅμα μπῆκα,
 ὥραϊο καὶ περότεχνο, μ' ἄκκουμποπόδι ὀμπρὸς μου,
 καὶ μοῦδωσε χυλὸ νὰ πιῶ μὲς σὲ χρυσὸ ποτήρι,
 ρίχνοντας μέσα βότανα, καὶ μαῦρα μελετώντας.
 Σὰν πῆρα κ' ἤπια, καὶ τῆς θεᾶς τὰ μάγια δὲ μὲ πιάσαν,
 μὲ βάρεσε μὲ τὸ ραβδί, καὶ φώναξέ με κ' εἶπε·
 «Στὴ χοιρομάντρα ἔλα κ' ἐσύ, νὰ σμίξῃς μὲ τοὺς ἄλλους.» 320
 Εἶπε, κ' ἐγὼ τὸ κοφτερὸ τραβῶ σπαθί ἀπ' τὴ μέση,

καὶ χύνουμαι, σὰ νᾶθελα μ' αὐτὸ νὰ τῇ σπαράξω.
 Ἔσκουξε αὐτῇ, καὶ σκύβοντας τὰ γόνατά μου πιάνει,
 καὶ κλαίγονταν καὶ μοῦκρενε μὲ λόγια φτερωμένα·

«Ποιός εἶς' ἐσύ, κι ὁ τόπος σου, καὶ ποιά τὰ γονικά σου;
 Παράξενο, βοτάνια μου νὰ πιῆς, καὶ νὰ μὴν πιάσουν.

Ἄλλος θνητὸς δὲ βάσταξε κανένας ὥς τὰ τώρα,
 μιὰς κ' ἤπιε, κι ἅπ' τὰ χεῖλη του περάσαν τὰ πιотά μου.
 Μὰ ἐσένα ὁ νοῦς σου ἀμάγευτος στὰ σωθικά σου μνήσκει.

Ἀλήθεια ὁ πολυσόφιστος ἐσὺ Ὀδυσσεάς θᾶσαι,
 ποὺ ὁ χρυσοράβδης πάντο Ἑρμῆς μοῦ τὸλεγε πὼς θᾶρθη,
 ἀπὸ τὴν Τροία γυρίζοντας μὲ τὸ γοργὸ καράβι.

Μὲς στὸ φηκάρι τὸ σπαθὶ ξανάβαλέ μου, κ' ἔλα
 νὰ πᾶμε στὸ κρεββάτι μου μαζὶ νᾶγκαλιαστοῦμε,
 καὶ στῆς ἀγάπης τὰ φιλιὰ νὰ βροῦμε μπιστοσύνη.»

Αὐτὰ σὰ μίλησε ἡ θεά, γυρίζω καὶ τῆς κρένω·
 «ὦ Κίρκη, πὼς ζητᾷς ἐγὼ νὰ σοῦ φερθῶ μὲ γλύκα,
 ποὺ χοίρους στὰ παλάτια σου τοὺς φίλους μου ἔχεις κάμει,

κ' ἐμένα ἐδῶ κρατώντας με πονηρευτὰ καλεῖς με
 στὸ θάλαμό σου, τάχα ἐκεῖ μαζὶ σου νὰ πλαγιαίσω,

κ' ἔτσι, σὰ γυνωθῶ, ἀντρεῖα καὶ δύναμη μοῦ πάρης;
 Μὰ ἐγὼ πᾶς στὸ κρεββάτι σου δὲ δέχουμαι νᾶνέβω,
 ἃ δὲν θελήσης, ὦ θεά, βαρὺ νὰ κάμης ὄρο,

πὼς ἄλλο ἀγνάντια μου κακὸ στὸ νοῦ σου δὲ θὰ βάλῃς.»
 Εἶπα, κι αὐτῇ μοῦ ὀρκίστηκε καθὼς ἐγὼ ζητοῦσα.
 Κι ἅμα τὸν ὄρκον ἅμωσε καὶ πῆρε ὁ ὄρκος τέλος,
 τότες ἀπάνω στῶριο τῆς ἀνέβηκα κρεββάτι.

Ὡς τόσο συγυρίζανε μὲς στὰ παλάτια οἱ βᾶγιες.
 Τέσσερεις εἶταν, κ' εἶχανε τῶν παλατιῶν τὴν ἔννοια·
 ἀπὸ βρουσοῦλες καὶ δεντρὰ τῇ φύτρα τους κρατοῦσαν,

κι ἅπ' τὰ ποτάμια τὰ ἱερὰ ποὺ στοὺς γιαλοὺς κυλιοῦνται.
 Μιὰ σκέπαζε ὅλα τὰ θροινιά μὲ πορφυρένιες σκέπες,

πανώριες, μὲ ἀποκάτουθε λινόφαντα ἀπλωμένα·
 τραπέζια ἢ ἄλλη ἀσημωτὰ μπρὸς στὰ θροινιά τραβοῦσε,

κι ἀπάνω τους ἀράδιαζε χρυσόπλεχτα πανέρια·
 ἢ τρίτη μέσα στάργυρὸ ἀνακάτωνα κροντήρι

γλυκὸ κρασί, καὶ μοίραζε μαλαματένια τάσια·
 καὶ φέρνει ἡ τέταρτη νερό, καὶ τὶς φωτιὲς ἀνάβει
 κάτου ἀπὸ τρίποδα τρανὸ, καὶ τὸ νερὸ ζεσταίνει.

Καὶ τὸ νερὸ σὰν ἔβρασε στᾶστραφτερὸ λεβέτι,
 τὸ πῆρε, σύχλιο τῶκαμε, καλὸδεχτο νὰ γίνη,
 καὶ βάζοντάς με σὲ λουτρό, περχάει κεφάλι κι ὦμους,
 καὶ τῇ βαρεῖᾳ τὴν κούραση σηκώνει ἀπ' τὸ κορμί μου.
 Σὰ μ' ἔλουσε καὶ μ' ἄλειψε μὲ τὸ παχὺ τὸ λάδι,
 καὶ μ' ὦρια χλαίνα μ' ἔντυσε καὶ μὲ χιτῶνα ἢ κόρη,
 μὲ πῆρε καὶ μὲ κάθισε σ' ἀργυροκάρφωτη ἔδρα,
 περὶτεχνη καὶ πλουμιστή, μ' ἀκκουμποσόδι ὁμπρὸς μου
 [καὶ μπρῖκι γιὰ τὸ νίψιμο μοῦ φέρνει τότε ἡ βάρια,
 ὦριο, χρυσὸ καὶ χύνει μου στὴν ἀργυρῇ λεγένη
 γιὰ νὰ πλυθῶ, καὶ στρώνει μου τὸ γιαλιστὸ τραπέζι.
 Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμί καὶ παραθέτει,
 κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια τῆς μοῦ πρόσφερε περισσῖα,]
 καὶ γὰ γευτῶ μὲ κάλεσε· μὰ ἐγὼ δὲν μπόρουν· εἶταν
 ὁ νοῦς μου ἄλλοῦ, καὶ πρόβλεπε πολλὰ δεινὰ ἡ ψυχὴ μου.

Τηρώντας με νὰ κάθουμαι, καὶ χέρι νὰ μὴ βάζω
 στὸ φαῖ, παρὰ νὰ φαίνουμαι σὲ θλίψη βυθισμένος,
 σιμώνει ἡ Κίρκη, καὶ μιλάει μὲ φτερωμένα λόγια·

«Τί κάθεσαι μαθὲς βουβός, καὶ τρῶς τὰ σωθικά σου,
 καὶ δὲν ἀγγίζεις μήτε φαῖ, μήτε πιотό, Ὀδυσσεά;
 ἢ δόλους ὑποψιάζεσαι καινούριους; Μὰ κατόπι
 ἀπ' τὸ βαρὺ τὸν ὄρκο μου, δὲν ἔχεις νὰ φοβάσαι.»

“Ἐτο” εἶπε· καὶ γυρίζω ἐγὼ καὶ τῆς ἀπολογιέμαι
 «Ποιὸς ἄντρας, Κίρκη, γνωστικὸς θάχε καρδιὰ νὰ παίρῃ
 φαῖ ἢ πιотό πρὶν τοὺς καλοὺς συντροφους τοῦ γλυτώσῃ,
 καὶ γλυτωμένους πρὶν τοὺς δῇ μὲ τὰ δικά του μάτια;
 Μὰ ὀλόψυχα ἐσὺ ἂν ποθῇς νὰ πιῶ ἐδῶ καὶ νὰ φάγω,
 λῦσ' τοὺς, νὰ δοῦν τὰ μάτια μου τᾶγαπητά μου ἀδέρφια.»

Εἶπε, κι ἀπ' τὰ παλάτια τῆς ἡ θεὰ περνάει καὶ βγαίνει,
 ραβδί κρατώντας, κ' ἔρχεται, τὴ χοιρομάντρα ἀνοίγει.
 Τοὺς ἔβγαλε, καὶ μοιάζανε θρεφτάρια ἐννιά χρονῶν. 390
 Ἀγνάντια τῆς σταθήκανε, κι ἀπὸ σιμὰ περνώντας
 ἡ Κίρκη, μ' ἄλλο βότανο τοὺς ἄλειψε ἕναν ἕναν.
 Ἀπ' τὰ κορμιά τοὺς χύθηκαν ὅλες οἱ τρίχες τότες,
 ποῦχαν φυτρώσει μὲ τῆς θεᾶς τὸ βλαβερὸ βοτάνι,
 κι ἄνθρωποι ξαναγένηκαν καλύτεροι ἀπ' τὰ πρῶτα,
 στὴ νιότη καὶ στ' ἀνάστημα, στὴν ὁμορφιά, στὴ χάρι.
 Καὶ μὲ εἶδαν καὶ μὲ γνώρισαν, καὶ μούπιασαν τὸ χέρι,

καὶ κλαῖγαν μὲ καρδιόπονο, καὶ μέσα στὰ παλάτια
ἀχολογοῦσε ἡ κλάψα τους, πὺν ὥς κ' ἡ θεὰ λυπήθη.
Σιμά μου τότες στάθηκε ἡ λαμπρὴ θεὰ καὶ μοῦπε·

400

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
ξεκίνα τώρα στὸ γιालὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι.
Τραβήξτε πρώτα στὴ στεριά τὸ πλοῖο· ἐκεῖ μαζώξτε
Μὲς στὶς σπηλιές τὰ πράματα καὶ τᾶρμενά σας ὅλα,
κ' ὕστερα γύρνα φέρνοντας μαζί σου τοὺς συντρόφους.»

Αὐτὰ εἶπε· κ' ἡ ἀντρίκια μου ψυχὴ δὲν ἔλεγε ὅχι
καὶ πῆγα κατὰ τὸ γοργὸ καράβι στὰκρογιαλί,
καὶ βοήκα ἐκεῖ τοὺς ἀκριβοὺς συντρόφους στὸ καράβι,
νὰ δέρονονται καὶ νὰ θρηνοῦν ἀχνοὶ καὶ δακρυσμένοι.
Κι ὥς τὰ μοσκάρια στὸ μαντρί τὴν ὥρα πὺν γυρίζουν
ἀπ' τὸ γρασίδι στὴν αὐλὴ χορτάτες οἱ ἀγελάδες,
ὅλα μαζί χοροπηδοῦν μπροστά τους, πὺν κ' ἡ στάνη
δὲν τὰ χωρεῖ, κι ἀνέπαυα γύρω στὶς μάννες τρέχουν
μουγκρίζοντας· ἔτσι κι αὐτοὶ σὰ μ' εἶδανε κοντά τους,
χουμίζανε δακρύζοντας· καὶ φάνηκε στὸ νοῦ τους.
σὰ νᾶρθανε στὸν τόπο τους, στὸ πετρωτὸ τὸ Θιάκι,
ἐκεῖ πὺν γεννηθήκανε κ' ἐκεῖ πὺν ἀναθραφῆκαν.

410

Θρηνώντας τότες μοῦπανε μὲ φτερωμένα λόγια·

«Ὁ γυρισμός σου, ὦ διόθρεφτε, τόση χαρὰ μᾶς δίνει,
ὅση τὸ Θιάκι ἂ βλέπαμε, τὸ ποθητὸ νησί μας.
Καὶ τώρα πές μας τὸ χαμὸ τῶν ἄλλω μας συντρόφων.»

420

Καὶ τοὺς ἀπολογήθηκα μὲ μαλακὰ ἐγὼ λόγια·
«Πρῶτα τὸ πλοῖο ἄς σύρουμε στὴ γῆς, κι ἄς κουβαλᾶμε
μὲς στὶς σπηλιές τὰ πράματα καὶ τᾶρμενά μας ὅλα·
κ' ἐσεῖς μαζί μου νᾶρθετε κατόπι τοιμαστῆτε,
στῆς θεᾶς τῆς Κίρκης τὰ ἱερὰ παλάτια, γὰ νὰ δῆτε
τοὺς φίλους πὺν φαγοποτοῦν, τί ἔχουν ἐκεῖνοι ἀπ' ὅλα.»

Εἶπα, κ' ἐκεῖνοι ἀκούσανε τὰ λόγια μου. Ἐνας ὅμως,
ὁ Εὐρύλοχος, μοῦ μπόδιζε τοὺς ἄλλους τοὺς συντρόφους,
καὶ φώναζε τους, κ' ἔλεγε μὲ λόγια φτερωμένα·

430

«Ποῦ πᾶτε, ὦ κακορίζικοι, τί συφορὲς ζητᾶτε,
καὶ θέτε νὰ μαζεύετε στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
πὺν χοίρους θὰ μᾶς κάμη αὐτὴ καὶ λύκους καὶ λιοντάρια,
νὰ τῆς φυλᾶμε τὸ λαμπρὸ παλάτι μὲ τὸ ζόρι,
σάν πὺν ἔκαμε καὶ ὁ Κύκλωπας στὴ μάντρα του ὅταν μῆχαν

μέσα οἱ συντροφοὶ μας κι αὐτὸς ὁ ἀπόκοτος Δυσσέας,
 πὺν ἀπὸ τὴν τρέλα του κι αὐτοὶ χαθήκανε καὶ πᾶνε.»

Εἶπε, κ' ἐμένα μέσα μου μοῦρθε ἔτσι νὰ τραβήξω
 ἀπ' τὸ παχύ μου τὸ μερὶ τὴν κοφτερὴ τῇ σπάθα,
 μιὰ νὰ τοῦ δώσω, καὶ στὴ γῆς νὰ πέση ἡ κεφαλὴ του, 440
 κι ἄς εἶτανε καὶ συγγενὴς στενός μου· μὰ οἱ συντροφοὶ
 μὲ κράταγαν ἀπὸ παντοῦ μιλώντας μου μὲ γλύκα·

«Ἄς τὸν ἀφήσουμε πιά αὐτόν, θεογέννητε, ἂν ὀρίξης,
 νὰ μείνῃ στὸ κατάγιαλο καὶ νὰ φυλάῃ τὸ πλοῖο·
 κ' ἐμᾶς στῆς Κίρκης τὰ ἱερὰ παλάτια ὁδήγησέ μας.»

Κι ἀπ' τὸ καράβι ἀνέβηκαν, κι ἀπ' τοῦ γιалоῦ τὴν ἄκρη,
 καὶ πίσω μῆτ' ὁ Εὐρύλοχος δὲν ἔμεινε, μόν' πῆγε
 κι αὐτός, γιατί φοβήθηκε τὰ τρομερὰ μου λόγια.

Τοὺς ἄλλους πάλε φίλους μας μὲς στὰ παλάτια ἡ Κίρκη
 τοὺς ἔλousε, τοὺς ἄλειψε μὲ τὸ παχὺ τὸ λάδι, 450
 τοὺς φόρεσε ὅλους μὲ κρουστὲς χλαμύδες καὶ χιτῶνες
 καὶ μέσα ἐκεῖ τοὺς βρήκαμε πὺν τρώγανε καὶ πίναν.
 Καὶ βλέποντας καθένας τους καὶ νοιώθοντας τὸν ἄλλον,
 στεναζανε καὶ κλαίγανε, πὺν ἀχολογοῦσε ὁ πύργος.

Στάθηκε ὁμπρὸς μου ἡ τρίχαρη θεὰ καὶ μοῦπε τότες
 «Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
 μὴν κλαῖτε καὶ μὴ δέρνεστε· κ' ἐγὼ τὸ ξέρω πόσα
 μέσα στίς ἄγριες θάλασσες παθήματα σᾶς ἦρθαν,
 καὶ πόσα βάσανα στὴ γῆς ἀπὸ ἄδικους ἀνθρώπους.
 Ἐλᾶτε τώρα στὸ φαῖ καὶ στὸ κρασί καθήστε, 460
 ὥσπου νὰ ψυχοπιάσουνε τὰ σπλάχνα σας, καὶ νᾶστε
 σὰν τότες πὺν τᾶφήσατε τὸ πετρωτό σας Θιάκι,
 κι ὅχι σὰν τώρα μισεροὶ καὶ παραπονεμένοι,
 πὺν ὅλο θυμᾶστε τᾶπειρα φριχτὰ πλανέματά σας,
 κι ὁ νοῦς σας ἀπὸ τὰ πολλὰ δεινὰ χαρὰ δὲν ξέρει.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ λεβέντικη τὴν ἄκουσε ἡ ψυχὴ μας.
 Καὶ μέيناμε γλεντίζοντας ὁλόκερο ἓνα χρόνον
 μὲ τὰ περίσσια κρέατα καὶ τὸ γλυκὸ κρασί της.
 Μὰ ὁ χρόνος σάνε γύρισε μὲ τῷ μηνῶν τὸ διάβα,
 κ' οἱ μέρες μεγαλώνανε, τότε οἱ καλοὶ συντροφοὶ 470
 μὲ πῆρανε παράμερα καὶ μίλησαν καὶ μοῦπαν·

«Καιρὸς πιά τὴν πατρίδα μας νὰ θυμηθῆς, καημένη,
 γραφτό σου ἂν εἶναι νὰ σωθῆς καὶ νᾶξιωθῆς νὰ φτάσης

στό σπίτι σου τῷριόχριστο, στήν πατρική σου χώρα.»

Αὐτά εἶπαν, καὶ ἡ λεβέντικη τοὺς ἄκουσε ἡ ψυχὴ μου,
[Καὶ τότε ἐκεῖ καθόμασταν ὀλήμερα ὥς τὸ γέρομα,
μ' ἄσωστο κρέας, μὲ γλυκὸ κρασί φαγοποτόντας·
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε κι ἀπλώθηκε σκοτάδι,
οἱ ἄλλοι σὰ βαθιοῖσκιωτα πλαγιάσανε παλάτια.]
Κ' ἐγὼ στῆς Κίρκης τὸ λαμπρὸ ἀνεβαίνοντας κρεββάτι, 480
τὰ γόνάτ' αὐτῆς ἔπιασα καὶ τὴν παρακαλοῦσα,
κι ἄκουγε αὐτὴ τὰ φτερωτὰ ποὺ τῆς λαλοῦσα λόγια·

«ὦ Κίρκη, αὐτὸ ποὺ μοῦταξες καιρὸς νὰ τὸ τελέσης·
στεῖλε με πιά στὸν τόπο μου· τὸ λαχταρεῖ ἡ ψυχὴ μου,
τὸ λαχταροῦν κ' οἱ φίλοι μου, ποὺ τὴν καρδιὰ μου τρῶνε,
κι ὁλόγουρά μου δέρονονται κάθε ὥρα ποὺ ἐσὺ λείπεις.»

Αὐτά εἶπα, κ' ἡ πανέμορφη θεὰ μου ἀπολογιέται·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
δὲ θέλω πιά νὰ μένετε μὲ τὸ στανιὸ κοντά μου.

Ὅμως κ' ἐν' ἄλλο πρῶτα ἐσεῖς θὰ κάμετε ταξίδι· 490

στῆς Περσεφόνης τῆς σκληρῆς καὶ στοῦ Ἄδη τὰ λημέρια
θὰ πᾶτε, τὰ μελλούμενα νᾶκούστε ἀπ' τὸ Θηβαῖο
τὸν Τειρεσία, τὸν τυφλὸ μάντη ποὺ ὁ νοῦς του ἀκόμα
κρατιέται, τί κι ἂν πέθανε, τὴ γνώση ἡ Περσεφόνη
τοῦ φύλαξε, καὶ δὲ γυρνάει σὰν ἴσκιος μὲ τοὺς ἄλλους.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, ἐμένανε ραγίστηκε ἡ καρδιά μου·
καὶ στοὺ κλινάρι κάθησα καὶ τῷριξα στοὺ κλάμα,
καὶ μήτε ζωὴ μήτε ἥλιου φῶς δὲν ἤθελε ἡ ψυχὴ μου.
Μὰ σὰ χαμοκυλίστηκα καὶ χόρτασα τὸ κλάμα,
πάλε τῆς ξαναμίλησα καὶ ρώτηξά την κ' εἶπα· 500

«Καὶ ποιὸς τὸ δρόμο αὐτὸ θαρθῇ καὶ θὰ μᾶς δείξῃ, ὦ Κίρκη;
Δὲν πῆγε μὲ πλεούμενο κανεὶς στὸν Ἄδη ἀκόμα.»

Αὐτὴ εἶπα, κ' ἡ πανέμορφη θεὰ μου ἀπολογιέται·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
γιὰ ὁδηγητὴ μὴ νοιάζεσαι τοῦ μαύρου καραβιοῦ σου·
στῆς τὸ κατάρτι, τέντωσε τᾶσπρα παννιά, καὶ κάθου·
θὰ σοῦ φυσηῇ μιὰ ὁ Βοριάς, κ' ἐκεῖ τὸ πλοῖο θὰ φέρῃ.
Μὰ τὸ βαθὺ καθὼς διαβῆς Ὠκεανὸ καὶ φτάσης
στὸν ἄγριον ὄχτο καὶ στάχνά τῆς Περσεφόνης δάσια,
μὲ τίς ἱτιές τίς ἄκαρπες καὶ τίς ψηλές τίς λευκές, 510
ἄραξ' ἐκεῖ τὸ πλοῖο σου στοῦ Ὠκεανοῦ τὴν ἄκρη,

καὶ στοῦ Ἄδῃ κίνησε νὰ πᾶς τὰραχνιασμένο σπίτι.
 Ἐκεῖ ὁ Πυριφλεγέθοντας στοῦ Ἀχέροντα τὸ ρέμα
 κυλιέται μὲ τὸν Κωκυτὸ ποῦ πέφτει ἀπὸ τῆ Στύγα,
 καὶ ὁ βράχος ποῦ βαρύνθροντα τὰ δυὸ ποτάμια σμίγουν.
 Σὰ φτάσης, ὦ ἦρωα, κοντὰ στὸν τόπο ποῦ ἱστορῶ σου,
 σκάψε ὥς μιὰ πήχη λάκκο ἐκεῖ τοῦ μάκρου καὶ τοῦ πλάτου.
 καὶ χῦσε ὀλόγυρα σταλιές στοὺς πεθαμμένους ὅλους,
 πρῶτα μελόνερο, ὕστερα γλυκὸ κρασί, καὶ τρίτο
 πάλε νερό· καὶ μὲ λευκὸ πασπάλιζε τα ἀλεύρι 520
 καὶ λέγοντας πολλὰς εὐχὰς σταδύναμα κεφάλια
 τῶν πεθαμμένων, τάξε τους πὼς ἅμα ἐρθῇς στὸ Θιάκι
 στεῖρα δαμάλα διαλεχτὴ στὸν πύργο σου θὰ σφάξης,
 καὶ πὼς θάναψης τους πυρὰ γεμάτη ὥραϊα δῶρα,
 καὶ χώρια ἄρνι κατάμαυρο τοῦ Τειρεσία θὰ κόψης,
 τοῦ κοπαδιοῦ τὸ πιὸ καλὸ. Καὶ σὰν παρακαλέσης
 μὲ προσευκὲς τὰ δοξαστὰ τῶν πεθαμμένων πλήθια,
 σφαχτὸ κριάρι πρόσφερε καὶ μαύρη προβατίνα
 γυρνώντας τα πρὸς τὸ Ἑρβεος· μὰ γύρνα ἐπὶ ἀποκειθε,
 καὶ ἀντίκρυζε τοῦ ποταμοῦ τοὺς ὄχτους· τότες θάρθουν
 αὐτοῦ σιμὰ σου πάμπολλες ψυχὲς τῶν πεθαμμένων. 530
 Βάλε καὶ τοὺς συντρόφους σου νὰ γδάρουν καὶ νὰ κάψουν
 τὰρνια ποῦ τᾶχει ἀλύπητο μαχαίρι ἐκεῖ ριχμένα,
 καὶ προσευκὲς νὰ κάμουνε στοὺς δυὸ θεοὺς, στὸν Ἄδῃ
 τὸ φοβερό, καὶ στὴ σκληρὴ συνάμα Περσεφόνῃ·
 κ' ἐσύ, ἀπ' τῇ μέσῃ σέρνοντας τὸ κοφτερὸ σπαθί σου,
 κάθου, καὶ διῶχγε τῷ νεκρῶν τὰδύναμα κεφάλια
 μακριὰ ἀπ' τὸ αἷμα, ὥς νάκουστῇ τοῦ Τειρεσία ὁ λόγος.
 Κ' εὐτὺς ὁ μάντης θὰ φανῇ καὶ θὰ σοῦ πῇ, ὦ ἀφέντη,
 τοῦ δρόμου τὰ μετρήματα, καὶ ποῦθε θὰ περάσης
 τὰ πέλαα τὰ πολὺψαρα στὴ γῆς σου νὰ γυρίσης.» 540

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ χρυσόθρονη σὰν πρόβαλε ἡ Αὐγούλα,
 μὲ πῆρε καὶ μὲ φόρεσε χιτῶνα καὶ χλαμύδα·
 κ' ἴδια της φόρεμα ἔβαλε περίλαμπρο, μεγάλο,
 ψιλόφαντο καὶ λιμπιστό· κατόπι ὥριὸ ζουνάρι
 ὀλόχρυσο στὴ μέσῃ της, καὶ σκέπη στὸ κεφάλι.
 Τότες στοὺς πύργους μπῆκα ἐγώ, κ' ἕνα ἕνα τοὺς συντρόφους
 παρακινούσα ἀπὸ κοντὰ μὲ λόγια μελωμένα·

«Μὴν πιά βαθιὰ ἀνεσαίνετε μὲς στὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο,

μόν' πᾶμε· ἢ Κίρκη ἢ δέσποινα μοῦ δρομήνεψε τὸ δρόμο.»

Τοὺς εἶπα, κ' ἡ λεβέντικη μὲ ὑπάκουσε ψυχὴ τοὺς. 550
Μὰ κι ἀποκεῖθε ἀπειράχτους δὲν πῆρα τοὺς συντροφούς·
κάποιος, ὁ Ἑλπήνορας, μικρός, κι ὄχι ἄντρας στοὺς πολέμους,
μήτε καὶ στὰ μυαλὰ γερός, παράμερα ἀπ' τοὺς ἄλλους
εἶχε πλαγιάσει στὴ σκεπὴ τῶν παλατιῶν τῆς Κίρκης,
δροσιὰ νὰ βορῇ μὲ τοῦ κρασιοῦ τὸ βάρος ζαλισμένος.
Μὰ ἀκούγοντας τὸ σάλαγο ποὺ φεύγανε οἱ συντρόφοι,
πετιέται ἀπάνω· ἀστόχησε νὰ κατεβῇ ἀπ' τὴ σκάλα
ξανὰ τὴν ἀψηλὴ, κι ὀμπρὸς ἴσια τραβώντας πέφτει
ἀπὸ τὴ στέγη· ὁ σβέρκος του ἔσπασε ἀπ' τὰ σφοντύλια,
κι ἀμέσως στοῦ Ἄδη τοὺς βυθοὺς κατέβηκε ἡ ψυχὴ του. 560

Στὸ δρόμο ποὺ πηγαίναμε τοὺς εἶπα αὐτὰ τὰ λόγια·
«Θὰ λέτε δὰ στὰ σπίτια μας καὶ στὴν καλὴ πατρίδα
πὼς πᾶμε· ὅμως μᾶς ὄρισε ἄλλο ταξίδι ἡ Κίρκη,
στῆς Περσεφόνης τῆς σκληρῆς καὶ στοῦ Ἄδη τὰ λημέρια,
τοὺς λόγους γιὰ νὰκούσουμε τοῦ μάντη Τειρεσία.»

Αὐτὰ εἶπα, καὶ στὰ λόγια μου ραγίστηκε ἡ καρδιά τους·
καὶ κάθησαν καὶ κλαίγανε, μαδώντας τὰ μαλλιά τους,
μὰ τί ὄφελος τοὺς ἔφερνε τὸ τόσο μυρολόγι;

Σὰν ἦρθαμε στάκρόγιαλο καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
βαριοθλιμμένοι, καὶ πικρὰ χύνοντας δάκρια ἀκόμα, 570
στὸ μαυροκάραβο ἔρχεται καὶ κριάρι δένει ἡ Κίρκη,
μὲ προβατίνα ὀλόμαυρη, κι ἀγνώριστη διαβαίνει.
Καὶ ποιὸς ἀγνάντεψε θεὸ χωρὶς αὐτὸς νὰ θέλῃ,
γιὰ κατεδῶθε ξεκινάει, γιὰ κατακεῖθε φεύγει;

ΡΑΨΩΔΙΑ Λ.

Καὶ στὸ γιאלὸ σὰν ἦρθαμε καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
πρῶτα ἀπ' τὴ γῆς τὸ σύραμε στὴν ὥρια κυματοῦσα,
καὶ τὸ κατάρτι στήσαμε καὶ τὰ παννιὰ του ἀπάνω,
καὶ πῆραμε καὶ βάλαμε τὰ πρόβατα· καὶ μέσα
κ' ἐμεῖς θλιμμένοι μπήκαμε πικρὰ χύνοντας δάκρια.
Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι στέλνει ἡ Κίρκη
ἡ φοβερὴ κ' ἡ ὠριόμαλλη κ' ἡ ἀνθρωπολαλοῦσα,
πρύμο καλὸ καὶ φιλικὸ ποὺ τὰ παννιὰ φουσκῶναν.
Καὶ τᾶρμενα σὰ σιάξαμε, καθήσαμε, κι ὁδήγα

ὁ ἀγέρας τὸ καράβι μας μαζί με τὸν ποδότη. 10

Μὲ τεντωμένα τὰ παννιὰ ἀρμενίζαμε ὀλημέρα,
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
στοῦ τρισθαθου βρεθήκαμε τοῦ Ὁκεανοῦ τὶς ἄκρες,
ἐκεῖ ποὺ τῶν Κιμμεριωτῶν εἶν' ὁ λαὸς κ' ἡ χώρα,
ποὺ καταχνιὰ καὶ σύγνεφα γιὰ πάντα τοὺς σκεπάζουν,
καὶ τοῦ ἡλίου τοῦ χρυσόλαμπρου δὲν τοὺς θωροῦν οἱ ἀχτίδες,
μήτε πρὸς τᾶστερόσπαρτα σὰν ἀνεβαίνει οὐράνια,
μήτ' ἀπ' τὰ ὕψη τοῦρανοῦ στὴ γῆς σὰν κατεβαίνει,
μόνε τοὺς ἄμοιρους φριχτὴ πλακώνει πάντα νύχτα.
Ἦρθαμε αὐτοῦ κι ἀράξαμε, καὶ βγάλαμε τὰρνια μας, 20
καὶ τότε ἀκλουθήσαμε τοῦ Ὁκεανοῦ τὸ ρέμα,
ὥσπου στὸ μέρος φτάσαμε ποὺ ἡ Κίρκη εἶχε ὀρμηγέψει.

Ἐκεῖ σφαχτὰ ὁ Εὐρύλοχος κι ὁ Περιμήδης φέραν,
κ' ἐγὼ ἔσυρα τὸ κοφτερὸ σπαθὶ ἀπὸ τὸ πλευρό μου,
κ' ἔσκαψα λάκκο ὥς πῆχη μιά, τοῦ μακροῦ καὶ τοῦ πλάτου·
καὶ χύνω ὀλόγυρα σταλιὲς στοὺς πεθαμμένους ὅλους,
πρῶτα μελόνερο, ὕστερα γλυκὸ κρασί, καὶ τρίτο
πάλε νερό· καὶ με λευκὸ τὰ πασπαλίζω ἀλεύρι·
καὶ λέγοντας πολλὰς εὐκὰς σταδύναμα κεφάλια 30
τῶν πεθαμμένων, ἔταξα πὼς ἅμα ἐρθῶ στὸ Θιάκι
στεῖρα δαμάλα διαλεχτὴ στὸν πύργο μου θὰ σφάξω,
καὶ πὼς θ' ἀνάψω τοὺς πυρὰ γεμάτη ὥραϊα δῶρα,
καὶ χώρια ἀρνὶ κατάμαυρο τοῦ Τειρεσία θὰ κόψω.
τοῦ κοπαδιοῦ τὸ πιὸ καλό. Καὶ τῶν νεκρῶν τὰ πλήθια
μὲ τάματα καὶ προσευκὰς θερμοπαρακαλώντας,
πῆρα τὰρνια καὶ τᾶσφαξα στὸ λάκκο· καὶ τὸ αἷμα
ἔτρεχε ὀλόμαυρο. Ἀοχισαν τῶν πεθαμμένων τότες
καὶ μαζεύνονταν οἱ ψυχὰς ἀπ' τὸ Ἔρεβος τὸ μαῦρο,
νύφες ἀντάμα κι ἄγουροι, τυραννισμένοι γέροι,
παρθένες κόρες τρυφερές, νεοθλιμμένες ὅλες, 40
κι ἄντρες πολλοὶ ἀπὸ χάλκινα κοντάρια λαβωμένοι,
νεκροὶ ποὺ εἶχανε τᾶρματα μετὰ τὸ αἷμα τοὺς βαμμένα·
κ' ἔδωθε ἐκεῖθε ἀριθμητοὶ γύρω στὸ λάκκο ἐρχόνταν,
μὲ ἄχὸ πολὺ, καὶ μ' ἐπiane χλωμὸς ἐμένα φόβος.
Τότε εἶπα στοὺς συντροφους μου νὰ γδάρουν καὶ νὰ κάψουν
τὰρνια ποῦ τᾶχε ἀλύπητο μαχαίρι ἐκεῖ ριγμένα,
καὶ προσευκὰς νὰ κάμουνε στοὺς δυὸ θεοὺς, στὸν Ἄδη

τὸ φοβερό, καὶ στὴ σκληρῇ συνάμα Περσεφόνῃ·
 κ' ἐγὼ, ἀπ' τῇ μέσῃ σέρνοντας τὸ κοφτερὸ σπαθί μου,
 τῶν πεθαμμένων ἔδιωχνα τὰ δύναμα κεφάλια,
 μακριὰ ἀπ' τὸ αἶμα, ὡς νάκουστῇ τοῦ Τειρεσίᾳ ὁ λόγος. 50

Πρώτῃ τοῦ Ἑλπήνορα ἡ ψυχὴ μᾶς ἦρθε, τοῦ συντροφίου,
 τί ἀκόμα μὲς στὴ μαύρῃ γῆς δὲν εἵτανε θαμμένος,
 ποὺ ἡμεῖς τὸ σῶμα ἀφήκαμε στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
 ἀκλαυτο κι ἄθαφτο, γιατί μᾶς ἔβιαζε ἄλλος μόχθος.
 Τὸν εἶδα, καὶ δακρύσανε τὰ μάτια μου ἀπ' τὸν πόνο
 καὶ φώναξά τον, κ' εἶπα του μὲ φτερωμένα λόγια·

«Ἑλπήνορα, πῶς ἔφτασες μὲς στὰ βαθιὰ σκοτάδια
 πεζός, κ' ἐμένα πρόκαμες, ποὺ μὲ καράβι ἐρχόμουν;»

Εἶπα, καὶ βαριοστέναξε κι ἀπολογήθη ἐκεῖνος·
 «Διογένητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά, 60
 θεοῦ κατάρα, καὶ πιστὸ περίσσιο μ' ἀφανίσαν·
 ἀστόχησα, σὰν πλάγιασα στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
 κι ἀντὶς ξανὰ ἀπ' τὴν ἀψηλὴ νὰ κατεβῶ τὴ σκάλα,
 ἐγὼ μπροστά μου δλόϊσα τράβηξα κι ἀπ' τὴ στέγη
 κάτου ἔπεσα, κι ὁ σῆρκος μου ἔσπασε ἀπ' τὰ σφοντύλια,
 κι ἀμέσως στοῦ Ἄδη τοὺς βυθοὺς κατέβηκε ἡ ψυχὴ μου.
 Μὰ τώρα, στόνομα ἐκείνων ποὺ ἀκόμα ἐδῶ δὲν ἦρθαν,
 τῆς σύγκοιτης, καὶ τοῦ γονιοῦ ποὺ σ' ἔθρεφε μικρούλη,
 καὶ τοῦ Τηλέμαχου, ποὺ ἐκεῖ μονάχο τὸν ἀφήκες,—
 γιατί ξέρω, γυρίζοντας ἀπ' τοῦ Ἄδη τὰ λημέρια,
 στῆς Αἴας πάλε τὸ νησι θάρσξης τὸ καράβι,— 70

παρακαλῶ σε, ὦ βασιλιά, θυμήσου με σὰ φτάσης,
 μὴ φύγης κι ἀκλαυτο, ἄθαφτο μ' ἀφήσης ἐκεῖ πέρα,
 καὶ γίνω αἰτία νὰ ὀργιστῇ κανένας θεὸς μαζί σου.
 Μόν' πάρε με καὶ κάψε με μαζί μὲ τάρματά μου,
 καὶ βάλε στὸν ἀφρόλευκο γιαλὸ κοντὰ μνημούρι,
 νὰ μὲ πονοῦν τὸν ἄμοιρο κατόπι ὅσοι τὸ βλέπουν·
 κάμε μου αὐτά, καὶ τὸ κουπὶ στὸ μνήμα ἀπάνω στήσε
 τὸ ἴδιο ποὺ ζώντας ἔλαμνα μαζί μὲ τοὺς συντρόφους.»

Εἶπε, κ' ἐγὼ τοῦ μίλησα κι ἀπολογήθηκά του·
 «Ὅλα, ὅσα μοῦπες, ἄμοιρε, σωστὰ θὰ σοῦ τὰ κάμω.» 80

Τέτοιες κουβέντες θλιβερὲς κάναμε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
 ἐγὼ ἀπ' τὴ μιὰ τὴ σπάθα μου κρατώντας στὸ αἶμ' ἀπάνω,
 τὸ φάντασμα τοῦ Ἑλπήνορα λαλώντας ἀπ' τὴν ἄλλη.

Κ' ἦρθε σιμὰ τότε ἡ ψυχὴ τῆς πεθαμμένης μάννας,
τοῦ ἀντρούφυχου τοῦ Αὐτόλυκου ἡ θυγατέρα Ἀντίκλεια,
ποὺ τὴν ἀφῆκα ζωντανὴ σὰ μίσευα στὴν Τροία.
Τὴν εἶδα ἐγὼ καὶ δάκρυσα, καὶ πόνεσε ἡ καρδιά μου
ὥς τόσο δὲν τὴν ἄφηνα τὸ αἷμα νὰ ζυγῶσῃ,
ὅσο πολὺ κι ἂν θλίβομουν, πρὶ μοῦ μιλῆσῃ ὁ μάντης.

Καὶ τοῦ Θηβαίου ἦρθε σιμὰ ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία, 90
καὶ κράταε τὸ χρυσὸ ραβδί· μὲ γνώρισε, καὶ μοῦπε·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
τί ἀφῆκες, ὦ κακόμοιρε, τὸ φῶς τοῦ ἥλιου κ' ἦρθες
νὰ δῆς νεκροὺς κι αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἄχαρο τὸν κόσμον;
Φεύγα ἀπ' τὸ λάκκο, μέριασε τὸ κοφτερὸ σπαθί σου,
αἷμα νὰ πιῶ, καὶ νὰ σοῦ πῶ κατόπι τὴν ἀλήθεια.»

Εἶπε, κ' ἐγὼ τραβήχτηκα, καὶ στὸ φηκάρι χώνω
τὰργυροκάρφωτο σπαθί· κ' αἷμα σὰν ἦπιε μαῦρο,
ὁ μέγας μάντης λάλησε κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε·

«Γλυκεῖα πατρίδα μελετᾷς, θεόλαμπρε Ὀδυσσεά 100

ὅμως σὲ μάχεται ὁ θεός· θαρρῶ πὼς δὲν ξεφεύγεις
τὸν Κοσμοσεῖστη, ποὺ θυμὸ γιὰ σένα μέσα του ἔχει,
καὶ βράζει ἀπὸ τὴ μάνητα, ποὺ τύφλωσες τὸ γιό του.
Μὰ πάλε ὅσα κι ἂν πάθετε, θὰ φτάσετε ἂν θελήσης,
νὰ βασταχτῆς, κ' ἐσὺ κι αὐτοὶ οἱ συντρόφοι σου, ἅμα πᾶτε
στῆς Θρινακίας τὸ νησί μὲ τὸ καλόφτιαστό σου
καράβι, πίσω ἀφήνοντας τὰ μενεξιά πελάγη·

θὰ βρῆτε ἐκεῖ νὰ βόσκουνε τὰ πρόβατα καὶ βόδια
τοῦ Ἥλιου, ποὺ ἀποπάνωθε βλέπει κι ἀκούει τὰ πάντα. 110
Αὐτὰ ἂν ἀφήσης ἄβλαβα, κι ἂν θῆς τὸ γυρισμό σου,
ὅσο πολλὰ κι ἂν πάθετε πάλε στὸ Θιάκι πᾶτε·

μὰ ἂν τὰ πειράξης, πρόσμενε ξολοθρεμὸ στὸ πλοῖο
καὶ στοὺς συντρόφους· κ' ἴδιος σου ἂ σωθῆς, θὰ κακοφτάσης
ἀργά, μὲ δίχως σύντροφο, καὶ μὲ καράβι ξένο.

Καὶ θάβῃς μὲς στὸ σπίτι σου μεγάλα κακοπάθια·
ἄντρες ἀπόκοτους θὰ βρῆς νὰ καταλοῦν τὸ βίός σου,
μὲ δῶρα τῶριό ταίρι σου νὰ πάρουν πολεμώντας.
Ὅμως γι' αὐτὰ θὰ γδικιωθῆς σοῦ λέω ἐγώ, σὰ φτάσης

κι ἀφοῦ μὲς στὰ παλάτια σου χαλάσης τοὺς μνηστῆρες, 120
μὲ ἀπάτη· ἢ κι ὀλοφάνερα μὲ κοφτερὸ λεπίδι,
θὰ σύρης τότε παίρνοντας τὸ δυνατὸ κουπί σου,

νὰ πᾶς στή χώρα τῶν ἀντρῶν πού θάλασσα δὲν ξέρουν,
καὶ πού φαί δὲ συνηθοῦν νὰ τρῶνε ἀλατισμένο,
καὶ μήτε κοκκινόπλωρα καράβια αὐτοὶ γνωρίζουν,
μήτε τὰ δυνατὰ κουπιά, ποῦναι φτερά τῶν πλοίων.
Νά, καὶ σημάδι ξάστερο, πού δὲ θὰ σοῦ ξεφύγῃ·
σὰν ἀνταμώσης ἄλλονε στὸ δρόμο ταξιδιώτη,
καὶ λέει δικράνι πὼς βασιτῆς στὸν ὄριο σου τὸν ὦμο,
τότες τὸ δυνατό κουπὶ μπῆξε στή γῆς, καὶ κάμε
καλόδεχτες θυσίες ἐκεῖ στὸ ρήγα Ποσειδῶνα,
κριάρι, ταῦρο σφάζοντας, κι ἀγριόχοιρο βαρβάτο·
καὶ γύρνα στήν πατρίδα σου ἑκατοβοδιές νὰ κάμης
ἱερές γιὰ τοὺς ἀθάνατους πού ὀρίζουνε τὰ οὐράνια,
μὲ τὴ σειρὰ τοῦ καθενοῦ· κι ὁ θάνατος θὰ σοῦρῃ
ὅξω ἀπὸ θάλασσα, ἀλαφρός, καὶ θὰ σὲ γλυκοπάρῃ
μὲς στὰ καλὰ γεράματα, πού δλόγυρα οἱ λαοὶ σου
θὰ χαίρουνται καλοτυχιά. Σοῦπα ὅλη τὴν ἀλήθεια.»

130

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·
«Ἔτσι θὰ τᾶχουνε οἱ θεοὶ κλωσμένα, ὦ Τειρεσία.
Μὰ πές μου τώρα ξάστερα κι αὐτό· τῆς πεθαμμένης
μαννούλας μου, νά, τὴν ψυχὴ ἐδῶ βλέπω καθισμένη
σιμὰ στὸ αἶμα ἀμίλητη, καὶ δὲ γυρνάει, τοῦ γιοῦ της
νὰ δῇ τὴν ὄψη ἀγνάντια της, καὶ νὰ τοῦ προσμιλήσῃ.
Πῶς ἄραγες θὰ μ' ἔνοιωθε πὼς εἶμαι τὸ παιδί της;»

140

Εἶπα, κι ὁ μάντης γύρισε κι ἀπολογήθη ἀμέσως·
«Εὐκόλο πρᾶμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα το στὸ νοῦ σου·
ὅποιον ἅπ' τοὺς νεκροὺς νάρθῃ σιμὰ στὸ αἶμα ἀφήσης,
αὐτὸς ἀλήθειες θὰ σοῦ πῇ· μὰ ὅποιονε ἐσὺ διώχνεις,
αὐτὸς τραβιέται μακριὰ καὶ ξαναφεύγει πίσω.»

Σὰν εἶπε αὐτά, κι ὁρμήνεψε τὴ μοῖρα ὁ Τειρεσίας,
στὸν Ἄδη ξαναγύρισε ὥς τόσο ἐγὼ στεκόμουν
ὥσότου ἡ μάννα ζύγωσε καὶ μαῦρο ρούφηξε αἶμα·
καὶ τότε εὐτὺς μὲ γνώρισε καὶ μοῦκρενε θρηνώντας·

150

«Πῶς ἦρθες, γιέ μου, ζωντανὸς στὰ μαῦρα αὐτὰ σκοτάδια;
Δύσκολο γιὰ τοὺς ζωντανοὺς νὰ δοῦνε αὐτὰ ἐδῶ κάτω.
[Τρανοὶ στή μέση ποταμοὶ καὶ φοβερὰ ποτάμια·
καὶ πρῶτ' ἅπ' ὅλα ὁ Ὀκεανός, πού νὰ διαβῇ κανένας
πεζὸς δὲ δύνεται, χωρὶς καλόφτιαστο καράβι.]

Τάχ' ἅπ' τὴν Τροία ξέπεσες ἐδῶ μὲ τοὺς συντρόφους,

160

πολὺ σανὲ πλανήθηκες μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα,
κι ἀκόμα στὰ παλάτια σου τὸ ταίρι σου δὲν εἶδες; »

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ μίλησα κι ἀπολογήθηκά της·
«Μάννα μου, ἀνάγκη μ' ἔφερε στὸν Ἄδην νὰ ρωτήξω
τὴ μοῖρα μου ἀπ' τὸ θεϊκὸ Θηβαῖο, τὸν Τειρεσίαν·
τὶ ἀκόμα ἐγὼ δὲν ἄγγιξα τῶν Ἀχαιῶν τὴ χώρα,
μηδὲ στὴ γῆς μου πάτησα, παρὰ ὅλο ἐρμπολانيέμαι,
ἀφόντας μὲ τὸ θεϊκὸ Ἀγαμέμνονα εἶχα φύγει
γιὰ τὸ Ἴλιο τάλογάρικο, τοὺς Τρῶες νὰ πολεμήσω.

Ὡς τόσο, πές μου ξάστερα καὶ ξήγησέ μου ἐτοῦτο·
πῶς σοῦρθε ὁ κορμοτεντωτῆς ὁ Χάρος καὶ σὲ πῆρε;
νᾶταν ἀρρώστια μακρινή, γιὰ ἡ Ἄρτεμη ἡ τοξεύτρα
μὲ τὶς ψιλὲς σαγιττές της ἦρθε νὰ σὲ σκοτώσῃ;

Πές μου καὶ γιὰ τὸν κύρη μου, καὶ γιὰ τὸ γιὸ ποὺ ἀφῆκα,
ἂν τὰ πρωτᾶτα μου κρατοῦν ἀκόμα αὐτοί, γιὰ κάποιος
ἄλλος τὰ πῆρε, καὶ θαρροῦν πῶς πιά δὲ θὰ γυρίσω.

Πές μου καὶ τῆς γυναίκας μου ποιά ἔναι ἡ βουλὴ κ' ἡ γνώμη·
κάθεται πάντα μὲ τὸ γιὸ καὶ κυβερνάει τὸ σπίτι,
ἢ τάχα τὴν παντρεύτηκε Ἀχαιὸς ἀπ' τοὺς προυχόντους; »

Καὶ τότε ἡ κερὰ μάννα μου μοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Μ' ἀπομονὴ περίσσια αὐτὴ στοὺς πύργους μέσα κλειέται,
καὶ μαῦρες μέρες καὶ νυχτιὲς περνάει καὶ χύνει δάκρυα.

Καὶ μήτε τὰ πρωτᾶτα σου κανεῖς δὲν πῆρε ἀκόμα,
παρὰ ἦσυχά ὁ Τηλέμαχος φυλάει τᾶρχοντικά σου,
καὶ πάντα τὸν ἐπροσκαλοῦν στὰ μοιραστὰ τραπέζια,
σὺν ποὺ ταιριάζει σὲ κριτὴ· κι ὁ γέρος σου ὁ πατέρας
μένει καὶ ζῇ στὴν ἐξοχή, καὶ δὲν πατάει ποτές του
στὴ χώρα, μήτε χαίρεται κλινάρια μὲ στρωσίδια,
καὶ μὲ λαμπρὰ παπλώματα, μόν' πέφτει τὸ χειμῶνα
στὸ σπίτι μὲ τοὺς δούλους του πᾶς στῆς γωνιάς τῇ στάχτῃ,

κ' ἔχει μὲ ροῦχα ταπεινὰ ντυμένο τὸ κορμὶ του·
τὸ θέρος καὶ τὸ καρπερὸ χυνόπωρο σὺν ἔρθῃ,
πηγαίνει τὸν ἀνήφορο στὰμπελοχώροφό του,
κ' ἔχει παντοῦ κρεββάτι του τὰ σκόρπια φύλλα χάμου.

Κοίτετ' ἐκεῖ καὶ χολοσκάει, κι ὁ πόνος του πληθαίνει
ποθώντας σε, καὶ γερατειὰ κακὰ τὸν βασανίζουν.

Ἔτσι ἀφανίστηκα κ' ἐγὼ, κ' ἦρθε μὲ πῆρε ὁ Χάρος·
μήτε ἡ τοξεύτρα ἡ Ἄρτεμη πᾶχει ἄσφαλο τὸ μάτι,

μέ τις ψιλές σαγίττες της δὲν ἦρθε νὰ με κρούσῃ,
καὶ μήτε ἀρρώστια φοβερὴ καμιά δὲ μοῦ εἶχε πέσει, 200
νὰ μοῦ μαράνῃ τὸ κορμὶ καὶ πάρῃ τὴν ψυχὴ μου·
μόν' ὁ καημός σου κ' ἡ ἔννοια σου, μὰ κ' ἡ καλὴ σου ἡ γνώμη
μοῦ σβύσαν τὴ γλυκεῖα ζωὴ, πανάκριβε Ὀδυσσεά.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ τῷθελα κι ἀνάδευα στὸ νοῦ μου
νὰ τὴν ἀδράξω τὴν ψυχὴ τῆς πεθαμμένης μάννας.
Τρεῖς φορὲς χύθηκα μὲ ὀρμὴ νὰδράξω τὴν ποθώντα,
καὶ τρεῖς φορὲς μὲ ξέφυγε σὰν ὄνειρο, σὰν ἴσκιος·
καὶ μὲς στὰ σπλάχνα μου ἔκανε πὶο κοφτερὸ τὸν πόνο.
Φώναξα τότες κ' εἶπα της μὲ φτερωμένα λόγια·

«Μάννα, γιατί δὲ στέκεσαι ποὺ θέλω νὰ σ' ἀδράξω, 210
νὰ κρατηθοῦμε ἀγκαλιαστὰ μέσα στὸν Ἄδη οἱ δύο μας,
νὰ βροῦμε κἂν παρηγοριὰ στὸ κορὺ τὸ μυρολόγι;
Γιὰ τάχα νᾶσαι φάντασμα ποὺ ἡ θεία ἡ Περσεφόνη,
μοῦστευε, ἀκόμα πὶο πικρὰ γιὰ νὰ βαριοστενάξω;»

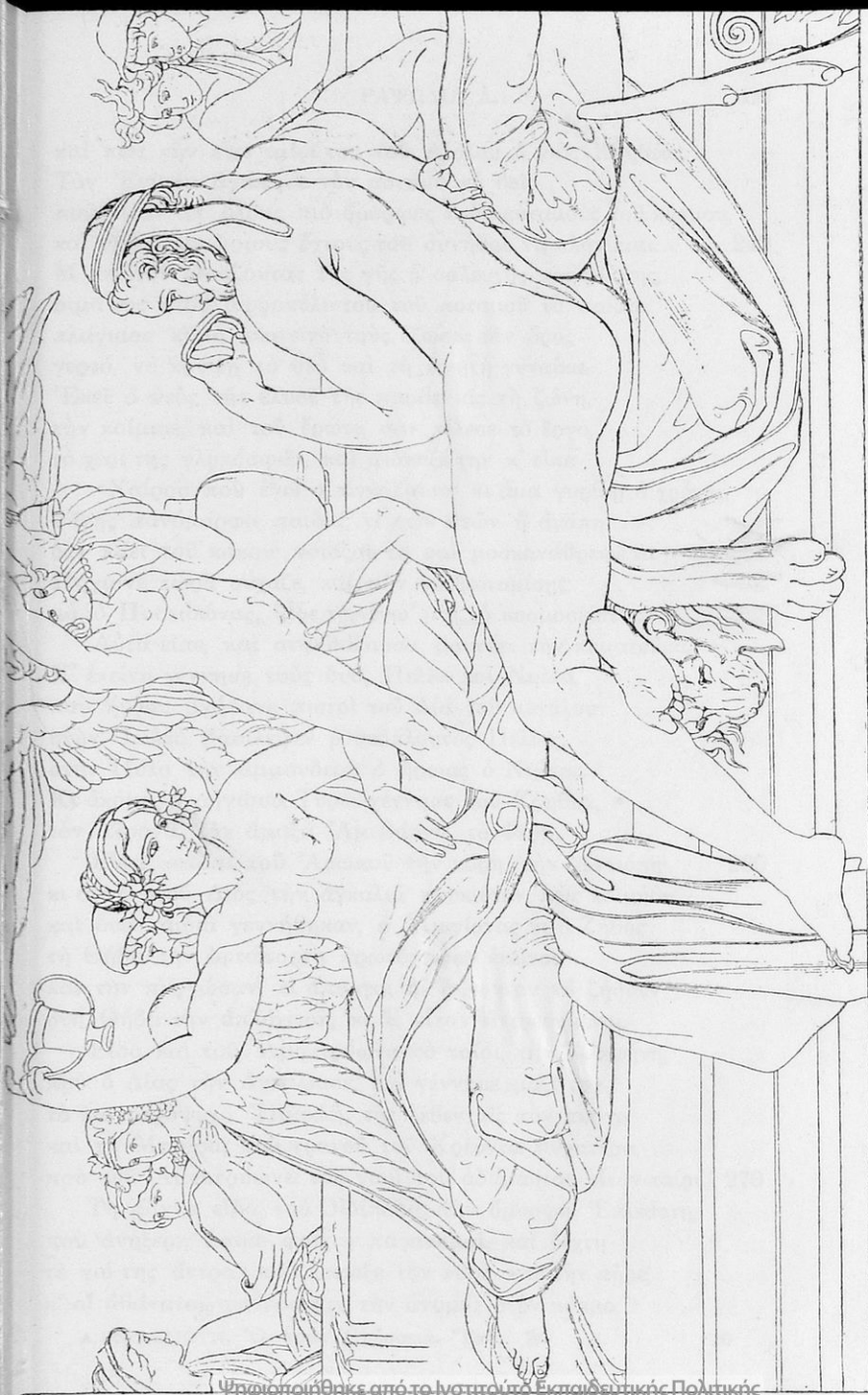
Εἶπα, κ' ἡ μάννα μου ἡ καλὴ μοῦ ἀπολογήθη ἀμέσως·
«Ἄλλοις, παιδί μου, ποὺ ἄτυχος τόσο δὲ βρέθηκε ἄλλος·
ὄχι, τοῦ Δία δὲ σὲ γελάει ἡ κόρη ἡ Περσεφόνη,
μόν' εἶναι τέτοια τοῦ θνητοῦ σὰν ἀποθάνῃ ἡ μοῖρα·
τὶ οἱ σάρκες καὶ τὰ κόκκαλα νευρόδετα δὲ μένουν,
μόν' τὰφανίζει τῆς φωτιᾶς ἡ λυσσασμένη φλόγα, 220
ἅμα ἀπὸ τᾶσπρα κόκκαλα ἡ πνοή μας φύγη πρῶτα
κι ἀνοίξῃ τὰ φτερά καὶ πάῃ σὰν ὄνειρο ἡ ψυχὴ μας.
Μὰ τρέξε πάλε πρὸς τὸ φῶς, καὶ μάθε τα ὅλα τοῦτα
νὰ τὰ δηγῆσαι ἀργότερα κ' ἐσὺ τῆς σύγκοιτῆς σου.»

Ἐμεῖς ἔτσι μιλούσαμε καὶ νά, ἦρθαν οἱ γυναῖκες
ποὺ ἡ Περσεφόνη ἡ θεϊκιά τις εἶχε ἐκεῖ σταλμένες,
ὅλες μεγάλων σύγκοιτες λεβέντηδων καὶ κόρες.
Γύρω καθὼς μαζεῦουνταν αὐτὲς στὸ μαῦρο τὸ αἷμα,
πῶς νὰ ρωτήξω καθεμιὰ στὸ νοῦ μου ἀναγυροῦσα.
Κι αὐτὸς ὁ τρόπος πὶο σωστὸς στὸ λογισμό μου φάνῃ· 230
τραβώντας τὸ μακρὸ σπαθὶ ἀπὸ τὸ χοντρὸ μερί μου,
ὅλες μαζί δὲν ἄφηνα τὸ αἷμα νὰ πιοῦν τὸ μαῦρο.
Κι αὐτὲς ἀράδα ἐρχόντουσαν, καὶ καθεμιὰ μοῦ ξήγα
τὸ γένος καὶ τὰ φύτρα της καθὼς τὴν ἐρωτοῦσα.

Καὶ πρώτη ἐκεῖ ὅδα τὴν Τυρῶ τὴν καλογεννημένη,
ποὺ ἔλεγε γόνος τοῦ λαμπροῦ πῶς εἶταν Σαλμωνέα.

Ὁ Ὀδυσσεύς στὸν Ἄδη· τοῦ προφητεύει ὁ Τειρεσίας, καὶ περιμένουν ἡ Ἀντίκλεια καὶ οἱ ἄλλες ψυχές (λ. 84—150).

Ὁ Ἡρακλῆς ἔῃ καὶ νάσεται μετὰ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, καὶ τὸν χειρῶν ἢ Ἡβῆ (λ. 601—604).

καὶ πῶς τὴν εἶχε ταίρι του τοῦ Αἰόλου ὁ γιὸς Κρηθέας.
Τὸν Ἐνιπέα ἀγάπησε τὸν ποταμὸ τὸ θεῖο,
ποῦ εἶταν ἅπ' ὅλους πιδ ὁμορφος τοὺς ποταμοὺς τοῦ κόσμου,
καὶ στοὺς πανώριους ὄχτους του συνήθαι νὰ πλανιέται. 240

Μ' ἐκείνον μοιάζοντας τῆς γῆς ὁ σαλευτῆς καὶ ζώσσης
σιμά της στοῦ ἀφροκύλιστου τοῦ ποταμοῦ τὸ στόμα
πλάγιασε· κῦμα σκοτεινὸ τοὺς ἔζωσε σὰν ὄρος
γεροτό, νὰ κρύψη τὸ θεὸ καὶ τὴ θνητὴ γυναῖκα.
Ἐκεῖ ὁ θεὸς τῆς ἔλυσε τῆς παρθενιάς τὴ ζώνη,
τὴν κοίμισε, καὶ τοῦ ἔρωτα σὰν τέλεσε τὸ ἔργο,
τὸ χέρι της γλυκόσφιξε, καὶ φώναξέ την κ' εἶπε·

«Χαίρου ποὺ ἐγὼ σ' ἀγκάλιασα· κι ἅμα γυρίση ὁ χρόνος,
θᾶχης πανόμορφα παιδιὰ, τὶ τῶν θεῶν ἡ ἀγάπη
δὲν πάει τοῦ κάκου· νοιάζου τα καὶ μοσκανάθρεφέ τα. 250
Πήγαινε τώρα σύχαζε, καὶ μὴν τὸ ξεστομίσης·
μὰ ὁ Ποσειδῶνας, ξέρε το, ἐγώ'μαι, ὁ κοσμοσείστης.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
Κ' ἐκείνη γέννησε τοὺς δυό, Πελία καὶ Νηλέα,
ποὺ ἥρωες βγήκανε πιστοὶ τοῦ Δία τοῦ μεγάλου·
στὴν Ἰωλκὸ βασίλειπεν ὁ θεόπλουτος Πελίας,
στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερὴ ὁ ἥρωας ὁ Νηλέας.
Κι ἀκόμα ἡ ρήγισσα Τυρῶ γέννησε τοῦ Κρηθέα, *
τὸν Αἴσωνα, τὸν ἄμαξά Ἀμυθάονα, τὸ Φέρη.

Εἶδα κατόπι τοῦ Ἀσωποῦ τὴν κόρη, τὴν Ἀντιόπη· 260
κι αὐτὴ στοῦ Διὸς τὴν ἀγκαλιὰ κανκιόταν πῶς κοιμήθη,
καὶ δυὸ παιδιὰ γεννήθηκαν, ὁ Ἀμφίονας καὶ ὁ Ζῆθος·
τὴ Θήβα τὴν ἐφτάπορτη πρωτόχτισαν ἐκεῖνοι,
καὶ τὴν πυργώσαν, τὶ ἄπυργοι δὲ δύνονταν νὰ ζήσουν
στὴ Θήβα τὴν ἀπλόχωρη, κι ἄς εἶταν ἀντρειωμένοι.

Εἶδα καὶ τοῦ Ἀμφιτρώνα τὸ ταίρι, τὴν Ἀλκμήνη,
ποὺ ὁ Δίας τὴν ἀγκάλιασε, καὶ γέννησε μαζί του
τὸ λιονταρόψυχο Ἡρακλῆ, τῆς λεβεντιάς τὸν πύργο·
καὶ τὴ Μεγάρα, τοῦ τρανοῦ τοῦ Κρέοντα θυγατέρα,
ποὺ τοῦ Ἀμφιτρώνα τοῦ γιοῦ τοῦ ἀδάμαστου εἶταν ταίρι. 270

Τὴ μάννα εἶδα τοῦ Οἰδίποδα, τὴν ὁμορφὴ Ἐπικάστη,
ποὺ ἀνήξερε ἔκαμε φριχτὴ παρανομιὰ, καὶ δέχτη
τὸ γιό της ἄντρα, ποὺ ἔσφαξε τὸν κύρη καὶ τὴν πῆρε,
κ' οἱ ἀθάνατοι φανέρωσαν τὴν ἀνομιὰ στὸν κόσμον.

Αὐτὸς στὴ Θήβα τὴ γλυκεῖα βασανισμένος ρήγας
 τῶν Καδμειῶν κυβέριησε ἀπὸ θεῶν κατάρα·
 μὰ ἔκεινὴ στοῦ Ἄδῃ τοῦ ἄσπλαχνου κατέβηκε τὰ βάθια,
 τί στὸν καημό της μὲ θηλεῖα κρεμάστηκε ἀπ' τὴ στέγη
 τὴν ἀψηλὴ, κι ἀμέτρητα τοῦ ἀφῆκε πίσω πάθια,
 πάρα πολλά, ὅσα φέρνουνε τῆς μάννας οἱ κατάρες. 280

Τὴ Χλῶρῃ εἶδα τὴν ὁμορφῇ πὺν ἕναν καιρὸ ὁ Νηλέας
 τὴν πῆρε γιὰ τὰ κάλλη της μ' ἀρίφνητά του δῶρα,
 κόρη στερενὴ τοῦ Ἀμφίονα, τοῦ γιοῦ τοῦ Ἰάσου, πῶταν
 τοῦ Ὀρχομενοῦ τῷ Μινυῶν ρήγας· κι αὐτὴ στὴν Πύλο
 βασίλευε, καὶ γέννησε λαμπρὰ παιδιὰ, τὸ Χρόμιο,
 τὸν ἄξιο Περικλύμενο, τὸ Νέστορα, καὶ κόρη
 τὴν λεβεντόκαρδῃ Πηρώ, τοῦ κόσμου τὸ καμάρι,
 πὺν νύφη τὴ ζητούσανε παντοῦθε, μὰ ὁ Νηλέας
 μόνε ἐκείνου τὴν ἔδινε πὺν θᾶφερνε στὴν Πύλο
 τοῦ Ἰφίκλου τὰ λοξόποδα καὶ κουτελαῖτα βόδια 290

ἀπ' τὴ Φυλάκῃ, τὰ γριωπὰ καὶ θεῖος μάντης τότες
 νὰ τοῦ τὰ φέρῃ βάλθηκε, μὰ ὁργὴ θεοῦ τοῦ πέφτει,
 καὶ μὲ δεσμὰ τὸν ἔζωσαν βοδοβοσκοὶ στοὺς κάμπους.
 Μὰ οἱ μῆνες σάνε διάβηκαν κ' οἱ μέρες σὰν τελειώσαν,
 κ' ἔκλεινε ὁ χρόνος, κ' ἔσωναν τὸν κύκλο τους οἱ ὥρες,
 τότε ὁ ἀντρεῖς ὁ Ἰφίκλος ξεδέσμεψε τὸ μάντη,
 τὴ μοῖρα σὰν προφήτειψε, κατὰ τοῦ Δία τὸ θέλει.

Τὴ Λήδα ἀγνάντευσε ὕστερα, τὸ ταίρι τοῦ Τυνδάρου,
 πὺν γέννησε δυὸ ἀνθρώψυχα παιδιὰ, τὸν Κάστορα ἕναν 300
 τὸν ἀλογάρῃ, κι ἄλλον τὸ μέγα Πολυδεύκη,
 τὸ γροθομάχο· ζωντανοὺς ἦ γῆς ἦ ψυχოდότρα
 τοὺς ἔχει, καὶ τοὺς τίμησε στὸν κάτω κόσμῳ ὁ Δίας·
 μιὰ μέρα ζωντανεύουνε, καὶ μιὰ ναι πεθαμμένοι,
 καθένas μὲ τὴ μέρα του, καὶ σὰν θεοὶ τιμοῦνται.

Καὶ εἶδα τὴν Ἰφιμέδεια, γυναῖκα τοῦ Ἀλωέα,
 πὺν ἔλεγε πῶς μὲ τὸ θεὸ κοιμήθη Ποσειδάων,
 καὶ δυὸ τοῦ γέννησε παιδιὰ, μὰ ζωὴ πολλὴ δὲν εἶχαν
 τὸν Ὄττο τὸν ἰσόθεο, καὶ τὸ λαμπρὸ Ἐφιάλτη,
 πὺν ἀπ' ὅσους ἦ γῆς ἔθρεψε πιὸ ἀψηλόκορμοί τ'αν,
 καὶ πὺν μονάχα ὁ Ὠρίωνας στὰ κάλλη τοὺς περνοῦσε· 310
 ἐννιά χρονῶν εἶταν παιδιὰ, κ' ἐννιά εἶχαν πῆχες πλατος,
 κι ἀνέβαινε τὸ μπόγι τους ὁργνιὲς ἐννιά τοῦ ὕψου·

καὶ τοὺς ἀθάνατους αὐτοὶ φοβέριξαν πῶς θάρθουν
 νὰ φέρουνε στὸν Ὀλυμπο πολέμου ἄχὸ κι ἀντάρα.
 Τὴν Ὅσσα πὰς στὸν Ὀλυμπο πασκίζανε νὰ στήσουν,
 τὸ Πήλιο μὲ τάνεμιστὰ κλωνιὰ στὴν Ὅσσα ἀπάνω,
 νάνεβουνε τὸν οὐρανό. Κι ἃ ζούσανε νὰ φτάσουν
 στὰ χρόνια τῆς παληκαριᾶς, θὰ κάναν τὸ σκοπό τους
 μὰ ὁ γιὸς τοῦ Δία καὶ τῆς Λητώς τῆς ὁμορφομαλλούσας
 τοὺς χάλασε πρὶ βγάλουνε σγουρὰ στὰ μάγουλά τους,
 καὶ πρὶν τὸ χνούδι τάνθερὸ τοὺς σκιώσῃ τὸ πηγούνι. 320

Τὴ Φαίδρα εἶδα, τὴν Πρόκριδα, τὴν ὁμορφη Ἀριάδνη,
 κόρη τοῦ Μίνωα τοῦ φριχτοῦ, πού ἔναν καιρὸ ὁ Θησέας
 ἀπὸ τὴν Κρήτη στὴν ἱερὴ τὴν πῆρε Ἀθήνα, δίχως
 νὰ τὴ χαρῇ· τί ἦ Ἀρτεμη τὴ σκότωσε στῆς Δίας
 τὰ κρόγιαλα, τὴ μαρτυριὰ τοῦ Διόνυσου ἀγοικώντας.

Τὴ Μαίρα, τὴν Κλυμένη ἔκει, καὶ τὴ φριχτὴ Ἐριφύλη,
 πού προδῶσε τὸν ἄντρα της γι' ἀτίμητο χρυσάφι,
 εἶδα κατόπι στὴ σειρά. Μὰ ποιά νὰ ὀνοματίσω
 ἀπ' ὅσες εἶδα σύγκοιτες καὶ κόρες τῶν ἡρώων·
 ἡ νύχτα ὅλη δὲ θάσωνε· κ' εἶναι ὥρα νὰ πλαγιάσω, 330
 ἡ μὲ τοὺς φίλους στὸ γοργὸ καράβι, ἡ ἐδῶ πέρα·
 κ' οἱ θεοὶ κ' ἐσεῖς πιά νοιάζεστε γιὰ τὸ προβόδωμά μου.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι σύχαζαν καὶ σώπαιναν τριγύρω,
 δεμένοι ἀπὸ τὸ μάγιο του μὲς στὸ ἱσκερὸ παλάτι.
 Τότες τὸ λόγο ἀρχίνησε ἡ Ἀρήτη ἡ λευκοχέρα·

«Φαίακες, πῶς σὰς φαίνεται τοῦ ἀνθρώπου ἀλήθεια ἐτούτου
 ἡ χάρη κ' ἡ κορμωστασιά, κι ὁ ἴσιος νοῦς τευ μέσα;
 Δικός μου ὁ ξένος, μὰ κ' ἐσᾶς τούτῃ ἡ τιμὴ στολίζει.
 Νὰ φύγῃ μὴν τὸν βιάζεστε, καὶ μὴν τοῦ λυπηθῇτε
 τὰ δῶρα πού ἔχει ἀνάγκη αὐτὸς μεγάλη· γιατί κι ἄλλα 340
 βρίσκονται στὰ παλάτια σας, χάρη στοὺς θεοὺς, περίσσια.»

Σὲ τοῦτα ὁ γέρος ἥρωας ὁ Ἑχένης εἶπε τότες,
 αὐτὸς πού μὲς στοὺς Φαίακες στὰ χρόνια εἶταν ὁ πρῶτος·

«ὦ φίλοι μου, ὅσα ἡ φρόνιμη βασίλισσα μᾶς εἶπε
 ἀκοῦτε τα· στὴ γνώμη μας ἐνάντια αὐτὰ δὲν εἶναι.
 Ἀπ' τὸν Ἀλκίνο κρέμεται πράξη καὶ λόγος τώρα.»

Κι ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ βασιλιάς τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
 «Θὰ γίνῃ ὁ λόγος σου ὅσο ζῶ ἐγὼ καὶ βασιλεύω
 στὴ χώρα τῷ Φαίακωνε πού τὰ κουπιὰ ἀγαπᾶνε.

Μὰ ἄς κἀνὴ ὁ ξένος πομονή, ὅσο ἂν ποθῇ πατρίδα, 350
ὥς αὔριο, πού τὰ δῶρα του θὰ τᾶχω συναγμένα,
κι ὅσο γιὰ τὸ προβόδωμα, θὰ τὸ νοιαστοῦνε οἱ ἄντρες
ὅλοι, κ' ἐγὼ μαζί πού ἐδῶ τὸν τόπο ξησουσιάζω.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
«Ἀλκίνο, ἀφέντη δοξαστέ, καὶ τῷ λαῶν καμάρι,
καὶ χρόνο ἀνίσως γύρευες ἐδῶ νὰ μείνω ἄκόμα,
καὶ πλούσια δῶρα ἂν δίνοντας μὲ στέλνατε κατόπι
ἄλλο κ' ἐγὼ δὲ θάθελα, τί γιὰ καλὸ μου θάταν
νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου μὲ πιὸ γεμᾶτα χέρια
πιὸ σεβαστὸς κι ἀγαπητὸς ἀλήθεια θὰ γινόμουν 360
σ' ἐκείνους πού θὰ μ' ἔβλεπαν στὸ Θιάκι νὰ γυρίζω.»

Κι ὁ Ἀλκίνος πάλι γύρισε καὶ μίλησέ του κ' εἶπε
«Στὰ μάτια μας δὲ φαίνεσαι πλάνος ἐσύ, Ὀδυσσέα,
καὶ δολοπλόκος σὰν πολλοὺς πού ἡ γῆς ἡ μαύρη θρέφει,
σκόρπιους παντοῦ, πού ψέματα πλάθουν, καὶ δὲν τὰ νοιώθεις.
Ἐσένα ὁ λόγος σου ὁμορφος καὶ ξάστερος ὁ νοῦς σου,
καὶ σὰν τραγουδιστὴς ἐσὺ δηγήθηκες μὲ τέχνη
τῶν Ἀργιτῶν τὰ βάσανα μαζί μὲ τὰ δικά σου.
Μὰ πές μου τώρα ἀληθινὰ καὶ ξήγησέ μου ἐτοῦτο· 370
ἀπ' τοὺς ἰσόθεους φίλους σου ποιούς εἶδες πού ἦρθαν τότες
μαζί σου στὸ Ἴλιο κ' ὕστερα τοὺς πῆρε ὁ μαῦρος Χάρος;
Ἡ νύχτα τώρα ἀτέλειωτη, δὲν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου
ἄκόμα, μόν' δηγήσου μας τὰ θαυμαστά σου τὰ ἔργα.
Ὡς τὰ γλυκοχαράματα θὰ στέκομουν νάκούσω,
ἂν ἔστεργες τὰ πάθια σου νὰ πῆς μὲς στὸ παλάτι.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
«Ἀλκίνο, βασιλιά τρανὲ καὶ τῷ λαῶν καμάρι,
στὴν ὥρα της κ' ἡ συντυχιά, στὴν ὥρα του κι ὁ ὕπνος·
μὰ κι ἄλλα ἂν ἔχῃς ὄρεξη νάκούσης, δὲ σοῦ ἀρνοιῶμαι 380
νὰ δηγηθῶ τὰ πιὸ φριχτὰ παθήματα τῷ φίλων
πού ἀργότερα χαθήκανε· ξεφύγανε τὸ Χάρο
στοὺς ἄγριους τῶν Τρωαδιτῶν πολέμους, μὰ κατόπι
στὸ γυρισμὸ τοὺς ἔσθυσε ἡ βουλὴ κακῆς γυναίκας.

Ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἅμα σκόρπισε ἡ σεβάσμια Περσεφόνη
τῷ γυναικῶν τις ψυχές, μοῦ ζύγωσεν ἀγνάντια
καὶ στάθῃ τοῦ Ἀγαμέμνονα ἡ ψυχὴ, τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα,
βαριοθλιμμένη· γύρω του κ' οἱ ἄλλοι ὅσοι μαζί του

βρήκανε τέλος θλιβερό στοῦ Αἰγίστου τὸ παλάτι.
 Κι αὐτὸς μὲ μιᾶς μὲ γνώρισε τὸ μαῦρο αἶμα σὰν ἦπιε, 390
 κ' ἔχυνε βρῦση δάκρια, κι ἄψα μυρολογοῦσε,
 τὰ δυό του χέρια ἀπλώνοντας, μὲ πόθο νὰ μὲ φτιάσῃ
 μὰ νεῦρο πιά καὶ μπόρεση καμιά δὲν εἶχε τώρα,
 σὰν ποὺ εἶχε ἐκεῖνος μιὰ φορὰ στὰ λυγρὰ του μέλη.
 Τὸν εἶδα ἐγώ, καὶ δάκρυσα, καὶ πόνεσε ἡ καρδιά μου,
 καὶ φώναξά του, κ' εἶπα του μὲ φτερωμένα λόγια·

«Τοῦ Ἀτρεά γιέ Ἀγαμέμνονα, καὶ δοξασμένα ρήγα,
 ποιά μοῖρα τοῦ τεντόκορμου σὲ βάρεσε θανάτου;
 Τάχα στὰ πλοῖα σὲ ρήμαξε ὁ θεὸς ὁ Ποσειδῶνας,
 κακὴ φουρτούνα στέλνοντας μ' ἀνάποδους ἀνέμους; 400
 ἢ στὴ στεριά σὲ χάλασαν ὄχτροι σάνε ζητούσες
 βόδια νὰ σύρης καὶ καλὸ μαλλὶ νὰ κόψης πρόβειο,
 ἢ χώρα σὰν πολέμαγες νὰ πάρης μὲ τίς σκλάβες;»

Εἶπα κι ἀμέσως γύρισε κι ἀπολογήθη ἐκεῖνος·
 «Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
 μήτε στὰ πλοῖα μὲ ρήμαξε ὁ θεὸς ὁ Ποσειδῶνας,
 κακὴ φουρτούνα στέλνοντας μ' ἀνάποδους ἀνέμους,
 μήτε στὴ γῆς μὲ χάλασαν ὄχτροί, παρὰ τὴ μοῖρα
 τοῦ Χάρου μοῦφερε ὁ Αἰγίστος μὲ τὴν καταραμένη
 γυναῖκα μου, καὶ μ' ἔκαψε μὲ κάλεσε σὲ δεῖπνο, 410
 καὶ μ' ἔσφαξε ὅπως σφάζουνε μὲς στὸ παχνὶ τὸ βόδι.
 Σὲ τέτοιο τέλος μ' ἔφερε φριχτό, κι ὁλόγουρά μου
 σφαζόνταν κ' οἱ συντρόφοι μου σὰν κάπροι ἀσπροδοντᾶτοι,
 σὲ ἀνθρώπου πλούσιου καὶ τρανοῦ, ποὺ σφάζονται γιὰ γάμο,
 ἢ γιὰ φαγὶ συντροφικὸ, ἢ ἀρχοντικὸ τραπέζι.
 Εἶδες στὸν κόσμον ἀρίθμητοι νεκροὶ νὰ πέφτουν ἄντρες
 μονομαχώντας ἢ σμιχτὰ στῆς μάχης τὴν ἀντάρα·
 μὰ θὰ θλιβόσουν πιὸ πικρὰ νὰ τ᾿ ἔβλεπες ἐκεῖνα,
 στὸν πύργο σὰν κοιτόμασταν τριγύρω στὸ κροντήρι,
 καὶ στὰ τραπέζια τὰ λαμπρὰ, μὲ λίμνη τὸ αἶμα χάμου. 420
 Καὶ τῆς Κασσάντρας τὴ φωνή, τῆς κόρης τοῦ Πριάμου,
 φριχτὴ ἄκουσα· τὴ σκότωνε ἡ πλανεύτρα ἡ Κλυταίμνηστρα
 κοντά μου· κ' ἐγὼ σήκωσα τὰ χέρια, ξεψυχώντας
 μὲ τὸ σπαθὶ στὰ σπλάχνα μου, κ' ἔπεσα πάλε χάμου.
 Καὶ μ' ἄφησε ἡ ξαδιάντροπη στὸν Ἄδη νὰ πάω, δίχως
 νὰ πιάσῃ κἄν τὰ μάτια μου, τὸ στόμα μου νὰ κλείσῃ.

Ἄλλο φριχτότερο καὶ πιὸ σιχαμερὸ δὲν εἶναι
 ἀπὸ γυναῖκα ποὺ ἔργατα κακὰ στὸ νοῦ της βάζει·
 τέτοια κι αὐτὴ σοφίστηκε, καὶ γένηκε τοῦ ἀντρός της
 φρόνισσα καὶ θαρροῦσα ἐγὼ ποὺ μιὰς ἐκεῖ γυρίσω, 430
 θὰ μὲ δεχτοῦν χαρούμενα καὶ τὰ παιδιὰ κ' οἱ δούλοι·
 μὰ αὐτὴ ἢ σοφὴ στὶς πονηριές, ντροπιάστηκε κι αὐτὴ της,
 κι ὅλες τὶς ἄλλες ντρόπιασε γυναῖκες, ὥς ἀκόμα
 κι ὅσες καλόγνωμες στὴ γῆς κατόπι θὰ φανοῦνε.»

Καὶ τότες ἐγὼ γύρισα καὶ τοῦ εἶπα «Ἄλλοις, καὶ πόσο
 σκληρὰ ὁ Δίας ὁ βροντηχτῆς κατάρρεξε ἀπαρχήθεις
 τοῦ Ἀτρεΐα τὸ γόνου, κι ἀφορμὴ τὸ θέλημα γυναῖκας·
 γιὰ τὴν Ἑλένη μύριοι μας χαθήκαμε, κ' ἐσένα
 παγίδες, ποὺ ἔλειπες μακριά, σοῦ ἔστηνε ἡ Κλυταιμνήστρα.»

Εἶπα, κ' ἐκεῖνος γύρισε κ' εὐτὺς μοῦ ἀπολογήθη 440
 «Λοιπὸν, ποτές σου μαλακὸς μὴν εἶσαι στὴ γυναῖκα·
 κι ὅλα ποὺ ξέρεις μὴν τῆς λές, παρὰ μονάχα μέρος,
 καὶ τᾶλλα κρύατα της κρυφά. Μὰ ὥς τόσο ἐσύ, Ὀδυσσεά,
 ἀπ' τὴ γυναῖκα σου κακὸ νὰ πάθῃς μὴ φοβᾶσαι·
 γιὰτ' εἶναι ἐκείνη γνωστικιά, κ' ἔχει μεγάλες χάρες,
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου ἡ θυγατέρα.
 Νιόνυφη ἀλήθεια τότε ἐμεῖς τὴν εἶχαμε ἀφησμένη,
 ποὺ βγήκαμε στὸν πόλεμο, κ' εἶχε μωρὸ στὴ ρώγα.
 Τώρα κι αὐτὸς θὰ κάθεται μαζὺ μὲ τοὺς μεγάλους· 450
 καλόντυχος, ποὺ σὰν ἐρθῇ θὰ τονὲ δῇ ὁ γονιὸς του,
 κι αὐτὸς θὰ σφίξῃ τὸ γονιὸ θερμὰ στὴν ἀγκαλιά του.
 Ἐμένα ὥς καὶ τὸ γιόκα μου δὲν ἄφησε ἡ δική μου
 νὰ τὸν χαροῦν τὰ μάτια μου, μόν' ἔσβυσέ με πρῶτα.
 Ἄλλο ἐγὼ τώρα θὰ σοῦ πῶ, καὶ κρύατα το στὸ νοῦ σου·
 κρυφά, κι ὄχι ὀλοφάνερα στὴ φίλῃ σου πατρίδα
 νὰρᾶξῃς, γιὰτὶ χάθηκε πιά ἡ πίστις ἀπ' τὶς γυναῖκες.
 Μὰ τώρα πές μου ξάστερα καὶ ξήγα μου κ' ἐτοῦτο·
 ἂν τάχα ἀκοῦτε ζωντανὸς πὼς εἶναι ἀκόμα ὁ γιός μου,
 ἢ στὸν Ὀρχομενόν, ἢ μπορεῖ στὴν ἀμμονδάτη Πύλο,
 ἢ καὶ στὴ Σπάρτῃ τὴν πλατειά, κοντὰ στοῦ Μενελάου, 460
 τὶ ἀκόμα δὲν τὸν εἶδε ἢ γῆς νεκρὸ τὸν ὦριο Ὀρέστη.»

Αὐτὰ εἶπε· κ' ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·
 «Τοῦ Ἀτρεΐα γιέ, τί μὲ ρωτᾷς; δὲν ξέρω ἂ ζῇ ὁ Ὀρέστης,
 ἢ ἂν πέθανε, κ' εἶναι κακὸ τὰνῶφελα νὰ λέμε.»

Μὲ τέτοια λόγια θλιβερὰ μιλούσαμ' ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
βαριόκαρδοι, καὶ χύναμε τὰ δάκρια ποτάμι.

Καὶ τότε πρόβαλε ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέα μπροστά μου,
κι ὁ Πάτροκλος κι ὁ δοξαστὸς Ἀρχίλοχος μαζί του,
κι ὁ Αἴαντας, ποὺ στὸ κορμὶ εἶταν πρῶτος καὶ στὴν ὄψη
ἀπὸ τοὺς ἄλλους Δαναούς, ἔξὸν τὸν Ἀχιλλέα.

470

Καὶ τοῦ γοργόποδου ἡ ψυχὴ γιοῦ τοῦ Πηλέα ποὺ μ' εἶδε,
μὲ γνώρισε, καὶ κλαίγοντας αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ εἶπε·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
τί κάμωμα πῶς φοβερὸ θὰ σοφιστῆς ἀκόμα;

Πῶς κόττησες νὰ κατεβῆς στὸν Ἄδη ποὺ φωλιάζουν
κούφιοι νεκροί, φαντάσματα θνητῶν ἀποσταμένων;»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·

«ὦ πρῶτε μὲς στοὺς Ἀχαιοὺς, γιὲ τοῦ Πηλέα, Ἀχιλλέα,
τὸν Τειρεσία ἤρθα νὰ βρῶ, τὴ γνώμη του νὰκούσω,
πῶς πίσω στὸ πετρόσπαρτο τὸ Θιάκι θὰ γυρίσω·

480

τί ἀκόμα γῆς Ἀχαιῆκῃ δὲ σίμωσα, καὶ μήτε
χῶμα πατρίδας πάτησα, μόνε ὅλο τυραννιέμαι.

Μὰ σὰν κ' ἐσὲ μακαριστός, ὦ Ἀχιλλέα, δὲ βγῆκε

στὰ περασμένα ἄλλος κανεῖς, μήτε θὰ βγῇ κατόπι

γιατὶ σὰ θεὸ καὶ ζωντανὸ οἱ Ἀργῖτες σὲ τιμοῦσαν,

καὶ τώρα μέγας καὶ τρανὸς στοὺς πεθαμμένους εἶσαι

γιὰ δαῦτο πῶς ἀπέθανες μὴ θλίβεσαι, Ἀχιλλέα.»

Κι αὐτὸς μοῦ ἀπολογήθηκε· «Περίλαμπρε Ὀδυσσεά,
τὸ θάνατο μὴ μοῦ ζητᾷς μὲ λόγια νὰ γλυκάνῃς.

Κάλλιο στὴ γῆς νὰ βρίσκομουν, κι ἄς δούλευα σὲ ἀνθρώπου

490

μικροῦ, μὲ δίχως βιὸς πολὺ, παρὰ στὸν Ἄδη νὰ εἶμαι,

καὶ βασιλέας νὰ λέγουμαι τῶν πεθαμμένων ὄλων.

Ὡς τόσο γιὰ τὸν ἄξιο μου τὸ γιὸ δυὸ λόγια πές μου,

ἃ βγῆκε αὐτὸς στὸν πόλεμο πρῶτος γιὰ νᾶναι, ἢ ὄχι.

Καὶ δός μου τοῦ ἀψεγάδιαστου Πηλέα μαντᾶτα, ἂν ἔχῃς·

ἀκόμα τάχα τὸν τιμάει ὁ λαὸς τῷ Μυρμιδόνων,

ἢ καταφρόνιο γίνηκε τῆς Φτίας καὶ τῆς Ἑλλάδας,

τώρα ποὺ χεροπόδαρα τὰ γερατειὰ τὸν πιάσαν.

Τὶ πιά δὲν τοῦ εἶμαι ἐγὼ βοηθὸς μέσα στὸ φῶς τοῦ ἡλίου,

τέτοιος σὰν ποὺ εἶμουν μιὰ φορὰ στὴ διάπλατῃ Τρωάδα,

500

ποὺ ἔκοβα πληθὺς λεβεντιὰ βοηθώντας τοὺς Ἀργῖτες.

Τέτοιος γιὰ λίγο ἂν πῆγαινα στοῦ κύρη τὸ παλάτι.

πὺν ἀπὰς στὸ χῶμα κοίτουνταν καὶ σκέπαζε ἐννιὰ πλέθρα·
 δυὸ ἀγιοῦπες ἀπ' τὰ δυὸ πλευρὰ τοῦ τρῶγαν τὸ συκώτι,
 μέσ' ἀπ' τῇ σκέπῃ μπαίνοντας· δὲν μπόρειε νὰ τοὺς διώξῃ,
 τί εἶχε πειράξει τῇ Λητώ, τὴν ἀκριβὴ τοῦ Δία,
 τὸν Πανοπέα σὰ διάβηκε νὰ πάῃ πρὸς τὴν Πυθώνα.

Κι ἀκόμα εἶδα τὸν Τάνταλο, βαριά τυραννισμένον
 ὥς τὸ πηγούνι στέκονταν μὲς στὰ νερὰ τῆς λίμνης,
 διψοῦσε, καὶ μήτε σταλιὰ νὰ πάρῃ δὲ δυνόταν·
 μόνε, ἅμα ὁ γέρος ἔσκυβε νὰ πιῇ νὰ ξεδιψάσῃ,
 κάτου ρουφιόταν τὸ νερὸ κ' ἔφρευγε, καὶ στὰ πόδια
 γύρω φαινόταν μαύρη γῆς, ξερόκαυτη ἀπ' τὴ μοῖρα.
 Καὶ δέντρα ἀψηλοφυλλῶτα κρεμοῦσαν τὸν καρπὸ τους,
 ροῖδιές, ἀφροᾶτες ἀπιδιές, μηλιές καλοκαρποῦσες,
 συκιές μελόγλυκες, κι ἐλιές φουντόκλωνες κι ἀνθᾶτες·
 κι ἅμ' ἄπλωνε τὰ χέρια του καρπὸ νὰ κόψῃ ὁ γέρος,
 οἱ ἀνέμοι παίρναν τὰ δεντρὰ στῶ συννεφιῶν τοὺς ἴσκιους.

Κι ἀκόμα εἶδα τὸ Σίσυφο φριχτὰ βασανισμένον·
 κοτρώνα αὐτὸς θεόρατη καὶ μὲ τὰ δυὸ βαστοῦσε,
 καὶ στυλωμένος ἔσπρωχνε, μὲ πόδια καὶ μὲ χέρια,
 τὴν πέτρα ἀπάνω στὸ βουνό· κι ὅτι ἔκανε νὰ φτάσῃ,
 καὶ νὰ περάσῃ ἀπ' τὴν κορφή, τὴν ἔπαιρνε τὸ βάρος
 καὶ πρὸς τὸν κάμπο ἀνήλεη κατρακυλοῦσε ἡ πέτρα.
 Κι αὐτὸς πάλι ἔσπρωχνε βαριά, καὶ τὸ κορμί του ὁ ἴδρος
 περέχυνε, καὶ σκέπαζε τὴν κεφαλὴ του ἡ σκόνῃ.

Κ' εἶδα τὸ δυνατό Ἡρακλῆ, καὶ μόνο φάντασμα εἶταν,
 τί ἀτὸς του ζῇ καὶ χαίρεται μὲ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου,
 καὶ τὸν κερνᾷ ἡ ὠριόφτερνη στὰ φαγοπότια τοῦ Ἥδη,
 τοῦ Δία ἡ κόρη τοῦ τρανοῦ καὶ τῆς πανώριας Ἥρας.
 Ὅλ' οἱ νεκροὶ τριγύρω του χονγιάζανε σὰν ὄρνια,
 πὺν τρομασμένα φεύγανε· κι αὐτὸς σὰ νύχτα μαύρη
 μὲ τὸ δοξάρι του γυμνό, στὴν κόρδα τὴ σαγίττα,
 ἀγριοκοιτοῦσε κ' ἔτοιμος φαινότανε νὰ ρίξῃ.
 Λουρὶ χρυσὸ καὶ τρομερὸ γύρω στὰ στήθια του εἶχε.
 κι ἀπάνω του ἔργα θάματα φαντάζαν δουλεμένα,
 ἀρχοῦδες, ἀγριογούρουνα, φλογόματα λιοντάρια,
 πολέμοι, μάχες, φονικά, καὶ χαλασμοὺς ἀνθρώπων.
 Ὅποιος ἐκεῖνο τὸ λουρὶ μαστόρειψε, ἅς μὴ θέλῃ
 λουρὶ ἄλλο μὲ τὴν τέχνη του παρόμοιο νὰ δουλέψῃ.

Μόλις μ' ἀγνάντεψε, κ' εὐτὺς μὲ γνώρισε ποίος εἶμουν,
καὶ κλαίγοντας μοῦ μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
μακρὴ κ' ἐσένα, ὦ δύστιχε, σὲ κατατρέχει μοῖρα,
αὐτὴ ποὺ τράβηξε κ' ἐγὼ κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.
Τοῦ Δία κι ἂν εἶμωνα παιδί, μὰ ἀρίθμητα εἶχα πάθια, 620
γιατ' εἶμουν δοῦλος σὲ ἄνθρωπο πολὺ κατώτερό μου,
καὶ ἄγωνες μοῦβαζε βαριούς, καὶ μ' ἔστειλε νὰ φέρω
τὸ σκύλο κάποτε ἀποδῶ, θαρρώντας πὼς δὲν μπόρει
ἄλλο βαρύτερο ἀπ' αὐτὸν ἄγωνα νὰ μοῦ βάλῃ.
Τὸν πῆρα καὶ τοῦ ἀνέβασα τὸ σκύλο ἀπὸ τὸν Ἄδῃ·
μὰ μὲ βοήθησε ὁ Ἑρμῆς κ' ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλὰδα.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, τράβηξε μὲς στοῦ Ἄδῃ τὸ λημέρι,
κ' ἐγὼ στὸν τόπο μου ἔμεινα νὰ δῶ μὴν ἔρθῃ κι ἄλλος
ἀπ' τοὺς ἡρώους ποὺ ἀπέθαναν σὲ χρόνους περασμένους.
Καὶ τοὺς παλιούς θάντάμωνα τοὺς ἄντρες ποὺ ποθοῦσα, 630
[τῶν θεῶν τὰ δοξαστὰ παιδιά, Θησέα καὶ Πειρίθιο],
μὰ πλῆθος ἄπειρο οἱ νεκροὶ συνάζονταν, καὶ βγάζαν
ἄγριον ἄχό· κ' ἔμένα εὐτὺς χλωμὸς μὲ πῆρε φόβος,
μὴν ἀπ' τὸν Ἄδῃ ἡ θεϊκιά μοῦ στείλῃ ἡ Περσεφόνη
τῆς τερατόμορφης Γοργῶς τὸ φοβερὸ κεφάλι
Στὸ πλοῖο τότες κίνησα, καὶ τῷ συντροφῶν εἶπα
νᾶνέβουν, τὰ πρυμόσκοινα νὰ λύσουν· κι αὐτοὶ μέσα
μπῆκαν, στοὺς πάγκους κάθησαν, καὶ τὸ καράβι πῆρε
τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὀκεανοῦ, τὸ ρέμα κάτον, πρῶτα
μὲ τὰ κουπιά μας, κ' ὕστερα πάλε μὲ πρύμο ἀγέρι. 640

ΡΑΨΩΔΙΑ Μ.

Τοῦ Ὀκεανοῦ τὰ ρέματα τὸ πλοῖο σὰν ἀφῆκε,
κι ἀπάνω ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ διάπλουτον πελάγου
ἦρθε στῆς Αἴας τὸ νησί, ποὺ κατοικεῖ ἡ Αὐγοῦλα,
καὶ σὲ γλυκοὺς χορότοπους χρυσανατέλνει ὁ ἥλιος,
ἐκεῖ στὸν ἄμμο φτάσαμε κι ἀράξαμε τὸ πλοῖο,
καὶ πῆγαμε πλαγιάσαμε στὸ περιγιάλι ἀπάνω,
προσμένοντας τὴ λαμπερὴ νὰ γλυκοφέξῃ Αὐγοῦλα.

Κ' ἔφεξ' ἡ ροδοδάχτυλὴ τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ στέλνω τοὺς συντροφῶνες μου στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,

τὸ λείψανο τοῦ Ἑλπήνορα νὰ πάρουν καὶ νὰ φέρουν.

Πήγαμε κόψαμε κλαριά, στὴν ἄκρῃ στὸ περιγιάλι,
τὸν θάψαμε βαριόκαρδοι καὶ δάκρυα χύνοντάς του.

Καὶ σὰν καλοκαήκανε ὁ νεκρὸς καὶ τάρματά του,
μνημοῦρι τοῦ σηκώσαμε καὶ στήσαμε του στῆλη,
καὶ τὸ ἴσιο μπήξαμε κουπὶ πὰς στὴν κορφὴ τοῦ τάφου.

Κ' ἐκεῖ πού αὐτὰ νοιαζόμασταν, δὲν ξέφυγε τῆς Κίρκης
πὼς ἀπ' τὸν Ἄδη φτάσαμε, παρὰ ἦρθε στολισμένη
κοντά μας ἦρθανε μαζὶ κ' οἱ βάγιες τῆς καὶ φέροναν
ψωμί καὶ κρέατα πολλὰ μὲ τὸ κρασί τὸ μαῦρο.

Στάθηκε τότε ἡ ὀλόλαμπρη θεὰ ὀμπροστά μας κ' εἶπε:

«Ἀθεόφοβοι, πού ζωντανοὶ πήγατ' ἐσεῖς στὸν Ἄδη,
πού δυὸ θανάτους θάῃχετε, οἱ ἄλλοι ξέρουν ἔναν·
ἐλᾶτε τώρα ἐσεῖς ἐδῶ νὰ φᾶτε καὶ νὰ πιῆτε
ὀλήμερα κ' ἡ χρυσανγὴ καθὼς γλυκοχαράξῃ,
κινᾶτε. Ἐγὼ τὸ δρόμο σας θὰ δεῖξω, καὶ τὰ πάντα
θὰ σᾶς μαντέψω, μὴν κακὴ σᾶς πέσῃ ἄξαφνα ὥρα,
καὶ μύρια πάθετε δεινὰ στεριᾶς ἢ καὶ πελάγου.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ κατάπεισε τὸ νοῦ μας τὸν ἀντρίκιο.

Ὀλήμερα καθόμασταν ἐκεῖ ὡς τὸ γέρομα τοῦ ἡλίου,

μὲ τὰ περίσσια κρέατα, καὶ μὲ κρασί φλογᾶτο.

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλευσε κι ἀπλώθηκε σκοτάδι,

οἱ ἄλλοι στὰ πρυμόσκοινα σιμὰ καλοπλαγιασάν,

μὰ ἐμένα ἀπὸ τὸ χέρι αὐτῆ παρὰ μέρα μὲ πῆρε,

μὲ κάθισε, καὶ πλάγιασε κοντά μου καὶ ρωτοῦσε·

κ' ἕνα πρὸς ἕνα τότε ἐγὼ τῆς στόρησα τὰ πάντα.

Καὶ μίλησέ μου ἡ σεβαστὴ θεά, κι αὐτὰ μοῦ κρένει·

«Αὐτὰ ὅπως τᾶπες ἔγιναν· τώρα κ' ἐσὺ νᾶκούσης

ὅσα σοῦ πῶ· ἀγκαλὰ ὁ θεὸς θὰ σ'τὰ θυμίσῃ ὁ ἴδιος.

Καὶ πρῶτα ταξιδεύοντας θὰ φτάσῃς σιὲς Σειοῖνες,

πού ὅλους μαγεύουν τοὺς θνητοὺς πού λάχουνε κοντά τους·

ὅποιος σιμῶσῃ ἀπ' ἀγνωσιὰ κι ἀκούσῃ τῇ φωνῇ τους,

ἀπὸ γυναῖκα καὶ παιδιὰ χαρὰ νὰ μὴν προσμένῃ

μήτε πατρίδα πὼς θὰ δῇ, τί μὲ γλυκὰ τραγοῦδια

αὐτὲς τὸν μαγεύουνε μὲς ἀπ' τῇ λιβαδιὰ τους.

Σωρὸς ἐκεῖ τάνθρωπινὰ τὰ κόκκαλα σαπίζουν

γυμνά, πού εἶναι τὸ δέσμα τους χυμένο ὀλοτριγύρω.

Προσπέρνα τις, καὶ στούπωνε καλὰ ταῦτιά τῶν ἄλλων

μὲ μελοζύμωτο κερὶ νὰ μὴν μποροῦν νὰκούσουν.
 Κι ἂν ποθυμήσης ἴδιος σου νὰκούσης, ἅς σὲ δέσουν
 ὁλόρθο χεροπόδαρα στοῦ καταρτιοῦ τῇ ρίζα,
 κι ἅς καλοσφίξουν τῷ σκοινιῶν τὶς ἄκρες στὸ κατάρτι,
 καὶ τότε χαίροντας θάκοῦς μακρόθε τὶς Σειριῆνες.
 Μὰ ἀνίσως καὶ παρακαλῆς τοὺς ἄλλους νὰ σὲ λύσουν,
 ἐκεῖνοι ἀκόμα πιὸ σφιχτὰ νὰ δένουν τὰ σκοινιά σου.

50

Καὶ τὸ καράβι σου ἀπ' ἐκεῖ σὰ σώση νὰ περάση,
 δὲ σοῦ ὁρμηνεύω πιά ἀπὸ ποῦ τὸ δρόμο σου νὰ πάρῃς
 ἀτός σου κρῖνε· ἐγὼ τοὺς δυὸ θὰ σοῦ ξηγῇσω δρόμους.
 Ἀπὸ τῇ μιᾷ εἶναι κρεμαστὲς οἱ πέτρες πού δλοένα
 μὲ κύματα ἢ γλαυκόματη τὶς δέρνει ἢ Ἀμφιτρίτη·
 αὐτὲς Πλανούμενες τὶς λὲν οἱ θεοὶ οἱ μακαρισμένοι.
 Κι οὐδὲ πουλὶ τὶς προσπερνάει, καὶ μήτε οἱ περισσότερες
 τὴν ἀμβροσία πού φέρουνε στὸ Δία τὸν πατέρα,
 μόνε κι αὐτὲς κάθε φορὰ τὶς παίρνει ἢ γλιστροπέτρα
 μὰ στέλνει κι ἄλλην ὁ θεός, λειψὲς νὰ μὴν τὶς ἔχῃ
 Θνητοῦ καράβι ἐκείθενε δὲν ἔφυγε, κι ἂν ἦρθε,
 μόνε καραβοσάνιδα καὶ ἀνθρωπινὰ κουφάρια
 κυλιοῦνται ἀπὸ τὰ κύματα κι ἀπ' τῆς φωτιάς τῇ λύσσα.
 Ἔνα μονάχο διάβηκε τῆς θάλασσας καράβι,
 ἢ κοσμολάλητη ἢ Ἀργώ, γυρνώντας ἀπ' τοῦ Αἰήτη·
 κι αὐτὴ σὲ βράχους θᾶσπανε τρανοὺς, χωρὶς τὸ χέρι
 τῆς Ἥρας, πού λυπήθηκε τὸν Ἰάσονα ἀπ' ἀγάπη.

30

70

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, οἱ βράχοι οἱ δυό, πού ὁ ἕνας ἀνεβαίνει
 στοὺς οὐρανοὺς, κ' ἢ σουβλερὴ κορφὴ του τοὺς ἀγγίζει·
 μαύρη τὸν ζώνει συννεφιά, πού πάντα ἔναι ἀπλωμένη,
 μηδὲ λαμπρύνει ἢ ξαστεριά ποτὲς τὸ μέτωπό του,
 μὰ ἅς εἶναι θερισμοῦ καιρός, ἅς εἶναι χυνοπώρι.
 Νᾶνέβη ἐκεῖ ἢ νὰ κατεβῇ θνητὸς δὲ θὰ μποροῦσε
 ποτὲς κανένας, κ' εἴκοσι χέρια καὶ πόδια ἂν εἶχε·
 γιὰτ' εἶναι ὁ βράχος γλιστερός, σὰν πέτρα λιστρομένη.
 Καὶ σπήλιο ἀνοίγει σκοτεινὸ μὲς στὴν καρδιά τοῦ βράχου,
 στὴ Δύση, καὶ πρὸς στὸ Ἑρεβος· καὶ κατακεῖ τὴν πλῶρη
 τοῦ καραβιοῦ θὰ στρέψετε, περίλαμπρε Ὀδυσσεά.
 Μηδὲ πιδέξιός τοξευτὴς μεσ' ἀπὸ τὸ καράβι
 οἰχόντας τῇ σαγίττα του δὲ θᾶφτανε στὸ σπήλιο.
 Κεῖ μέσα ἢ Σκύλλα κατοικεῖ καὶ φοβερὰ γανγίζει

80

ἔχει φωνοῦλα σκυλακιοῦ νιογέννητου, κι ὥς τόσο
εἶναι κακότεροπο θεριό, κι οὔτε θνητὸς κανένας,
κι οὔτε θεὸς θὰ χαίρονταν θωρώντας το ἀντικρύ του.

Ἔχει καὶ πόδια δώδεκα, πὺν ξέκρεμα εἶναι ὅλα,
κ' ἔξη θεόμακρους λαιμούς, καὶ στὸν καθένα ἀπάνω
κεφάλι στέκει τρομερὸ μὲ τρεῖς ἀράδες δόντια,
πυκνὰ καὶ σφιχτοκάρφωτα καὶ θάνατο γεμᾶτα.

Μὲς στὸ βαθὺ τὸ σπήλιο τῆς ὥς τὰ μισὰ χωμένη,
ἀπὸ τὸ μαῦρο βάραθρο τᾶγρια κεφάλια βγάζει,
κ' ἐκεῖ ψαρεύει, ψάχνοντας ὁλόγυρα στὸ βράχο,
δελφίνια καὶ σκυλόψαρα κι ἄλλα θαλασσαγρίμια,
πὺν μύρια ἢ κυματόβροντη τὰ βόσκει ἢ Ἀμφιτροίτη.
Ναύτης δὲν τὸ παينέθηκε πὼς ξέφυγε μὲ πλοῖο
ἀπὸ κεῖ πέρα ἀπείραγος· μὲ κάθε τῆς κεφάλι
ἀρπάει ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι κ' ἓναν ἄντρα.

Τὸν ἄλλο χαμηλότερο, Ὀδυσσεά, θὰ δῆς τὸ βράχο
κοντὰ νὰ οἱ δυό τους, θᾶψτανε ἢ σαγίττα σου νὰ ρίξης.
Μεγάλος εἶναι ὄρνις ἐκεῖ, μυριόφυλλος, καὶ κάτου
ἢ θεία ἢ Χάρυβδη ρουφάει τὸ μελανὸ τὸ κύμα.

Τῇ μέρα τρεῖς φορὲς ξερνάει, καὶ τρεῖς φορὲς ρουφάει·
νὰ μὴ σοῦ τύχη καὶ βρεθῇς τὴν ὥρα πὺν ρουφήξῃ,
τὶ δὲ θὰ σὲ ξεγλύτωνε μηδὲ τοῦ κόσμου ὁ σείσσης.
Μόν' ἔζυγωνα τὸ πλοῖο εὐτὺς πρὸς τὴ σπηλιά τῆς Σκύλλας,
καὶ πέρασε, τὶ καλύτερο νὰ κλαῖς ἔξη συντρόφους
τοῦ καραβιοῦ, παρὰ ὅλοι τους μαζί νὰ φανιστοῦνε. »

Εἶπε, κ' ἐγὼ ἀποκρίθηκα· «Πές μου, ὦ θεά, ἐσὺ τώρα
τὴ φοβερὴ τὴ Χάρυβδη σὰν πὼς νὰ τὴν ξεφύγω,
μὰ καὶ τῆς Σκύλλας τῆς φριχτῆς νάντισταθῶ, ἂν χουμίξῃ; »

Εἶπα, κ' ἡ σεβαστὴ θεὰ μοῦ ἀπολογιέται ἀμέσως·
«Πάλε, καημένε, βάσανα γυρεύεις καὶ πολέμους·

μὰ μήτε τοὺς ἀθάνατους θεοὺς πιά δὲ φοβᾶσαι;
Αὐτὴ νὰ ἀθάνατο κακό, θνητὴ δὲν εἶναι ἢ Σκύλλα·
ἄγρια, φριχτὴ κι ἀμάχητη. Διαφέντεψη δὲν ἔχει
αὐτὴ καμιά, καὶ κάλλιο ἐσὺ νὰ φεύγῃς ἀπ' ὀμπρὸς τῆς.

Τὶ ἀνίσως γιὰ νὰ ροματωθῇς κοντοσταθῇς στὰ βράχια,
φοβοῦμαι μὴν προφτάξῃ αὐτή, καὶ μ' ἓνα χούμισμά τῆς
ὅσα εἶναι τὰ κεφάλια τῆς, τόσους σοῦ ἀρπάξῃ ἀνθρώπους.
Μόνε γοργὰ νὰ λάμνετε, καὶ τὴν Κραταὴ φωνάζετε,

τῇ μάννα πού τῇ γέννησε γιά τὸ κακὸ τοῦ κόσμου,
καὶ θὰ τὴν ἐμποδίσει αὐτὴ νὰ μὴν ξαναχομίξει.

Κατόπι στὸ καλὸ νησι τῆς Θρινακίας θὰ φτάσης.

Βόδια ἐκεῖ βόσκουνε πολλὰ κι ἄρνια παχιά τοῦ Ἥλιου,
ἐφτά κοπέες βοδιῶν, ἐφτά καλῶν ἄρνιῶν κοπάδια,
πενήντα καθεμιὰ κοπή, κι αὐτὰ μήτε γεννοῦνε,
καὶ μήτε λιγοστεύουνε· καὶ θεὸς τὰ κυβερνᾶνε,
δυσὺ φες ὠριοπλέξουδες, Φαέθουσα, Λαμπετία,
τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα καὶ τῆς Νεαίρας κόρες.

130

Ἡ μάννα πού τὶς γέννησε καὶ γλυκοαναθρεψέ τις,
πᾶς στὸ νησι τὶς ἔβαλε τῆς Θρινακίας νὰ ζοῦνε,
τὰ γονικά τους πρόβατα καὶ βόδια νὰ φυλάγουν.
[Αὐτὰ ἂν τὰφήσης ἄβλαβα, καὶ θεὸς τὸ γυρισμό σου,
ὅσο πολλὰ κι ἂν πάθετε, πάλε στὸ Θιάκι πᾶτε·
μὰ ἂν τὰ πειράξης, πρόσμενε ξολοθρεμὸ στὸ πλοῖο
καὶ στοὺς συντρόφους· ἴδιος σου μπορεῖ νὰ ξεγλυτώσης,
μὰ ἄργα θὰ φτάσης κι ἄσκημα, κι ἀπὸ συντρόφους ἔρμος].»

140

Αὐτὰ εἶπε· κ' εὐτὺς πρόβαλε ἡ χρυσόθορη ἡ Αὐγούλα,
καὶ στοῦ νησιοῦ τῆς ἡ θεὰ τραβήχτη· τὰ μέσα.

Καὶ στὸ καράβι πῆγα ἐγώ, καὶ τῷ συντρόφων εἶπα
νὰ λύσουν τὰ πρυμόσκοινα, κι ἀπάνω ν'ἀνεβοῦνε.

Κι αὐτοὶ στὸ πλοῖο ἀνέθηκαν, καὶ κάθησαν στοὺς πάγκους,
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιαλὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.

Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι στέλνει ἡ Κίρκη
ἡ φοβερὴ κ' ἡ ὠριόμαλλη κ' ἡ ἀνθρωπολαλοῦσα,
πρύμο καλὸ καὶ φιλικὸ πού τὰ παννιὰ φουσκῶναν.

150

Καὶ τᾶρμενα σὰ σιάξαμε, καθήσαμε, κι ὁδῆγα
ὁ ἀγέρας τὸ καράβι μας μαζὶ μὲ τὸν ποδότη.

Τότε εἶπα μὲ βαρεῖα καρδιὰ στοὺς φίλους μου συντρόφους·

«Καλὸ δὲν εἶναι, φίλοι μου, νὰ ξέρεῃ ἓνας μονάχα
ἡ δυσὴ, τὰ λόγια τὰ ἱερὰ πού μοῦπε ἡ θεῖα Κίρκη·
μόνε τὰ κρένω καὶ σ' ἐσᾶς, νὰ ξέρουμε ἂν θὰ βροῦμε
ζωή, ἢ ἂν θὰ ξεφύγουμε τῇ μοῖρα τοῦ θανάτου.

Πρῶτα, νὰ φεύγω ἀπ' τὴ φωνὴ τῷ φοβερῷ Σειρήνων
κι ἀπὸ τ'ἀνθολιβιάδια τους, παράγγειλέ μου ἡ Κίρκη.

Κ' ἐγὼ μονάχος, εἶπε μου, ν'ἀκούσω τὴ φωνὴ τους·
στοῦ καταρτιοῦ τῇ ρίζα ἐσεῖς δέστε με τώρα ὁλόρθο,
καὶ καλοσφίξτε τῷ σκοινιῶν τὶς ἄκρες στὸ κατάρτι,

160

γερά κρατώντας με, κ' ἐγὼ σὰ λέω νὰ μὲ ξελύστε.
ἔσεῖς ἀκόμα πὶὸ σφιχτὰ νὰ δένετε τοὺς κόμπους.*

Ἐκεῖ ποὺ αὐτὰ τοὺς ἔλεγα καὶ τοὺς καλοξηγοῦσα,
στῶ δυὸ Σειρήνων τὸ νησί τῷρι καράβι φτάνει,
ποὺ ὁ πρύμνος τὸ γοργόσπρωχνε. Κι ἀμέσως καταπέφτει
τᾶγέρι, κ' ἔρχεται λαμπρὴ στὴ θάλασσα γαλήνη,
σὰν κάποιος νᾶποκοίμισε θεὸς τὰ κύματά της.

Τότες αὐτοὶ σηκώθηκαν καὶ τὰ παννιὰ διπλώσαν,
μὲς στὸ καράβι τᾶθесαν, κι ἀράδα καθισμένοι,
μὲ τὰ καλόξυστα κουπιὰ τὶς θάλασσες ἀσπρίζαν.

170

Λιανίζω ἐγὼ τροχὸ κερὶ μὲ κοφτερὸ μαχαίρι,
καὶ μὲ τάντρειωμένα μου τὸ καλοσφίγγω χέρια.
Καὶ τὸ κερὶ τὸ ζέσταινε ἡ μεγάλη δύναμή μου,
κι ὁ Ἥλιος ὁ Ὑπερίωνας μὲ τὶς θερμές του ἀχτίδες
ἀράδα τότες ἔφραξα ταῦτιά τους ὀλωνῶνε,
κ' ἐκεῖνοι χεροπόδαρα μὲ δέσανε στὸ πλοῖο

ὀλόρθο, καὶ καλόσφιξαν τὶς ἄκρες στὸ κατάρτι
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιालὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.
Σὰν ἦρθαμε τόσο κοντὰ ποὺ ἀκούγεσαι ἂν φωνάξης,
γοργὰ τραβώντας, τῶνοιωσαν αὐτὲς τοῦ καραβιοῦ μας
τὸ διάβα, καὶ μᾶς σύρανε ψιλόφωνο τραγοῦδι·

180

«Ἐλα, καμάρι τῶν Ἀχαιῶν, πολύμνητε Ὀδυσσεά,
τὸ πλοῖο σου κράτα, τὴ γλυκεῖα φωνή μας γιὰ νᾶκούσης.
Δὲν πέρασε ἀπ' ἐδῶ κανεὶς μὲ μελανὸ καράβι,
χωρὶς νᾶκούση ἀπὸ κοντὰ τὸ γλυκολάλημά μας,
παρὰ μισεύει χαίροντας ποὺ ἔμαθε κι ἄλλα ἀκόμα,
τὶ ξέρουμε ὅσα τράβηξαν μὲς στὴν πλατεῖα Τρωάδα
καὶ Τρωαδίτες κι Ἀχαιοί, καθὼς οἱ θεοὶ τὰ ὀρίσαν,
καὶ ξέρουμε ὅσα γίνονται στὴ γῆς τὴν πολυθρόφα.*

190

Αὐτὰ μᾶς γλυκολάλησαν· κ' ἐγὼ ὅλο λαχταροῦσα
νᾶκούσω, καὶ τοὺς ἔγνεφα τοὺς ἄλλους νὰ μὲ λύσουν·
μὰ ἐκεῖνοι πέσαν στὸ κουπὶ κι ὀμπρὸς γοργοτραβοῦσαν.
Κι ὁ Εὐρύλοχος σηκώθηκε μαζὶ κι ὁ Περιμήδης
καὶ μὲ δεσμὰ περισσότερα μὲ δέναν καὶ μὲ σφίγγαν.

Καὶ σὰν τὶς προσπεράσαμε, καὶ πιά μὴτ' ἡ λαλιά τους
καὶ μῆτε τὰ τραγοῦδια τους κοντὰ μας δὲν ἐρχόνταν,
ἔβγαλαν τότες τὸ κερὶ οἱ ἀγαπημένοι φίλοι,

ποὺ ἐγὼ σταῦτ' αὐτοὺς ἄλειψα, κι ἀπ' τὰ δεσμὰ μὲ λῦσαν. 200

Μὰ ὅταν ἐκεῖνο τὸ νηοὶ τὰφήκαμε πιά πίσω,
 βλέπω ἕνα κῦμα καὶ καπνὸ, κι ἄχὸ μεγάλο ἀκούγω.
 Τρομάξαν ὅλοι, τὰ κουπιὰ τοὺς φύγαν ἀπ' τὰ χέρια,
 καὶ στὰ νερὰ βροντήξαν· καὶ στάθη τὸ καράβι,
 ποὺ δὲν κρατοῦσαν πιά κουπιὰ μακριὰ γιὰ νὰ τὸ σπρώξουν.
 Κ' ἐγὼ στὸ πλοῖο γύριζα, καὶ κάθε σύντροφό μου
 ζυγώνοντας, μὲ μαλακὰ τοὺς προσμιλοῦσα λόγια·

«Ἀδέρφια, ἐμεῖς ἀμάθητοι δὲν εἴμαστε ἀπὸ πάθια·
 πάθημα αὐτὸ χειρότερο δὲν εἶναι δὰ ἀπ' ἐκεῖνα
 ποὺ ἡ δύναμη τοῦ Κύκλωπα μᾶς ἔδωκε στὸ σπήλιο· 210
 ὅμως καὶ τότε ἡ γνώση μου κι ὁ νοῦς κ' ἡ ἀντρευσίνη
 μᾶς γλύτωσαν, καὶ πάντα αὐτὰ θὰ τὰ θυμᾶστε ἐλπίζω.
 Ἐλᾶτε τώρα, κι ὅ,τι πῶ νὰ τὸ καλοδεχτοῦμε.
 Ἔσεῖς αὐτοῦ, μὲ τὰ κουπιὰ στοὺς πάγκους καθισμένοι,
 βαρᾶτε τᾶγγρα κύματα, κ' ἴσως τὸ δώση ὁ Δίας
 καὶ πάλι τοῦ ξολοθρεμοῦ ξεφύγουμε τῇ μοῖρα.
 Κ' ἐσὺ ποδότῃ, βάλε το στὸ νοῦ σου ὅ,τι προστάζω,
 γιὰτὶ τὸ δοιᾶκι ἐσὺ κρατᾶς καὶ κυβερνᾶς τὸ πλοῖο.
 Ὅξω ἀπὸ κεῖνον τὸ καπνὸ κι ἀπὸ τὸ κῦμα βάστα,
 καὶ πρὸς τὸ βράχιο ζύγωνε, τὸ πλοῖο νὰ μὴ σοῦ φύγη. 220
 καὶ πάρη δρόμο κατακεῖ, καὶ στὸ χαμὸ μᾶς εἴξης.»

Αὐτὰ τοὺς εἶπα, κι ἄκουσαν τὰ λόγια μου ὅλοι τότες.
 Μὰ γιὰ τῆς Σκύλλας τὸ κακὸ τᾶγιάτρευτο, οὔτε λόγο
 δὲν εἶπα, μήπως φοβηθοῦν κι ἀφήσουν τὰ κουπιὰ τους,
 καὶ στὰ βαθιὰ τοῦ καραβιοῦ κατέβουν καὶ κρυπτοῦνε.
 Καὶ τότες δὲν τὴν ψήφησα τῆς Κίρκης τὴν δομήνεια,
 ποὺ μοῦ ἔλεγε νὰ μὴ φανῶ μὲ τὴν ἄρματωσιά μου,
 παρὰ τοῦ πλοίου ἀνέβηκα τὴν πλώρη ἄρματωμένος,
 κρατώντας δυὸ στὰ χέρια μου θεόμακρα κοντάρια·
 τί κατακεῖ περίμενα πὼς θὰ πρωτόβγῃ ἡ Σκύλλα, 230
 τοῦ βράχου τὸ φριχτὸ θεριό, ποὺ μοῦ ἔφαγε τοὺς φίλους.
 Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ τῇ δῶ τὰ μάτια μου ἀποκάναν
 κοιτώντας καὶ ξετάζοντας τοῦ βράχου τὰ σκοτάδια.

Καὶ τὸ στενὸ περνούσαμε μὲ βόγγο καὶ λαχτᾶρα
 ἐδῶθε ἡ Σκύλλα, κι ἀντικρὺ τῆς Χάρυβδης τὸ τέρας
 ξαναρουφοῦσε τᾶρμυρὰ νερὰ τῆς κυματοῦσας.
 Καὶ σὰν τὰ ξέρναε, σὰ βρασμός μες στὴ πυρὸ καζάνι
 γουργούριζε ὅλη ἀνάκατη, κ' ἡ ἄχνη ξεπεπιόταν

ψηλά, ὥς ἀπάνω στὶς κορφές τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου βράχου.
 Καὶ πάλε τάρμυρὰ νερὰ σὰν τὰ ξαναρουφοῦσε, 240
 ἀνάκατη ἀπομέσαθε φαινόταν, καὶ βροντοῦσε
 ὁ βράχος γύρω φοβερά, καὶ κάτου ἡ γῆς φαινόταν
 μαύρη ἀπ' τὸν ἄμμο, κ' ἔτρεμαν αὐτοί, χλωμοὶ ἀπ' τὸ φόβο.
 Κ' ἐκεῖ καθὼς κοιτάξαμε, καταστροφὴ φοβώντας,
 μοῦ ἀρπάξει ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι ἔξη νομάτους,
 στὰ χέρια καὶ στὴ δύναμη τὰ πρῶτα παληκάρια.
 Κ' ἐγὼ γυρίζοντας νὰ δῶ τοὺς ἄλλους στὸ καράβι,
 τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τοὺς ἀπάνωθε ἀγναντεύω,
 ποὺ σηκωμένοι ἀνάερα χουγιάζανε μὲ πόνο,
 καὶ μὲ φωνάζανε στερνὴ φορὰ μὲ τὸνομά μου. 250
 Κι ὅπως ψαρὰς μ' ἔνσ' υακρὸν ραβδὶ ἀπ' τὸν κάβο ρίχνει
 στὰ μικρὰ ψάρια δόλωμα, καὶ κέρατο τινάζει
 καλοῦ βοδιοῦ στὴ θάλασσα, κι ἅμα πιαστῇ τὸ ψάρι
 στὴ γῆς ἀπάνω τὸ πετάει, κ' ἐκεῖνο σπαρταρίζει,
 κι αὐτοὶ ἔτσι σπαρταρίζοντας στὸ βράχο κουβαλιόνταν,
 καὶ τὸ θεριὸ τοὺς ἔτρωγε, καὶ ξεφωνίζαν ὅλοι,
 σ' ἔμε τὰ χέρια ἀπλώνοντας στοῦ χάρου τὸν ἀγώνα.
 Ἄλλο πιὸ θλιβερὸ ἀπ' αὐτὸ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,
 ἀπ' ὅλα ποὺ δοκίμασα τίς θάλασσες περνώντας.

Κι ἀπ' τὴ φριχτὴ τὴ Χάρυβδη, τὴ Σκύλλα, καὶ τοὺς βράχους
 σὰ φύγαμε, στὸ ὀλόχαρο νησί ῥοθαμε τοῦ Ἥλιου, 261
 ποὺ οἱ ὥριες πλατυμέτωπες βοσκοῦσαν ἀγελάδες,
 καὶ πρόβατα μαζὶ παχιά ποὺ ὀρίζει ὁ θεὸς περισσία.
 ὄντας ἀκόμα στάνοιχτὰ γρικουσα ἀπ' τὸ καράβι
 τὰ βόδια ποὺ μουγκρίζανε κεῖ ποὺ εἶταν μαντρισμένα,
 καὶ τῶν προβάτων τίς φωνές. Κ' ἦρθε στὸ νοῦ μου ὁ λόγος
 τοῦ Τειρεσίας, τοῦ τυφλοῦ προφήτη ἀπὸ τὴ Θήβα,
 μὰ καὶ τῆς Κίρκης, ποὺ πολὺ μοῦ σύσταιναν κ' οἱ δύο τοὺς
 μακριὰ νὰ φεύγω ἀπ' τὸ νησί τοῦ Ἥλιου τοῦ φωτοδότη.

Καὶ τότες μὲ βαρεῖα καρδιὰ γυρνῶ καὶ λέω στοὺς φίλους: 270
 «Ἀκούστε αὐτὸ ποὺ θὰ σᾶς πῶ, πολὺπαθοι συντρόφοι,
 Νὰ δῆτε τί μοῦ μάντεψαν ὁ Τειρεσίας στὸν Ἄδη
 κ' ὁ θεὸς τῆς Αἴας ποὺ σοβαρὰ μοῦ σύστησαν κ' οἱ δύο τοὺς
 μακριὰ νὰ φεύγω ἀπ' τὸ νησί τοῦ φωτοδότη τοῦ Ἥλιου,
 τί φοβερὴ, λέει, συφορὰ μᾶς περιμένει ἐκεῖθε
 μόνε τραβάτε στάνοιχτὰ τὸ μελανὸ καράβι.»

Αὐτὰ εἶπα· καὶ ραγίστηκε ἡ καρδιά τους σὰν τὰκοῦσαν.
Τότες μὲ λόγια ὁ Εὐρύλοχος πικρὰ μὲ ἀπολογιέταν·

«Εἶσαι, Ὀδυσσεά, σκληρόκαρδος· μὲ δύναμη περισσία,
ἀκούραστο, ἔχεις τὸ κορμὶ κι ἀλήθεια σιδερένιο 280
πρέπει νὰ σοῦναι τὸ σκαρί, ποὺ ὁ κόπος κ' ἡ ἀγρύπνια
δαμάζει τοὺς συντρόφους σου, κ' ἐσὺ δὲν τοὺς ἀφήνεις
στὸ θαλασσόλουστο νησί νὰ βγοῦν καὶ νὰ τοιμάσουν
δεῖπνο, νὰ φᾶνε νὰ χαροῦν, παρὰ τὴ μαύρη νύχτα
μᾶς θὲς νὰ παραδέρνουμε πάνω στὰχνά πελάγη,
πέρ' ἀπ' ἐκεῖνο τὸ νησί. Κι ἀπὸ τίς νύχτες βγαίνουν
πάντα οἱ ἀνέμοι οἱ φοβεροί, τῶν καραβιῶν ὁ τρόμος
καὶ πῶς μπορεῖς τὴ συφορὰ τοῦ χάρου νὰ ξεφύγης,
ἂν ἄξαφνα κακὴ Νοτιά γιὰ δύστροπος Πονέντης
σηκώση ἀνεμοστρόβιλο καὶ θαλασσοφουρτούνα,
ποὺ δίχως νὰ ψηφάη θεοὺς τσακίζει τὰ καράβια; 290
Μὰ ἄς κάνουμε τὸ θέλημα τῆς μαύρης νύχτας τώρα,
δεῖπνο ἄς τοιμάσουμε κοντὰ στὸ βαθουλὸ καράβι,
καὶ τὴν αὐγὴ τὸ βγάζουμε στὰ διάπλατα πελάγη.»

Αὐτὰ μοῦ λέει ὁ Εὐρύλοχος, κ' οἱ ἄλλοι συμφωνᾶνε.
Τῶνοιωσα τότες πῶς θεὸς γυρεύει τὸ κακό μου,
καὶ μίλησά του κ' εἶπα του μὲ λόγια φτερωμένα·
«Εὐρύλοχε, εἶμαι μόνος μου, κ' ἐσεῖς μὲ βιάζετε ὅλοι
μὰ ἐλᾶτε, κι ὄρκο ὁμώσετε τώρα ὅλοι ἐσεῖς μεγάλο,
πῶς ἂν κοπάδια τύχουμε βοδιῶνε καὶ προβάτων,
δὲ θὰ σᾶς ἔρθῃ ἀστοχασιὰ νὰ κόψτε ἄρνια καὶ βόδια, 300
παρὰ ἥσυχοι θὰ χαίρεστε τῆς Κίρκης τίς προμήθειες.»

Εἶπα, καὶ μοῦ τ' ὀρκίστηκαν ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦσα.
Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσαν, καὶ πῆρε ὁ ὄρκος τέλος,
τῶριο καράβι ἀράξαμε μὲς στὸ βαθιὸ λιμῶνα,
ποὺ εἶχε κοντὰ γλυκὸ νερό, καὶ βγῆκαν οἱ συντρόφοι
ἔξω στὴ γῆς, καὶ τοίμασαν τὸ δεῖπνο τοὺς πιδέξια.
Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιότὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
θυμήθηκαν καὶ κλάψανε τοὺς δύσμοιρους συντρόφους,
ποὺ ἄρπαξ' ἡ Σκύλλα κ' ἔφαγε· κ' ἐκεῖ ποὺ ἀκόμα κλαῖγαν, 310
ἡμερος ὕπνος ἔρχεται καὶ τοὺς ἀποκοιμίζει.

Στὴν τρίτῃ βίγλα τῆς νυχτός, τότες ποὺ τᾶστρα γέρονον,
ἀνεμοζάλη σήκωσε ὁ Δίας ὁ συννεφάρης,
κι ἄγρια φουρτούνα ξέσπασε, ποὺ τίλιγε μὲ νέφια

στεριές μαζί και πέλαγα, και μαύριζε ὁ αἰθέρας.

Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 στὸ βαθὺ σπήλιο σύραμε τὸ μελανὸ καράβι
 και χοροστάσια εἶχαν ἐκεῖ κ' ἔδρες λαμπρὲς οἱ Νύφες.
 Κ' ἐγὼ τότες τοὺς σύναξα, και μίλησά τους κ' εἶπα·

«Νά και φαγί, νά και πιότὸ μὲς στὸ καράβι, ὦ φίλοι 320
 ὥστε ἀπ' τὰ βόδια ἄς λείψουμε, κακὸ νὰ μὴ μᾶς ἔρθῃ
 γιατί εἶναι φοβεροῦ θεοῦ ἄσωνιά κ' οἱ ἀγελάδες,
 τοῦ Ἥλιου, πᾶν ἀποπάνωθε τηράει κι ἀκούει τὰ πάντα.»

Αὐτὰ εἶπα, κ' ἡ λεβέντικη τὰ δέχτηκε ψυχὴ τους.
 Ὡς τόσο ἀνέπανος Νοτιάς φυσοῦσε ὅλο τὸ μῆνα,
 κι ἀπὸ Σιρόκο και Νοτιά καιρὸς δὲ φύσαγε ἄλλος.
 Κι ὅσο τὸ στάρι βρίσκονταν και τὸ κρασί τὸ μαῦρο,
 τὰ βόδια δὲν τᾶγγίζανε, φοβώντας τὴ ζωὴ τους.
 Μὰ σὰν ἀρχίσαν οἱ θροφὲς νὰ λείπουνε ἀπ' τὰμπάρι,
 κυνήγι νὰ ζητήσουνε γυρίζαν ἀπ' ἀνάγκη, 330
 πιάνοντας ψάρια και πουλιά, κι ὅ,τι ἔβρισκαν ὀμπρὸς τους,
 τί ἡ πείνα τοὺς τὰ θέριζε τὰ σωθικά. Ἐγὼ τότες
 μὲς στὸ νησί τραβήχτηκα παράκληση νὰ κάμω,
 ἴσως και μοῦδειχνε ὁ θεὸς τοῦ γυρισμοῦ τὸ δρόμο.
 Σέρνω στὰ μέσα τοῦ νησιεῦ, μακριὰ ἀπὸ τοὺς συντροφους,
 σὲ τόπο νίβω ἀπάνεμο τὰ χέρια, και κατόπι
 πρὸς ὅλους τοὺς ἀθάνατους ποοσεύκουμαι τοῦ Ὀλύμπου·
 κ' ἐκεῖνοι στὰ ματόφυλλα γλυκὰ μοῦ χῦσαν ὕπνο.
 Τότε ὁ Εὐρύλοχος κακὴ πρωτόρχισε κουβέντα·

«Ἀκούστε, ὦ φίλοι, τί θὰ πῶ. πολὺ κι ἂν τυραννιέστε 340
 μικρὸς ὁ κάθε θάνατος τῶν ἄμοιρων ἀνθρώπων,
 μὰ ἀπ' ὅλους εἶναι πιὸ φριχτὸς τῆς πείνας νὰ πεθάνῃς.
 Τοῦ Ἥλιου τίς καλύτερες ἄς πάρουμε ἀγελάδες,
 κι ἄς σφάζουμε ἑκατοβοδιὲς στοὺς θεοὺς νὰ μᾶς βοηθήσουν.
 Κι ἂν φτάσουμε στὴν ποθητὴ πατρίδα μας, τὸ Θιάκι
 τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα ναὸ θὰ χτίσουμε ὦριο,
 και δῶρα μέσα διαλεχτὰ θὰ βάλουμε περίσσια.
 Κι ἂν πάλε τὰ ὀρθοκέρατα σὰ χάσῃ βόδια ὁ Ἥλιος
 χολιάσῃ, και νὰ σπάσῃ μας θελήσῃ τὸ καράβι,
 κ' οἱ ἄλλοι θεοὶ τὸ στέργουνε, κάλλιο στὸ κῦμα ἀπάνω
 μιὰ και καλὴ νὰ καταπιῶ νερὸ νὰ ξεψυχήσω, 350
 παρὰ νὰ λυώνω σιγανὰ σ' αὐτὸ τὸ ρημονήσι.»

Αὐτὰ τοὺς εἶπε ὁ Εὐρύλοχος, κ' ἐκεῖνοι συμφωνοῦσαν.

Καὶ τοῦ Ἥλιου τὶς καλύτερες μαζῶξαν ἀγέλαδες
ἐκεῖ σιμά, — δὲ βόσκανε μακριὰ ἀπ' τὸ μαῦρο πλοῖο
οἱ ἀγέλαδες οἱ ὁμορφες, λοξὲς καὶ κουτελαῖτες, —
κι ὁλόγουρά τοὺς ἔλεγαν εὐχὲς τῶν ἀθανάτων,
ἀπό· να ἰδρὺν ἀψηλόκλωνο χλωρὰ μαδώντας φύλλα,
τὶ ἀσπρουδερὸ δὲν εἶχανε κριθάρι στὸ καράβι.
Καὶ σὰν προσευκηθῆκανε, καὶ σφάζανε καὶ γδάραν,
τότες λιανίσαν τὰ μεριά, τὰ τύλιξαν μὲ σκέπη, 360
τὰ δίπλωσαν κι ἀπὸ παντοῦ κομμάτια ὠμὰ τοὺς θέσαν,
ὅμως κρασὶ δὲν εἶχανε στᾶγια σφαχτὰ νὰ χύσουν,
μόνε τοὺς στάζανε νερὸ στὴ φλόγα σὰν ψηνόνταν.
Καὶ σὰν καῖηκαν τὰ μεριά καὶ γεύτηκαν τὰ σπλάχνα,
κόψανε τᾶλλα κ' ὕστερα τὰ πέρασαν στὴ σούβλα.

Τότες ὁ ὕπνος ὁ γλυκὸς τὰ βλέφαρά μου ἀφῆκε,
καὶ στᾶκρογιαλὶ κίνησα πρὸς τὸ γοργὸ καράβι.
Μὰ μόλις στὸ καλόφτιαστο σιμὰ καράβι πῆγα,
ῆρθε τῆς τσίκνας ὁ γλυκὸς καπνὸς ὁλόγουρά μου.
Καὶ τότες στοὺς ἀθάνατους στενάζοντας φωνάζω 370
«Δία πατέρα, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
σὲ ὕπνο βαρὺ μὲ ρίξατε γιὰ συφορὰ μου ἀλήθεια,
κι αὐτοὶ ποὺ μείνανε φριχτὴ δουλειὰ μοῦ σοφιστήκαν.»

Κ' ἡ Λαμπετὴ ἡ μακρόπεπλη τρέχει μηνάει στὸν Ἥλιο
πὼς τὶς καλὲς του πῆγαμε καὶ σφάζαμε ἀγέλαδες.
Κ' ἐκεῖνος στοὺς ἀθάνατους φωνάζει χολωμένος·
«Δία πατέρα, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
τοὺς φίλους γδικιωθῆτε μου τοῦ Ὀδυσσέα, ποὺ πῆγαν
καὶ μῶσφαξαν ἀδιάντροπα τὰ βόδια ποὺ χαιρόμουν
νὰ τὰ θωρῶ ἀνεβαίνοντας τὸν οὐρανὸ μὲ τᾶστρα, 380
ιαὶ σὰ γυρνοῦσα πρὸς τὴ γῆς ἀπ' τοῦρανοῦ τὰ ὕψη.
Κι ἂν πλερωμὴ πρεπούμενη δὲ δώσουνε, θὰ φύγω
ιάτου στὸν Ἄδη, στοὺς νεκροὺς τὸ φῶς μου νὰ χαρίζω.»

Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
«Τὸ φῶς σου στοὺς ἀθάνατους χύνε ἐσὺ τώρα, ὦ Ἥλιε,
καὶ στοὺς θνητοὺς ποὺ κατοικοῦν τὴ γῆς τὴν τροφοδότρα,
καὶ μὲ τᾶστροπελέκι μου, στὴ μέση τοῦ πελάγου,
θὰ τοὺς τὸ σκίσω ἐγὼ στὰ δυὸ τὸ γοργοκάραβό τους.»

Τ' ἄκουσ' αὐτὰ ἀπ' τὴν Καλυψῶ τὴν ὁμορφομαλλοῦσα,

πὺν ἅπ' τὸν Ἑρμῇ τὸ μνηστή μοῦ εἶπε πῶς τᾶχε ἀκούσει. 390

Καὶ στὸ γιαλὸ σὰν ἔφτασα καὶ πῆγα στὸ καράβι,
τοὺς πῆρα καὶ τοὺς μάλωσα χώρια καθέναν, κι ὅμως
γιατρεῖα δὲ βρῖσκαμε καμιά· νεκρὸς πιά οἱ ἀγγελάδες.
Κατόπι μᾶς φανέρωσαν οἱ ἀθάνατοι σημάδια·
πετσιὰ σεργόνταν, κρέατα μουγκρίζανε ἅπ' τὶς σοῦβλες,
ψητὰ κι ὠμά, κι ἀκούγαμε μουκανητὰ βοδιῶνε.

Ἐξ μερόνυχτα ἔτρωγαν, οἱ βλάμηδες συντρόφοι
τοῦ Ἥλιου τὰ πιὸ διαλεχτὰ πὺν εἶχαν ἀρπάξει βόδια·
σὰν ἔφερε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς τὴν ἑβδομὴ τὴ μέρα,
ἔπεσε τότε ὁ ἄνεμος, σιγάνεψε ἡ φουρτούνα· 400
κ' ἐμεῖς στὸ πλοῖο πὺν μπήκαμε, τὸ βγάλαμε πελάγου,
καὶ τὸ κατάρτι στήσαμε, μ' ἄσπρα παννιὰ ἀπλωμένα.

Μὰ τὸ νησιὶ ἄμ' ἀφήσαμε, κι ἄλλη στεριά τριγύρω
δὲ φαίνονταν, παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα παντοῦθε,
σύννεφο μαῦρο ἀπάνω μας τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ἀπλώνει,
πὺν θεοσκοτεῖνα ἔγιναν τὰ πέλαγα ἀποκάτου.
Πολλὴ ὥρα δὲν ἀρμένισε ἀπὸ τότες τὸ καράβι·
τ' ἦρθε Πονέντης ἄξαφνος μ' ἄγρια μαζὶ φουρτούνα,
κ' ἔσπασε ὁ οἴφουνas τὰ δυὸ τὰ ξάρτια στὸ κατάρτι·
κ' ἔπεσε πρὸς τὰ πίσω αὐτό, καὶ τᾶρμενα στὰμπάρι 410

καὶ τὸ κατάρτι πέφτοντας στὴν πρύμνη τὸν ποδότη
πᾶς στὸ κεφάλι χτύπησε· λυῶμα τὰ καύκαλά του,
κι αὐτὸς ἀπὸ τὸ κάσαρο σὰ βουτηχτὴς γκρεμίστη,
καὶ πέταξε ἅπ' τὰ κόκκαλα ἡ λεβέντικη ψυχὴ του.
Τότες ὁ Δίας βρόντηξε, καὶ μὲ τᾶστροπελέκι
χτυπάει τὸ πλοῖο, κι ὀλόβολο τὰναποδογουρίζει,
γεμᾶτο θειάφι· πέφτουνε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι,
γύρω στὸ μαυροκάραβο γυρνώντας σὰν κουροῦνες,
καὶ χέρι θεοῦ τοὺς ἔκοβε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα.

Ὡς τόσο ἐγὼ βασιτόμουνα μὲς στὸ καράβι, ὥσπου 420
ἅπ' τὴν καρίνα τὰ πλευρὰ ξεκάρφωσε ἡ φουρτούνα,
κ' ἔτσι γυμνὴ τὴν ἔσερνε τὸ κῆμα· τὸ κατάρτι
σπασμένο χτύπαγε σ' αὐτὴ· μ' ἀπάνω του μαντάρι
φτιαγμένο ἀπὸ βοδόπετσο κρατοῦσε περασμένο.

Μ' αὐτὸ συνέδεσα τὰ δυὸ, καρίνα καὶ κατάρτι,
κάθησ' ἀπάνω κ' οἱ ἄνεμοι μὲ πῆραν οἱ ὀργισμένοι.

Ἡ ἄγρια τότες ἔπαψε φουρτούνα τοῦ Πονέντη,

κ' ἦρθε καὶ φύσηξε Νοτιάς, σὲ πάθια νὰ μὲ ρίξῃ,
 στὴν τρομερὴ τῇ Χάρυβδι καὶ πάλε νάρμενίσω.
 Ὅλονυχτὶς δερνόμουνα, καὶ σάνε φάνη ὁ Ἥλιος
 στὴ μαύρη Χάρυβδι ἔφτασα καὶ στὸν γκρεμὸ τῆς Σκύλλας. 430
 Καθὼς ρουφοῦσε ἡ Χάρυβδι τῆς θάλασσας τὴν ἄρμη,
 ἐγὼ κατὰ τὸν ἄψηλὸ τοῦ βράχου ὀρνιὸ πετιέμαι,
 καὶ τὸ κορμὶ μου κόλλησε σὰ νυχτερίδα ἀπάνω.
 Δὲν εἶχα ποῦ τὸ πόδι μου νὰ βάλω νὰ πατήσω,
 τὶ οἱ ρίζες εἵτανε μακριά, καὶ τὰ τρανὰ κλωνιά του
 ἀπλώνονταν ἀνάερα τῇ Χάρυβδι νὰ ἰσκιώσουν.
 Ἐκεῖ γερὰ κρατιόμουνα, προσμένοντας τὸ τέρας
 νὰ μοῦ ξεράσῃ στὰ νερὰ καρίνα καὶ κατάρτι.
 Ἀργὰ πολὺ φανήκανε, σὰ μ' ἔφαγε ἡ λαχτάρα·
 μόλις τὴν ὥρα ποὺ κριτὴς σηκώνεται γιὰ δεῖπνο,
 ἀφοῦ τὶς διαφορὲς πολλῶν ἀνθρώπων καθαρίσῃ, 440
 πομέσα ἀπὸ τῇ Χάρυβδι ξεπρόβαλαν τὰ ξύλα.
 Χέρια καὶ πόδια λεύτερα τότες ἀφήνω ἀμέσως,
 μέσα στὸ κῦμα βρόντηξα, παρόξω ἀπὸ τὰ ξύλα,
 καθίζω, καὶ τὰ χέρια μου κάνω κουπιά καὶ λάμνω.
 Ὅμως τῇ Σκύλλᾳ πιά νὰ δῶ δὲν ἄφησε ὁ πατέρας
 τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων· εἰδεμὴ, κ' ἐγὼ θάφανιζόμουν.
 Μέρεες ἐννιὰ πλανιόμουνα τῇ δέκατῃ τῇ νύχτᾳ
 στὴν Ὠγυγία μὲ φέρανε οἱ θεοί, ποὺ λημεριάζει
 ἡ Καλυψὼ ἡ ὠριόμαλλη κ' ἡ φοβερὴ θεοῦλα.
 Μ' ἀγάπαε καὶ μὲ νοιάζονταν. Τί νὰ τὰ ξαναλέγω; 450
 Ἐχτὲς μὲς στὸ παλάτι σου κ' ἐσὲ καὶ τῆς κυρᾶς σου,
 σᾶς τὰ δηγήθηκα ὅλ' αὐτά· καὶ δὲ μ' ἀρέσει ἐκεῖνα
 ποὺ καθαρὰ ἀνιστόρησα, νὰ τὰ δηγέμαι πάλε.

ΠΑΨΩΔΙΑ Ν.

Αὐτὰ τοὺς εἶπε, κι ὅλοι τοὺς σωπαίνανε ὀμπροστά του,
 δεμένοι ἀπὸ τὸ μᾶγιο του μὲς στὰ ἰσκιερὰ παλάτια.
 Τότες ἀπολογιέται τοῦ ὁ Ἀλκίνοος καὶ τοῦ κρένει·

«Μιάς κ' ἦρθες στὰ χαλκόστρωτα καὶ στάψηλά μου σπίτια,
 θαρρῶ πὼς δὲ θὰ πλανεθῇς, Δυσσέα, στὸ γυρισμό σου,
 μόνε ὅσα πρὶν κι ἂν ἔπαθες, στὸν τόπο σου θὰ φτάσῃς.
 Καὶ στὸν καθέναν ἀπὸ σᾶς ποὺ μέσα στὸ παλάτι

τὸ διαλεχτό μου πίνετε κρασί καὶ τὸ φλογᾶτο,
καὶ τὰ τραγούδια χαίρεστε, νά, τί θὰ πῶ, κι ἀκοῦτε.
Μέσα στὸ λαμπροκάμωτο σεντούκι ἔναι τὰ ροῦχα, 10
τὸ δουλεμένο μάλαμα καὶ τὰ φιλέματα ὅλα,
ποὺ ἐδῶ τοῦ ξένου φέρανε οἱ ἀρχόντοι τῷ Φαίακων
τώρα μεγάλο τρίποδα ἄς τοῦ βροῦμε καὶ λεβέτι
καθένας μας κατόπι ἑμεῖς συνάζουμε ἀπ' τὸ δῆμο·
τί εἶναι βαρὺ ἀπ' ἐλόγου του νὰ δίνη ἓνας μονάχος.»

Εἶπε ὁ Ἀλκίνοσ, κι ἄρσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους.
Καθένας τότες κίνησε στὸ σπῖτι νὰ πλαγιάσῃ.
Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ μὲ τὸ στέριο χάλκωμα πᾶνε γιὰ τὸ καράβι.
Ἴδιος του μπῆκε ὁ ἀντρώκαρδος ὁ Ἀλκίνοσ στὸ καράβι, 20
καὶ μέσα τὰ καλόθεσε στοὺς πάγκους ἀποκάτου,
νὰ μὴ σκοντάβουν σὰν τραβᾶν κουπὶ τὰ παληκάρια.
Κ' ἐκεῖνοι πῆγαν νὰ χαροῦν τοῦ Ἀλκίνου τὸ γιορτάσι.

Καὶ βόδι αὐτὸς τοὺς ἔσφαξε, θυσιά στὸ γιό τοῦ Κρόνου,
τὸ Δία τὸ μαυρονέφελο, ποῦναι ὅλων βασιλέας.
Καὶ τὰ μεριά σὰν ἔκαψαν, στὸ θεόλαμπρο τραπέζι
φραινόνταν· καὶ τραγούδα τοὺς ὁ κοσμοτιμημένος
καὶ θεϊκὸς τραγουδιστὴς Δημόδοκος. Ὡς τόσο
συχὰ στὸν ἥλιο γύριζε τὴν κεφαλὴ ὁ Δυσσέας,
τὸ γέρμα λαχταρίζοντας, καὶ γυρισμὸ ποθώντας. 30
Καὶ σὰν ποὺ δεῖπνο ὀρέγεται ὁ ἀργάτης ποὺ ὀλημέρα
τὰ μαῦρα βόδια τοῦσερναν τὸ ἀλέτρι στὰ χωράφια,
καὶ βλέπει μὲ χαρὰ τὸ φῶς τοῦ ἡλιοῦ νὰ βασιλεύῃ,
καὶ στὸ φαγὶ πηγαίνοντας τὰ γόνάτα του τρέμουν,
τέτοια χαρὰ ἔφερε τοῦ ἡλιοῦ τὸ γέρμα στὸ Δυσσέα.
Καὶ γλήγορα στοὺς Φαίακες ποὺ τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε,
μὰ στὸν Ἀλκίνο ἔξωωρα, μίλησε τότες κ' εἶπε·

«Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά, καὶ τῷ λαῶν καμάρι
κάμετε στάξεις, στείλτε με μὲ τὸ καλὸ, καὶ γειά σας.
Τὶ τώρα πιά τελέστηκαν ὅσα ἤθελε ἡ καρδιά μου, 40
ταξίδι καὶ χαρίσματα, ποὺ οἱ θεοὶ νὰ τὰ βλογᾶνε,
νὰ ξαναβρῶ τὸ σπῖτι μου καὶ τὴν καλὴ γυναίκα,
καὶ νὰ γυρίσω ἀνάμεσα στοὺς ἀκριβοὺς μου φίλους.
Κ' ἐσεῖς ποὺ ἐδῶ ἀπομνήσκετε, νᾶστε ἡ χαρὰ γιὰ πάντα
τῷ γυναικῶν καὶ τέκνω σας, κ' οἱ θεοὶ νὰ σᾶς φυλάνε,

καὶ συφορὲς ἡ χώρα σας ποτὲς νὰ μὴ γνωρίσῃ.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὰ λόγια του καλοδεχτῆκαν ὅλοι,

κ' εἶπαν ὁ ξένος νὰ σταλῇ, γιατί σωστὰ μιλοῦσε.

Καὶ λάλησε τοῦ κήρυκα ὁ ἀντρώπυχος ὁ Ἄλκινος·

«Σμίξε, Ποντόνε, τὸ κρασί καὶ μοίρασέ το σὲ ὅλους 50
μὲς στὸ παλάτι, προσευκὲς νὰ κάμουμε τοῦ Δία,
κι ἅπὲ νὰ προβοδίσουμε τὸν ξένο στὸ νησί του.»

Εἶπε, καὶ πρόσγλυκο κρασί τοὺς ἔσμιξε ὁ Ποντόνος,
καὶ σ' ὅλους γύρω μοίρασε· κ' ἐκεῖνοι ἀπὸ τίς ἔδρες
στοὺς τρισμακάριστους θεοὺς ποῦναι στὰ οὐράνια, στάξαν.
Τότες σηκώθηκε ὁ τρανὸς Δυσσέας, στῆς Ἀρήτης
τὰ χέρια τὸ διπλόκουπο παρὰδωσε ποτήρι,
καὶ λάλησέ της κ' εἶπε της μὲ φτερωμένα λόγια·

«Γειά σου, χαρά σου ὀλοζωῆς, βασίλισσα, ὥσπου νᾶρθουν
τὰ γερατειὰ κι ὁ θάνατος, πού τοὺς θνητοὺς προσμένουν· 60
μισεύω τώρα, κ' εὔκουμαι νὰ χαίρεσαι ἐδῶ μέσα
τὰ τέκνα σου καὶ τὸ λαὸ καὶ τὸ γενναῖο Ἄλκινό.»

Εἶπε, καὶ διάβηκε ὁ λαμπρὸς Δυσσέας τὸ κατώφλι,
καὶ κήρυκα ὁ ἀντρώκαρδος ὁ Ἄλκινος στέλνει ὀμπρός του,
νὰ τονὲ φέρῃ στὸ γιαλὸ πρὸς τὸ γοργὸ καράβι·
κ' ἡ Ἀρήτη δοῦλες τοῦβαλε νὰ τόνε συνοδέψουν.
Σκουτὶ καλοπλυμένο ἢ μιὰ σηκώνει καὶ χιτώνει,
ἄλλῃ σεντουκὶ κουβαλάει καλόφτιαστο, καὶ τρίτη
μὲ τὸ κρασί τὸ κόκκινο καὶ μὲ θροφή ἀκλουθοῦσε.

Καὶ στὸ γιαλὸ σὰ φτάσανε, καὶ στὸ καράβι μπῆκαν, 70
τὰ παληκάρια οἱ προβοδοὶ στὸ κουφωτὸ καράβι
πῆραν καὶ βάλαν τὰ πιοτὰ καὶ τίς προμήθειες ὅλες·
καὶ τοῦ Ὀδυσσεά στρώσανε βελέντζα καὶ σεντόνι
στοῦ καραβιοῦ τὸ κάσαρο, γιὰ νὰ γλυκοκοιμᾶται
στὴν πρύμνη· αὐτὸς ἀνέβηκε καὶ πλάγιασ' ἐκεῖ τότες
σιωπώντας· κι αὐτοὶ κάθησαν ἀραδιαστοὶ στοὺς πάγκους,
καὶ τὸ παράγγι ξέλυσαν ἀπὸ τὴν τρύπια δέστρα.
Καὶ πίσω καθὼς γέρνανε καὶ τὰ νερὰ σκορποῦσαν,
ὑπνος βαρὺς κατέβαινε πᾶς στὰ ματόφυλλά του,
βαθὺς περίσσια καὶ γλυκός, μὲ θάνατο παρόμοιος. 80
Σὰν πού σὲ κάμπο ἀλόγατα τετράζυγα βαρβᾶτα
στοῦ μαστιγιοῦ τὸ χτύπημα μᾶζι χουμίζουν ὅλα,
κι ἀναπηδώντας ἄψηλὰ μεγάλο δρόμο κόβουν,

ἔτσι κ' ἡ πλώρη ἀνέβαινε τοῦ ψήλου, κι ἀποπίσω
 τοῦ πολυτάραχου γυαλοῦ τὸ κῦμα ἀφρομανοῦσέ.
 Κ' ἔτρεχ' ἐκεῖνο μιὰ χαρά, πὺν μήτε κιρκινέζι,
 τὸ πιὸ γοργὸ πετάμενο θὰ μπόρειε νὰ τὸ φτάξῃ.
 Μὲ τέτοια φόρα διάβαινε στὶς θάλασσεσ ἀπάνω,
 φέροντας ἄντρα μὲ θεοὺς παρόμοιο στὴ σοφία,
 πὺν ἀρίθμητα ἄλλοτεσ δεινὰ κι ἂν ἔπαθε ἡ ψυχὴ του, 90
 σὲ ἀντρῶν πολέμουσ καὶ φριχτὰ ταξίδια τοῦ πελάγου,
 τῶρα κοιμόταν ἥσυχα, τὰ πάθια του ξεχνώντας.

Σὰν πρόβαλε τὸ φωτερὸ τᾶστέρι πὺν στὰ οὐράνια
 τῆσ νυχτογέννητῆσ αὐγῆσ πρωτομηνάει τὴ φέξῃ,
 τὸ πλοῖο τὸ πελαγόδρομο ζύγωνε πιά στὸ Θιάκι.

Βρίσκετ' ἐκεῖ τοῦ Φόρκυνα, τοῦ πελαγήσου γέρου,
 κάποιο λιμάνι, καὶ σ' αὐτὸ δυὸ κάβοι πὺν προβάλλουν,
 βραχόσπαρτοι, πρὸς τὴν μπασιὰ τοῦ λιμανιοῦ συγκλίνουν,
 κι ὅζω κρατοῦν τὰ κύματα πὺν οἱ τρικυμιεσ σηκώνουν· 100
 μὰ μέσα τὰ καλόφτιαστα συχάζουνε καρᾶδια,
 δίχως δεσίματα, ἅμα μποῦν καὶ βροῦνε ἀραξοβόλι.
 Εἶναι κ' ἐλιά μακρόφυλλη βαθιὰ μὲσ στὸ λιμάνι
 καὶ δίπλα τῆσ ἀχνόθαμπῃ σπηλιὰ χαριτωμένη,
 ἱερὸ λημέρι τῷ Νυφῶν πὺν λέγονται Ναϊάδεσ.
 Κροντήρια καὶ διπλόχερεσ λαγῆνεσ ἐκεῖ βρίσκεισ,
 πὺν τὰ μελίσσια μέσα τουσ πηγαίνουν καὶ φωλιάζουν.
 Εἶναι καὶ πέτρινοι ἀργαλειοὶ περίτρανοι, πὺν οἱ Νύφεσ
 φαίνουν σκουτιὰ πορφυρωτὰ πὺν βλέπεισ καὶ θαμάζεισ.
 Ἔχει κι ἀστεῖρευτα νερά, καὶ θύρεσ δυό· μιὰ θύρα
 πρὸς τὸ Βοριά πὺν δύνουνται ναυλίζονται καὶ ἀνθρῶποι, 110
 κ' ἡ ἄλλῃ, θεϊκιὰ, πρὸς τὸ Νοτιά, πὺν ἀνθρῶποι δὲν περνᾶνε,
 μόνε εἶναι τῶν ἀθάνατων ἡ θύρα ἐκεῖνη δρόμοσ.

Αὐτὰ ἀπὸ πρὶν γνωρίζοντασ μπηκαν ἐκεῖ νᾶράξουν,
 καὶ τὸ καρᾶβι στὴ στεριά ἔξω ἔπεσε ὡσ τὴ μέση·
 μὲ τέτοια ὄρμη τὸ σπρώχνανε στὰ ὀμπρὸς οἱ λαμνοκόποι.
 Καὶ στὴ στεριά σὰ βγήκανε ἀπ' τὸ γερὸ καρᾶβι,
 πρῶτ' ἀπ' τὸ πλοῖο τὸ κουφωτὸ τὸν Ὀδυσσεὰ σηκώσαν·
 μὲ τὸ σεντόνι τὸ λινὸ καὶ τὸ λαμπρὸ στρωσίδι
 στὴν ἄμμουδιὰ τὸν ἔθεσαν καθῶσ βαριοκοιμόταν,
 κ' ὕστερα βγάλαν τὰ καλὰ πὺν οἱ Φαίακεσ τοῦ δῶκαν 120
 πὺν ἐρχόταν μὲ τῆσ Ἀθηνᾶσ τὴ χάρη στὴν πατρίδα.

Τάθρεσαν ὅλα στῆς ἐλιάς τῇ ρίζα σωριασμένα.
 ὄξω ἀπ' τὸ δρόμο, μὴν τὰ δῇ περαστικὸς κανένας,
 καὶ πᾶν καὶ τὰ πειράξῃ πρὶν ξυπνήσῃ ὁ Ὀδυσσεύς.
 Κι αὐτοὶ ξαναγυρίζανε στὸν τόπο τους. Μὰ ὁ Σείστης
 δὲν ξέχναε τίς φοβέρες του στὸ θεῖκὸ Ὀδυσσεά,
 καὶ πῆγε τοῦ Δία στὸν Ὀλυμπο τῇ γνώμῃ νὰ ρωτήξῃ.

«Δία πατέρα, ἐγὼ τιμὴ δὲ θάξω πιά καὶ δόξα
 μὲς στοὺς θνητούς, μιάς καὶ θνητοὶ δὲ μὲ τιμοῦν ἐμένα,
 οἱ Φαίακες δά, ποὺ λέγονται κι ἀπόγονοι δικοί μου. 130
 Γιατὶ τὸ Δυσσεά τὸ εἶπα ἐγὼ πῶς στὴν πατρίδα θάρθη,
 πολλὰ σὰν πάθῃ· γυρισμὸ νὰ τοῦ ἀρνηθῶ ποτές μου
 δὲ θέλησα, τί τόταξες ἐσὺ πῶς θὰ γυρίσῃ.

Καὶ τώρα αὐτοὶ τὸν πέρασαν μὲ τὸ γοργὸ καράβι
 καθὼς βαθιοκοιμότανε, τὸν ἔβγαλαν στὸ Θιάκι,
 καὶ τοῦδωκαν ἀρίφνητα χαρίσματα, χρυσάφι,
 χαλκὸ καὶ δουλευτὰ σκουτιά, ποὺ τόσα κι ἀπ' τὴν Τροία
 δὲ θᾶφερνε ἂν ἐρχότανε ἀποκεῖθε δίχως βλάβη,
 μὲ τὸ σωστὸ μερίδιο τοῦ ἀπὸ λάφυρα γυρνώντας.»

Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχης·
 «Σείστη, μεγαλοδύναμε, τί λόγο πῆγες κ' εἶπες; 140
 Δὲ σ' ἀψηφοῦν οἱ ἄθνατοι καὶ πῶς θ' ἀποκοτοῦσαν
 ἐσένα τὸ μεγάλο τους καὶ πρῶτο ν' ἀψηφήσουν;
 Κι ἂν ἄντρας κάποιος δυνατὸς κι ἀπόκοτος θελήσῃ
 νὰ σὲ προσβάλῃ, ἐσὺ μορεῖς νὰ γδικιωθῇς κατόπι.
 Κάμε ὅπως θέλεις, καὶ καθὼς καλὸ τὸ κρίνει ὁ νοῦς σου.»

Κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ σείστης Ποσειδῶνας·
 «Μεμιάς, ὦ μαυροσύννεφε, θᾶκανα αὐτὸ ποὺ κρένεις,
 μὰ πάντα τὸ θυμὸ σου ἐγὼ φοβάμαι κι ἀποφεύγω.
 Καὶ τώρα θέλω τ' ὁμορφο καράβι τῷ Φαιάκων 150
 ποὺ θάρθη ἀπὸ προβόδωμα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
 νὰ σπᾶσω καὶ στὴ χώρα τους βουνὸ νὰ ρίξω γύρω,
 νὰ πάψουν καὶ νὰ μὴν μοροῦν νὰ προβοδοῦν ἀνθρώπους.»

Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχης·
 «Αὐτὸ θαρρῶ καλύτερο μέσα στὸ νοῦ μου, ὦ φίλε
 ὅλοι ἀπ' τὴ χώρα σὰ θωροῦν τὸ πλοῖο νάρμενίξῃ,
 ἐσὺ ἀποδίπλα στὴ στεριά βράχο νὰ τὸ πετρώσῃς,
 νὰ μοιάξῃ σὰν πλεούμενο, καὶ νὰ θαμάζονται ὅλοι
 καὶ μὲ τρανὸ τὴ χώρα τους βουνὸ νὰ τριγυρίξῃς.»

Αὐτὸ ἅπ' τὸ Δία σάν ἄκουσε τοῦ κόσμου ὁ μέγας σείσσης
 πρὸς τὴ Σκερία ξεκίνησε, τὸν τόπο τὸν Φαιάκων, 160
 καὶ στάθηκε· σάν πρόβαλε τ' ἀνάφρυνδο καράβι
 στὸ κῦμα γοργολάμνοντας, ζυγώνει ὁ Ποσειδῶνας,
 μὲ τὴν παλάμη τὸ βαράει, στὰ βάθια τὸ ριζώνει,
 πέτρα τὸ κάνει, ξεκινάει καὶ χάνεται ἀποκειθε.

Κ' οἱ Φαίακες οἱ μακρόλαμνοι κ' οἱ θαλασσοκουσμένοι
 μὲ λόγια τότες φτερωτὰ μιλοῦσαν μεταξύ τους,
 κ' ἓνας τους γύρναε κ' ἔλεγε τοῦ διπλανοῦ του ἐτοῦτα·

«Ἄλλοις, καὶ ποιὸς μᾶς ἔδесе στὰ πέλαγα τὸ πλοῖο,
 στὴ χώρα καθὼς γύριζε κι ὁλόβολο φαινόταν;»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τί γένηκε δὲ γνώριζε κανεὶς τους. 170
 Κι ὁ Ἄλκινος τότε ὁ βασιλιάς ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε·

«Γιὰ δῆτε πῶς οἱ παλαιῖκές μᾶς βγαίνουν προφητεῖες
 τοῦ κύρη μου, σάν ἔλεγε πῶς μᾶς φτονοῦσε ὁ Σείσσης,
 πὺν ὅλους ἐμεῖς ἀπείραχτοι στὴ γῆς τους προβοδάμε,
 κ' εἶπε πῶς κάποιο Φαιακινὸ καλόφτιαστο καράβι
 πὺν θᾶρθη ἀπὸ προβόδημα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
 θὰ σπάση καὶ στὴ χώρα μας βουνὸ θὰ ρίξη γύρω.

Αὐτὰ εἶπε τότε ὁ γέροντας, καὶ σήμερα τελιοῦνται.
 Μὰ ἐλάτε τώρα, κι ὅ,τι πῶ νὰ τὸ καλοδεχτοῦμε· 180
 Μὴν προβοδάτε πιά θνητό, σάν ἔρχεται κανένας
 στὴ χώρα μας· κι ἂς σφάζουμε τοῦ Ποσειδῶνα τῶρα
 δώδεκα ταύρους διαλεχτούς, ἴσως καὶ σπλαχνιστῇ μας,
 καὶ μὲ τρανὸ τὴ χώρα μας βουνὸ δὲν τριγυρίζη.»

Εἶπε, κι αὐτοὶ φοβήθηκαν, καὶ τοίμασαν τοὺς ταύρους.

Καὶ τότες προσευκλήθηκαν στὸ ρήγα Ποσειδῶνα
 οἱ ἀφέντηδες κ' οἱ προεστοὶ τῆς χώρας τῷ Φαιάκων,
 ὁλόρθοι γύρω στὸ βωμό. Κι ὁ μέγας ὁ Ὅδυσσεάς
 σηκώθη ἀπὸ τὸν ὕπνο του στὴ γῆς τὴν πατρικὴ του,
 καὶ μήτε τὴνὲ γνώρισε, καιροὺς ξενιτεμένους· 190
 τί ἢ διογέννητη Ἀθηνᾶ μ' ἄχνὸ τὸν περεχοῦσε,
 νὰ τὸν φυλάξη ἀγνώριστο, καὶ νὰ τὸν δασκαλέψῃ,
 μὴν τονὲ νοιώσῃ ἢ σύγκοιτῃ κ' οἱ φίλοι κ' οἱ πολῖτες,
 πρὶν κάθε τους ἀδίκημα πλερώσουν οἱ μνηστῆρες.
 Γιὰ δαῦτο καὶ τοῦ σφάνταξαν ἀλλοιωτικά ὅλα γύρω,
 τὰ μονοπάτια τὰ μακριά, τὰ ὁλόκλειστα λιμάνια,
 τὰ δέντρα τὰ ὁλοφούντωτα, κ' οἱ βραχουριὲς παντοῦθε.

Πετιέται ἀπάνω, στέκεται, κοιτάζει τὴν πατρίδα,
καὶ τότε θλιβερὰ βογγάει, καὶ τὰ μερὰ βαρύνοντας
μὲ τὶς παλάμες, κλαίγεται καὶ λέει μυρολογώντας·

« Ἄλλοις μου, καὶ σὲ τί λογῆς ἀνθρώπων ἦρθα χώρα; 200
νᾶναι ἄραγες ἀσύστατοι κι ἄδικοπράχτες κι ἄγριοι,
ἢ νᾶχουνε φιλοξενιά καὶ θεοφοβιά στὸ νοῦ τους;
Ποῦ φέρνω αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς; καὶ ποῦ πλανιέμαι ἀτός μου;
Μακάρι ἂς ἔμνησκαν αὐτοὶ στὴ χώρα τῷ Φαιάκων,
καὶ τότε σὲ ἄλλο βασιλιά θὰ πρόσφευγα μεγάλο,
ποὺ θὰ μὲ καλοδέχονταν καὶ θὰ μὲ προβοδοῦσε.
Ποῦ τώρα νὰ τὰ θέσω αὐτὰ δὲν ξέρω, μήτε πάλε
τάφηνω ἐδῶ, μὴν ἔρθουνε καὶ μοῦ τάρπαξουν ἄλλοι.
Ἄλλοις μου, σὲ ὅλα γνωστικοὶ δὲν εἴτανε καὶ δίκιοι
οἱ ἀφέντηδες κ' οἱ προεστοὶ τῷ Φαιάκων, τὶ μὲ φέραν 210
σὲ ξένη γῆ; μοῦ κρένανε πὼς τάχα θὰ μὲ πᾶνε
στὸ Θιάκι μου τὸ ξάστερο, καὶ δὲ μοῦ τὸ τελέσαν.
Ὁ Δίας ὁ συνακουστής γι' αὐτὸ νὰ τοὺς πλερώσῃ,
ποὺ ὅλους θωρεῖ ἀποπάνωθε, καὶ τοὺς κακὺς παιδεύει.
Μὰ τώρα ἂς πᾶω, τοὺς θησαυροὺς νὰ δῶ καὶ νὰ μετρήσω,
μὴν πῆραν κάτι φεύγοντας μὲ τὸ γοργὸ καράβι. »

Σὰν εἶπε αὐτά, τοὺς τρίποδες μετροῦσε τοὺς πανώριους,
καὶ τὰ λεβέτια, τὰ σκουτιά, καὶ τὸ λαμπρὸ χρυσάφι,
καὶ τίποτες δὲν τοῦλειπε· μὰ ἔκλαιε γιὰ τὴ γῆς του,
καὶ πικραναστενάζοντας σερνότανε στὴν ἄκρῃ 220
τοῦ πολυτάραχου γιालοῦ. Κ' ἦρθε ἡ Ἀθηνᾶ σιμά του,
μοιάζοντας νέο πιστικὸ ποὺ πρόβατα φυλάγει,
περίσσια τρυφερόκορμο, καὶ σὰ βασιλοπαίδι.
Εἶχε διπλὴ στὸν ὅμο της καλόφτιαση φλοκάτα,
στὰ ὠραῖα πόδια σάνταλα, στὰ χέρια της κοντάρι.
Ἄμα τὴν εἶδε χάρηκε καὶ ζύγωσε ὁ Δυσσεάς,
καὶ φώναξέ την, κ' εἶπε της μὲ λόγια φτερωμένα·

« Φίλε, ποὺ πρῶτος ἔλαγες σ' αὐτὴ τὴ χώρα ὀμπρός μου,
γειά σου, καὶ μὴ μοῦ φέρνεσαι κακόγνωμα· μόν' σῶσε
κ' ἐτοῦτα ἐδῶ κ' ἐμένανε· τί σὰ θεό μου ἐσένα 230
κοιτώντας καὶ δοξάζοντας στὰ γόνατά σου πέφτω.
Καὶ τοῦτο τώρα ξήγα μου μὲ ἀλήθεια, νὰ τὸ ξέρω·
Ποιά γῆ νὰ αὐτή, καὶ ποιός λαός; τί ἀνθρώποι ἐδῶ γεννιοῦνται;
νᾶναι νησάκι ξάστερο κι αὐτό, γιὰ μήπως ἄκρῃ

τῆς καρπερῆς εἶναι στεριάς πρὸς τὸ γιαλὸ ἀπλωμένη·»

Τότε γυρνᾷ καὶ τοῦ μιλλᾷ ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
 «Γιὰ κούφιος εἶσαι, ὦ ξένε μου, γιὰ ἀπὸ μακριὰ μᾶς ἦρθες,
 καὶ μὲ ρωτᾷς γι' αὐτὴ τῇ γῆς. Δὲν εἶναι δὰ καὶ τόσο
 στὸν κόσμον ἀγνώριστον· πολλοὶ τὴν ξέρουν· κι ὅσοι ζοῦνε
 πρὸς τοῦ ἥλιου τὴν ἀνατολή, κι ὅσοι στὰ μέρη ζοῦνε 240

ποὺ πέφτουν καταπίσωθε πρὸς τᾶχνερὰ σκοτάδια.
 Δὲν εἶναι γῆς γιὰ ἀλόγατα, παρὰ γεμάτη πέτρα·
 μὰ πάλε μήτε γῆς φτωχή, κι ἀπλόχωρη ἄς μὴν εἶναι.
 Στάρι περισσίο καὶ κρασί καλὸ μᾶς δίνει ὁ τόπος,
 τὶ πάντα πέφτει ἐδῶ βροχή καὶ μᾶς δροσαίνουν πάχνες·
 γίδια καὶ βόδια βρίσκουνε καλὴ βοσκὴ ἐδῶ πέρα,
 μὰ καὶ τὰ δέντρα μὲ νερὰ ποτίζουνται περισσία.

Κ' ἔτσι τὸ Θιάκι ἀκούστηκε κι ὥς τὴν Τρωάδα ἀκόμα,
 ποὺ λένε ἀπ' τὴν Ἀχαϊκὴ τῇ γῆς μακριὰ πὼς εἶναι.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ἀναγάλλιασε ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεάς, 250
 βλέποντας πὼς ὁ τόπος του εἶταν ἡ γῆς ἐκεῖνη,
 ἀπ' ὅσα τοῦ φανέρωσε τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.

Καὶ φώναξέ την κ' εἶπε τῆς μὲ λόγια φτερωμένα,
 ἀλήθεια ὅμως δὲν ἔλεγε, παρὰ τὸ λόγο γύρνα,
 πάντα μεγάλες πονηριὲς στὸ νοῦ του μελετώντας·

«Καὶ στὴν ἀπλόχωρη ἄκουγα τὴν Κρήτη γιὰ τὸ Θιάκι,
 πέρ' ἀπ' τὰ πέλαγα· κ' ἐγὼ τώρα ἔρχομαι ἀπατός μου,
 μ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς θησανρούς· στὰ τέκνα μου ἄλλα τόσα
 ἀφῆκα, σάνε σκότωσα τὸ γιὸ τοῦ Ἰδομενέα,
 τὸ γοργοπόδη Ὀρσίλοχο, καὶ ξέφυγα ἀποκεῖθε. 260

Κάθε ἄντρα σιταρόθρεφτο στὸ τρέξιμο νικοῦσε
 στὴν Κρήτη αὐτός· μὰ θέλησε τὰ τρωαδίτικα ὅλα
 νὰ μοῦ κρατήσῃ λάφυρα, ποὺ ἐγὼ παθα γιὰ δαῦτα,
 καὶ σὲ πολέμους ἀντρικούς καὶ στᾶγρια τὰ πελάγη,
 τὶ τοῦ γονιοῦ του ἀκόλουθος δὲν ἔστεργα νὰ γίνω
 στὴν Τροία, παρὰ μάχομουν μ' ἄλλους δικούς μου πρῶτος.
 Σιμὰ στὸ δρόμο τοῦστησα μὲ φίλο μου καρτέρι,
 κι ἀπ' τὰ χωράφια ἐρχάμενο τὸν πῆρα μὲ κοντάρι.

Εἴτανε νύχτα σκοτερὴ στὰ οὐράνια, καὶ κανένas
 δὲν ἔνοιωσε, μόνε κρυφὰ τοῦ πῆρα τὴν ψυχὴ του. 270

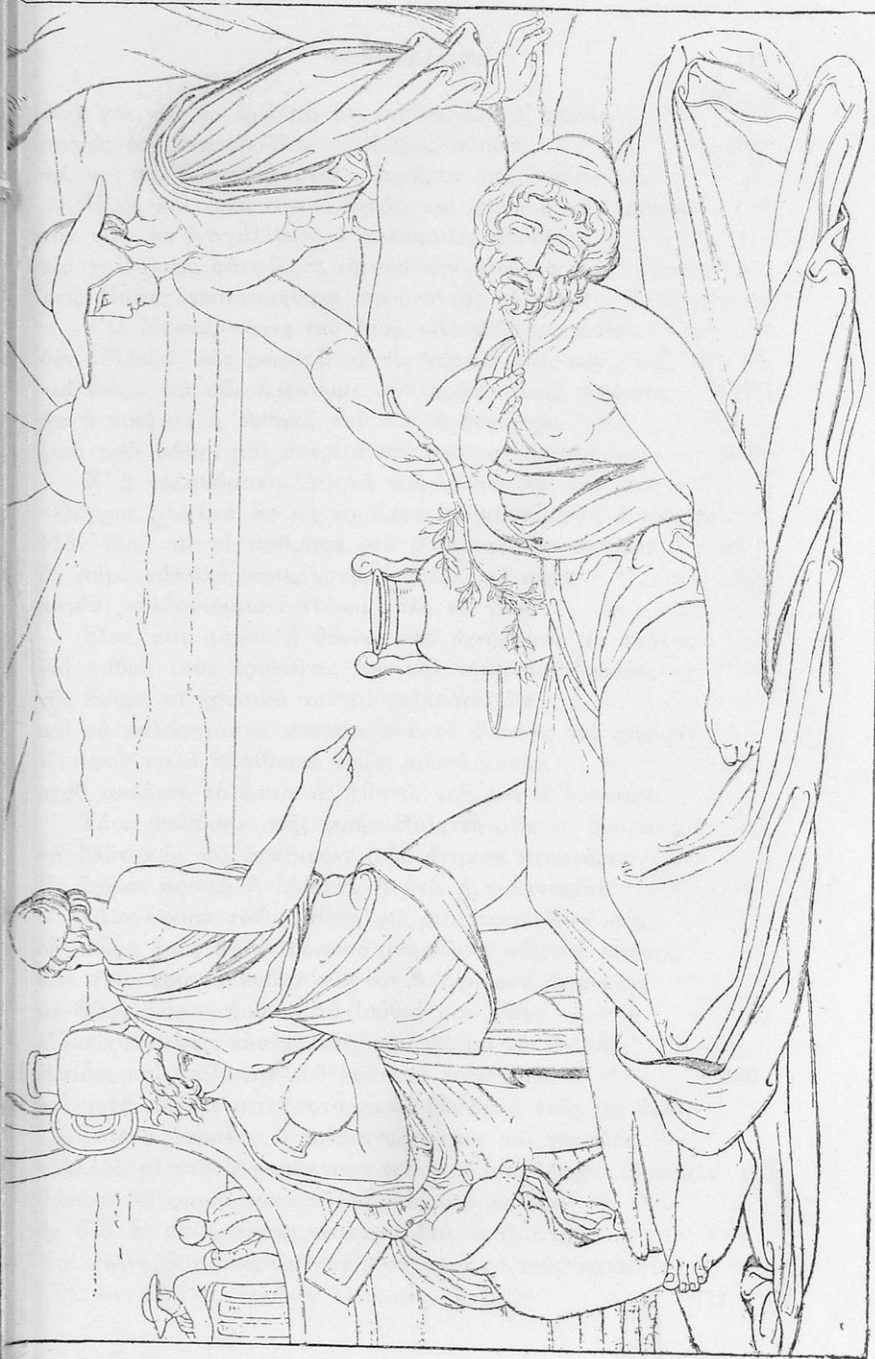
Καὶ σὰν τονὲ θανάτωσα μὲ σουβλερὸ κοντάρι,
 πῆγα σὲ πλοῖο σὲ Φοίνικες ἀρχόντους νὰ προσπέσω,

καὶ δῶρα ἀκριβοπόθητα τοὺς ἔδινα ζητώντας
μαζί τους νὰ μὲ πάρουνε στήν Πύλο νὰ μ' ἀφήσουν,
ἢ στήν ἱερή τὴν Ἥλιδα ποὺ Ἑπειῶτες τὴν ὀρίζουν.
Ὅμως τοῦ ἀνέμου ἡ δύναμη τοὺς ἔσπρωχνε ἀποκεῖθε
χωρὶς νὰ θέν· δὲ ζήταγαν αὐτοὶ νὰ μὲ γελάσουν.
Καὶ τότες παραδέροντας φτάσαμε' ἐδῶ τὴ νύχτα,
καὶ στὸ λιμένα μπήκαμε βαρὺ κουπὶ τραβώντας.
Δὲ συλλογιόμασταν φαῖ, κι ἄς εἶχαμέ του ἀνάγκη· 280
μόνε ἀπ' τὸ πλοῖο βγήκαμε κι αὐτοῦ πλαγιάσαμε ὅλοι.
Στάποσταμένο μου κορμὶ γλυκὸς κατέβηκε ὕπνος,
κ' ἐκεῖνοι τότες ἔβγαλαν τὰ πράματα ἀπ' τὸ πλοῖο.
κι ἀπάνω ἐδῶ στήν ἀμμουδιὰ ποὺ κοίτομουν τὰ θέσαν.
Κατόπι στήν ὠριόχτιστη κινήσαν Σιδονία,
κ' ἔμεινα ἐγὼ μονάχος μου μὲ τὴν καρδιὰ θλιμμένη.»

Εἶπε, καὶ χαμογέλασε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
κι ἀπλώνοντας τὸ χέρι της τὸν χάδεψε, καὶ φάνη
σὰ δέσποινα ὦρια καὶ τρανὴ σ' ἔργα λαμπρὰ πιδέξια.
Καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα· 290

«Μαριόλος καὶ παμπόνηρος θᾶναι ὅποιος σὲ περάσῃ
σὲ κάθε ἀπάτῃ, μὰ καὶ θεὸς ἂν τύχῃ νᾶναι ἀκόμα.
Σκληρὲ καὶ μυριοσόφιστε κι ἀχόρταγε στοὺς δόλους,
ὥς καὶ στὴ γῆς σου σὰ βρεθῇς δὲν τὸ ἀστοχᾷς τὸ ψέμα,
μήτε τὰ λόγια τὰ πλαστά, ποὺ ἀρχῆθες τ' ἀγαποῦσες.
Μὰ τώρα αὐτὰ ἄς τἀφήσουμε· σοφοὶ εἵμαστε κ' οἱ δύο μας,
πρῶτος κ' ἐσὺ μὲς στοὺς θνητοὺς στὴ γνώση καὶ στὰ λόγια,
καὶ πάλε ἐγὼ μὲς στοὺς θεοὺς γιὰ νοῦ καὶ γιὰ ξυπνάδα
εἴμ' ἀκουσμένη. Τοῦ Διὸς τὴν κόρη τὴν Παλλὰδα,
τὴν Ἀθηναῖ δὲ γνώρισες ἐσύ, ποὺ μερανύχτα 300
σοῦ παραστέκω, σ' ὅλα σου τὰ πάθια φύλακάς σου,
καὶ ποὺ ἔκαμα τοὺς Φαίακες νὰ σ' ἀγαπήσουν ὅλοι.
Καὶ τώρα ἀκόμα βγῆκα ἐδῶ, γιὰ νὰ συλλογιστοῦμε
πῶς νὰ σοῦ κρύψω τὰ καλὰ ποὺ οἱ Φαίακες σοῦ δῶκαν
καθὼς ὁ νοῦς μου τὰ ὅρισε, μαζί σου νὰ τὰ φέρῃς.
Μὰ νὰ σοῦ πῶ, καὶ τί δεινὰ στὸ σπιτικό σου ἡ μοῖρα
σοῦ φύλαξε· κ' ἐσὺ καρδιὰ νὰ κάμῃς νᾶπομένης,
καὶ σὲ κανένα μὴν ξηγᾷς οὔτ' ἄντρα οὔτε γυναῖκα,
πῶς ἀπ' τὰ ξένα γύρισες, παρὰ ὅσα κι ἂν παθαίνῃς
ἀπὸ κακόβουλους θνητοὺς, ἀμίλητα νὰ τᾷχῃς.» 310

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίζυπνος γυρίζει καὶ τῆς κρένει
 «Δύσκολα ὁ ἄνθρωπος, θεά, σὲ νοιώθει ἃ σ' ἄγναντέψη,
 ὅσο κι ἄν ξέρῃ· γιατί ἐσὺ λογιῇ μοιασίδια παῖρνεις.
 Τοῦτο γινωρίζω ἐγὼ καλά, πὼς πρῶτα μοῦ εἴσουν φίλη,
 ὅσον καιρὸ μαχόμεσταν οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία.
 Μὰ ἀφότου ἐμεῖς κουρσέψαμε τὴ χώρα τοῦ Πριάμου,
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε, κι ὁ θεὸς μᾶς σκόρπισε ὅλους,
 δὲ σ' εἶδα μῆτε σ' ἐνοιῶσα, διογέννητη, ἀπὸ τότες,
 μὲς στὸ καράβι μου νάρθης καὶ νὰ μὲ διαφεντέψης.
 Παρὰ πλανιόμουν ἅπανα μὲ τὴν καρδιά καμένη, 320
 ὥσπου ἀπὸ τὰ βάσανα οἱ θεοὶ μὲ λευτερώσαν,
 κ' ἐσὺ πιά μὲ τὰ λόγια σου στὴν πλούσια γῆς τῷ Φαιάκων
 μὲ γκάρδιωνες, καὶ μ' ἔφερνες ἀτὴ σου μὲς στὴ χώρα.
 Μὰ στοῦ γονιοῦ σου τῶνομα παρακαλῶ σε τώρα,
 τί δὲν πιστεύω νᾶφτασα στὸ ξάστερό μου Θιάκι,
 μόνε πλανιέμαι σ' ἄλλη γῆς, κι αὐτὰ θαρῶ πὺ μοῦπες,
 μὲ πονηριὰ μοῦ τᾶπλασες, τὸ νοῦ μου νὰ γελάσῃς·
 λέγε μου, ἀλήθεια βρίσκουμαι στὴν ποθητὴ πατρίδα; »
 Κ' ἡ γαλανόματὴ Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπολογήθη τότες 330
 «Μὲ τέτοιες πάντα συλλογὲς τὸ νοῦ σου βασανίζεις
 γι αὐτὸ κ' ἐγὼ στὰ πάθια σου μονάχο δὲ σ' ἀφήνω,
 ποῦσαι δὰ τόσο γνωστικός, καλὸς κι ἀνοιχτομάτης.
 Ἄν εἶταν ἄλλος κ' ἔρχονταν στὸν τόπο τοῦ ἀπ' τὰ ξένα
 θενᾶτρεχε, τὴ σύγκοιτὴ νὰ δῇ καὶ τὰ παιδιὰ του
 μὰ ἀκόμα ἐσὺ δὲ λαχταρεῖς νὰ μάθῃς καὶ ν' ἀκούσῃς,
 μόν' πρῶτα τὴ γυναῖκα σου, ζητᾷς νὰ δοκιμάσῃς,
 πὺ μὲς στὸν πύργο κάθεται καὶ τυραννιέται ἡ ἔρμη,
 κ' οἱ νύχτες τῆς, κ' οἱ μέρες τῆς περνᾶνε μὲ τὰ δάκρυα.
 Ποτὲς δὲν τὸ φοβόμουνα, μόν' τῶχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου,
 πὼς πίσω θενᾶρθῇς χωρὶς κανένα σύντροφό σου· 340
 ὅμως στὸν Ποσειδῶνα ἐγὼ, στάδερχφι τοῦ γονιοῦ μου,
 δὲν ἤθελα νᾶντισταθῶ, τί σοῦ εἶταν χολωμένος,
 τὸ μάτι ἀφότου τύφλωσες τοῦ ἀγαπημένου γιοῦ του.
 Τώρα τοὺς τόπους τοῦ Θιακιοῦ γιὰ νὰ πειστῇς σοῦ δείχνω.
 Νά, τοῦ παλιοῦ θαλασσινοῦ τοῦ Φόρχυνα ὁ λιμῶνας·
 νά, κ' ἡ μακρόφυλλῃ ἡ ἑλιά στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη,
 καὶ δίπλα τῆς ἡ ἀχνόθαμπη σπηλιά, ἡ χαριτωμένη,
 ἱερὸ λημέρι τῶν Νυφῶν πὺ λέγονται Ναϊάδες·

Οἱ Φαίακες τὸν Ὀδυσσεύα, στὴν ἀμμουδιά τὸν ἔθεσαν καθὼς βασιλοκυύεον (ν 119).

Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε αυτό το έγγραφο είναι αποκλειστικά για χρήση στο πλαίσιο της έρευνας και δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για άλλους σκοπούς.

ἐκεῖ ἔναι καὶ τὸ θολωτὸ τὸ σπήλιο πού σ' ἐκείνες
πολλὲς ἐσὺ ἑκατοβοδιᾶς καλόδεχτες τελοῦσες· 350
νά, καὶ τὸ Νήριτο βουνό, τόλόςκεπο ἀπὸ δάσια.»

Εἶπε, καὶ σκόρπισε ὁ ἀχνός, καὶ φάνη ἡ γῆς τριγύρω·
τὴν εἶδε κι ἀναγάλλιασε ὁ πολὺπαθος Δυσσέας,
καὶ χαίροντας σὰ φίλισε τὴ γῆς τὴν πλουτοδότρα,
στὶς Νύφες προσευκλήθηκε σηκώνοντας τὰ χέρια·

«ὦ Νύφες, κόρες τοῦ Διός, νάξιωθῶ σας πάλε
δὲν τ' ὀλπιζα· σᾶς χαιρετῶ μὲ τίς γλυκὲς εὐκὲς μου,
καὶ δῶρα θὰ σᾶς φέρνουμε σὰν πρῶτα ἐμεῖς περίσσια,
ἂν ἡ νικήτρα ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
ζωὴ μοῦ δώσῃ, καὶ ἀντρεῖα στὸ γιὸ τὸν ἀκριβό μου.» 360

Κ' ἡ γαλανόματη Ἀθηνᾶ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Θάρρος, γι' αὐτὰ ἄς μὴ νοιάζεται καθόλου τώρα ὁ νοῦς σου.
Μόν' ἔλα, καὶ τὰ πράγματα στὰ βάθια τῶριον σπήλιου
ἄς πᾶμε νάπιθώσουμε, κρυμμένα ἐκεῖ νὰ τᾶχῃς·
κατόπι συλλογιόμαστε τί ἔναι καλὸ νὰ γίνῃ.»

Εἶπε, καὶ μπῆκε ἡ θέαινα στὸ ἀχνόθαμπο τὸ σπήλιο,
γιὰ νάβρῃ τοὺς κρυψῶνες του· καὶ τότες ὁ Ὀδυσσεύς
τῆς ἔφερε τὰ χρυσικά καὶ τὰ χαλκοστολίδια,
καὶ τὰ καλόφτιαστα σκουτιὰ πού οἱ Φαίακες τοῦ χαρίσαν.
Κι ἄφοῦ καλὰ τὰπίθωσε, βάζει τρανὸ λιθάρι 370
στοῦ σπήλιου τὸ ἔμπλ' ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.

Τότες καθῆσαν στῆς ἱερῆς ἐλιάς τὴ ρίζα οἱ δύο τους,
νὰ δοῦν πῶς θὰ ξεκάμουνε τοὺς ἄτιμους μνηστήρες.
Κι ἄρχισε πρώτη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
δὲς τώρα τοὺς ἀδιάντροπους μνηστήρες πῶς θὰ σπάσῃς,
πού τρία χρόνια κυβερνοῦν τὸν πύργο σου, ζητώντας
μὲ δῶρα νάποχτήσουνε τὸ ἰσόθεό σου ταίρι·
κ' ἐκείνη, πάντα κλαίγοντας, πού ἀκόμα νὰ γυρίσῃς,
ἐλπίδες καὶ ταξίματα τοῦ καθενοῦ τους δίνει, 380
καὶ τοὺς μὴνάει μνηήματα, κι ἄς κλώθῃ ὁ νοῦς της ἄλλα.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος γύρισε καὶ τῆς εἶπε·
«Ἄλλοι, μὲ τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρεΐα τὴ μοῖρα,
θάνατο θάβρισκα κακὸ κ' ἐγὼ μὲς στὸ παλάτι,
ἂν ὅλα δὲ μοῦ τᾶλεγεσ καθάρια ἐσὺ, ὦ θεὰ μου.
Καὶ τώρα ὁρμήνεψέ με πῶς νὰ πάω νὰ τοὺς παιδέψω·

ἀτὴ σου στέκου πλάγι μου καὶ δίνε μου ἀντρεισύνῃ,
 σὰν τότες ποὺ χαλνούσαμε τὰ ὄρια πυργιά τῆς Τροίας.
 Ἄν ἔτσι μοῦ παράστεκες λαμπρή, ὦ γαλανομάτα,
 καὶ μὲ τρακόσους θάβγαينا νὰ χτυπηθῶ νομάτους
 σιμά σου, τὶ τὴν πρόθυμη διαφέντεψή σου θάχα.»

390

Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογήθη τότες·
 «Σιμά σου θάμαι, καὶ πολὺ, καὶ δὲ θὰ σ' ἀστοχήσω.
 σὰν ἔρθῃ ἡ ὥρα καὶ θαρρῶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες
 ποὺ τώρα κατατρώγουνε τὸ βίος σου θὰ σκορπίσουν
 καὶ τὸ αἷμα τους καὶ τὰ μυαλὰ τότε στὸ χῶμα ἀπάνω.
 Μὰ πρῶτα πρέπει ἀγνώριστο στοὺς ἄλλους νὰ σὲ κάνω
 θὰ σοῦ ζαρῶσω τῷμορφο καὶ λυγερὸ κορμί σου,
 θὰ σοῦ ἀφανίσω τὰ ξανθὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς σου,
 καὶ θὰ ντυθῇς παλιόρουχο, νὰ σὲ σιχαίνονται ὅλον
 τὰ μάτια σου τὰ λαμπερά, θαμπὰ θὰ σοῦ τὰ κάνω,
 ποὺ τιποτένιος νὰ φανῇς καὶ στοὺς μνηστῆρες ὅλους,
 καὶ σὴ γυναικα καὶ στὸ γιὸ ποὺ μὲς στὸ σπίτι ἀφήκες.
 Καὶ πρῶτα τὸ χοιροβοσκὸ πῆγαινε νάνταμώσης,
 ποὺ νοιάζεται τοὺς χοίρους σου, καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του,
 μὰ καὶ τὸ γιόκα σου ἀγαπᾷ, καὶ τὸ χρυσὸ σου ταίρι.
 Σιμὰ στὰ ζῶα θὰ κάθεται, ποὺ βόσκουνε στὴν πέτρα
 τοῦ Κόρακα, ποὺ εἶναι κοντὰ κ' ἡ Ἀρέθουσα ἡ βρυσοῦλα.
 Τρῶν βαλανίδια νόστιμα, κι ἀχνὸ νεράκι πίνουν,
 καὶ καλοθρέφονται μ' αὐτὰ καὶ πλήθιο πάχος πιάνουν.
 Ἐκεῖ μαζί του κάθησε καὶ ρώτηξέ τον ὅλα,
 ὥσπου στὴν καλογύναικη νὰ πάω ἐγὼ τὴ Σπάρτῃ,
 τὸ γιό σου τὸν Τηλέμαχο, Ὀδυσσέα μου, νὰ φωνάξω·
 αὐτὸς στὴ Λακεδαίμονα, τοῦ Μενελάου τὴ χώρα,
 πῆγε νὰ μάθῃ ἂν τάχα ζῆς κι ἀκούγεται σιὸν κόσμο.»

400

410

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Τί δὲν τοῦ τόλεγες ἐσύ, ποὺ ὅλα τὰ ξέρει ὁ νοῦς σου;
 ἡ τάχα μὲς στὰ πέλαγα κι αὐτὸς γιὰ νὰ πλανιέται
 μὲ βάσανα, καὶ νὰ τοῦ τρῶν οἱ ἄλλοι τὰ καλά του;»

Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογήθη τότες·
 «Γι' αὐτὸν μὴν πολυνοιάζεσαι ἐγὼ τὸν ὁδηγοῦσα
 ποὺ τῷνομά του νάκουστῇ πηγαίνοντας κεῖ κάτω.
 Βάσανα αὐτὸς δὲν ἔχει ἐκεῖ, μόν' κάθεται στοὺς πύργους
 τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρεά, καὶ χαίρεται τὰρίφνητα καλά του

420

Μὲ μαῦρο πλοῖο οἱ ἄγουροι κι ἂν τοῦστησαν καρτέρι,
 ὃ χαλασμό του θέλοντας στὸ Θιάκι πρὶ γυρίσῃ,
 δὲν τὸ φοβᾶμαι αὐτό· θαρρῶ πὼς κάμποσους μνηστῆρες
 θὰ φάῃ ἢ γῆς, ποὺ σήμερα τὸ βιὸς σου καταλοῦνε·

Αὐτὰ σὰν εἶπε, μὲ ραβδὶ τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλὰδα,
 καὶ ζάρωσε τὸ λυγερὸ καὶ τῶμορφο κορμί του, 430
 καὶ τὰ ξανθὰ τοῦ ἀφάνισε μαλλιά τῆς κεφαλῆς του,
 καὶ σκέπασε μὲ γέρικο πετσί τὰ μέλη του ὅλα·
 τὰ δυὸ του μάτια θάμπωσε ποὺ πρῶτα ἀστραποφέγγαν,
 καὶ μ' ἄσκημα παλιόρουχα τοῦντυσε τὸ κορμί του,
 κουρελιασμένα καὶ λερὰ καὶ μαῦρα ἀπὸ καπνίλα,
 μ' ἀπάνω λάφινη προβεῖα μακριὰ καὶ μαδημένη·
 τοῦ δίνει καὶ ραβδὶ χοντρό, κ' ἕναν τορβᾶ στὸν ὦμο
 σκισμένο καὶ μὲ πρόστυχο σκοινὶ γιὰ κρεμαστήρι.

Αὐτὰ εἶπαν, καὶ χωρίστηκαν· κ' ἐκείνη πῆγε νάβρῃ
 στὴ θεία τῇ Λακεδαίμονα τᾶγόρι τοῦ Ὀδυσσεά. 440

ΡΑΨΩΔΙΑ Ξ

Κι ἀπ' τὸ λιμάνι πῆρε αὐτὸς βουνήσιο μονοπάτι
 σὲ δάσια μέσα, ποὺ ἡ θεὰ τοῦ τόχου πεῖ πὼς ζοῦσε
 ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς ποὺ νοιάζονταν τὸ βιὸς του
 πιότερο ἀπ' ὅλους ποὺ ὁ τρανὸς Δυσσέας εἶχε δικούς του.

Τὸν βοῆκε καὶ καθότανε στὰ ξώθυρα μονάχος,
 μπρὸς σὲ μεγάλο αὐλόγυρο ἄψηλόστεκο κι ὠραῖο,
 μὲ δρόμο γύρω, ποὺ ἴδιος του τὸν εἶχε ἐκεῖ φτιασμένο
 γιὰ τοῦ ξενιτεμένου του τοῦ ἀφεντικοῦ τοὺς χοίρους,
 δίχως νὰ ξέρεῃ ἡ ἀφέντισσα κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης,
 ἀπὸ βουνόπετρες συρτές, μ' ἀγριαπιδιὲς φραγμένο. 10
 Κι ἀπόξω ὀρθόστησε πολλὰ παλούκια πυκνωμένα
 γύρω τριγύρω ἀπὸ ἰδρυὰ καλὰ πελεκημένα·
 καὶ χοιρομάντρες δώδεκα μὲς στὴν αὐλὴ εἶχε χτίσει
 κοντὰ κοντά, κ' ἡ καθεμιὰ κλειοῦσε πενήντα μάννες
 γουροῦνες χαμοπλαγιαστές· τᾶσερνικὰ μαντροῖζαν
 ὄξω, πολὺ πιὸ λιγοστά· τὶ οἱ θεῖκοι οἱ μνηστῆρες
 τὰ τρώγαν, κι ὁ χοιροβοσκὸς τοὺς ἔφερνε ὀλοένα
 κι ἀπὸ ἴνα, τὸ καλύτερο καὶ πιὸ παχὺ θρεφτάρι
 τρακόσα ἐξήντα ἄσερνικὰ τοῦ μνήσκανε μονάχα.

Τέσσερες σκύλοι σὰ θεριά ξενύχτιζαν κοντά τους,
 πὺν ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν τοὺς εἶχε ἀναθρεμμένους.
 Καινούρια ἐκεῖνος ταῖριαζε στὰ πόδια του τσαρούχια,
 βόδινο κόβοντας πετσοὶ καλοχρωματισμένο·
 γυρίζαν οἱ ἄλλοι ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ τὰ χοιροκοπάδια,
 οἱ τρεῖς· τὸν τέταρτο ὁ βοσκὸς στὴ χώρα εἶχε σταλμένο,
 θρεφτάρι στοὺς ἀπόκοτους μνηστῆρες γιὰ νὰ φέρη,
 γιὰ νὰ τὸ σφάζουνε, νὰ φᾶν καὶ κρέας νὰ χορτάσουν.

Καὶ ξάφνω τὰ μαντρόσκυλα σὰν εἶδαν τὸ Δυσσέα,
 τοῦ χύθηκαν γαυγίζοντας· τότες μὲ γνώση χάμου 30
 κάθησε αὐτός, μὰ τοῦπесен ἡ θράβδα ἀπὸ τὸ χέρι,
 κ' ἐκεῖ θὰ κακοπάθαινε, στὴ στάνη του ἀποδίπλα,
 μὰ χούμιξε γοργόποδος ἑσπίσω ὁ χοιροτρόφος
 στὴν ξώπορτα, καὶ τὸ πετσοὶ τοῦ ξέφυγε ἀπ' τὸ χέρι.
 Καὶ τὰ σκυλιά του ἐδῶ κ' ἐκεῖ σὰ σκόρπισε μὲ πέτρες
 καὶ μὲ φοβέρες, γύρισε κι αὐτὰ εἶπε στὸν ἀφέντη·

«Ἀκόμα λίγο, κι ἄξαφνα σὲ ξέσκιζαν οἱ σκύλοι,
 κι ἀπ' ἀφορμὴ σου, γέρο μου, πολὺ θὰ ντροπιαζόμουν.
 Μὰ κι ἄλλα οἱ θεοὶ παθήματα καὶ στεναγμοὺς μοῦ δῶκαν, 40
 τί κάθουμαι καὶ κλαίγω ἐδῶ θεόμοιαστον ἀφέντη·
 κοιτάζω τὰ θρεφτάρια αὐτὰ γιὰ νὰ τὰ τρῶνε οἱ ξένοι,
 κ' ἐκεῖνος δίχως πόρεψη πλανιέται μερανύχτα
 σὲ χώρες μέσα ἀλλόγλωσσων ἀνθρώπων καὶ λημέρια,
 ἃ ζῇ δὰ ἀκόμα κι ἂν θωρῇ τοῦ γήλιου τὴ λαμπράδα.
 Μὰ ἔλα, γέρο, τώρα ἐσύ, κι ἄς πᾶμε στὴν καλύβα,
 κι ἀπὸ ψωμί κι ἀπὸ κρασί ἡ καρδιά σου σὰ χορτάση,
 λὲς ἀποποῦθε φάνηκες, καὶ ποιά τὰ βάσανά σου.»

Εἶπε ὁ καλὸς χοιροβοσκός, καὶ μέσα τονὲ πῆρε,
 καὶ τοῦστρωσε δασιὰ κλαδιὰ μ' ἀγριογιδιοῦ ἀποπάνω
 προβεῖα τριχάτη καὶ τρανή, πὺν στρώμα του τὴν εἶχε. 50
 Κι αὐτὸς μ' ἐδαῦτα χάρηκε, καὶ φῶναξέ τον κ' εἶπε·

«Ὁ Δίας κ' οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἄς σοῦ δύνουν, ξένε,
 γιὰ τὸ καλὸ σου δέξιμο, τὰ πὺν ζητάει ἡ καρδιά σου.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες·
 «Μὰ κι ἀπὸ σένα πιὸ μικρὸς νὰ ἐρχότανε, δὲ θᾶταν,
 ὦ ξένε μου, πρεπούμενο νὰ μὴν τιμήσω ξένο·
 τ' εἶναι τοῦ Δία ὄλ' οἱ φτωχοὶ κ' οἱ ξένοι· κι ἀρεστό 'ναι
 τὸ λίγο πὺν ἐμεῖς δύνουμε· νόμος αὐτὸς τῷ δούλῳν.

πού τὸν καινούριο ἀφέντη τους τὸν φοβοῦνται πάντα
 60 Τὶ τοῦκοψαν οἱ ἀθάνατοι τὸ γυρισμό του ἐκεῖνου,
 πού θά μ' ἀγάπαε γκαρδιακά καὶ θάδινέ μου πλούτια,
 σπίτι καὶ χτήμα καὶ μαζί γυναῖκα ζηλεμένη,
 κι ὅσαι ὁ ἀφέντης ὁ καλὸς χαρίζει δὲ ἄνθρωπό του,
 πού καλοδοῦλεψε, κι ὁ θεὸς τὰ ἔργατά του ἀξαίνει,
 καθὼς ἐμένα τὰ ἔργατα πού κάνω αὐτὰ μοῦ ἀξαίνει.
 Ἄ γέραζε κι ὁ ἀφέντης μου δῶ πέρα, τί χαρά μου.
 Μὰ χάθηκε, πού ἄς χάνουνταν ἡ φύτρα τῆς Ἑλένης
 ἐλάκερη, πού ἀντροῶν ψυχὲς πλήθος γι' αὐτὴ χαθήκαν
 70 γιὰτὶ γιὰ τοῦ Ἀγαμέμνονα τὴ χάρη κι αὐτὸς πῆγε
 στὸ Ἴλιο τάλογάρικο, τοὺς Τρῶες νὰ πολεμήσῃ.»

Εἶπε, καὶ στὸ χιτῶνα του σφιχτόδεσε τὴ ζώνη,
 καὶ πρὸς τὶς μάντρες κίνησε, πού εἶταν κλεισμένοι χοῖροι
 Δυὸ πῆρε καὶ τοὺς ἔσφαξε, κι ἀπὲ καψάλισέ τους,
 τοὺς λιάνισε καὶ πέρασε τὰ κρέατα στὶς σουβλες,
 καὶ σὰν καλοψηθήκανε τὰ φέρνει τοῦ Ὀδυσσέα,
 δλόξεστα μὲ τὰ σουβλιά, καὶ μ' ἄσπρο ἀλεύρι ἀπάνω.
 Σμίγει καὶ τὸ μελόγλυκο κρασί μὲς στὸ καρδάρι,
 καθίζει ἀγνάντια, τὸν καλεῖ, κι αὐτὰ τοῦ συντυχαίνει
 80 «Τρῶγε ἀπὸ δούλου χοιρινὸ κρεάσι τώρα, ὦ ξένε»
 τὰ παχουλὰ θρεφτάρια μας τὰ χαίρουνται οἱ μνηστῆρες,
 πού μέσα τους εἶναι ἄσπλαχνη κι ἀθεόφοβη ἡ ψυχὴ τους.
 Μὰ τάνομα οἱ μακαριστοὶ θεοὶ δὲν τὰγαπᾶνε,
 παρὰ τὰ δίκια καὶ καλὰ τιμοῦν καμώματά μας.
 Κι ἂν κακοπράχτες κι ἄτιμοι πατήσουνε γῆς ξένη,
 καὶ λάφυρα νάρπάξουνε τοὺς βοηθήσῃ ὁ Δίας,
 τὸ πλοῖο φορτώνουν, καὶ γοργὰ στὸν τόπο τους γυρνοῦνε,
 τὴν ψυχὴ τους τυραννεῖ θεϊκῆς ὀργῆς τρομάρα.
 Μὰ ἐτοῦτοι ἀπὸ θεοῦ φωνὴ θάκοῦσαν καὶ θά μάθαν
 90 τὸ μαῦρο τέλος του, ἐπειδὴς δὲν προξενεύουν δίκια,
 μήτε γυρνοῦν στὰ σπίτια τους, μόν' κάθονται καὶ τρῶνε,
 τὰ πλούτια μας μ' ἀδιαντροπιὰ χωρὶς νὰ τὰ λυποῦνται.
 Τὶ κάθε μέρα καὶ νυχτιὰ πού μᾶς χαρίζει ὁ Δίας,
 ἕνα σφαχτὸ δὲ σφάζουνε, καὶ μήτε δυὸ μονάχα
 ἀτέλειωτα καὶ τὸ κρασί τραβοῦν καὶ τὸ ρουφᾶνε,
 γιὰτ' εἶχε βιὸς ἀρίφνητο, κι ὅσο κανένas ἄλλος
 δὲν εἶχε στὴ μαυροστεριά μηδὲ στὸ Θιάκι μέσα.

Εἵκοσι ἀρχόντοι μαζωχοὶ δὲν ἔχουν τόσα πλούτια·
 νὰ σ'τὰ μετρήσω. Δώδεκα κοπὲς βοδιῶνε κειθεῖ·
 κ' εἶναι ἄλλες τόσες πρόβατα, κι ἀκόμα τόσες χοῖροι·
 γίδια κοπάδια δώδεκα, ἀπλωτά, πού οἱ πιστικοὶ του
 τὰ βόσκουν καὶ τὰ νοιάζονται, καὶ ξένοι καὶ δικοὶ του.
 Κ' ἐδῶ, στήν ἄκρη τοῦ νησιοῦ, γιδιῶν κοπάδια βόσκουν
 ἔντεκα, καὶ καλόβουλοι τὰ σαλαγᾶνε ἀνθρῶποι.
 Καθεμερνὰ καθένας τους θὰ φέρη στοὺς μνηστῆρες
 ἀπὸ τὰ γίδια τὰ παχιά τὸ πιὸ καλὸ πού βρίσκει.
 Ἐγὼ φυλάω καὶ νοιάζομαι τοὺς χοίρους ἐδῶ ἐτούτους,
 καὶ πάντα τὸν καλύτερο διαλέγω καὶ τοὺς στέλνω.»

Εἶπε κ' ἐκεῖνος ἀρπαχτὰ τρωγόπινε σωπώντας,
 καὶ μέσα του κρυφόπλεχνε κακὸ γιὰ τοὺς μνηστῆρες.
 Καὶ σάνε καλοδείπνησε καὶ φράνθηκε ἡ καρδιά του,
 ὁ ἄλλος τὸ ποτήρι του πού γιὰ πιετὸ κρατοῦσε,
 κρασί γεμᾶτο τοῦδωσε, κι αὐτὸς τὸ καλοδέχτη,
 καὶ φώναξέ του κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«Φίλε, καὶ ποιὸς σ' ἀγόρασε μὲ βιὸς δικό του ἐσένα,
 μέγας καὶ βαθιόπλουτος, καθὼς τὸν παρασταίνεις,
 καὶ λές γιὰ τοῦ Ἀγαμέμνονα τῇ χάρῃ θάχῃ πέσει;
 Πές μου, μὴν τονὲ γνώρισα ποιὸς εἶταν· γιατί ὁ Δίας
 κ' οἱ ἄλλοι θεοὶ θὰ ξέρουν ἂν τὸν εἶδα κ' ἐδῶ φέρνω
 μαντιᾶτα του· τί γύρισα μέρη πολλὰ στὸν κόσμος.»

Κι ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν ἀπάντησε καὶ τοῦπε·
 «Μηδ' ἡ γυναῖκα μήτε ὁ γιός, ὦ γέρο, δὲν ἀκούγει
 τὸν ταξιδιώτη πού ἔρχεται καὶ λέει μαντιᾶτα φέρνει·
 πολλοὶ πλανιοῦνται κ' ἔρχονται γιὰ λίγη πόρεψή τους,
 μὰ τοὺς γελοῦν μὲ ψέματα καὶ κρύβουν τὴν ἀλήθεια.
 Ἄν τύχη κοσμογυριστὴς καὶ φτάσῃ ἐδῶ στὸ Θιάκι,
 ἔρχεται, λόγια πλανερὰ στὴ δέσποινά μου κρένει,
 κι αὐτὴ τὸν καλοδέχεται, κι ὅλα ζητάει νὰ μάθῃ,
 χύνοντας δάκρυα περισσά, σὰν ποῦναι τὸ σινηθήσιο
 κάθε γυναίκας πού ἄντρα της στὰ ξένα ἔχει χαμένα.»

Ἔτσι κ' ἐπὶ θὰ σκάρωνες, ὦ γέρο, παραμύθια,
 σ' ὅποιον χλαμύδα σοῦδινε νὰ βάλῃς καὶ χιτῶνα.
 Ὡς τόσο ἐκειοῦ θὰ τοῦγδαραν τὰ κόκκαλά του οἱ σκύλοι
 καὶ τὰ ὄρνια τὰ γοργόφτερα, καὶ τέλειωσε ἡ ζωὴ του·
 ἢ ψάρια τονὲ φάγανε στὴ θάλασσα, καὶ τῶρα

τὰ κόκκαλά του στή στεριά κοίτουνται μὲς στοὺς ἄμμους.
 Χάθηκ' ἐκεῖνος, καὶ σ' ἐμᾶς τοὺς φίλους μὰ σ' ἐμένα
 ἄκόμα πιώτερο ἄφησε τῆς στέρησης τὸν πόνο·
 τί τέτοιο ἀφέντη πάγκαλο δὲ θάβρω ὅπου κι ἂν πάω,
 μήτε στῆς μάννας μου ξανὰ καὶ στοῦ κυροῦ ἃ γυρίσω 140
 τὸ σπίτι πὺ γεννήθηκα, καὶ μ' ἔθρεψαν ἐκεῖνοι.
 Μῆτε γιὰ κείνους τόσο ἐγὼ δὲ θᾶκλαιγα, κι ἄς θέλω
 νὰ τοὺς χαροῦν τὰ μάτια μου στὴν ποθητὴ πατρίδα·
 μὰ τοῦ Ὀδυσσέα πὺ χάθηκε μὲ συνεπαίρνει ὁ πόθος.
 Πὺν τῶνομά του ντρέπομαι νὰ πῶ, κι ἄς λείπη, ὦ ξένε,
 τί μ' ἀγαποῦσε ὁλόψυχα καὶ μὲ πονοῦσε ἐκεῖνος·
 φίλο ἀδερφὸ τὸν κραῖζω ἐγὼ, κι ἄς βρίσκεται μακριὰ μου.»

Τότες τοῦ λάλησε ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας·
 «Φίλε, πὺ ἀρνιέσαι ὁλότελα νὰ πῆς πὺς θὰ ξανάρθῃ
 ἐκεῖνος πάλε, κι ἄπιστος ὁλοένα μένει ὁ νοῦς σου, 150
 ἐγὼ τοῦ βρόντου δὲ μιλῶ, παρὰ σοῦ λέω μὲ ὄρκο,
 πὺς ὁ Δυσσέας ἔρχεται κι ὅσο γιὰ συχαρίκια,
 εὐτὺς πὺ στὰ παλάτια του ὁ ἀφέντης σου πατήσῃ,
 μὲ ὦρια γλαμύδα καὶ καλὸ χιτῶνα θὰ μὲ ντύσῃ·
 πρὶν ὅμως δὲν τὰ δέχουμαι, πολλὴ κι ἂν τᾶχω ἀνάγκη·
 τί ὅσο ἐγὼ σιχαίνουμαι τίς μαῦρες πόρτες τοῦ Ἴαδῃ,
 τόσο κ' ἐκεῖνον πὺ ψευτιὲς σοφίζεται ἀπὸ φτώχεια.
 Ὁ Δίας νᾶναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι,
 κ' ἐτούτῃ ἥ στὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσέα πὺ μὲ δέχτη,
 πὺς ὅλ' αὐτὰ θὰ τελεστοῦν καθὼς ἐγὼ τὰ λέγω. 160
 Μέσα στὸ χρόνο αὐτὸν ἐδῶ θὰ φτάσῃ ὁ Ὀδυσσέας.
 Τοῦτος ὁ μῆνας ἅμα βγῇ, κι ἅμα πατήσῃ ὁ ἄλλος,
 θάρθῃ πάλε στὸ σπίτι του, καὶ θὰ παιδέψῃ ἐκείνους
 πὺ βρίζουν τῇ γυναίκα του καὶ τὸ χρυσὸ του γιόκα.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἴπῃς·
 «Μῆτε σοῦ δίνω ἐγὼ ποτές τὰ συχαρίκια, ὦ γέρο,
 καὶ μήτε ὁ Ὀδυσσέας θάρθῃ στὸ σπίτι του· μόν' πίνε
 ἡσυχὰ ἐσύ, καὶ πίνοντας ἄλλη κουβέντα ἄς βροῦμε,
 κι αὐτὰ μὴ μοῦ θυμίζῃς τα, γιατί πονεῖ ἡ καρδιά μου
 σὰ μοῦ θυμίζουν ἄξαφνα τὸ δοξαστό μου ἀφέντη. 170
 Καὶ τώρα ἄς τὸν ἀφήσουμε τὸν ὄρκο, ἂν καὶ μακάρι
 νᾶρθῃ ὁ Δυσσέας, καθὼς κ' ἐγὼ ποθῶ κ' ἡ Πηνελόπη,
 κι ὁ θεόμοιαστος Τηλέμαχος κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης.

Ὡς τόσο τὸν Τηλέμαχο, τὸ τέκνο τοῦ Ὀδυσσεά,
 τὸν πικροκλαίω, πού οἱ θεοὶ τὸν θρέψαν σὰ βλαστάρη,
 κ' εἶπα, δὲ θάβῃ πιὸ ἀχαμνὸς ἀπ' τὸ λαμπρὸ γονιό του,
 τὸν ξακουστὸ στὴν ὁμορφιὰ καὶ στὸ κορμί, μὰ τώρα
 κάποιος θνητὸς ἢ ἀθάνατος τοῦ θάμπωσε τὰ φρένα·
 στὴν ὥρια Πύλο τράδῃξε νάκούσῃ τοῦ γονιοῦ του
 μαντὰτα. Κ' οἱ καμαρωτοὶ μνηστῆρες τοῦχουν στήσῃ
 καρτέρι πὰς στὸ γυρισμό, γιὰ νὰ χαθῇ τὸ γένος
 καὶ τὸνομα τοῦ ἰσόθεου τοῦ Ἀρκείσιου ἀπ' τὸ Θιάκι.
 Μὰ ἄς τὸν ἀφήσουμε, ἢ πιαστῇ ἀπ' αὐτούς, ἢ καὶ γλυτώσῃ.
 σὰ βάλῃ ὁ Δίας τὸ χέρι του καὶ τὸν ἐδιαφεντέψῃ.
 Μόνε ἔλα, γέρο, κι ὅλα σου δηγήσου μου τὰ πάθια·
 πές μου κ' ἐτοῦτο ἕαστερα· ποιὸς εἶσαι, κι ἀποποῦθε;
 ποιοί 'ν' οἱ γονιοί σου, ὁ τόπος σου; μὲ τί καρὰβι φάνης;
 οἱ ναῦτες πῶς σὲ φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοὶ παρινιένται
 πῶς εἶναι; τί θαρρῶ περὶς ἐδῶ δὲ μᾶς ὀρίζεις.»

180

190

Τότε ὁ Δυσσεύς ὁ τρίξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Ὅλα σωστὰ κι ἀληθινὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ἐγὼ τοῦτα.
 Καὶ νᾶχαμε γιὰ κάμποσον καιρὸ μὲς στὴν καλύβα
 φαῖ καὶ γλυκερὸ κρασί, καὶ καλοκαθισμένοι
 νὰ τρώγαμε, νὰ πίναμε, κ' οἱ ἄλλοι νὰ δουλεῦαν,
 θὰ σοῦ μιλοῦσα ἀλάκερο τὸ χρόνον δίχως κόπο,
 καὶ πάλε δὲ θὰ τέλειωνα τὰ πάθια τῆς ψυχῆς μου,
 ὅσα ἀπὸ θέλημα θεῶν σωρὸς μοῦ μαζωχτήκαν.
 Ἀπ' τὴν ἀπλόχωρη βασιταίῃ ἡ φύτρα μου τὴν Κρήτη,
 καὶ πλούσιου ἀνθρώπου εἶμαι παιδί· κι ἄλλους πολλοὺς στὸ σπίτι
 γέννησε γιουὺς κι ἀνάνθησε μὲ τῇ στεφανωτῇ του,
 μὰ ἐμένα ἐκεῖ μὲ γέννησε σκλάβα ἀγαπητικιά του.
 Ὅμως σὰν τᾶλλα του παιδιὰ κ' ἐμένα μὲ τιμοῦσε,
 ὁ Κάστορας τοῦ Ὑλάκα· θρέμμα του ἐγὼ παρινιέμαι,
 πού τὸν ἐλάτρευε σὰ θεὸ στὴν Κρήτη ὁ κόσμος ὅλος,
 τί πλούτια καὶ καλοτυχιὰ καὶ ξακουστὰ εἶχε τέκνα.
 Μὰ τοῦ θανάτου οἱ δαίμονες στὸν Ἀδῆ σὰν τὸν πῆγαν,
 τὰ παληκάρια του τὸ βιὸς μοιράστηκαν μὲ κλήρους,
 κ' ἐμένα λίγο μερικὸ μοῦ ἀφῆκαν, κ' ἓνα σπίτι.
 Κόρη γονιῶν μυριόπλουτων πῆρα γυναῖκα τότες,
 ἀπὸ δική μου λεβεντιά, γιὰτὶ ἄναντρος δὲν εἶμουν
 μήτε ἀνωφέλευτος ἐγὼ· τώρα μοῦ λείψαν ὅλα.

210

Μὰ κι ἅπ' τὴν καλαμιὰ θαρρῶ πὺν βλέπεις, θὰ μὲ νοιώσης,
 τί εἴμουν πριχοῦ μὲ ζώσουνε τὰ βάσανα κ' οἱ πόνοι.
 Θάρρος καὶ τόλμη ἦ Ἀθηνᾶ κι ὁ Ἄρης μοῦ χαρίσαν,
 πὺν ἀσκέρια ὁμπρὸς μου σπάζανε· σὰν ἔπαιρνα μαζί μου
 παληκαράδες διαλεχτοῦς, καὶ στήναμε καρτέρι,
 μεγάλο πλέχνοντας κακὸ τοῦ ὀχτροῦ, ἡ ἀντρειωμένη
 ψυχὴ μου τότες θάνατο δὲ λόγιαζε ὁμπροστά της,
 μόν' πρῶτος πρῶτος χούμιζα, κι ὅποιος ὀχτρος δὲ μπόρει 220
 νὰ μὲ ξεφύγη, τοῦπαιρνα τὴ ζωὴ μὲ τὸ κοντάρι.
 Τέτοιος ἐγὼ στὸν πόλεμο· δὲ μ' ἄρεξαν χωράφια
 καὶ σπιτικά, πὺν συνηθοῦν λαμπρὰ παιδιὰ νὰ θρέφουν,
 μόνε ὅλο πλοῖα μὲ τὰ κουπιὰ λαχτάραγε ἡ καρδιά μου,
 πολέμους, καὶ καλόξεστα κοντάρια καὶ σαγίτες,
 κακά, πὺν φόβο σὲ ἄλλονους κι ἀνατριχίλα δίνουν.
 Μὰ πάλε, τὰ ὅσα μοῦβαζε ὁ θεὸς στὸ νοῦ ἀγαποῦσα·
 τί ἄλλα ὁ ἕνας κυνηγάει, κι ἄλλα ζητάει ὁ ἄλλος.
 Καὶ πρὶν ἀκόμα οἱ Ἀχαιοὶ πατήσουνε στὴν Τροίᾳ,
 ἐννιὰ φορὲς ἐγὼ ἀρχηγὸς μὲ τὰ καράβια βγῆκα 230
 σὲ ξένους τόπους, καὶ πολλὰ μᾶζενα τότες πλούτια.
 Διάλεγα μέρος, καὶ πολλὰ μοῦ πέφταν καὶ στὸν κλῆρο.
 Μεγάλωσε κι ἀρχόντηνε μεμιάς τὸ σπιτικό μου,
 κι ὅλοι στὴν Κρήτη μ' ἔβλεπαν μὲ σεβασμὸ καὶ φόβο.
 Μὰ σὰ στοχάστη ὁ βροντηχτὴς ὁ Δίας τὸ ταξίδι
 τὸ τρομερό, πὺν ἀρίθμητους ἀφάνισε λεθέντες,
 ἐμένα καὶ τὸν ξακουστὸ Ἰδομενέα προστάξαν
 νὰ πᾶμε οἱ δυὸ μας ἀρχηγοὶ στὸ Ἴλιο μὲ τὰ πλοῖα.
 Δὲν εἶταν τρόπος νάρνηθῶ· βαρὺς τοῦ λαοῦ ὁ λόγος.
 Χρόνους ἐννιὰ χτυπιούμασταν Ἀχαιοὶ μὲ Τρωαδίτες, 240
 στοὺς δέκα χρόνους πήραμε τὴ χώρα τοῦ Πριάμου·
 ὅμως στὸ γυρισμὸ θεὸς μᾶς σκόρπισε τὰ πλοῖα,
 κ' ἐμένα ὁ Δίας συφορὲς τοῦ δόλιου μελετοῦσε·
 τί μόλις μῆνα χάρηκα παιδιά, γυναῖκα, πλούτια,
 καὶ πόθος μοῦρθε στὴν καρδιὰ καράβια νάρματώσω,
 καὶ μὲ συντρόφους διαλεχτοὺς τὴν Αἴγυπτο νὰ σύρω.
 Ἐννιὰ καράβια ἀρμάτωσα, καὶ τρέξαν μέσα κόσμος.
 Ἐξη μερόνυχτα οἱ καλοὶ συντρόφοι τρωγοπίναν,
 καὶ τότε ἐγὼ τοὺς ἔδινα παχιά σφαχτὰ ὀλοένα, 250
 νὰ θυσιάζουμε στοὺς θεοὺς, νὰ γεύουνται κι αὐτοὶ τους

Ἑβδομῃ μέρα, ἀπ' τὴν πλατειὰ τὴν Κρήτη ξεκινώντας
 μὲ δυνατό καλὸ Βοριά ἀρμενίζαμε στὰ πρύμα,
 πὺν ρέμα λὲς μᾶς ἔσερνε· μήτ' ἓνα ἀπ' τὰ καράβια
 δὲν ἔπαθε, μόν' ἄβλαβοι καθόμασταν, κ' ἐκεῖνα
 τὰ πῆγαινε ἴσια ὁ ἄνεμος μαζί μὲ τοὺς ποδοῖτες.
 Σὲ μέρες πέντε φτάσαμε στοῦ ποταμοῦ τοῦ Αἰγύπτου
 τὸ καλὸ ρέμα· καὶ ἄραξα τὰ δίπλωρα καράβια.
 Πρόσταξα τότες τοὺς καλοὺς συντρόφους μου νὰ μείνουν
 αὐτοῦ, πλάϊ στὰ καράβια τους, γιὰ νὰ τὰ διαφεντεύουν, 260
 κ' ἔστειλα βίγλες νὰ τηροῦν ἀπ' τίς κορφὲς τριγύρω·
 μὰ ἐκεῖνοι ξεπαρθήκανε κι ὅπου ἤθελαν τραβῆξαν·
 τῶν Αἰγυπτίων κουρσέψανε τὰ δόλομορφα χωράφια,
 καὶ παῖρναν γυναικόπαιδα, χαλνούσανε τοὺς ἄντρες.
 Κ' ἦρθε ὡς τὴ χώρα τὸ βουητό, κι ἀκοῦν αὐτοὶ καὶ τρέχουν
 σὰν ἔφεξε· καὶ γέμισε πεζούρα καὶ καθάλλα
 ὅλος ὁ κάμπος, κι ἄστραφτε ὁ χαλκός· κι ὁ βροντοχάρες
 ὁ Δίας στοὺς συντρόφους μου ρίχνει κακὴ φευγάλα,
 κ' ἓνας δὲν κόταε νὰ σταθῇ κι ὀχτρό του νάντικρύση,
 γιὰτὶ παντοῦθε ἀφανισμὸς κακὸς τοὺς εἶχε ζώσει. 270
 Τότες πολλοὺς μοῦ σκότωσαν τὰ κοφτερὰ σπαθιά τους,
 κι ἄλλους τοὺς πιάσαν ζωντανοὺς καὶ στὴ σκλαβιά τοὺς ρίξαν.
 Ὡς τόσο αὐτὸ τὸ στοχασμὸ μοῦ φέρνει ὁ Δίας στὸ νοῦ μου,
 ἂν καὶ μακάρι ὁ θάνατος νὰ μ' εὔρισκε ἐκεῖ πέρα,
 τί κι ἄλλα μὲ προσμένανε παθήματα κατόπι.
 Βγάζω καὶ θέτω καταγῆς τὸ κράνος, τὴν ἀσπίδα,
 καὶ τὸ κοντάρι, κι ἀντικρὺ στοῦ βασιλέα τᾶμάξι
 πηγαίνοντας, προσπέφτω του, φιλῶ τὰ γόνατά του·
 κ' ἐκεῖνος μὲ σπλαχνίστηκε, μὲ κάθισε στᾶμάξι,
 καὶ μέσα στὰ παλάτια του μὲ πῆρε δακρυσμένο. 280
 Πολλοὶ μὲ τὰ κοντάρια τους χυνόντανε ἀφρισμένοι,
 γιὰ νὰ μὲ κόβουνε, μὰ αὐτὸς ἀλάργα τοὺς κρατοῦσε·
 φοβότανε τὴ μάνητα τοῦ Δία τοῦ ξενοσώστη,
 πὺν τὰ ἔργα τὰ παράνομα ἄχει σὲ μέγα μῖσος.
 Ἐμείνα ἐκεῖ χρόνους ἑφτά, καὶ τότε ἀπὸ τοὺς ντόπιους
 μάζεψα πλούτια ἀρίφνητα, γιὰτὶ ὅλοι τους μοῦ δίναν.
 Σὰν ἔγιναν τὰ χρόνια ὀχτώ, τότε ἦρθε κάποιος ἄντρας
 ἀπ' τὴ Φοινίκη, μᾶστορης στὸ ψέμα καὶ στὸ δόλο,
 κι ἀχόρταγος, πὺν πάμπολλους εἶχε ἀδικήσει ἀνθρώπους.

Ἐκεῖνος μὲ κατάπεισε νὰ πᾶμε στὴ Φοινίκη, 290
 τοὺν βρίσκονταν τὰ σπίτια του καὶ τᾶλλα χτήματά του.
 Ἐμείνα χρόνον ἄλάκερον μαζί του στὴ Φοινίκη.
 Μὰ οἱ μῆνες σάνε διάβηκαν κ' οἱ μέρες σὰν τελειῶσαν,
 καὶ ὁ χρόνος σάνε γύρισε κ' οἱ ἐποχὲς ξανάρθαν,
 μὲ πελαγόδρομον σκαρὶ μὲ παίρνει στὴ Λιβύα,
 μὲ ἀπάτη, τάχα τὸ φορτιὸ μαζί του γιὰ νὰ φέρω,
 μὰ μὲ σκοπὸ, σὰν πάω ἐκεῖ νὰ μ' ἀκριβοπουλήσῃ.
 Τὸν ἔνοιωσα, μὰ ἀνέβηκα στὸ πλοῖο τοῦ ἀπ' ἀνάγκη.
 Μὲ δυνατὸ καλὸ βοριά τραβοῦσε τοῦ πελάγου
 πέρα ἀπ' τὴν Κρήτη· χαλασμὸ τοὺς μελετοῦσε ὁ Δίας. 300
 Τὴν Κρήτη σὰν ἀφήσαμε, καὶ ἄλλη στεριά τριγύρω
 δὲ φαίνονταν, παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα παντοῦθε,
 σύννεφο μαῦρον ἀπάνω μας τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ἀπλώνει,
 ποὺ θεοσκοτέινα ἔγιναν τὰ πέλαγα ἀποκάτου.
 Τότες ὁ Δίας βρόντηξε, καὶ μὲ τὰστροπελέκι
 χτυπάει τὸ πλοῖο, καὶ δόλοβόλο τὰναποδογουρίζει
 γεμᾶτο θειάφι· πέφτουνε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι,
 γύρω στὸ μαυροκάραβο γυρνώντας σὰν κουροῦνες
 καὶ χέρι θεοῦ τοὺς ἔκοβε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα.
 Μὰ ἐμένα τοῦ πολὺπαθον τετράπηλο κατάρτι 310
 μοῦ βάζει ἀπ' τὸ μαυρόπλωρον καράβι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
 στὰ χέρια, ἀπὸ τὴ συφορὰ γιὰ νὰ γλυτώσω ἐκεῖνη.
 Τ' ἀγκάλιασα, καὶ μ' ἔπαιρναν οἱ λυσσασμένοι ἀνέμοι.
 Μέρες ἐννιὰ πλανιόμουνα, τὴ δέκατη τὴ νύχτα
 μεγάλο κῆμα μ' ἔρριξε στῶν Θεσπρωτῶν τὴ χώρα.
 Ἐκεῖ μὲ δέχτη ὁ Φεῖδωνας ὁ ρήγας δίχως λύτρα
 τὶ ὁ γιὸς του, ποὺ μὲ πρόφτασε ἀπ' τὸ κρύο καὶ ἀπ' τὸν κόπο
 κατακοιμμένο μ' ἔφερε στὸ πατρικὸ παλάτι,
 καὶ ὁ ρήγας τότες μ' ἔντυσε χλαμύδα καὶ χιτῶνα. 320
 Ἐμαθα γιὰ τὸν Ὀδυσσεά ἐκεῖ, τὶ μοῦλεγε καὶ ὁ ἴδιος
 πῶς τονὲ δέχτη φιλικά, στὸν τόπο του σὰ γύρνα·
 καὶ μοῦδειξε ὅσους θησαυροὺς εἶχε ὁ Δυσσεάς συναΐξει,
 χαλκὸ, χρυσάφι, σίδερον μὲ τέχνη δουλεμένο,
 ποὺ σῶναν καὶ τὴ δέκατη νὰ θρέψουνε γενιά του·
 τόσα τοῦ μένανε καλὰ στοῦ βασιλέα τὰ σπίτια,
 Καὶ στὴ Δωδώνῃ μοῦλεγε πῶς εἶχε αὐτὸς περάσει,
 ἀπ' ταῖψηλόκορφο τὸ ἰδρὸν τὸ θέλημα τοῦ Δία

νᾱκούση πῶς θὰ ξαναρθῇ στοῦ πλούσιου τὸ νησί του,
 κρυφὰ μαθὲς ἢ φανερά, τόσον καιρὸ πού λείπει. 330
 Καί μές στοῦ σπίτι στάζοντας μοῦ δοκίστη πῶς τὸ πλοῖο
 εἶταν ριχμένο, κ' ἔτοιμοι στεκόνταν οἱ συντρόφοι,
 στῇ γῆς νὰ τονὲ φέρουνε τῆς ποθητῆς πατρίδας.
 Ἐμένα ὅμως πρωτόστειλε, γιὰτ' ἔτυχε καράβι
 Θεσπρωτικὸ νὰ ξεκινᾷ στοῦ καρπεροῦ Δουλίχι.
 Στὸ βασιλεῖα τὸν Ἄκαστο τοὺς εἶπε νὰ μὲ φέρουν,
 μὰ αὐτοὶ κακὰ βουλευτήκαν, γιὰ νὰ τραβήξω κι ἄλλα
 παθήματα καὶ συμφορές· κι ἀπ' τῇ στεριά σὰ βγῆκε
 πολὺ ἀνοιχτὰ τὸ πλεούμενο, σοφίστηκαν νὰ βροῦνε
 τὸν τρόπο νὰ μὲ ρίξουνε μὲς στῆς σκλαβιάς τὰ πάθια. 340
 Μοῦ βγάλαν τὴ χλαμύδα μου, μοῦ βγάλαν τὸ χιτῶνα,
 κι ἄλλο παλιὸ μὲ ντύσανε κουρέλι καὶ χιτῶνα,
 αὐτὰ ἐδῶ τὰ παλιόρουχα πού βλέπεις κ' ἔχω τώρα
 καὶ πρὸς τὸ βράδυ φτάσανε στοῦ ξάστερου τοῦ Θιᾶκι.
 Σφιχτὰ μὲς στοῦ καλόθρονο σὰ μ' ἔδεσαν καράβι,
 καὶ μὲ σκοινὶ πολύστρεφτο, πηδήξανε μὲ βιάση
 στῇ γῆς, καὶ καλοκάθησαν νὰ φᾶνε στᾶκρογιάλι.
 Ὡς τόσο γλήγορα οἱ θεοὶ μοῦ ἔελυσαν τὸν κόμπο,
 κ' ἐγὼ μὲ τὸ παλιόρουχο σκεπάζοντας τὴν ὄψη,
 ἀπ' τὸ καλοπελέκητο κατέβηκα τιμόνι, 350
 πάνω στῇ θάλασσα ἔρριξα τὸ στῆθος, καὶ τὰ χέρια
 ἀπλώνοντας κολυμπητὰ βγαίνω στῇ γῆς, καὶ τρέχω
 κι ἀνάμερά τους κρύβουμαι στὰ φυλλωτὰ τὰ δάσια.
 Τοῦ κάκου γύριζαν αὐτοὶ καὶ δυνατὰ φωνάζαν·
 μὰ δὲν τὸ κρίνανε καλὸ παρέχει νὰ ζητήσουν,
 καὶ γύρισαν καὶ μπήκανε στοῦ βαθουλοῦ καράβι
 κ' ἔτσ' οἱ θεοὶ μὲ κρύψανε καλὰ καὶ δίχως κόπο,
 καὶ στὴν αὐλὴ μὲ φέρανε φρόνιμου ἀνθρώπου. Βλέπεις,
 ἀκόμα εἶναι τῆς μοίρας μου στὸν κόσμον αὐτὸν νὰ ζήσω.»
 Κ' ἐσύ, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες· 360
 «Ἄμοιρε ξένε, περισσὰ μὲ λύπησες δηγώντας
 ἓνα ἓνα τὰ ὅσα τραβήξες καὶ τὰ ὅσα πῆγες κ' ἤρθες.
 Μὰ δὲ λαλεῖς, θαρρῶ, σωστά, καὶ μήτε θὰ μὲ πείσης
 μὲ τὰ ὅσα μοῦ δηγήθηκες ἐσὺ γιὰ τὸ Δυσσέα.
 Γιατί μαθὲς νὰ κάθεται καὶ ψέματα νὰ κρῆνης;
 Καὶ μοναχὸς μου ξέρω ἐγὼ τὸ ἄν θὰ γυρίσῃ ἐκεῖνος

ξέρω πὼς ὅλ' οἱ ἄθάνατοι τὸν ἔχουνε μισήσει,
καὶ νὰ χαθῇ δὲ στέρξανε στοὺς Τρωαδίτες μέσα,
γιὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο ὕστερα σ' ἀγαπητὲς ἀγκάλες.
Καὶ τότες οἱ Παναχαιοὶ θὰ τοῦστηναν μνημούρι,
κι ὄνομα θ' ἄβγαζε λαμπρὸ νᾶφήση τοῦ παιδιοῦ του. 370

Μὰ τώρα οἱ Ἄρπυιες ἄδοξα τὸν πῆραν, κ' ἐγὼ μένω
στὴ μάντρα μου ὀλομόναχος· μήτε στὴ χώρα κάτου
δὲν πάω, ἔξδὸν ἢ φρόνιμη σὰν τύχη Πηνελόπη
νὰ μὲ φωνάξῃ, μῆνυμα ἀπὸ κάπου σὰν τῆς ἔρθῃ.
Καθίζουν τότες κι ὅλοι τους ψιλορωτοῦν τὸν ξένο,
κι αὐτοὶ ποὺ κλαῖνε καὶ πονοῦν γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ ρήγα,
κι αὐτοὶ ποὺ χαίρουν, καὶ τὸ βιὸς ἀπλέρωτα τοῦ τρῶνε·
μὰ ἐγὼ κανένα δὲ ρωτῶ πιά ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ κάποιος 380
μὲ γέλασε Αἰτωλὸς φονιάς, ποὺ σὲ χωριά καὶ χῶρες
πλανέθηκε, κ' ἦρθ' ὥς ἐδῶ, κ' ἐγὼ τὸν καλοδέχτην.

Καὶ πὼς τὸν εἶδε μοῦλεγε στοῦ Ἰδομενέα στὴν Κρήτη,
τὰ πλοῖα του σὰ διόρθωνε τ' ἀνεμοτσακισμένα,
καὶ πὼς μὲ τοὺς ἰσόθεους συντρόφους του θὰ φτάσῃ
τὸ θέρο ἢ τὸ χυνόπωρο μὲ πλούτια φορτωμένος.
Κ' ἐσύ, ποὺ θεὸς σὲ φέρνει ἐδῶ, πολὺπαθέ μου γέρο,
νὰ μοῦ κερδίσης μὴ ζητᾷς μὲ δόλους τὴν καρδιά μου·
μ' αὐτὰ δὲ θὰ σὲ σεβαστῶ, καὶ δὲ θὰ σ' ἀγαπήσω,
παρ' ἀπὸ φόβο τοῦ Διὸς κι ἀπὸ ψυχοπονιά μου.»

Τότε ὁ Δυσσέας μίλησε ὁ πολὺβουλος καὶ τοῦ εἶπε 390
«Ἄπιστη ἀλήθεια τὴν καρδιά μέσα στὰ στήθια σου ἔχεις·
τοῦ χάρου πᾶν οἱ ὄρκοι μου, καὶ δὲ σὲ καταπεῖθω.
Μὰ συμφωνία ἄς κάμουμε, καὶ μάρτυρες ἄς εἶναι
οἱ ἄθάνατοι ἀποπάνωθε, ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια·
σ' ἐτοῦτο ἂν ὁ ἀφέντης σου στὸ σπίτι του γυρίσῃ,
ἐσὺ μοῦ δίνεις φόρεμα χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
καὶ στὸ Δουλίχι στέλνεις με, ποὺ τὸ ποθεῖ ἡ καρδιά μου·
μὰ ἂν ὁ ἀφέντης δὲ φανῇ καθὼς ἐγὼ σοῦ κρένω,
τοὺς δούλους βάλῃ ἀπ' τὸν γκρεμνὸ νὰ πᾶνε νὰ μὲ ρίξουν,
ποὺ ἄλλος φτωχὸς νὰ μὴν κοτάῃ νὰ σὲ ξαναγελάσῃ.» 400

Κι ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
«Μεγάλῃ δόξα καὶ τιμῇ σὶνὸν κόσμῳ θᾶχα, ὦ ξένε,
καὶ τώρα καὶ κατοπινά, στὸ σπίτι μου μιᾶς κ' ἦρθες,
καὶ σοῦδωκα νὰ φῶς νὰ πιῇς, κατόπι ἂν σὲ χαλνοῦσα,

καὶ δίχως πόνο σοῦπαιρνα τὴν ποθητὴ ζωὴ σου.
 Μὲ τί καρδιὰ θὰ πρόσφερνα τότες εὐκὴ τοῦ Δία;
 Μὰ ὦρα γιὰ δεῖπνο· ἄς ἔρχουνταν ἀμέσως οἱ συντρόφοι,
 τραπέζι νὰ μᾶς στρώσουνε λαμπρὸ μὲς στὸ καλύβι.»

Αὐτὰ καθὼς μιλούσανε τὰ λόγια μεταξύ τους,
 ζυγώνουν οἱ χοιροβοσκοὶ καὶ φέρουνε τοὺς χοίρους. 410

Τοὺς κλείσανε νὰ κοιμηθοῦν ἐκεῖ πού συνηθοῦσαν,
 κι αὐτοί, στὶς μάντρες μπαίνοντας, βγάζαν ἄχὸ μεγάλο.
 Κι ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς φωνάζει στοὺς συντρόφους·

«Φέρτε μου τὸ καλύτερὸ καπρὶ γιὰ νὰ τὸ σφάξω
 τοῦ ξένου ἐδῶ, μὰ καὶ γιὰ μᾶς καλὸ, πού μερανύχτα
 πολλὰ τραβάμε ὅλο γι αὐτὰ τὰσπρόδοντα καπριά μας,
 κι ἄλλοι μᾶς τρῶν τὸν κόπο μας χωρὶς νὰ μᾶς πλερώνουν.»

Αὐτὰ τοὺς εἶπε, κ' ἔσκισε τὰ ξύλα μ' ἀξινάρι,
 κι αὐτοὶ τοῦ φέρανε παχὺ καπρὶ πέντε χρονῶνε,
 ἐκεῖ παράδιπλα τῆς σιᾶς· τοὺς θεοὺς δὲν ἀστοχοῦσε 420
 ὁ γέρος ὁ χοιροβοσκός, τί ἔχε στὰ φρένα γνώση.

Ἔκοψε τρίχες ἀπαρχὴ ἀπ' τοῦ χοίρου τὸ κεφάλι,
 καὶ στὴ φωτιὰ τὶς ἔρριξε· καὶ τῶν θεῶν εὐκότεαν
 νὰ φέρουνε στὸ σπίτι του τὸ γνωστικὸ Ὀδυσσεά.
 Κατόπι σήκωσε δαυλὸ πού δὲν τὸν εἶχε σκίσει,
 καὶ βάρεσε καὶ σκότωσε τὸ ζῶ· κ' οἱ ἄλλοι τότες
 τὸ σφάξαν, τὸ καψάλισαν, τὸ κόψανε κομμάτια,
 καὶ στοίβαξε αὐτὸς τὰ ὠμὰ πού τ' ἄκοβε ἀπ' ὀλοῦθε,
 μέσα στὴν σκέπη τὴν παχειά, καὶ τ' ἄκαμε ἀπαρχὴ του·
 καὶ σὰν τ' ἀλεύρωσε καλὰ, πὰς στὴ γωνιά τὰ βάζει.

Καὶ τ' ἄλλα τὰ λιανίσανε, τὰ πέρασαν στὶς σοῦβλες, 430
 τὰ ψήσανε μὲ προσοχή, τὰ ξεσουβλίσαν ὅλα,
 καὶ στοὺς ταβλάδες τ' ἄρριξαν· καὶ στάθη τότε ὁ γέρος,
 πού ἔνοιωθε πάντα τὸ σωστό, νὰ τὸ καλομοιράσῃ.

Σὲ μέρη ἑφτά τὰ χώρισε· στὶς Νύφες θεᾶς τὸ πρῶτο
 καὶ στὸν Ἑρμῇ, τῆς Μαίας τὸ γιό, μαζί μ' εὐκὲς προσφέρει,
 καὶ τ' ἄλλα στὸν καθένα τους· καὶ τοῦ Ὀδυσσεά χωρίζει
 τὸ ψαρνέφρι ἀλάκερο τοῦ χοίρου γιὰ τιμὴ του·
 καὶ τό εἶδε αὐτὸς καὶ χάρηκε, κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε·

«Ὅσο σ' ἀγάπησα, Εὐμαιε, κι ὁ Δίας, νὰ σ' ἀγαπήσῃ, 440
 πού ἐμένα τὸν ἄσημαντο τιμᾷς μὲ τέτοια δῶρα.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἶπες·

«Τρῶγε, καλέ μου ξένε, ἐσὺ καὶ τὰ καλά μας χαίρου
τὸ ἕνα ὁ θεὸς χαρίζει μας, καὶ τᾶλλο μᾶς τᾶρνιέται,
ὅπως στὸ νοῦ του βουλευθῇ, τί δύνεται τὰ πάντα.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἔκαψε ἀπαρχὲς στοὺς θεοὺς τοὺς παναιώνιους,
κ' ἔσταξε, κ' ἔβαλε καυκὶ λαμπρὸ κρασί γεμᾶτο
μὲς στοῦ Ὀδυσσέα τοῦ κουρσευτῆ τὰ χέρια· τότε δίπλα
στὸ μερτικό του κάθησε· καὶ μοίραζε ὁ Μεσαύλης
ψωμί, πού ὁ Εὖμαιος δοῦλο του τὸν εἶχε ἀγορασμένο.
ἀτός του ἀπὸ τοὺς Ταφινούς, σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης, 450
δίχως νὰ ξέρῃ ἡ ἀφέντισσα κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης·
κι ἀπλῶσαν χέρια στὰ ἔτοιμα φαγιά ποῦχαν ὀμπρός τους.
Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
πῆρ' ὁ Μεσαύλης τὸ ψωμί, κ' ἐκεῖνοι χορτασμένοι
ἀπὸ ψωμί καὶ κρέατα κινήσαν νὰ πλαγιάσουν.

Νύχτα ἦρθε χασοφέγγαρη κι ἀγριωπὴ, πού ὁ Δίας
ἔβρεχε, κι ἄνεμος ὑγρὸς ὀλονυχτὶς φυσοῦσε.
Τότες τοῦ γέρου μίλησε ὁ Δυσσέας, νὰ δοκιμάσῃ
ἂν ὁ ἴδιος τῇ χλαμύδα του θὰ βγάλῃ νὰ τοῦ δώσῃ, 460
ἢ σὲ ἄλλο σύντροφο θὰ πῇ, ἀφοῦ τόση τοῦ εἶχε ἀγάπη·

«Ἄκουσε τώρα, ὦ Εὖμαιε, κι ὅλοι οἱ συντρόφοι γύρω
κάτι ἔταξα, καὶ θὰ τὸ πῶ· τί τὸ τρελὸ μ' ἀνάβει
κρασί πού καὶ τοὺς γνωστικούς κινάει νὰ τραγουδᾶνε,
μὲ γέλοια νὰ γλεντίζουνε, καὶ στοὺς χοροὺς νὰ βγαίνουν,
μὰ καὶ νὰ λὲν ὅσα εἵτανε καλὸ νὰ μὴ λεχτοῦνε.
Τώρα κ' ἐγώ, πού ἀρχίνησα νὰ λέω, δὲ θὰ τὸ κρύψω.
Μακάρι νιότη νᾶχα ἐγώ, καὶ τέτοια γερωσύνη,
σὰν πού εἶχα σάνε στήσαμε καρτέρι ὀμπρὸς στὴν Τροία.
Ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρεά ὁ Μενέλαος κι ὁ μέγας Ὀδυσσεάς 470
εἵτανε τότες ἀρχηγοί, κ' ἐμένα βάλαν τρίτο.

Στὴ χώρα φτάνοντας σιμὰ καὶ στάψηλὸ τὸ κάστρο,
ἐκεῖ τριγύρω στὰ πηχτὰ χαμόδεντρα, στοῦ βάλτου
τὶς καλαμιὲς πλαγιάσαμε κρυμμένοι στᾶρματά μας·
καὶ νύχτα πλάκωσε κακὴ, Βοριᾶς πολὺς φυσοῦσε,
πού ὅλα παγῶναν, καὶ ψυχρὸ σὰν πάχνη ἔπεφτε χιόνι,
καὶ τὸ κρουστάλλι δλόγυρα κολνοῖσε στὶς ἀσπίδες.
Ὅλοι εἶχαν καὶ φοροῦσανε χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
κι ἀναπauόνταν ἥσυχα κάτω ἀπὸ τὶς ἀσπίδες·
ἐγὼ ὁμως τῇ χλαμύδα μου σὲ σύντροφο εἶχ' ἀφήσει 480

ἀστόχαστα δὲν τῶλεγα ποτὲς νὰ ξεπαγιάσω·
μόνο τὴ ζώνῃ τὴ λαμπρῇ καὶ τὴν ἀσπίδα πῆρα.
Στὴν τρίτῃ βίγλα τῆς νυχτός, τότες πού τᾶστρα γέρονουν,
μὲ τὸν ἀγκῶνα σάλειψα τὸν Ὀδυσσέα σιμά μου,
κι αὐτὸς μεμιάς μ' ἀγκρίκησε· καὶ φώναξά τον κ' εἶπα
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη Διογενῆ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
πάω νὰ πεθάνω· κάποιος θεὸς μὲ γέλασε νὰ μείνω
μὲ τὸ χιτῶνα μοναχά, καὶ γλυτωμὸ δὲ βλέπω.»

Ἔτο' εἶπα, καὶ στὰ φρένα του νά, τί στοχάστη ἐκεῖνος, 490
μεγάλος καθὼς εἶτανε στὸ νοῦ καὶ στοὺς πολέμους·
σιγομιλώντας ἔσκυψε καὶ μοῦπε· «Σώπα τώρα,
μὴν τύχη κι ἄλλος Ἀχαιὸς κανέναν σ' ἀγκρίκησῃ.»
Κατόπι στὸν ἀγκῶνα του τὴν κεφαλὴ ἀγκουμπώντας,
μίλησε· «Ἀκούστε, φίλοι μου, κι ὄνειρο μοῦθρε θεῖο·
στὸν ὕπνο· βγήκαμε πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὰ καράβια,
κι ἄς πάῃ τοῦ Ἀγαμέμνονα κάποιος νὰ πῇ, τοῦ ἀφέντη,
ἀπ' τὰ καράβια πὶο πολλοὺς νὰ στείλῃ ἐδῶ νάρθουνε.»

Εἶπε, κι ὁ Θόας τοῦ Ἀντραίμονα ὁ γιὸς πηδαίει ἀμέσως
καὶ τὴν πορφυροχρώματῃ χλαμύδα του πετώντας 500
τρέχει στὰ πλοῖα· τυλίχτηκα τότες ἐγὼ τὸ ροῦχο
χαρούμενος, καὶ πλάγιασα· καὶ φάνηκε ἡ Αὐγοῦλα
λάμποντας ἡ χρυσόθρονη. Καὶ νᾶχα τώρα ἐκεῖνα
τὰ νιάτα καὶ τὴ δύναμη, θὰ μοῦδινε χλαμύδα
κάποιος μὲς σῶν χοιροβοσκῶν τὶς μάντρες, ἀπ' ἀγάπη
καὶ σεβασμὸ πρὸς ἄνθρωπο καλὸ καὶ παινεμένο·
μὰ τώρα μ' ἀψηφοῦν, γιατί μὲ βλέπουν μὲ κουρέλια.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἶπες·
«Καλὰ μᾶς τὴ δηγήθηκες τὴν ἱστορία σου, γέρο,
δὲν εἶπες τίποτε ἄτοπο, μηδὲ πού θὰ σὲ βλάψῃ·
δὲ θὰ σοῦ λείψῃ μήτ' αὐτό, μηδ' ὅ,τι ἄλλο ταιριάζει 510
σὲ ἰκέτῃ πού ἔπαθε πολλά, καὶ πού ἔρχεται ὀμπροστά μας·
ὅμως σὰ φέξῃ πάλε αὐγὴ, θὰ βάλῃς τὰ παλιά σου.
Γιατ' ἄλλαξες δὲν ἔχουμε χλαμύδες καὶ χιτῶνες
ἐδῶ πολλές, παρ' ἀπὸ μὰ καθέναν μας τὴν ἔχει.
Ὅμως σὰν ἔρθῃ ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ Ὀδυσσέα,
τότε θενὰ σοῦ δώσῃ αὐτὸς χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
κι ὅπου ἡ καρδιά σου λαχταρεῖ θὰ σὲ ξεπροβοδίσῃ.»

Σὰν εἶπε αὐτὰ σηκώθηκε καὶ τοῦ ἔφτιασε τὸ στοῦμα

Ἡ Ἑλένη σὴν Σπάρτῃ δείχνει στὸν Τηλέμαχο τὸ καλὸ σημάδι τοῦ αἵτου μὲ τὴ χίνα (ο 160—181).

σιμὰ στὴ στιά, ὅπου ἔβαλε γιδιώνε καὶ προβάτων
 προβιές, κι ἀπάνω τοῦ ἔρριξε, σὰν πλάγιασε ὁ Δυσσέας, 520
 τρανὴ χλαμύδα καὶ χοντροή, ποὺ κι ἄλλη εἶχε δική του,
 νὰ τὴ φορῇ σὰν πλάκωνε πολὺ βαρὺς χειμώνας.

Ἔτσι ὁ Δυσσέας κοιμήθηκε, κοιμήθηκαν καὶ τᾶλλα
 τὰ παληκάκια πλάγι του· μὰ ὡς τόσο ὁ χοιροτρόφος
 δὲν ἔστεργε νὰ κοιμηθῇ μακριάθε ἀπὸ τοὺς χοίρους,
 μόνε ἀρματώθηκε νὰ βγῇ· καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας
 ποὺ γιὰ τὸ βίος του νοιάζονταν σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης.
 Πρῶτα στοὺς ὤμους τοὺς πλατιοὺς κρεμάζει τὸ σπαθί του,
 βάζει χλαμύδα χοντρουλή, προφύλαμα τοῦ ἀνέμου,
 κ' ἔρριξ' ἀπάνω του προβειὰ παχειᾶς μεγάλης γίδας, 530
 πῆρε κοντάρι σουβλερό, νὰ διώχνῃ σκύλους κι ἄντρες,
 καὶ πῆγε πλάγιασε κοντὰ στάσπρόδοντα θρεφτάρια,
 κάτου ἀπὸ πέτρα θολωτὴ καὶ στοῦ Βοριᾶ τὸ ἀπάγγιο.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ο.

Κ' ἡ Ἀθηνᾶ στὴ διάπλατῃ τῇ Λακεδαίμονα ἦρθε,
 στὸν ἄξιο γιὸ τοῦ ἀντρόψυχου Ὀδυσσεᾶ νὰ θυμίσῃ
 τὸ γυρισμό του νὰ νοιαστῇ, καὶ νᾶρθῃ στὴν πατριδα.
 Τὸν βρῆκε μὲ τοῦ Νέστορα τὸ γιὸ τὸν παινεμένο
 στὸ πρόσπιτο τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου πλαγιασμένο·
 βαθιὰ γλυκοκοιμότανε τοῦ Νέστορα τὸ τέκνο,
 ὄχι ὅμως κι ὁ Τηλέμαχος, ποὺ ἀκοίμητο τὸν κράτα
 ἢ συλλογὴ τοῦ κύρη του στὴ θεῖα τῇ νύχτα μέσα.
 Σιμὰ του στάθῃ κ' εἶπε του ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·

«Τηλέμαχε, δὲν πρόπει πιά στὰ ξένα νὰ πλανιέσαι, 10
 στὸ σπίτι βιὸς ἀφήνοντας κι ἀγέρωχους ἀνθρώπους,
 μὴν τύχῃ αὐτοὶ καὶ μοιραστοῦν καὶ καταλύσουν ὅλους
 τοὺς θησαυροὺς σου, καὶ σοῦ βγῇ χαμένο τὸ ταξίδι.
 Τρέχα πὲς στὸν τρανόφωνο Μενέλαο νὰ σὲ στείλῃ
 στὸ σπίτι, ἀκόμα γιὰ νὰ βρῇς τὴν ἀκριβὴ σου μάννα,
 ποὺ τώρα τὴν παρακινοῦν κι ὁ κύρης καὶ τᾶδέρωφια
 νὰ πάρῃ τὸν Εὐρύμαχο, ποὺ τοὺς μνηστήρες ὅλους
 καὶ στάντιπροίκια πέρασε καὶ στὰ περισσὶα δῶρα.
 Μὴν τύχῃ κι ἄθελά σου αὐτὴ πάρῃ τὸ βιὸς καὶ φύγῃ.
 Τὶ τῆς γυναικας τὴν ψυχὴ τὴν ξέρεις δὰ πῶς εἶναι» 20

Α. ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, Ὁμήρου Ὀδύσσεια. Ἐκδ 2^α

θέλει νᾶξάινῃ τὰ καλὰ τοῦ ἀντρὸς ποῦ θὰ τὴν πάρῃ,
μὰ τὰ προτερινὰ παιδιὰ καὶ τὸν ἀγαπημένο
τὸ σύγκοιτο ποῦ πέθανε, δὲ θέλει νὰ τοὺς ξέρῃ.

Πήγαινε τώρα, τὸ ἔχει σου νὰ μπιστευτῆς στὰ χέρια
τῆς παρακórης ποῦ θὰ δῆς πὶο τίμια ἀπὸ τὶς ἄλλες,
ὥσπου νύφῃ δοξαστῇ οἱ θεοὶ σοῦ φανερώσουν.

Κι ἄλλο ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κ' ἐσὺ στὸ νοῦ σου βάλ' τον·
κρυφὸ καρτέρι σοῦστησαν οἱ πρῶτοι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
μὲς στὸ στενὸ ποῦ ἀνάμεσο Θιάκι καὶ Σάμῃ πέφτει,

γιὰ νὰ σοῦ πάρουν τὴ ζωὴ στὸν τόπο σου πρὶν φτάσῃς. 30
Δὲν τὸ φοβᾶμαι αὐτό· θαρρῶ πὼς κάμποσους μνηστῆρες
θὰ φάῃ ἢ γῆς, ποῦ σήμερα τὸ βίος σου καταλοῦνε.

Ὡς τόσο βάστα ἀπ' τὰ νησιὰ μακριὰ τ' ὠριὸ καράβι,
κι ὅλο τὴ νύχτα ἀρμένιζε· καὶ πρύμο θὰ σοῦ στείλῃ
ἀγέρα ὅποιος ἀθάνατος σὲ διαφεντεύει πάντα.

Στὸ πρῶτο πρῶτο τοῦ Θιακιοῦ τὰκρόγιαλο ποῦ φτάσῃς,
στεῖλε μὲ τοὺς συντρόφους σου μαζὶ τὸ πλοῖο στὴ χώρα,
καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐσὺ νὰ πᾶς νὰ βρῇς τὸ χοιροτρόφο,
ποῦ νοιάζεται τοὺς χοίρους σου, καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του.

Ἐκεῖ τὴ νύχτα πέρασε, καὶ στείλ' τονε στὴ χώρα 40
τὴν εἶδηση τῆς γνωστικιάς νὰ φέρῃ Πηνελόπτης.

πὼς γλύτωσες, κ' εἰς' ἄβλαβος, κ' ἔφτασες ἀπ' τὴν Πύλο.»

Εἶπε, καὶ τραβῆξε ψηλὰ στὸν Ὀλυμπο νᾶνέβῃ.

Κι αὐτὸς τὸ γιὸ τοῦ Νέστορα σκουντώνοντας μὲ τὸ πόδι,
ἀπ' τὸ θεόγλυκο ὕπνο του τὸν ξύπνησε, καὶ τοῦ εἶπε·

«Πεισίστρατε τοῦ Νέστορα, σήκου, στάμάξι ζέψε
τᾶλογα τὰ μονόνυχα, νὰ πάρουμε τὸ δρόμο.»

Καὶ τότε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα τοῦ ἀντίσκοψε καὶ τοῦ εἶπε·

«Δὲ γίνεται, Τηλέμαχε, νὰ βγοῦμε μὲς στὴ νύχτα,
βιάση πολλὴ κι ἂν ἔχουμε· θὰ φέξῃ ὅπου καὶ νᾶναι. 50

Περίμενε ὥσπου ὁ δοξαστὸς Μενέλαος τοῦ Ἀτρέα
φορτώσῃ πᾶς στάμάξι σου τὰ δῶρα ποῦ σοῦ δίνει,
καὶ μὲ γλυκοὺς χαιρετισμοὺς σοῦ πῇ τὸ κατευόδιο·
τὶ ἀπ' ὅσους τὸν φιλοξενοῦν θυμᾶται ὁ ξένος πάντα
ἐκεῖνον ποῦ μὲ ξέχωρη τὸν καλοδέχτη ἀγάπῃ.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ χρυσόθρονη φάνηκε εὐτὺς ἡ Αὐγοῦλα.
Κ' ἔρχετ' ὁ μεγαλόφωνος Μενέλαος σιμὰ τους,
ἅμα σηκώθη ἀπ' τὸ πλευρὸ τῆς ὥριας σύγκοιτῆς του.

Καὶ σὰν τὸν εἶδε ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
 ντύνεται ἀμέσως βιαστικὰ τὸ λαμπερὸ χιτῶνα, 60
 στοὺς ἀντρειωμένους ὤμους του ρίχνει βαρεῖα φλοκάτα,
 καὶ βγαίνει καὶ προστέκεται· κι αὐτὰ τοῦ συντυχαίνει
 τὸ παληκάρι ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά·

«Γιὲ τοῦ Ἀτρεά διόθρεφτε, Μενέλαε βασιλέα,
 Εἶναι ὥρα νὰ μὲ στείλῃς πιά στὴν ποθητὴ πατρίδα,
 γιὰτ' ἡ καρδιά μου λαχταρεῖ νὰ ξαναρθῶ στὸ σπίτι.»

Καὶ τότε ὁ μεγαλόφωνος Μενέλαος τοῦ κρένει·
 «Νὰ σὲ κρατήσω ἐδῶ πολὺ, Τηλέμαχε, δὲ θέλω,
 τὸ γυρισμὸ σου ἀφοῦ ποθεῖς· ὅποιος περίσσια δείχνει
 στὸν ξένο ἀγάπη γιὰ ὄχρητα, τὸν κατακρίνω ἐτοῦτον· 70
 σ' ὅλα τὸ μέτριο πλὺ καλὸ· κακό, νὰ λὲς τοῦ ξένου
 νὰ φύγῃ, ἃ δὲν τὸ θέλῃ αὐτός· κακό, καὶ νὰ κρατῇς τον
 στὴ βιάση του. Σὰ βρίσκεται σιμὰ σου, φίλευέ τον·
 ἂν πάλε θέλῃ μισεμό, καλοπροβόδιζε τον.

Μεῖνε ὅμως πρῶτα νὰ μὲ δῇς στάμαξι νάπιθῶνα
 τὰ ὥρια σου δῶρα, καὶ νὰ πῶ τῷ γυναικῶνε μέσα
 μὲ τὰ πολλὰ βρισκούμενα τραπέζι νὰ μᾶς στρώσουν.
 Δόξα περίλαμπρη γιὰ μᾶς, καὶ γιὰ τὰ σένα κέρδος,
 ποὺ πάτε δρόμο μακρινό, νὰ φᾶτε καὶ νὰ πιήτε.
 Καὶ στὴν Ἑλλάδα ἂν θὲς νὰ βγῇς, καὶ σ' ὅλο τὸ Ἄργος μέσα, 80
 ἔρχουμαι ἀντάμα σου κ' ἐγώ· τὸ ἀμάξι θὰ σοῦ ζέψω,
 καὶ θὰ σὲ πάρω σὲ πολλὰς ἀνθρώπων πολιτεῖς·
 κανένας τότες μ' ἀδειανὰ δὲ θὰ μᾶς στείλῃ χέρια,
 παρὰ σ' ἐμᾶς ἢ τρίποδα καλόχαλκο, ἢ λεβέτι,
 ἢ δυὸ μουλάρια, ἢ καὶ χρυσὸ ποτήρι θὰ χαρίσῃ.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
 «Τοῦ Ἀτρεά γόνε διόθρεφτε, Μενέλαε βασιλέα,
 θέλω νὰ πάω στὸν τόπο μου, τί δὲν ἀφῆκα πίσω
 σὰν ἔφευγα κανένανε νὰ μοῦ φυλάῃ τὸ βίός μου·
 μὴν τύχῃ ὁ ἴδιος μου χαθῶ τὸν κύρη μου ζητώντας, 90
 ἢ χάσω πολυτίμητο στολίδι ἀπ' τὰ παλάτια.»

Σὰν ἄκουσε ὁ τρανόφωνος Μενέλαος ἐτοῦτο,
 παράγγειλε στὴ σύγκοιτη καὶ στὶς γυναῖκες μέσα
 μὲ τὰ πολλὰ βρισκούμενα τραπέζι νὰ τοιμάσουν.
 Μόλις σηκώθηκε, ἔφτασε κοντὰ κι ὁ Ἑτεωνέας,
 ποὺ δὲν καθόταν μακριά· καὶ τοῦπε ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρεά

- νᾶνάψῃ ἀμέσως τις φωτιές, τὰ κρέατα νὰ ψήσῃ,
 κι ἄκουσ' αὐτὸς τὴν προσταγή. Κι ὁ ἴδιος πῆγε τότε
 στὸ θάλαμο ὁ Μενέλαος τὸ μοσκομυρισμένο,
 μὲ τὴν Ἑλένη ἀντάμα του καὶ μὲ τὸ Μεγαπένθη. 100
 Κ' ἐκεῖ πού φυλαγόντουσαν οἱ θησαυροὶ σὰ φτάσαν,
 πῆρε στὸ χέρι ὁ βασιλιάς διπλόκουπο ποτήρι,
 κ' εἶπε τοῦ γιοῦ του ἔν' ἀργυρὸ κροντήρι νὰ σηκώσῃ·
 κ' ἡ Ἑλένη στὰ σεντούκια της ζυγώνει, πού εἶχε μέσα
 ὠριόπλουμα φορέματα, δουλειὰ δική της ὅλα.
 Ἐν' ἀπὸ κεῖνα σήκωσε καὶ πῆρε ἡ ὥρια Ἑλένη,
 ἀπ' ὅλα τὸ πλατύτερο καὶ πιὸ ὁμορφο στὸ ξόμπλι,
 πὺν σὰν ἀστέρι εἶταν λαμπρό, καὶ κάτω ἀπ' ὅλα τῷχε.
 Καὶ στὸν Τηλέμαχο ἤρθανε περνώντας τὰ παλάτια,
 κι ὁ ξανθομάλλης βασιλιάς τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε 110
 «Τὸ γυρισμὸ πὺν λαχταρεῖς, Τηλέμαχε, ἄς σοῦ δώσῃ
 ὁ Δίας ὁ πολύβροντος, ὁ σύγκοιτος τῆς Ἥρας.
 Κι ἀπ' ὅσα δῶρα σπíti μου φυλάω θησαυρισμένα,
 σοῦ δίνω τὸμορφότερο, τὸ πιὸ βαριότιμό μου.
 Σοῦ δίνω ψιλοδούλευτο κροντήρι, ὅλο ἀσήμε,
 κι ἀπάνωθε τὰ χεῖλη του μὲ μάλαμα σμιγμένα·
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου· ὁ Φαίδιμος ὁ ἥρωας τῷχει δώσει,
 ὁ ρήγας τῶ Σιδωνιτῶν, τότες πὺν ἐδῶ γυρνώντας
 στὰρχοντικό του κόνειπα· δικό σου θέλω νᾶναι.»
 Εἶπε, καὶ τὸ διπλόκουπο τοῦ πρόσφερε ποτήρι 120
 τοῦ Ἀτρεΐα ὁ γιὸς ὁ ἥρωας· καὶ τότε ὁ ἀντρειωμένος
 ὁ Μεγαπένθης ἔφερε κι ἀπίθωσε ὀμπροστά του
 τὰστραφετρὸ κροντήρι του τὰσημοδουλεμένο·
 Κατόπι ἡ κρινομάγουλη στάθη ὀμπροστά του Ἑλένη
 σηκώνοντας τὸ φόρεμα, κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε·
 «Τοῦτο κ' ἐγώ, παιδάκι μου, τὸ δῶρο σοῦ χαρίζω,
 ἀπ' τὴν Ἑλένη θύμημα γιὰ τὴ χρυσὴ τὴν ὥρα
 τοῦ γάμου σου, νὰ τὸ φορῇ ἡ καλή σου, κι ὥς τὰ τότες,
 ἄς τὸ φυλάῃ ἡ ἀγαπητὴ μαννοῦλα σου στὸ σπíti.
 Τώρα μὲ γειὰ καὶ μὲ χαρὰ νὰ τ' ἀξιωθῇς νὰ φτάσῃς
 στὰρχοντικό παλάτι σου, στὴν ποθητὴ πατρίδα.»
 Εἶπε, καὶ τοῦ τὸ πρόσφερε, κι αὐτὸς τὸ καλοδέχτη. 130
 Παίρνοντας τότες ὁ ἥρωας Πεισίστρατος, τὰ δῶρα,
 τὰ θάμασε καὶ τᾶβαλε μὲς στ' ἄμαξιτοῦ τὴν κόφα.

Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος τοὺς ἔφερε στὸν πύργο,
 κ' ἐκεῖνοι ἀράδα στὰ θρόνια καθῆσαν καὶ στὶς ἔδρες.
 Καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάρια,
 ὦριο χρυσό, καὶ χύνει τοὺς στὴν ἀργυρὴ λεγένη
 γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τοὺς τὸ γυαλιστὸ τραπέζι.

Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
 κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια τῆς τοὺς ἔβαλε περισσία.

Κι ὁ Ἑτεωνέας ἔκοβε καὶ μοίραζε τὸ κρέας, 140
 καθὼς κραοὶ τοὺς κέρνα ὁ γιὸς τοῦ δοξασμένου ῥήγα.

Κι αὐτοὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τοὺς στὰ φαγητὰ ὀμπροστά τους.

Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιότὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
 πᾶνε ὁ Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα καὶ ζέβουν,
 καὶ μὲς στάμαξι μπαίνουνε τὸ μορφοπλουμισμένο,
 καὶ βγαίνουν ἀπ' τὰ πρόθυρα κι ἀπ' τὸν πολύβοο πύργο.

Τότε τοὺς ἦρθε ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος τοῦ Ἀτρέα,
 χρυσὸ ποτήρι μὲ κραοὶ θεόγλυκο κρατώντας
 στὸ δεξιὸ χέρι, στάξιμο νὰ κάμουν πρὶν κινήσουν.

Καὶ στάθηκε ὀμπρὸς στάλογα, καὶ χαιρετώντας εἶπε 150

«Γειά σας, παιδιά, καὶ πῆτε του τοῦ Νέστορα τοῦ ῥήγα
 παρόμοια εὐχή· σὰν ἀγαθὸς μοῦ στάθηκε πατέρας
 ὅσον καιρὸ μαχόμεσταν οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Σὰ φτάσουμε, ὦ διόθρεφτε, θὰ τοῦ τὰ ποῦμε ἐκεῖνον
 ὅλα καθὼς ἐσὺ τὰ λές· μακάρι καὶ στὸ Θιάκι
 ἔτσι νὰ φτάσω, καὶ νὰ βρῶ τὸν Ὀδυσσεά στὸ σπίτι,
 καὶ πόση ἀγάπη μοῦ δειξες νὰ πῶ, καὶ πὼς γυρίζω
 μαζί μου φέρονοντας λαμπρὰ καὶ πάμπολλά σου δῶρα.»

Κι αὐτὰ σὰν εἶπε, πέταξε πουλὶ πρὸς τὰ δεξιά του, 160

αἰτός, κ' εἶχε στὰ νύχια του λευκὴ πελώρια χήνα,
 ἥμερη, μέσ' ἀπ' τὴν αὐλή· καὶ τρέχανε κατόπι
 γυναῖκες κι ἄντρες κρᾶζοντας· καὶ τὸ πουλὶ κοντὰ τους
 ἦρθε καὶ χούμιξε δεξὰ στάλογα ὀμπρὸς πετώντας·
 κ' εἶδαν αὐτοὶ καὶ χάρηκαν κι ἀναγαλλιάσαν ὅλοι.

Καὶ τότες ὁ Πεισίστρατος τοῦ Νέστορα αὐτὰ εἶπε·

«Στοχάσου τώρα, διόθρεφτε Μενέλαε, βασιλέα,
 ἂν τὸ σημάδι αὐτὸ ὁ θεὸς τὸ δείχνει ἑμᾶς ἢ ἑσένα.»

Εἶπε, κι ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος συλλογιόταν 170
 νὰ βρῇ τὸ νόημα καὶ σωστὰ νὰ τοῦ τὸ ξεδιαλύνῃ.

Μὰ ἡ λαμπροφόρα πρόλαβε ἡ Ἑλένη καὶ τοὺς εἶπε·

» Ἀκοῦτε, ἐγὼ σᾶς τὸ ξηγῶ καθὼς στὸ νοῦ μου μέσσω
οἱ ἄθάνατοι τὸ βάζουνε, καὶ λέω πὼς ἔτσι θάβγη.
Σὰν ποῦρθε ὁ αἰτὸς ἀπ' τὸ βουνό, πού ἔχει γενιὰ καὶ ψύτρα,
κι ἀπ' τὴν αὐλή της ἄρπαξε τὴ φυλαγμένη χίνα,
ἔτσι ὁ Δυσσέας στὸ σπίτι του, σὰν πλανηθῇ καὶ πάθη,
θενᾶρθη καὶ θὰ γδικιωθῇ· μπορεῖ καὶ νᾶρθε κιόλας,
καὶ νὰ σκαρώνη φοβερὰ δεινὰ γιὰ τοὺς μνηστῆρες. »

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε·
« Νὰ δώσῃ ὁ Δίας ὁ βροντηχτής, ὁ σύγκοιτος τῆς Ἥρας, 180
κι ἀπὸ κεῖ πέρα τότ' ἐγὼ σὰ θεὰ θὰ σὲ δοξάζω. »

Καὶ τᾶλογα μαστίγωσε, καὶ κεῖνα πῆραν δρόμο,
κι ἀπὸ τὴ χώρα διάβηκαν καὶ χύθηκαν στὸν κάμπο.
Πᾶς στὰ λαιμά τους ὁ ζυγὸς ὀλημερεῖς κουνουῖσε,
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἀπόσκιωσαν οἱ δρόμοι,
στὶς Φῆρες σταματήσανε, στοὺς πύργους τοῦ Διοκλέα,
πού εἴτανε γιὸς τοῦ Ὀρσίλοχου, καὶ τ' Ἀλφειοῦ εἴταν ὀγγόνι.
Ἐκεῖ ξενύχτισαν, κι αὐτὸς φιλόξενα τοὺς δέχτη.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάκτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
ξέφανε κι ἀνεβήκανε στὸ πλουμισμένο ἄμαξι, 190
καὶ βγῆκαν ἀπ' τὰ πρόθυρα κι ἀπ' τὸν πολύβοο πύργο·
δίνει βιτσιὰ στᾶλόγατα, κι αὐτὰ γοργοπετάξαν.

Γλήγορα φτάνουν στᾶψηλὰ τῆς Πύλος κατατόπια,
καὶ τότε εἶπε ὁ Τηλέμαχος στοῦ Νέστορα τὸ τέκνο·

« Καλέ μου, τάχα θᾶστεργες ὅ,τι σοῦ πῶ νὰ κάνῃς;
Παινιόμαστε πὼς ἄπειρη μᾶς ἔφερε φιλία
ἡ ἀγάπη τῶν πατέρω μας, κι ὁμήλικους μᾶς δένει
μὰ πιὸ βαθιὰ ἐνωθήκαμε μὲ τὸ ταξίδι ἐτοῦτο.
Μὴν προσπεράσῃς, διόθρεφτε, τὸ πλοῖο, μόν' ἄφησέ με
ἐδῶ, μὴν τύχη σπίτι του καὶ μὲ κρατήσῃ ὁ γέρος 200
νὰ μὲ φιλέψῃ, ὅσο πολὺ κι ἂ βιάζουμαι νὰ φτάσω. »

Εἶπε, κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα στοχάστη μὲς στὸ νοῦ του
πὼς κάλλιο στοῦ Τηλέμαχου τὸ θέλημα νὰ στέρξῃ.

Καὶ νά, τί συλλογίστηκε πὼς εἶναι πιὸ συμφέρο·
κατὰ τὸ πλοῖο στὸ γιαλὸ τᾶλόγατα γυρίζει,
κι ὅλα τὰ δῶρα τὰ λαμπρὰ στὴν πρύμνη μέσα ἀδειάζει,
πού τοῦδωσε ὁ Μενέλαος, φόρεμα καὶ χρυσάφι·
Καὶ τότες τὸν παρακινεῖ μὲ λόγια φτερωμένα·

«Τρέξε κι ανέβα τώρα ἐσύ, πὲς νᾶρθουν κ' οἱ συντρόφοι,
 πρὶν φτάσω ἐγὼ στὸν πύργο μας, καὶ πρὶν τ' ἀκούσῃ ὁ γέρος. 210
 Γιατὶ καλὰ κατέχω το στὰ φρένα καὶ στὸ νοῦ μου,
 πὼς ὄντας δυνατόγνωμος, δὲ θὰ σάφήσῃ, θάρθη
 νὰ σὲ φωνάξῃ, κι ἄπραγος θαρρῶ δὲ θὰ γυρίσῃ,
 τί τὴν ψυχὴ τοῦ ἀκράτητος θυμὸς θάχῃ πιασμένη.»

Καὶ τὰ λαμπρότερχα ἄλογα χτυπάει μὲ τὸ μαστίγι,
 κατὰ τὴν Πύλο, καὶ γοργὰ στᾶρχοντικό τους φτάνει.
 Συνάμα κι ὁ Τηλέμαχος προστάζει τοὺς συντρόφους·

«Γιὰ συγγυρίστε τᾶρμενα, παιδιὰ, στὸ μαῦρο πλοῖο,
 κι ἄς ἀνεβαίνουμε κ' ἐμεῖς νᾶρχίζουμε τὸ δρόμο.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνοι πρόθυμα τὴν προσταγὴ τοῦ ἀκοῦσαν, 220
 καὶ μῆταν καὶ καθήσανε στοῦ карабиου τοὺς πάγκους.

Αὐτὰ νοιαζόταν, κ' ἔκανε σιμὰ στὴν πρύμνῃ στάξες
 καὶ προσευκὲς στὴν Ἀθηνᾶ· κ' ἦρθε σιμὰ τοῦ ξένου
 μάντης ποὺ σκότωσε ἄνθρωπο, καὶ νὰ ξεφύγῃ ζήτα·
 ἀπ' τὸν Μελάμποδα ἔρχονταν ἡ φύτρα κ' ἡ γενιά του,
 ποὺ μιὰ φορὰ ζοῦσε κι αὐτὸς στὴν ἀρνοθρέφτρα Πύλο,
 κ' εἶχε ἐκεῖ πλούτις ἀρίφνητα κι ἀρχοντικὰ παλάτια·
 κατόπι ξενιτεύτηκε κι ἀφῆκε τὸ Νηλέα,

τὸ ρήγα τὸν τρανόψυχο, τοῦ κόσμου τὸ καμάρι,
 ποὺ χρόνο κράταε ἀλάκερο τὸ βίός του μὲ τὴ βία, 230

ὅταν ἐκεῖνος κλειότανε στοὺς πύργους τοῦ Φυλάκου,
 δεμένος μὲ τίς ἄλυσες, καὶ βάσανα τραβώντας
 γιὰ τοῦ Νηλέα τὴν κορασιά, κι ἀπ' τὴν βαρεὶά τὴν τρέλα
 ποὺ ἡ Ἐρινύα ἡ φοβερὴ θεὰ τοῦρριξε ἀπάνω.

Ὡς τόσο τότες γλύτωσε, καὶ μπόρεσε νὰ φέρῃ
 τὰ βόδια τὰ μουγκρόφωνα στὴν Πύλο ἀπ' τὴ Φυλάκῃ,
 γδικιώνοντας τὴν ἄνομη πράξῃ τοῦ θεοῦ Νηλέα,
 κ' ἔτσι ἔφερε τὴν κορασιά στᾶδέρφι τοῦ στεφάνι.

Κατόπι ξενιτεύτηκε στᾶλογοβόσκητο Ἄργος, 240
 γιὰτ' εἵτανε γραπτὸ τοῦ ἐκεῖ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ γίνῃ

ρήγας περίσσιων Ἀργιτῶν. Καὶ πῆρ' ἐκεῖ γυναῖκα,
 κ' ἔστησε σπίτι ἀρχοντικό, καὶ γέννησε δυὸ τέκνα,
 δυὸ δυνατοὺς λεβέντηδες, τὸ Μάντιο κι Ἀντιφάτη.

Καὶ τὸν τρανόψυχο Ὀϊκλῇ γέννησε ὁ Ἀντιφάτης,
 κι ὁ Ὀϊκλῆς τὸν Ἀμφιάραιο, τῆς λεβεντιᾶς τὸν πύργο,
 ποὺ τοῦχε ἀγάπη περισσὴ κι ὁ αἰγιδοφόρος Δίας,

κι ὁ Φοῖβος· μὰ δὲν ἔφτασε στῶ γερατειῶν τῇ θύρᾳ,
 παρὰ στῇ Θήβα χάθηκε ἀπ' τὰ δῶρα τῆς γυναίκας.
 Δυὸ γιόνους αὐτός, Ἀμφίλοχο κι Ἀλκμαίωνα, εἶχε κάμει.
 Ὁ Μάντιος πάλε γέννησε Κλεῖτο καὶ Πολυφείδῃ·
 τὸν Κλεῖτο στοὺς ἀθάνατους ἡ Αὐγὴ ἡ χρυσοθρονοῦσα 250
 τὸν πῆρε γιὰ τὰ κάλλη του· τὸν Πολυφείδῃ ὁ Φοῖβος
 Ἀπόλλωνας τὸν ὄρισε τοῦ κόσμου πρώτο μάντη
 σὰν πέθαν' ὁ Ἀμφιάραος· μὰ στὴν Ὑπερησία,
 σὰ μάλωσε μὲ τὸ γονιό, νὰ κατοικήσῃ πῆγε,
 καὶ σ' ὅλους τοὺς θνητοὺς τῆς γῆς προφήτεψε ἀποκεῖθε.

Ἐκεῖνον ὁ γιός, Θεοκλύμενο τὸν ἔλεγε, τότε ἦρθε
 καὶ στάθῃ στὸν Τηλέμαχο κοντά, στὴν ὥρᾳ ἀπάνω
 ποὺ προσενκόταν κ' ἔσταζε σιμὰ στὸ μαῦρο πλοῖο,
 καὶ φώναξέ τον, κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«ὦ φίλε, ἀφοῦ σέ βρῆκα ἐδῶ στὴν ὥρᾳ τῆς θυσίας, 260
 παρακαλῶ σε, γιὰ τὸ θεό, γι' αὐτὰ ποὺ θυσιάζεις,
 μὰ καὶ γιὰ ἑσένα, καὶ γι' αὐτοὺς ποὺ ἐδῶ σέ συντροφεύουν,
 λέγε μου αὐτὸ ποὺ σέ ρωτῶ, καὶ τίποτα μὴν κορύβης·
 ποιός εἶσαι; ποιά ἔναι ἡ φύτρά σου, κ' ἡ χώρα κ' οἱ γονιοί σου;»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρῶν καὶ τοῦ κρένει
 «Μὲ ἀλήθεια ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ πῶ τὰ ποὺ ρωτᾷς, ὦ ξένε·
 τὸ Θιάκι ἐμένα ὁ τόπος μου, Ὀδυσσεάς ὁ γονιός μου,
 σὰ ζοῦσε κ' εἶταν· τῶρ' αὐτὸν κακὸ τὸν βρῆκε τέλος.
 Γι' αὐτὸ δὰ πῆρα συντροφιά, καὶ βγῆκα μὲ καράβι,
 νὰ μάθω γιὰ τὸν κύρη μου τὸν πολυπλανεμένο.» 270

Κι ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
 «Κ' ἐγὼ ἀπ' τὸν τόπο μου ἔφυγα, τὶ σκότωσα πατριώτη
 ποὺ εἶταν πολλὰ κι ἀρίθμητα τᾶδέρφια κ' οἱ γενιές του,
 στ' Ἄργος τάλογοβόσκητο, τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι.
 Μιάς κι ἀπ' ἐκείνους μπόρεσα τὸ χάρο νὰ γλυτώσω
 φεύγω μακριά, κ' εἶναι γραπτὸ στὸν κόσμον νὰ πλανιέμαι.
 Προσπέφτω σου, καὶ πάρε με στὸ πλοῖο, γιατί κιόλα
 θαρρῶ μὲ κυνηγοῦν αὐτοὶ γιὰ νὰ μὲ θανατώσουν.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε· 280
 «Ἀπ' τὸ καλόφτιαστό μου ἐγὼ καράβι δὲ σέ διώχνω·
 ἀνέβα, κι ὅτι βρίσκεται στὸ πλοῖο θὰ σέ φιλέψω.»

Εἶπε, κι ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ χάλκινο κοντάρι
 πῆρε, καὶ δίπλα τῷθεσε μὲς στὸ γερτὸ καράβι·

ἀπάνω στὸ πλεούμενο κι ὁ ἴδιος του ἀνεβαίνει,
καὶ παίρνει τὸ Θεοκλύμενο στὴν πρύμνη καὶ σιμά του.

Ὡς τόσο τὰ πρυμόσκοινα ξελῦσαν οἱ συντρόφοι,
καὶ πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος καλώντας τους νὰ πιάσουν
νὰ βάλουν τᾶρμενα κι αὐτοὶ μὲ βιάση τὸν ἀκοῦσαν.

Σηκώσανε καὶ στήσανε τὸ ἐλάτινο κατάρτι
στὸ μεσοδόκι τὸ σκαφτό, τὸ δέσανε μὲ ξάρτια, 290

καὶ μὲ καλόστριφτα λουριὰ τᾶσπρα παννιὰ τραβῆξαν.

Τότες ἡ δέσποινα Ἀθηνᾶ πρύμο ἄνεμο τοὺς στέλνει,
ποὺ ἀπ' τὸν αἰθέρα χύνονταν, γοργὰ γιὰ νάρμενίσση
πὰς στὶς ἀρμυροθάλασσες τὸ πλοῖο. Καὶ πέρασαν
ἀπόξω ἀπ' τοὺς Κρουνοὺς κι ἀπ' τὴν καλόνεργη Χαλκίδα.

Κι ὁ γῆλιος σὰ βασίλευε, κι ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
μὲ τοῦ Διὸς τὸν ἄνεμο γιὰ τὶς Φεῆς τραβοῦσε,
καὶ γιὰ τὴ θεία τὴν Ἥλιδα, ποὺ Ἑπειῶτες τὴν ὀρίζουν·
καὶ στὰ βραχόσπαρτα νησιὰ πλώρη ἔβαλε ἀποκεῖθε,
ἂν θὰ γλυτώσῃ ἢ θὰ χαθῇ στὸ νοῦ του μελετώντας. 300

Ὡς τόσο στὴν καλύβα ἐκεῖ δειπνοῦσε ὁ Ὀδυσσεάς
μὲ τὸ χοιροβοσκό· σιμά δειπνούσανε κ' οἱ ἄλλοι.

Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
ρωτᾷει ὁ Δυσσέας τὸν καλὸ βοσκό, νὰ δοκιμάσῃ
ἂν τὸν πονάῃ εἰλικρινὰ κι ἂν θὰ τοῦ πῇ νὰ μείνῃ
ἐκεῖ στὴ στάνῃ, ἢ θὰ τοῦ πῇ στὴ χώρα νὰ κινήσῃ.

«Ἄκουσε τώρα, ὦ γέροντα, κ' οἱ ἄλλοι ἔσεῖς συντρόφοι,
στὴ χώρα θέλω τὸ ταχὺ νὰ πάω νὰ διακονεύω,
νὰ μὴ σᾶς γίνω βαρετὸς κ' ἔσῃ καὶ στοὺς συντρόφους.

Τὴ συμβουλή σου δῶσε μου, καὶ βάλε μου κανένα 310

νὰ μ' ὀδηγήσῃ ἐκεῖ κ' ἐγὼ μονάχος θὰ γυρίζω

ἴσως καὶ κάποιος φέρῃ μου κανάτα καὶ καρβέλι.

Καὶ στὰ παλάτια θᾶφτανα τοῦ θείου τοῦ Ὀδυσσεά,

τῆς Πηνελόπης τῆς καλῆς νὰ δώσω τὰ μαντᾶτα·

ἐκεῖ καὶ τοὺς ἀγέρωχους θενάσμιγα μνηστῆρες,

καὶ δεῖπνο ἀπὸ τᾶμέτρητα θὰ μοῦδιναν καλὰ τους,

τί θὰ στεκόμουν πρόθυμος σ' ὅ,τι δουλειὰ γυρεῖαν.

Ἄκουσ' ἐδῶ καὶ πρόσεξε τὸ τί σοῦ συντυχαίνω·

μὲ τοῦ μαντάτορα τοῦ Ἑρμῆ τὴ συνεργειά, ποὺ σὲ ὅλων

αὐτὸς τὰ ἔργα τῶν θνητῶν χάρη καὶ δόξα δίνει,

κανέννας νὰ μοῦ παραβγῇ στὴ μαστοριὰ δὲν εἶναι, 320

νὰ καλοανάβω τὶς φωτιές, ξερὰ νὰ σκίζω ξύλα,
 νὰ καλοψήνω, νὰ κερνῶ, τὰ κρέατα νὰ μοιράζω,
 κι ὅσ' ἄλλα στοὺς ἀφεντικούς οἱ δοῦλοι πάντα φτιάνουν. »
 Κ' ἐσύ, Εὐμαιο χοιροβοσκέ, βαριά πονώντας τοῦ εἶπες·
 « Ἀλλοῖ, πὼς τέτοιος στοχασμὸς ἦρθε στὸ νοῦ σου, ὦ ξένε;
 Τέλος κακὸ νὰ σοῦρῃ ἐκεῖ γυρεύεις χωρὶς ἄλλο,
 καὶ μὲς στὴ συντροφιά ζητᾷς νὰ πέσης τῷ μνηστήρων,
 πὺν τᾶχτι τοὺς κι ἡ ἀδιαντροπιά στὰ οὐράνια φτάνει ἀπάνω.
 Κ' οἱ δοῦλοι πὺν τοὺς νοιάζονται δὲ μοιάζουνε μ' ἐσένα, 330
 παρὰ εἶναι νέοι μ' ἀρχοντικά φορέματα ντυμένοι,
 μὲ μυρωμένα τὰ μαλλιά μὲ πρόσωπα πανώρια·
 κι ἀπάνω σὰ καλόφτιαστα τραπέζια ὀλοτριγύρω,
 ψωμιὰ καὶ κρέατα ὅσα θές, καὶ τὸ κρασί περίσσιο.
 Μεῖνε μαζί μας, κανενὸς ἐδῶ, μὰ μὴτ' ἐμένα
 μὴτ' ἄλλοινοῦ συντρόφου μου δὲ θενὰ δώσης βάρος.
 Καὶ σὰ γυρίσῃ ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ Ὀδυσσέα,
 τότε θὰ σοῦ φορέσῃ αὐτὸς χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 κι ὅπου ἡ καρδιά σου λαχταρεῖ θὰ σὲ ξεπροβοδίσῃ. »

Κι ἀπολογήθηκε ὁ λαμπρός, πολύπαθος Δυσσέας· 340
 « Ἀμποτε ὅσο σ' ἀγάπησα νὰ σ' ἀγαπάῃ κι ὁ Δίας,
 πὺν ἀπ' τὴ βαρειά τοῦ ζήτουλα κακομοιριά μὲ σώξεις.
 Ἔρμος στὰ ξένα σὰ γυρνᾷς, χειρότερο δὲν εἶναι
 μόνε γιὰ μιὰ παλιοκοιλιά τόσα τραβοῦν οἱ ἀνθρώποι,
 σὰν τοὺς πλακώνῃ ἡ ρήμαξη κ' ἡ συμφορὰ κι ὁ πόνος.
 Καὶ τώρα πὺν κρατᾷς με ἐσύ νὰ μείνω ὡς νᾶρθῃ ἐκεῖνος,
 ἔλα καὶ πὲς γιὰ τοῦ θεϊκοῦ τοῦ Ὀδυσσέα τὴ μάννα,
 καὶ τὸ γονιό, πὺν ἀφῆκε τον σὼ γερατειῶν τὶς θύρες,
 ἂν εἶναι ἀκόμα ζωντανοί, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἂ βλέπουν,
 ἢ ἀπέθαναν καὶ βρίσκονται στοῦ Ἄδη τὰ κατατόπια. » 350

Κι ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 « Μὲ ἀλήθεια καὶ γιὰ δαῦτα ἐγὼ θὰ σοῦ μιλήσω, ὦ ξένε.
 Ὁ Λαέρτης ζῇ, μὰ ἀνέπανα παρακαλεῖ τὸν Δία
 νὰ τον ἐθύσῃ ὁ θάνατος στὴν κατοικία του μέσα.
 Μυρολογάει καὶ δέρνεται γιὰ τὸ χαμένο γιό του,
 καὶ τὴν καλή του σύγκοιτη, καὶ κλαίει τὸ θάνατό της,
 πὺν τοῦφερε τὰ γερατεῖα πριχοῦ νᾶρθῇ ὁ καιρός του.
 Ὁ πόνος τὴν ἐμάρανε τοῦ ἀγαπητοῦ παιδιοῦ της,
 κι ἀπέθανε· πὺν θάνατος παρόμοιος νὰ μὴν πάρῃ

κανένα μας συγκάτοικο καὶ καλοπράχτη φίλο.

360

Ἐκείνη ὅσο βρισκότανε, βαρὺ καημὸ κι ἂν εἶχε,
πάντ' ἀγαποῦσα νὰ ρωτῶ γι' αὐτὴ καὶ νὰ μαθαίνω,
γιατὶ μ' ἀνάθρεψε μαζί με τὴν καλὴ Χτιμένη,
τὴ ζουλεμένη κόρη της, τὸ πιὸ στερνὸ παιδί της
μαζί μ' αὐτὴ ἀναθράφηκα, καὶ με τιμοῦσαν ὄχι
πολὺ λιγώτερο ἐκείνης. Κ' ἡ ὥρα μας σὰν ἦρθε,
καὶ γλυκανθοῦσε ἀπάνω μας χαριτωμένη νιότη,
στὴ Σάμῃ τὴν ἐστεύανε καὶ μύρια δῶρα πῆραν.
Κ' ἐμένα σὰ με στόλισε με χλαίνα καὶ χιτῶνα,
καὶ μοῦδωκε ποδήματα στὰ πόδια νὰ φορέσω,
μ' ἔστειλ' ἐδῶ στὴν ἐξοχή, καὶ πάντα μ' ἀγαποῦσε.

370

Ἐκεῖνα τώρα λείπουνε· μὰ αὐτό μου τὸ ἔργο μνήσκει
ἀκόμα, κ' οἱ μακαριστοὶ θεοὶ μου τὸ βλογᾶνε
ἔφαγα κ' ἤπια ἀπ' ὅλ' αὐτά, καὶ μοίρασα καὶ σὲ ἄλλους.
Μὰ λόγῳ ἡ ἔργο τῆς κυρᾶς γλυκὸ πιὰ δὲν ἀκούμε,
ἀφότου ἐκεῖ στὸ σπίτι της ἡ συφορὰ κατέβη
με τοὺς ἀπόκοτους αὐτοὺς. Κ' οἱ δοῦλοι ἔχουν ἀνάγκη
νὰ τῆς μιλᾶνε τῆς κυρᾶς, νὰ τὴ ρωτᾶνε γιὰ ὅλα,
νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουνε, νὰ παίρνουνε καὶ κάτι
μαζί τους ὅξω, ἀπ' τὰ καλὰ ποὺ λαχταρεῖ ἡ ψυχὴ τους.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρέιπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε:

380

«Ἀλλοίμονο, πόσο μικρός, καλὲ χοιροβοσκὲ μου,
ἀπὸ πατρίδα καὶ γονιοὺς στὰ ξένα πῆρες δρόμο.
Μὰ πές μου τώρα ξάστερα καὶ ξήγησέ μου ἐτοῦτο
τάχα πλατύδρομη θνητῶν ρημώθη πολιτεία,
ποὺ μέσα κατοικοῦσαν κ' ἡ μάννα σου κι ὁ κύρης,
ἡ μοναχὸ σὲ βρήκανε με πρόβατα καὶ βόδια
δύστροποι ἀνθρώποι, κι ἄξαφνα σὲ ρίξαν στὸ καράβι,
καὶ σ' ἔφεραν σὲ πούλησαν σ' αὐτοῦ τοῦ ἀντρὸς τὰ σπίτια;»

Κι ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν ἀπάντησέ του κ' εἶπε:

«Ξένε, σὰ με ρωτᾷς κι αὐτά, καὶ θέλεις νὰ τὰ μάθης,

390

σώπα, ἀκουγε, καὶ γλέντιζε, καὶ πίνε τὸ κρασί σου
καθούμενος· ἀπέραντες οἱ νύχτες τώρα κ' ἔχεις
καιρὸ καὶ γιὰ νὰ κοιμηθῇς, καιρὸ καὶ γιὰ ν' ἀκούγῃς
καὶ νὰ γλεντᾷς· νὰ κοιμηθῇς δὲν εἶναι ἀνάγκη ἀκόμα·
κι ὁ πολὺς ὕπνος βαρετός. Ὅποιον τραβάει ἡ καρδιά του,
ἅς ἔβγῃ κι ἅς πλαγιάσῃ αὐτός· καὶ σὰ χαράξῃ ἡ μέρα,

ἄς φάη, καὶ τοῦ ἀφεντικοῦ τοὺς χοίρους ἄς βοσκήσῃ.
 Ἔμεῖς μὲς στήν καλύθα μας ἐδῶ φαγοποτώντας
 γλεντοῦμε τὰ μεγάλα μας ἀνιστορώντας πάθια
 ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου· γλέντι του τοῦ καταντοῦν οἱ πόνοι 400
 τοῦ ἀνθρώπου πού ἔπαθε πολλά, καὶ πού πολυπλανήθη.
 Καὶ τώρα τοῦτο θὰ σοῦ πῶ πού μὲ ρωτᾷς νὰ μάθῃς.

Νησί ναι, ἂν τῷχης ἀκουστά, Συρία τῶνομά του,
 ἀπὸ τὴν Ὀρτυγία, ψηλά, ποῦναι οἱ τροπὲς τοῦ ἥλιου·
 κόσμος δὲν ἔχει καὶ πολύ, μὰ καρπερὸ καὶ πλούσιο
 σὲ πρόβατα καὶ σὲ βοσκές, σὲ ἀμπέλια καὶ σιτάρι.
 Ἡ πεῖνα ἐκεῖ δὲν ἔρχεται, μήτ' ἄλλη μαύρη ἀρρώστια
 δὲν πέφτει τοὺς κακόμοιρους ἀνθρώπους νὰ θερίξῃ·
 παρὰ στήν πολιτεία τους οἱ ἀνθρώποι σὰ γεράσουν,
 ὁ Φοῖβος ὁ ἀργυρότοξος κ' ἡ Ἄρτεμις μὲ σαῖττες 410
 ἀνέπονες πηγαίνουνε καὶ τοὺς γλυκοκοιμίζουν.
 Δυὸ πολιτεῖες εἶν' ἐκεῖ, καὶ τᾶχουν μοιρασμένα·
 ἓνα γνωρίζουν βασιλιά, τὸν κύρη μου κ' οἱ δυὸ τους,
 ἄντρα θεόμοιαστο πολύ, τὸ Χτήσιο τοῦ Ὀρμένου.

Κ' ἦρθαν τότες Φοῖνικες θαλασσοξακουσμένοι,
 ἀρπάχτες, καὶ μ' ἀρίθμητα στολίδια στὸ καράβι.
 Εἶχε ὁ γονιὸς μου Φοῖνισσα στὸ σπίτι του γυναῖκα,
 ὦρια καὶ μεγαλόκορμη, σ' ἔργα λαμπρὰ τεχνίτρα·
 αὐτὴ τὴν ἐξελάγιασαν οἱ Φοῖνικες οἱ πλάνοι,
 καὶ καθὼς ἔπλενε σιμὰ στὸ μελανὸ καράβι, 420
 κάποιος τὴν πρωταγκάλιασε καὶ τὸ φιλὶ τῆς πῆρε,
 πού τὴ γυναῖκα ξεπλαναίει ὅσο καλὴ κι ἂν εἶναι.
 Καὶ τὴν ἐρώταγε ὕστερα ποῖα νᾶταν κι ἀποποῦθε·
 κ' ἐκείνη ἀμέσως τοῦδειξε τὸν πύργο τοῦ γονιοῦ μου·
 «Ἀπ' τὴν πολύχαλκῃ ἔρχουμαι Σιδῶνα, κ' εἶμαι κόρη
 τοῦ Ἀρύβαντα, πού ὁ πύργος του βιὸς εἵτανε γεμάτος·
 μὰ ἔμένα κλέφτες Ταφίνοι μὲ βρῆκαν καὶ μ' ἀρπάξαν
 ἐρχάμενι ἀπ' τὴν ἐξοχή, καὶ πέρα ἐκεῖ μὲ φέραν,
 στοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τάρχοντικό, κι ἀγόρασέ με ἐκεῖνος.»

Κι ὁ ἄντρας πού τῆς ἔδωσε κρυφὸ φιλὶ τῆς κρένει 430
 «Δὲν ἔρχεσαι στὸν τόπο σου μαζί μας τώρα πίσω,
 νὰ ξαναδῇς τὸ σπίτι σου, τὸν κύρη, τὴ μαννοῦλα;
 τί ζοῦν ἀκόμα, καὶ μὲ βιὸς πολὺ τοὺς λογαριάζουν.»

Κ' ἐκείνη τότες μίλησε κι ἀπάντησέ του κ' εἶπε·

«Κι αὐτὸ θὰ γίνῃ, ἃ δέχεστε νὰ μ' ὀρκιστῆτε, ὦ ναῦτες,
πὼς ἄβλαβη στὸν τόπο μου πίσω θενὰ μὲ πᾶτε.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς ζητοῦσε ἐκεῖνη.
Κ' οἱ ναῦτες σὰν ἀμώσανε καὶ τέλειωσαν τὸν ὄρκο,
πάλε τοὺς ξαναμίλησε καὶ τοὺς ξανάειπε ἐκεῖνη.

«Σωπᾶτε τώρα καὶ κανεῖς ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους 440
ἄς μὴ μιλήῃ σὰ μ' ἀπαντᾷ στὸ δρόμο ἢ καὶ στὴ βρύση,
μὴν πάῃ κανένας καὶ τὰ πῇ τοῦ γέρου στὸ παλάτι,
καὶ νοιώσῃ, καὶ σὲ φοβερὰ μέσα δεσμὰ μὲ ρίξῃ,
φέρῃ ξολοθρεμὸ κ' ἐσᾶς· μόνε στὸ νοῦ φυλάτε
τὸ μυστικό, καὶ γλήγορα ψουνίστε τὴν πραγματεία·
καὶ σὰ γεμίσῃ βιὸς πολὺ τὸ μελανὸ καράβι,
στὸν πύργο ἄς μοῦρθῃ μήνημα, κ' ἐγὼ σᾶς φέρνω τότες
κι ἀπὸ χρυσάφι ὅσο μπορεῖ στὰ χέρια μου νὰ πέσῃ.
Μὰ κι ἄλλο θὰ σᾶς πλέρωνω μὲ τὴν καρδιά μου ναῦλο.
Ἐγὼ ᾄω τοῦ ἀρχοντόπουλου τὴν ἔννοια στὸ παλάτι 450
ξυπνὸ παιδάκι, ποὺ ὅπου βγῶ κι αὐτὸ μαζί μου τρέχει
ἃ σᾶς τὸ φέρω, ἀρίθμητα θενὰ σᾶς δώσῃ κέρδη,
ὅπου τὸ πᾶτε, ἀνάμεσα σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους.»

Σὰν εἶπε αὐτά, ξεκίνησε πρὸς τὰ λαμπρὰ παλάτια.
Ὅλο τὸ χρόνον μείνανε στὰ μέρη μας ἐκεῖνοι,
μὲ βιὸς πολὺ γεμίζοντας τὸ βαθουλὸ καράβι.
Μὰ σὰν τὸ καλοφόρτωσαν κ' εἶταν καιρὸς νὰ σύρουν,
στείλανε τότες μήνησαν τῆς ὁμορφῆς γυναικάς.
Κ' ἦρθε ἄνθρωπος πολύξερος στὸν πύργο τοῦ γονιοῦ μου,
ποὺ εἶχε ἀλυσίδα μάλαμα πλεχτὴ μὲ κεκριμπάρι, 460
κ' ἦ μάννα ἢ πολυσέβαστη κ' οἱ παρακόρες ὅλες
τὴν ἔψαχναν τὴν κοίταζαν ζητώντας νάγοράσουν.
Τῆς κρυφογνέφει τότε αὐτὸς καὶ φεύγει στὸ καράβι.
Ἀπὸ τὸ χέρι παίρνει με κι ὅξω μὲ βγάζει ἐκεῖνη,
καὶ βοῖσκει μὲς στὸ πρόσπιτο ποτήρια καὶ τραπέζια,
τὶ ἐκεῖ σὰν καλοφάγανε τοῦ γέρου καλεσμένοι,
κινήσανε στὴ συντυχιά τοῦ δήμου νὰ καθήσουν.
Παίρνει καὶ κρούει γλήγορα στὸν κόρφο τρία ποτήρια,
καὶ βγαίνει ἀστόχαστα κ' ἐγὼ κατόπι ἀκολουθοῦσα. 470
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλευε κι ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
τρεχᾶτοι κατεβήκαμε στὸν ὁμορφο λιμῶνα,
ποὺ τὸ γοργὸ περίμενε καράβι τῷ Φοινίκων.

Μᾶς πήρανε καὶ μπήκανε καὶ τραθήξαν πελάγου,
καὶ πρύμο ἔστειλν' ἄνεμο τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας.
Ἐξάμερο ἀρμενίζαμε νύχτα καὶ μέρα τὸ ἴδιο,
μὰ ὅταν ὁ Δίας ἔφερε τὴν ἑβδομὴ τὴ μέρα,
μὰ σαίτιτ' αὐτῆς Ἄρτεμης βαραίνει τὴ γυναῖκα,
κι αὐτὴ βροντώντας ἔπεσε στοῦ καραβιοῦ τὰμπάρι,
καθὼς μέσα στὴ θάλασσα βουτάει τὸ βουτηστάρι.
Τὴ ρίξανε ξεφάντωμα στὶς φῶκες καὶ στὰ ψάρια, 480
καὶ μοναχὸς μου ἀπόμεινα μὲ τὴν καρδιά θλιμμένη.
Στὸ Θιάκι ἐδῶ τοὺς ἔφεραν οἱ θάλασσαι κ' οἱ ἀνέμοι,
καὶ μὲ τὰ πλούτια πού ὄριζε μ' ἀγόρασε ὁ Λαέρτης.
Ἔτσι τὰ μάτια μου τὴ γῆς αὐτὴ πρωτογνωρίζαν.»

Καὶ τότε ὁ διογέννητος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
«Πολὺ βαθιὰ τὴν ἄγγιξες, ὦ φίλε, τὴν καρδιά μου,
ἓνα πρὸς ἓνα λέγοντας τὰ πάθια τῆς ψυχῆς σου.
Ὅμως μαζί μὲ τὸ κακὸ σοῦδωκ' ἐσένα ὁ Δίας
καὶ τὸ καλὸ· πολλὰ πάθες, μὰ νά, πού βρῆκες ἄντρα
καλὸ, πού πρόθυμα νὰ τρῶς σοῦ δίνει καὶ νὰ πίνης. 490
καὶ καλοζῆς· μὰ ἐγὼ πολλὰς μὲς στὰ πλανέματά μου
χῶρες ἀνθρώπων πέρασα, καὶ τώρα ἐδῶ ξεπέφτω.»

Τέτοια μιλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους,
κ' ὕστερα πλάγιασαν· πολλὴ δὲ μεῖναν πλαγιασμένοι,
τὶ γλήγορα γλυκόμεξε ἡ χρυσόθρονη ἡ Αὐγοῦλα.
Ὡς τόσο τοῦ Τηλέμαχου στὰκρόγιαλο οἱ συντρόφοι
γοργὰ ξελύναν τὰ σκοινιά καὶ βγάζαν τὸ κατάρτι,
καὶ σάβραγμα σὰ φέρανε μὲ τὰ κουπιά τὸ πλοῖο,
φουντάρανε τὴν ἄγκουρα, καὶ δέσαν τίς πρυμάτσες.
Κατόπι βγῆκαν κ' ἴδιοι τοὺς στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη,
φαῖ τοιμάσαν κ' ἔσμιξαν τὸ φλογερὸ κρασί τους. 500
Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος μ' αὐτὰ τὰ λόγια ἀρχίζει·

«Τώρα στὴ χώρα φέρετε ἐσεῖς τὸ μαῦρο μας καράβι,
κ' ἐγὼ πρὸς τὰ χωράφια μου καὶ τοὺς βοσκοὺς πηγαίνω,
καὶ σὰν τὰ δῶ τὰ κτήματα, στὴ χώρα θὰ κατέβω
τὸ βράδν'· στὸ ξημέρωμα γιὰ πλερωμὴ θὰ στρώσω
τραπέζι μὲ γλυκὸ κρασί, μὲ κρέατα περίσσια.»

Καὶ τότες ὁ θεόμοιαστος Θεοκλύμενος τοῦ κρένει·
«Καὶ ποῦ νὰ πάω, ὦ γιέ μου, ἐγώ; σὲ τίνος νᾶρθω σίτι,

ἀπ' ὅσους ἄνδρες κυβερνοῦν τὸ πετρωτὸ τὸ Θιάκι; 510

Ἦ λὲς νὰ πάω στὴ μάννα σου καὶ στὸ παλάτι σου ἴσια;»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε·

«Σ' ἄλλους καιροὺς στὸν πύργο μας θὰ σὲ καλοῦσα νᾶρθης·

δὲν ἀψηφοῦν τὸν ξένο ἐκεῖ· μὰ γιὰ κακό σου θάναι,

τί ἐγὼ θὰ λείπω, καὶ νὰ δῆς τὴ μάννα δὲ θὰ μπόρρεις·

στὸν πύργο ἐκείνη τοὺς γαμπροὺς συχνὰ δὲν ἀντικρούζει,

μόνε στάνωγι κάθεται καὶ τὸ παννὶ της φαίνει.

Σὲ κάποιον ἄλλον θὰ σοῦ πῶ νὰ πᾶς, κ' ἐτοῦτος εἶναι

ὁ Εὐρύμαχος, ὁ ὠραῖος γιὸς τοῦ φρόνιμου Πολύβου,

ποὺ σὰ θεὸ τονεῖ θωροῦν ὅλοι στὸ Θιάκι μέσα· 520

πρῶτος τους εἶναι, καὶ ζητάει μὲ περισσὴ λαχτάρα

νὰ πάρη καὶ τὴ μάννα μου καὶ τοῦ γονιοῦ τίς δόξες.

Μὰ αὐτὰ μονάχα ὁ κάτοικος τοῦ Ὀλύμπου, ὁ Δίας, τὰ ξέρει,

ἂν θὰ τοὺς φέρῃ τὴν κακὴ τὴ μέρα πρὶν τὸ γάμο.»

Τέτοια καθὼς τοῦ μίλησε, πετάει πουλὶ δεξά του,

τοῦ Ἀπόλλωνα μαντάτορας γοργόφτερος πετρίτης·

εἶχε ἀγριοπερίστερο στὰ νύχια καὶ μαδοῦσε,

κι ἀνάμεσα Τηλέμαχου καὶ καραβιοῦ σκορποῦσε

φτερά. Κι ὁ Θεοκλύμενος τὸν πῆρε ἀπὸ τοὺς ἄλλους

μακριά, τὸ χέρι τοῦσφιξε, καὶ μίλησέ του κ' εἶπε· 530

«Ἀπὸ θεοῦ ναι τὸ πουλί, Τηλέμαχε, ποὺ φάνη

δεξά σου· τό εἶδα, κ' ἔνοιωσα πὼς μαντικὸ πουλί ναι.

Βασιλικώτερη γενιὰ δὲν ἔχει ἀπ' τὴ δική σας

τὸ Θιάκι, καὶ μεγάλοι ἐσεῖς θὰ ζῆτε ἐδῶ γιὰ πάντα.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε·

«Μακάρι αὐτὸς ὁ λόγος σου νὰ βγῇ, καλέ μου ξένε·

ἀγάπες καὶ χαρίσματα πολλὰ θὰ σοῦχα τότες,

ποὺ ὅλοι ἐδῶ θὰ σ' ἐβλεπαν καὶ θὰ σὲ μακαρίζαν.»

Καὶ στὸν πιστό του σύντροφο τὸν Πείραιο τότες εἶπε·

«Γιὲ τοῦ Κλυτίου, ποὺ ἀπ' τὰ παιδιὰ ποὺ μ' ἔφεραν στὴν Πύλο,

ἐσὺ πολὺ πιὸ πρόθυμα τὰ λόγια μου ἀγρικουῖσες, 541

καὶ τώρα τοῦτον πάρε μου στὸ σπίτι σου τὸν ξένο,

καὶ φίλευε καὶ τίμα τὸν δλόψυχα ὥσπου νᾶρθω.»

Κι ὁ ξακουστός κονταριστὴς ὁ Πείραιος τοῦ ἀπαντοῦσε·

«Κι ἂν ἔμνησκες πολὺν καιρό, Τηλέμαχε, ἐδῶ πέρα,

πάλε τὸν ξένο θὰ δεχτῶ, καὶ θάῃ τὸ ὅτι δόζει.»

Καὶ στὸ καράβι ἀνέβηκε, καὶ φώναξε τοὺς ἄλλους,

νὰ λύσουν τὰ πρυμόσκοινα καὶ ν'ἀνεβοῦν κ' ἐκεῖνοι.
 Καὶ μῆκαν καὶ καθήσανε στοῦ καραβιοῦ στοὺς πάγκους.
 Καὶ φόρεσε ὁ Τηλέμαχος τὰ σάνταλα τὰ ὠραῖα, 550
 καὶ πῆρε ἀπὸ τὸ κάσαρο βασταγερὸ κοντάρι
 μὲ μύτη χάλκινη· κι αὐτοὶ ξελῦσαν τὶς πρυμάτσες·
 κινήσαν καὶ τραβούσανε κατὰ τὴ χώρα τότες,
 καθὼς τοὺς εἶπε ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά.
 Κι αὐτὸς γοργὰ περπάτηξε ὥσπου ἦρθε στὴν αὐλή του,
 ποὺ εἴτανε χοῖροι ἀρίθμητοι δικοὶ του, καὶ σιμὰ τοὺς
 ξενύχταε ὁ χοιροβοσκὸς ποὺ ἀγάπαε τοὺς ἀφέντες.

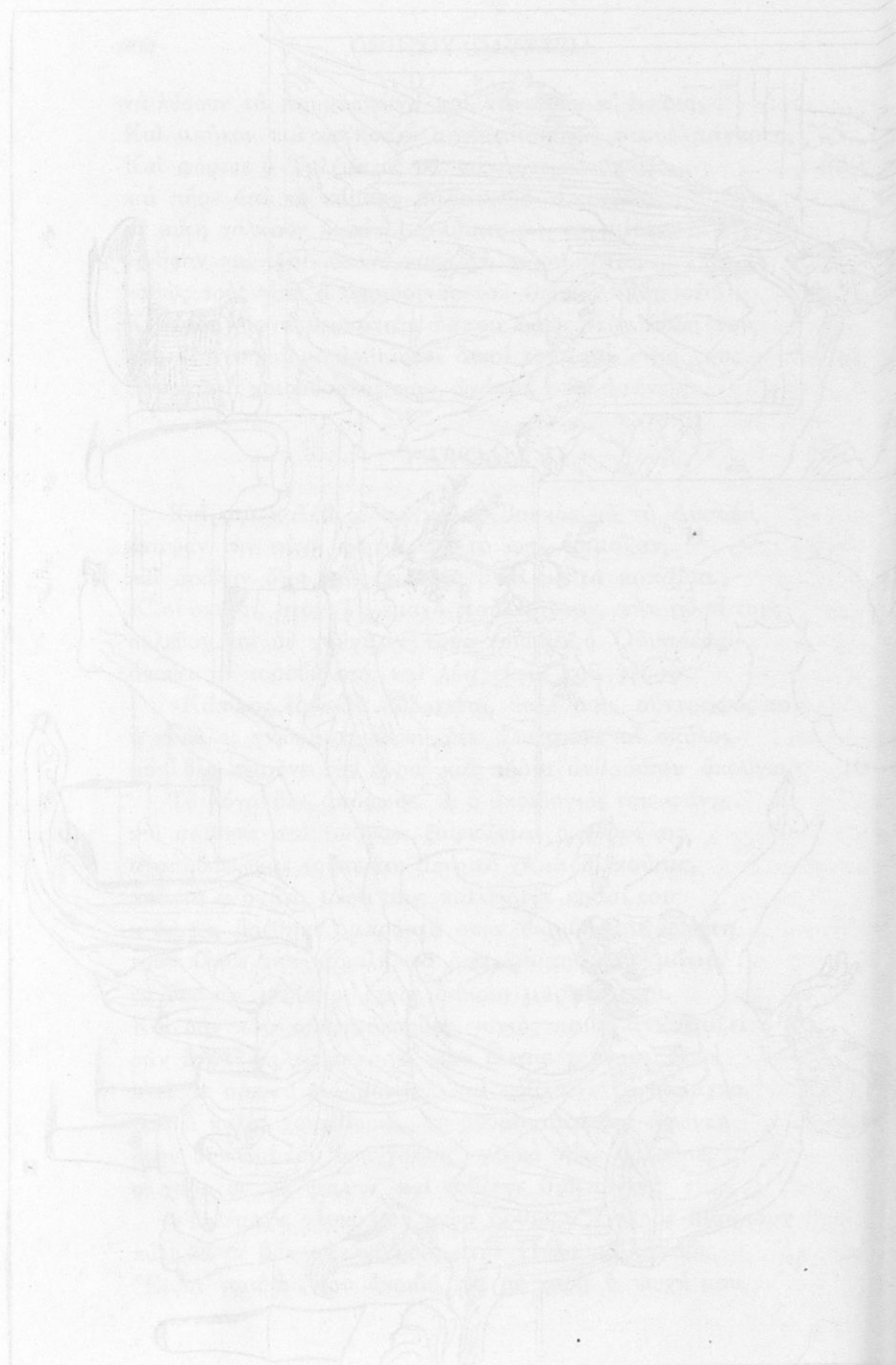
ΡΑΨΩΔΙΑ Π

Καὶ στὸ καλύβι ὁ πάγκαλος βοσκὸς μὲ τὸ Δυσσέα,
 ἀνάψαν τὴν αὐγὴ φωτιά καὶ τὸ φαῖ τοιμάζαν,
 καὶ στεῖλαν ὄξω τοὺς πιστοὺς μαζί μὲ τὰ κοπάδια.
 Κ' οἱ σκύλοι, στὸν Τηλέμαχο ποὺ ἐρχόταν, τὴν οὐρὰ τους
 σαλεῦαν καὶ δὲ γαύγιζαν· τοὺς νοιώθει ὁ Ὀδυσσεάς,
 ἀκούει τὸ ποδοβολητό, καὶ λέει εὐτὺς τοῦ γέρον·
 «Κάποιος ἐδῶ θὰ σοῦρχεται, καλέ μου, σύντροφός σου,
 ἢ καὶ ἄλλος γνώριμος, ἀφοῦ δὲν ἀλυχοῦνε οἱ σκύλοι,
 μόν' ὄλο σειοῦνε τὴν οὐρὰ καὶ πόδια ἀνθρώπου ἀκούγω.» 10
 Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε, κι ὁ ἀκριβογιὸς του φάνη,
 καὶ στάθηκε στὰ ξώθυρα· ξαφνίζεται ὁ γερούλης,
 ἀναπηδάει, καὶ τοῦπεςαν ἀπὸ τὰ χέρια οἱ κοῦπες,
 ποὺ τὸ φλογαῖτο μέσα τους καλόσμιγε κρασί του·
 κ' ἔτρεξε, βρέθηκε ὀμπροστὰ στὸν ἀκριβό του ἀφέντη,
 τοῦ φίλησε τὴν κεφαλὴ, τὰ δυὸ λαμπρὰ του μάτια,
 τὰ δυὸ του χέρια, κ' ἔχυσε δάκρυο μαργαριτάρι.
 Καὶ σὰν ποὺ τρυφερόκαρδος γονιὸς παιδί ἀγκαλιάζει,
 σὰν ἔρχετ' ἀπ' τὰ μακρινά, ποὺ ἔλειπε χρόνους δέκα,
 κ' εἴταν στερνὸ καὶ μοναχό, καὶ τοῦκαιγε τὰ σπλάχνα,
 ἔτσι ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς τὸ θεόμοιαστό του ἀφέντη 20
 στὴν ἀγκαλιά του σφίγγοντας, γλυκὰ τονὲ φιλοῦσε,
 τὸ χάρο· σὰ νὰ ξέφυγε, καὶ τοῦλεγε θρηνώντας·
 «Τηλέμαχε, γλυκό μου φῶς, ἦρθες, κ' ἐγὼ δὲ θάρρουν·
 πὼς θὰ σὲ δῶ, σὰν κίνησες στὴν Πύλο μὲ καράβι,
 Ἔμπα, παιδάκι μου ἀκριβό, νὰ σὲ χαρῇ ἡ ψυχὴ μου,

Ἀναζητάει ὁ Εὐμαίος . . . «Τηλέμαχε, γλυκό μου φῶς, ἦρθες!» (π 1—29).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΕ Δ.Ε.)

θωρώντας σε ἀπ' τὰ μακρινὰ κοντά μας νιοφερμένο·
 τί στήν ξοχή δὲν ἔρχεσαι συχνὰ καὶ στοὺς βοσκούς σου,
 μόνε στὴ χώρα κάθισαι, κι αὐτὸ ποθεῖ ἡ καρδιά σου,
 νὰ βλέπης πάντα τοὺς κακοὺς μνηστῆρες μαζεμένους.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε 30
 «Μετὰ χαρᾶς, κυρούλη μου, γιὰ σένα ἦρθα δῶ πέρα,
 νὰ δῶ σε μὲ τὰ μάτια μου, τὸ τί θὰ πῆς νᾶκούσω,
 στὸν πύργο ἃ μνήσκη ἡ μάννα μου, ἢ κάποιος ἂν τὴν πῆρε
 ἀπ' τοὺς ἡρώους, κ' ἔμεινε τοῦ Ὀδυσσέα ἡ κλίνη
 ἔρμη ἀπὸ στρώματα μαθὲς καὶ καταραχιασμένη.»

Κι ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε
 «Κάθετ' ἄκόμα ἡ μάννα σου μ' ἀπομονὴ περίσσια
 μὲς στάψηλά παλάτια σου, ποὺ μαῦρα μερονύχτια
 ἔρχονται πάντα καὶ περνοῦν, κι αὐτὴ ὅλο χύνει δάκρια.»

Καὶ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ χάλκινο κοντάρι 40
 καὶ μπῆκε αὐτὸς καὶ πέρασε τὸ πέτρινο κατώφλι.
 Τότ' ὁ Δυσσέας σηκώνεται, τὸ κάθισμά του δίνει,
 μὰ ἐκεῖνος δὲν τὸν ἄφηνε, καὶ τοῦ εἶπε· «Κάθου, ὦ ξένε,
 μέσα στὸ σπίτι μας ἐμεῖς θὰ βροῦμε κι ἄλλον τόπο,
 κ' ἔδῳ ἔναι κεῖνος ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς τὸν προμηθέψη.»

Εἶπε· καὶ ξαναγύρισε καὶ κάθησε ὁ Δυσσέας.
 Καὶ στρώνει ὁ Εὖμαιος κλωνιά, ρίχτει προβεῖα ἀποπάνω,
 κ' ἐκεῖ ὁ ἀγαπημένος γιὸς τοῦ Ὀδυσσέα καθίζει.
 Τότες πινάκια κρέατα ψητὰ τοὺς παραθέτει
 ὁ Εὖμαιος ὁ χοιροβοσκός, ποὺ ἀποθραδὶς τοῦ μεῖναν. 50
 Καὶ βιαστικὰ σὰ σώριασε ψωμὶ μὲς σὰ πανέρια,
 καὶ γλυκούλῳ καλόσμιξε κρασί μὲς στὸ καρδάρι,
 πῆγε κι ἀγνάντια κάθησε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.

Τὰ χέρια τότες ἄπλωναν σὰ φαγητὰ ὀμπροστά τους.
 Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φεράνθηκε ἡ καρδιά τους,
 τοῦ ἄξιου μίλησε βοσκοῦ ὁ Τηλέμαχος, καὶ τοῦ εἶπε·

«Κυρούλη, πούθενε ἔρχεται δωπέρα αὐτὸς ὁ ξένος;
 οἱ ναῦτες πῶς τὸν φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοὶ παινιένται
 πῶς εἶναι; τί θαρρῶ πεζὸς ἔδῳ δὲ μᾶς ὀρίζει.»

Κ' ἐσύ, Εὖμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες 60
 «Τὴν πᾶσα ἀλήθεια, τέκνο μου, θᾶκούσης ἀπὸ μένα·
 ἀπ' τὴν πλατύχωρη κραταεὶ ἡ φύτρα του τὴν Κρήτη,
 καὶ λέει πῶς σὲ πολλὰς θνητῶν πλανήθηκε αὐτὸς χῶρες

γυρνώντας· ἔτσι ἡ μοῖρα του τὸ θέλησε· καὶ τώρα
ἀπὸ καρὰβι Θεσπρωτῶν πάλε ἔφυγε, καὶ φάνη
μὲς στὸ καλύβι μου· κ' ἐγὼ τὸν παραδίνω ἑσένα.
Πρᾶξε ὅπως βούλεσαι καὶ θές· ἰκέτη σου τὸν ἔχεις.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Ἄλλοις, καὶ τί καρδιόπονο μοῦ φέρνει αὐτός σου ὁ λόγος;
καὶ πῶς νὰ τὸν ἀποδεχτῶ τὸν ξένο ἐγὼ στὸ σπίτι, 70
ποὺ νέος ὄντας δύναμη στὸ χέρι μου δὲ νοιώθω,
μπρὸς σ' ἄντρα νὰ διαφεντευτῶ ποὺ θὰ μὲ βροῖση πρῶτος·
τῆς μάννας πάλε, μέσα της ὁ νοῦς της ἀναδεύει,
τάχα τὴν κλίνη νὰ ντραπῇ τοῦ ἀντρός της καὶ τὸν κόσμο,
κ' ἔτσι μαζί μου μνήσκοντας νὰ κυβερνάῃ τὸ σπίτι,
γιὰ ἀπ' τοὺς μνηστῆρες Ἀχαιοὺς νὰκολουθήσῃ ἐκεῖνον,
ποὺ τῆς φανῇ ὁ καλύτερος, καὶ φέρῃ πλέρια δῶρα.
Ὅμως τὸν ξένο τώρα αὐτόν, στὸ σπίτι σου μιὰς κ' ἦρθε,
θὰ τότε ντύσω μὲ λαμπρὸ χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
σπαθί μου θ' ἄχῃ δίκωπο, καὶ σάνταλα στὰ πόδια, 80
θὰ τονὲ στείλω ὅπου ἡ καρδιά κι ὁ νοῦς του ἀποθυμήσῃ.
Κάλλιο ἐσὺ κράτα τον ἂν θές ἐδῶ, καὶ φίλεψέ τον,
κ' ἐγὼ σοῦ στέλνω τὰ σκουτιὰ καὶ τὶς προμήθειες ὅλες,
νὰ μὴ σᾶς γίνεται ζημιὰ κ' ἑσένα καὶ τῶν ἄλλων.
Δὲν τὸν ἀφήνω ἐγὼ νάρθῃ κειπέρα στοὺς μνηστῆρες,
πῶχουνε τόση ἀποκοτιὰ κι ἀδιαντροπιὰ καὶ κάκια·
μὴν τὸν πειράξουν, κ' ὅστερα καημὸ πολὺ θὰ τῷχω.
Στὸν ἄντρα ποὺ χτυπάει πολλούς, μὰ ἅς εἴν' ὁ ἀντρειωμένος,
δύσκολη ἡ νίκη, τὶ πολὺ πιὸ δυνατοὶ ἔναι ἐκεῖνοι.»

Τότες τοῦ ἀλήθεσε ὁ τρανός, πολὺπαθος Δυσσέας· 90
«Φίλε, ποὺ τώρα γίνεται κ' ἐγὼ νὰ σοῦ μιλήσω,
πόσο ἡ καρδιά μου σκίζεται, νὰκούγω τὰ ὅσα λέτε,
πὼς ἀνομιές σοφίζονται στοὺς πύργους σου οἱ μνηστῆρες,
μ' ὅλο ποὺ τέτοιοις φαίνεσαι λεβέντης. Πές μου τώρα,
νὰ τυρανιέσαι τάχα θές, ἢ σοῦχει ὁ λαός σου μῖσος
μέσα στὸ δῆμο, τῇ φωνῇ κάποιου θεοῦ ἀκλουθώντας;
Ἡ τάχα φταῖν τ' ἀδέσφια σου, ποὺ αὐτοὶ σὰ σηκωθοῦνε,
καὶ μάχη ἂ γίνῃ φοβερή, μᾶς φέρουν πᾶντα θάρος.
Ὡχοῦ, καὶ νιὸς ἂν εἴμουνα μὲ τὴν καρδιά μου ἐδαύτη,
ἢ τοῦ λαμπροῦ Ὀδυσσέα γιός, ἢ κ' ἴδιος ὁ Ὀδυσσέας 100
[ἀπὸ τὰ ξένα φτάνοντας, κ' ἐλπίδα μένει ἀκόμα],

θᾶθελα ὀχτροὺς νὰ μοῦκοβε τὴν κεφαλὴ μου ἐμένα,
 ἃ δὲν τοὺς ἔφερνα κακὸ μεγάλο ἐκείνους ὅλους,
 μὲς στὰ παλάτια μπαίνοντας τοῦ γόνου τοῦ Λαέρτη.
 Κι ἂν μὲ τὰ πλήθια τους αὐτοὶ τὸ μοναχὸν ἐμένα
 μὲ δάμαζαν, ἃς ἔπεφτα κάλλιο νεκρὸς στὸν πύργο,
 παρὰ νὰ βλέπω ἀδιάκοπα τέτοια ἔργα ντροπιασμένα,
 τοὺς ξένους νὰ τοὺς βρίζουνε, μὰ καὶ τὶς παρακόρες
 ἀδιάντροπα νὰ σέρνουνε μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια,
 κρασὶ περίσσιο νὰ τραβοῦν καὶ τὶς θροφές νὰ τρῶνε, 110
 κι ὅλα τοῦ κάκου, ἀνώφελα, γιὰ ἔργο ποῦ δὲ θὰ γίνη.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Γι' αὐτὰ ὅλα ἐγὼ ξάστερα θὰ σοῦ μιλήσω, ὦ ξένε·
 μήτ' ὁ λαὸς γιὰ μένανε δὲν ἔχει μῖσος κ' ἔχτρα,
 καὶ μήτ' ἀδέρφια δὲ μοῦ φταῖν, ποῦ αὐτοὶ σὰ σηκωθοῦνε,
 καὶ μάχη ἃ γίνη φοβερή, μᾶς φέρουν πᾶντα θάρος.
 Νά, πῶς ὁ Δίας μᾶς ἔκαμε μονόκληρο τὸ γένος·
 μοναχογιὸ τὸν γέννησε ὁ Ἀρκείσιος τὸ Λαέρτη·
 τὸν Ὀδυσσεά μοναχογιὸ τὸν εἶχε κι ὁ Λαέρτης·
 καὶ πάλε ὁ Ὀδυσσεάς ἐμὲ μοναχοπαίδι μὲ εἶχε,
 καὶ στὸ παλάτι μ' ἄφησε, καὶ δὲ μὲ καλοχάρη. 120

Καὶ τώρα ὀχτροὶ κακόβουλοι μᾶς γέμισαν τὸ σπίτι·
 γιὰτὶ ὅσοι γύρω στὰ νησιὰ πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι,
 Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυθο μὲ τὰ δασὰ τὰ δέντρα,
 κι ὅσοι στὸ βραχορίζωτο τὸ Θιάκι ἐδῶ ἀρχοντεύουν,
 ὅλοι ζητοῦν τὴν μάννα μου καὶ μοῦ χαλνοῦν τὸ βίός μου.
 Κ' ἐκείνη μήτε ἀρνιέται τους γάμο φριχτό, καὶ μήτε
 τέλος νὰ δώση δύνεται κι ὀλοένα αὐτοὶ τὸ σπίτι
 μοῦ καταλοῦνε· γλήγορα κ' ἐμένα θὰ μὲ φᾶνε.
 Στὰ χέρια ὥς τόσο τῶν θεῶν ἃς μένουν ὅλα ἐτοῦτα·
 τρέξε, κυροῦλη, τώρα ἐσύ, καὶ πὲς τῆς Πηνελόπης 130
 τῆς φρόνιμης, πὼς ἔφτασα γερὸς ἀπὸ τὴν Πύλο.
 Ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ, κ' ἐσὺ τὸ μήνημα σὰ δώσης
 μόνο σ' αὐτή, γύρισε ἐδῶ· ὅμως Ἀχαιὸς κανέναν
 νὰ μὴν τὸ μάθῃ, τὶ πολλοὶ γυρεύουν τὸ κακό μου.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες·
 «Ξέρω, καὶ νοιώθω· τῷχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου ὅ,τι προστάξεις.
 Μὰ πὲς μου πάλε ξάστερα καὶ ξήγα μου κ' ἐτοῦτο·
 νὰ πάω μαθεὺς μαντάτορας ἂν πρέπη καὶ τοῦ Λαέρτη

τοῦ δόλιου, πὺν τὸν ἔτρωγε τοῦ γιοῦ του ὥς τώρα ὁ πόνος,
 κι ὥς τόσο κοίταε χτήματα, τρωγόπινε στὸ σπίτι 140
 μὲ παραγιούς κάθε φορὰ πὺν τὸ θέλε ἡ καρδιά του
 μὰ τώρα πὺν ὥς τὴν Πύλο ἐσὺ μὲ τὸ καράβι βγῆκες,
 δὲν τρώγει μήτε πίνει πιά, μήτε κοιτάζει χτήμα,
 μόν' κάθεται καὶ δέρεται καὶ βαριαναστενάζει,
 καὶ λυώνουν ὅλο οἱ σάρκες του στὰ κόκκαλά του γύρω.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Κι ὅμως θὰ τὸν ἀφήσουμε, κι ἂς θλίβεται ἡ ψυχὴ μας
 ἂν εἶταν ὅλα στῶν θνητῶν τὸ χέρι, πρῶτα πρῶτα
 γιὰ τὸ γονιὸ θὰ ὀρίζαμε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
 Μὰ κάλλιο γύρνα ἐδῶ σὰν πῆς τὸ μήνημα τῆς μάννας, 150
 καὶ μὴν πλανιέσαι σὲ ξοχὲς γιὰ νὰ τὸν ἀνταμώσης·
 πὲς μοναχὰ τῆς μάννας μου νὰ στείλῃ παρακώρη
 κρυφὰ στὸ γέρο γλήγορα, τὸ μήνημα νὰ δώσῃ.»

Σηκώθη τότε ὁ Εὐμαιο, τὰ σάνταλά του πῆρε,
 στὰ πόδια τὰ καλόδεσε, καὶ κίνησε στὴ χώρα.
 Τῆς Ἀθηνᾶς δὲν ξέφυγεν ὁ πηγαίμος του ὥς τόσο,
 μόνε κατέβη ἡ θέαινα, πῆρε μορφὴ γυναικας
 ὥριας καὶ μεγαλόκορμης, σ' ἔργα λαμπρὰ τεχνίτρας,
 ἔξω ἀπ' τὴ θύρα στάθηκε, καὶ φάνη τοῦ Ὀδυσσέα.
 Δὲν ἔνοιωσε ὁ Τηλέμαχος μήτε εἶδε τὴν Παλλάδα, 160
 τί θεὸς δὲ φανερώνεται καθάρια στὸν καθένα·
 μὰ ὁ Δυσσέας τὴν ξάνοιξε καὶ τὰ σκυλιὰ τὴν εἶδαν,
 καὶ δίχως γαύγισμα ἔφυγαν βογγώντας μὲς τὰ βάθια
 τῆς στάνης. Τοῦγενεψε ἡ θεά, κ' ἔνοιωσ' αὐτός, καὶ βγῆκε
 δίπλα στὸν τοῖχο τῆς αὐλῆς, καὶ στάθηκε ὀμπροστά της·
 κ' ἡ Ἀθηνᾶ κοιτώντας τον τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
 ὅλα πιά τώρα ξήγα τα τοῦ γιοῦ σου, μὴν τὰ κρύβης·
 κι ἄρα τοιμάσετε μαζὶ τὸ φόνον τῶ μνηστήρων,
 στὴ χώρα τὴν περίλαμπρη νὰ πᾶτε· δὲ θάρρησῃ 170
 κ' ἐγὼ νὰ ἐρθῶ, πὺν λαχταρῶ νάγωνιστῶ κοντὰ σας.»

Εἶπε, καὶ μὲ χρυσὸ ραβδί τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλάδα
 καὶ φόρεμα σὰν τοῦβαλε καθάριο καὶ χιτῶνα,
 τοῦ λάμπρυνε ὅλο τὸ κορμὶ μὲ τὸν ἀνθὸ τῆς νιότης.
 Μελαχρινὸς ξανάγινε μὲ πῶ γεμάτην ὄψη,
 καὶ μὲ τὰ γένεια δλόμαυρα τριγύρω στὸ πηγούνι.

Αὐτὰ σὰν τοῦκαμε ἡ θεά, τὸν ἄφησε· κ' ἐκεῖνος
 μὲς στὴν καλύβα γύρισε· κι ὁ γιὸς του σαστισμένος,
 γύρναε τὰ μάτια κατ' ἄλλου, θεὸς μὴν τύχη κ' εἶταν.
 Καὶ φώναξέ τον, κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα· 180

« Ἀλλοιωτικός μου φάνηκες, ὦ ξένε, ἀπὸ τὰ πρῶτα
 ἄλλα φορεῖς κ' ἡ ὕψη σου, κι αὐτὴ ἀλλαγμένη τώρα.
 Ἔνας θενᾶσαι ἀπ' τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
 Ἐλέησε μας, σοῦ τάζουμε καλόδεχτες θυσίες,
 καὶ δῶρα χρυσοδοούλευτα· προσπέφτω σου, λυπήσου.

Τότε τοῦ ἀπάντησε ὁ τρανός, πολὺπαθος Δυσσέας·
 « Θεὸς δὲν εἴμ' ἐγώ· γιατί μὲ θεοὺς μὲ παρομοιάζεις;
 παρὰ εἴμ' ἐγώ ὁ πατέρας σου, ποὺ ἐσὺ γι' αὐτὸν πονώντας
 τόσα τραβᾷς ἀπὸ κακοὺς καὶ δύστροπους ἀνθρώπους. »

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια φίλησε τὸ γιό του, καὶ τὰ δάκρια 190
 τοῦ τρέξαν ἀπ' τὰ μάγουλα, ποὺ ὡς τότες τὰ κρατοῦσε.
 Δὲν ἤθελε ὁ Τηλέμαχος νὰ τὸ πιστέψῃ ἀκόμα
 πὼς εἶταν ὁ πατέρας του, κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη·

« Δὲν εἶσ' ἐσὺ ὁ πατέρας μου ὁ Ὀδυσσεύς, μόν' εἶσαι
 κάποιος θεὸς καὶ μὲ πλανᾷς, γιὰ νὰ τραβήξω κι ἄλλα·
 τί δὲ θὰ μπόρειε αὐτὰ θνητὸς νὰ πλάσῃ μοναχὸς του,
 δίχως νὰ ἐρθῇ κάποιος θεὸς σιμά, κι ὅπως τοῦ ἀρέσει,
 τὸν κάμῃ γέρο ἔτσι εὐκόλα, κι ἄξαφνα πάλε νέο.
 Τὶ ὡς τώρα γέρος εἴσουναι καὶ φτωχικὰ ντυμένος,
 καὶ τώρα μοιάζεις τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια. » 200

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριζυπνὸς ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
 « Κι ἂν τάχα ξαναφάνηκε, Τηλέμαχε, ὁ γονιὸς σου,
 δὲ σοῦ ταιριάζει νάπορῃς καὶ νὰ θαμάζῃς τόσο·
 ἄλλος πιά ἐδῶ κατόπι μου δὲν ἔρχεται Ὀδυσσεύς·
 ἐγώ 'μαι αὐτός, κι ἀφοῦ πολὺ πλανήθηκα στὰ ξένα,
 τώρα στὰ χρόνια τὰ εἴκοσι γυρίζω στὴν πατρίδα.
 Εἶναι κι αὐτὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς νικηφόρας ἔργο,
 ποὺ ὅπως θελήσῃ δύνεται νὰ κάνῃ με νὰ μοιάζω,
 πότε φτωχὸς καὶ ταπεινός, καὶ πότε πάλε νέος,
 μὲ τὸ κορμί μου ἀρχοντικὰ φορέματα ντυμένο. 210

Κ' εἶν' εὐκόλο γιὰ τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
 ἢ νὰ δοξάσουν ἀνθρώπο θνητό, ἢ νὰ ταπεινώσουν. »

Εἶπε, καὶ κάθησε· κι ὁ γιὸς στὴν ἀγκαλιά του πῆρε
 τὸ δοξαστὸ πατέρα του μὲ θρήνους καὶ μὲ δάκρια.

Τότες κ' οἱ δυὸ ξεβούρκωσαν, καὶ δυνατὰ στριγγλίζαν,
 κι ἅπ' ὄρνια ξεφωνίζοντας πιδ ἅψα κι ἀπὸ σπαράχτες
 ἀγιοῦπες ἢ θαλασσαῖτους, ποὺ πῆραν τὰ μικρὰ τους,
 ἀκόμα πρὶ φτερώσουνε, τῆς ἐξοχῆς οἱ ἀργάτες·
 τόσο πικρὰ ἀπ' τὰ βλέφαρα τὰ δάκρια τους χυνόνταν.
 Κι ὁ γήλιος θὰ βασίλευε, κι ἀκόμα αὐτοὶ θὰ κλαίγαν, 220
 ἂν ἄξαφνα ὁ Τηλέμαχος τὸν Ὀδυσσεύα δὲ ρώτα·

«Μὲ τί καρὰβι φάνηκες ὥς τόσο ἐδῶ, πατέρα;
 κ' οἱ ναῦτες ποὺ σὲ φέρανε ποιοὶ λέγανε πὼς εἶταν;
 Γιατὶ πεζὸς ἐσὺ θαρρῶ δὲν ἦρθες ὥς τὸ Θιάκι.»

Κι ἀπολογήθη τοῦ ὁ τρανός, πολὺπαθος Δυσσέας·
 «Ὅλη ἀπ' ἐμένα, τέκνο μου, θάκούσης τὴν ἀλήθεια.
 Μὲ φέραν ἐδῶ Φαίακες θαλασσοξακουσμένοι,
 ποὺ κάθε ξένον προβοδοῦν ποὺ φτάση στὸ νησί τους·
 μὲ τὸ γοργὸ καρὰβι τους, καθὼς γλυκοκοιμόμουν,
 ἦρθαν στὸ Θιάκι, μ' ἔβγαλαν, κι ἐμὲ λαμπρὰ μ' ἀφήκαν 230
 δόρα, χρυσὰ καὶ χάλκινα, καὶ μὲ φαντὰ περισσία·
 ὅ' α κρυμμένα σὲ σπηλιὰ μὲ θεϊκὰ βοήθεια.

Τώρα ἦρθα ἐδῶ, τῆς Ἀθηνᾶς τὰ λόγια ἀκολουθώντας,
 μαζὶ νὰ κανονίσουμε τὸ φόνον τῶν ὀχτρῶ μας.
 Καὶ τοὺς μνηστῆρες ἔλα ἐσύ, κ' ἕνα πρὸς ἕνα πὲς μου,
 νὰ μάθω πόσοι εἶν' ὅλοι τους, καὶ ποίος εἶν' ὁ καθένας·
 καὶ μέσα στὸν ἀλάθευτο θὰ μελετήσω νοῦ μου,
 ἂν ἐμεῖς σώνουμε μαζὶ μ' ἐκείνους νὰ πιαστοῦμε
 δίχως βοηθοὺς καὶ μοναχοί, γιὰ κι ἄλλους θὰ χρειαστοῦμε.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε 240

«Πατέρα, πάντα τᾶκουγα τὸ δοῦξαστὸ ὄνομά σου,
 πόσο στὸ χέρι μαχητῆς, στὸ νοῦ μεγάλος εἴσουν·
 ὅμως αὐτὸς ὁ λόγος σου τὰ φρένα μου σαστίζει·
 πὼς δυὸ νομάτοι θὰ πιαστοῦν μὲ τόσους ἀντρεωμένους;

Κι αὐτοὶ δὲν εἶναι μήτε μιὰ μήτε καὶ δυὸ δεκάδες,
 μόνε πολὺ περσότεροι θὰ μάθης τώρα πόσοι.

Ἀπὸ Δουλίχι πρόβαλαν πενήντα δυὸ μνηστῆρες,
 νέοι ἕνας κ' ἕνας, καὶ μ' αὐτοὺς δοῦλοι ἔξη ἀκολουθᾶνε·
 ἔχουμ' εἰκοσιτέσσερες λεβέντες ἀπὸ Σάμη.

Ἀπὸ τὴ Ζάκυθο εἴκοσι παιδιὰ Ἀχαιῶν μᾶς ἦρθαν, 250
 κι ἀπὸ τὸ Θιάκι δώδεκα μετροῦμε παληκάρια.

Εἶναι μ' αὐτοὺς κι ὁ Μέδοντας, ὁ κῆρυκας καὶ θεῖος

τραγουδιστής, μὲ δυὸ μαζὶ παράξιους μοιραστάδες.
 Σ' ὅλους αὐτοὺς ἂν πέσουμε σὰ βρίσκονται ἐκεῖ μέσα,
 φοβᾶμαι, μὴ μᾶς βγῇ πικρὴ καὶ μαύρη ἡ γδίκωσή μας.
 Μόνε στοχάσου ἃ δύνεσαι νὰ βρῇς στὸ νοῦ σου μέσα
 διαφεντευτὴ πὺν πρόθυμα βοήθεια θὰ μᾶς φέρῃ.»

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπαθος, ὁ θεῖος Ὀδυσσεάς·
 «Ἄκου τί λέω, καὶ πρόσεξε, καὶ σκέψου ἂν ἡ βοήθεια
 τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ θεικοῦ πατέρα της μᾶς σώνει, 260
 ἢ κι ἄλλονε διαφεντευτὴ πρέπει νὰ ψάξω νᾶβρω.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Μεγάλοι ἀλήθεια εἶναι κ' οἱ δυὸ βοηθοὶ πὺν μοῦ ὀνομάξεις
 τί θρονιασμένοι σιᾶψηλὰ τὰ σύννεφα κ' οἱ δυὸ τους,
 θεοὺς μαζὶ κι ἀθάνατους στὸν κόσμον ἐξουσιάζουν.»

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπαθος, ὁ θεῖος Ὀδυσσεάς·
 «Δὲ θενἀργήσουν νὰ βρεθοῦν κ' οἱ δυὸ στὴ μαύρῃ ἀμάχῃ.
 ἅμα τοῦ Ἄρη ἡ μάνητα κ' ἐμᾶς καὶ τοὺς μνηστῆρες
 μᾶς συνεπάρῃ. Ὡς τόσο ἐσύ, καθὼς γλυκοχαράξῃ, 270
 τρέξε, καὶ τοὺς περήφανους ζύγωσ' ἐκεῖ μνηστῆρες·
 κατόπι ἐμένανε ὁ βοσκὸς στὴ χώρα θὰ μὲ φέρῃ,
 μὲ κακορίζικον μορφή καὶ γέρον διακονιάρῃ.

Κι ἀνίσως μοῦ κακοφερθοῦν ἐκεῖνοι στὰ παλάτι,
 κρατά τὸν πόνο μέσα σου τὰ πάθια μου θωρώντας·
 μὰ κι ἃ μὲ ποδοσέρουννε στὴ θύρα, καὶ σαγιτέες
 μοῦ ρίχτουν, στέκου ἀτάραγος ἐσὺ κι ἀπόμένε τὰ
 καὶ μόνε λέγε τοὺς γλυκὰ τὴν τρέλα τοὺς νὰ πᾶψουν·
 ἀγκαλὰ αὐτοὶ δὲ θὰ σ' ἄκουῦν, τί ἢ ὦρα τοὺς ἀγγίζει. 280

[Κι ἄλλο ἓνα πρᾶμα θὰ σοῦ πῶ, κ' ἔχε το ἐσὺ στὸ νοῦ σου·
 ἢ Ἀθηνᾶ ἡ πολὺβουλή σὰ μὲ φωτίσῃ, τότες
 θὰ γνέψω μὲ τὴν κεφαλὴ, καὶ τότε ἐσὺ θὰ νοιώσῃς,
 κι ὅσα ἄρματα μᾶς βρίσκονται στὸν πύργον θὰ μαζέψῃς.
 καὶ μὲς στὰ βάθια τοῦ ἄψηλοῦ θαλάμου θὰ τὰ θέσῃς·
 κι ὅταν ἐκεῖνοι, θέλοντας νὰ ξέρουν, σὲ ρωτᾶνε,
 ἐσὺ μὲ λόγια μαλακὰ γλυκαποκοίμιζέ τους,
 καὶ λέγε τοὺς· «Ἄπ' τὸν καπνὸ τὰ πῆρα, τί δὲν εἶναι
 σὰν πὺν ὁ Ὀδυσσεάς τάφησε μισεύοντας στὴν Τροία,
 μόνε ἡ ἀχνίλα τῆς φωτιάς τὰ θόλωσε ἀπὸ τότες. 290
 Μὰ κι ἄλλο μεγαλύτερον βάζει στὸ νοῦ μου ὁ Δίας·
 μὴν τύχῃ καὶ σὲ μάλωμα σᾶς ρίξῃ τὸ μεθῆσι,

καὶ χτυπηθῆτε, καὶ ἀτιμίᾳ στὴν προξενίᾳ σας φέρετε
 γιατί μονάχο του τραβάει τὸ σίδερο τὸν ἄντρα.»
 "Ὅμως νᾶφήσης ἔτοιμους δυὸ λάζους, δυὸ κοντάρια,
 καὶ ἀσπίδες δυό, πού βιαστικά νᾶδράξουμε στὰ χέρια,
 καὶ ὁ Δίας μὲ τὴν Ἀθηνᾶ θὰ τοὺς μαγέψουν τότες.]
 Μὰ καὶ ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ κ' ἐσὺ ἔχε το στοῦ νοῦ σου
 παιδί μου ἀλήθεια ἂν εἶσαι ἐσύ, καὶ ἀπὸ δικό μας αἷμα, 300
 κανέννας νὰ μὴ μάθῃ ἐκεῖ πῶς ἦρθε ὁ Ὀδυσσεάς.
 Λαέρτης καὶ χοιροβοσκὸς μὴν τύχῃ καὶ τᾶκούσουν
 μήτε κανέννας τοῦ σπιτιοῦ, καὶ μήτε ἡ Πηνελόπη,
 παρὰ μονάχοι ἐμεῖς οἱ δυὸ νὰ μάθουμε τίς γνῶμες
 τῷ γυναικῶν, καὶ δοκιμὴ νὰ κάνουμε στοὺς ἄντρες,
 ποιὸς ἀπ' τοὺς δούλους μᾶς τιμᾷ, καὶ ἀκόμα μᾶς φοβάται,
 καὶ ποιὸς ξεχνᾷ μας καὶ ἀψηφάει λεβέντη σὰν κ' ἐσένα.»

Καὶ τότες ὁ μυριόχαρος τοῦ ἀπολογήθη γιὸς τόν·
 «Πατέρα, ἀργότερα θαρρῶ θὰ νοιώσης τὴν ψυχὴ μου,
 καὶ πῶς δὲν ἔχω θενὰ βρῆς τὰ λογικά μου κούφια 310
 μὰ αὐτὸ πὺν τώρα μελετᾷς δὲν τῶχω γιὰ καλὸ μας.
 Στοχάσου το· πολὺν καιρὸ θὰ χάσης, ἂν καθέναν
 νὰ δοκιμάσης ξέχωρα στὰ χτήματα γυρίζης·
 καὶ αὐτοὶ στοῦ μεταξὺ θὰ τρῶν τὸ βιὸς μὲς στὰ παλάτια,
 ἀναπαμένοι, ἀδιάντροποι, καὶ δίχως νὰ λυποῦνται.
 Καλὸ ν' αἰ ἀλήθεια νὰ κοιτᾷς νὰ μάθῃς τίς γυναῖκες,
 ποιῆς ἄτιμα σοῦ φέρνονται καὶ ποιῆς δὲν ἔχουν κοῖμα
 μὰ νὰ γυρνοῦμε τίς αὐλὲς νὰ δοκιμάζουμε ἄντρες,
 αὐτὸ δὲν τῶθελα· στερνὰ νὰ γίνουν κάλλιο ἐτοῦτα,
 σημάδι ἂν ἔχῃς φανερὸ τοῦ αἰγιδοφόρου Δία.» 320

Τέτοια αὐτοὶ τότες λέγανε μονάχοι ἀνάμεσό τους·
 ὥς τόσο τὸ καλόφτιαστο καρᾶνι ἦρθε στοῦ Θιάκι,
 πὺν τὸν Τηλέμαχο ἔφερε καὶ τοὺς συντρόφους ὅλους
 ἀπὸ τὴν Πύλο. Μπήκανε στοῦ τρίσβαθο λιμάνι,
 τραβῆξαν ἔξω στὴ στεριά τὸ μελανὸ καρᾶνι,
 καὶ τᾶρματά τους σήκωσαν καμαρωτοὶ λεβέντες,
 καὶ στοῦ Κλυτίου φέρανε τὰ δῶρα τὰ πανώρια.
 Κατόπι στείλαν κήρυκα στοὺς πύργους τοῦ Ὀδυσσεά,
 τὸ μήνυμα τῆς φρόνιμης νὰ φέρῃ Πηνελόπης,
 πῶς πῆγε ὁ γιὸς τῆς στὴν ξοχή, μὰ ἐκεῖνος εἶχε στείλει 330
 στὴ χώρα τὸ καρᾶνι του, νὰ μὴν τῆς ἔρθῃ φόβος

τῆς δοξαστῆς βασίλισσας καὶ χύση θερμὰ δάκρυα.
 Κι ὁ κῆρυκας μὲ τὸ βοσκὸ στὸν πύργῳ ἀντάμα φτάνουν,
 νὰ φέρουν τὸ ἴδιο μήνημα κ' οἱ δυὸ τῆς Πηνελόπης.
 Καὶ στὸ λαμπρὸ σὰν μπήκανε τοῦ Ὀδυσσεᾶ παλάτι,
 ὁ κῆρυκας ἀνάμεσα στὶς παρακόρες εἶπε·
 «Ἦρθε ὁ μονάκριβός σου γιός, βασίλισσα, ἀπ' τὴν Πύλο.»
 Ζυγώνει κι ὁ χοιροβοσκὸς καὶ λέει τῆς Πηνελόπης
 ὅλα ὅσα τοῦ παράγγειλε τὰγαπητὸ παιδί της.
 Κι ὅλα καθὼς τὰ πρόσταξε σὰν εἶπε ἓνα πρὸς ἓνα, 340
 τοῦ πύργου ἀφήνει τὶς αὐλὲς καὶ ξεκινάει στὴ στάνη.

Καὶ τοὺς μνηστῆρες ἔπιασε βαρεῖα καρδιά καὶ λύπη·
 καὶ βγῆκαν δίπλα ἀπ' τῆς αὐλῆς τὸν τοῖχο τὸ μεγάλο,
 καὶ πῆγανε, κι ὁλόμπροστα καθίσανε τῆς θύρας.
 Καὶ τότες τοῦ Πολύβου ὁ γιὸς ὁ Εὐρύμαχος τοὺς εἶπε·
 «Ἔργο τρανὸ ὁ Τηλέμαχος κατόρθωσε μὲ τόλμῃ,
 τέτοιο ταξίδι,—κ' εἴπαμε πῶς δὲ θὰ τὸ τελέσῃ·
 τώρα καράβι διαλεχτὸ μὲ λαμνοκόπους ἄξιους
 ἄς ρίξουμε, ποὺ ὁλόταχα τὸ μήνημα νὰ φέρουν
 στοὺς φίλους, νὰ γυρίσουνε γοργὰ στὸ Θιάκι πίσω.» 350

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωνε, κι ὁ Ἀμφίνομος γυρνώντας
 τὰ μάτια του πρὸς τὸ βαθιὸ λιμῖώνα, εἶδε τὸ πλοῖο
 καθὼς μαζώναν τὰ παννιά, καὶ πιάναν τὰ κουπιὰ τους.
 Καὶ ἀπ' τὴν καρδιά του γέλασε, καὶ φώναξε στοὺς ἄλλους·
 «Τί θέλουμε τὸ μήνημα πιά τώρα, αὐτοὶ ἔναι μέσα.
 Ἦ κάποιος θεὸς τοὺς φώτισε, ἢ κ' εἶδαν τὸ καράβι
 ποὺ πέρναε, καὶ δὲν πρόφταξαν νὰ πᾶν καὶ νὰ τὸ πιάσουν.»

Εἶπε, κι αὐτοὶ σηκώθηκαν, καὶ στὰκρογιαλὶ πῆγαν·
 καὶ στὴ στεριά τραβήξανε τὸ μελανὸ καράβι,
 καὶ τάρματά τους σήκωσαν καμαρωτοὶ λεβέντες. 360
 Κι ὅλοι μαζί στὴν ἀγορὰ κινήσαν, μὴδ' ἀφήναν
 ἄλλον ἢ νέο ἢ γέροντα μαζί τους νὰ καθήσῃ.
 Καὶ τότες τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς ὁ Ἀντίνος σ' αὐτοὺς εἶπε·
 «Ὡχοῦ, πῶς ἀπ' τὸν ὄλεθρο οἱ θεοὶ τονὲ γλυτῶσαν;
 Στὰ βράχια τάνεμόδαρτα σκοποὶ καθόνταν πάντα,
 κι ἀπανωτὰ ξαλλάζανε· καὶ σὰ βουτοῦσε ὁ ἥλιος,
 δὲν ξενυχτούσαμε στὴ γῆς, παρὰ μὲ τὸ καράβι
 γυρνούσαμε ὥς τὸ χάραμα, φυλάγοντας καρτέρι
 θάνατο στὸν Τηλέμαχο, νὰ πᾶμε πιάνοντάς τον.

Κι ὥς τόσο θεὸς τὸ θέλησε, καὶ γύρισε στὸ Θιάκι. 370
 Μὰ ἐμεῖς ἐδῶ ἄς κοιτάξουμε τὸ τέλος του τὸ μαῦρο,
 μὴ μᾶς ξεφύγῃ· τί θαρρῶ πῶς ὅσο ζῇ δὲ βγαίνει
 πέρα ἢ δουλειά μας, τί καὶ νοῦ καὶ γνώση ἐκεῖνος ἔχει,
 κ' ἐμᾶς ἀγάπη ὁ λαὸς σὰν πρῶτα δὲ μᾶς ἔχει.
 Μόνε βιαστῆτε, πρὶν αὐτὸς σὲ συντυχὰ καλέσῃ
 τοὺς Ἀχαιοὺς· γιατί ἀπραγος, θαρρῶ, δὲ θενά μείνῃ,
 παρὰ μὲ ὀργὴ θὰ σηκωθῇ καὶ σ' ὅλους θὰ κηρύξῃ
 πῶς σκοτωμὸ ἐρῷ πλέχναμε, μὰ πρόφταξε καὶ σώθῃ.
 Κι ἄνομα τέτοια ἀκούγοντας ἐκεῖνοι δὲ θὰ στέρξουν,
 κ' ἴσως μᾶς φέρουνε κακό, κι ἀπ' τὴν πατρίδ' ἀκόμα 380
 μᾶς διώξουν, καὶ μᾶς κάμουνε νὰ φύγουμε στὰ ξένα.
 Μόνε μακριὰ στὴν ἐξοχή, παρέκει ἀπὸ τὴ χώρα
 ἄς τὸν βαρέσουμε ἄξαφνα, γιὰ καὶ στὸ δρόμο ἀπάνω
 κατόπι μοιραζόμαστε τὸ βιὸς καὶ τὰ καλὰ του,
 καὶ τὰ παλάτια ἀφήνουμε τῆς μάννας του, νὰ τᾶχῃ
 ὅποιος τὴν πάρῃ ταίρι του. Μὰ ἀνίσως κ' ἐσεῖς πάλε
 δὲ δέχεστε, καὶ θέτε αὐτὸς νὰ ζῇ καὶ τὰ καλὰ του
 τὰ πατρικά νὰ χαίρεται, δῶ πέρα ἄς μὴ ζητοῦμε
 νὰ μαζεύουμε, καὶ βιὸς πολὺ νὰ καταλοῦμε·
 μόν' προξενεῖα ἀπ' τὸ σπίτι του καθένας μας ἄς κάνῃ 390
 μὲ δῶρα του, κι αὐτὴ ἄς δεχτῇ τὸν ἄντρα ποὺ θὰ δώσῃ
 τὰ πιώτερα, καὶ τῆς φανῇ τῆς μοίρας ὁ σταλμένος.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι σάπασαν κι ἀμίλητοι ἀπομείναν.
 Μὰ ἀπάνω ἐκεῖ ὁ Ἀμφινόμος ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε,
 ὁ γιόκας ὁ μυριόχαρος τοῦ ρήγα Νίσου, γόνου
 τοῦ Ἀρήτου, ποὺ ἦρθεν ἀρχηγὸς καὶ κάλλιος τῶ μνηστήρων
 ἀπ' τὸ Δουλίχι τὸ χλωρό, τὸ σιταροσπαρμένο,
 καὶ ποὺ τὰ λόγια του ἄρεσαν τῆς ὥριας Πηνελόπης,
 γιὰτ' εἶχε πάντα στὴν καρδιά περισσῖα καλωσύνη.
 Αὐτὸς λοιπὸν καλόγνωνμα ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε·

«ὦ φίλοι τὸν Τηλέμαχο ποτὲς δὲ θὰ χαλνοῦσα· 400
 κακό, βασιλικὴ γενιά μὲ φονικὸ νὰ σθύσῃς·
 τὴ γνώμῃ κάλλιο ἄς μάθουμε τῶν ἀθανάτων πρῶτα.
 Ἄν εἶναι μὲ τὸ θέλημα τοῦ Δία τοῦ βροντορίζτη,
 κ' ἴδιος ἐγὼ τὸν χαλνῶ, κι ὅλους τοὺς ἄλλους σπρώχνω·
 Μὰ ἂν τὸ μποδίζουμε οἱ θεοί, νὰ πάψετε σᾶς λέγω.»
 Εἶπε, καὶ σ' ὅλους ἄρεσαν τοῦ Ἀμφινόμου τὰ λόγια.

Κι ἀμέσως σηκωθήκανε καὶ στοῦ Ὀδυσσεά πῆγαν
τὸν πύργο, καὶ καθήσανε πᾶς στὰ λαμπρὰ θρόνια του.

Τότες στὸ νοῦ τῆς φρόνιμης τῆς Πηνελόπτης ἦρθε
ὁμπρὸς στοὺς παραδιάντροπους νὰ κατεβῇ μνηστῆρες, 410
γιατὶ ἔμαθε πὼς γύρευαν τὸ τέλος τοῦ παιδιοῦ της,
τὶ ὁ κήρυκας ὁ Μέδοντας πού τ' ἄκουσε τῆς τῶπε
Καὶ μὲ τίς βάγιες συντροφιά μὲς στὰ παλάτια μπῆκε.
Κ' ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,
σιμὰ στὸ στῦλο σιάνθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
σηκώνοντας στὴν ὄψη της τὸ λιόλαμπρο φακίολι,
καὶ τὸν Ἀντίνο μάλωσε καὶ μίλησέ του κ' εἶπε·

«Ἀντίνο, ἀδιάντροπε, κακέ, πού μὲς στὸ Θιάκι σ' ἔχουν
γιὰ πρῶτο ἀπ' τοὺς ὀμήλικους στὴ γνώση καὶ στὰ λόγια· 420
μὰ τέτοιος δὲν ἦσουν ἐσύ. Ζουρλέ, πὼς πᾶς καὶ πλέχνεις
τοῦ γιοῦ μου μαῦρο θάνατο, καὶ μήτε καὶ σὲ μέλει
γιὰ τοὺς ἱκέτες πῶχουνε τὸ Δία γιὰ μάρτυρά τους;
Μεγάλο κρῖμα εἶναι κακὸ νὰ πλέχνῃ ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου.
Ξεχνᾷς πὼς ὁ πατέρας σου μᾶς ἦρθε ἐδῶ ἱκέτης,
σὰν ἔφευγε ἀπὸ τὸ λαὸ πού χόλιασε μαζί του,
γιατ' εἶχε πάρει συντροφιά ληστὲς ἀπὸ τὴν Τάφο,
καὶ χάλασε τοὺς Θεσπρωτοὺς ποῦταν δικοὶ μας φίλοι.
Καὶ νὰ τοῖ· πάρουν τὴ γλυκεῖα ζωὴ γυρεῦαν τότες,
κι ὅλο τ'ἀριθμητό του βιὸς ν'ἀρπάξουν καὶ νὰ φᾶνε·
μὰ ὅσο αὐτοὶ κι ἂ μάνιαζαν, τοὺς μπόδισ' ὁ Δυσσέας. 430
Καὶ τώρα, χωρὶς δίκιο ἐστὶν τοῦ καταλεῖς τὸ σπίτι,
γυρεύεις τὴ γυναῖκα του, σκοτώνεις τὸ παιδί του,
κ' ἐμένα μὲ λυπεῖς πικρά. Μὰ ἐγὼ σοῦ λέω νὰ πάψῃς,
νὰ πῆς καὶ τῷ συντρόφῳ σου νὰ πάψουνε κ' ἐκεῖνοι.»

Κι ὁ Εὐρύμαχος τῆς ἀπαντάει, ὁ γόνος τοῦ Πολύβου·
«ὦ Πηνελόπη γνωστικιά, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
θάρρος, κι ἄς μὴν τὰ νοιάζεται καθόλου ἐδαῦτα ὁ νοῦς σου.
Δὲν ἦρθε ἀκόμα ἐδῶ στὴ γῆς, καὶ μήτε θάρρη ἐκεῖνος
πού χέρι στὸν Τηλέμαχο τὸ γιό σου θενὰ βάλῃ,
ὅσο ἐγὼ ζῶ, καὶ βλέπουνε τὰ μάτια μου στὸν κόσμο. 440
Γιατὶ ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ὁ λόγος μου θὰ γίνῃ·
θὰ τρέξῃ στὸ κοντάρι μου εὐτὺς τὸ μαῦρο του αἷμα,
τὶ ὁ πολεμόχαρος συχνὰ κ' ἐμένανε Ὀδυσσεάς
στὰ γόνατά του μ' ἔπαιρνε, καὶ μοῦβαζε στὰ χέρια

κρέας ψημένο, καὶ κρασὶ στὰ χεῖλη πορφυρένιο.
 Γι' αὐτὸ καὶ τοῦ Τηλέμαχου περίσσια τοῦχῳ ἀγάπη,
 κι ἅπ' τοὺς μνηστῆρες θάνατο νὰ μὴ φοβάται ἐκείνος·
 μὰ ἂν εἶναι νᾶρθη ἅπ' τοὺς θεούς, πῶς νὰ σωθῇ δὲν ἔχει.»

Μὲ τέτοια τὴν θάρρυνε, μὰ φόνο μελετοῦσε.
 Κ' ἐκείνη μὲς στ' ἀνώγια τῆς τὰ θεόλαμπρα ἀνεβαίνει,
 καὶ κλαίει τὸν Ὀδυσσεά τῆς, ὥσπου ἡ γαλανομάτα 450
 θεὰ κατέβασε γλυκὸ στὰ βλέφαρά τῆς ὕπνο.

Καὶ τὸ βραδὺν ὁ καλὸς βοσκὸς στὸν Ὀδυσσεά ξανάρθε,
 ποὺ μὲ τὸ γιό του τοίμαζε τὸ δεῖπνο, καὶ θρεφτάρι
 κᾶναν θυσιά χρονιάρικο. Κ' ἡ Ἀθηνᾶ κατέβη
 τότε, καὶ μὲ ραβδὶ τὸ γιὸ βαρύνοντας τοῦ Λαέρτη,
 τὸν Ὀδυσσεά, τὸν ἔκαμε γέρο ξανὰ σὰν πρῶτα.
 Καὶ μὲ φτωχὰ τὸν ἔντυσε φορέματα, μὴν τύχη
 καὶ τονὲ δῇ ὁ χοιροβοσκὸς καὶ τονὲ νοιώσῃ δμπρός του,
 καὶ δὲν τὸ κρύψῃ, μόν' τὸ πῇ τῆς ὥριας Πηνελόπης.

Καὶ πρῶτος ὁ Τηλέμαχος τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε· 460
 «Ἥρθες καλέ μας; τί ἄκουσες στὴ χώρα νὰ δηγοῦνται;
 Ἄπ' τὸ καρτέρι γύρισαν οἱ θεότρανοι μνηστῆρες,
 ἢ ἀκόμα ἐκεῖ μὲ καρτεροῦν στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω;»

Κ' ἐσύ, Εὖμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἶπες·
 «Δὲν ἤθελα νὰ τὰ ρωτῶ καὶ νὰ τὰ μάθω ἐτοῦτα,
 Στὴ χώρα μέσα τρέχοντας· βιαζόμουνα νὰ δώσω
 τὸ μῆνμά μου ὀλόταχα, καὶ πίσω νὰ ξανάρθω.
 Καὶ κήρυκας μαντάτορας γοργός, ἅπ' τοὺς συντρόφους
 ἔφτασε ἀντάμα, κ' ἔδωσε τῆς μάννας λόγο πρῶτος.
 Ξέρω κ' ἐν' ἄλλο νὰ σᾶς πῶ ποὺ μὲ τὰ μάτια μου εἶδα 470
 πάνω ἅπ' τὴ χώρα, στὸ βουνὸ τοῦ Ἑρμῆ σὰν εἶχα φτάσει,
 καράβι ἀγνάντεψα γοργὸ νὰ μπαίνῃ στὸ λιμάνι,
 γεμᾶτο μὲ ἄντρες, κ' εἶτανε μὲ ἀσπίδες φορτωμένο,
 καὶ μὲ κοντάρια δίστομα. Καὶ φάνηκε σὰ νᾶταν
 μνηστῆρες ὅλοι τοὺς αὐτοί, μὰ ἄλλο νὰ πῶ δὲν ξέρω.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος χαμογελώντας ρίχτει
 ματιὰ πρὸς τὸν πατέρα του, κρυφὰ ἅπ' τὸ χοιροτρόφο.

Καὶ τὶς δουλειὲς σὰν τέλειωσαν καὶ τοίμασαν τὸ δεῖπνο,
 καθήσανε κι ἀπόλαψαν τοῦ τραπεζιοῦ τὰ δῶρα.
 Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους, 480
 τὴν κλίνη θυμηθήκανε, καὶ χάρηκαν τὸν ὕπνο.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάκτυλη τῆς Νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 κι ὁ πολυαγαπημένος γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά
 τὰ θεόμορφα του σάνταλα στὰ πόδια του ἀποδένει,
 καὶ στὴν παλάμη παίρνοντας τὸ δυνατό κοντάρι
 στῇ χώρᾳ γιὰ νὰ κατεβῇ, λέει τοῦ χοιροβοσκοῦ του·

«Στὴ χώρα πάω, κυρούλη μου, γιὰ νὰ μὲ δῇ ἡ μαννοῦλα,
 τί δὲ θὰ πάψῃ νὰ θρηνηῇ καὶ νὰ μυρολογιέται
 ἃ δὲ μὲ δῇ τὸν ἴδιο μου· καί, νὰ τί σοῦ προστάζω·
 τὸν ξένο αὐτὸ τὸν ἄμοιρο φέρ' τον νὰ διακονεῇ
 στῇ χώρᾳ· κι ὅποιος θέλει ἐκεῖ καρβέλι καὶ κανάτα
 τοῦ δίνει· ἐγὼ δὲ δύναμαι, μέσα στὰ πάθια ἐδαῦτα
 ποὺ ἔχει ἡ ψυχὴ μου, πόρεψι τοῦ καθενὸς νὰ δίνω.
 Κι ὁ ξένος πάλε ἂν πειραχτῇ χειρότερο θὰ τοῦβγῃ.
 Ἀλήθειες ξάστερες ἐγὼ πάντα νὰ λέω μ' ἄρῃσει.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριζυπνος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
 «Φίλε μου, ἐδῶ δὲν ἤθελα κ' ἐγὼ νὰ μὲ κρατήσουν.
 Κάλιο στῇ χώρᾳ ἢ διακονίᾳ, παρὰ μὲς στὰ χωράφια·
 πάντα θὰ δώσῃ ἐκεῖ μικρὴ βοήθεια ὅποιος θελήσῃ.
 Δὲν εἶναι πιά τὰ χρόνια μου σὺς μάντρες γιὰ νὰ μνήσκω, 20
 καὶ προσταγὰς τοῦ ἀφέντη μου σὲ καθεὶς νάκούγω.
 Μόν' ἄμε ἐσύ, κι ὁ ἄνθρωπος ποὺ πρόσταξες μὲ φέρνει,
 σὰ ζεσταθῶ μὲ τὴ φωτιά, καὶ σφίξῃ τὸ λιοπύρι.
 Κουρέλια ἔναι τὰ ροῦχα μου, καὶ τῆς αὐγῆς ἡ πάχνη
 θὰ μὲ παγώσῃ· κ' εἶπατε πὼς εἶναι ἀλάργα ἡ χώρα.»

Καὶ τράβηξε ὁ Τηλέμαχος ὁλόγοργ' ἀπ' τὴ στάνη,
 γιὰ τοὺς μνηστήρες χαλασμό στὸ νοῦ του μελετώντας.
 Καὶ κάτου στὸ λαμπρόχτιστο σὰν ἔφτασε παλάτι,
 στὸ μακρὸ στῦλο ἀγκούμπησε τὸ σουβλερὸ κοντάρι,
 καὶ μῆλκε, τὸ κατώφλι του τὸ πέτρινο περιώντας. 30

Τὸν εἶδε πρώτη καὶ καλὴ ἡ Εὐρύκλεια ἡ παραμάννα,
 καθὼς ἀπίθωνε προβεῖες πὰς στὰ θρόνιά τοῦ πύργου,
 καὶ δακρυσμένη ζύγωσε ὁλόγουρά του κ' οἱ ἄλλες
 οἱ δοῦλες μαζωχτήκανε τοῦ ἀδάμαστου Ὀδυσσεά,
 καὶ τὸν γλυκοφιλοῦσανε στὴν κεφαλῇ, στοὺς ὤμους.

Κ' ἡ φρόνιμη ἀπ' τὸ θάλαμο προβάλλει ἡ Πηνελόπη,
 σὰν Ἀρτεμη πανόμορφη, καὶ σὰ χρυσὴ Ἀφροδίτη·

μὲ δάκρυα τὸ μονάκριβο παιδί της ἀγκαλιάζει,
 φιλώντας τὸ κεφάλι του καὶ τὰ λαμπρὰ του μάτια,
 καὶ μὲ κλαψιάρικη φωνὴ τοῦ μίλησέ καὶ τοῦ εἶπε· 40

«Τηλέμαχε, γλυκὸ μου φῶς, ἦρθες, κ' ἐγὼ δὲ θάρρουν
 πῶς θὰ σὲ δῶ σὰν πρύμισες κρυφά μου κι ἄθελά μου
 στὴν Πύλο, τοῦ πατέρα σου μαντῆα γιὰ νάκούσης.
 Ὡς τόσο τώρα ὅσ' ἄκουσες κι ὅσα εἶδες, ἔλα πὲς μου.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε·
 «Μὴ φέρνης πόνου βούρκομα μὲς στὴν καρδιά μου, ὦ μάννα,
 τώρα ποὺ μόλις ξέφυγα κακὸ καὶ μαῦρο τέλος·
 μόνε σὰ λούσης τὸ κορμί, καὶ καθαρὰ τὸ ντύσης,
 ἀνέβαινε στάνωγι σου μὲ τὶς καλές σου βάγιες, 50
 καὶ σ' ὅλους ἑκατοβοδιὲς τοὺς ἀθανάτους τάξε,
 ἴσως κι ὁ Δίας γδίκωσῃ γιὰ χάρη μας τελέσῃ.
 Ἐγὼ θὰ πάω στὴν ἀγορά, τὸν ξένο νὰ καλέσω,
 ποὺ ἦρθε ἀπ' τὴν Πύλο ἀντάμα μου, γιὰ ἐδῶ σὰν ξεκινούσα.
 καὶ ποὺ μὲ τοὺς ὁμοιόθεους τὸν ἔστειλα συντρόφους
 στὸν Πείραιο, παραγγέλλοντας περισσὶα νὰ τοῦ δείξῃ
 τιμὴ μέσα στὸ σπίτι του κι ἀγάπη ὥσπου νὰ φτάσω.»

Αὐτὰ εἶπε κ' ἔμεινε ἄφιτος στὰ χεῖλῃ της ὁ λόγος·
 καὶ τὸ κορμί σὰν ἔλουσε καὶ ντύθηκε καθάρια,
 πῆγε ἔταξε ἑκατοβοδιὲς στοὺς ἀθανάτους ὅλους,
 ἴσως κι ὁ Δίας γδίκωσῃ γιὰ χάρη της τελέσῃ. 60

Βγῆκε ὕστερα ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι,
 καὶ δυὸ γοργόποδα σκυλιὰ κατόπι ἀκολουθοῦσαν.
 Μὲ χάρη τότε ἦ Ἀθηνᾶ θεϊκὴ τὸν περεχοῦσε,
 κι ὅλος ὁ κόσμος θάμαζε θωρώντας του τὰ κάλλη.
 Τριγύρω του οἱ θεότολμοι μαζεύτηκαν μνηστήρες,
 μὲ ὅμορφα λόγια, καὶ κακοὺς σκοποὺς στὸ λογισμό τους.
 Ὅμως αὐτὸς ἀπόφυγε τὸ πλῆθος τους, καὶ πῆγε
 κάθησ' ἐκεῖ ποὺ ὁ Μέντορας, ὁ Ἀντίφος κι ὁ Ἀλιθέρης
 παλιοὶ του φίλοι πατρικοὶ καθόντουσαν· κ' ἐκεῖνοι 70
 τονὲ ρωτοῦσαν καθετὶς. Κι ὁ Πείραιος, ὁ μεγάλος
 κι ὁ ξακουστὸς κονταριστής, τὸν ξένο φέρνοντιάς του,
 ἀπὸ τὴ χώρα πέρασε, στὴν ἀγορὰ κατέβη,
 καὶ ζύγωσε. Δὲ στάθηκε ὁ Τηλέμαχος μακριά τους,
 μόνε τὸν ξένο σίμωσε. Κι ὁ Πείραιος τότες πρῶτος
 τοῦ μίλησε· «Τηλέμαχε, στείλε μου εὐτὺς γυναῖκες

τὰ δῶρα πού ὁ Μενέλαος σοῦδωσε γιὰ νὰ πάρουν.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε
 «ὦ Πείραιε, δὲ γνωρίζουμε πῶς ὅλ' αὐτὰ θὰ βγοῦνε.
 Ἄν οἱ μνηστῆρες μυστικά στοὺν πύργο μὲ σκοτώσουν,
 κι ὅλα κατόπι μοιραστοῦν τὰ πατρικά μου πλούτια, 80
 κάλλιο ἔχε τα τὰ δῶρα ἐσύ, παρ' ἀπ' αὐτοὺς κανέναν·
 ἂν πάλε ἐγὼ ξολοθρεμὸ καὶ θάνατο τοὺς δώσω,
 τότες τὰ φέρνεις χαίροντας, καὶ χαίροντας τὰ παίρνω.»

Εἶπε, καὶ τὸν πολὺπαθο ξένο ἔφερε στὸ σπίτι.
 Καὶ μέσα στὸ λαμπρόχτιστο σὰν ἔφτασαν παλάτι,
 ἀπάνω σ' ἔδρες καὶ θρονιά τις χλαῖνες ἀποθέσαν,
 καὶ μὲς σὲ γοῦρνες σκαλιστὲς καθῆσαν καὶ λουστῆκαν.
 Κ' οἱ δοῦλες σὰν τοὺς ἔλουσαν κι ἀλεῖψαν τοὺς μὲ λάδι,
 καὶ τοὺς φορέσανε κρουστὲς χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
 ἀπ' τὰ λουτρά τους βγήκανε καὶ στὰ θρονιά καθῆσαν. 90

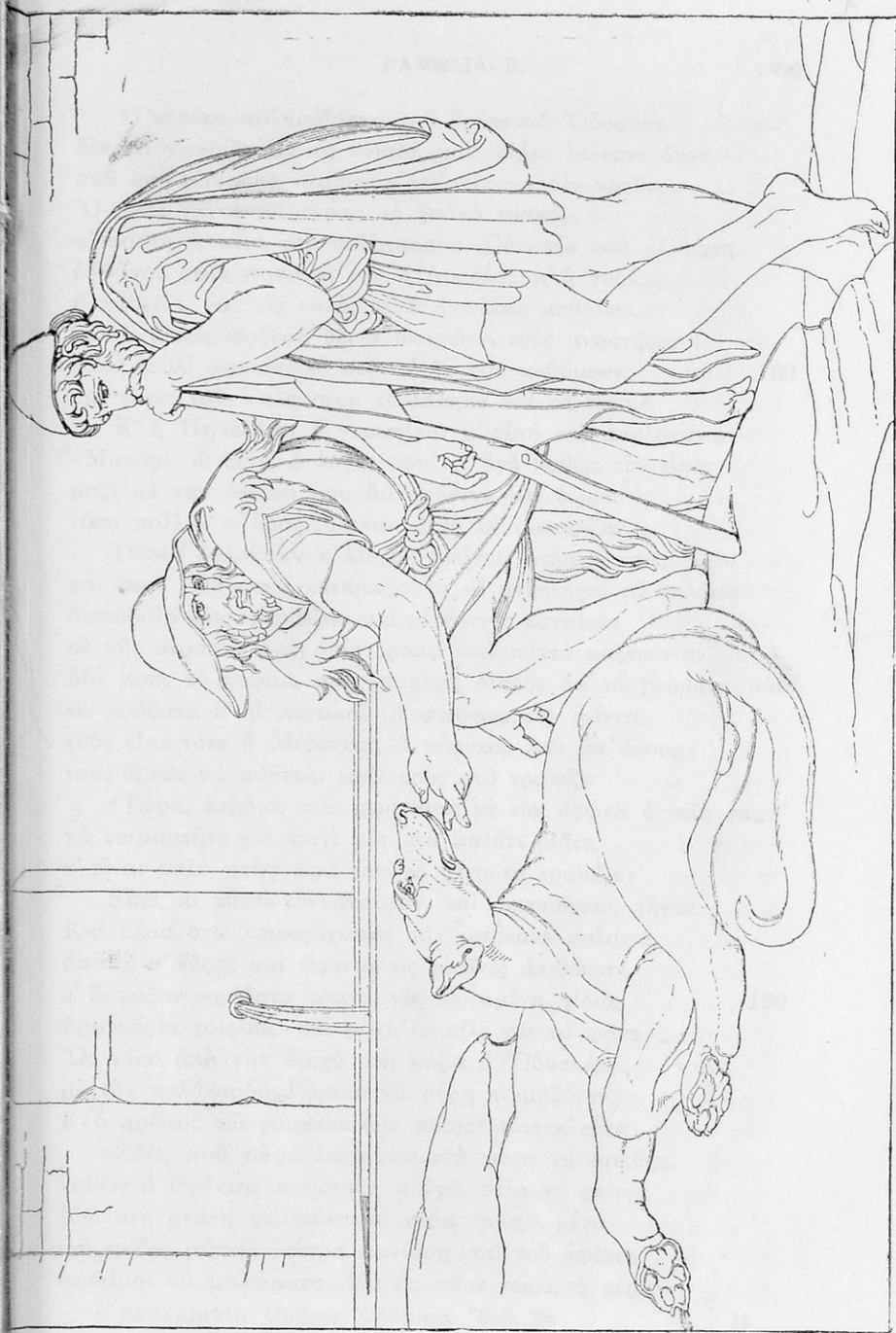
Καὶ μπρῖκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάρια,
 ὦριο, χρυσό, καὶ χύνει τοὺς στήν ἀργυρὴ λεγένῃ
 γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τοὺς γυαλιστεροὺ τραπέζι.
 Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
 κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια τῆς τοὺς ἔβαλε περίσσια.
 Κι ἀντίκρυ ἡ μάννα του, σιμὰ στοῦ παλατιοῦ τὸ στῦλο,
 ἀναγερμένη σὲ θρονὶ ψιλόκλωθε μὲ ρόκα.

Κι αὐτοὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τοὺς στὰ καλοφάγια δμπρός τους.
 Κι ἀπὸ πιότὸ κι ἀπὸ φαί σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
 ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικὰ τὸ λόγο πρώτη ἀρχίζει 100

«Τηλέμαχε, στάνῳγι ἐγὼ θανέβω νὰ πλαγιάσω
 στήν κλίνη πού μὲ στεναγμοὺς καὶ δάκρυα τὴ ραντίζω,
 ἀφότου στὸ Ἴλιο κίνησε ὁ Δυσσέας μὲ τοὺς Ἀτρεΐδες·
 κι ὁμως ἐσύ δὲ θὲς νὰ ἐρθῇς καὶ νὰ μοῦ πῆς καθάρια,
 μέσα στοὺν πύργο πρὶ νὰ μποῦν οἱ θεότολμοι μνηστῆρες,
 γιὰ τοῦ γονιοῦ σου ἂν ἔμαθες τὸ γυρισμὸ στὰ ξένα.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε·
 «Τὸ καθετίς, μητέρα μου, θὰ δηγηθῶ μὲ ἀλήθεια.
 Στὴν Πύλο καὶ στὸ Νέστορα σὰ φτάσαμε τὸ ρήγα,
 μὲς στάψηλά παλάτια του μὲ δέχτηκε μὲ ἀγάπη 110
 καὶ πόνο, σὰν πού δέχεται γονιὸς ἀκριβοπαίδι,
 σὰν ἔρχετ' ἀπὸ ξενιτειές, πού ἐκεῖ πλανιόταν χρόνια·
 ὅμοια μὲ δέχτηκε κι αὐτὸς κ' οἱ ξακουσμένοι γιοί του,

κ' ἔλεγε πὼς ἀπὸ ἄνθρωπο δὲν ἄκουσε στὸν κόσμον
 ἃ ζοῦσε γιὰ ἃν ἀπέθανε ὁ ἀνθρώπουχος Δυσσέας.
 Ὅμως στὸν πολεμόχαρο Μενέλαο τοῦ Ἀτρεΐα
 μὲ ἀλόγατα καὶ μὲ ἄρματα λαμπρὰ προβόδωσέ με,
 κ' ἐκεῖ εἶδα τὴν Ἀργίτισσα Ἑλένη, πού γιὰ κείνη
 κ' οἱ Ἀργεῖτες ἔπαθαν πολλὰ δεινὰ, κ' οἱ Τρῳαδίτες,
 κατὰ τὸ θέλημα τῶν θεῶν. Καὶ τότες ὁ Μενέλαος
 μὲ ρώταε ὁ βροντόφωνος ποιά ἀνάγκη μὲ εἶχε φέρει
 στὴν ὥρια Λακεδαίμονα· καὶ τοῦπα τὴν ἀλήθεια.
 Κι αὐτὸς ἀπολογήθηκε, κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ εἶπε·
 «Ὀχοῦ, σὲ τί παληκαρᾷ κλινάρι νὰ πλαγιάσουν
 τοὺς ἦρθεν ὄρεξη αὐτονόους τοὺς ἀναντρου ἀλήθεια.
 Καθὼς μὲς σ' ἄγριου λιονταριοῦ ρουμάνι ἢ ἀλαφίνα.
 κοιμίζει βυζαστάρικα νιογέννητα λαφούλια,
 καὶ παίρνει τίς βουνοπλαγιές καὶ τὰ χλωρὰ λαγκάδια,
 καὶ βόσκει, μὰ ἄξαφνα γυρνάει μὲς στὴ μονιά του ἐκεῖνος, 130
 καὶ φέρνει τέλος φοβερὸ σὲ μάννα καὶ λαφούλια,
 ἔτσι κι ὁ Ὀδυσσεὺς φοριχτὰ θὰ τοὺς τελειώσῃ ἐκεῖνους.
 Κι ὁ Δία Θεέ μου, κι Ἀθηνᾶ, κι Ἀπόλλωνα, ἃν ἐκεῖνος
 τοὺς πέσῃ σὰν πού φάνηκε στὴν ὁμορφή τῇ Λέσβο,
 πού πρόβαλε καὶ πάλαιψε μὲ τὸ Φιλομηλεΐδη,
 καὶ μονομιᾷς τὸν ἔρριξε, κ' οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
 ἃν τέτοιος ὁ Ὀδυσσεὺς ἐρθῇ καὶ πέσῃ στοὺς μνηστῆρες.
 γλήγορο θ' ἂν τὸ τέλος τους, κι ὁ γάμος τους φαρμάκι.
 Κι αὐτὰ πού τὴν ὥρα μὲ ρωτᾷς καὶ πού παρακαλεῖς με,
 δὲ θὰ τὰ πῶ τριγυριστὰ καὶ δὲ θὰ σὲ γελάσω,
 παρὰ ὅσα μοῦπε ὁ ἄλαθος τῆς θάλασσας ὁ γέρος, 140
 ἕνα πρὸς ἕνα θάχῃς τα καὶ λόγο δὲ θὰ κρύψω.
 Τὸν εἶδε, μοῦπε, σὲ νησὶ δάκρυα πολλὰ νὰ χύνη,
 στῆς θείαινας τῆς Καλυψῶς, πού δίχως θέλησὶ του
 κρατᾷ τον, καὶ δὲ δύνεται νὰ δῇ γλυκειὰ πατρίδα·
 τί μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιά, μήτε συντρόφους ἔχει,
 πού νὰ τὸν πάρουν ἀπ' ἐκεῖ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.»
 Αὐτὰ ἔπε ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος τοῦ Ἀτρεΐα.
 Καὶ τότες πίσω γύρισα, καὶ πρῶμο μοῦ χαρίσαν
 οἱ ἀθάνατοι, καὶ μ' ἔφεραν στὴν ποθητὴ πατρίδα.»
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ τῆς τάραξε στὰ στήθια τὴν καρδιά της. 150
 Καὶ τότες ὁ θεόμοιαστος Θεοκλύμενος τοὺς εἶπε·

«Ὁ Ἄργος, ἃμα μυήσθηκε σιμά τὸν Ὀδυσσεῖα γοργασαύει τὴν οὐρά . . .» (ᾠ 300—323).

«Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ δοξαστοῦ Ὀδυσσέα,
δὲν τὰ γνωρίζει αὐτὸς σωστά, καὶ κάλλιο ἐμένανε ἄκου,
ποῦ σοῦ μαντεύω ἀλάθευτα, καὶ τίποτις δὲν κρύβω.
Ὁ Δίας νᾶναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι,
κ' ἐτούτῃ ἢ σιὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσέα ποῦ μὲ δέχτη,
ἐδῶ ἔναι στὴν πατρίδα του ὁ Δυσσέας, κ' ἡ γυρίζει
ἢ κάθεται, καὶ τίς κακὲς αὐτὲς δουλειὲς μαθαίνει,
καὶ σ' ὅλους φοβερὰ δεινὰ σκαρώνει τοὺς μνηστῆρες
εἶδα πούλι προφητικὸ στὸ πλοῖο σὰν καθόμουν, 160
καὶ τότες τοῦ Τηλέμαχου τὰ λάλησα καὶ τὰ εἶπα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικὰ μ' αὐτὰ τοῦ ἀπολογιέται
«Μακάρι, ὦ ξένε, ὁ λόγος σου νὰ βγῇ καθὼς τὸν εἶπες
μαζὶ μὲ τὴν ἀγάπη μου θὰ σοῦδινα καὶ δῶρα
τόσο πολλά, π' ὅσοι ἔβλεπαν θενὰ σὲ μακαρίζαν.»

Τέτοια λαλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους
καὶ στοῦ Ὀδυσσέα κατὰμπροστα οἱ μνηστῆρες τὰ παλάτια
δισκοβολώντας γλέντιζαν καὶ ρίχνοντας κοντάρια
σὲ γῆς στρωτή, ποῦ ἀδιάντροπα ἐκεῖ πάντα μαζεύνονταν.
Μὰ πρὸς τὸ γιῶμα, ποῦ ἔφταναν ὀλοῦθε ἀπ' τὰ χωράφια 170
τὰ πρόβατα κ' οἱ πιστικοὶ τὰ φέρνανε σὰν πάντα,
τοὺς εἶπε τότε ὁ Μέδοντας, ὁ κήρυκας ποῦ ἀπ' ὅλους
τοὺς ἄρρεσε νὰ κάθεται μαζὶ τοὺς στὸ τραπέζι·

«Τώρα, παιδιὰ, ποῦ φράνθηκε μὲ τὸν ἀγῶνα ὁ νοῦς σας,
νὰ τοιμαστῆτε γιὰ φαγὶ μὲς στὸ παλάτι ἐλάτε,
τ' εἶναι καλὸ στὴν ὥρα του νὰ γίνῃ τὸ τραπέζι.»

Εἶπε, κι αὐτοὶ τὸν ἄκουσαν, καὶ σηκωθῆκαν, πῆγαν.
Καὶ μέσα στὰ λαμπρόχρυστα σὰν μπήκανε παλάτια,
ἀπάνω σ' ἔδρες καὶ θρονιὰ τίς χλαῖνες ἀπιθῶσαν,
κ' ἔσφαξαν πρόβατα τρανά, καλοθρεμμένα γίδια, 180
θρεφτάρια χοίρους, καὶ παχὺ δαμάλι γιὰ νὰ φᾶνε.
Ὡς τόσο ἀπὸ τὴν ἐξοχὴ στὴ χώρα ὁ Ὀδυσσέας
μὲ τὸν καλόκαρδο Εὐμαιο νὰ σύρῃ τοιμαζόταν.
Κι ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν μίλησε τότε κ' εἶπε·

«Ἐένε, ποῦ τώρα λαχταρεῖς στὴ χώρα νὰ κατέβης,
καθὼς ὁ ἀφέντης πρόσταξε, κ' ἐγὼ θελα νὰ μείνῃς
ἐδῶ στὴ στάνη φύλακας· μὰ σέβας τοῦχω μέγα
καὶ φόβο, μήπως ὕστερα μανιάσῃ καὶ τοῦ ἀφέντη
φοβᾶμαι τὰ μαλώματα. Μὰ ἄς πᾶμε τώρα, ἡ μέρα

πάει νὰ μεσιάσῃ, κ' ἡ δροσιὰ θᾶναι κακὴ τὸ βράδυ.» 190

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
 «Ξέρω, καὶ νοιώθω· τόχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου αὐτὸ ποὺ μοῦ πες.
 Μὰ ἄς πᾶμε, κ' ἐσὺ δεῖχνε μου τὸ δρόμο πέρα ὡς πέρα,
 καὶ δός μου, ἂν ἔχῃς πουθενά, κουτσόραβδο κομμένο,
 γιὰ νὰ κκομπῶ, τί δύσκολος εἶναι, μοῦ λέτε, ὁ δρόμος.»

Εἶπε, καὶ κρέμασε παλιὸ τορβὰ κουρελιασμένο
 στὸν ὦμο μὲ χοντρὸ σκοινί, καὶ τοῦδωκε συνάμα
 ραβδί ὁ καλὸς χοιροβοσκός, καθὼς τὸ πεθυμοῦσε.
 Ξεκίνησαν, μὰ οἱ πιστικοὶ μὲ τὰ σκυλιὰ στὴ στάνη 200
 μείναν καὶ φύλαγαν· κι αὐτὸς ὁδήγησε τὸν ἀφέντη,
 ποὺ σὰ ζητιάνος φαίνονταν ἔλεεινὸς καὶ γέρος,
 καὶ στὸ ραβδί του ἀκκούμπαγε παλιόρουχα ντυμένος.

Πῆραν τὸ πετρωτὸ στρατὶ καὶ ζύγωσαν τὴ χώρα,
 καὶ σάνε φτάσανε σιμὰ στὴν κρουσταλλένια βρύση,
 ποὺ ὁ κόσμος ἔπαιρνε νερό, κι ὁ Νήριτος τὴν εἶχε,
 κι ὁ Ἰθακὸς κι ὁ Πολύχτορας, χτισμένη, κ' εἶταν λεῦκες
 δάσος ἐκεῖ νερόθρεφτες ποὺ ὀλοῦθε τὴν κυκλῶναν,
 καὶ κατρακύλα κρυὸ νερὸ ψηλάθε ἀπὸ τὸ βράχο,
 κ' εἶταν βωμὸς ἀπάνωθε χτισμένος, ποὺ θυσιάζαν 210
 στὶς Νύφες ὅσοι διαβαίναν· κεῖ πέρα ὁ Μελαιθέας
 τοὺς βλέπει, τοῦ Δολίῳ ὁ γιὸς, μὲ δυὸ βοσκούς κατόπι,
 ποὺ φέρναν τὰ πιὸ διαλεχτὰ τῶν κοπαδιῶνε γίδια
 γιὰ τῷ μνηστήρων τὸ φαγί· κι ἅμα τοὺς εἶδε ἐκεῖνος,
 πειραχτικὰ τοὺς μίλησε καὶ μὲ μεγάλῃ κάκια,
 καὶ τὸ Δυσσέα πληγῶνανε τὰδιάντροπά του λόγια·

«Ένας ἀχρεῖος τὸν ἄλλοι μὰ τὴν ἀλήθεια σέρνει.
 κ' ἔτσι παντοτεινὰ ὁ θεὸς ὅμοιο στὸν ὅμοιον φέρνει.
 Ποῦ τάχα, ὦ βρώμικε βοσκέ, τὸν πᾶς αὐτὸν τὸ χάφτη.
 τὸν παλιοζήτουλα, μωρέ, τῶν τραπεζιῶν τὴ λῶθα; 220
 Σὲ πόσες πόρτες θὰ σταθῇ τὴ ράχη του νὰ τρίβῃ,
 ὄχι λεβέτια καὶ σπαθιά, παρὰ βουκιᾶς ζητώντας.
 Δὸς τον ἐμένα, φύλακα τῆς στάνης νὰ τὸν ἔχω,
 νὰ μοῦ σαρώνῃ τὸ μαντρί, γλωρόκλαδα νὰ φέρνῃ
 στὰ γίδια, καὶ νὰ πίνῃ ὁρό, παχιά μεριὰ νὰ κάνῃ.
 Τώρα ὅμως που κακόμαθε, δὲ θὲ δουλειὰ νὰ πιάσῃ,
 μόνε τοῦ ἀρέσει σὲ χωριὰ νὰ σέρνεται καὶ χῶρες,
 νὰ θρέφῃ μὲ τὴ διακονιὰ τὴ λαίμαργη κοιλιὰ του.

Μὰ ἔχω δυὸ λόγια νὰ σοῦ πῶ, κι ὅ,τι σοῦλέω θὰ γίνη·
 ἂν τύχη κ' ἔρθῃ στοῦ θεϊκοῦ τοῦ Ὀδυσσεά τοὺς πύργους, 230
 τριγύρω στὴν κεφάλαι του πολλὰ σκαμνιά ριγμένα
 ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀντρῶν θὰ σπάσουν τὰ πλευρά του.»

Καὶ καθὼς πέρασε, τοῦδωσε κλωτσίᾳ ὁ χαλὸς στὸ γόφο·
 μὰ ἐκεῖνος δὲν ξεστράτισε, παρὰ ἔμεινε στὸ δρόμο·
 Τότες στὸ νοῦ του μέσα ὁ γιὸς ἀνάδευε τοῦ Λαέρτη,
 νὰ ὀρμήσῃ, καὶ μὲ μιὰ ραβδιά νὰ τονὲ ξεπαστρέψῃ,
 ἢ ἄρπάζοντάς τον ἀπ' ταῦτιά, νὰ τοῦ βροντήξῃ χάμου
 τὴν κούτρα· μὰ τὸ ἀπόμεινε, καὶ βάσταξε ἡ καρδιά του.
 Κι ἀγριομιλώντας ὁ βοσκὸς στὸν ἄλλον ἀντικρύ του,
 ἔβγαλ' εὐκὴ ἀψηλόφωνη μὲ χέρια σηκωμένα·

«Νύφες τῆς βρύσης, καὶ τοῦ Διὸς ὦ κόρες, ἂν ποτές του 240
 μεριά ὁ Δυσσεάς σᾶς ἔκαψε σὲ πάχος τυλιγμένα
 γιδιῶν κι ἄρνιῶν, τούτῃ μου τελέστε τὴ λαχτάρα·
 ἄς ἔρθῃ ἐκεῖνος πιά, καὶ θεὸς ἄς τονὲ φέρῃ κάποιος.
 Αὐτὸς θὰ σοῦ τὰ σκόρπιζε στ' ἀλήθεια τὰ καμάρια
 πού τώρ' ἀγέρωχα κρατᾶς στὴ χώρα τριγυρνώντας,
 ἐνῶ ἀφανίζουνε κακοὶ βοσκοὶ τὰ πρόβατά σου.»

Κι ὁ Μελανθέας ἀπάντησε καὶ τοῦπε· «Ὁχοῦ τί κρένει,
 ὁ σκύλος ὁ παμπόνηρος, πού ἐγὼ θὰ τὸν περάσω
 μακριὰ ἀπ' τὸ Θιάκι κάποτες μὲ μελανὸ καράβι
 κέρδος νὰ βγάλω περισσό. Ὅμως μακάρι τώρα 250
 τοῦ Φοίβου τοῦ ἀργυρότοξου οἱ σαῖττες νὰ σκοτώσουν
 στὸν πύργο τὸν Τηλέμαχο, γιὰ κονταριὲς μνηστήρων,
 σὰν πού ὁ γονιὸς του χάθηκε στὰ μακρινὰ καὶ ξένα.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τοὺς ἄφησε σιγὰ νὰ περπατᾶνε,
 μὰ ἐκεῖνος γλήγορα ἔφτασε στοῦ ρήγα τὰ παλάτια,
 καὶ μπῆκε εὐτὺς καὶ κάθησε μαζί μὲ τοὺς μνηστήρες,
 ἀντίκρυ στὸν Εὐρύμαχο, πού τὸν παραγαποῦσε.
 Τοῦ βάλαν ἀπ' τὰ κρέατα τὸ μερτικό του οἱ δοῦλοι,
 κ' ἡ σεβαστὴ κελάρισσα ψωμὶ παράθεσέ του
 νὰ φάῃ· κ' ἦρθαν ὁ πάγκαλος βοσκὸς μὲ τὸ Δυσσεά, 260
 καὶ στάθηκαν κοντά· ὥς αὐτοὺς τῆς βαθουλῆς ἐρχόταν
 τῆς φόρμιγγας τὸ παίξιμο, τὶ τότες ἀρχινοῦσε
 κι ὁ Φήμιος τὸ τραγούδι του. Καὶ τοῦσφιξε ὁ Δυσσεάς
 τὸ χέρι τοῦ χοιροβοσκοῦ, καὶ μίλησέ του κ' εἶπε·

«Εὔμαιε, αὐτὰ ἔναι τὰ λαμπρὰ παλάτια τοῦ Ὀδυσσεά·

κι ἀνάμεσα σὲ πάμπολλα μπορείς νὰ τὰ ξανοίξεις.
 Ἄπ' τὸνα στᾶλλο μέσα πᾶς, κ' ἔχουν αὐλὴ κλεισμένη
 μὲ τείχισμα στεφανωτὸ καὶ στεριωμένες πόρτες
 δικάνατες· καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ τὰ καταφρονέσῃ;
 Βλέπω καὶ μέσα περισσοὶ πίνουν καὶ τρῶνε ἀνθρώπου
 καπνοῦ προβάλλει μυρουδιά, κι ἀκούγονται τῆς λύρας
 οἱ κόρδες, πού οἱ ἀθάνατοι γιὰ τὰ τραπέζια ὀρίσαν.»

270

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήτης κ' εἶπες·
 «Κι αὐτὸ μεμιάς τὸ ἀπείκασες, σὰν πού ὅλα ἐσὺ τὰ νοιώθεις.
 Μὰ τώρα πῶς θὰ κάμουμε καιρὸς νὰ στοχαστοῦμε.
 Γιὰ πρῶτος στὰ παλάτια ἐσὺ τὰ ὠριοχτισμένα μπαίνεις,
 καὶ στοὺς μνηστῆρες προχωρεῖς, καὶ πίσω ἐγὼ προσμένω,
 γιὰ ἂν θέλῃς κοντοστάσου ἐσύ, κι ὀμπρὸς ἐγὼ πηγαίνω.
 Μὰ μὴν ἀργῇς νὰ μὴ σὲ δοῦν ἀπόξω, κ' ἢ σὲ διώξουν,
 ἢ σὲ βαρέσουν ἄξαφνα· στοχάσου αὐτὸ πού σοῦπα.»

Κι ἀπάντησε ὁ πολύπαθος κι ὁ μέγας Ὀδυσσεάς· 280
 «Ξέρω, καὶ νοιώθω· τῶχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου αὐτὸ πού μοῦπες.
 Μόν' ἐσὺ τράβηξε ὀμπροστά, κ' ἐγὼ θὰ μείνω πίσω·
 σὲ χτυπησιὲς καὶ σὲ ριζιὲς ἀνήξερος δὲν εἶμαι·
 βαστάει ἡ καρδιά μου, τὶ πολλὰ μοῦρθαν ἐμένα πάθια
 σὲ ἀμάχες καὶ σὲ κύματα· κι αὐτὸ μ' ἐκεῖνα ἄς ἔρθῃ.
 Ὅμως τῇ λύσσα τῆς κοιλιᾶς δὲ δύνεσαι νὰ κρύψῃς,
 πού ἡ ἔρμη ἀρίθμητα δεινὰ στὸν κόσμον πάντα φέρνει.
 Γιὰ κείνην ἀρματώνονται καλὸζυγα καράβια,
 πού σκίζουμε τὰ πέλαγα καὶ τοὺς ὀχτροὺς χτυπᾶνε.»

290

Αὐτὰ καθὼς λαλοῦσανε κι ἀνάμεσό τους λέγαν,
 σκυλὶ πού κοιτουνταν, ταῦτιά καὶ τὸ κεφάλι ὀρθώνει,
 ὁ Ἄργος, πού ὁ ἀντρώποςχος Δυσσεάς τὸν εἶχε θρέψει,
 ὅμως δὲν τονὲ χάριξε, γιὰτ' εἶχε φύγει ἐκεῖνος
 στὴ Τροία τότες τὴν ἱερή· σ' ἄλλους καιροὺς οἱ νέοι
 τὸν παίρνανε, νὰ κυνηγοῦν λαγούς, ζαρκάδια, γίδια.
 Τώρα, π' ὁ ἀφέντης ἔλειπε, τὸν ἄφηναν πεσμένο
 στὴν ὠριασμένη τὴν κοπριὰ βοδιῶν καὶ μουλαριῶν,
 πού ὀμπρὸς στὴ θύρα ἀπλώνονταν, κ' οἱ παραγιοὶ ἀποκεῖθε
 τὴν σήκωναν καὶ κόπριζαν τοὺς κήπους τοῦ Ὀδυσσεά.
 Ἀπάνω αὐτοῦ κοιτότανε τσιμπουριασμένος ὁ Ἄργος. 300
 Καὶ τώρα, ἄμ., μυρίστηκε σιμὰ τὸν Ὀδυσσεά,
 γοργοσαλεύει τὴν οὐρά, ταῦτιά του κατεβάζει.

μὰ πιὸ κοντὰ τοῦ ἀφέντη του δὲν μπόρει νὰ ζυγώσῃ.
Γύρισ' αὐτὸς τὴν ὄψη του καὶ σφούγγισ' ἓνα δάκρυο
κρυφὸ μὲ τρόπο, κ' ὕστερα τὸν πιστικὸ ρωτοῦσε·

«Μεγάλο θάμα, στὴν κοπριά νὰ μνήσκῃ τέτοιος σκύλος·
ὁμορφος σκύλος, μὰ ἄραγες νᾶναι καὶ γοργοπόδης
κοντὰ στὴν τόση του ὁμορφιά, γιὰ νᾶναι δὰ ἀπὸ κείνους
ποὺ στὰ τραπέζια στολισμὸ τοὺς ἔχουν οἱ ἀφεντιάδες;» 310

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἶπες·
«Εἶν' ἐκείνου ποὺ ἀπέθανε στὰ ξένα αὐτὸς ὁ σκύλος.
Ἄν εἶταν ἔτσι στὸ κορμί, καὶ στὰ ἔργα του σὰν τότες
ποὺ ὁ Ὀδυσσεὺς τὸν ἄφησε κινώντας γιὰ τὴν Τροία,
τότες θὰ κοίτας δύναμη καὶ γληγοράδα, ἀλήθεια.
Ἄγριμι δὲν τοῦ ξέφευγε μὲς στὰ βαθιὰ τοῦ λόγγου,
κάθε κυνήγι, ποὺ ἔβγαζε στάχνάρια μαθημένους.
Μὰ παθιασμένος τώρ' αὐτός, ὁ ἀφέντης του στὰ ξένα
χαμένος, καὶ δὲ νοιάζονται γι' αὐτὸν ἐδῶ οἱ γυναῖκες.
Κ' οἱ δοῦλοι, σὰ δὲ βρίσκεται ποπᾶνω τους ἀφέντης, 320
δουλειὰ νὰ κάμουνε σωστή δὲ θέλουνε πιά τότες·
τί παίρνει τὴ μιστὴ ἀρετὴ τοῦ ἀνθρώπου ὁ βροντορχήτης
ὁ Δίας, ἅμα τῆς σκλαβιάς ἡ μαύρη τοῦρρη μέρα.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, στὰ λαμπρὰ παλάτια μέσα μπῆκε,
καὶ πῆγε τοὺς καμαρωτοὺς μνηστῆρες νᾶνταμώσῃ.

Ὅμως τὸν Ἄργο θάνατος μαῦρος κι ἀχνὸς τὸν πῆρε,
σὰν εἶδε τὸν ἀφέντη του, στὰ εἴκοσι χρόνια ἀπάνω.

Κι ὁ θεόμοιαστος Τηλέμαχος πρῶτος ἀπ' ὅλους εἶδε
μὲς στὰ παλάτια τὸ βοσκὸ νὰ μπαίνει καὶ τοῦ γνέφει
νὰ πάῃ σιμά του· γύρω του τηράει αὐτός, καὶ παίρνει 330
σκαμνὶ ποὺ τῷχε ὁ μοιραστὴς ποὺ μοίραζε τὸ κρέας
στοὺς ἥρωες ποὺ τρωγόπιναν μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια.
Ἀγνάντια στοῦ Τηλέμαχου ζυγώνει τὸ τραπέζι,
κ' ἐκεῖ καθίζει· ὁ κήρυκας τοῦ παραθέτει τότες
μερίδα ὀμπρὸς του, καὶ ψωμὶ τοῦ δίνει ἀπ' τὸ πανέρι.

Εὐτὺς κατόπι του ἔφτασε στοὺς πύργους κι ὁ Ὀδυσσεὺς,
ὅμοιος μὲ κακορίζικο καὶ γερο ψωμοζήτη,
ἀκκουμπισμένος σὲ ραβδί, καὶ κουρελοντυμένος.
Καὶ καθὼς μπῆκε, κάθισε στὸ φράξινο κατώφλι,
σὲ παραστάτῃ γέροντας ἀπ' ὦριο κυπαρίσσι, 340
ποὺ τῷχε σιάξει τεχνικὰ μὲ στάφνη ὁ μάστορής του.

Προσκάλεσε ὁ Τηλέμαχος τὸν πιστικὸ σιμά του,
καὶ παίρνοντας ἀλάκερο ψωμὶ ἀπὸ τὸ πανέρι,
καὶ κρέας ὅσο οἱ φτοῦχτες του μαζὶ χωροῦσαν, τοῦ εἶπε

«Πάρ' τα, τοῦ ξένου δός τα αὐτά, καὶ πές του δίνοντάς τα,
κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες ὁλονοὺς νὰ πάη καὶ νὰ γυρέψη.
Σὰν ἔχη ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος, νὰ ντρέπεται δὲν πρέπει.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς σὰν τᾶκουσε, πηγαίνει
σιμά του, καὶ τοῦ προσμυλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·

«Ξένε, ὁ Τηλέμαχος αὐτὰ σοῦ δίνει, καὶ μηνᾶ σου
κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες ὁλονοὺς νὰ πᾶς καὶ νὰ γυρέψης,
τὶ λέει πὼς εἶναι ἀταίριαστη ἡ ντροπὴ σὲ διακονιάρη.»

350

Καὶ τότε ὁ πολυστόχαστος Δυσσέας ἀπάντησέ του·
«Ὁ Δίας τοῦ Τηλέμαχου καλοτυχιὰ νὰ δίνη,
κι ὅλ' ἄς τοῦ γίνουνε καθὼς ἀποθυμεῖ ἡ καρδιά του.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὰ δέχτηκε σὺς φοῦχτες του καὶ χάμου
στὰ πόδια του τ' ἀκκούμπησε στὸ φτωχικὸ σακκὶ του.

Κι ὅσο ὁ καλὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε στὰ παλάτια,
ἔτρωγε αὐτὸς· σὰν ἔπαψε νὰ τραγουδάη ἐκεῖνος,

κι ἀπόφαγε ὁ Δυσσέας, βοή σηκῶσαν οἱ μνηστῆρες·
καὶ στάθη ὁμπρὸς του ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τὸν παρακινοῦσε
γύρω νὰ πάη μαζεύοντας καρβέλια ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
ποιὸς εἶναι δίκιος καὶ καλός, ποιὸς ἄδικος, νὰ μάθῃ·
μὰ κ' ἔτσι ἡ θεὰ δὲν ἔμελλε κανένα νὰ γλυτώσῃ.

360

Ἄρχισ' αὐτὸς ἀπὸ δεξὰ καὶ καθενὸς ζητοῦσε
τὸ χέρι ἀπλώνοντας, παλιὸς σὰ νᾶτανε ζητιάνος.

Κι αὐτοὶ πονώντας τοῦδιναν, ὅμως πολὺ ἀποροῦσαν,
κ' ἓνας τὸν ἄλλον ρώταγε ποιὸς εἶταν κι ἀποποῦθε.

Καὶ τότες ὁ γιδοβοσκὸς ὁ Μελανθέας τοὺς εἶπε·

«Ἀκούστε με, τῆς δοξαστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
γί' αὐτὸν τὸν ξένο· ἐγὼ καὶ πρὶν τὸν εἶχα δῆ, καὶ βέβαια
ὁ Εὐμαιοὺς θὰ τὸν ἔφερνε σ' αὐτὸν τὸν πύργο τότες.
Ποιὸς ὅμως εἶν' αὐτὸς καὶ ποιά ἡ γενιά του, δὲν κατέχω.»

370

Κι ὁ Ἀντίνοῦς τὸ χοιροβοσκὸ μάλωσε τότες κ' εἶπε·

«Τί μᾶς τὸν ἔφερες, κ' ἐσὺ χοιροβοσκέ, στὴ χώρα;

Λὲς τάχα δὲ μᾶς ἔφταναν τόσοι ἄλλοι γυρολόγοι

παλιοζητιάνοι βαρετοί, τῶν τραπεζιῶνε λῶδες;

Ἦ λίγοι ἐδῶ μαζώχτηκαν καὶ τρῶν τὸ βιὸς τοῦ ἀφέντη,
καὶ πῆγες καὶ προσκάλεσες κ' ἐτοῦτον ἐδῶ τώρα;»

Κ' ἐσύ, Εὖμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες 380
 «Σωστά, ὦ Ἀντίνε, δὲ λαλεῖς, ὅσο εὐγενὴς κι ἂν εἶσαι.
 Καὶ ποίος ποτές του γύρεψε νὰ προσκαλέσῃ ξένον
 ἄλλοῦθε, ἔξδν ἂν εἵτανε χρειαζούμενος τεχνίτης,
 κανένας μάντης, ἢ γιατρός, ἢ ξυλουργός, ἢ θεῖος
 τραγουδιστής, πού μὲ γλυκὰ τραγούδια μᾶς γλεντίζει;
 αὐτοὶ δά, πού ὥς τὰ πέρατα γυρεύονται τοῦ κόσμου
 ὁμῶς κανένας δὲν καλεῖ καταλυτὴ ζητιάνο.

Μὰ ἐσύ ᾔσουν ὁ πιὸ δύστροπος ἀπ' ὅλους τοὺς μνηστῆρες
 γιὰ ὅλους κ' ἐμένα χωριστὰ τοὺς δούλους τοῦ Ὀδυσσεά,
 Ὡς τόσο ἐγὼ δὲ σὲ ψηφῶ· σώνει νὰ ζῇ στοὺς πύργους 390
 ἢ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη κι ὁ θεόμοιαστος ὁ γιός της.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
 «Σῶπα, μ' ἐδαύτονε πολλὰ μιλήματα μὴν ἔχης·
 πάντα μὲ λόγια συνηθάει πικρὰ νὰ μᾶς χολώνῃ,
 μὰ καὶ τοὺς ἄλλους προσκαλεῖ παρόμοια νὰ μᾶς λένε.»

Εἶπε, κ' ἐκείνου μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·
 «Πολὺ ὁμορφα, καὶ σὰ γονιός, ὦ Ἀντίνε, μᾶς κοιτάξεις,
 πού ἀπ' τὸ παλάτι ζήτησες εὐτὺς νὰ φύγῃ ὁ ξένος
 μὲ προσταγὴ τόσο βαρειά· ὁ θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ.
 Μοίραζε, δὲ λυπᾶμαι ἐγὼ· πρῶτος ἐγὼ τὸ θέλω. 400
 Μὴ νοιάζεσαι τὴ μάννα μου μὴτ' ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,
 πού βρίσκονται μὲς στοῦ θεϊκοῦ Δυσσεά τὰ παλάτια.
 Μὰ τέτοιους στοχασμοὺς ἐσύ στὰ φρένα σου δὲν ἔχεις,
 τὶ προτιμᾷς νὰ καλοτρῶς, παρ' ἄλλοινοῦ νὰ δίνης.»

Κι ὁ Ἀντίνος τότες γύρισε κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη·
 «Τηλέμαχε περήφανε κι ἀκράτητε, τί μοῦπες;
 Ἄν ὅλοι τόση πόρεψη τοῦ δίναν οἱ μνηστῆρες,
 σωστοὺς τρεῖς μῆνες θᾶκανε στὸ σπίτι νὰ ζυγώσῃ.»

Κι ἀπ' τὸ τραπέζι κάτωθε σκαμνὶ τραβάει καὶ δείχνει,
 πού τὰ λαμπρά του ἀκκούμπαγε τὰ πόδια σὰ δειπνοῦσε. 410

Ὡς τόσο οἱ ἄλλοι τοῦδιναν, καὶ μὲ ψωμὶ καὶ κρέας
 τὸ σάκκο του γεμίσανε· καὶ κάνοντας νὰ σύρῃ
 πρὸς τὸ κατώφλι, νὰ γευτῇ τῶν Ἀχαιῶν τὰ δῶρα,
 σιμὰ τοῦ Ἀντίνου στάθηκε, καὶ μίλησέ του κ' εἶπε·
 «Δῶσε μου, φίλε· ὁ πιὸ ἀχαμνὸς ἐδῶ θαρρῶ δὲν εἶσαι,
 μόν' πρῶτος ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς, τὶ βασιλιάς μοῦ μοιάζεις
 Γι' αὐτὸ καὶ πιώτερο ψωμὶ νὰ δώσης ἐσὺ πρόπει,

καὶ τότες ὥς τὰ πέρατα τῆς γῆς θὰ σέ δοξάξω.
 Κ' ἐγὼ εἶχα σπίτια μιὰ φορὰ στὸν κόσμον, κ' εἵμουν πλούσιος
 κ' εὐτυχισμένος, κ' ἔδινα σ' ἐκείνους ποὺ γυρνοῦσαν 420
 καὶ γίρουναν, ὅποιοι εἴτανε, κι ἀπ' ὅ,τι εἶχαν ἀνάγκη
 καὶ δούλους εἶχα ἀρίθμητους, κι ἄλλα καλὰ περισσία,
 ποὺ ἔχουν αὐτοὶ ποὺ καλοζοῦν καὶ ποὺ τοὺς λένε ἀρχόντους.
 Μὰ ὁ Δίας ἄλλα θέλησε καὶ μοῦ τὰ ρήμαξε ὅλα,
 μὲ πολυπλάνητους ληστὲς σὰ μ' ἔβγαλε καὶ πῆγα
 στὸν Αἴγυπτο τὸ μακρινό, νὰ χάσω ἐκεῖ τὰ πάντα.
 Στὸν ποταμὸ σὰν ἄραξα τὰ δίπλωρα καράβια,
 πρόσταξ' ἀμέσως τοὺς καλοὺς συντροφόφους μου νὰ μείνουν
 αὐτοῦ, πλάϊ στὰ καράβια τους, γιὰ νὰ τὰ διαφεντεύουν,
 κ' ἔστειλα βίγλες νὰ τηροῦν ἀπ' τὶς κορφὲς τριγύρω· 430
 μὰ ἐκεῖνοι ξεπαρθήκανε κι ὅπου ἤθελαν τραβῆξαν·
 τῶν Αἰγυπτίων κουρσέψανε τὰ δλόμορφα χωράφια,
 καὶ παῖρναν γυναικόπαιδα, χαλνούσανε τοὺς ἄντρες.
 Κ' ἦρθε ὥς τῇ χώρᾳ τὸ βουητό, κι ἀκοῦν αὐτοὶ καὶ τρέχουν
 σὰν ἔφεξε· καὶ γέμισε πεζούρα καὶ καθάλλα
 ὅλος ὁ κάμπος, κι ἄστραφτε ὁ χαλκός· κι ὁ βροντοχάρος
 ὁ Δίας στοὺς συντροφόφους μου ρίχνει κακὴ φευγάλα,
 κ' ἓνας δὲν κόταε νὰ σταθῇ κι ὀχτρού του νάντικρύση,
 γιὰτὶ παντοῦθε ἀφανισμὸς κακὸς τοὺς εἶχε ζώσει.
 Τότες πολλοὺς μοῦ σκότωσαν τὰ κοφτερὰ σπαθιά τους, 440
 κι ἄλλους τοὺς πιάσαν ζωντανοὺς καὶ στῇ σκλαβιά τοὺς ρίξαν.
 Μένα σὲ φίλο μ' ἔδωκαν, ποὺ ἔτυχε ἐκεῖ, στοῦ Ἰάσου
 τὸ γιὸ τὸ Δμήτορα, τρανὸ τῆς Κύπρου βασιλέα.
 Ἄπο κεῖ πέρα τώρα ἐδῶ βασανισμένος ἦρθα.»

Κι ὁ Ἀντίνοσ τότες φώναξε· «Μὰ ποιὸς θεὸς μᾶς φέρνει
 αὐτὸ τὸ μέγα βάσανο, τῶν τραπεζιῶν τῇ λώβᾳ;
 Μακριὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι μου, στῇ μέσῃ ποὺ εἶσαι, στάσου,
 σὲ πιὸ πικρὴ νὰ μὴ βρεθῇς ἄλλη Αἴγυπτο καὶ Κύπρο,
 ἀδιάντροπος κι ἀπόκοτος σὰν ποῦσαι διακονιάρης.
 Μὲ τὴν ἀράδα σ' ὅλους πᾶς, καὶ ξένοιαστα ὅλοι δίνουν, 450
 τί κρατημὸ δὲν ἔχουνε καὶ λύπη, μόνε ρίχτουν
 ἀπὸ τὰ ξένα, ἀφοῦ πολλὰ καθένας ἔχει ὀμπρός του.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος τραβήχτηκε καὶ τοῦπε·
 «Κοῖμας ποὺ σὰν τὰ κάλλη σου κ' ἡ γνώση σου δὲν εἶναι
 μήτ' ἄλλας ἀπ' τὸ σπίτι σου δὲ θᾶδινες ποτές σου,

ἄφοῦ σὲ ξένο κάθесαι τραπέζι, καὶ νὰ δώσης
βουκιὰ ψωμὶ δὲ βάσταξες, ποὺ τᾶχεις τόσα ὀμπρός σου.»

Εἶπε, κι ὁ Ἀντίνοσ πιδ βαριὰ τότες χολώνει ἀκόμα,
κι ἀγριοκοιτώντας τον, μ' αὐτὰ τοῦ μίλησε τὰ λόγια·

«Τώρα δὲν ἔχει πιά, γερὸς ἀπ' τὸ παλάτι ἐτοῦτο 460
πίσω θαρρῶ πῶς δὲ γυρνᾷς, ἀφοῦ μᾶς βρίζεις κιόλας.»

Εἶπε, κι ἀρπώνοντας τὸ σκαμνί, τοῦ τὸ πετάει στὴν ἄκρη
τοῦ ὧμου τοῦ δεξοῦ· μὰ αὐτός, ἀσάλευτος σὰ βράχος,
δὲ λύγισε ἀπ' τὸ χτύπημα τοῦ Ἀντίνου, μόν' σωπώντας
τὴν κεφαλὴ του κούνησε, τ' εἶχε κακὸ στὸ νοῦ του.

Καὶ στὸ κατώφλι γύρισε, καὶ κάθησε, καὶ χάμου
τόλόγεμό του βάζοντας σακκί, στοὺς ἄλλους εἶπε·

«Ἀκοῦτε με, τῆς δοξαστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
ὅσα ἐγὼ μέσα μου ἀγρικῶ θὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Κανέναν πόνο ὁ ἄνθρωπος δὲν ξέρει, μήτε λύπη 470

σὰ χτυπηθῇ παλαίβοντας νὰ σώση τὸ δικό του,
ἅς εἶναι βόδια ἢ ἄσπρα ἀρνιά· μὰ ἐμένανε ὁ Ἀντίνοσ
μὲ βάρεσε γιὰ τὴν κοιλιά τὴ συχαμένη κ' ἔρμη,
καὶ ποὺ μ' ἀρίθμητα δεινὰ τὸν κόσμο βασανίζει.

Ὅμως κ' οἱ ζήτουλοι θεοὺς ἂν ἔχουν κ' Ἐρινύες,
πρὶν ἔρθῃ ὁ γάμος, θάνατος θὰ σβύσῃ τὸν Ἀντίνο.»

Κι ὁ Ἀντίνοσ τοῦ ἀποκρίθηκε· «Κάθου καὶ σῶπα, ὦ ξένε,
καὶ τρῶγε αὐτοῦ, ἢ φύγε ἀλλοῦ, τὶ ἄλλιῶς ἀπ' τὰ παλάτια
οἱ νέοι μ' αὐτὰ τὰ λόγια σου τραβώντας σου τὰ πόδια
ἢ καὶ τὰ χέρια, ἀλάκερο θενὰ σὲ γδάρουν ὅξω.» 480

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλους ἄξαφνα θυμὸς πολλὺς τοὺς πῆρε·
κι ἀπὸ τοὺς ξιππασμένους νιοὺς ἕνας αὐτὰ λαλοῦσε·

«Κακὰ ἔκαμες τὸ ζήτουλα, ὦ Ἀντίνε, νὰ βαρέσῃς,
κακόμοιρε, ποὺ κάποιος θεὸς μπορεῖ ἐπουράνιος νᾶναι.
Τὶ μοιάζοντας οἱ θεοὶ συχνὰ μ' ἄλλομερῖτες ξένους
μορφὲς ἀλλάζουν, καὶ γυρνοῦν στὶς χῶρες τῶν ἀνθρώπων,
νὰ ἰδοῦν ποιοὶ φέρονται ἄνομα καὶ ποιοὶ ἔχουν δίκιους νόμους.»

Αὐτὰ οἱ μνηστῆρες λέγανε, μὰ ἐκεῖνος τᾶψηφοῦσε
Πικράθηκε ὁ Τηλέμαχος τὸ βάρεμα τηρώντας,
μὰ δάκριο ἀπὸ τὸ μάτι του δὲ χύθη, μόν' σωπώντας 490
τὴ κεφαλὴ του κούνησε, τ' εἶχε κακὸ στὸ νοῦ του.

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη σὰν ἔμαθε τοῦ Ἀντίνου
τὸ κάμωμα, εἶπε στὶς καλὰς ἀγνάντια παρακόρες·

«Κι αὐτὸν ὁ χρυσοδόξαρος ἔτσι ἄς χτυπήσῃ ὁ Φοῖβος.»

Καὶ τότες ἡ κελάρισσα τῆς κάνει ἡ Εὐρυνόμη·

«Ἄν πιάσουν οἱ κατάρες μας, ἀπ' αὐτονοὺς κανέναν
νὰ ζήσῃ ὡς τῇ χρυσόθρονη δὲ σώνει τὴν Αὐγοῦλα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρίζει καὶ τῆς κρένει·

«Ὅλ' εἶναι ὀχτροὶ μας, μάννα μου, τὶ τὸ κακό μας θένε·
μὰ αὐτὸς ἀκόμα πιώτερο τὸ μαῦρο χάρο μοιάζει. 500

Ξένος βαριόμοιρος γυρνάει στὸν πύργω, κι ἀπ' τοὺς ἄντρες
ψωμοζητάει, γιατί πολλὴ τὸν ἀναγκάζει φτώχεια·
κάθε ἄλλος τοῦδ' ὠσε θροφή καὶ πόρεψα περίσσια,
κι αὐτὸς σκαμνὶ τοῦ πέταξε πὰς στὸ δεξιὸν τὸν ὦμο.»

Αὐτὰ στὶς παρακόρες τῆς στὸ θάλαμο καθόταν

ἡ Πηνελόπη κ' ἔλεγε· κ' ἔτρωγε ὁ θεῖος Δυσσέας.

Τότες ἐκείνη φώναξε τὸν Εὐμαιο, καὶ τοῦ εἶπε·

«Ἄμε, ὦ καλὲ κυρούλῃ μου, προσκάλεσε τὸν ξένο,
νὰ τὸν καλωσορίσω ἐγώ, καὶ νὰ τονὲ ρωτήξω
μήπως τοῦ καρτερόψυχου Δυσσέα μαντᾶτα ξέρῃ 510
ἢ μὴν τὸν εἶδε· σὰν πολὺ ταξιδεμένος μοιάζει.»

Κι ὁ ἄξιος χοιροβοσκὸς τῆς ἀποκρίθη κ' εἶπε·

«Ἄς σῶπαιναν οἱ Ἀχαιοί, βασίλισσα, νᾶκούσης
τὰ ὅσα συντυχαίνει αὐτός, καὶ νὰ χαρῇ ἡ καρδιά σου.

Τρία σωστὰ μερόνυχτα τὸν εἶχα στὴν καλύβα,

τὶ ἐκεῖ μοῦ πρωτοφάνηκε σὰν ξέφυγε ἀπ' τὸ πλοῖο,

ὅμως δὲν πρόφταξε ὅλα του νὰ δηγηθῇ τὰ πάθια.

Καθὼς καλὸς τραγουδιστής, ποὺ θεοὶ τονὲ διδάξαν,

βγαίνει καὶ τραγουδάει γλυκὰ τραγούδια στοὺς ἀνθρώπους.

κι ὅλοι κοιτώντας τὸν ἀκοῦν μ' ἀχόρταγῃ λαχτάρα, 520

ὅμοια κι αὐτὸς μὲ μάγευε σιμά μου καθισμένος.

Καὶ μοῦπε φίλος πατρικὸς πὼς εἶναι τοῦ Ὀδυσσέα,

καὶ πὼς στὴν Κρήτῃ κατοικεῖ, τοῦ Μίνωα τὴν πατρίδα.

Ἄπὸ τὰ κεῖθε τώρα ἐδῶ τὸν πέταξαν τὰ πάθια,

καὶ λέει καὶ γιὰ τὸ θεῖκὸ πὼς ἄκουσε Ὀδυσσέα,

ἐδῶ σιμά, πρὸς τὴν παχειὰ τῷ Θεσπρωτῶνε χώρα,

πὼς ζῇ, καὶ φέρνει θησαυροὺς στοὺς πύργους τοῦ περισσους.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη σ' ἐκεῖνον ἀποκρίθη·

«Πήγαινε, κάλεσ' τον ἐδῶ, γιὰ νὰ τὰ πῇ μπροστά μου,

κ' ἐκεῖνοι ἄς παίζουν, ἢ ὀμπροστά στὶς θύρες καθισμένοι, 530

ἢ μὲς στοὺς πύργους αὐτουδά, μιὰς κ' εἶναι ἀναπαμένοι,

πὸν μνήσκουνε στὰ σπίτια τους ἀκέρια τὰ καλὰ τους,
σιτάρι καὶ γλυκὸ κρασί, καὶ μόνε οἱ δοῦλοι τρῶνε.
Ὅμως ἐκεῖνοι δλοκαίρις σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ζοῦνε,
καὶ βόδια σφάζοντας κι ἄρνια καὶ τὰ παχιά μας γίδια,
κάθονται τρῶνε, καὶ μαζὶ κρασί φλογαῖο πίνουν,
τοῦ κάκου, καὶ τὰ σπαταλοῦν· τί δὲν εἶναι κανένας
σὰν τὸ Δυσσέα, ἀπ' τὴν πληγὴ τὸ σπίτι νὰ γλυτώσῃ.
Μιάς νάρθη στὴν ἀγαπητὴ πατρίδα του ὁ Δυσσέας,
καὶ μὲ τὸ γιό του γδικιωμὸ θὰ βοῇ τῆς ἀνομιᾶς τους.» 540

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος φτερνίστηκε μὲ κρότο,
κι ὀλος ὁ πύργος βούηξε· γελάει ἡ Πηνελόπη,
καὶ κρένει τοῦ χοιροβοσκοῦ μὲ λόγια φτερωμένα·
«Πήγαινε, κάλεσε, Εὐμαιε, τὸν ξένο ἐδῶ μπροστά μου.
Δὲ βλέπεις πῶς φτερνίστηκε μ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ γιός μου;
Θὰ πῇ πὼς βέβαιος θάνατος θὰ βοῇ κάθε μνηστήρα·
μὴτ' ἓνας ἀπ' τὴ μαύρη του δὲ θὰ γλυτώσῃ μοῖρα.
Κ' ἓνα ἄλλο λόγο θὰ σοῦ πῶ, κ' ἐσὺ νὰ τὸν θυμᾶσαι
ἃ δῶ πῶς ὅλα βγαίνουνε σωστὰ πού μᾶς δηγέται,
θὰ τονὲ ντύσω μὲ ὁμορφὴ χλαμύδα καὶ χιτῶνα.» 550

Αὐτὰ ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς σὰν ἄκουσε, πηγαίνει
σιμὰ στὸν ξένο, στέκεται, καὶ τοῦ λαλεῖ· «Πατέρα.
ἡ μάννα τοῦ Τηλέμαχου σὲ κράζει, ἡ Πηνελόπη·
Ὅσο πολλὰ κι ἂν ἔπαθε, κι ὅσο ἂν πονῇ ἡ καρδιά της,
νὰ σὲ ρωτήξῃ λαχταρεῖ γιὰ τὸν καλὸ της ἄντρα.
Κι ἃ δῇ πῶς ὅλα βγαίνουνε σωστὰ πού μᾶς δηγέσαι,
χιτῶνα καὶ χλαμύδα αὐτὴ νὰ βάλῃς θὰ σοῦ δώκῃ,
πού ἔχεις ἀνάγκη· θὰ μπορῇς καὶ νὰ ζητᾷς παντοῦθε
ψωμὶ νὰ βόσκῃς τὴν κοιλιά, καὶ θὰ σοῦ δίνουν ὅλοι.»

Κι ἀπολογιέται τοῦ ὁ τρανὸς, πολύπαθος Δυσσέας· 560
«Εὐμαιε, σωστὰ μεμιάς ἐγὼ θὰ τὰ δηγόμεν ὅλα
στὴν Πηνελόπη τῇ σεμνῇ τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
τί γνώρισα τὰ πάθια του μαζί του σὰν πλανιόμουν.
Ὅμως φοδᾶμαι τῶν κακῶν μνηστήρων τὸ κοπάδι,
πού τᾶχτι τους κ' ἡ ἀδιαντροπιὰ στὰ οὐράνια ἀπάνω φτάνει.
Γιατὶ καὶ τώρα πού ἓνας τους, στὸν πύργο σὰ γυροῦσα,
μὲ πόνεσε βαρώντας με, χωρὶς κακὸ νὰ πράξω,
βοηθὸς μὴτ' ὁ Τηλέμαχος μὴτ' ἄλλος δὲ μοῦ στάθῃ.
Πές της λοιπὸν τῆς φρόνιμης κεραῖς νὰ περιμείνῃ,

βίαση κι ἂν ἔχη περισσή, νὰ γύρη πρῶτα ὁ ἥλιος, 570
καὶ τότες γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀντρός της ἄς ρωτήξῃ,
καθίζοντάς με ἐκεῖ στὴ σιὰ, τί εἶμαι κακοντυμένος,
καθὼς γνωρίζεις κ' ἴδιος σου, ποῦρθα σ' ἐσένα πρῶτα.»

Ξεκίνησε ὁ χοιροβοσκὸς σὰν τοῦπε αὐτὰ ὁ Δυσσέας·
κι αἶμ' ἀπ' τὴ θύρα πέρασε, τοῦ κρένει ἡ Πηνελόπη·

«Δὲ μοῦ τὸν ἔφερες, βοσκέ; τί κρένει ὁ διακονιάρης;
ἢ κάποιος τὸν ἐτρόμαξε; ἢ καὶ ντροπὴ τὸν πῆρε
μέσα στὸν πύργο; Εἶναι κακὸς ὁ ντροπαλὸς ζητιάνος.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τῆς ἀποκρίθης κ' εἶπες· 580
«Καλὰ στοχάζεται, ὦ κερά, κ' ἔτσι θὰ κάναν ἄλλοι,
τῶν ἔρμων τὴν ἀποκοτιὰ μνηστήρῳ νὰ ξεφύγουν·
καὶ νὰ προσμείνης σοῦ μηνάει ὥσπου νὰ γύρη ὁ ἥλιος.
Καλύτερο, ὦ βασίλισσα, θαρρῶ νὰ καὶ γιὰ σένα,
μονάχη σου νὰ τοῦ μιᾶς, νὰ τὸν ἀκοῦς μονάχη.

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
«Ὁ ξένος δὲν εἶν' ἄμυαλος· σωστὰ τὰ βλέπει ὁ νοῦς του·
τί ἄλλους δὲν ἔχει ἐδῶ θνητοὺς ἀνθρώπους σὰν ἐτούτους,
νὰ συλλογιέται τὸ κακὸ, καὶ νὰ δικοῦν τὸν κόσμο.»

Αὐτὰ εἶπε· κι ὁ χοιροβοσκὸς πρὸς τῶν μνηστήρων πῆγε 590
τὸ πλῆθος, αἶμα τέλειωσε μὲ τὴν κερά τὸ λόγο.
Καὶ τοῦ Τηλέμαχου λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια,
σιμώνοντας τὴν κεφαλὴ, νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·

«Ἐγὼ πηγαίνω τώρα ἐκεῖ τοὺς χοίρους νὰ φυλάξω
καὶ τᾶλλα, ποῦναι τὸ ἔχει σου, καὶ τὸ δικό μου τὸ ἔχει·
κ' ἐδῶ ἐσύ τοῦτα φρόντιζε, καὶ πρῶτα τὸν ἑαυτό σου,
νὰ μὴ μᾶς πάθης τίποτα, τί ἔχουν πολλοὶ ἀπ' ἐτούτους
κακὸ σκοπὸ γιὰ λόγου σου· πού ὁ Δίας νὰ τοὺς λυώσῃ
πρὶ νὰ μᾶς ἔρθῃ τὸ κακὸ καὶ πρὶ μᾶς ξολοθρέψουν.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε· 600
«Κυρούλη μου, ἔτσι θὰ γενῇ· ξεκίνα ἐσύ τὸ γέρομα,
καὶ γύρισε αὔριο τὴν αὐγὴ μὲ τὰ καλὰ σφαχτά σου·
τὰ ἐδῶ θὰ τὰ φροντίσω ἐγὼ κ' οἱ ἀθάνατοι σιμά μου.»

Καὶ στὸ καλόφτιαστο θρονὶ κάθισε πάλε ἐκεῖνος
κι ἀπὸ φαί κι ἀπὸ πιότὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά του,
στὴ χοιρομάντρα γύρισε, κι ἀφῆκε τὰ παλάτια,
γεμάτα κόσμο, πού ἔτρωγαν καὶ πού χαροκοποῦσαν
μὲ τὸ τραγούδι, μὲ χορούς, τί κόντευε τὸ βράδυ.

ΡΑΨΩΔΙΑ Σ.

Κ' ἦρθε ἕνας ζήτουλας κοινός, πού στοῦ Θιακιοῦ τῇ χώρᾳ
γύρνα ζητώντας, ξακουστός γιά τὴν ἀχορτασιά του
ἔτρωγε κ' ἔπινε ἅπανα, μὰ δύναμη δὲν εἶχε
μὴτ' ἀντρειοσύνη, ὅσο τρανὸς στὴν ὄψη κι ἄ φαινόταν.
Ἡ μάννα του τὸν ἔβγαλε σάνε γεννήθη Ἀρναῖο,
μὰ ὅλοι οἱ νέοι τὸν φώναζαν Ἴρο, τὶ τονὲ στέλναν
κ' ἔτρεχε σὰν τὴν Ἴριδα μηνήματα νὰ φέρῃ.

Ἀπ' τὸ παλάτι του ἦρθ' αὐτὸς τὸν Ὀδυσσεά νὰ διώξῃ,
καὶ τὸν κακόβριζε μ' αὐτὰ τὰ φτερωμένα λόγια·

«Φεύγα ἀπ' τὴν πόρτα, γέρο μου, νὰ μὴ σὲ ποδοσύρουν. 10
Δὲ βλέπεις πὼς μοῦ γνέφουνε αὐτοὶ ὅλοι μὲ τὸ μάτι
νὰ σὲ πετάξω; ὅμως ἐγὼ ντροπῆς μου σὰ νὰ τῶχω.
Μὰ σὺρε ἃ δὲν ἀποθυμεῖς στὰ χέρια νὰ πιαστοῦμε.»

Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας τὸν ὁ τριξυπνος Δυσσεάς
«Ἐγώ, μωρέ, ποτές κακὸ δὲ σοῦπραξα μῆτε εἶπα,
μὰ μῆτε καὶ σὲ ζούλεψα πὺν παίρνεις τόσα δῶρα.
Κ' οἱ δυὸ μας θὰ χωρέσουμε σ' ἐκεῖνο τὸ κατώφλι
ἂν κι ἄλλος ξένα μερικὰ ζητήσῃ, τί ζουλεύεις;
Θαρρῶ ζητεῦεις δὰ κ' ἐσύ, κ' οἱ θεοὶ θὰ μᾶς πορέσουν.
Μὴ θῆς μαζί μου νὰ πιαστῇς, μὴν τύχη καὶ θυμώσω, 20
καὶ μ' ὅλα μου τὰ γερατειὰ σοῦ περεχύσω μ' αἶμα
τὰ χεῖλη καὶ τὰ στήθια σου καὶ θᾶμουν συχασμένος
τὴν ταχινή, γιὰτὶ ὄρεξῃ δὲ θὰ σοῦρχόταν πάλε
νὰ ξαναμπῇς στὰρχοντικὸ τοῦ γόνου τοῦ Λαέρτη.»

Κι ὁ Ἴρος τότε ὁ ζήτουλας φωνάζει χολιασμένος
«Ὡχοῦ, καὶ πὼς μωρολογάει τρεχᾶτα ὁ ψωμοχάφτης,
σὰ χουχουλόγρια· θᾶθελα νὰ τονὲ πιάσω ἀλήθεια,
καὶ μὲ τὰ δυὸ βαρώντας του, τὰ δόντια ἀπ' τὰ σαγόνια
σὰν τῆς γουρουνᾶς νὰ πετῶ τῆς σπαρτοκαταλύτρας.
Ἔλα, καὶ ζώσου νὰ μᾶς δοῦν κι αὐτοὶ ὅλοι στὴν παλαίστρα 30
καὶ πὼς στὴ μάχῃ ἀποκοτᾶς νὰ βγῇς μὲ νεώτερό σου;»

Ἔτσι ὁμπροστὰ στὶς ἀψηλὲς τὶς θύρες λογοφέρναν,
ἅπάνω στὸ πελεκητὸ στεκάμενοι κατώφλι.
Τοὺς ἄκουσε ἀπομέσαθε ὁ ἀντρούψυχος Ἀντίνοος,
κι ἀπ' τὴν καρδιά του γέλασε, καὶ στοὺς μνηστήρες εἶπε
«Δὲ μᾶς συνέβηκε ἄλλοτε, ἀδέρφια, τέτοιο πρᾶμα,

μὲς στὰ παλάτια αὐτὰ ὁ θεὸς νὰ στέλνῃ τέτοιο γλέντι.
 Στὰ χέρια πάνε νὰ πιαστοῦν ὁ ξένος μὲ τὸν Ἴρο·
 μὰ ἐλάτε νὰ τοὺς σπρώξουμε νὰ φαγωθοῦν οἱ δύο τους.»

Εἶπε, καὶ τρέξαν ὅλοι τοὺς γελώντας, καὶ τριγύρω
 στοὺς φτωχοφορεμένους δυὸ ζητιάνους μαζωχτήκαν.
 καὶ τότε ἔτσι τοὺς μίλησε τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς ὁ Ἀντίνος

«Ἀκούστε αὐτὸ ποὺ θὰ σᾶς πῶ, λεβέντηδες μνηστήρες.
 Ἔχουμ' ἐδῶ γιδοκοιλίες πᾶς στῇ φωτιά βαλμένες,
 ποὺ μ' αἶμα τίς γεμίσαμε καὶ ξύγγι γιὰ τὸ δείπνο·
 ὅποιος νικήσῃ ἀπὸ τοὺς δυό, καὶ βγῇ πιὸ παληκάρι,
 ᾧς σηκωθῇ, κι ἀπ' τίς κοιλιές ὅποια τοῦ ἀρέσῃ ᾧς πάρῃ·
 κ' ὕστερ' ᾧς τρώῃ αὐτὸς μ' ἐμᾶς γιὰ πάντα, καὶ κανέναν
 νᾶρχεται μέσα νὰ ζητήῃ δὲ θενάφηνουμε ἄλλον.»

Αὐτὰ περὶ ὁ Ἀντίνος, κι ἄρresαν τὰ λόγια τοῦ στοὺς ἄλλους. 50
 Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρέμπνος μὲ πονηριὰ τοὺς κρένει·

«Παιδιά, σὲ ἀγώνα δὲν μπορεῖ νὰ βγῇ μὲ νεώτερό του
 γέρος σὰ μένανε ἄνθρωπος καὶ κακοπαθισμένος·
 κι ὅμως ἡ ἄπιστη ἡ κοιλιά νὰ χτυπηθῶ μὲ βιάζει.
 Ὡς τόσο ἐσεῖς ἀμώστε μου μ' ὄρκο φοιχτό, καὶ πῆτε
 πῶς ἄνομα κανέναν σας δὲ θὰ βοηθήσῃ ἐτοῦτον
 βαρώντας με, ἀποκάτω τοῦ πιὸ εὐκόλα νὰ πέσω.»

• Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς αὐτὸς ζητοῦσε.
 Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσαν, καὶ πῆρε ὁ ὄρκος τέλος,
 ξαναρχινάει ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο· 60

«Ἄν θέλῃ ἡ ἀντρεωμένη σου ψυχὴ νὰ τὸν ξεκάνῃς,
 ὦ ξένε, ἐτοῦτον, ἄλλονα μὴ φοβηθῇς κανένα,
 τί θὰ παλαίψῃ μὲ πολλοὺς ἐσένα ὅποιος χτυπήσῃ.
 Ξένο μου σ' ἔχω, κ' εἶναι δυὸ μαζί μας βασιλιάδες·
 ὁ Ἀντίνος κι ὁ Εὐρύμαχος, ἄντρες κ' οἱ δυὸ μὲ γνώσῃ.»

Αὐτὰ ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος, καὶ συμφωνοῦσαν ὅλοι
 κι ὁ Ὀδυσσεύς τῇ γύμνια τοῦ μὲ τὰ κουρέλια δένει,
 καὶ δείχνει τότες τὰ ὄμορφα καὶ τὰ παχιὰ μεριά του.
 καὶ φάνηκαν τὰ διάπλατα τὰ στήθια τοῦ κ' οἱ ὅμοι,
 καὶ τὰ βραχιόνια τὰ γερά ζυγώνει κ' ἡ Παλλὰδα
 σιμά, καὶ τὸ βασιλικὸ κορμί του μεγαλώνει. 70
 Θαμάσανε κι ἀπόμειναν τότε οἱ μνηστήρες ὅλοι,
 καὶ γύριζε ἕνας κ' ἔλεγε τὸν πλαγινὸ κοιτώντας·

«Καὶ τί κακὸ ποὺ γύριψε νὰ πάθῃ ὁ Καψοῖρος.

Γιὰ δὲς μερὶ ποῦ κρύβανε τοῦ γέρου τὰ κουρέλια.»

Αὐτὰ εἶπαν, καὶ ταράχτηκε μέσα ἡ καρδιά τοῦ Ἴρου.
 Ὅμως ἀφοῦ τὸν ἔξωσαν, τὸν φέραν τὰ κοπέλλια
 μὲ τὸ στανιό, τὶ σύγκορμος τρεμούλιαζε ἀπ' τὸ φόβο.
 Κι ὁ Ἀντίνοσ τὸν ἐμάλωσε κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε·

«Καὶ νὰ μὴν εἶχες γεννηθῇ, βουβάλι φουσκαμένο,
 ποῦ αὐτὸν ἐσὺ τὸν ἄνθρωπο φοβᾶσαι καὶ τρομάξεις, 80
 τὸ γέρο, κι ἄς τὸν ἔφαγαν τὰ βάσανα ποῦ τοῦρθαν.
 Μὰ ἐγὼ ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι αὐτὸ ποῦ πῶ θὰ γίνῃ.

Ἄ σὲ καταπονέσῃ αὐτός, καὶ βγῇ πιὸ παληκάρι,
 θενὰ σὲ στείλω στὴ στεριά μὲ μελανὸ καράδι,
 στὸ βασιλεῖα τὸν Ἔχετο, τοῦ κόσμου ἀδικοπράχτη,
 μῦτη κι αὐτιά νὰ κόψῃ σου μ' ἀλύπητο μαχαίρι,
 καὶ βγάζοντάς σου τὰ κρυφὰ τὰ ρίξῃ ὦμὰ στοὺς σκύλους.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνον πιώτερη τὸν ἔπιασε τρομάρα,
 στὴ μέση σὰν τὸν ἔφερναν. Τότες οἱ δυὸ τὰ χέρια
 σηκώσανε, κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του ὁ Ὀδυσσεάς, 90

νὰ τὸν χτυπήσῃ, ποῦ νεκρὸς στὸν τόπο ἐκεῖ νὰ μείνῃ,
 ἢ μ' ἓνα βάρεμα ἀλαφρὸ νὰ τὸν στρώσῃ χάμου.

Καὶ συλλογιώντας ἔκρινε πιὸ φρόνιμο πὼς εἶταν
 νὰ δώσῃ βάρεμα ἀλαφρό, μὴν τὸν νοιώσουν οἱ ἄλλοι.

Σηκώνουν χέρι, καὶ χτυπάει στὸν δεξιὸν ὦμο ὁ Ἴρος.

Στὸ ζνίχι κι ὁ Δυσσεάς χτυπάει, κατὰ ταῦτι ἀποκάτου,

καὶ μέσα σπάει τὰ κόκκαλα καὶ κόκκινο αἷμα τρέχει

ἀπὸ τὸ στόμα. Βόγγησε κ' ἔπεσε χάμου ὁ Ἴρος,

τὰ δόντια τρίζοντας καθὼς τὰ χώματα κλωτσοῦσε.

Σηκώσανε τὰ χέρια τους οἱ ξέλαμπροι μνηστήρες, 100

κι ἀπὸ τὰ γέλοια ἀπέθαναν. Τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ πόδι,

καὶ μέσ' ἀπὸ τὸ πρόθυρο καταόξω σέρνοντάς τον,

ὁ Ὀδυσσεάς τὸν ἔφερε στῶν παλατιῶν τὶς θύρες·

καὶ γέροντάς τον στῆς αὐλῆς τὸν τοῖχο, κάθισέ τον,

ραβδί στὸ χέρι τοῦβαλε, καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε·

«Κάθου αὐτοῦ τώρα, τὰ σκυλιά νὰ διώγῃς καὶ τοὺς χοῖρους,
 καὶ μὴ μοῦ βγαίνῃς φύλακας τῶν ξένων καὶ ζητιάνων,
 χαμένε, πιὸ χειρότερα γιὰ νὰ μὴ σοῦρθουν πάθια.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ παλιὸν τορβὰ γεμάτο τρῦπες ρίχτει
 στοὺς ὦμους του, μὲ πρόστυχο σκοινί, γιὰ κρεμαστήρι, 110
 καὶ στὸ κατώφλι γύρισε καὶ κάθησε. Κ' οἱ ἄλλοι

μέ γέλοια μπήκανε πολλά καὶ τὸν προσμιλοῦσαν·

«Ὁ Δίας κ' οἱ ἀθάνατοι νὰ σοῦ χαρίζουν, ξένε,
ὅτι ἐσὺ πῶτερο ποθεῖς, κι ὅ,τι ζητάει ἡ καρδιά σου,
ποῦ ἐτοῦτον τὸν ἀχόρταγο νὰ τρέχη δὲν ἀφήκες
στὴ χώρα μέσα· στὴ στεριά θενὰ σιαλῆθ' με πλοιο,
στὸ βασιλέα τὸν ἔχετο, τοῦ κόσμου ἀδικοκράχτη.»

Εἶπαν· καὶ χάρηκε ὁ λαμπρὸς Δυσσέας στὰ λόγια ἐκεῖνα·
Κι ὁ Ἀντίνοσ' ἔβαλε τρανὴ μπρὸς τοῦ κοιλιὰ γεμάτη
αἷμα καὶ ξύγγι· δυὸ ψωμιὰ κι ὁ Ἀμφίνομος τοῦ φέρνει 120
ἀπ' τὸ πανέρι, με χρυσὸ τὸν χαιρετάει ποτήρι,
καὶ λέει του· «Γιὰ σου, ὦ ξένε μας πατέρα, καὶ νὰ σοῦ ρθουν
καλὰ στερνά· γιατί' εἶν' πολλὰ τὰ βάσανά σου τώρα.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπάντησέ του·

«Ἀμφίνομε, ἄνθρωπος ἐσὺ μοῦ φαίνεσαι με γνώση·
τέτοιο ὄνομα ἄκουγα λαμπρὸ πῶς εἶχε κι ὁ γονιὸς σου,
ὁ πλούσιος κι ὁ καλόκαρδος ὁ Δουλιχιώτης Νῆσος·
ἐκείνου λέγεσαι παιδί, καὶ σὰ λεβέντης μοιάζεις.
Καὶ τώρα λόγο θὰ σοῦ πῶ, ποῦ ἐσὺ καλάκουσέ τον.
Ἀπ' ὅσα ζοῦν καὶ σέρνονται πάνω στὴ γῆς, κανένα 130
ἀπ' τὸ θνητὸ πῶς ἀδύναμο δὲ βρίσκεται ἄλλο πλάσμα.
Ὅσο βαστιέται, κ' οἱ θεοὶ καλοτυχιά τοῦ δίνουν,
θαρρεῖ πῶς δὲν μπορεῖ κακὸ στὸν κόσμον πιά νὰ πάθῃ·
ἂν ὅμως οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τοῦ φέρουν λῦπες,
τότες κι ἀθέλητα μπορεῖ καὶ τίς βαστάει ἡ καρδιά του.
Τὶ ἀλλάζει τῶν θνητῶν ὁ νοῦς κι αὐτὸς κατὰ τὴ μέρα,
ποῦ τοὺς χαρίζει τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας.
Θᾶχα κ' ἐγὼ καλοτυχιὲς καὶ πλούτια μὲς στὸν κόσμον,
μὰ μύριες ἔπραξα ἄνομιες με τῆς ἀντρείας τὴν τόλμη,
κι ἀπὸ τὴν πίστη τὴν πολλὴν σὲ ἀδέρφια καὶ πατέρα. 140
Λοιπὸν ποτές του τὸ ἔδικο νὰ μὴ ζητᾷ κανένας,
μόν' ἅς τὰ χαίρεται ἥσυχα ὅσα οἱ θεοὶ τοῦ δίνουν.
Καὶ τώρα βλέπω τί ἄνομιες σοφίζονται οἱ μνηστήρες,
ποῦ καταλοῦν τὰ χτήματα, καὶ βρίζουν τὴ γυναῖκα
ἐκείνον, ποῦ θαρρῶ μακριὰ ἀπὸ φίλους καὶ πατρίδα
δὲ βρίσκεται καὶ μάλιστα κοντά· ναι· ἐσένα τότες
θεὸς ἅς φέρῃ σπῖτι σου, νὰ μὴν τὸν ἀντικρύσῃς
τὴν ὥρα ποῦ στήν ποθητὴ πατρίδα του γυρίσῃ·
εἰ στὸ παλάτι του αἶμα αὐτὸς πατήσῃ, δίχως αἶμα

σου λέω πῶς δὲ θὰ χωριστοῦν ἐκεῖνος κ' οἱ μνηστῆρες.» 150

Αὐτὰ εἶπε, καὶ σὺν ἔσταξε κ' ἤπιε κρασί καὶ φράνθη,
ξανάθεσε στοῦ βασιλιᾶ τὰ χέρια τὸ ποτήρι.

Τότες αὐτὸς βαριόκαρδος περπάταε μὲς στὸν πύργο,
σκυμμένο τὸ κεφάλι του, γιατί κακὸ φοβόταν.

Μὰ κ' ἔτσι δὲν τὸν ἔξφυγε τὸ χάρο· τί ἡ Παλλὰδα
μὲ ἰόπλο τοῦ Τηλέμαχου τὸν ἔκαμε νὰ πέσῃ·

καὶ πῆγε ξανακάθησε στὸ θρόνο πού εἶχε ἀφήσει.

Τότες τῆς ἔβαλε στὸ νοῦ ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
τῆς φρόνιμης βασίλισσας καὶ κόρης τοῦ Ἰκαρίου,
μὲρς στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῇ, κ' ἐλπίδα στὴν ψυχὴ τους 160
νὰ φέρῃ μεγαλύτερη, καὶ λατρευτὴ νὰ γίνῃ
στὸ γιό της καὶ στὸν ἄντρα της περσότερο ἀπὸ πρῶτα.

Καὶ λαφρογέλασε ἄκαρδα, καὶ στὴν κελάρισσα εἶπε:

«Θέλει, Εὐρυνόμη, ὅσο ἄλλοτες δὲν ἤθελε ἡ καρδιά μου,
μὲρς στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῶ, κι ἄς εἴν' καὶ μισητοῖ μου,
καὶ στὸ παιδάκι μου νὰ πῶ δυὸ λόγια γιὰ καλὸ του,
νὰ μὴν πολυξανοίγεται μὲ τοὺς κακοὺς μνηστῆρες,
ποὺ πάντα τοῦ γλυκομιλοῦν, μὰ κρύβει μαῦρα ὁ νοῦς τους.»

Καὶ τότες ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη·
«Καλὰ καὶ συσταζόμενα τὰ λὲς αὐτά, παιδί μου, 170
κι ἄμε τοῦ γιοῦ σου νὰ τὰ πῆς, κρυφὰ μὴν τὰ φυλάγῃς
μὰ νύφου πρῶτα, κι ἄλειψε τὴν ὄψη σου μὲ λάδι,
μὴν ἔρχεσαι μὲ πρόσωπο θαμπὸ καὶ δακρυσμένο,
τ' εἶναι κακὸ νὰ φαίνεσαι πάντα γιομάτη πίκρα,
τώρα δὰ πού ἄντρας γένηκε, στοὺς θεοὺς καθὼς τὸ εὐκόσουν,
μὰ μέρα νὰ τὸν ἀξιωθῇς μὲ γένεια φυτρωμένα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γύρισε τότες κ' εἶπε
«Ἄν καὶ πονῆς με, ὅμως αὐτὰ μὴ μοῦ τὰ λὲς, καλή μου,
ἐγὼ μαθὲς νὰ νίβουμαι, τὴν ὄψη μου ν' ἀλείβω·
τί ἔμένα οἱ θεοὶ οἱ ἀθάνατοι τὰ κάλλη μοῦ ἀφανίσαν, 180
ἀφότου ἐκεῖνος ἔφυγε μὲ τὰ βαθιὰ καράβια.

Μόνε τῆς Ἰπποδάμειας πὲς καὶ τῆς Αὐτονόης,
νᾶρθουν νὰ μὲ παρασταθοῦν μὲς στὸ παλάτι οἱ δυό τους,
τί ντρέπουμε μονάχη μου νὰ πάω στοὺς ἄνδρες μέσα.»

Εἶπε, καὶ διάβηκε ἡ γριά πομέσα ἀπ' τὸ παλάτι,
νὰ πάῃ νὰ δώσῃ μῆνυμα τῷ γυναικῶνε νᾶρθουν.

Τότε ἄλλο συλλογίστηκε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·

μέ ὕπνο γλυκὸν περέχουσε τοῦ Ἰκάριου τὴν κόρη,
 καὶ πλάγιασε, κοιμήθηκε, καὶ λύθηκαν οἱ ἄρμοί της
 καθὼς κοιτότανε· κ' ἡ θεὰ μέ δῶρα τῇ στολιῖζει
 ἀθάνατα, ποῦ οἱ Ἀχαιοὶ θωρώντας νὰ θαμᾶζουν.
 Καὶ πρῶτα ἀμάραντη ὁμορφιά στὴν ὄψῃ της ἀπλώνει,
 σὰν τῆς ὠριοστεφάνωτης τὴν ὁμορφιά Κυθήρειας,
 στὸν ἐρωτιάριχο χορὸν σὰν μπαίνει τῷ Χαρίτων·
 τὴν ἔκαμε καὶ πιὸ ἀψηλὴ, καὶ πιὸ τρανὴ στὴν ὄψῃ,
 καὶ ἀπ' τὸ κοφτὸ τὸ φιλντισὶ πιὸ λαμπερὴ καὶ πιὸ ἄσπρη.
 Αὐτὰ σὰν ἔκαμε, ἔφυγε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
 καὶ ἀπ' τὸ παλάτι φτάσανε οἱ ἀσπροχεροῦσες βάργες,
 καὶ ἀπ' τὸν κατάγλυκο ὕπνο της τὴν ξύπνησε ἡ φωνὴ τους.
 Τὴν ὄψῃ μέ τὰ χέρια της ἔτριψε τότες, κ' εἶπε·

190

200

«Ὑπνος ποῦ μ' ἤβρε μαλακὸς τὴν κακοπαθισμένη.
 Μακάρι τέτοιο θάνατο νὰ μοῦδινε ἡ παρθένα
 ἡ Ἄρτεμη, ποῦ ὀλοζωῆς στὰ δάκρυα νὰ μὴ λυνῶν,
 τίς χάρες τίς ἀρίθμητες ποθώντας τοῦ ἀκριβοῦ μου
 τοῦ ἀντρός, ποῦ ἀπ' ὅλους εἶτανε τοὺς Ἀχαιοὺς ὁ πρῶτος.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, ἀπ' τὰ λαμπρὰ κατέβηκε τὰνώγια,
 μόνῃ της ὄχι ἀντάμα της δυὸ βάργες κατεβήκαν.
 Κ' ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,
 σιμὰ στὸ στυλο στάθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
 σηκώνοντας στὸ πρόσωπο τὸ λαμπερὸ φακιόλι,
 μέ τίς παραστεκάμενες ἀπὸ τίς δυὸ πλευρές της.
 Κ' ἐκεῖνοι γλυκοτρέμοντας ἀπ' τὴν πολλὴν λαχτάρα,
 εὐκόταν τὴν ἀγάπη της μιὰ μέρα νὰ χαροῦνε.
 Καὶ τότες αὐτὴ μίλησε τοῦ ἀκριβογιοῦ της, κ' εἶπε·

210

«Σοῦφυγε ὁ νοῦς, Τηλέμαχε, καὶ λογισμόν δὲν ἔχεις.
 Παιδὶ σὰν εἶσουν, πιώτερα σοφίζονται ὁ νοῦς σου
 καὶ τώρα ποῦ μεγάλωσες, καὶ παληκάρι γίνης,
 καὶ ὅποιος τηράει τὴν ὁμορφιά καὶ τὴν κορμοστασιά σου
 θὰ πῇ πῶς εἶσαι ἀρχόντου γιός, ὅμως δὲν ἔχεις τώρα
 τὰ φρένα σου σὰν ἄλλοτε, καὶ λείπει ὁ λογισμὸς σου.
 Δές, πῶς αὐτὸ τὸ κάμωμα μέσ στὸ παλάτι ἀφῆκες
 νὰ γίνη· ξένος ἄξαφνα νὰ κακοπάθῃ ὁμπρός σου.
 Μὰ ἂν πάθαινε μαθὲς καὶ αὐτὸς ποῦ κάθεται ἐκεῖ τώρα,
 παρόμοιο μεταχείρισμα σκληρὸ μέσ στὸ παλάτι,
 πόση ἀτιμία, καὶ τί ντροπὴ σ' ὅλον τὸν κόσμον θ' ἄχες.»

220

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει
 «Δὲν τὸ παραξενεύουμαι, μαννοῦλα, ποὺ χολώνεις·
 μὰ ὅλα στὸ νοῦ μου τᾶχω ἐγώ, κι ὅλα τὰ ξεδιαλύνω,
 καὶ τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό, τί πιά μωρὸ δὲν εἶμαι.
 Ὅμως σωστὰ τὸ καθετίς δὲ δύνεμαι νὰ κρίνω, 230
 τί ἄλλος ἐδῶ κι ἄλλος ἐκεῖ τὰ φρένα μου σαστίζουν,
 αὐτοὶ ἐδῶ οἱ κακόβουλοι, κ' ἐγὼ βοηθοὺς δὲν ἔχω.
 Ὡς τόσο σὰν ποὺ θέλανε δὲν τέλειωσε τοῦ ξένου
 καὶ τοῦ Ἴρου ἡ μάχη· πιὸ γερὸς καὶ δυνατὸς ὁ ξένος.
 Ἄχ, Δία πατέρα, κι Ἀθηνᾶ, κι Ἀπόλλωνα, ἃς μοροῦσα
 νὰ δῶ μὲς στὰ παλάτια μας ἐτούτους τοὺς μνηστῆρες
 νὰ γέρονουν τὰ κεφάλια τους πεσμένοι ἄλλοι ἐδῶ μέσα,
 ἄλλοι παρὼξω στὴν αὐλή, κορμιὰ παραλυμένα,
 καθὼς κι ὁ Ἴρος κάθεται κεῖ στῆς αὐλῆς τῇ θύρα,
 καὶ γέρονει τὸ κεφάλι του σὰ νᾶταν μεθυσμένος, 240
 κι ὀρθίος στὰ πόδια νὰ σταθῇ δὲ δύνεται, καὶ μήτε
 νὰ σύρη πίσω σπίτι του, κορμὶ παραλυμένο.»

Αὐτὰ λαλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους
 καὶ μίλησε ὁ Εὐρύμαχος τῆς Πηνελόπης κ' εἶπε·

«Ὡ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
 ἂν ὅλοι τοῦ Ἄργους οἱ Ἀχαιοὶ σὲ βλέπανε δωπέρα,
 πιώτεροι θὰ τρωγόπιναν μνηστῆρες στὰ παλάτια
 τᾶπόταχο, γιὰτ' εἶσαι ἐσὺ τῶ γυναικῶν ἡ πρώτη,
 στὸ κάλλος καὶ στ'ἀνάστημα, καὶ στὰ σωστά σου φρένα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε· 250
 «Εὐρύμαχε, τίς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμί μου,
 τᾶφάνισαν οἱ ἀθάνατοι, στὴν Τρωάδα σὰν κινήσαν
 οἱ Ἀργῖτες, καὶ μ' αὐτοὺς μαζὶ κι ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας.
 Ἐκεῖνος ἂν ἐρχότανε τῇ ζωῇ μου νὰ φροντίζῃ,
 πιὸ δοξασμένο καὶ λαμπρὸ θενᾶταν τὸνομά μου.
 Τώρα ἔχω λῦπες, τί πολλὰ δεινὰ μοῦ φέρνει ἡ μοῖρα.
 Ἄχ, τότες ποὺ ἀπ' τὴν ποθητὴ πατρίδα ξεκινοῦσε,
 θυμᾶμαι πὼς ἀπ' τὸ δεξιὸ μ' ἔπιασε χέρι, κ' εἶπε·
 «Γυναίκα, δὲ στοχάζουμαι πὼς οἱ φτερόποδοι ὅλοι
 Ἀχαιοὶ θενὰ γυρίσουνε γεροὶ ἀπὸ τὴν Τρωάδα 260
 τί λὲν πὼς πολεμόχαροι κ' οἱ Τρωαδίτες ὄντας,
 κι ἀπὸ κοντάρι ξέρουνε, κι ἀπὸ δοξάρι νοιώθουν
 καὶ σὲ γοργόποδα ἄλογα ἀνεβαίνουν, καὶ τὸν ὅμοιο

ἀποφασίζουν μονομαίᾳς ἀγώνα τοῦ πολέμου.

Ἔτσι, δὲν ξέρω ἂν ὁ θεὸς θάρσῃ νὰ γυρίσω,
ἢ ἐκεῖ στὴν Τροία ἂν θὰ χαθῶ· κ' ἐδῶ σὺ νοιάζου τα ὅλα
τὴ μάinna καὶ τὸν κύρη μου· σὰν τώρα φρόντιζέ τους,
ἢ καὶ καλύτερα, ὅσο γὼ βρίσκουμ' ἐκεῖ στὰ ξένα·
καὶ τοῦ παιδιοῦ μας ἅμα δῆς τὰ γένεια νὰ φυτρώνουν,
τότε ἄφησε τὸ σπῖτι σου, πάρε ὅποιον θέλεις ἄντρα.» 270

Ἐκεῖνος τέτοια μοῦλεγε, κι ὅλα τελιοῦνται τώρα,
κ' ἡ νύχτα δὲ θάρσῃ πιά τοῦ μαύρου γάμου ἐμένα,
τῆς ἔρμης, ποὺ μοῦ τῶσβυσε τὸ ριζικό μου ὁ Δίας.
Μὰ κι ἄλλος πόνος φοβερὸς ἀγγίζει τὴν καρδιά μου·
τέτοιες δὲν εἶχαν ἄλλοτες συνήθειες οἱ μνηστῆρες·
ἀρχοντοκόρη ἂν θέλανε νὰ πάρουν ζουλεμένη,
κι ἀνάμεσό τους μάχονταν ποιὸς νὰ τὴν κάμῃ νύφη.
βόδια μᾶζί τους φέρνανε κι ἄρνιά καλοθρεμμένα,
γιὰ τοὺς δικοὺς τῆς κορασιᾶς, κι ὥρια τῆς δίναν δῶρα,
μὰ ξένα πλούτια χάρισμα δὲν τρώγανε ποτές τους.» 280

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ πολύπαθος χαιρότανε Ὀδυσσεάς,
ποὺ πάσχιζε τὰ δῶρα τους νὰ πάρῃ, καὶ μὲ λόγια
γλυκὰ γλυκὰ τοὺς μάγευε, μὰ ὁ νοῦς της ἄλλα ζήτα.

Κι ὁ Ἀντίνος τοῦ Εὐπεΐθῃ ὁ γιὸς ἀπάντησέ της κ' εἶπε
«ὦ Πηνελόπεια φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
ὅποιος ἐδῶ ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς θέλει νὰ φέρῃ δῶρα,
δέχου τα· δὲν εἶναι καλὸ χαρίσματα νὰ ρηνίσαι·
μὰ ἐμεῖς μήτε στὰ χτήματα, μήτε κι ἄλλοῦ δὲν πᾶμε,
πρὶ νὰ διαλέξῃς ἄντρα σου τῶν Ἀχαιῶν τὸν πρῶτο.»

Αὐτὰ περὶ ὁ Ἀντίνος, κι ἄρσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους, 290
κ' ἔστειλαν ὅλοι κήρυκα τὰ δῶρα νὰ τοὺς φέρῃ.
Τοῦ Ἀντίνου πέπλο φέρανε πανώριο καὶ μεγάλο,
καὶ πλουμιστό, μὲ δώδεκα μαλαματένιες κόπτιδες
ποὺ στὰ θηλύκια ταίριαζαν τὰ δημοφολυγισμένα.
Τοῦ Εὐρύμαχου περὶτεχνη τοῦ φέραν ἄλυσίδα,
κεχοιμπαρένια καὶ χρυσή, ποὺ ἔφεγγε σὰν τὸν ἥλιο.
Οἱ δοῦλοι τοῦ Εὐρυδάμαντα δυὸ σκουλαρίκια φέραν,
μὲ τρία σὰ μοῦρα, ὀλόλαμπρα, πετράδια τὸ καθένα.
Κι ὁ βασιλέας ὁ Πείσαντρος, ὁ γιὸς τοῦ Πολυχτόρου,
δῶρο ἔστειλε πανόμορφο σφανταχτερὸ γιορντάνι.
Ὅμοια κ' οἱ ἄλλοι οἱ Ἀχαιοὶ προσφέρνησαν στολίδια.

Κατόπι ἡ θεία ἡ δέσποινα στάνωγια τῆς ἀνέβη,
 κ' οἱ βάγιες ἀκολούθησαν μὲ τὰ πανώρια δῶρα.
 Ἐκεῖνοι πάλε μὲ χοροὺς καὶ μὲ γλυκὰ τραγοῦδια
 γλεντίζανε, προσμένοντας ὥσπου νάρθῃ τὸ βράδυ·
 καὶ καθὼς γλεντίζαν τὰχνὸ κατέβηκε τὸ βράδυ.
 Στήσανε τότες δυὸ φανοὺς νὰ φέγγουνε, καὶ βάλαν
 ξύλα στεγνὰ κι δλόξερα καὶ νιοσκισμένα γύρω,
 ποὺ σμίγοντάς τα μὲ δαδιὰ τὰ κράτααν ἀναμμένα 310
 οἱ δοῦλες τοῦ ἀντρεϊόψυχου Δυσσέα μὲ τὴν ἀράδα.
 Σ' αὐτὲς τότε ὁ πολὺβουλος κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
 μίλησε· «Δοῦλες τοῦ τρανοῦ τοῦ Ὀδυσσέα, ποὺ λείπει
 στὰ ξένα χρόνους καὶ καιροὺς, ἀμέτε ἐκεῖ ποὺ μνήσκει
 ἡ σεβαστὴ ἡ βασίλισσα, καὶ πιάστε ἐκεῖ τὴ ρόκα,
 ἡ γνέθετε γιὰ γλέντι τῆς, σιμά τῆς καθισμένες,
 καὶ σ' ὅλους τούτους ποῦναι ἐδῶ μπορῶ καὶ φέγγω ἀτός μου.
 Μὰ ἀκόμα κι ἂν προσμένουνε τὴν ὥρια Αὐγοῦλα νάρθη,
 δὲ μὲ τρομάζουνε· τί ἐγὼ βαστῶ σὲ κάθε κόπο.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνες γέλασαν, κ' εἶδαν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη. 320
 Μὰ ἡ Μελανθῶ τότε ἄσκημα τοῦ μίλησε ἡ ὁμορφούλα,
 ποὺ τοῦ Δολίου εἴταν παιδί, μὰ καλανάθρεψέ την
 ἡ Πηνελόπη, καὶ λαμπρὰ τῆς χάριζε παιχνίδια·
 ὅμως τὴν Πηνελόπη αὐτὴ δὲ συμπονοῦσε τώρα,
 παρὰ μὲ τὸν Εὐρύμαχο κρυφὲς ἀγάπες εἶχε.
 Αὐτὴ τοῦ κακομίλησε μὲ πείσμα τοῦ Ὀδυσσέα·

«Καημένε ξένε, ποὺ θαρρῶ ξεκουτιασμένος εἶσαι,
 δὲν πᾶς μὲς σὲ χαλκιᾶδικο νὰ κοιμηθῇς, ἢ χάνι,
 μόνε ἤρθες καὶ μωρολογᾷς ἐδῶ μὲ τόσο θάρος,
 [σ' αὐτοὺς τοὺς ἄντρες ὀμπροστὰ χωρὶς νὰ νοιώθης φόβο; 330
 Γιὰ τὸ κρασί σὲ ζάλισε, γιὰ τέτοια πάντα θᾶναι
 τὰ φρένα σου, καὶ κάθεσαι καὶ μᾶς λαλεῖς τοῦ βρόντου].
 Ἡ καμαρώνεις ποὺ ἔρριξες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο;
 Κοίτα μὴν ἄλλος ἄξαφνα καλύτερός του σοῦρθη,
 καὶ μὲ τὰντρίκια χέρια του τὰ καύκαλα σοῦ σπάσῃ,
 καὶ βουτηγμένο στὰ αἵματα σὲ διώξῃ ἀπ' τὸ παλάτι.»

Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας τὴν ὁ ρήγας ὁ Ὀδυσσεύς
 «Θὰ τρέξω, τοῦ Τηλέμαχου νὰ τὰ μηνήσω, ὦ σκύλλα,
 αὐτὰ ποὺ λές, νάρθῃ μεμιάς κομμάτια νὰ σὲ κόψῃ.»

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια δείλιασαν ἀμέσως οἱ γυναῖκες, 340

τοὺς κόπησαν τὰ ἥπατα, καὶ σκόρπισαν καὶ φύγαν
περίτρομες, τί πίστευαν πῶς εἶπε τὴν ἀλήθεια.
Στοὺς ἀναμμένους τοὺς φανοὺς στάθηκε τότε ἐκεῖνος
νὰ φέγγῃ, καὶ στὸ πρόσωπο θωροῦσε τὸν καθέναν,
μὰ ἄλλα στὸ νοῦ τοῦ γύριζε, ποὺ ἀτέλεστα δὲ μεῖναν.

Κ' ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἄφηνε τοὺς θεότολμους μνηστῆρες
νὰ παύουν τὴν κακογλωσσίᾳ, γιὰ νὰ κατέβῃ ὁ πόνος
ἀκόμα πιὸ βαθύτερα στοῦ Ὀδυσσεᾶ τὰ σπλάχνα.
Καὶ πρῶτος ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γόνος τοῦ Πολύβου,
τὸν Ὀδυσσεᾶ πείραζε, γιὰ νὰ γελοῦν οἱ φίλοι:

350

«Ἀκοῦτε με, ὦ τῆς δοξαστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Δὲν ἦρθε αὐτὸς χωρὶς βουλὴ θεοῦ μὲς στὸ παλάτι
τοῦ Ὀδυσσεᾶ: σὰν τὰ δαδιά κ' ἡ κεφαλὴ τοῦ φέγγει,
τί ἀπάνω της δὲν ἔμεινε μικρὴ ἢ μεγάλη τρίχα.»

Καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ κουβέντιασε, τοῦ καστροπολεμίτη
«Θάρχόσουν τάχα ἀργάτης μου, ἃ σὲ ζητοῦσα, ὦ ξένε,
σὲ κάποιαν ἄκρη χωραφιῶν, μὲ πλερωμὴ, νὰ φέρνῃς
λιθάρια γιὰ τοὺς φράχτες μου, καὶ δέντρα νὰ φυτεύῃς;
Ἐκεῖ θροφή θὰ σοῦδινα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω,
καὶ θᾶχες καὶ φορέματα, καὶ τὰ ποδήματά σου.
Μὰ τώρα ποὺ κακόμαθες, δουλειὰ δὲ θὲς νὰ πιάσῃς,
μόνε σ' ἀρέσει σὲ χωριὰ νὰ σέρνεσαι καὶ χῶρες,
νὰ θρέφῃς μὲ τῇ διακονίᾳ τῇ λαίμαργῃ κοιλιὰ σου.»

360

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπολογιήθη:
«Ἦθελ' ἀλήθεια στὴ δουλειὰ νὰ παραβγοῦμε οἱ δυὸ μας
τὴν ἄνοιξη, ὦ Εὐρύμαχε, ποὺ μεγαλώνει ἡ μέρα,
πὰς στὸ γρασίδι νὰ κρατῶ καλόγερτο δρεπάνι,
παρόμοιο νὰ κρατᾷς κ' ἐσύ, καὶ νὰ δοκιμαστοῦμε,
ὥς τὸ σκοτάδι νηστικοί, καὶ νᾶχῃ ἐκεῖ χορτάρι.

370

Ἦ καὶ δυὸ βόδια ἂν ἔβρισκα λαμπρὰ νὰ κυβερνήσω,
μεγάλα καὶ βασταγερά, γρασίδι χορτασμένα,
ὀμήλικα, συνταιριαστά, μὲ δύναμη περισσία,
ποὺ ὁ κάθε σβῶλος τῆς σποριάς νὰ πέφτῃ ὀμπρὸς στᾶλέτρι,
θὰ μ' ἔβλεπες πῶς θᾶνοιγα ταῦτάκι πέρα ὡς πέρα.
Κι ἂν ἀπὸ κάπου πόλεμο σήκωνε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
σήμερα, κ' εἶχα ἀσπίδα ἐγώ, καὶ δυὸ μαζὶ κοντάρια,
κι ὀλόχαλκο περὶκρανο στὴν κεφαλὴ ἄρμολμένο,

μὲς στοὺς προμάχους θάβλεπες ἑμένα πρῶτο πρῶτο,
καὶ δὲ θὰ κατηγόρειες με ποτὲς γιὰ τὴν κοιλιά μου. 380
Μὰ εἶσαι κακόβουλος ἐσύ, κ' εἶναι σκληρὴ ἡ καρδιά σου·
κι ὅμως μεγάλος καὶ πολὺς φαντάζεσαι πὼς εἶσαι,
ἂν καὶ μὲ λίγους σμίγεις, καὶ τούτους ὄχι ἀντρείους,
ἀνίσως στὴν πατρίδα του γυρίσῃ ὁ Ὀδυσσεάς,
οἱ θύρες οἱ τετράπλατες ὀμπρὸς σου θὰ στενέψουν,
θὰ φεύγῃς ἀπ' τὰ πρόθυρα νὰ τιναχτῇς στοὺς δρόμους.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ βαρύτερα ὁ Εὐρύμαχος χολιάζει,
κι ἀγριοκοιτώντας τον λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·
«Κακὰ θὰ πάθῃς μὰ τὸ ναί, παλιάνθρωπε, ἀπὸ μένα,
ποὺ ὀμπρὸς σ' αὐτοὺς μωρολογᾷς χωρὶς νὰ νοιώθῃς φόβο· 390
γιὰ τὸ κρασί σὲ ζάλισε, γιὰ τέτοια πάντα θᾶναι
τὰ φρένα σου, καὶ κάθεσαι καὶ μοῦ λαλεῖς τοῦ βρόντου.
Ἦ καμαρώνεις ποὺ ἔρριξες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο;»

Αὐτὰ εἶπε, κι ἄδραξε σκαμνὶ καὶ τότες ὁ Ὀδυσσεάς
φοβήθηκε καὶ κάθησε στοῦ Ἀμφινόμου τὸ γόνα·
καὶ χτύπησε ὁ Εὐρύμαχος πὰς στὸ δεξιὸ τὸ χέρι
τὸν κεραστή· καὶ μὲ βουητὸ κυλίστηκε ὁ προχύτης,
κι αὐτὸς ἀνάμεσα ἔπεσε στὰ χώματα βογγώντας.
Κ' οἱ ἄλλοι στὰ βαθιόσκιωτα παλάτια ὀχλαλοοῦσαν·
κι ἀπ' αὐτοὺς κάποιος ἔλεγε τηρώντας πλαγινό του· 400

«Νᾶξε χαθῇ στὴν ἐρημιὰ πρὶν ἔρθῃ αὐτὸς ὁ ξένος,
δὲ θενὰ σήκωνε μαθὲς τέτοια βουὴ ἐδωπέρα.
Καὶ τώρα λογοφέρνουμε γιὰ ζήτουλους, καὶ γλύκα
δὲν ἔχουν τὰ τραπέζια μας, μόν' τὸ κακὸ πρωτεύει.»

Καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος τοὺς ἔλεγε ὁ λεβέντης·
«Κακότυχοι, φρενιάζετε, καὶ δὲν μπορεῖ πιά ὁ νοῦς σας
μηδὲ πιωτὸ μηδὲ φαῖ νὰ κρύψῃ· θεὸς σᾶς σπρώχνει.
Τώρα ποὺ καλοφάγατε, στὸ σπίτι σας καθένas
ἀμέτε καὶ συχάζετε· δὲ διώχνω ἐγὼ κανέναν.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ δαγκάνοντας τὰ χεῖλη τοὺς ἐκείνοι, 410
θαμάζαν τὸν Τηλέμαχο, πόσο ἀνοιχτὰ μιλοῦσε.
Καὶ τότες ὁ Ἀμφινόμος ξαγόρειπέ τοὺς κ' εἶπε,
ὁ δοξαστὸς τοῦ Νίσου γιὸς καὶ τοῦ Ἀρήτου ἀγγόνι·

«Παιδιά, σὰ μᾶς μιλοῦν σωστά, δὲν πρέπει ἡμεῖς ἀγνάντια
λαλώντας νὰ θυμώνουμε καὶ νὰ λογομαχοῦμε.
Τὸν ξένο μὴν τὸν βρίζετε, μήτε κανέναν ἄλλον

ἀπὸ τοὺς δούλους τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα στὰ παλάτια,
Μόν' ἄρ' ἀρχίσῃ ὁ κεραστῆς, καὶ στάξιμο σὰ γίνη,
πηγαίνουμε στὰ σπίτια μας νὰ πέσουμε στὸν ὕπνο·
τὸν ξένο τὸν ἀφήνουμε στὸν πύργο τοῦ Ὀδυσσέα·
ἰκέτη του ὁ Τηλέμαχος τὸν ἔχει, κι ἄς νοιαστῇ τον.»

420

Εἶπε, καὶ σ' ὅλους εὖλογα τὰ λόγια του φανῆκαν.
Κι ὁ ἥρωας Μούλιος, κήρυκας, τοῦ Ἀμφινόμου κοπέλλι,
μὲς στὸ κροντήρι τὸ κρασί καλόσμιξε, καὶ σὲ ὅλους
γύρω τὸ μοίρασε. Κι αὐτοὶ σιτοὺς ἀθανάτους στάξαν,
κ' ἦπιαν μελόγλυκο κρασί. Καὶ σάνε στάξαν ὅλοι,
κ' ἦπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους, ξεκινήσαν
καθένας πρὸς τὸ σπίτι του, νὰ πέσουνε στὸν ὕπνο.

ΡΑΨΩΔΙΑ Τ.

Μὰ στὸ παλάτι ὁ θεϊκὸς ἀπόμεινε Ὀδυσσεάς,
μὲ τῇ θεᾷ ἀναδεύοντας· τὸ φόνον τῶ μνηστήρων,
κι αὐτὰ τοῦ γιοῦ του μίλησε τὰ φτερωμένα λόγια·

«Ἀνάγκη μέσα τάρματα, ὦ Τηλέμαχε, νὰ θέσῃς
κι ὅταν ἐκεῖνοι θέλοντας νὰ ξέρουν, σὰ ρωτᾶνε,
ἔσὺ μὲ λόγια μαλακὰ γλυκαποκοίμιζέ τους,
καὶ λέγε τους, — Ἀπ' τὸν καπνὸ τὰ πῆρα τί δὲν εἶναι
σὰν ποὺ ὁ Δυσσέας τάρφησε μισεύοντας στὴν Τροία,
μόνε ἡ ἀχνίλα τῆς φωτιᾶς τὰ θόλωσε ἀπὸ τότες.
Μὰ κι ἄλλο μεγαλύτερο βάζει στὸ νοῦ μου ὁ Δίας,
μὴν τύχη καὶ σὲ μάλωμα σᾶς ρίξῃ τὸ μεθήσι,
καὶ χτυπηθῇτε, κι ἀτιμιὰ στὴν προξενειὰ σας φέρετε,
γιατὶ μονάχου του τραβάει τὸ σίδερο τὸν ἄντρα.»

10

Τὸν ἄκουσε ὁ Τηλέμαχος τὸν ἀκριβὸ γονιό του,
καὶ τῇ βυζάστρα Εὐρύκλεια φωνάζει, καὶ τῆς κρένει·

«Μὲς στὸ παλάτι κράτα μου τὶς κοπελλιές, ὦ μάννα,
ὥσπου τοῦ κύρη τάρματα στὸ θάλαμον νὰ θέσω,
τὰ ὦρια, ποὺ τὰ τρώει πολλὴ στὸ σπίτι μας καπνίλα,
ἀπὸ τὰ τότες ποὺ ἔφυγε, κ' εἴμουν ἐγὼ παιδάκι.
Θὰ τὰ φυλάξω τώρα ἐκεῖ ποὺ ἄγνη φωτιᾶς δὲ φτάνει.»

20

Καὶ τότες ἡ πανάκριβη τοῦ κρένει παραμάννα·

«Μακάρι, ὦ γιέ μου, νᾶρχιζες μὲ πονεσιὰ καὶ γνώση
τὸ σπίτι αὐτὸ νὰ νοιάζεσαι καὶ νὰ φυλάῃς ἀλήθεια.

Μὰ πές μου ὥς τόσο, ποιά τὸ φῶς τώρα θάρη νὰ φέρη.
 πὺν δὲν ἀφήνεις νᾶβγουνε τὶς δοῦλες νὰ σοῦ φέγγουν;»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε
 «Τοῦτος ὁ ξένος, γιατί ἀργὸς δὲν τὸ σχωρῶ νὰ μείνῃ
 ὅποιος μοῦ ἀγγίζει τὸ ψωμί, κι ἄς ἦρθε κι ἀπ' τὰ ξένα.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἔμεινε ἄφτερος στὰ χεῖλη της ὁ λόγος·
 καὶ τοῦ καλόχτιστου ἔκλεισε τοῦ παλατιοῦ τὶς θύρες. 30

Τότε ὁ Δυσσέας ξεκίνησε μὲ τὸ λεβέντη γιό του,
 καὶ μέσα κράνη φέρανε, κι ἀφαλωτὲς ἀσπίδες,
 καὶ σουβλερὰ κοντάρια. Ὅμπρὸς ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλὰδα
 χρυσὸ λυχνάρι κράταγε, πὺν ἔχυνε φῶς πανώριον.
 Κι ἁμέσως ὁ Τηλέμαχος φωνάζει τοῦ γονιοῦ του·

«Θάμα ἔναι αὐτό, πατέρα μου, πὺν βλέπω ἐδῶ ὁμπροστά μου
 τριγύρω οἱ τοῖχοι τοῦ σπιτιοῦ, τὰ μεσοδόκια τὰ ὦρια,
 καὶ τὰ ἐλατένια τὰ δοκιά κ' οἱ ἀψηλωμένοι οἱ στῦλοι,
 ὅλα ἀναλάμπουν καὶ χτυποῦν στὰ μάτια μου σὰ φλόγες.
 Κάποιος Θεὸς κατέβηκε δῶ μέσα ἀπ' τὰ οὐράνια.» 40

Καὶ γύρισε ὁ πολὺβουλος Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει
 «Σῶπα, τὸ νοῦ σου βάσταξε, καὶ μὴ ρωτῆς τοῦ κάκου
 τέτοια ἢ συνήθεια τῶν θεῶν πὺν κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
 Μόνε ἄμε ἐσὺ νάνεπαυτῆς, κ' ἐγὼ ἐδῶ πέρα μνήσκω,
 τὶς δοῦλες καὶ τὴ μάννα σου νὰ κάμω νὰ μιλήσουν.
 Τὶ καθετὶς μὲ κλάματα θὰ μὲ ρωτήξῃ ἐκεῖνη.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὰ παλάτια βγῆκε,
 καὶ μὲ τὴ λάμψη τῶ φανῶν περνάει στὸ θάλαμό του,
 πὺν αὐτοῦ κοιμότανε, γλυκὸς σὰν τοῦ κατέβαινε ὕπνος·
 πλάγιασ' ἐκεῖ, καὶ πρόσμενε τῆς χαρᾶν γῆς τὴν ὥρα. 50

Μὰ στὸ παλάτι ὁ θεϊκὸς ἀπόμεινε Ὀδυσσεύς,
 μὲ τὴ θεὰ γυρεύοντας τὸ φόνο τῶ μνηστήρων.

Τότες ἀπὸ τὸ θάλαμο κ' ἡ Πηνελόπη φάνη,
 παρόμοια μὲ τὴν Ἀρτεμὴ καὶ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη.
 Φέρανε πλάγι τῆς φωτιᾶς καὶ θέσαν τὸ θρόνι της,
 πὺν τορνευτὸ μὲ φίλντισι κι ἀσήμι τῷχε φτιάξει
 ὁ μάστορης ὁ Ἰκμάλιος, μαζὶ μ' ἀκκουμποπόδι
 συνταιριαστό, καὶ μὲ προβειὰ μεγάλη σκεπασμένο·
 σ' ἐκεῖνο ἀπάνω ἡ φρόνιμη καθόταν Πηνελόπη.

Ἀπ' τὰ παλάτια πρόβαλαν καὶ δοῦλες ἀσπροχέρες, 50
 πὺν σήκωσαν τὰ φαγητὰ καὶ τὰ λαμπρὰ τραπέζια,

καὶ τὰ ποτήρια ποὺ ἔπιναν οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες.
Κ' ἔρριξαν χάμου τὶς φωτιὲς ἀπ' τοὺς φανούς, καὶ βάλαν
ἄλλα περίσσια ἀπάνω τους ξύλα γιὰ φῶς καὶ ζέστα.
Τότες ἀρχίζει ἡ Μελανθῶ ξανὰ μὲ τὸ Δυσσέα:

«Ἀκόμα θὰ μᾶς τυραννῆς, ὦ ξέने, ἐδῶ τῇ νύχτᾳ,
στὸ σπίτι τριγυρίζοντας, κοπέλλες νὰ ματιάξῃς;
Σοῦ σῶνουν, κακορίζικε, τὰ πῶφαγες, καὶ φεύγα.
Ἦ τάχα θὲς μὲ τὶς δαυλιὲς νὰ πεταχτῇς στὸ δρόμο;»

Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας τὴν ὁ μέγας Ὀδυσσεύς: 70
«Γιατὶ μὲ τόσο, ἀθεόφοβη, μὲ κατατρέχεις ἄχτι;
Τάχα ποῦμαι ἔτσι δὰ λερὸς καὶ φτωχικὰ ντυμένος,
καὶ βγαίνω καὶ ψωμοζητῶ στῆς πείνας τὴν ἀνάγκη;
Τέτοιοι ἔναι κεῖνοι ποὺ στὴ γῆς γυρίζουν καὶ ζητᾶνε.
Κ' ἐγὼ εἶχα σπίτια μιὰ φορὰ στὸν κόσμον, κ' ἤμουν πλούσιος,
κ' εὐτυχισμένος, κ' ἔδινα σ' ἐκείνους ποὺ γυρνοῦσαν,
καὶ γύρευαν, ὅποιοι εἴτανε, κι ἀπ' ὅ,τι εἶχαν ἀνάγκη
καὶ δούλους εἶχα ἀρίθμητους κι ἄλλα καλὰ περίσσια,
ποὺ ἔχουν αὐτοὶ ποὺ καλοζοῦν καὶ ποὺ τοὺς λένε ἀρχόντους.
Μὰ ὁ Δίας ἄλλα θέλησε, καὶ μοῦ τὰ ρήμαξ' ὅλα. 80

Κ' ἐσύ, ὦ γυναῖκα, κοίταξε μὴ χάσῃς τὴ λαμπράδα
ποὺ σὲ στολίζει ἀνάμεσα σὲ τόσες ἄλλες δοῦλες,
μαζί σου ἂν τύχῃ κι ἄξαφνα χολιάσῃ ἡ δέσποινά σου,
ἢ ἂν ἔρθῃ, σὰν ποὺ ἐλπίζουνε, στὸ Θιάκι ὁ Ὀδυσσεύς.
Κι ἂν πάλε ἐκεῖνος χάθηκε καὶ γυρισμὸ δὲν ἔχει,
νά, ὁ γιόκας του ὁ Τηλέμαχος, μεγάλος μὲ τὴ χάρη
τοῦ Ἀπόλλωνα· δὲ δύνεται νὰ πράξῃ ἐδῶ γυναῖκα
κακό, χωρὶς νὰ ξέρῃ αὐτός, τί πιὰ παιδὶ δὲν εἶναι.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικὰ τὸν ἄκουσε, κι ἀμέσως 90
τὴν παρακórη μάλωσε, καὶ φώναξέ της κ' εἶπε:

«Ἀδιάντροπη κι ἀθεόφοβη, τὴ βλέπω σου τὴν κάκια,
ποὺ ἀπάνω στὸ κεφάλι σου θὰ πέσῃ αὐτὴ κατόπι.
Σὰ νὰ μὴ γνώριζες μαθές, μιὰς κι ἀκουγές με τότες,
πῶς μέσα στὸ παλάτι μου ποθοῦσα νὰ ρωτήξω
τὸν ξένο γιὰ τὸν ἄντρα μου, γιατί βαρειά ἔχω λύπη.»

Κατόπι τῆς κελάρισσας τῆς Εὐρυνόμης κρένεν
«Φέρε, Εὐρυνόμη, ἐδῶ θρόνι μὲ τὴν προβειὰ ἀποπάνω,
ὁ ξένος νὰ καθήσῃ ἐκεῖ, νὰ λήῃ καὶ νὰ μ' ἀκούγῃ
σὰν τοῦ μιλῶ, τὶ λαχταρῶ νὰ τὸν καλοξετάσω.»

Εἶπε, κ' ἐκείνη πρόθυμα φέρνει σιμὰ καὶ στήνει 100
 σκαμνὶ καλοπελέκητο, μὲ τὴν προθειὰ ἀποπᾶνω.
 Κάθησ' ἐκεῖ ὁ πολύπαθος κι ὁ θεῖος Ὅδυσσέας,
 κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη μ' αὐτὰ τὰ λόγια ἀρχίζει.

«Ξένε, ἐγὼ πρῶτα πρῶτα αὐτὸ θὰ σὲ ρωτήξω θέλω·
 ποιὸς εἶσαι ἐσύ, καὶ ποῦθεν; ποιά ἡ χώρα σου, οἱ γονιοὶ σου;»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
 «Γυναίκα, ἐσένα δὲν μπορεῖ μήτε στῆς γῆς τὴν ἄκρη
 ψεγάδι νὰ σοῦ βρῇ θνητός. Ὡς τὰ οὐράνια ἐσένα
 πηγαίνει ἡ φήμη σου· ὁ καλὸς παρόμοια βασιλέας
 φημίζεται σὰν κυβερνᾷ λαὸ πολὺ κι ἀντρεῖο, 110
 μὲ δίκιο καὶ θεοφοβία. Ἡ γῆς του βγάζει στᾶρι,
 τὰ δέντρα φέρνουνε καρπούς, τὰ πρόβατα πληθαίνουν,
 χαρίζει ψάρια ἡ θάλασσα, κι ὅλος ὁ κόσμος ἔχει
 καὶ πλούτια καὶ καλοτυχιά μὲ τὴν καλοδηγία του.
 Τώρα κ' ἐμένα ρώταγε στὸ σπίτι σου ὅτι ἄλλο,
 ὅμως πατρίδα καὶ γενιὰ νὰ πῶ μὴ μοῦ γυρεύῃς,
 παλιὲς μὴν ἔρθουν θύμησης καὶ μὲ γεμίσουν πόνους,
 γιὰτ' εἶμαι πολυστέναχτος. Καὶ μὲς σὲ ξένο σπίτι
 δὲν πρέπει νὰ μυρολογῶ καὶ στεναγμούς νὰ βγάζω,
 τὶ φρόνιμο τ'ἀνέπαυο παράπονο δὲν εἶναι, 120
 μὴν κάποια δούλα σου, ἢ κ' ἐσύ, χολώστε καὶ θαρρῆστε
 πῶς τὸ μεθήσι μ' ἔπιασε, καὶ πλημμυρῶ στὰ δάκρυα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε
 «ὦ ξένε, ὅλες τὶς χάρες μου, τὴν ὁμορφιά, τὸ σῶμα,
 οἱ ἀθάνατοι μοῦ ἀφάνισαν ἀφότου στὴν Τρωάδα
 μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς ξεκίνησε ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας.
 Ἄν τὴ ζωὴ μου ἐρχότανε νὰ διαφεντέψῃ ἐκεῖνος,
 κ' ἡ δόξα μου θὰ πλήθαινε, κι ὅλα καλὰ θὰ βγαῖναν·
 τώρα ἔχω πίκρες· τὶ πολλὰ δεινὰ μοῦ φέρνει ἡ μοῖρα
 [Γιατὶ ὅσοι γύρω στὰ νησιὰ πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι, 130
 Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυνθο μὲ τὰ δασὰ τὰ δέντρα,
 κι ὅσοι σ' αὐτὸ τὸ λιόλουστο νησί μας λημεριάζουν,
 θέλω δὲ θέλω μὲ ζητοῦν, κι ὅλο χαλνᾶν τὸ βίός μου.]
 Γιὰ δαῦτο, μήτε ξένο ἐγώ, καὶ μήτε ἱκέτη ἀκούγω,
 μήτε κανένα κήρυκα, τοῦ κόσμου δουλευτάρη,
 μόνε μοῦ τρώει τὰ σπλάχνα μου τοῦ Ὅδυσσέα ὁ πόθος.
 Αὐτοὶ γιὰ γάμο βιάζονται, κ' ἐγὼ τοὺς πλέχνω δόλους.

Καὶ πρῶτα θεὸς μὲ βοήθησε νὰ σοφιστῶ νὰ στήσω
 θεόμακρο στὸν πύργο μου παννί, καὶ νὰ τὸ φάνω,
 φιλόκλωστο κι ἀμέτρητο. Καὶ λέω τους,—Παληκάρια, 140
 μνηστῆρες μου, τώρα ὁ λαμπρὸς ποὺ ἀπέθανε Ὀδυσσεάς,
 μὴ βιάζεστε τὸ γάμο μου, γιὰ νὰποσώσω πρῶτα
 τὸ παννικό, νὰ μὴ χαθοῦν τὰ νήματα τοῦ κάκου,
 ποὺ τῷχω γιὰ τὸ σάβανο τοῦ ἥρωα τοῦ Λαέρτη,
 σὰν ἔρθῃ ὁ κορμοτεντωτῆς ὁ χάρος καὶ τὸν πάρῃ,
 μπάς καὶ καμιὰ τῶν Ἀχαιῶν κερὰ μὲ ψεγαδιάσῃ,
 σὰν κοίτεται ἀσαβάνωτος, ποῦταν καὶ τόσο πλούσιος.
 Αὐτὰ εἶπα, κ' οἱ λεβέντικες τὰ δέχτηκαν ψυχές τους.
 Λοιπόν, τίς μέρες ἔφαινα τὸ θεόμακρο παννί μου,
 τῇ νύχτα ὅμως τὸ ξέφαινα σὰν ἔφερναν τὰ φῶτα. 150
 Τρεῖς χρόνους τοὺς κρυφόπαιζα, κ' ἔτσι τοὺς ἔπειθα ὅλους
 μὰ οἱ ἐποχῆς σὰν ἔφεραν τὸν τέταρτο τὸ χρόνο,
 καὶ τὰ φεγγάρια χάνονταν, καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες,
 οἱ δοῦλες, σκύλες ἄπονες, μὲ πρόδωσαν, κ' ἐκεῖνοι
 ἦρθαν καὶ μ' ἐπιασαν ἐδῶ, καὶ μοῦ βαριομιλήσαν.
 Καὶ τότες πιά μὲ τὸ στανιὸ τὸ τέλειωσα ἀπ' ἀνάγκη.
 Μήτ' ἀπὸ γάμο γλυτωμὸ δὲ βλέπω τώρα, μήτε
 ἄλλον πιά τρόπο· στὴν παντρειά μὲ σπρώχνουν οἱ γονιοί μου
 κι ὁ γιός μου, βλέποντας τὸ βιὸς ποὺ τρῶν αὐτοί, σκυλλιάζει,
 τί τώρα ποὺ ἄντρας ἔγινε καὶ νοιώθει, θὰ φροντίζει 160
 τὸ σπιτί του σὰν ἄνθρωπος ποὺ τὸν τιμάει ὁ Δίας.
 Ὡς τόσο λέγε μου κ' ἐσὺ τῇ φύτρᾳ, τῇ γενιά σου
 δὲ θᾶσαι ἀπ' τοῦ παραμυθιοῦ τὸ δρὺ καὶ τὸ λιθάρι.»
 Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 «Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
 ὥς πότε ἐσὺ θενὰ ζητᾷς νὰ μάθῃς τῇ γενιά μου ;
 Μὰ θὰ στὴν πῶ, καὶ πιώτερος ἅς γίνεται ὁ καημὸς μου
 αὐτῇ ναι ἢ τύχη τοῦ θνητοῦ ποὺ λείπει ἀπ' τὴν πατρίδα
 τόσον καιρό, ὅσο βρίσκουμαι κ' ἐγὼ ξενιτεμένος,
 καὶ τυραννιέται σὲ πολλὰς γυρνώντας πολιτεῖς. 170
 Ὅμως καὶ πάλε θὰ σ' τὸ πῶ τὸ ποὺ ρωτᾷς νὰ μάθῃς.
 Εἶναι μιὰ γῆς κατάμεσα τοῦ μελανοῦ πελάγου,
 ἢ Κρήτη, ἢ ὠρία κ' ἢ παχεῖα κ' ἢ τριγυρολουσμένη.
 Κατοίκους ἔχει ἀρίθμητους, καὶ χῶρες ἐνενήντα.
 Κάθε λαὸς κ' ἢ γλῶσσα του. Ζοῦν Ἀχαιοὶ στὸν τόπο,

ζοῦνε νησιῶτες Κρητικοί, παληκαριάς ξεφτέρια,
καὶ Κύδωνες, καὶ Δωρικοί, καὶ Πελασγοὶ λεβέντες.
Κ' εἶν' ἡ Κνωσό, χώρα τρανὴ, ποὺ ὁ Μίνωας τοῦ μεγάλου
τοῦ Δία σύντροφος ἐννιά, κ' ἐννιά κυβερναε χρόνους,
τοῦ Δευκαλίωνα ὁ γονιός, τοῦ ἀντρώπου γονιοῦ μου, 180
ποὺ ἐξὸν ἐμένα, γέννησε τὸ ρήγα Ἴδομενέα.

Στὸ Ἴλιο αὐτὸς ἀκλούθησε τοὺς δυὸ τοῦ Ἀτρέα γόνους,
μὲ τὰ καράβια του. Αἴθωνας ἐμένα τ' ὀνομά μου,
κ' ἐγὼ ὁ νεώτερος, αὐτὸς καλύτερος καὶ πρῶτος.
Ἐκεῖ εἶδα τὸ Δυσσέα ἐγώ, καὶ ξενοφίλεψά τον,
τὶ τοῦ ἀνέμου ἡ μάνητα τὸν πέταξε στὴν Κρήτη,
στὴν Τροία καθὼς ἀρμένιζε, λοξὰ ἀπὸ τὸ Μαλέα,
κ' ἦρθε στὴν Ἀμνισό, κοντὰ στῆς Εἰλειθυίας τὸ σπῆλιο,
μέσα στὰ κακολίμανα, καὶ σώθη ἀπ' τὰ δρολάπια.
Στὴ χώρα εὐτὺς ἀνέβηκε γιὰ τὸν Ἴδομενέα, 190
ποὺ σεβαστὸ τὸν ἔλεγε κι ἀγαπητό του φίλο.

Εἶταν ὡς τόσο δέκα αὐγές, κἂν ἔντεκα, ποὺ ἐκεῖνος
γιὰ τὸ Ἴλιο μὲ τ' ἀνάφρυδα καράβια εἶχε κινήσει.
Τὸν πῆρα ἐγὼ στὸν πύργο μου καὶ καλοδέχτηκά τον,
κι ἀπ' τὰ πολλὰ ποὺ βρίσκονταν τὸν φίλεψα γενναῖα·
κ' ἔδωκα ἀλεύρια ἀπ' τὸ κοινό, κρασί φλογᾶτο, βόδια,
γιὰ τὶς θυσίαις ἐκείνου καὶ τῶν συντρόφων ὅλων,
ποὺ τονὲ συνοδεύανε, νὰ τὰ χαρῇ ἡ ψυχὴ τους.
Δώδεκα μέρες οἱ Ἀχαιοὶ προσμέναν τότε οἱ θεῖοι
κακὸς τοὺς ἔκλεισε Βοριάς, κι οὐδὲ στὴ γῆς νὰ μείνουν 200
δὲν ἄφηνε· κάποιος θεὸς τοὺς ἔστελνε ὀργισμένους.
Στὶς δεκατρεῖς κατὰπεσε, καὶ τότες ξεκινήσαν.»

Ἦξερε ψέματα πολλὰ νὰ λήμ μ' ἀλήθειες ὅμοια
τᾶκουγ' ἐκείνη, κ' ἔκλαιγε ὥσπου ἔλυνε ἡ θωριά της.
Κι ὅπως ἀπάνω στὰ ψηλὰ βουνὰ τὸ χιόνι λιώνει,
ποὺ ὁ Ζέφυρος τὸ στοίβαξε καὶ τᾷλωσε ὁ Σιρόκος,
κι ὅσο αὐτὸ λιώνει, οἱ ποταμοὶ φουσκώνουν κι ὅλο τρέχουν,
ἔτσι στὰ δάκρια λιώνανε τὰ ὥραϊα μάγουλά της,
σὰν ἔκλαιγε τὸν ἄντρα της ποὺ πλάγι της καθόταν.
Κι αὐτὸς, ὅσο κι ἂν ἐνοιωθε τοῦ θρήνου της τὸν πόνο, 210
κράταε τὰ μάτια ἀσάλευτα σὰν κέρατο ἢ ἀτσάλι,
τὰ δάκρια καθὼς ἔκρυβε στὰ βλέφαρα μὲ τέχνη.
Κ' ἐκείνη σάνε χόρτασε τὰ δάκρια καὶ τὸ κλάμα,

πάλε τοῦ ξαναμίλησε κι ἀπάντησέ του κ' εἶπε·

«Θαροῶ πῶς, ξένε, τώρα ἐγὼ θὰ δοκιμάσω ἐσένα.
νὰ δῶ ἂν ἀλήθεια φίλεψες στὰρχοντικό σου μέσα
τὸν ἄντρα μου καὶ τοὺς καλοὺς συντροφούς του ὅπως εἶπες.
Σὰν τί λογῆς φορέματα φοροῦσε στὸ κορμί του
καὶ ποιά σὰ νάταν ἡ ὄψη τους, κι αὐτοῦ καὶ τῶ συντρόφων;»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας, καὶ τῆς εἶπε 220

«Γυναίκα, δύσκολο νὰ πῶ, τόσον καιρὸ πιά τώρα
εἴκοσι χρόνοι ἔναι ποὺ αὐτὸς τὸν τόπο μου ἔχει ἀφήσει
ὅμως θὰ παραστήσω τὸν καθὼς ἀνιστοροῶ τον.

Διπλὴ φλοκάτα μαλλωτὴ καὶ πορφυρένια φόρειε
ὁ θεῖος Δυσσέας, καὶ μὲ χρυσὴ κόπτη πού εἶχε θηλύκι
διπλότρομπο, κι ἀπὸ μπροστὰ λαμπρῆς δουλειᾶς στολίδι
σκύλος ζαρκάδι παρδαλὸ στὰ μπροστινά του κράτα,

καὶ κοίτα το ποὺ σπάραζε· κι αὐτὸ θαμαῖζαν ὅλοι,
πῶς, ὄντας ἀπὸ μάλαμα, κοιτάει καὶ πνίγει ὁ σκύλος 230
τὸ ζῶ, ποὺ μὲ τὰ πόδια του σπαράζει νὰ ξεφύγῃ.

Θυμᾶμαι καὶ σφανταχτερὸ χιτῶνα στὸ κορμί του,
ποὺ σὰν τῇ φλούδα γυάλιζε ποὺ ἔχει ξερὸ κορμιμύδι
τόσο εἵτανε φιλόφτιαστος καὶ λιόλαμπρος συνάμα.

Πολλὲς σὰν τονὲ βλέπανε γυναῖκες τὸν θαμαῖζαν.
Κι ἄλλο ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ἄς μείνῃ μὲς στὸ νοῦ σου
δὲν ξέρω ἐκεῖνα τὰ σκουτιὰ ἂν τὰ φόρειε ἀπὸ τὸ σπίτι,
ἢ ἂν σύντροφος τοῦ τᾶδωκε σὰν ἔμπαινε στὸ πλοῖο,
ἢ κάποιος φίλος· τί πολλοὺς τοὺς εἶχε ὁ Ὀδυσσεύς.

Μὲς στοὺς λαοὺς τῶν Ἀχαιῶν λίγοι εἵτανε παρόμοιοι. 240

Κ' ἐγὼ σπαθὶ χαλκόφιαστο, καὶ πορφυρὴ χλαμύδα,
διπλὴ κι ὠραία τοῦ ἔδωκα, κι δλόμακρο χιτῶνα,
καὶ μὲ τιμὴ τὸν ἔστειλα στὸ γλήγορο καράβι.
Μαζί του εἶταν καὶ κήρυκας τρανότερός του λίγο
στὰ χρόνια, ποὺ κ' ἐκείνονε θὰ σοῦ στορήσω τώρα
καμπούρης, μελαψός, σγουρός, κ' εἶχε ὄνομα Εὐρυβάτης
κι ἀπ' ὅλους τοὺς συντροφούς του τιμοῦσε ὁ Ὀδυσσεύς
ἐσχώρα αὐτόν, τί ταίριαζαν οἱ γνῶμες τῶ δυωνῶν τους.»

Εἶπε, καὶ πιώτερη ὄρεξη τῆς φέρανε γιὰ κλάμα
ἐκεῖνα τὰ ὀλοφάνερα τοῦ Ὀδυσσεᾶ σημάδια. 250

Καὶ σάνε καλοχόρτασε τὰ δάκρυα καὶ τὸ κλάμα,
τότες τοῦ ξαναμίλησε κι ἀπάντησέ του κ' εἶπε·

«Καὶ πρῶτα σὲ συμπόνεσα, μὰ ἀπὸ τὰ τώρα, ὦ ξένη,
μὲς στὸ παλάτι ἀγαπητὸς καὶ σεβαστὸς θὰ μοῦ εἶσαι.

Ἐγὼ τὰ ροῦχα τοῦδῶκα πού τώρα μοῦ ἱστοροῦσες·
τὰ δίπλωσα καὶ τᾶβγαλα ἀπ' τὸ θάλαμο, κι ἀπάνω
θηλυκωτῆρι λαμπερὸ τοῦ κάρφωσα στολίδι.

Μὰ αὐτὸς δὲ μοῦ γυρίζει πιά νὰ τὸν δεχτῶ στὸ σπίτι
μοῖρα κακὴ τὸν ἔστειλε στὸ βαθουλὸ καράβι,
τὸ μαῦρο Ὕλιο γιὰ νὰ δῇ, τὰναθεματισμένο.»

260

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·

«Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ τέκνου τοῦ Λαέρτη,
τὴν ὁμορφιά σου μὴ χαλνᾷς, μὴ λυώνης τὴν καρδιά σου,
θρηνώντας γιὰ τὸν ἄντρα σου. Κι ὄχι κακὸ πὼς τῶχω,
τ' εἶναι πολλὲς πού χάσανε καὶ κλαῖν τὸ σύγκοιτό τους,
πού τὸ φιλί του χάρηκαν, καὶ τέκνα τοῦ γεννῆσαν,
κι ἄς εἶταν ἄλλος, κι ὄχι αὐτός, πού λὲν σὰ θεὸς φαινόταν.

Μὰ πάψε πιά τὰ κλάματα, τὸ τί θὰ πῶ νᾶκούσης·
τί θὰ μιλήσω ἀληθινά, καὶ δὲ θὰ σοῦ τὸ κρύψω,
πὼς ἄκουσα τὸ γυρισμὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,

270

πού ζῇ κοντὰ στῶν Θεσπρωτῶν τῇ γῆς τὴν καρποφόρα,
καὶ φέρνει θησαυρὸ πολὺ πού σύναξε ἀπ' τὸν τόπο.

Ὅμως τοὺς φίλους ἔχασε συντροφους μὲ τὸ πλοῖο
μέσα σταῆχ' τὸ πέλαγος, ἀπὸ τῆς Θρινακίας

σὰν ξεκινοῦσε τὸ νησί· τὶ Ἥλιος μαζὶ καὶ Δίας
χολώσανε, σὰν ἔμαθαν πὼς ὅλοι του οἱ συντρόφοι
τοῦ Ἥλιου τὰ βόδια σκότωσαν. Χαθῆκαν τότες ὅλοι,
στῆς ἀγριεμένης θάλασσας τὰ κύματα· μὰ ἐκείνον,
πᾶς στὴν καρίνα πού ἔμεινε, τὸν πέταξε τὸ κύμα

ἔξω στὴ γῆς τῷ Φαιάκωνε, τῶν θεογεννημένων,
πού σὰν θεὸ τὸν τίμησαν, καὶ δῶρα τοῦ χαρίσαν,
καὶ νὰ τὸν στείλουν ἤθελαν ἀπεύραγο στὸ Θιάκι.

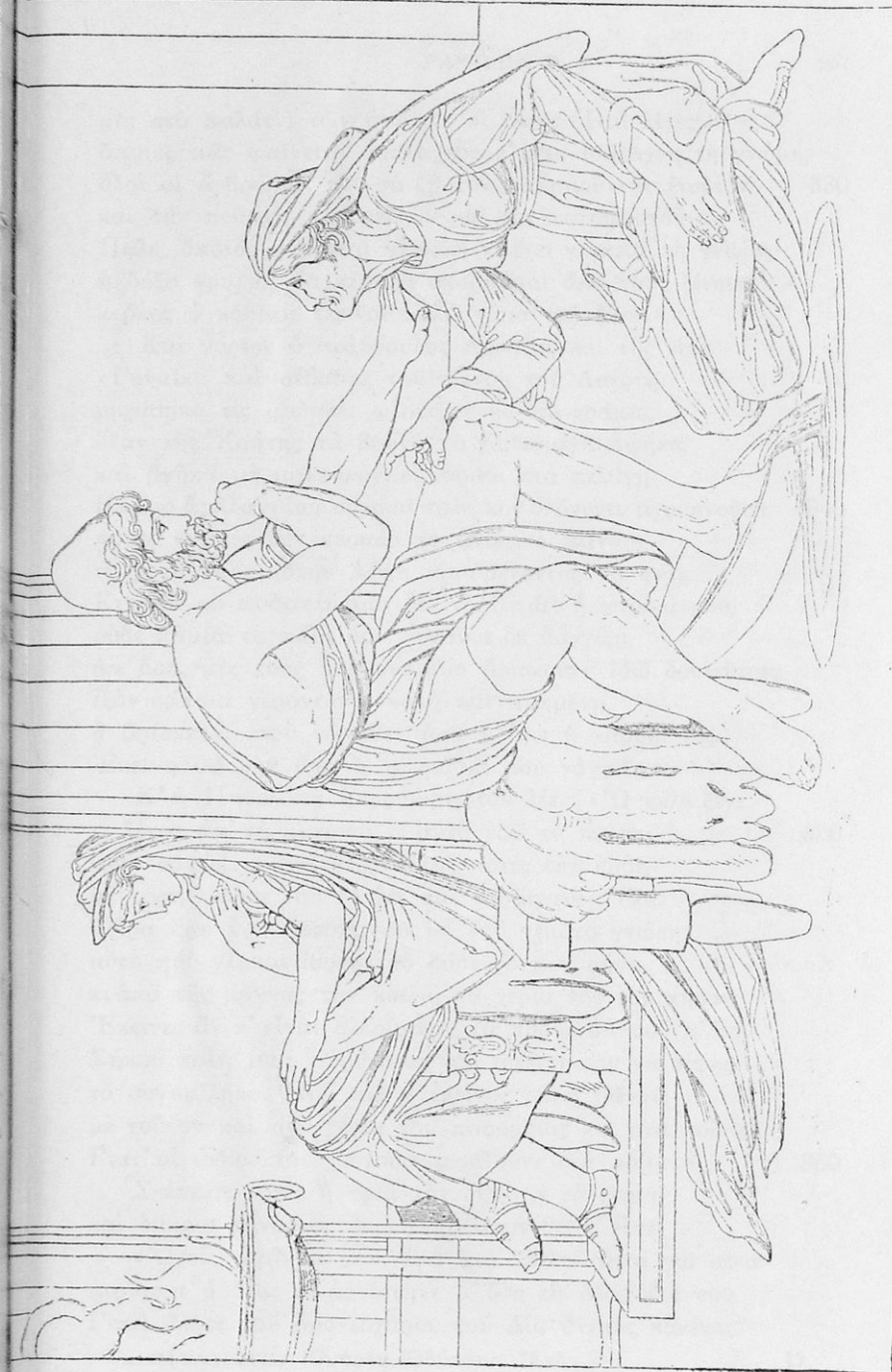
280

Κι ὁ Ὀδυσσεύς ἀπὸ καιρὸ θᾶταν ἐδῶ φτασμένος,
μὰ πιὸ συμφέρο θάρρειψε καὶ σ' ἄλλες νὰ γυρίσῃ
χῶρες πολλές, καὶ θησαυρὸ μεγάλο νὰ μαζέψῃ·
ἴσως γνωρίζει πονηριὰς καὶ τρόπους νὰ κερδίξῃ,
κι ἄλλος θνητὸς δὲ δύνεται νὰ παραβγῇ μαζὶ του.

Αὐτὰ μοῦ τᾶπε ὁ Φεῖδωνας τῶν Θεσπρωτῶν ὁ ρήγας·
καὶ μὲς στὸ σπίτι στάζοντας μοῦ ὀρκίστη πὼς τὸ πλοῖο
εἶταν ριγμένο κ' ἔτοιμοι στεκόνταν οἱ συντρόφοι,

στή γῆς νὰ τονὲ φέρουνε τῆς ποθητῆς πατρίδας.
 Ἐμένα ὅμως πρωτόστειλε, γιὰτ' ἔτυχε καράβι
 Θεσπρωτικὸ νὰ ξεκινάη στὸ καρπερὸ Δουλίχι.
 Καὶ μοῦδειξε ὅσους θησαυροὺς εἶχε ὁ Δυσσέας συνάξει,
 ποὺ σῶναν καὶ τὴ δέκατη νὰ θρέψουνε γενιά του
 τόσα τοῦ μένανε καλὰ στοῦ βασιλέα τὰ σπίτια.
 Καὶ στὴ Δωδώνη μοῦλεγε πὼς εἶχε αὐτὸς περάσει,
 ἀπ' τὰψηλόκορφο τὸ δρὺν τὸ θέλημα τοῦ Δία
 νᾶκούση, πὼς θὰ ξαναρθῇ στὸ πλούσιο τὸ νησί του,
 κρυφὰ μαθὲς ἢ φανερά, τόσον καιρὸ ποὺ λείπει.
 Καὶ νά, λοιπόν, ποὺ εἶναι καλὰ, καὶ θᾶρθη ὅπου κι ἂν εἶναι, 300
 καὶ δὲν ἄργεῖ τοὺς φίλους του νὰ δῇ καὶ τὴν πατρίδα.
 Ὅρκο μεγάλο τῶρα ἐδῶ σοῦ κάνω κι ἄκουσέ τον.
 Ὁ Δίας νᾶναι μάρτυρας, τῶν θεῶν ὁ πρωτοστάτης,
 κ' ἐτούτῃ ἢ σιὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσέα, ποὺ ἦρθα τώρα,
 πὼς ὅλ' αὐτὰ θὰ τελεστοῦν καθὼς ἐγὼ τὰ λέγω.
 Μέσα στὸ χρόνον αὐτὸν ἐδῶ θὰ φτάσῃ ὁ Ὀδυσσέας,
 τοῦτος ὁ μήνας ἅμα βγῇ, κι ἅμα πατήσῃ ὁ ἄλλος.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
 «Μακάρι, ὦ ξένε, ὁ λόγος σου τέλος νὰ βρῇ· καὶ τότες
 θενάχῃς τὴν ἀγάπη μου, καὶ τόσα πλούσια δῶρα, 310
 ποὺ θὰ σὲ μακαρίζουνε ὅσοι θνητοὶ σὲ βλέπουν.
 Μὰ ἄλλα ἡ ψυχὴ μου προμηνᾷ, κι αὐτά, θαρρῶ, θὰ βγοῦνε
 Μήτ' ὁ Δυσσέας δὲν ἔρχεται καὶ μήτ' ἐσὺ δὲ θᾶβρης
 προβόδωμα· δὲν ἔχει πιά τὸ σπίτι νοικοκύρη,
 σὰν τὸ Δυσσέα ποὺ στάθηκε στοὺς τιμημένους ξένους,
 πάντα καλὸς νὰ προβοδᾷ καὶ νὰ καλωσορίζῃ.
 Νύψτε τον τώρα, κοπελλιές, καὶ στρώστε του κλινάρι
 μὲ μαλακὰ παπλώματα καὶ χρᾶμια καὶ φλοκάτες,
 ποὺ ὡς τὴ χρυσόθρονην Αὐγὴ νὰ χαίρετ' ἀπὸ ζέστα.
 Καὶ λούστε τον κι ἀλείψτε τον, ἅμα γλιχοχαράξῃ, 320
 νὰ πάῃ μὲ τὸν Τηλέμαχο στὸ γέμα νὰ καθήσῃ
 μὲς στὸ παλάτι. Θὰ τὸ βροῦν πικρὸ οἱ κακοὶ μνηστῆρες,
 ποὺ νὰ κακοκαρδίζουμε τὸν ξένο πάντα θέλουν,
 μὰ αὐτοὶ πιά δὲ θὰ δύνουνται νὰ κάμουν τὰ δικά τους,
 ὅσο ἂν θυμώνουνε. Καὶ πὼς, ὦ ξένε, ἐσὺ θὰ μάθῃς,
 ἐγὼ ἂν τίς ἄλλες ξεπερνῶ στὰ φρένα καὶ στὴ γνώση,
 στὰ δεῖπνα μας ἂν κάθῃσαι λερός, κακοντυμένος,

«Εἶσαι ὁ Ὀδυσσεύς, παιδάκι μου, καὶ δὲ σ' εἴγα γνωρίσει!» (τ. 467—481).

μὲς στὸ παλάτι· τῶν θνητῶν οἱ μέρς εἶναι λίγες·
 ὅποιος μᾶς φαίνεται ἄσπλαχνος κ' ἔχει ἄσπλαχνη τὴ γνώμη,
 ὅλοι οἱ ἀνθρώποι καὶ σὰ ζῇ τὸν καταριοῦνται ἐτοῦτον, 330
 καὶ σὺν πεθάνῃ, τὸν γελοῦν καὶ τὸν καταφρονοῦνε.
 Πάλε, ὅποιος φαίνεται γλυκός, κ' ἔχει γλυκεῖα τὴ γνώμη,
 ἢ δόξα του ὥς τὰ πέρατα σκορπιέται ἀπὸ τοὺς ξένους,
 κι ὅλος ὁ κόσμος ἐκείνου καλὸ νόμα τοῦ δίνει.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
 «Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ τέκνου τοῦ Λαέρτη,
 συχάθηκα τὶς μαλακὲς φλοκάτες καὶ τὰ χροῖα,
 ὅταν τῆς Κρήτης τὰ βουνὰ τὰ χιονισμένα ἀφῆκα,
 καὶ βγῆκα μὲ μακρόκουπο καράβι στὰ πελάγη.
 Κάλλιο ἄς πλαγιάσω σὺν καὶ πρίν, ποὺ δλόνυχτα ἀγρυπνοῦσα 340
 πόσες νυχτιὲς δὲν πέρασα τὸ φτωχικὸ κλινάρι,
 τῇ χρυσοθρόνιαστην Αὐγῇ προσμένοντας νὰ φέξῃ.
 Κι οὐδὲ τὸ ποδοπλῦσιμο δὲν τὸ ζητάει ἡ καρδιά μου,
 οὐδὲ καμιά τὸ πόδι μου γυναίκα δὲ θάγγιξῃ,
 ἀπ' ὅσες μὲς τοὺς πύργους σου βρίσκουντ' ἐδῶ δουλεῦτρες,
 ἐξὸν κάποια γερόντισσα καλὴ καὶ τιμημένη,
 ἃ βρίσκεται, ποὺ νάπαθεν ὅσα κ' ἐγὼ ἡ καρδιά της.
 Ἐκείνη θὰ τὴν ἄφηνα τὰ πόδια μου νάγγιξῃ.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ λέει· «ὦ φίλε ξέने,
 τί ξένος ἀπ' τὰ μακρινὰ σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ παλάτι 350
 τόσο σοφὸς κι ἀγαπητὸς ἄλλος ποτές δὲν ἦρθε,
 μὲ τόση γλύκα ἐσὺ τὰ λὲς καὶ τάρμηνεύεις ὅλα.
 Τώρα ἔχω ἐγὼ γερόντισσα μὲ νοῦ γεμᾶτο γνώση,
 αὐτὴ ποὺ γλυκανάθρεψε τὸ δύστυχό μου ρήγα,
 κι ἀπὸ τῆς μάννας τὴν κοιλιὰ τὰ χέρια της τὸν πῆραν.
 Ἐκείνη, ἂν κ' εἶναι ἀλλοίμονη, τὰ πόδια θὰ σοῦ πλῆνῃ.
 Σήκου καλὴ μου Εὐρύκλεια, τοῦ ἀφέντη σου νὰ νύφης
 τὸ συνομίληκο. Ποὺ πιά κ' ἐκεῖνος τώρα θάναι
 μὲ τοῦτον καὶ στὰ χέρια του παρόμοιος καὶ στὰ πόδια.
 Γιατ' οἱ ἀνθρώποι γλήγορα γεράζουνε στὰ πάθια.» 360

Σκέπασε τότες ἡ γριὰ τὴν ὄψη μὲ τὰ χέρια,
 καὶ δάκρυα χύνοντας θερμὰ παραπονέθη κ' εἶπε·
 «ὦχοῦ, παιδάκι μου, ἐγὼ πιά ἀπελπίστηκα γιὰ σένα
 περίσσια ὁ Δίας σ' ὀργίστηκε μ' ὅλη τὴ θεοφοβιά σου.
 Γιατὶ ἄλλος τοῦ βροντόχαρου τοῦ Δία θνητὸς κανένας

δὲν ἔκαψε παχιά μεριά μηδ' ἑκατόβοδα ὦρια,
 παρ' ὅσα ἐσὺ τοῦ πρόσφερες, μὲ προσευκὲς ζητώντας
 ἀναπαμένα γερατεία, καὶ τοῦ παιδιοῦ σου χρόνια.
 Καὶ τώρα ἐσένα μοναχὰ τὸ γυρισμὸ σου ἀρνῆθη.
 Ἔτσι μ' ἔκεινον θάπαιζαν στήν ξενιτεία οἱ γυναῖκες,
 σὰν ἔμπαινε στὰ λαμπερὰ παλάτια τῶν ἀρχόντων,
 σὰν πού μὲ σένα ἐδῶ γελοῦν οἱ σκύλλες τώρα ἐδαῦτες.
 Μὴ θέλοντας ἐσὺ κακὲς νάκους βροσιές, ἀρνιέσαι
 τὸ πλύσιμο, κ' ἐμένανε προστάζει, τὴν πιστὴ της,
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ Ἰκάριου ἡ θυγατέρα.
 Τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνω ἐγὼ γιὰ κεῖνη καὶ γιὰ σένα,
 τί ξάφνω μὲς τὰ στήθια μου πολλοὶ καημοὶ ξυπνήσαν.
 Καὶ τώρα πρόσεξέ μου αὐτὸ πού νὰ σοῦ πῶ ἐγὼ θέλω.
 Ξένοι πολλοὶ πλανήθηκαν κ' ἦρθαν ἐδῶ, μὰ ἀκόμα
 κανένα δὲν ἀντάμωσα νὰ μοιάζῃ τοῦ Ὀδυσσεά,
 ὅσο στὸ σῶμα, στὴ φωνή, στὰ πόδια ἐσὺ τοῦ μοιάξεις.»

370

380

Τότε γυρνᾷ ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς κρένει
 «Αὐτό, ὦ γριά, μᾶς εἶπανε κι ὅσοι τοὺς δυὸ μας εἶδαν,
 πὼς ἓνας μὲ τὸν ἄλλονε πολὺ ἔχαμε μοιασίδι,
 καθὼς δὰ τῶνοιωσες κ' ἐσύ, καὶ φανερὰ μοῦ τῶπες.»

Εἶπε, καὶ πῆρε ὀλόλαμπρο τότε ἡ γριά λεβέτι,
 καλὸ γιὰ ποδοπλύσιμο, κ' ἔβαλε πολὺ κρύο
 νερό, κατόπι καὶ ζεστό. Καὶ κάθησε ὁ Δυσσέας
 λίγω παράμερα τῆς στιᾶς, γερότος πρὸς τὸ σκοτάδι,
 τί τοῦρθε φόβος ἄξαφνα μὴν τύχη καὶ γνωρίσῃ
 τὸ λάβωμά του ψάχνοντας, καὶ ὅλα τὰ φανερώσῃ.
 Σιμώνει τότες ἡ γριά τὸ ρήγα της νὰ πλύνῃ,
 καὶ πλένοντάς τον ἔνοιωσε τὸ λάβωμα πού κάπρος
 μὲ τᾶσπρο δόντι μιὰ φορὰ στὸ πόδι τοῦχε ἀνοίξει,
 σὰν ἦρθε νέος στὸν Παρνασσό, τῆς μάννας του τὸν κύρη.
 τὸ δοξασμένο Αὐτόλυκο νὰ δῇ μὲ τὰ παιδιά του,
 πού εἶτανε πρῶτος τῶν θνητῶν σὲ πονηριές καὶ σ' ὄρκους,
 τοῦ θεοῦ τοῦ Ἑρμῆ χαρίσματα τί εἶχε πολλὰ ἀπ' ἐκεῖνον
 καλὰ γιδιῶν κι ἀρνιῶν μεριά ὁ θεὸς Ἑρμῆς, καὶ πάντα
 μὲ ἀγάπη τὸν συνόδευε καὶ προθυμιὰ μεγάλη.
 Στὸ καρπερὸ ὁ Αὐτόλυκος σὰν πέρασε τὸ Θιάκι,
 καὶ βρῆκε μὲ νιογέννητο τὴν κόρη του ἀγοράκι,
 ἡ Εὐρύκλεια τοῦ τὰπόθεσε στὰ νόνата, κατόπι

390

400

ἀπὸ τὸ δεῖπνο, κι ἄξαφνα τοῦ φώναξε καὶ τοῦπε·

«Αὐτόλυκε, βρὲς τῶνομα ποὺ τώρα ἐσὺ θὰ βάλῃς
στῆς θυγατέρας σου τὸ γιὸ τὸν πολυαγαπημένο.»

Κι ὁ Αὐτόλυκος ἀπάντησε· «Γαμπρὸ καὶ θυγατέρα,
νά, τῶνομα ποὺ θὰ σᾶς πῶ νὰ βάλτε τοῦ ἀγοριοῦ σας.
Περίσιους δυσαρέστησα ἐγὼ ποὺ ἐδῶ σᾶς ἦρθα,
γυναῖκες κι ἄντρες, πὰς σ' αὐτὴ τῇ γῆς τὴν τροφοδότρα
γι' αὐτὸ Δυσσέας νὰ λεχτῇ τᾶγόρι καὶ σὰν ἔρθῃ
μεγάλος στῆς μητέρας του τὸ δοξαστὸ παλάτι, 410
στὸν Παρνασσό, ποὺ βρίσκεται τὸ βίός μου, θὰ τοῦ δώσω
μερίδιο, καὶ χαρούμενο θὰ τὸν ξεπροβοδώσω.»

Αὐτὰ ὁ Δυσσέας τὰ λαμπρὰ τὰ δῶρα ἦρθε νὰ πάρῃ.
καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου, κι ὁ Αὐτόλυκος αὐτός του,
μὲ ἀγάπη τὸν χερόσφιξαν καὶ τοῦ γλυκομιλῆσαν.
Κ' ἡ Ἀμφιθέα ἡ μάμη του στὴν ἀγκαλιὰ τὸν πῆρε,
φιλώντας του τὴν κεφαλὴ καὶ τὰ ὄμορφα του μάτια.
Καὶ τοὺς λεβέντηδές του γιουὺς τραπέζι νὰ τοιμάσουν
παράγγειλε ὁ Αὐτόλυκος, κ' ἐκεῖνοι τὸν ἀκοῦσαν,
κι ἀμέσως πῆραν φέρανε πέντε χρονῶνε βόδι 420
τὸ γδάραν, τὸ συγύρισαν, τὸ κόψανε κομμάτια,
μὲ τέχνη τὸ λιανίσανε, σὲ σοῦβλες τὸ περάσαν,
κι ἀφοῦ τ' ὁμοεφοψήσανε, χωρίσαν τὶς μερίδες.
Ὀλημερὶς τρωγόπιναν ὥσπου κατέβῃ ὁ ἥλιος,
καὶ δὲ στερήθη κανενὸς καρδιὰ σωστὸ μερίδιο.
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
πλαγιάσανε νὰ κοιμηθοῦν καὶ νὰ χαροῦν τὸν ὕπνο.

Ἔφεξ' ἡ ροδodάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου μὲ τὰ σκυλιὰ κινήσαν 430
γιὰ τὸ κυνήγι, κι ὁ λαμπρὸς μαζί τους Ὀδυσσέας.
Περωνώντας τοῦ ἀψηλόκορφου τοῦ Παρνασσοῦ τὰ δάσια,
γλήγορα φτάσαν σὲ λακκιᾶς ἀνεμοσαρωμένες.
Κι ὁ ἥλιος ὅτι πρόβαλε καὶ τὶς στεριᾶς χτυποῦσε,
ἀπ' τοῦ βαθιοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ σιγανὸ τὸ ρέμα,
στὸ δάσο μπῆκαν οἱ ὁδηγοί, τᾶχνάρια ὀμπρὸς οἱ σκύλοι
νὰ βροῦνε τρέχανε, κ' οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτόλυκου ἀκλουθοῦσαν
μὲ τὸ Δυσσέα τὸ θεϊκό, ποὺ πῖδ σιμὰ στοὺς σκύλους
τραβοῦσε ὀμπρὸς σαλεύοντας μακροῖσκιωτο κοντάρι.
Μέσα σὲ λόγγο σύδεντρο μέγα καπρὶ κοιτόταν.

Μήτ' ἄνεμοι ἐκεῖ σύννυροι δὲν ἀγριοφυσοῦσαν,
μήτε τοῦ ἥλιου οἱ φωτερὲς ἀχτίδες δὲ χτυποῦσαν,
μήτε βροχὴ δὲν πέρναγε, τόσο πυκνὸς ὁ λόγγος,
καὶ φύλλα ἀρίθμητα στὴ γῆς τριγύρω σκορπισμένα.
Κι ἀκούγοντας ποδοβολή σκυλιῶν κι ἀντρῶν ὁ κάπρος,
ποῦ ἐρχόντουσαν ἀπάνω του, πετιέται ἀπὸ τὸ λόγγο,
κι ἀντίκρου τους ὀρθότριχος, μὲ μάτια φλόγες, στάθη.
Πρῶτα ὁ Δυσσέας τοῦ χύθηκε, καὶ τὸ μακροῦ κοντάρι
ἢ χέρα του ἀνασήκωσε, τὸ ζῶ γιὰ νὰ βαρέσῃ.

Ὅμως ὁ κάπρος πρόλαβε, κι ἀπάνω ἀπὸ τὸ γόνα
κρέας πολὺ τοῦ ξέσκισε περνώντας, κι ἀπ' τὸ πλάγι
τὸ δόντι μπήγοντας, χωρὶς τὸ κόκκαλο ν' ἀγγίξῃ.
Πάνω στὸν ὅμο τὸ δεξι βαρῶ ὁ Δυσσέας τὸν κάπρο,
καὶ βγήκε ἡ μύτη ἡ σουβλερὴ τοῦ κονταριοῦ ἀπ' ἀντίκρου
καὶ πέφτοντας μὲ μουγκρητὸ ξεψύχησε τ' ἀγρόμι.

Τότες οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτόλυκου νοιαστῆκαν τὸ Δυσσέα,
τὸ θεῖο κι ἀπεγάδιαστο, τοῦ δέσανε μὲ τέχνη
τὸ λάβωμα, σταμάτησαν μὲ γήτεμα τὸ μαῦρο
τὸ αἷμα, καὶ τὸν φέρανε στὸ γονικὸ παλάτι.
Καὶ τέλος πιὰ ὁ Αὐτόλυκος μὲ τὰ παιδιὰ του ἀντάμα,
ἀφοῦ καλὰ τὸν ἔγιαναν, καὶ δῶρα τοῦ πορέψαν,
χαρούμενοι τὸν ἔστειλαν χαρούμενο στὸ Θιάκι.

Ὁ κύρης τοῦ ἀναγάλλιασε κ' ἡ σεβαστὴ του μάννα
ποῦ γύρισε, καὶ ρώταγαν νὰ μάθουνε πῶς τοῦρθε
τὸ λάβωμα καὶ τότε αὐτὸς δηγήθηκέ τους ὅλα,
πῶς στὸ κυνήγι ἀσπρόδοντο καπρὶ τὸν εἶχε σκίσει
στὸν Παρνασσό, μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου σὰν πῆγε.

Αὐτὸ τὸ λάβωμα ἄγγιξε καὶ γνώρισε ἡ γριοῦλα,
κι ἀφῆκε εὐτὺς τὸ πόδι τοῦ νὰ πέσῃ, καὶ τὸ πόδι
μὲς στὸ λεβέτι γλίστρησε, καὶ βρόντηξε ὁ χαλκός του,
κι ἀπὸ τὴν ἄλλην ἔγυρε, καὶ τὰ νερὰ χυθῆκαν.

Χαρὰ συνάμα καὶ καημὸς τὸ νοῦ της συνεπῆρε,
τὰ μάτια της δακρῦσανε, καὶ κόπηκε ἡ φωνὴ της.
Καὶ τὸ πηγούνι πιάνοντας τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ εἶπε:

«Εἶσαι ὁ Δυσσέας, παιδάκι μου, καὶ δὲ σ' εἶχα γνωρίσει,
παρὰ καλὰ σὰν ἔψαξα τοῦ ἀφέντη μου τὸ σῶμα.»

Εἶπε, καὶ γύρισε ματιὰ κατὰ τὴν Πηνελόπη,
νὰ φανερώσῃ θέλοντας πῶς μέσα ἔναι ὁ καλός της.

Μὰ αὐτὴ νὰ δῇ δὲ δύνονταν ἀντίκρου καὶ νὰ νοιώσῃ,
τὶ ἡ Ἀθηνᾶ τῆς γύριζεν ἄλλου τὸ λογισμόν της.

Τότε ὁ Δυσσέας ἀπ' τὸ λαιμὸ μὲ τὸ δεξιὴν πιάνει, 480
καὶ πλάγι του τραβώντας την μὲ τᾶλλο, αὐτὰ τῆς λέει·

«Νὰ μ' ἀφανίσῃς καὶ καλὰ ζητῶς ἐσύ, μαννοῦλα;
Τάχα σ' αὐτό σου τὸ βυζὶ δὲ μ' ἔθρεψες; καὶ τώρα
τόσα σὰν ἔπαθα, γυρνῶ στὰ εἴκοσι χρόνια
στὸν τόπο μου. Ἀφοῦ μ' ἔνοιωσες μὲ κάποιου θεοῦ βοήθεια
σώπα, μὴν τύχη κι ἄκουστίη κι ἀπ' ἄλλον ἐδῶ μέσα.
Γιατὶ ἄκουσε τί θὰ σοῦ πῶ, κι ὅ,τι ἐγὼ πῶ τελειέται·
ἂν ὁ θεὸς τοὺς ξέλαμπρους μνηστήρες μοῦ δαμάσῃ,
κ' ἐσένα δὲ θὰ λυπηθῶ, βυζάστρα μου κι ἂν εἶσαι,
τὴν ὥρα ποὺ τὶς ἄλλες μου τὶς δοῦλες θὰ σκοτώνω.» 490

Κ' ἡ Εὐρύκλεια τότε ἡ γνωστικὴ τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Τί λόγο ἀπὸ τᾶχείλι σου ξεστόμισες, παιδί μου;
Ξέρεις πῶς εἶναι ἀσάλευτη κι ἀλύγιστη ἡ ψυχὴ μου,
καὶ θᾶναι σὰν τὸ σίδερο καὶ τὸ στερεὸ λιθάρι.
Κι ἄλλο ἔν' ἀκόμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ βάλ' το μὲς στὸ νοῦ σου·
ἂν ὁ θεὸς τοὺς ξέλαμπρους μνηστήρες σοῦ δαμάσῃ,
κάθε γυναῖκα τοῦ σπιτιοῦ θὰ σοῦ τὴν ἱστορήσω,
ποιέες ἄτιμα σοῦ φέρνονται, καὶ ποιέες δὲν ἔχουν κοῖμα.»

Καὶ τότες ὁ πολύβουλος Δυσσέας ἀπολογήθη·
«Τί θὰ μοῦ πῆς, μαννοῦλα, ἐσύ γι αὐτές; δὲν εἶναι ἀνάγκη· 500
μονάχος μου τὴν καθεμιὰ θὰ νοιώσω καὶ θὰ μάθω.
Μόν' σῶπαινε, καὶ στοὺς θεοὺς νᾶφήσῃς τὴ φροντίδα.»

Κι ἀπ' τὰ παλάτια διάβηκε ἡ γοιὰ γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ
νερὸ γιὰ ποδοπλῦσιμο, ποὺ χύθηκε ὅλο τᾶλλο.
Κι ἀφοῦ καλὰ τὸν ἔπλυνε καὶ τοῦ ἄλειψε τὸ λάδι,
πρὸς τὴ φωτιὰ τότε ἔσυρε ὁ Δυσσέας τὸ κάθισμά του,
καὶ μὲ κουρέλια σκέπασε τὸ λαβωμένο πόδι.

Κι ἀρχίνησεν ἡ γνωστικὴ νὰ κρένη Πηνελόπην·

«Ξένε, κάτι ἄλλο θέλω ἐγὼ νὰ σὲ ρωτήξω ἀκόμα,
τὶ φτάνει τώρα τῆς γλυκειᾶς ἀνάπαψης ἡ ὥρα, 510
γιὰ κείνους ποὺ ὕπνο χαίρουνται, πολὺ καημὸ κι ἂν ἔχουν.
Μὰ ἐμένα λύπη ἀμέτρητη μοῦ ἔχει δοσμένη ἡ μοῖρα·
Ὅσο 'ναι μέρα, τὴν περνῶ μὲ στεναγμοὺς καὶ κλάψες,
στὸ σπίτι μέσα τὰ ἔργα μου κοιτώντας καὶ τὶς δοῦλες·
μὰ ἡ νύχτα μιὰς καὶ κατεβῇ, κι ὅλους τοὺς πάρη ὁ ὕπνος,

μὲς στὸ κλινάρι κοίτουμαι, καὶ τὴν πικρὴ καρδιά μου
 ἔννοιες τὴν πνίγουνε σκληρές, ποὺ νὰ θρηνῶ μὲ κάνουν.
 Κι ὅπως ἡ Ἀηδόνα ἢ λυγερὴ καὶ κόρη τοῦ Παντάρου,
 γλυκολαλεῖ, τῆς ἀνοιξῆς ἅμα ὁ καιρὸς γυρίσει,
 στῶ δέντρων καθὼς κάθεται τὰ πυκνωμένα φύλλα, 520
 καὶ μὲ συχνὰ γυρίσματα μύριους σκοποὺς ἀλλάζει,
 τὸν Ἰτυλο, τὸ τέκνο τῆς, θρηνῶντας, ποὺ τὸν εἶχε
 σκοτώσει ἀνήξερα, τὸ γιὸ τοῦ βασιλέα τοῦ Ζήθου,
 κ' ἔμένα ὁ νοὺς μου μιὰ ἀπ' ἐδῶ καὶ μιὰ ἀπ' ἐκεῖ γυρίζει.
 ἢ νὰ σταθῶ μὲ τὸ παιδί, καὶ νὰ φυλάω δωπέρα,
 τὸ ἔχει μου, τίς δοῦλες μου, καὶ τάψηλὰ παλάτια,
 μὲ σεβασμὸ στὸ ταίρι μου καὶ στὴ φωνὴ τοῦ κόσμου,
 ἢ τὸν καλύτερο Ἀχαιὸ μνηστήρα νᾶκλουθήσω,
 ποὺ στὸ παλάτι βρίσκεται, καὶ δίνει πλέρια δῶρα.
 Κι ὅσο εἶτανε μικρὸ παιδί δὲ δέχονταν ὁ γιὸς μου 530
 ἄντρα νὰ πάρω καὶ νὰ βγῶ ἀπ' τοῦ Δυσσέα τοὺς πύργους·
 μὰ τώρα ποὺ ἔγινε κι αὐτὸς μεγάλο παληκάρι,
 λυπᾶται τὸ πολὺ τὸ βιὸς ποὺ οἱ Ἀχαιοὶ τοῦ τρῶνε,
 καὶ τοὺς θεοὺς παρακαλεῖ νὰ φύγω ἀπ' τὰ παλάτια.
 Μ' ἄκουσε τώρα τῶναιρο ποὺ εἶδα, καὶ ξήγησέ το.
 Εἴκοσι χῆνες θρέφω ἐδῶ μὲ τὸ βρεχτὸ σιτάρι,
 ποὺ χαιρῶμαι νὰ τίς θωρῶ καὶ νὰ τίς καμαρώνω.
 Μέγας αἰτὸς ἀπ' τὸ βουνὸ κατέβη ἀγκιστρομύτης,
 καὶ τὰ λαιμὰ τοὺς ἔσπασε· νεκρὲς στρωθῆκαν ὅλες
 μὲς στὰ παλάτια, κι ὁ αἰτὸς ἀνέβη στοὺς αἰθέρες. 540
 Κ' ἐγὼ θρηνοῦσα κ' ἔσκουζα μὲς στῶναιρό μου τότες,
 καὶ γύρω οἱ ὠριοπλέξουδες Ἀχαιῖδες συναχτῆκαν,
 ἀπ' τίς φωνές μου, ποὺ ὁ αἰτὸς μοῦ σκότωσε τίς χῆνες.
 Κ' ἐκεῖνος ἦρθε κάθησε στὸ ξώστεγο ἀποπᾶν·
 κι ἀνθρώπινα λαλώντας μου μὲ μπόδιζε νὰ κλαίγω·
 «Θάρρος, τοῦ κοσμοξάκουστου τοῦ Ἰκάριου ὦ θυγατέρα·
 ἀλήθεια ἔναι, κι ὅχι ὄνειρο, καὶ ξάστερο θὰ σοῦβγη.
 Οἱ χῆνες τοὺς μνηστήρες σου σημαίνουν, κ' ἐγὼ ποὺ εἶμουν
 ὡς τώρα αἰτὸς, ὁ ἄντρας σου τώρα εἶμαι καὶ γυρίζω,
 νὰ δώσω τέλος φοβερὸ σὲ κάθε σου μνηστήρα.» 550
 Εἶπε, κ' ἔμένα μ' ἄφησε τοῦ ὕπνου ἢ γλύκα τότες,
 καὶ κοίταξα, κι ἀγνάντεψα τίς χῆνες στὴν αὐλή μου,
 ποὺ ἔτρωγαν σιτὰρι σὰν προτοῦ στὴ γούρνα τοὺς τριγύρω.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ ἀπάντησέ της
 «Ἀλλοιωτικά αὐτὸ τῶναιρο, γυναῖκα, δὲν ξηγιέται,
 γιατί ὁ Δυσσέας ὁ ἴδιος πῶς θὰ τὸ τελέσῃ σου εἶπε,
 καὶ φαίνεται ὀλοκάθαρο τὸ τέλος τῶ μνηστήρων·
 μήτ' ἓνας ἀπ' τῇ μαύρῃ του δὲ θὰ γλυτώσῃ μοῖρα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
 «Ἐχουμε, ὦ ξένε, ὄνειρατα ζαβά, μὲ κούφια λόγια, 560
 καὶ ἀπ' ὅσα ὀνειρευόμαστε, σωστά δὲ βγαίνουν ὅλα.
 Δυὸ θύρες τἀλαφροῖσκιωτὰ τὰ ὄνειρα ἔχουν πάντα·
 μὲ κέρατο φτιαστὴ τῇ μιᾷ, μὲ φιλντισὶ τὴν ἄλλῃ.
 "Ὅσα ὄνειρ' ἀπ' τὸ φιλντισὶ τὸ πριονιστὸ διαβαίνουν,
 χαμένα εἶναι καὶ ἀνώφελα, καὶ τοὺς θνητοὺς γελᾶνε
 πάλε ὅσα ἀπ' τὰ καλόξεστα τὰ κέρατα περάσουν,
 ἀληθινὰ τοῦ βγαίνουνε τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τὰ βλέπει.
 Μὰ ἐμένα τὸ ἔρμο μου ὄνειρο δὲν πρόβαλε ἀποκεῖθε
 πόση χαρὰ θὰ τῶχαμε, κ' ἐγὼ καὶ τὸ παιδί μου.
 Κι ἄλλο ἐγὼ κάτι θὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα το στὸ νοῦ σου 570
 ζυγώνει ἡ τρισκατάρατῃ ἡ Αὐγὴ ποὺ θὰ μὲ πάρῃ
 ἀπ' τοῦ Ὀδυσσέα τὸ σπιτικό· θὰ βάλω τώρα ἀγώνα·
 τᾶξινια ποὺ ἔστηνε σειρὰ μὲς στὰ παλάτια ἐκεῖνος,
 σὰν καραβιοῦ στραβοῦζυλα, δώδεκ' ἄξινια καὶ ὅλα
 μὲ μιὰ σαῖτα ποὺ ἔρριχνε μακρόθε τὰ περνοῦσε,
 τέτοιοι ἀγῶνα τώρα ἐγὼ θὰ βάλω τῶ μνηστήρων
 κ' ἐκεῖνον ποὺ εὐκολώτερα τεντώσῃ τὸ δοξάρι,
 καὶ ἄξινια δώδεκα μὲ μιὰ σαῖτα του περάσῃ,
 θάκολουθήσω, ἀφήνοντας τὸν πύργο αὐτόνε, ποὺ ἦρθα
 νιόπαντρη ἐγώ, καὶ βρῆκα τὸν ὦριο καὶ βιὸς γεμάτο, 580
 ποὺ πάντα θὰ θυμᾶμαι τὸν καὶ μέσα στ' ὄνειρό μου.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 «Γυναῖκα σεβαστὴ τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη, τοῦ Ὀδυσσέα,
 τέτοιοι ἀγῶνα μὴν ἀργῆς στοὺς πύργους σου νὰ βάλῃς·
 γιατί θάναί ὁ πολύβουλος Δυσσέας ἐδῶ φτασμένος,
 πρὶν τὸ δοξάρι πιάνοντας αὐτοὶ τῶριοφτιασμένο,
 τεντώσουνε τὴν κόρδα του, καὶ ρίξουν μὲς στ' ἄξινια.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
 «Ἄν ἤθελες, ὦ ξένε, ἐδῶ γιὰ μένα νὰ καθήσῃς
 ἕπνος δὲ θὰ χυνότανε πᾶς στὰ ματόφυλλά μου. 590
 Ὅμως δὲ γίνεται οἱ θνητοὶ παντοτινὰ νὰ μνήσκουν

ἀκοίμητοι· γιατί οἱ θεοὶ καιρὸ τοὺς ἔχουν βάλει
 γιὰ κάθε πρᾶμα ξεχώρα στὴ γῆς τὴν τροφοδότρα.
 Καὶ τώρα ἐγὼ στάνώγι μου θάνεβω νὰ πλαγιάσω,
 σὲ κλίνη πολυστέναχτη καὶ πολυδακρυσμένη,
 ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ μίσειψε ἀπ' τὸ Θιάκι ὁ Ὀδυσσεάς,
 τὸ μαῦρο Ἴλιο γιὰ νὰ δῇ τάναθεματισμένο.
 Ἐκεῖ πηγαίνω ἐγὼ· κ' ἐσύ, στὸ σπίτι αὐτὸ κοιμήσου,
 κ' ἡ χάμου στρώνεις, ἢ τοὺς λὲς κρεββάτι νὰ σοῦβάλουν.»

Αὐτὰ εἶπε καὶ στὰ θεόλαμπρα τάνώγια τῆς ἀνέβη, 600
 ὄχι μονάχῃ· οἱ βάγιες τῆς μαζί κι αὐτὲς πηγαῖναν.
 Κι ἀπάνω σὰν ἀνέβηκε στ' ἀνώγια μὲ τὶς βάγιες,
 τὸν ἀκριβὸ τῆς ἔκλαιγε Δυσσέα ὥσότου ὕπνο
 ἡ Ἀθηνᾶ τῆς στάλαξε γλυκὸ στὰ βλέφαρά της.

ΡΑΨΩΔΙΑ V.

Κι ὁ Ὀδυσσεάς ὁ θεϊκὸς στὸ πρόσπιτο πλαγιάζει,
 σὲ ἀδούλευτο βοδόπετσο, μὲ ἀπάνω του στρωμένες
 προβειῆς περισσιες τῶν ἀρνιῶν ποὺ σφάζαν οἱ μνηστῆρες.
 Σκέπασμα τότες τοῦρριξε φλοκάτα ἡ Εὐρυνόμη.

Ἐκεῖ ἀγρυπνοῦσε, κι ὄλεθρο κρυφομελέτα ὁ νοῦς του
 γιὰ τοὺς μνηστῆρες. Σύγκαιρα τοῦ παλατιοῦ οἱ κοπέλλες,
 ὅσες ἀγκαλιαζόντουσαν μ' ἐκείνους, βγαῖναν τώρα,
 κ' ἡ μιὰ τῆς ἄλλης μὲ χαρὲς καὶ γέλοια συντυχαῖναν.

Ὅμως ἐκείνου λύσσαζε στὰ σωθικὰ ἡ καρδιά του, 10
 κι ὅλο τὸ γύρναε μὲς στὸ νοῦ καὶ μέσα στὴν ψυχὴ του,
 νὰ ὀρμήσῃ, καὶ μὲ θάνατο τὴν καθεμιὰ νὰ σβύσῃ,
 ἢ στὸ στεγνὸ τους φίλημα ν' ἀφήσῃ τοὺς μνηστῆρες·
 κι ὀλοένα βόγγαε μέσαθε κι ἀλῆχται ἡ καρδιά του.

Κι ὅπως ἡ σκύλλα, τὰ μικρὰ σὰ νοιάζεται κουτάβια,
 ξένο ἂ ματιάσῃ, τοῦ ἀλυχτάει κι ἀμάχῃ τοῦ γυρεύει,
 ἔτσι ἀλυχτοῦσε μέσα του, κακὰ τηρώντας ἔργα.

Καὶ τὴν καρδιά του μάλωνε, τὰ στήθια του χτυπώντας·

«Βάστα, καρδιά· χειρότερα δεινὰ βαστοῦσες τότες
 ποὺ μοῦτρωγε ὁ ἀδάμαστος ὁ Κύκλωπας γενναίους
 συντρόφους, κ' ἐσὺ θάρρευες, ὥσότου ἀπὸ τὸ σπήλιο 20
 ποὺ ὁ Χάρος σὲ φοβέριζε, σ' ἔφερ' ἡ γνώση μου ὤξω.»

Αὐτὰ τὰ λόγια μὲ θυμὸ λαλοῦσε στὴν καρδιά του,

κι ἄκουε ἐκείνη μέσαθε μὲ ὑπομονὴ περίσσια.

Ὡς τόσο αὐτὸς ἀπὸ τῇ μιᾷ γυρνοῦσε κι ἀπ' τὴν ἄλλη.

Καὶ καθὼς ἄνθρωπος κοιλιὰ γεμάτη πάχος κ' αἷμα,

στριφογυρίζει στὴ φωτιά πού ἀνάβει καὶ δὲ βλέπει

τὴν ὥρα νὰ γοργοψηθῇ, παρόμοια κι αὐτὸς γύρνα

μιὰ ἐδῶ μιὰ ἐκεῖ, καὶ σπούδαζε τὸν τρόπο νὰ βαρέσῃ

πολλοὺς ὀχτροὺς ἀδιάντροπους, αὐτὸς μονάχος ὄντας.

Καὶ τότες ἀπ' τὸν οὐρανὸ κατέβηκε ἡ Παλλὰδα

30

ὀμπρός του, κ' ἔμοιαζε θνητῆς γυναίκας τὸ κορμί της

καὶ στάθηκε ἀπεπάνω του, καὶ τοῦ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια·

«Πάλε ἀγρυπνᾷς, πού πιὸ ἄμοιρος δὲ βρέθῃ στὴ γῆς ἄλλος;

Νά δά, τὸ σπίτι σου, καὶ νά, τὸ ταῖρι σου ἐκεῖ μέσα,

καὶ τὸ παιδί σου, πού ὅμοιο του ποιός δὲν ποθεῖ πατέρας;»

Καὶ γύρισε ὁ πολὺβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·

«Ὅλα σωστὰ κι ἀληθινά, θεά μου, ὅσα μοῦ εἶπες

μὰ ἐμένα τοῦτο μέσα μου μεταγυρνᾷ ὁ νοῦς μου,

τὸ πῶς τοὺς παραδιάντροπους αὐτοὺς νὰγγίξω μόνος.

Ποὺ αὐτοὶ ἔναι πάντα μαζωχτοὶ μὲς στὰ παλάτια ἐδαῦτα.

40

Κ' ἐν' ἄλλο μεγαλύτερο στὰ φρένα μου ἀναδεύω,

τὸ Δία ἂν ἔχοντας βοηθὸ κ' ἐσένανε τοὺς οὐβύς,

πού θενὰ βρῶ καταφυγή; Στοιχάσου το κ' ἐτοῦτο.»

Καὶ τότες τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·

«Καημένε, καὶ στὸν πιὸ μικρὸ φίλο πιστεύουν ὅλοι,

ποῦναι θνητός, καὶ πού πολλὰ νὰ σοφιστῇ δὲν ἔχει.

Μὰ ἐγὼ ἔμει ἀθάνατη θεά, πού ὅλο σὲ διαφεντεύω

σὲ κάθε ἀγώνα σου. Καὶ νά, τί ἐγὼ σοῦ φανερώνω

πενήντα νὰ μᾶς ἔζωναν θνητῶν ἀνθρώπων λόχοι,

τὸ τέλος μας γυρεύοντας μὲ πόλεμο νὰ φέρουν,

ὥς κ' ἐκεινῶνε θᾶπαιρνες ἐσὺ τᾶρνια καὶ βόδια.

50

Ἄμε, κοιμήσου· εἶναι κακὸ νὰ ὀλονυχτᾷς τοῦ κάκου

καὶ νᾶγρυπνᾷς· τὰ πάθια σου νὰ πάψουν δὲν ἀργοῦνε.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ὕπνο τοῦχυσε πᾶς στὰ ματόφυλλά του,

καὶ τότες ξανανέβηκε στὸν Ὀλυμπο ἡ Παλλὰδα.

Κι ὁ ὕπνος ἐκείνον ἔπιανε καὶ τοῦπαιρνε τὶς ἔννοιες·

μὰ ἡ πολυστοιχαζούμενη γυναίκα του ξυπνοῦσε,

καὶ κάθιζε στὸ μαλακὸ κλινάρι καὶ θρηνοῦσε.

Κι ἀφοῦ ἡ καρδιά της χόρτασε τὰ δάκρυα καὶ τὸ κλάμα,

πρῶτα στὴν Ἀρτεμὴ ἡ λαμπρὴ γυναίκα προσευκίεται

60

«Χαριτωμένη μου Ἄρτεμη, κόρη τοῦ Δία μακάρι
 νὰ μ' ἔτρωγε ἡ σαῖττα σου χτυπώντας μου τὰ στήθη.
 γιὰ ἃς μ' ἄρπαζε δλοάξαφνα κι ἃς μ' ἔφερνε ἀνεμούρα
 σταῖνὰ περάσματα, ἀπ' ἐκεῖ στοῦ ῥέμα νὰ μὲ ρίξει
 πού καταπίσω τρέχοντας ὁ Ὠκεανὸς προβάλλει.
 Καὶ σὰν πού ἀνέμοι πῆρνε τις κόρες τοῦ Παντάρου,
 πού τις ἀφῆκαν οἱ θεοὶ πεντάρφανες, πανέρμες,
 κ' ἡ Ἀφροδίτη πῆρε τις καὶ γλυκανάθρειπέ τις
 μὲ τὸ κρασί, μὲ τὸ τυρί, μὲ τὸ γλυκὸ τὸ μέλι,
 κ' ἡ Ἥρα γνώση κι ὁμορφιά τις χάρισε περισσία, 70
 ἡ Ἄρτεμη τἀνάστημα, κ' ἡ Ἀθηνᾶ τὴν τέχνη
 τις ἔμαθε νὰ φτιάδουνε κάθε δουλειὰ πιδέξια,
 κ' ἡ Ἀφροδίτη στὶς κορφὰς ὡς νάνεβῃ τοῦ Ὀλύμπου,
 τὸ Δία τὸ βροντόχαρο γιὰ νὰ παρακαλέσῃ,—
 γιὰτὶ ὅλα τὰ κατέχει αὐτός, καὶ κάθε ἀνθρώπου ξέρει
 τὴ μοῖρα καὶ τὴν ἀμοιριά,—νὰ δώσῃ στὶς κοπέλλες
 τοῦ γάμου τις λαμπρὸς χαρὲς, τρέξαν οἱ Ἄρπυιες τότες,
 κι ἄρπαζανε τις κοπελλιές, στὶς μαῦρες Ἐρινύες
 τις φέραν καὶ τις δώσανε, γιὰ νὰ τις ἔχουν σκλάβες·
 ἔτσι ἃς μ' ἀφάνιζαν οἱ θεοὶ οἱ ἀθάνατοι κ' ἔμένα,
 κι ἃς μὲ βαροῦσε ἡ Ἄρτεμη, πού τὸ Δυσσέα στοῦ νοῦ μου 80
 θωρώντας, στοῦ Ἄδῃ τὰ φοιχτὰ νὰ κατεβῶ λημέρια,
 καὶ μήτε ἀνθρώπου ταπεινοῦ ψυχὴ νὰ μὴ γλυκάνω.
 Ὅμως κ' ἐκεῖνο ὑποφερό· μὲ κλάματα ὁλημέρα
 νὰ λυώνῃς κι ὅμως τὸ βραδὺ νὰ σὲ σκεπάζῃ ὁ ὕπνος,
 πού πέφτει στὰ ματόφυλλα, καὶ μονομιᾷς τὰ πάντα,
 καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ στὴ λησμοσύνη ρίχτει·
 μὰ ἔμένα ὡς καὶ ὄνειρα κακὰ μοῦ στέλνει ἡ μοῖρα.
 Καὶ πάλε ἐτούτῃ τὴ νυχτιὰ κάποιος στοῦ πλάγι μου εἶταν,
 πού τοῦμοιαζε σὰν πού εἶτανε μὲ τὸ στρατὸ σὰν κίνα,
 καὶ χαίρομουν, τὶ ἀληθινὸ, καὶ ὅχι ὄνειρο τὸ θάρρουν.» 90

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ χρυσόθρονη φάνη στὴ γῆς Αὐγούλα.
 Ἀγρίκησε τὸ θρῆνο τῆς ὁ θεῖκός Δυσσέας,
 καὶ συλλογιόταν κ' ἔλεγε στοῦ νοῦ του πὼς ἐκείνη
 τὸν ἔνοιωσε, καὶ πὼς σιμὰ στὴν κεφαλὴ του στάθη.
 Καὶ τὴ φλοκάτα ἀρπάζοντας καὶ τις προβιές, πού μέσα
 κοιμότανε, τἀπίθωσε πὰς σὲ θρονὶ τοῦ πύργου·
 καὶ στὴν αὐλὴ τὸ βοδινὸ σὰν ἔθεσε τομάρι,

στό Δία προσευκήθηκε με χέρια σηκωμένα·

«Πατέρα Δία, ἃ στέργετε στὸν τόπο μου νὰ φτάσω
ἀπὸ στεριᾶς καὶ θάλασσης, κατόπι τόσα πάθια,
ἀπ' ὅσους μέσα ἐκεῖ ξυπνοῦν, φωνὴ ἃς σηκώσῃ κάποιος, 100
κι ἄλλο σημάδι ἃς μοῦ φανῇ ἀπ' ἔξωθε τοῦ Δία.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ συνάκουσε τὴν προσευκὴ τοῦ ὁ Δίας,
κι ἀπὸ τὰ νέφια τάφηγλὰ τοῦ λαμπεροῦ τοῦ Ὀλύμπου,
βρόντηξ' εὐτύς, καὶ χάρηκε ὁ μέγας Ὀδυσσεάς.

Κι ἀπὸ τὸ σπῖτι σήκωσε φωνὴ γυναῖκα ἀλέστρα,
ποὺ ἐκεῖ σιμὰ βρισκόντουσαν τοῦ ἀφέντη της οἱ μύλοι,
καὶ δώδεκα δουλεύανε γυναῖκες, νὰ τοιμάζουν
κριθάλευρα, σιτάλευρα, μεδούλι τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ ἄλλες σὰν ἀπάλεσαν, κοιμήθηκαν· ἐκείνη
ὄντας ἀδύναμη, ἄλθετε τὸ μύλο της ἀκόμα, 110
μὰ ξάφνω στέκει, καὶ φωνὴ σηκώνει γιὰ σημάδι·

«Δία Πατέρα, τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων βασιλέα,
τρωνὴ βρόντη ἀπ' τὸν οὐρανὸ τὸν κάταστρο μᾶς στέλνεις,
μὲ δίχως σύννεφο· θεῖκὸ σημάδι σου μᾶς δείχνεις.

Ὁ λόγος ποὺ θὰ πῶ ἢ φτωχὴ, βόθητα νὰ μοῦβγῃ τώρα·
ἃς εἶναι πιά ἡ στερνὴ φορὰ ποὺ κάθονται οἱ μνηστῆρες
ἐδῶ, καὶ μὲ πασίχαρο γλεντίζουν φαγοπότι·
αὐτοί, ποὺ μὲ τὴν κούραση τὰ γόνατα μοῦ κόψαν,
σὰν ἄλεθα τἀλεύρι τους· ἃς φᾶνε τὸ στερνό τους.»

Καὶ χάρηκε τὸ μάντεμα καὶ τὴ βρόντη τοῦ Δία 120
ὁ Ὀδυσσεάς, καὶ τὸ εἶδε πὼς θὰ γδικηθῇ τοὺς φταῖστες.

Κ' οἱ ἄλλες δοῦλες στὰ λαμπρὰ τοῦ Ὀδυσσεά παλάτια
μαζεύτηκαν, καὶ στὴ γωνιὰ πῆγαν φωτιὰ νανάψουν.

Σηκώθη κι ὁ Τηλέμαχος, ὁ ἰσόθεος ὁ λεβέντης,
καὶ ντύθηκε· τὸ κοφτερὸ σπαθὶ στὸν ὦμο ζώνει,
τὰ ὦραῖα δένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρὰ του,
παίρνει κοντάρι δυνάτὸ μὲ μύτη ἀκονισμένη·
καὶ στὸ κατώφλι στάθηκε καὶ στὴν Εὐρύκλεια κρένει·

*Κυροῦλα, πὼς τιμήσατε τὸν ξένο αὐτὸ στὸ σπῖτι;
ἢ δίχως στρωῶμα καὶ φαῖ καὶ δίχως ἔννοια μνήσκει; 130

Τὶ τέτοια ἔναι ἡ μαννοῦλα μου, μ' ὅλη τὴ γνώση πῶχει
τοῦ πιὸ χειρότερου θνητοῦ κάθε τιμὴ τοῦ κάνει,
καὶ τὸν καλύτερο ἄνθρωπο μὲ καταφρόνια διώχνει.»

Κ' ἡ φρόνιμη ἡ Εὐρύκλεια τοῦ ἀπολογεῖται κ' εἶπε·

«Παιδάκι μου, τὸ φταίξιμο στὸν ἄφταιγο μὴ δίνης
 κρασί καθόταν κ' ἔπινε ὅσο ἤθελε, μὰ πεῖνα
 δὲν εἶχε πιά νὰ φάῃ θροφή· τῆς τῶπε πού ρωτοῦσε.
 Καὶ γιὰ ὕπνο καὶ γιὰ πλάγιασμα σὰν ἦρθε ἡ ὥρα, ἐκείνη
 τὶς δοῦλες τότες πρόσταξε κλινάρι νὰ τοῦ στρώσουν,
 μὰ αὐτός, σὰν κάποιος ἔρημος καὶ κακοπαθιασμένος, 140
 δὲ δέχονταν σὲ στρώματα καὶ χράμια νὰ πλαγιάσῃ,
 μόνε σὲ βοδοτόμαρο καὶ σὲ προβειὲς ἀρνιῶνε
 μέσα στὸ πρόσπιτο· κ' ἡμεῖς τοῦ ρίξαμε φλοκάτα.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι,
 ξεκίνησε μὲ δυὸ γοργὰ μαζὶ σκυλιά, καὶ πῆγε
 στῶν ὁμορφόποδων Ἀχαιῶν τῇ συντυχίᾳ νὰ κάτῃ.
 Κ' ἡ Εὐρύκλεια, τοῦ Ὠπα γέννημα, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισινόρῃ,
 τὶς παρακόρες φώναξε, ἡ γριὰ ἡ τιμημένη·

«Σαίεψτε ἑσεῖς, τὸ πάτωμα σκουπίστε καὶ ραντίστε,
 καὶ στὰ καλόφτιαστα θρόνιά ρίξτε χαλιά πορφύρα· 150
 κ' ἑσεῖς οἱ ἄλλες, τὰ πολλὰ τραπέζια σφουγγαρίστε,
 κροντήρια καθαρίζετε καὶ δίκουπα ποτήρια·
 στῇ βρύση τρέξτε οἱ ἄλλες σας νερὸ νὰ κοιβαλήστε·
 γιὰτ' οἱ μνηστῆρες δὲν ἀργοῦν στὸ μέγαρο νὰ φτάσουν.
 γλήγορα σμίγουν, καὶ γιορτὴ θενᾶχουνε μεγάλη.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνες πρόθυμα τὰ λόγια τῆς ἀκούσαν.
 Εἴκοσι κόρες πῆγανε στ' ἄχνοῦ νεροῦ τῇ βρύση,
 κ' οἱ ἄλλες μέσα δούλευαν μὲ τὰ πιδέξια χέρια. 160
 Ἦρθαν κατόπι, μῆλканε καὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ δοῦλοι,
 κ' ἔσκιζαν ἔϋλα τεχνικά. Καὶ φτάνουν ἀπ' τῇ βρύση
 κ' οἱ παρακόρες. Ἔφτασε κι ὁ Εὐΐμαιος στὸν πύργο
 μὲ τρία, τὰ καλύτερα θρεφτάρια ἀπ' τὸ κοπάδι.
 Τάφηκε αὐτὰ στοὺς ὁμορφους αὐλόγυρους νὰ βόσκουν,
 κ' ἐκεῖνος γλυκομίλησε στὸν Ὀδυσσεά κ' εἶπε·

«Σὲ καλοβλέπουν ἄραγες, καλὲ μου ξένε, τώρα,
 ἢ ἀκόμα σὲ καταφρονοῦν στὰ μέγαρα, σὰν πρῶτα;»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει
 «Στοὺς θεοὺς νὰ τὴν πλερώσουνε τὴν ἀδικιά τους, φίλε,
 αὐτοί, πὺν σ' ἄλλου σπιτικὸ παράνομα ἄσεβοῦνε 170
 μὲ τὰ ἔργα αὐτά τους, κ' ἡ ντροπὴ ποῦθε ἀρχινάει δὲν ξέρουν.»

Αὐτὰ λαλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους.
 Ὡς τόσο κι ὁ χοιροβοσκὸς Μελάνθιος ἦρθε τότες

μέ δυό βοσκούς, καί φέρνανε τὰ διαλεχτά τους γίδια,
 πού σ' ὄλες τίς γιδοκοπές γιά τούς μνηστήρες τὰ εἶχε.
 Κάτω ἀπό τή βουητερή τήν αἶθουσα τὰ δένει,
 καί τοῦ Ὀδυσσέα πειραχτικά λαλώντας συντυχαίνει.

«Ἀκόμα ἐδῶ θά κάθεται καί θά μᾶς βασανίζει.
 ὦ ξένε, διακονεύοντας, καί δέ θά μᾶς ἀφήσης;
 Θαρρῶ, δέ χωριζόμαστε πιά τώρα, δίχως πρώτα 180
 νά φᾶς καί μερικές γροθιές, τ' εἶσαι κακός ζητιάνος.
 Ἐχουνε κι ἄλλα οἱ Ἀχαιοί γιά σένανε τραπέζια.»

Δέ μίλησε ὁ πολύβουλος Δυσσέας, μόν' σωπώντας
 τήν κεφαλή του κούνησε, κ' εἶχε κακὸ στό νοῦ του.

Καί τρίτος ὁ πρωτοβοσκὸς Φιλοίτιος τότες ἦρθε,
 στέρφα δαμάλα φέροντας καί γίδια στοὺς μνηστήρες.
 Ἀπ' τή στεριά τὰ φέρανε περάτες, πού κι ἀνθρώπους
 ποκεῖθε πάντα προβοδοῦν σὰν ἔρθουν καί ζητήσουν.
 Στὴ βουητερή τήν αἶθουσα σὰν τᾶδεσε ἀποκάτω,
 πῆγε κι αὐτὸς καί στάθηκε στὸν Εὐμαῖο μπρός, καί ρώτα 190

«Χοιροβοσκέ, ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ ξένος πού μᾶς ἦρθε
 μὲς στό παλάτι; Κι ἀπὸ ποιούς παινιέται πῶς γεννήθη;
 ποιά ἔναι ἡ γενιά του, κι ἀπὸ ποιά ξεκίνησε πατρίδα;
 ὁ δύσμοιρος καί φαίνεται σὰ βασιλέας στὴν ὄψη.
 Ὅμως κακὸ τοὺς φέρνουνε οἱ θεοὶ τοὺς πλανεμένους,
 μιάς καί τοὺς κλώσουν συφορὰ, κι ἄς εἶναι βασιλιάδες.»

Εἶπε, καί τονὲ ζύγωσε, καί τοῦσφιξε τὸ χέρι,
 καί φώναξέ του, κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα:

«Γειά σου, πατέρα ξένε μου, καλὲς νά σοῦρθουν μέρες
 καὶν ὕστερα. Τώρα σὲ τρῶν περίσσια πάθια ἀκόμα. 200
 Ἀπὸ τὸ Δία πιὸ σκληρὸς ἄλλος θεὸς δὲν εἶναι.
 Γιά ἄντρες πού ἐκεῖνος γέννησε, σπλαχνιὰ καμιά δὲ νοιώθει,
 μόνε σὲ φοβερὰ δεινὰ καί βάσανα τοὺς ρίχτει.

Ἰδρωσα ἐγὼ θωρώντας σε, τὰ μάτια μου δακρῦσαν,
 μέ τοῦ Δυσσέα τὴ θύμηση, γιατί θαρρῶ κ' ἐκεῖνος
 μέ τέτοια κουρελόπανα μέσα στὸν κόσμο τρέχει,
 ἂν εἶναι ἀκόμα ζωντανός, καί τοῦ ἡλίου φῶς ἂ βλέπη.
 Κι ἂν πέθανε, καί βρίσκεται στὸν Ἅδη, ἀλλοιμόνό μου,
 πού τὸν παράξιο μου ἔχασα τὸν Ὀδυσσέα, πού μ' εἶχε
 κρῶτο στὰ βόδια ἀπὸ μωρὸ στὴ γῆς τῶν Κεφαλλήνων. 210
 Γενῆκαν τώρα ἀριθμητα, κι ἄλλος βοσκὸς δὲ στάθη

δαμάλες πλατυκούτελες περσότερες νὰ δείξῃ.
 Τώρα σὲ ξένες προσταγὰς θροφή τίς παραθέτω
 ἀνθρώπων πού τοῦ σπιτικοῦ δὲ σέβονται τάγορι,
 μηδὲ τρομαίζουν τῶν θεῶν τὴν τιμωρία, μόν' θέλουν
 νὰ μοιραστοῦνε τὰ καλὰ τοῦ πλανημένου ρήγα.
 Ὡς τόσο, μέσα μου συχνὰ τὸ μεταγέρνει ὁ νοῦς μου,
 κακὸ ἂν δὲν εἶναι, ἐνόσφ ὁ γιὸς ὑπάρχει, ἄλλου νὰ φύγω.
 κοντὰ σὲ ξένους μένοντας μαζί μὲ τίς δαμάλες·
 μὰ ἀκόμα πιὸ χειρότερο νὰ κάθουμαι, καὶ ξένων
 θνητῶν φυλάγοντας ἐδῶ σφαγτὰ νὰ τυραννιέμαι.
 Ἀπὸ καιρὸ θὰ πρόσφευγα σ' ἄλλου μεγάλου ρήγα
 παλάτι, τ' εἶναι ἀβάσταχτα τὰ τωρινὰ δεινὰ μου.
 Μὰ ἀκόμα συλλογιέμαι τον τὸ δύστηχο, ἴσως κ' ἔρθῃ
 ξάφνω ἀπὸ κάπου, καὶ μεμιάς σκορπίσῃ τοὺς μνηστῆρες.»

220

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριζυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Βοσκέ, πού μήτε ἀσύστατος μήτε κακὸς δὲ μοιάξεις,
 βλέπω κ' ἐγὼ τὰ φρένα σου πὼς τὰ φωτίζει ἡ γνώση,
 κι ὅρχο σου κάνω φοβερά, σ' ἐκεῖνο πού σοῦ κρένω·
 ὁ Δίας νᾶναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι,
 κ' ἐτούτῃ ἡ στία τοῦ θεόλαμπρου Δυσσέα πού μὲ δέχτη,
 ἀκόμα ἐδῶ θενά ᾿σαι ἐσύ, καὶ θὰ γυρίσῃ ἐκεῖνος·
 καὶ μὲ τὰ μάτια σου θὰ δῇς, ἂν θέλῃς, τοὺς μνηστῆρες,
 πού τώρα ἐδῶ σᾶς τυραννοῦν, νὰ πέφτουν σκοτωμένοι.»

230

Καὶ τότες τοῦ ἀπαντάει καὶ λέει ὁ πρῶτος τῷ βουκόλῳ·
 «Μακάρι αὐτὰ τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς νὰ τὰ τελοῦσε, ὦ ξέने,
 καὶ θᾶβλεπες τὴ δύναμη τὰ χέρια ἐδαῦτα κρύβουν.»

Παρόμοια σ' ὅλους τοὺς θεοὺς κι ὁ Εὖμαιος παρακαλεῖ,
 νὰ φέρουνε στὸ σπίτι του τὸ γνωστικὸ Ὅδυσσέα.

Αὐτὰ λαλοῦσαν κ' ἔλεγον ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους·
 ὥς τόσο τοῦ Τηλέμαχου τοιμάζαν οἱ μνηστῆρες
 τὸ τέλος καὶ τὴ μοῖρα του. Ὅμως ξερβά τους φάνη
 ἀψηλοπέταχτος αἰτὸς κρατώντας περιστέρα.

240

Καὶ τότε ὁ Ἀμφίνομος αὐτὰ ξαγόρειπέ τους κ' εἶπε·

«Δὲ θὰ μᾶς ἔβγῃ τυχερὸς αὐτός, καλοί μου φίλοι,
 ὁ φόνος τοῦ Τηλέμαχου. Τὸ δεῖπνο ὥς τόσο ἄς δοῦμε.»

Αὐτὰ ἔλεγε ὁ Ἀμφίνομος, κι ἀρέσανε στοὺς ἄλλους.
 Καὶ μπαίνοντας στὰ μέγαρα τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
 ἄπάνω σ' ἔδρες καὶ θρονιὰ τίς χλαῖνες ἀπιθῶσαν,

ἔσφαξαν πρόβατα τρανά, καλοθεμεμμένα γίδια,
θρεφτάρια χοίρους καὶ παχὺ δαμάλι ἀπ' τὸ κοπάδι.
Κι ἀφοῦ τὰ σπλάχνα ψήσανε τὰ μοίρασαν, καὶ τότες
ἀνακατέψανε κρασί μες σ' ὅλα τὰ κροντήρια.

Ὁ χοιροτρόφος ἔδινε παντοῦθε τὰ ποτήρια,
ψωμί τοὺς ἔφερνε ὁ καλὸς πρωτοβοσκὸς Φιλοίτιος
μὲ τὰ ποτήρια τὰ ὁμορφα, κι ὁ Μελανθέας κερνοῦσε.
Κι αὐτοὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τοὺς στὰ καλοφάγια ὁμπρὸς τοὺς

Μὲ πονηριὰ ὁ Τηλέμαχος τὸν Ὀδυσσεά καθίζει
στὸ στέριο μέγαρο, σιμὰ στὸ λίθινο κατώφλι,
καὶ τοῦβαλε κοινὸ σκαμνὶ καὶ φτωχικὸ τραπέζι
σπλάχνα τοῦ δίνει μερτικό, καὶ μὲ χρυσὸ ποτήρι
κερνώντας τον, τοῦ μίλησε, κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε:

«Κάθου ἐνὶ τώρα ἐδῶ, κρασί νὰ πίνης με τοὺς ἄλλους,
κι ἀπ' τῷ μνηστήρων τὶς βρисиῖες καὶ τοὺς δαρμούς ἀτός μου
θὰ σὲ φυλάξω, τί κοινὸ δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ σπίτι,
μόν' εἶναι τοῦ Ὀδυσσεά, κι αὐτὸς γιὰ μένα τῶχει χτήμα.
Κ' ἐσεῖς, κρατιέστε ἀπὸ βρисиῖες καὶ χτυπημούς, μνηστήρες,
σὲ ξαφνικὰ μὴν ἔρθουμε μαλώματα κι ἀμάχες.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ δαγκάνοντας τὰ χεῖρά οἱ ἄντρες ὅλοι,
θαμάζαν τοῦ Τηλέμαχου τὰ ξέθαρρα τὰ λόγια.
Κι ὁ Ἀντίνοσ, τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς χόλωσε τότες κ' εἶπε:

«Ἄν κι ὁ Τηλέμαχος πικρὰ μᾶς εἶπε λόγια, ὦ φίλοι,
ἄς τὰ δεχτοῦμε μᾶς μιλάει μὲ σοβαρὴ φοβέρα.
Ὁ Δίας δὲν τῷθελε· εἰδεμὴ, στὰ μέγαρά του μέσα
θὰ τὸν σωπαίναμε, κι αὐτὸς ἄς ζήταε νὰ στριγγλίσῃ.»

Αὐτὰ ὁ Ἀντίνοσ ἔλεγε, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος.
Καὶ τῶν θεῶν τὴν ἱερὴ κατοβοδιὰ ἀπ' τὴ χώρα
κήρυκες φέρναν στὸ ἴσκερὸ τοῦ Ἀπόλλωνα τὸ δάσος
ποὺ πλήθῃ μακρομάλληδων Ἀχαιῶνε συναχτήκαν.

Καὶ σάνε ψῆσαν κ' ἔβγαλαν τὰπόξωθε κοψίδια,
τὰ μοίρασαν, κι ἀρχίσανε τὰρχοντικὸ τραπέζι.
Καὶ τοῦ Δυσσεά βάλανε μερίδα οἱ δοῦλοι τότες
ᾧ κ' ἐκεῖνοι πέρνανε, καθὼς παράγγειλ' τοὺς
ὁ πολυαγαπημένος γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά.

Μὰ ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἄφηνε τοὺς θεότολμους μνηστήρες
νὰ παύουν τὴν κακολογίαν, γιὰ νὰ πηγαῖνῃ ὁ πόνος
ἑαυτέρου μες στὴν καρδιά τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά.

Κι ἀνάμεσό τους βρίσκουνταν ἀδικογνώστης ἄντρας,
 πὺν τῶνομά του Χτήσιππος, καὶ κατοικιά του ἡ Σάμη·
 στὰ πλοῦτια του τὰρίθμητα πιστεύοντας, ζητοῦσε
 τοῦ Ὀδυσσέα τὴ σύγκληνη, τοῦ ξενοπλανημένου.

290

Ἐκεῖνος στοὺς ἀγέρωχους μνηστῆρες τότες εἶπε·

«Ἀκούστε με τὸ τί θὰ πῶ, ὦ θεότολμοι μνηστῆρες·
 καλὴ μερίδα δόθηκε, σὰν ποῦπρεπε, τοῦ ξένου·
 σωστὸ δὲν εἶτανε μαθὲς τὸ δίκιο νὰ στεροῦνται
 οἱ ξένοι τοῦ Τηλέμαχου πὺν ἐδῶ νὰ ἐρθοῦν τυχαίνει.
 Μὰ ἄς τὸν φιλέσω πιά κ' ἐγώ, καὶ πάλε αὐτὸς τὸ δῶρο
 τὸ δίνει τῆς λουτράρισσας, ἢ καμιᾶς ἄλλης δούλας,
 ἀπ' ὅσες μέσα βρίσκονται στοῦ Ὀδυσσέα τοὺς πύργους.»

Εἶπε, καὶ πόδι βοδινὸ τραβάει ἀπ' τὸ πανέρι,
 καὶ τὸ πετάει ἀπάνω του. Μὰ ξέφυγε ὁ Δυσσέας
 γυρνώντας τὸ κεφάλι του, καὶ μέσα του μὲ πίκρα
 γελώντας· καὶ τὸ κόκκαλο στὸ στέριον τοῖχο πέφτει.
 Τότες μ' ὄρηγ' ὁ Τηλέμαχος τοῦ Χτήσιππου φωνάζει·

300

«Καλὰ σοῦ βγῆκε, ὦ Χτήσιππε, κι ἄς τὸ χαρῇ ἡ ψυχὴ σου.

Τὸν ξένο δὲν τὸν βάρεςες, τὶ ὁ ἴδιος του φυλάχτη·
 ἄλλωῶς, τὰ στήθια σου ἄνοιγα μὲ κοφτερὸ κοντάρι.
 Τότε ὁ πατέρας σου ταφὴ θὰ τοίμαζε ἀντὶς γάμο
 δῶ μέσα· καὶ γι' αὐτὸ ἀσκημιὲς κανέννας μὲς στὸ σπίτι
 ἄς μὴ μοῦ κἀνῃ· τώρα πιά νοιώθω, καὶ ξέρω ποιοῦ ναι
 καλὸ στὸν κόσμον, ποιοῦ κακό, τὶ πιά μωρὸ δὲν εἶμαι.
 Καθόμαστε καὶ βλέπουμε νὰ σφάζονται τὰρνιά μας,
 καὶ τὸ κρασί νὰ πίνεται, καὶ τὸ ψωμὶ νὰ φεύγῃ·
 τὶ δύσκολὸ ναι τοὺς πολλοὺς νὰ τοὺςμποδίζῃ ὁ ἕνας.

310

Ὅμως καιρὸς πιά τὸ ἄδικο κ' ἡ ὄχρητα νὰ ἀπάψῃ.
 Κι ἂν νὰ μὲ θανατώσετε μὲ τὸ σπαθὶ ποθῆτε,
 καλύτερα ἐγὼ τῷθελα, κι ἄς μ' ἐπαιρνεῖν ὁ Χάρος,
 παρὰ νὰ βλέπω ἀδιάκοπα τέτοια ἔργα ντροπιασμένα,
 τοὺς ξένους μας νὰ βρίζουνε, μὰ καὶ τὶς παρακόρες
 ἀδιάντροπα νὰ σέρνουνε μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι σώπασαν κι ἀμίλητοι ἀπομεινάν·
 καὶ τότες τοῦ Δαμάστορα ὁ Ἀγέλαος τοὺς εἶπε·

320

«Λόγος σωστὸς σὰν εἰπωθῇ, δὲν πρέπει ἐμεῖς, ὦ φίλοι,
 ἐνάντια νὰ πηγαίνουμε μὲ λόγια θυμωμένα.
 Τὸν ξένο μὴν πειράζετε, μήτε κανέναν ἄλλον

Ἡ Πηνελόπη καθίζει καὶ περίλυπη παίρνει σὰ γόνατα τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσεύα (φ 1—56).

100-101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

ἀπὸ τοὺς δούλους ποῦναι ἐδῶ στοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά.
 Ποθοῦσα τοῦ Τηλέμαχου καὶ τῆς καλῆς του μάννας
 νὰ πῶ ἓνα λόγο φιλικό, νὰ τὸν δεχτοῦνε ἃ στέργουν.
 Ἐλπίδα ὅση σᾶς ἔμνησκε στὰ βάθια τῆς ψυχῆς σας,
 νᾶρθη ὁ Δυσσέας ὁ τριζυπνος στὸ σπιτικό του πάλε,
 μὲ δίκιο τὸν προσμένετε, καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους 330
 στὸν πύργο τοὺς κρατούσατε, πού εἶταν καὶ πιὸ συμφέρο,
 ἀνίσως γύριζε ἄξαφνα στὸ σπίτι του ὁ Δυσσέας.

Μὰ τώρα πιά ὀλοφάνερο πῶς δὲ θὰ μᾶς γυρίσῃ.
 Ἄμε λοιπὸ στὴ μάννα σου, συμβούλεψέ την τώρα,
 νὰ πάρῃ τὸν καλύτερο, καὶ πιώτερα ὅποιον δίνει,
 κ' ἐσὺ γιὰ νὰ τὰ χαίρεσαι τὰ πατρικά σου πλούτια,
 κ' ἐκεῖνη τοῦ ἄλλου τῆς τοῦ ἀντροῦς τὸ σπίτι νὰ κοιτάζῃ.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γύρισε τότες κ' εἶπε
 «Ναὶ μὰ τὸ Δία, Ἀγέλαε, καὶ μὰ τὰ πάθια ἐκείνου
 ποὺ ἀπὸ τὸ Θιάκι μακριὰ πλανιέται γιὰ καὶ χάθη, 340
 νάργοπορήσω δὲ ζητῶ τὸ γάμο τῆς μητέρας,
 παρὰ ὅλο τὴν παρακινῶ νὰ πάρῃ αὐτὸν ποὺ θέλει,
 καὶ δίνω δῶρα ἀρίθμητα. Ὅμως νὰ τὴνὲ βγάλω
 χωρὶς νὰ θέλῃ ντρέπουμε, κι ὁ θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ.»

Εἶπ' ὁ Τηλέμαχος· κ' ἡ θεὰ μὲς στοὺς μνηστῆρες γέλοια
 ἄσβυστα σήκωσε, κι ὁ νοῦς τοῦ καθενὸς σκοτίστη.
 Καὶ τώρα αὐτοὶ μὲ ἀπόξενα γελοῦσανε σαγόνια,
 καὶ κρέατα αἱματόβρεχτα μασοῦσανε καὶ τρῶγαν
 δάκρυα τὰ μάτια τους πολλὰ γεμίζαν, κ' ἡ ψυχὴ τους
 προμάντεμα μυρολογιοῦ τοὺς ἔφερεν μεγάλου.
 Καὶ τότες ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος τοὺς εἶπε 350

«Ἄχ, τί μεγάλο, ὦ δύστυχοι, κακὸ μαθὲς σᾶς βρίσκει
 Νύχτα σᾶς ζώνει κεφαλὴ καὶ πρόσωπο καὶ γόνα·
 ἄναψ' ὁ θρῆνος, βρέχονται τὰ μάγουλα μὲ δάκρυα,
 κ' οἱ τοῖχοι μ' αἷμα βρέχονται καὶ τὰ ὄρια μεσοδόκια·
 γέμισαν πρόθυρα κι αὐλὲς μὲ ἴσκιους νεκρῶν ποὺ τρέχουν
 μέσα στὰ σκότῃ, στὸ Ἑρεβος· καὶ χάθηκε στὰ οὐράνια
 ὁ ἥλιος καὶ γύρω ἀπλώθηκε στὸν κόσμον μαύρη ἀντάρα.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι γέλασαν ἐκεῖνοι ἀπ' τὴν καρδιά τους.
 Κι ἀρχίζει τοῦ Πολύβου ὁ γιὸς ὁ Εὐρύμαχος, καὶ κρένει·

«Χαμένα τάχει ὁ νιόφερτος ὁ ξένος ποὺ μᾶς ἦρθε. 360
 Μὰ γλήγορα ἀπ' τὰ μέγαρα στείλτε τον ἔξω, ὦ νέοι,

στην ἀγορὰ νὰ κατεβῇ, τὶ ἐδῶ τῇ νύχτα βλέπει.»

Κι ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Εὐρύμαχε, ὀδηγοὺς ἐσὺ δὲ θέλω νὰ μοῦ φέρης·
 ἔχω καὶ μάτια ἐγώ, κι αὐτιά, κ' ἔχω τὰ δυό μου πόδια
 καὶ γνώση εἶναι στὰ στήθια μου γερὴ κι ὠριμασμένη.
 Μ' αὐτὰ θὰ πάω, γιατί κακὸ νὰ σᾶς ζυγώνη νοιώθω,
 πὺν οὐτ' ἓνας δὲ θὰ δυνηθῇ μνηστήρας νὰ ξεφύγῃ,
 ἀπ' ὅσους μὲς στὰ μέγαρά τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά
 τοὺς ἄντρες βρίζουν, καὶ φριχτὲς σοφρίζονται ἀνομίες.» 370

Εἶπε, κι ἀπ' τὰ καλόφτιαστα παλάτια βγῆκε ἐκεῖνος,
 καὶ τράβηξε στοῦ Πείραιου, πὺν καλοδέκτηκί τον,
 Κ' ἓνας τὸν ἄλλον ὅλοι τους κοιτώντας οἱ μνηστήρες,
 κεντοῦσαν τὸν Τηλέμαχο, τοὺς ξένους περγελώντας.
 Κι αὐτὰ κάποιος ἀγέπωνχος γύρισε κ' εἶπε νέος·

«Τηλέμαχε, ἄλλος σὰν κ' ἐσὲ κακόξενος δὲν εἶναι.
 Κοίταξ' αὐτὸν τὸ βρώμικο τὸν κοσμογυριστή σου,
 πὺν ὅλο πεινάει κι ὅλο διψάει, καὶ μῆτ' ἀπὸ ἔργα ξέρει,
 μῆτ' ἀπὸ μάχης ἔμαθε βάρος τῆς γῆς ἀλήθεια.
 Ἄλλος σηκώθη πάλε ἐδῶ τὸ μάντη νὰ σοῦ κάμῃ. 380
 Μὰ ἐμέν' ἀκούγοντας, πολὺ περσότερο κερδίζεις·
 μὲς σὲ καλὸ ᾧς τοὺς ρίζουμε πολύσκαρμο καράβι,
 στῇ Σικελία γιὰ νὰ σταλθοῦν, καλὴ τιμὴ νὰ πιάσης.»

Αὐτὰ οἱ μνηστήρες λέγανε, μὰ ἀδιαφοροῦς ἐκεῖνος,
 καὶ τὸν πατέρα του ἄφωνος τηροῦσε, καρτερώντας
 πότε θὰ πέσῃ ἡ χέρα του στοὺς ἄτιμους μνηστήρες.

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου ἡ θυγατέρα,
 ἀντίκρυ τους σὰν ἔστησε τὸ λαμπερὸ θρονί της,
 ὅ,τι ὁ καθένας ἔλεγε στὰ μέγαρά ἀγρικοῦσε,
 μὲ γέλοια καθὼς τοίμαζαν τὸ γέμα τους ἐκεῖνοι, 390
 τὸ πλούσιο τὸ χαρούμενο, μὲ τὰ πολλὰ σφαχτά του.
 Μὰ ἄλλο τραπέζι πὺν ἄχαρο δὲ γίνη, σὰν τὸ δεῖπνο
 πὺν ἔμελλε γλήγορα ἡ θεὰ κι ὁ μέγας Ὀδυσσεάς
 νὰ τοὺς ἀπλώσῃ· γιατί αὐτοὶ πρωτόκαμαν τὸ κρῖμα.

ΡΑΨΩΔΙΑ Φ.

Τότες στὸ νοῦ τῆς ἔβαλε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα
 τῆς Πηνελόπης, τῆς καλῆς τοῦ Ἰκάρου θυγατέρας,

τόξο καὶ σίδερα σταχτιά νὰ βάλῃ στοὺς μνηστῆρες
 ἀγώνα καὶ σφαγῆς ἀρχὴ μὲς στοῦ Ὀδυσσεά τοὺς πύργους.
 Τῇ σκάλα τοῦ θαλάμου τῆς τὴν ἀψηλὴ κατέβη,
 πῆρε ὄριο γυριστὸ κλειδὶ στὸ μαλακὸ τῆς χερί,
 χαλκένιο καὶ μὲ φιλντισὶ χερούλι ταιριασμένο.
 Ὡς τὸ στερνὸ τὸ θάλαμο πηγαίνει μὲ τὶς βάγιες,
 ποὺ κοίτουνταν οἱ θησαυροὶ τοῦ βασιλέα κρυμμένοι,
 χαλκός, χρυσάφι, σίδερο περίτεχνα ἐργασμένο. 10

Εἶχε καὶ πισοτέντωτο δοξάρι καὶ φαρέτρα,
 ποὺ μέσα τῆς εἶταν πολλὲς στεναχτερὲς σαγίτιες.
 Ἀπὸ τῇ Λακεδαίμονα τᾶχε ὁ Δυσσέας φερμένα,
 τοῦ ὁμοίοθεο τοῦ Ἴφιτου, γόνου τοῦ Εὐρύτου δῶρα.
 Στοῦ Ὀρσίλοχου ἀνταμώθηκαν τοῦ ἀντρείου στὴ Μεσσήνη.
 σὰν πῆγε ὁ Ὀδυσσεάς ἐκεῖ γιὰ χρόος ποὺ ὅλ' ἡ χώρα
 τοῦ χρώσταγε· τί πρόβατα τρακόσα ἀπὸ τὸ Θιάκι
 μὲ τοὺς βοσκοὺς ἀρπάξανε καὶ φύγαν Μεσσηνῖτες
 μὲ πλεούμενα πολὺσκαρμα· καὶ μακρινὸ ταξίδι
 πῆγε ὁ Δυσσέας ζητώντας τα, μικρὸς πολὺ κι ἂν εἶταν· 20

τί ὁ κύρης του τὸν ἔστειλε καὶ τοῦ Θιακιοῦ οἱ γερόντοι.
 Καὶ πάλε ὁ Ἴφιτος ἐκεῖ φοράδες δώδεκα ἤρθε
 νὰ βρῇ χαμένες, ποὺ γερὰ βυζάνανε μουλάρια·
 αὐτὲς δὲ ποὺ τοῦ γίνανε χάρος καὶ μαύρη μοῖρα,
 κατόπι, στὸν ἀντρείψυχο τοῦ Δία τὸ γιὸ σὰν ἤρθε,
 τὸν Ἡρακλῆ, τὸ γνωριστὴ κάθε ἔργου φημισμένου,
 ποὺ ὁ ἄνομος στὸ σπίτι του τὸν ἔσφαξε, ἂν καὶ ξένο,
 καὶ μήτε θεὸ δὲ ντράπηκε, καὶ μήτε τὸ τραπέζι
 ποὺ τότες τοῦ παράθεσε· μόνε κ' ἐκείνον σφάζει,
 καὶ τὶς βαριόνυχες κρατᾷ φοράδες στὸ παλάτι. 39

Αὐτὲς ζητώντας ὁ Ἴφιτος, τὸν Ὀδυσσεά ἀνταμώνει,
 καὶ τὸ δοξάρι τοῦδωσε, ποὺ ὁ Εὐρυτος ὁ μέγας
 κρατοῦσε μιὰ φορὰ, μὰ πρὶν πεθάνῃ τᾶχε ἀφήσει
 τοῦ γιοῦ του στὰ παλάτια του. Καὶ τότε ὁ Ὀδυσσεάς
 τοῦδωκε κοφτερὸ σπαθὶ καὶ δυνατὸ κοντάρι,
 ἀρχὴ φιλίας γκαρδιακῆς· μὰ οἱ δυὸ δὲ γνωριστῆκαν
 καὶ σὲ τραπέζι, γιὰτὶ ὁ γιὸς τοῦ Διὸς εἶχε σκοτώσει
 τὸν Ἴφιτο τὸ θεόμοιαστο, ποὺ τοῦδωκε τὸ τόξο.
 Στὸν πόλεμο σὰν ἔβγαине μὲ πλοῖο ὁ Ὀδυσσεάς,
 τᾶφηνε σπίτι, θύμημα τοῦ ἀγαπητοῦ του φίλου, 40

καὶ μόνον στήν πατρίδα του κρατοῖσε ἐκεῖνο τὸ πλοῦ.

Σὰν ἔφτασε στὸ θάλαμο ἡ τρισεύγενη γυναίκα,
καὶ στὸ κατώφλι ἀνέθηκε τὸ δρένιο, ποῦ τεχνίτης
τόχε σκαλίσαι ξυλουργός, καὶ τὸ ἴσιωσε μὲ στάφνη,
καὶ παραστάτες ἔστησε, κ' ἔβαλε ὠραῖες θύρες,
ἀμέσως τότες τὸ λουρὶ ξελύνει ἀπ' τὴν κρικέλλα,
χώνει ἴσια μέσα τὸ κλειδί, τοὺς σύρτες βρίσκει ἀντίκρου,
τοὺς σπρώχνει, καὶ καθὼς βογγάει μὲς στὸ λιβάδι ταῖρος
ποῦν βόσκει, ὅμοια βόγγησαν κ' οἱ θύρες οἱ πανώριες,
μὲ τοῦ κλειδιοῦ τὸ βάρεμα, κι ἀνοίξανε ὀμπροστά της. 50

Ἀνέθηκε στὸ πάτωμα μὲ τὰ πολλὰ τάρμαρια,
καὶ μέσα μὲ τίς φορεσὲς τίς μοσχομυρισμένες
κι ἀπλώνοντας τὸ χέρι της, ξεκρέμασε τὸ τόξο
μὲ τὸ θηκάρι, ποῦ λαμπρὸ παντοῦθε φεγγοβόλα.
Καθίζει, καὶ περίλυπη στὰ γόνατα τὸ παίρνει,
βγάζει τὸ τόξο, κι ἀρχινάει τὸ κλάμα βλέποντάς το.
Καὶ σάνε καλοχόρτασε τὰ δάκρια καὶ τὸ θρῆνο,
ξεκίνησε στὸ μέγαρο πρὸς τοὺς λαμπροὺς μνηστήρες,
κ' ἦρθε τὸ πισοτέντωτο κρατώντας τὸ δοξάρι,
καὶ τὴ φαρέτρα μὲ πολλὲς στεναχτερὲς σαγίτιες. 60

Φέρναν κ' οἱ παρακότες της κασέλα γεμισμένη
μὲ σίδερο καὶ μὲ χαλκό, τὰ σύνεργα τοῦ ἀφέντη.
Κ' ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστήρες,
σιμὰ στὸ στυλο στάθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
σηκώνοντας στήν ὄψη της τὸ λιόλαμπρο φακιόλι,
[μὲ τίς παραστεκάμενες δεξιὰ κι ἀριστερά της].

καὶ στοὺς μνηστήρες μίλησε, κι αὐτὰ τοὺς εἶπε τότες:

«Ἀκούστε με, ὦ θεότολμοι μνηστήρες, ποῦ σ' ἐτοῦτον
τὸν πύργο πέσατε ὅλοι σας, νὰ πίνετε, νὰ τρῶτε,
ὅσον καιρὸ ὁ ἀφέντης μου στήν ξενιτεὶά γυρίζει, 70
καὶ πρόφραση καλύτερη δὲ δύνεστε νὰ βρῆτε,
μόν' πὼς ἐμένα νάχετε γυναίκα λαχταράτε.

Μὰ ἐλάτε, παληκάκια μου, καὶ νά, βραβεῖο ὀμπρὸς σας.

Τὸ μέγα τόξο θέτω σας τοῦ θεικοῦ Ὀδυσσεά,
κ' ἐκεῖνον ποῦ εὐκολώτερα στὰ χέρια τὸ τεντώσῃ,
κι ἄξινια δώδεκα μὲ μιὰ σαῖττα του περάσῃ,
θακολουθήσω ἀφήνοντας τὸν πύργο αὐτόνε, ποῦ ἦρθα
νιόπαντρον ἐγώ, καὶ βρῆκα τὸν ὄριον καὶ βιὸς γεματό,

πού πάντα θὰ θυμᾶμαι τον καὶ μέσα στὸν αἰνῶτά μου.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, πρόσταξε τὸν ἄξιον χοιροτρόφον 80

τὸ τόξον καὶ τὰ σίδερα νὰ θέσῃ στοὺς μνηστῆρες.

Δάκρυσε ὁ Εὐμαιος, τὰ ἔπιασε, καὶ χάμου ἀράδιασέ τα.

Θρηνοῦσε κι ὁ βοδοβοσκὸς ἄλλου, καθὼς τὸ τόξον

τ' ἀφέντη του εἶδε. Φώναξε ὁ Ἀντίνοσ τότες κ' εἶπε:

«Κλούβιοι χωριάτες, πού ἔχετε στὸ σήμερον μονάχα
τὸ νοῦ σας· μωρὲ δύστηχοι, τί κάθεστε καὶ κλαίτε,
καὶ τὴ γυναῖκα ἀγγίζετε κατάβαθα στὰ σπλάχνα,
πού αὐτὴ καὶ μόνη τῆς πονεῖ γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ ἀντρός της;
Ἦσυχά τρωτε αὐτοῦ, εἰδεμὴ βγῆτε ὄξω γιὰ νὰ κλάψετε,
τὸ τόξον αὐτὸ γιὰ φοβερὸν ἀφήνοντας ἀγώνα. 90

Τὶ δύσκολα θὰ τενωθῇ θάρακ' αὐτῆς, τῶριόξεστο ὄπλον·

κι ἂν ὅσους εἶναι ἐδῶ, κανεὶς δὲ μοιάζει τοῦ Ὀδυσσεά

στὴν ἀντρείουσὴν, σὰν πού ἐγὼ τὸν εἶδα τότε ἐκεῖνον

καὶ τὸ θυμᾶμαι ξάστερα, μωρὸ παιδί κι ἂν εἴμουν.»

Αὐτὰ εἶπεν· ὅμως ἰόλπιζεν ἐκεῖνος νὰ τενώσῃ
τὴν κόρδα, καὶ ἂν τὰ σίδερα τὴ σαῖττα νὰ περάσῃ
αὐτός, πού πρῶτος ἔμελλε νὰ φάῃ σαῖττιά ἂν τὸ χέρι
τοῦ Ὀδυσσεά τοῦ ὑπέρολαμπρου, πού μὲς στὰ μέγαρά του
καθόταν καὶ τὸν ἐβριζε, καὶ κένταε καὶ τοὺς ἄλλους. 100

Καὶ τότες ὁ ἀντρείοψυχος Τηλέμαχος τοὺς εἶπε:

«Ἄλλοι, καὶ πῶς ὁ Δίας, ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου, μὲ τρελαίνει!

Μοῦ λέει ἡ μάννα ἡ ἀκριβὴ μὲ τὴν πολλὴ τῆς γνώσει,

τὸ σπῖτι πὼς θὰ φήσῃ αὐτὸ νὰ πάγῃ μ' ἄλλον ἄντρα,

κ' ἐγὼ γελῶ, κ' ἡ ἀσύστατὴ τὸ χαίρεται ψυχὴ μου.

Μὰ ἐλάτε, παληκάκια μου, καὶ νά, βραβεῖο ὁμπρὸς σας,

γυναῖκα, πού στῶν Ἀχαιῶν τὴ γῆς δὲ βροῖσκει' ἄλλη,

οὔτε στὴν Πύλον τὴν ἱερή, καὶ στ' Ἀργεῖον, στὴ Μυκῆνῃ.

οὔτε στὴ μελανὴ στεριά, μὰ οὔτε καὶ μὲς στὸ Θιάκι.

Μὰ ἐσεῖς τὰ ξέρετε· ἔπαινο τῆς μάννας δὲ θὰ κάνω. 110

Ὀμπρός, καιρὸ μὴ χάνετε μὲ πρόφασες πιά τώρα,

τοῦ δοξαριοῦ τὸ τέντωμα μὴ φεύγετε, κι ἂς δοῦμε.

Καὶ λέγω νὰ δοκίμαζα κι ἂν τὸς μου τὸ δοξάρι·

κι ἂν τὸ τενώσω καὶ σαῖττιά περάσω ἀπὸ τὰ ξένια,

δὲ θὰ πονῶ πιά, τί ἢ καλὴ μητέρα μου ἄλλον ἄντρα

δὲ θὰ παῖρναι νὰ φύγῃ, ἀφοῦ θ' ἀμνησκα ἐγὼ κατόπι

ἄξιον τὰ ὄπλα τὰ λαμπρὰ τοῦ κύρη νὰ σηκώνω.»

Κι ὁρθὸς πετάχτηκε, ἔβγαλε τὴν πορφυρένια χλαῖνα
 ἀπὸ τοὺς ὤμους, καὶ μαζί τὸ κοφτερὸ σπαθί του.
 Χαντάκι σκάβει ὁλόμακρο, καὶ τὰ πελέκια ἀράδα 120
 στήνει μὲ σιάφνη ἰσιώνοντας, τὸ χῶμα στρώνει γύρω·
 κι ὅλοι θαμάζαν βλέποντας τὴν τόση τάξη τοῦ ἔργου,
 ἂν καὶ ποτὲς πρωτότερα δὲν τόχε δῆ καὶ μάθει.
 Καὶ στὸ κατώφλι στέκοντας δοκίμαζε τὸ τόξο.
 Καὶ τρεῖς φορὲς τὸ τράνταξε μὲ βία νὰ τὸ τεντώσῃ,
 καὶ τρεῖς τοῦλειψε ἡ δύναμη, κι ἄς ἰὸλπιζε τὴν κόρδα
 πὼς θὰ τεντώσῃ, μὲ σαῖτιτιὰ τᾶξίνια νὰ περάσῃ.
 Στὴν τέταρτη τραβώντας το μ' ὀρμὴ τὸ τέντωνε, ὅμως
 ὄχι ὁ Ὀδυσσεὺς τοῦγενεψε καὶ τοῦ ἔκοψε τὴ φόρα.
 Καὶ τότες ὁ ἀντρείοψυχος Τηλέμαχος τοὺς εἶπε 130

«Ἄλλοις μου, ἢ πάντα ἀδύναμος θενᾶμαι ἐγὼ καὶ χαῖνος,
 ἢ νιὸς εἶμαι καὶ δύναμη στὰ χέρια μου δὲ νοιώθω,
 μπρὸς σ' ἄντρα νὰ διαφεντευτῶ πού θὰ μὲ βρίσῃ πρῶτος.
 Μὰ ἔλατε, ἐσεῖς στὴ δύναμη πού μὲ περνάτε, ἀρχίστε
 τὴ δοκιμὴ τοῦ δοξαριοῦ, νὰ τελεστῇ ὁ ἀγώνας.»

Εἶπε, καὶ χάμου ἀπίθωσε τὸ τόξο, γέροντάς το
 στὸ κολλητὸ κι ὠριόξεστο σανίδωμα τῆς θύρας,
 καὶ τὴ σαγίττα ἀκκούμπησε στὴν ὁμορφή κρικέλλα,
 καὶ πῆγε πάλε στὸ θρονὶ πού ἀρχήτερα καθόταν.
 Κι ὁ Ἀντίνος τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς γύρισε τότες κ' εἶπε 140

«Πρὸς τὰ δεξὰ σηκώνεστε μὲ τὴν ἀράδα, ὦ φίλοι,
 κι ἀπ' ὅθε ὁ κεραστὴς κερνάει, κεῖθε κ' ἐσεῖς ἀρχίστε.»

Εἶπ' ὁ Ἀντίνος, κι ἄρρεσεν ὁ λόγος καὶ στοὺς ἄλλους.
 Πρῶτος ὁ γόνος τοῦ Οἶνοπα σηκώθηκε, ὁ Λειώδης,
 πού ἀπὸ μαντεῖες γινώριζε, καὶ στὸ λαμπρὸ κροντήρι
 σιμὰ καθότανε βαθιά· καὶ μόνε αὐτὸς μισοῦσε
 τίς ἀνομίες, καὶ μ' ὀργὴ θωροῦσε τοὺς μνηστήρες
 καὶ πρῶτος τότες ἔπιασε τὸ τόξο καὶ τὸ βέλος.
 Πᾶς στὸ κατώφλι στέκοντας δοκίμαζε τὸ τόξο,
 μὰ δὲν τὸ τέντωσε, παρὰ τραβώντας ἀποκάμαν 150
 τᾶγύμναστα καὶ μαλακὰ χέρια του, καὶ τοὺς εἶπε·

«Δὲν τὸ τεντώνω, φίλοι, ἐγώ, τῶρ' ἄλλος ἄς τὸ πάρῃ.
 Πολλῶν λεβέντηδων αὐτὸ τὸ τόξο θενὰ πάρῃ
 καὶ τὴν ἀντρεία καὶ τὴ ζωή· τί πιὸ καλὸ νομίζω
 τὸ θάνατο, παρὰ ζωὴ καὶ νὰ τὰ χάσουμε ὅσα

δλοχρονὶς καθόμιστε δωπέρα καρτερώντας.

Κάποιος στὸ νοῦ του λαχταρεῖ κ' ἐλπίζει γιὰ νὰ πάρῃ
τοῦ Ὀδυσσέα τὴ σύγκοιτη, τὴν Πηνελόπην τώρα
σὰν κἀνὴ ὅμως τὴ δοκιμὴ τοῦ τόξου καὶ γνωρίσῃ,
τότε ἄλλη λαμπροστόλιστην Ἀχαιοπούλα ἄς πάρῃ
μὲ δῶρα του· καὶ αὐτὴ ἄς δεχτῇ τὸν ἄντρα ποὺ θὰ δώσῃ
τὰ πιώτερα, καὶ τῆς φανῇ τῆς μοίρας ὁ σταλμένος.»

160

Εἶπε, καὶ τότε ἀπόθεσε τὸ τόξο, γέροντάς το
στὸ κολλητὸ κι ὠρίόξεστο σανίδωμα τῆς θύρας,
καὶ τὴ σαγίττα ἀκούμπησε στὴν ὁμορφὴ κρικέλλα,
καὶ πῆγε πάλε στὸ θρονὶ ποὺ ἀρχήτερα καθόταν.

Κι ὁ Ἀντίνος τὸν ἀντίσκοψε καὶ ἀλήσε' του κ' εἶπε·

«Τί λόγο ἀπὸ τὰ χεῖλη σου ξεστόμισες, ὦ Λειώδῃ,
βαρὺ, φριχτό, ποὺ ἀκούγοντας θυμὸς πολὺς μὲ πιάνει;

Πολλῶν λεβέντηδων ψυχὴ θὰ πάρῃ αὐτὸ τὸ τόξο,

170

μᾶς λές, ἂν ἄξιός δὲ φανῇς ἐσὺ νὰ τὸ τεντώσῃς.

Ἐσένα ἢ κερὰ μάννα σου θαρρῶ δὲ γέννησέ σε
δοξάρια γιὰ νὰ μᾶς τραβᾷς καὶ βέλη νὰ τινάζῃς.

Ὅμως μνησιτῆρες δοξαστοὶ θὰ τὸ τεντώσουν ἄλλοι.»

Εἶπε, καὶ τὸ γιδοβοσκὸ τὸ Μελανθέα προστάζει·

«Ἀναψε τώρα ἐσὺ φωτιά στὸν πύργο, ὦ Μελανθέα,
θέσε μεγάλο ἐκεῖ θρονί, στρωσε προβειὰ κατόπι
φῆρ' ἀπὸ μέσα ἓνα χοντρὸ κεφάλι πάχος, κ' ἔτσι
καλὰ σὰν τὸ ζεστάνουμε, κι ἀλείφοντάς το οἱ νέοι,
τῷπλο νὰ δοκιμάζουμε, νὰ τελεστῇ ὁ ἀγώνας.»

180

Εἶπε, κ' εὐτὺς ἀκούραστη φωτιά ἔναψε ὁ Μελάνθης,
ἔθεσε μέγα ἐκεῖ θρονί, προβειὰ ἔστρωσε, κατόπι
ἔφερε μέσαθε χοντρὸ κεφάλι πάχος, κ' ἔτσι
οἱ νέοι σὰν τὸ ζεστάνανε, τὸ τόξο δοκιμάζαν·
τοῦ κάκου, τί στὴ δύναμη πολὺ κατώτεροι εἶταν.

Ὁ Ἀντίνος κι ὁ θεόμοιαστος Εὐρύμαχος ὡς τόσο
μνήσκανε ἀκόμα, οἱ ἀρχηγοὶ καὶ τῷ μνηστήρων πρῶτοι.

Τότες τὸ μέγαρο ἄφησαν καὶ βγῆκαν, ὁ βουκόλος
μαζὶ μὲ τὸ χοιροβοσκὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.

Κατόπι τοὺς κι ὁ θεϊκὸς ἦρθ' Ὀδυσσεὺς ἔξω,
κι ἅμα παρόξω ἀπ' τὶς αὐλὲς κι ἀπὸ τὶς θύρας βγῆκαν,
μὲ λόγια γλυκομίλητα λαλώντας εἶπ' ἐκεῖνος·

190

«Βουκόλε καὶ χοιροβοσκέ, νὰ πῶ σας κάποιον λόγο,

ἢ νὰ τὸ κρύψω; Ὁ πόθος μου μὲ σπρώχνει νὰ λαλήσω.
Μὲ ποιά θὰ βοηθοῦσατε τὸν Ὀδυσσεά γνῶμη,
ἂν κάπουθε ἄξαφνα ἔρχονταν ἀπὸ θεοὶ σταλμένος;
μὲ τοὺς μνηστῆρες θάσαστε, γιὰ τοῦ Ὀδυσσεά φίλοι;
Πῆτε μου ἐκεῖνο ποὺ ἡ καρδιά σᾶς λέγει κ' ἡ ψυχὴ σας.»

Καὶ τότε τοῦ ἀπαντάει καὶ λέει ὁ πρῶτος τῶν βουκόλων·
«Δία πατέρα, τοῦτο μου τὸν πόθο τέλεσέ μου» 200
ἃς ἔλθῃ ἐκεῖνος, κι ὁ θεὸς ἃς ἔφερνέ τον πίσω,
καὶ θάβλεπες τὴ δύναμη τὰ χέρια ἐδαῦτα κρύβουν.»

Παρόμοια σ' ὅλους τοὺς θεοὺς κι ὁ Εὖμαιος παρακάλει.
στὸν πύργο του ὁ πολύμναλος νὰ ξαναρθῇ Ὀδυσσεάς.
Κι αὐτὸς σὰν εἶδε πὼς κ' οἱ δυὸ καλὴ ἔχανε τὴ γνῶμη,
πάλε τοὺς ξαναμίλησε μὲ φτερωμένα λόγια.

«Νά με λοιπὸν στὸν πύργο μου· πολλὰ σὰν εἶδα πάθια,
τώρα στὰ χρόνια τὰ εἴκοσι γυρίζω στὴν πατρίδα.
Ξέρω πὼς ἀπ' τοὺς δούλους μου στοὺς δυὸ σας μόνον βρῖσκω
συμπόνηση· δὲν ἄκουσα κανέναν ἀπ' τοὺς ἄλλους» 210
νὰ κἀνῃ εὐκὴ νὰ ξαναρθῶ στὸ σπίτι μου ἀπ' τὰ ξένα.
Κ' ἐσᾶς γι' αὐτὸ ποὺ θὰ γενῇ θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
Ὁ θεὸς ἂν τοὺς περήφανους μνηστῆρες μοῦ δαμάσῃ,
στοὺς δυὸ σας τότες σύγκλινῃ καὶ χτήματα θὰ δώσω,
καὶ θενὰ στήσω κατοικίᾳ σιμὰ στὰ μέγαρά μου,
καὶ τοῦ Τηλέμαχου ἄδερφοὶ καὶ φίλοι πάντα θάῃστε.
Μὰ κι ἄλλο τώρα ξάστερο σημάδι θὰ σᾶς δείξω,
νὰ μὲ καλογνωρίσετε, καὶ νὰ πιστέψῃ ὁ νοῦς σας·
τὸ λάβωμα ποὺ ὁ ἀσπρόδοντιος ὁ κάρπος μοῦ εἶχε ἀνοίξει.
μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου στὸν Παρνασσὸ σὰν πῆγα.» 220

Κι ἀπ' τὸ μεγάλο λάβωμα σηκώνει τὰ κουρέλια.
Κι αὐτοί, σὰν καλοκοίταξαν καὶ καθεὶς σὰ νοιῶσαν,
μὲ κλάματα ἀγκαλιάσανε τὸ θεῖκὸ Ὀδυσσεά,
καὶ τοῦ θερμοφιλοῦσανε τὴν κεφαλὴ, τοὺς ὤμους·
τὰ χέρια καὶ τὴν κεφαλὴ τοὺς φίλαε κι ὁ Ὀδυσσεάς.
Κι ὁ Ἥλιος θὰ βασίλευε, κι ἀκόμα αὐτοὶ θὰ κλαῖγαν,
μὰ ἐκεῖνος τοὺς σταμάτησε, καὶ λάλησέ τους κ' εἶπε·
«Οἱ κλάψες τώρα ἃς πάψουνε, μὴν τύχῃ καὶ κανέναν
ἔρθῃ καὶ νοιώσῃ, κ' ὕστερα τὸ μαρτυρήσῃ μέσα.
Μπαίνετε τώρα, ὄχι μαζί, πρῶτος ἐγώ, καὶ χώρια» 230
κατόπι ἐσεῖς· κι ἀκούστε ποιοὶ θὰ πάρουμε σημάδι.

Ὅλοι ἄμ' ἀρχίσουν οἱ λαμπροὶ μνηστήρες καὶ φωνάζουν,
 νὰ μὴ δοθῇ σ' ἐμένανε τὸ τόξο κ' ἡ φαρέτρα,
 τότε, Εὐμαιε λαμπρέ μου ἐσύ, πάρε καὶ φέρε τὸ τόξο
 στὰ χέρια μου, καὶ πρόσταξε τὶς κοπελλίδες συνάμα
 τὶς στέριες νὰ σφαλῆζονε τῶν παλατιῶνε θύρες.
 Κι ἂν κάποια ἀκούσῃ βογγητὰ καὶ χτύπους ἀπ' τοὺς ἄντρες,
 ἔκει πού θ' ἄμαστε κλειστοί, νὰ μὴν προβάλουν ὄξω,
 παρὰ κοιτώντας καθεμιά τὸ ἔργο της νὰ συχάζῃ.
 Κ' ἐσένα παραγγέλνω σου, θεῖκὲ Φιλοίτιε, ἀμέσως
 νὰ βάλῃς στὴν αὐλόθυρα κλειδί μαζί καὶ κόμπο.»

240

Εἶπε, καὶ στὰ καλόχριστα παλάτια μπῆκε μέσα,
 καὶ ξαναπῆγε στὸ θρόνι ποῦχε καθήσει πρῶτα.
 καὶ ἀκολουθῆσαν τοῦ τρανοῦ τοῦ Ὀδυσσέα οἱ δοῦλοι.

Καὶ κράταε ὁ Εὐρύμαχος στὰ χέρια τὸ δοξάρι,
 ξεσταίνοντάς το στῆς φωτιᾶς τῇ λάμπῃ ἀποπαντοῦθε
 μὰ νὰ τεντώσῃ τῇ χορδῇ δὲν μπόρει, κ' ἡ μεγάλη
 καρδιά του βαριοστέναζε, καὶ φώναξέ τους κ' εἶπε·

«Πόσο βαθὺς ὁ πόνος μου γιὰ μένα καὶ τοὺς ἄλλους.

Μὰ γιὰ τὸ γάμο, ἂν καὶ πονῶ, δὲ θλίβουμαι καὶ τόσο. 250

Ἀχαιοποῦλες βρίσκονται πολλὲς καὶ σῶριο Θιάκι,
 καὶ σ' ἄλλες χῶρες· θλίβουμαι πού τόσο πιὸ μικροὶ του
 θεὰ φαινόμαστε ὅλοι ἐμεῖς στὸ τέντωμα τοῦ τόξου,
 καὶ πού οἱ κατοπινὲς γενιὲς θ' ἀκοῦνε τὴν ντροπὴ μας.»

Κι ὁ Ἀντίνος, τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς γύρισε τότες κ' εἶπε
 «Αὐτὸ ποτέ· δὲ θὰ γενῇ, ὦ Εὐρύμαχε, τὸ ξέρεις.

Σήμερα ὁ τόπος τὸ θεὸ τὸν τοξευτὴ γιορτάζει·

ποιὸς νὰ τεντώνῃ τόξα ἐδῶ; τὰ τόξα ἅς μέινουν τώρα

νὰ στέκουν ἅς ἀφήσουμε καὶ τὰ πελέκια αὐτοῦθε·

260

τί δὲ θάρῃθι, θαρρῶ, κανεὶς στοὺς πύργους τοῦ Ὀδυσσέα

νὰ τὰ σηκώσῃ. Ὁ κεραστὴς τῶρ ἀπαρχὲς ἅς δώσῃ

μὲ τὰ ποτήρια, ἅς στάξουμε κι ἅς θέσουμε τὰ τόξα.

Καὶ πῆτε τοῦ γιδοβοσκοῦ Μελάνθιου, καθὼς φέξῃ,

τὰ γίδια τὰ πιὸ διαλεχτὰ νὰ φέρῃ ἀπ' τὶς κοπὲς του,

πού τὰ μεριά σὰν κάψουμε, στὸ δοξαράτο Φοῖβο,

τῷπλο νὰ δοκιμάσουμε, νὰ τελεστῇ ὁ ἀγώνας.»

Εἶπ' ὁ Ἀντίνος, κι ἄρεσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους.

Τότες νερὸ τοὺς ἔχυσαν οἱ κήρυκες στὰ χέρια,

κ' οἱ νέοι ἀφοῦ στεφάνωσαν μὲ τὸ πιωτὸ κροντήρια,

270

κάμανε μ' ὅλους ἀπαρχὴ στὰ πλέρια τὰ ποτήρια.
Καὶ σάνε στάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
μὲ πονηριὰ δὲ πολύβουλος τοὺς εἶπε ὁ Ὅδυσσέας·

«Ἀκοῦτε με, τῆς δοξαστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
τὰ ὅσα μέσα λέει ὁ νοῦς νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Ξέχωρα τὸν Εὐρύμαχο καὶ τὸ λαμπρὸν Ἀντίνο
παρακαλῶ, ποὺ εἶπε κι αὐτὰ τὰ στοχασμένα λόγια,
τὰ τόξα στῶν ἀθάνατων τὴν ἔννοια νὰ τἀφήστε,
καὶ νίκη ὁ Φοῖβος τὸ ταχὺ θὰ δώσῃ σ' ὅποιον θέλει. 280
Ὅμως ἐμένα δώστε μου τῶριόξεστο δοξάρι,
τὰ χέρια καὶ τὴ δύναμη νὰ δοκιμάσω ὁμπρὸς σας,
νὰ δῶ ἃ βαστοῦν τὰ λυγερά τὰ μέλη μου σὰν πρῶτα,
ἢ τἀφανίσαν οἱ πολλοὶ παραδαρμοὶ κ' οἱ κόποι.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ βαρὺς θυμὸς τοὺς πῆρε τότες ὅλους,
τὶ μὴν τεντώσῃ τρώμαξαν τῶριόξεστο δοξάρι.

Κι' ὁ Ἀντίνο τὸν ἀντίσκοψε, καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε.

«ὦ ξένη κακορίζικε, ποὺ τὰ μυαλὰ σοῦ λείπουν,
μὲ τοὺς ἀγέρωχους ἐμᾶς δὲ σώνει ποὺ καθίζεις,
καὶ τρωγοπίνεις ἥσυχα, καὶ βούκα δὲ σοῦ λείπει, 290
μόνε τοὺς λόγους μας ἀκοῦς κι ὅλη τὴ συντυχιά μας,
ποὺ ξένος ἄλλος καὶ φτωχὸς δὲ μᾶς ἀκούει κανένας;
Σὲ θόλωσε τὸ γλυκουλὸ κρασί ποὺ τοὺς ζαλίζει
τοὺς ὅσους παραπίνουνε. Αὐτὸ ἔναι ποὺ τὰ φρένα
τοῦ δοξαστοῦ Εὐρυτίωνα, τοῦ Κένταυρου, εἶχε σβύσει,
μέσα στοῦ μεγαλόψυχου Πειρίθου τοὺς πύργους,
σὰν ἦρθε ἐκεῖ στὸ κάλεσμα τῷ Λαπιθῶν. Ὁ νοῦς του
μὲ τὸ πιότὸ τυφλώθηκε, καὶ στοῦ Πειρίθου τότες
ἔργα φριχτὰ ἢ μανία του τὸν ἔκαμε νὰ πράξῃ.

Κ' ἔπιασ' ὀργὴ τοὺς ἥρωες, τρέξαν τὸν σῦραν ἔξω, 300
μύτη κι αὐτιά σὰν τοῦκοψαν μὲ τὸ σκληρὸ μαχαίρι.
Κι αὐτὸς, μὲ τυφλωμένο νοῦ γυρνοῦσε φορτωμένος
πάνω στὴν ἔρμη του ψυχὴ τὴ μαύρη συμφορὰ του.
Κένταυροι τότες καὶ θνητοὶ τὸν πόλεμο ἀρχινῆσαν,
καὶ πρῶτος βρῆκε αὐτὸς κακὸ μὲ τὸ βαρὺν πιότὸ του.
Τέτοιο προβλέπω σου κακὸ κ' ἐσένα, ἂν τὸ δοξάρι
τεντώσῃς τί στὸν τόπο μας δὲ θενὰ βρῆς προστάτη,
παρὰ μεμιάς σὲ στέλνουμε μὲ μελανὸ καράβι
στὸ βασιλεῖα τὸν Ἔχετο, τοῦ κόσμου κακοπράχτη

πού ἐκεῖ δὲν ἔχεις γλυτωμό· παρὰ ἦσυχᾳ αὐτοῦ κάθου,
καί· πίνε, καὶ μὴν πιάνεσαι μὲ τοὺς νεώτερούς σου.» 310

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιά γύρισε τότες κ' εἶπε
«Ἀντίνε, μήτε φρόνιμο δὲν εἶναι, μήτε δίκιο,
οἱ ξένοι τοῦ Τηλέμαχου ποτές τους νὰ στεροῦνται,
ὅσοι τους τύχη κ' ἔρχονται μὲς στὸ παλάτι ἱκέτες.
Τάχα θαρρεῖς, ἂν τέντωνε τὸ τόξο ἐκεῖνο ὁ ξένος,
ἔχοντας θάρρος περισσὸ στὰ δυνατά του χέρια,
θὰ μ' ἔπαιρνε στὸ σπίτι του νὰ μ' ἔξη σύγκληνέ του;
Μὰ τέτοια ἐλπίδα μήτ' αὐτὸς δὲ θρέφει στὴν ψυχὴ του.
Αὐτὸ κανένας σας ἐδῶ στὸ φαγοπότι ἀπάνω
νὰ μὴν τὸ τρέμῃ· ἀταίριαστο θ' ἄτανε τοῦτο ἀλήθεια.»

Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε 320
«Ἦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρου,
δὲ λέμε πὼς θὰ πάρῃ σε, καὶ μήτε πὼς ταιριάζει,
τῇ γλῶσσα ὅμως φοβόμαστε κι ἀντρῶν καὶ γυναικῶν,
μὴν κάποιος Ἀχαιὸς ποτές φωνάξῃ τιποτένιος,
«Ἀνάξιοι τῇ γυρεύουνε τοῦ ἄξιου τὴ γυναῖκα
ποὺ δὲν μποροῦν τῶριόξεστο δοξάρι νὰ τεντώσουν·
μὰ ἀπὸ τὴν ξενιτεῖά φτωχὸς μᾶς ἦρθε πλανεμένος,
τὸ τέντωσε, καὶ πέρασε σαῖτα στὰ πελέκια.»
Αὐτὰ θὰ ποῦν, καὶ ντροπῖσμα θενᾶταν τέτοια λόγια.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γύρισε τότες κ' εἶπε 330
«Εὐρύμαχε, δὲ γίνεται σὲ χώρα νᾶχουν δόξα
ὅσοι ἀτιμάζουνε καὶ τρῶν μεγάλου ἀνθρώπου σπίτι.
Λοιπὸν πὼς μοῦ μιλάτε ἐσεῖς γιὰ τέτοιο ντροπιασμὰ σας;
Αὐτὸς ὁ ξένος, ποῦν' τρανὸ καὶ στέριο τὸ κορμί του,
παινιέται πὼς ἀπὸ καλὸ γονιό 'ναι γεννημένος·
'Αμέτε τώρα δώστε του τῶριόξεστο δοξάρι,
νὰ δοῦμε· κι ὅ,τι λέγω ἐγὼ θενᾶβγῃ τελεσμένο.
'Ἄν τὸ τεντώσῃ, καὶ σ' αὐτὸν τὴ δόξα δώσῃ ὁ Φοῖβος,
θὰ τονὲ ντύσω μὲ λαμπρὸ χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
κοντάρι θ' ἄξῃ σουβλερό, σκυλιῶν κι ἀνθρώπων διώχτη. 340
καὶ δίστομο σπαθί· λαμπρὰ σαντάλια θὰ τοῦ βάλω,
νὰ τότε στείλω ὅπου ἡ καρδιὰ κι ὁ νοῦς του ἀποθυμήσῃ.»

Κι ὁ φρόνιμος Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε
«Μητέρα μου, ἄλλος Ἀχαιὸς πῶς δυνατὸς δὲν εἶναι
ἀπὸ τὰ μένα, νᾶρνηθῶ ἢ νὰ δώσω ὅποιον θελήσω·

μηδ' ὅσοι στὸ πολύπετρο τὸ Θιάκι ἐδῶ ἀρχοντεύουν,
 μηδ' ὅσοι στὰ νησιὰ σιμὰ στὴν ἀλογοβοσκοῦσα
 τὴν Ἥλιδα, δὲν δύνεται κανεὶς νὰ μὲ μپοδίσῃ
 γιὰ πάντα ἂν θέλω νᾶδινα στὸν ξένο τὸ δοξάρι.
 Μὰ ἔμπα, καὶ κοίτα σπίτι σου καὶ τὸ νοικοκεριό σου, 350
 τὴν ἀληκάτη, τὰργαλειό, καὶ πρόσταζε τίς δοῦλες
 νὰ σοῦ δουλεύουν, κι ἄφηνε στοὺς ἄντρες τὸ δοξάρι,
 μάλιστα ἐμένα, ποῦμαι δὰ καὶ τοῦ σπιτιοῦ ὁ ἀφέντης.»

Θάμας' αὐτή, καὶ γύρισε στὸ σπίτι, γιὰτὶ μπῆκαν
 ὡς τὴν καρδιά της τοῦ παιδιοῦ τὰ γνωστικά τὰ λόγια.
 Κι ἀπάνω σὰν ἀνέβηκε στάνώγια μὲ τίς βάγιες,
 τὸν ἀκριβό της ἔκλαιγεν, ὥσottου γλυκὸν ὕπνο
 στὰ βλέφαρά της στάλαξε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.

Ὡς τόσο πῆγε κ' ἔφερνε ὁ Εὖμαιος τὸ δοξάρι,
 κι ὅλ' οἱ μνηστῆρες σήκωσαν ἀχὸ μὲς στὰ παλάτια. 360

Κ' ἓνας ἀπ' τοὺς περήφανους τοὺς νέους τοῦ φωνάζει
 «Ποῦ, κακορίζικε βοσκέ, μᾶς φέρνεις τὸ δοξάρι,
 χαμένε; τὰ γοργὰ σκυλιὰ πού θρέφεις δὲ θάρσῃσιν
 ἐκεῖ, σιμὰ στοὺς χοίρους σου μονάχο νὰ σὲ φᾶνε,
 ἂν μᾶς βοηθήσῃ ὁ Ἀπόλλωνας κ' οἱ ἄλλοι θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου.»

Εἶπαν, κ' ἐκεῖνος ἔθεσε τὸ τόξο πάλε χάμου,
 ἀπ' τὸν ἀχὸ πού σήκωσαν στὸν πύργο τρομαγμένους.
 Μὰ φώναξε ὁ Τηλέμαχος ἀντίκρου μὲ φοβέρες·

«Κυρούλη, φέρ' τὸ τόξο ἐδῶ, πολλοὺς νᾶκοὺς δὲν πρόπει
 νὰ μὴ σὲ διώξω στοὺς ἀγροὺς μὲ τὰ λιθάρια ξάφνω, 370
 τί ἂν καὶ νεώτερός σου ἐγὼ σὲ ξεπερνῶ στὰ χέρια.
 Καὶ νᾶμουν τόσο ἀνώτερος στὴ δύναμη ἀπ' ἐτούτους,
 πού μὲς σ' αὐτὰ τὰ μέγαρα βρίσκουντ' ἐδῶ μνηστῆρες,
 μὲ μαῦρον τρόπο θᾶκανα τὸ σπίτι μου νᾶφήσουν,
 αὐτοὶ πού τώρα κάθονται καὶ συφορὲς μοῦ πλέχνουν.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι τοὺς γλυκὰ γελάσαν οἱ μνηστῆρες,
 κι ἀγνάντια τοῦ Τηλέμαχου κατάπεσε ἡ ὀργή τους.
 Καὶ πέρασ' ὁ χοιροβοσκὸς κρατώντας τὸ δοξάρι,
 καὶ στὸ Δυσσέα ζυγώνοντας, τοῦ τῶβαλε στὸ χέρι,
 καὶ τὴν Εὐρύκλεια φώναξε τὴν παραμάνα κ' εἶπε· 380

«Προστάζει σε ὁ Τηλέμαχος ὁ φρόνιμος, Εὐρύκλεια,
 τίς στέριες νὰ σφαλῆξετε τῶν παλατιῶνε θύρες,
 κι ἂν χάποια ἀκούσῃ βογγητὰ καὶ χτύπους ἀπ' τοὺς ἄντρες

ἔδῳ πού θάμαστε κλειστοί, νὰ μὴν προβάλουν ὄξω,
παρὰ κοιτώντας καθεμιὰ τὸ ἔργο της νὰ συχάζη.»

Τῆς εἶπε, κ' ἔμεινε ἄφτερος στὰ χεῖλη της ὁ λόγος
καὶ τὰ κανάτια σφάληξε τοῦ παλατιοῦ παντοῦθε.

Καὶ πήδηξε ὁ Φιλοίτιος σιγὰ στὸ σπίτι ἀπέξω,
καὶ τῆς καλόφραχτης αὐλῆς πῆγε ἔκλεισε τὴ θύρα.
Κάτω ἀπ' τὴν αἴθουσα σκοινὶ βρισκόταν καραβῆσο

390

βυβλένιο, κ' ἔδεσε μ' αὐτὸ τὴ θύρα, καὶ ξανάρθε,
καὶ στὸ θρόνι καθίζοντας πού ἀρχήτερα καθόταν,
τὸν Ὀδυσσεά κοίταξε πού κράταε τὸ δοξάρι,
καὶ γυρίζε το ἀπὸ παντοῦ, καὶ καλοξέταζε το,
νὰ δῇ σαράκι ἂν ἔφαγε τὰ κέρατα σὰ γύρνα
στὰ ξένα. Κ' ἓνας τότε αὐτὰ τοῦ πλαγινοῦ του κρένει

«Αὐτὸς καὶ γνώστης φαίνεται στὰ τόξα καὶ τεχνίτης
ἢ κ' ἔχει μὲς στὸ σπίτι του παρόμοια καὶ φυλάει,
ἢ καὶ νὰ φτιάξῃ ἔχει σκοπό, τόσο πιδέξια βλέπω
καὶ τὸ γυρνάει στὰ χεῖρια του ὁ πονηρὸς ζητιάνος.»

400

Κι ἄλλος ἀπ' τοὺς περήφανους ἔλεγε πάλε νέους·
«Μακάρι αὐτὸς τόσο καλὸ νὰ δῇ καὶ νὰπολάψῃ.
ὅσο μπορέσῃ ἐτοῦτο ἔδῳ τὸ τόξο νὰ τεντώσῃ.»

Αὐτὰ οἱ μνηστῆρες ἔλεγαν. Ὡς τόσο ὁ Ὀδυσσεάς
τὸπλο σὰν πῆρε τὸ τρανὸ κι ἀπὸ παντοῦθε τὸ εἶδε,
σὰν ἔμπειρος τραγουδιστῆς στὴ φόρμιγγα τεχνίτης,
πού εὐκόλα κόρδα μὲ γερὸ στριφτάρι σοῦ τεντώνει,
στὶς δυὸ ἄκρες δένοντας τοῦ ἀρνιοῦ τάντερο τὸ στριμμένο,

ἔτσι ὁ Δυσσεάς εὐκόλα τέντωσε τὸ δοξάρι,

410

καὶ μὲ τὸ χέρι τὸ δεξιὸ δοκίμασε τὴν κόρδα·

κ' ἐκείνη γλυκολάλησε, λὲς κ' εἶταν χελιδόνι.

Τότ' οἱ μνηστῆρες τρώμαζαν, κι ὄψην ἀλλάξαν δλου·

κι ὁ Δίας βρόντηξε βαριά γιὰ φανερὸ σημάδι·

καὶ χάρηκε ὁ πολύπαθος καὶ θεϊκὸς Δυσσεάς,

πού ὁ γόνος τοῦ πολύβουλου Κρόνου ἔστειλε σημάδι.

Καὶ πλάϊ ἀπ' τὸ τραπέζι ἐκεῖ πῆρε γοργὴ σαγίττα,

ἔτοιμη· οἱ ἄλλες ἔμνησκαν μὲς στὴ βαθιὰ φαρέτρα,

αὐτὲς πού ἔμελλαν γλήγορα οἱ μνηστῆρες νὰ τίς νοιώσουν.

Στοῦ δοξαριοῦ τὸ δέσιμο ἀκκουμπώντας τὴ σαγίττα

καὶ στὸ θρόνι του καθιστός, κόκκα τραβάει καὶ κόρδα,

420

κι ὀμπρός του σημαδεύοντας ρίχνει καὶ τὰ πελέκια

τὸ βέλος τὸ χαλκόδετο περνάει μέσ' ἀπ' τὶς τροῦπες,
 ἀράδα ἀπ' τὸ στειλιάρι τους τὸ πρῶτο, κι ὅξω βγαίνει.
 Κι' αὐτὸς λέει τοῦ Τηλέμαχου· *Δὲ σὲ ντροπιάζει ἀλήθεια
 ὁ ξένος σου, ὦ Τηλέμαχε, σ' αὐτά σου τὰ παλάτια.
 Μήτε σημάδι ἀστόχησα, μήτ' ἄργησα μὲ κόπο
 τὸ τόξο νὰ τεντώσω ἐγώ· βαστάει ἡ δύναμή μου,
 κι ἄδικα τόση μοῦδειξαν τοῦτοι ὅλοι καταφρόνια.
 Τώρα καιρὸς οἱ Ἀχαιοὶ τὸ δεῖπνο νὰ τοιμάσουν,
 ὅσο νὰι φῶς· ἀργότερα κι ἄλλο θενᾶχουν γλέντι
 μὲ τὸ χορὸ, μὲ φόρμιγγα, ποῦναι τοῦ δείπνου δῶρα.» 430

Καὶ μὲ τὰ φρύδια του ἔγνεψε· κι ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θείου
 Δυσσέα τότες ζώστηκε τὸ κοφτερὸ σπαθὶ του,
 καὶ τὸ κοντάρι σφίγγοντας στὸ χέρι, στὸ πλευρὸ του
 στάθηκε δίπλα στὸ θρονί, καὶ στᾶρματα ἄστραφτε ὄλος.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἐδῶ, μὲ τὸ τέλος τῆς ραψωδίας Φ, σταματᾷ τὸ χειρόγραφο τοῦ Ἀργύρη Ἑφταλιώτη. Ὁ Λέσβιος αὐτὸς ἀπὸ τὴν κοινόπολη Μόλυβο λογοτέχνης, ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους στὰ νεοελληνικὰ γράμματα, ποὺ εἶχε ὄνομα κοσμικὸ Κλεάνθης Κ. Μιχαηλίδης, καὶ τὰ διηγήματά του τὰ τυπωμένα σὲ χωριστοὺς τόμους, ὅπως οἱ «Νησιώτικες Ἱστορίες» (1894), οἱ «Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου» (1897), ἡ «Μαζώχτρα» μὲ τὸ δρᾶμα «Βουρκόλακας» (1900), τὰ ποιήματα «Παλιοὶ Σκοποὶ» (1901), καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ ἡ «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης» (1901) καὶ ἄλλα του ἄρθρα καὶ δοκίμια κριτικὰ καὶ ἱστορικὰ, μένουνε διαμάντια τοῦ ὠραίου δημοτικοῦ λόγου,—σημειώνει ὁ ἴδιος στὸ χειρόγραφό του μετὰ τὸν τελευταῖο στίχο: «Τέλειωσε τίς 9 τοῦ Φλεβάρη 1923—Στὴν Ἀντίπολη». Ἐκεῖ, στάζοντάς τῃς Μεσογειακῆς Γαλλίας, ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες, «τὸν πῆρε, ὁ κορμοτεντωτῆς ὁ Χάρος», καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰποτελειώσῃ τὴν ποιητικὴ ἀπόδοσιν τοῦ ὁμηρικοῦ ἔπους στὴ νέα μας γλῶσσα. Εἴτανε τότε 74 χρόνων, καὶ εἶχε ἀρχίσει νὰ μεταφράζῃ τὴν «Ὀδύσσεια» στίς 10 τοῦ Μάη τοῦ 1914. Μετὰ τὸ θάνατό του, τὸ χειρόγραφο τοῦ ἔργου (6 τετράδια) παραδόθηκε ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του καὶ μένει φυλαγμένο στὴ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ μιὰ σημείωσιν τοῦ Ἑφταλιώτη στὸ β' τετράδιό του:—«Τὰ καλλίτερα: β' μέρος τοῦ Α, ὅλο τὸ Β, δεύτερο μέρος τοῦ Δ, πρῶτο τοῦ Ε, πρῶτο τοῦ Ζ, ὅλο τὸ Η, ὅλο τὸ Ι, ὅλο τὸ Κ»—φαίνεται πὺς εἶχε σκοπὸ ὁ μεταφραστὴς, πρὶν τυπώσῃ τὸ ἔργο του, νὰ τὸ ξαναθεωρήσῃ, ἀφοῦ μάλιστα μιὰ περίπου δεκαετία χωρίζει τὸ Α ἀπὸ τὸ Φ· καὶ θᾶδινε τότε τὴν τελειωτικὴ συνάρτησιν τόσο στὴν ἔκφρασιν ὅσο καὶ στὴν ὀνοματολογία προσώπων καὶ πραγμάτων, ἀκόμα καὶ στοὺς ὀρθογραφικοὺς τύπους ἢ καὶ στὰ στιχουργικὰ γυρίσματα κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ ὁμηρικοῦ κειμένου. Γι' αὐτὸ καθὼς ἀρχισε καὶ προχωροῦσε ἡ ἐργασία γιὰ τὸ τύπωμα τοῦ βιβλίου τούτου, ποὺ εἶναι προωρισμένο νὰ γίνῃ πανελλήνιον ἀνάγνωσμα, φάνηκε ἀμέσως ἡ ἀνάγκη νὰ δοθῇ ὁ ἀπαραίτητος συντονισμὸς σὲ διάφορα μέρη του. Ἐναν τέτοιον συντονισμὸ προσπάθησε νὰ πραγματοποιήσῃ, φροντίζοντας καὶ τὸ τύπωμα τοῦ βιβλίου, ὁ λογοτέχνης καὶ μεταφραστὴς Ν. Ποριώτης, κ' ἔχει ἀναλάβει ὁ ἴδιος νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργο, μεταφράζοντας τίς ραψωδίας Χ, Ψ καὶ Ω. Θὰ τυπωθοῦν αὐτὲς σὲ πρόσθετο συμπλήρωμα τοῦ τόμου τούτου.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

Εν Αθήναις τῇ 19 Αυγούστου 1932

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 5046, καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 537 πρακτικὸν τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν ὅπως ἐγκριθῇ ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α', Β', Γ', τάξεως τῶν Γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁμήρου Ὀδύσσεια, μετάφρ. διὰ τὴν Α', Β', καὶ Γ' τάξιν τοῦ Γυμνασίου» βιβλίον τοῦ Ἀγγ. Ἑφταλιώτη διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1932—33.

Ο Ὑπουργός
Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Ἄρθρον 6ον τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος
«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων
διδακτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικά βιβλία τὰ ποιοῦμε ἁμαρτὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἡμιτέρα κατὰ 15 % τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπο τὸν ὅρον, ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μερὸς τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.